

diacon Gheorghe Băbuț

HRONOGRAF



Iisus Hristos Stăpînul timpului și
Judecătorul lumii

EDITURA PELERINUL ROMÂN, ORADEA,
ANUL 2005

**Întru Slava Sfintei și Celei de o Ființă și de Viață
Făcătoarei și nedespărțitei Treimi,
a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh
s-a tipărit acest**

HRONOGRAF

**ADICĂ NUMĂRARE DE ANI
în zilele bine credinciosului domn Mihail Grigoriu Sturza
Voievod.**

**Cu blagoslovenia Prea Sfinției Sale Veniamin Mitropolitul
Sucevei și Moldovei.**

**Prin osîrdia prea cuvioșiei sale, Mardarie,
Arhimandritul și starețul Sfintei Monastiri
Neamțul și Secul.**

**În Tipografia Sfintei Monastiri Neamțul,
la anul 1837, aprilie 14.**

Hronograful a fost scris de Caldei, pe vremea lui Avraam, la anul 3500 de la Facerea lumii. În anul 1000 după Hristos, istoricul Gheorghe Chedrinul în Constantinopol îl traduce în limba greacă; apoi Sf. Dimitrie al Rostovului îl traduce în limba rusă; a fost copiat apoi la Iași în anul 1591, publicat în Veneția la anul 1691. În anul 1821 îl folosește Goethe în Germania. În anul 1837 este tradus în limba chirilică de mitropolitul Veniamin Costache; după 155 ani apare în limba română, la Editura Pelerinul Român, la Oradea, în anul 1992 ediția 1, iar acum în anul 2005 ediția a 2-a .

EDIȚIA A II-a

**EDITAT DE MĂNĂSTIREA „PORTĂRIȚA”,
Jud. Satu Mare, Anul 2005**

Acest Hronograf sau numărare de ani s-a scris de către caldei pe vremea lui Avraam, la anul 3500 după zidirea lumii. *Prin urmare este cea mai veche carte din lume. Din anul 3500 pînă la Iisus Hristos sunt 2008 ani, iar de la Iisus Hristos pînă la noi sunt 2005 ani, adunați fac 4013 ani de circulație a HRONOGRAFULUI.* Moise a scris primele 5 Cărți: Facerea, Ieșirea, Levitic, Numeri și Deuteronom la anul 4108 după zidirea lumii. Lumea s-a folosit 4108 numai de Sfînta Tradiție, din gură în gură. Vechiul Testament este scris de 3405 ani. Din anul 4108 pînă în 2005 sunt 3405 ani.

ÎNAINTE CUVÎNTARE CĂTRE CITITOR

La toată partea iubitoare de Hristos - bisericească și politicească, celor mari și celor mici - dînd sărutarea în Hristos, rugăm pe Același Dătător de haruri, să le dea tot fericitul bine și tot sporul sufletesc!

Să înălțăm Slavă Celui slăvit în veci Dumnezeu, Care de la începutul zidirii noastre și pînă acum, și de acum pînă la sfîrșitul veacului, nu încetează a purta grijă prin mii și nenumărate chipuri pentru mîntuirea sufletelor noastre. Și de aceasta lămurit însăși cuvintele Celui ce S-a coborît din sînurile Tatălui ne adevăresc, zicînd: „Tatăl Meu pînă acum lucrează și Eu Îucrez”. Și cu adevărat învederat se poate cunoaște de fiecare drept slăvitor, lucrarea Bunului nostru Stăpîn, că nu este alta, fără numai mîntuirea noastră.

Deci și eu avînd sarcina arhipăstoriei și a purtării de grijă, pentru pășunea oilor celor cuvîntătoare, tot chipul de silință am pus și însumi și prin alții, a se tîlcui Cuvîntul lui Dumnezeu, din feluri de limbi și cărți, îmbrățișate zic de Maica noastră drept-slăvitoare Biserică a Răsăritului, precum și acest HRONOGRAF (adică scrierea anilor) al Sfîntului Dimitrie al Rostovului, spre folosul și mîntuirea ortodoxului popor al neamului românesc.

Acest Hronograf ce este tălmăcit din limba slavonă pe a noastră, privindu-l dar eu cu ochiul minții și văzînd pe bogăția Cuvîntului lui Dumnezeu cel dintr-însul și folosul ce se poate pricinui ortodocșilor cititori, s-a poruncit, prin blagoslovenia noastră, a se da tiparului, ca să nu fie lumina sub obroc, ci în sfeșnicul tiparului, ca tuturor celor ce rătăcesc întru întunericul neștiinței și a îndoielii (nedumeririi), să le fie lumină de povățuire.

Pentru aceasta, ortodocșilor, rugăm pe dragostea voastră, ca, cu bucurie și cu braț deschis, să primiți această de suflet

folositoare Carte, ce poate să deștepte pe orice suflet trîndav
ce va citi cu luare aminte. Că cine nu se va minuna de
alcătuirea aceasta înțeleaptă a bărbatului acestuia, plin de
Darul lui Dumnezeu? Că știind el neputința firii omenești celei
de acum, a scris această minunată carte și a împodobit-o cu tot
felul de științe ca și cu niște roade din mulți pomi, adică din
feluri de Hronografe, precum slavone, evreiești, grecești,
romane și leșești și din alte limbi, și a urzit-o în trei chipuri:

Mai întâi a pus temelia, de la începutul facerii lumii în scurt.

Al doilea, întâmplările împăraților vremii aceleia.

Al treilea, pe năravnicele învățături pentru orice patimă.

Și atît îl îndulcesc pe sufletul cititorului, încît ca un
magnet pe fiecare suflet îl trag spre cea mai multă și mai deasă
citire.

Deci să nu se arate cu îngreuiere fiecare de a-și cîștiga
această de suflet folositoare și de multe științe învățătoare
carte. Și ca una ce prin multe osteneli și sudori este alcătuită,
precum însuși sfîntul scriind către un ieromonah al curții
împărătești, zice: „Eu cu ajutorul lui Dumnezeu am început a
scrie Hronograful și degrab l-aș fi isprăvit de aș fi scris după
obiceiul alcătuitoarelor de hronografe. Ci eu nu cu acel scop îl
scriu, ci sub chipul de hronograf iau nu numai învățăturile
Scripturii, spre învățatura și folosul oilor cuvîntătoare, ca
ascultătorii nu numai de spunerea istoriilor să se veselească,
ci și de moraliceștile învățături să se folosească; că aceasta
este datoria mea, aceasta este a mea chemare, acesta este
lucrul meu. Însă nu pot lucrul cel început degrab a-l isprăvi, nu
numai pentru greutatea lucrului, ci și pentru neputința trupului,
că dese mele neputințe pe condei din mîna scriitorului îl
smulg și pe scriitor în pat îl aruncă; și pe lîngă aceasta, ochii
puțin văd, iar ochelarii și mai puțin ajută, iar mîna scriitorului
tremură și lungimea nopții puțin îmi folosește, iar ocîrmuirea
treptei mele îmi scurtează ziua”.

Deci vedeți, cititorilor, osteneala acestui sfînt bărbat și nu vă
leneviți a citi lucrul cel cu atîta greutate alcătuit. Și prin multă
silință pe a noastră limbă tălmăcit și prin a noastră îndemnare
s-a și tipărit. Fără numai rămîne, ca asemănîndu-vă celor mult
ostenitoare și înțeleptelor albine, să adunați mierea, cea
duhovnicească, ca dintr-o grădină și livadă mult înflorită în
chipul Raiului, ca învistierind în sufletele voastre bogăția cea
sufletească, să vă veseliți neîncetat după mutarea cea de aici
împreună cu alcătuitoarelor acestei cărți, îndulcindu-vă de vederea
feței și a Slavei lui Dumnezeu întru nesfîrșirii veci.

Rugîndu-vă și pentru mine cel ce sînt al dragostei voastre de
amîndouă fericirile rugător,

VENIAMIN Mitropolit al Sucevei și Moldaviei

Înainte cuvîntare către cititori, a Sfîntului Dimitrie

În știre să fie, oricui s-ar întîmpla să privească în sāraca mea aceasta osteneală a Hronografului, cum că cele scrise aici, nu cu o socoteală ca aceea s-a scris, ca adică prin tipar în lume să se scoată și întru cunoștința cärturarilor oameni să se dea acelea, pe care toți, unii din sfintele bibliei, iar alții din feluri de hronografe bine le știu, pentru că îndestulate se află tipărite pe alte limbi străine și pe a noastră cea slavonă scrie cu mînă hronografe cu istorii pe larg. Și nu mi se cădea mie, ca în hambarele cele prea pline să adaug oarecare puține grăunțe, și în rîurile cele apătoare să torn un pumn de apă, nici lîngă hronografele cele pe larg să adaug acest număr de ani. Nici nu-mi era de nevoie să povestesc celor știutori și să înțeleptesc pe cei bine cunoscători, ci pentru a mea știință și citire în chilie, nu ca și cum într-adins din mintea mea scriind cartea aceasta pentru alții, ci ca din multe cărți cele mai alese spre învățatura mea adunîndu-le, m-am silit, cu ajutorul lui Dumnezeu a scrie această cärticică. Iar dacă aceasta și în mîinile altor cititori de cărți ar intra și de ar fi plăcută cuiva, de aceia să se proslăvească numele Domnului, întru Care sîntem, viețuim și ne mișcăm, grăim și scriem.

Însă să nu fie aceasta de mirare cititorului, că adică cele scrise aici, nu cu acel fel de rînduială s-au scris cu care se obișnuiește a se împărăți și popoarele ce au fost mai înainte le spuneau, iar aici între fapte, la oarecare locuri, și altele multe feluri după întîmplare, unele tîlcuitoare, altele socotitoare, iar altele de obiceiuri învățătoare duhovnicești vorbiri s-au pus. Pentru că s-a scris - precum am zis - numai pentru sinemi, și ceea ce se întîmpla undeva în tîlcuirile Dumnezeieștii Scripturi de se părea proastei minții mele a fi prea aleasă sau folositoare sufletului meu, aceea o am și scris aici.

Că precum cineva aur, argint, mărgăritare și orice din cele scumpe lucruri le pune într-un sicriăș, așa și eu adunînd din multe feluri, în singură cärticica aceasta în scurt le-am pus, pe cîte am putut a le aduna și pe cîte m-a slobozit vremea a mă îndeletnici întru aceasta, înaintea mea fiindu-mi alte lucruri spre ocîrmuirea bisericescului jug ce s-a pus asupra nevredniciei mele. Iar Dumnezeu să le dea celor ce citesc și celor ce iau aminte, osîrdie spre citire și înțelegere întru cîștigarea folosului sufletesc.

Întrebare: Pentru ce se cuvine cuiva a citi și a ști Dumnezeiasca Scriptură și istoria cea dintr-însa și celelalte cărți, unele învățătoare, iar altele istorice?

Răspuns: Pentru trei pricini: 1) Pentru cunoștința lui Dumnezeu; 2) Pentru a sa singură îndreptare; 3) Pentru povățuirea aproapelui.

1) Întîi, pentru cunoștința lui Dumnezeu:

Domnul nostru Iisus Hristos în Sfînta Evanghelie grăiește: „Cercați Scripturile, că voi socotiți că în ele aveți viață veșnică, și acestea sînt care mărturisesc despre Mine” (Ioan 5, 39). Prin știința dumnezeieștilor cărți se află viața veșnică. Și ce este viața veșnică? Fără decît cunoașterea Adevăratului Dumnezeu celui veșnic, precum singură Dumnezeiasca întrupată înțelepciune Hristos către Tatăl Său grăiește: „Și aceasta este viața veșnică, ca să Te cunoască pe Tine Unul Adevăratul Dumnezeu, și pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis” (Ioan 13, 3).

Iar această cunoștință a adevăratului Dumnezeu, de unde-i vine omului dacă nu din Sfînta Scriptură? Pentru aceea vrînd Hristos Ucenicilor Săi cunoscut să le fie și prin propovăduirea lor întru cunoștința a toată lumea să vie, mai întîi le-a deschis lor mintea ca să înțeleagă Scripturile, și simpli necărturari i-a ales la Apostolie, iar cărturari și înțelepți i-a trimis pe ei la propovăduire.

2) Pentru a sa singură îndreptare:

Sfîntul Apostol Pavel scrie către sfîntul Timotei așa: „Din tinerețe sfințitele Scripturi le știi, care pot să te înțeleptească întru mîntuire” (2 Tim. 3, 15). Iar arătat este ce îndreptează pe om, îl povățuiește și spre mîntuire de mîna îl duce: aceasta adică a ști Dumnezeiasca Scriptură. Pentru aceasta Sfîntul Ioan Gură de Aur ne îndeamnă zicînd: „Cărțile cele sfinte în mîini să le luați, și folosul ce este într-însele cu mare sîrguință îl veți primi. Pentru că de acolo se naște dobîndă multă. Mai întîi limba prin citire (în frumoasă limbă) se îndreptează, apoi sufletul primește duhovnicești aripi și se înalță sus și cu strălucirea Soarelui Dreptății se luminează. Iar către aceasta: precum simțitoarea pîine înmulțește puterile trupului, așa citirea dă sufletului putere. Că hrană duhovnicească este și tare-l face pe suflet, și mai statornic și mai înțelept, nelăsîndu-l pe el să se prindă de patimile păcatelor, ci ușor și întraripat făcîndu-l pe el la Cer îl mută” (Sf. Ioan Gură de Aur, Cuvîntul 29 la Facere). Pîna aici cel cu Gura de Aur. Iar alt învățător - sfîntul Ioan Damaschin, de același folos care se face din citirea cărților grăiește așa: „Precum pomul cel răsădit lîngă izvoarele apelor, așa sufletul cel adăpat din Dumnezeiasca Scriptură. Se îngrașă și rodul copt își dă: Credința Ortodoxă, și cu frunze de-a pururea verzi - zic adică cu fapte plăcute lui Dumnezeu - se înfrumusețează și spre dumnezeiasca lucrare cea plăcută lui

Dumnezeu și spre vedenia cea netulburată, și către cea netulburată dumnezeiască gândire prin gânduri din Sfintele Scripturi ne alcătuim. Pentru că chemare a toată fapta bună și întoarcere dinspre toată răutatea întru acestea aflăm. Și iarăși același, spre îndeletnicirea cărții, îndemnându-ne zice: Să batem prea frumosul rai al Scripturii celei cu bun miros, prea dulce, prea frumos, care prin cântările celor gânditoare de tot felul, de purtătoare de Dumnezeu păsări răsună urechile noastre și atingându-se de inima noastră și scîrba o mîngîie, iuțimea o alinează și de bucurie pururea fiitoare o umple" (Sf. Ioan Damaschin, Cartea 4; pentru Credință, cap. 18). Pînă aici Damaschin.

Iar ce fel de pagubă se izvodește din necitirea și neștiința cărților, o arată sfîntul Atanasie al Niceii (iarăși aceea și sfîntul Ioan Gură de Aur), zicînd: „Precum cu neputință îi este pămîntului celui cu ploaia neadăpat ca să crească spice, măcar deși de o mie de ori de s-ar semăna, tot astfel mintea neadăpîndu-se cu Dumnezeiasca Scriptură, nu-i este cu lesnire a face vreun rod (duhovnicesc) măcar și o mie de cuvinte de ar turna cineva într-însa. Deci mare răutate este, a nu ști Scripturile și ca un dobitoc nepriceput a fi, căci nenumărate răutăți se nasc din neștiința Scripturilor. De acolo au răsărit vătămările cele mari eretice, de acolo viața negrijulie, ostenele nefolositoare, orbiciunea sufletească, înșelăciunea diavolească. Căci precum cei orbi la ochii trupești nu pot să umble pe calea cea dreaptă, tot astfel și cei ce nu știu Dumnezeiasca Scriptură, nici nu privesc la razele ei, adeseori se poticnesc și a greși pururea sînt siliți" (Sf. Atanasie, Cuvînt la Sfînta Scriptură; aceasta și la Gură de Aur la trimiterea lui Pavel). Pînă aici Atanasie și Gură de Aur.

Iar se învață omul bine și cu Dumnezeiască plăcere a vieții, din chipul celor ce mai înainte au viețuit cu bunătăți, pe care nu în alt fel poate cineva să le afle fără numai în istoriile Dumnezeieștii Scripturi, cele bisericesti și politice. Pentru aceea și binecredinciosul împărat Alexandru Macedon, fiului său Leon înțeleptul îi rînduia, zicîndu-i în cartea „Vasile Macedon, 1", - se aduce spre întărire de la Baronie -, „Scripturile faptelor celor vechi totdeauna a le citi să nu te lenevești, că întru acelea vei afla fără de osteneală pe cele ce alții cu multă osteneală le-au aflat și de acolo pe ale celor buni cele bune, iar pe ale celor răi pe cele rele lucruri le vei pricepe. La fel și schimbările cele în multe feluri ale vieții omenești și răsturnările lucrurilor și nestatornicia lumii acesteia, și cea a împăraților lesnicioasă cădere o vei cunoaște și ca în scurt să zic: pe ale celor rele lucruri pedeapsa ce le urmează, iar pe ale

celor bune răsplătirea o vei ști. Deci de cele rele vei fugi ca să nu te ajungă cumplita răzbunare (de la Dumnezeu), iar pe cele bune le vei iubi, și cu singur lucrul le vei isprăvi pe ele întru sineți, ca să te învrednicești a câștiga pentru dînsule răsplătirea cea bună". Acesta este așezămîntul fiului lui Macedon.

3) Pentru povățuirea aproapelui:

Iarăși Sfîntul "Apostol Pavel scrie către sfîntul Timotei, zicînd: „Toată Scriptura este de Dumnezeu insuflată și folositoare spre învățătură, spre mustrare, spre îndreptare, spre dojenire" (2 Tim. 3, 17). Creștinescul om dator este după Dumnezeiasca poruncă să iubească pe aproapele ca pe sineși. Iar de trebuie să-i iubească ca pe sineși, deci și pe mîntuirea lui, ca și pe a sa să o dorească și s-o caute dator este. Pentru că acesta este cel mai încredințat semn al dragostei celei adevărate, mai mult decît toate alte faceri de bine ce se fac trupului, adică: pe cel prost a-l învăța, pe cel ce greșește a-l îndrepta și pe sufletul cel ce pierde a-l căuta și a-l dobîndi spre mîntuire. Iar cel ce nu se grijește de mîntuirea aproapelui, nu-l iubește pe dînsul ca pe sineși, nici nu are dragoste adevărată către Dumnezeu. Ci va zice cineva: îmi ajunge mie ca de sinemi să caut, iar nu și de altul ! Destul îmi este mie ca de mîntuirea mea să-mi iau aminte, iar nu și de mîntuirea altora să mă grijesc. Unuia ca acestuia îi răspunde Sfîntul Ioan Gură de Aur, zicînd,: (La năravnice învățături către Corinteni, 25, 5; la Efes. 4; la Coloseni, 5; Filipeni, 2, 4): „De te vei lenevi de a purta grijă de fratele, nu vei putea într-acest fel să te mîntuiești". Și iarăși: „Măcar pe toate de le-am isprăvi, iar pe aproapele nu l-am folosi, nu vom intra întru Împărăție". Și iarăși: „Nici o ispravă mare nu poate să fie, cînd dobîndă întru alții nu și-ar da. Nu este destul bărbatului îmbunătățit îndreptarea sa spre mîntuire, dacă și pe ceilalți nu-i folosește și nu-i îndreptează. "Pentru aceea iarăși zice: „Fiecare să caute mîntuirea celor de aproape! Iar a căuta mîntuirea celor de aproape este a folosi unul pe altul, precum învață Sfîntul Apostol Pavel: „Să zidiți fiecare pe aproapele" adică să-l folosiți. Iar folosul se face uneori din viață îmbunătățită, alteori din cuvînt, cînd omul nu numai singur cu Dumnezeiască plăcere viețuiește, ci și pe alții spre cea plăcută lui Dumnezeu viață îi povățuiește, cu cuvinte folositoare învățîndu-i, îndemnîndu-i, dojenindu-i și sfătuindu-i ca să se abată de la rău și să facă bine".

Iarăși va zice cineva: Nu sînt Dascăl, nici Preot, nici Duhovnic, nici păstor de suflete, nu mi se cade mie a învăța pe cineva!

Unuia ca acestuia îi răspunde Sfîntul Teofilact: „Să nu zici

nu sînt Dascăl și povățuitor, pe alții a-i învăța și a-i folosi nu sînt dator! Minți, pentru că Dascălii nu ajung pentru povățuirea tuturor cîte unul, ci, voiește Dumnezeu ca fiecare să povățuiască și să zidească pe aproapele"-(La întâia trimitere către Solun ce-o aduce spre întărire de la Corneliu). Pînă aici Teofilact.

Ci și în Legea Veche, Sfîntul David, împărat fiind, oare n-a avut grijă de folosul celor de aproape? Oare nu i-a învățat și nu i-a povățuit pe cei păcătoși la lucruri bune? „Învăța-voi pe cei fărădelege căile Tale și cei necredincioși la Tine se vor întoarce" (Psalm 50, 15). Cu cît mai vîrtos noi fiii Noului Dar, a o face aceasta datori sîntem! Deci dacă datoria creștinească este aceasta: ca să învețe unul pe altul și să-i povățuiască spre mîntuire, apoi cum se poate cineva să învețe pe altul, dacă singur nu va fi iscusit întru Sfînta Scriptură, nici știind faptele cele vechi, cum va povățui pe altul la calea cea dreaptă, singur el neștiindu-și calea sa unde merge? La unul ca acesta se împlinește pilda evanghelică: „Orb pe orb de va călăuzi, amîndoi vor cădea în groapă" (Matei 15, 14). Deci dar pentru acelea ce s-au zis mai înainte trei motive, de trebuință îi este fiecăruia citirea și înțelegerea Dumnezeieștilor Scripturi și ale celorlalte cărți folositoare.

Iarăși întrebarea: Pentru ce a voit Dumnezeu să zidească toată făptura cea din Cer (de Sus) și cea de pe pămînt (de jos)?

Răspuns: Lui Dumnezeu Celui fără de început și fără de sfîrșit, Împăratului tuturor veacurilor, Celui fără de moarte, Celui Tare, Celui înțelept, Celui în Dumnezeiasca Putere și Domnie desăvîrșit, nici o neajungere avînd, nici spre desăvîrșirea Sa ceva trebuindu-l, ci cu totul întru Sineși îndestulat, deplin, de prisosit, Mare, prea Lăudat și prea Slăvit, nu-i era de nevoie, nici de vreo trebuință ca să zidească lumea aceasta văzută, cele de Sus și cele de jos, cele Cerești și cele pămîntești, îngerii și oamenii și toată făptura, ci toate acelea din cea prea îndestulată întru Dînsul Bunătate și Înțelepciune și putere a le zidi a voit, arătîndu-Și Atotputernică Tăria Sa, neajunsa înțelepciune și necheltuita Bunătate fiind prea Plin de aceea, ca un pahar ce se prea varsă, sau ca rîul cel apăsător, care își trece malurile sale și adapă văile pămîntului, așa însuși prea Bunul Dumnezeu, dintru plinirea Sa cea prea îndestulată S-a revărsat spre zidire, iar El nimic nu S-a micșorat. Căci precum Sfîntul Vasile cel Mare grăiește în Hexaameron, cuvîntul 1: „Cea mai mică parte a Puterii Ziditorului este făptura. Că precum olarul din meșteșugul său înmiite la număr vase făcînd, nici meșteșugul, nici puterea nu și-a cheltuit, tot astfel și Ziditorul tuturor acestora, nu numai de o lume avînd puterea

cea făcătoare, ci îndoită, fără de margine prea peste măsură, prin singură clipirea voinii, întru a fi adus mărirea celor văzute". Pînă aici marele Vasilie.

Deci le-a zidit pe acestea nu pentru alta oarecare pricină, ci numai ca să aibă cui neîncetat să-i facă bine, împărtășindu-Și altora binele Său, dînd din cele nedeșertate și necheltuite vistierii ale Dumnezeieștii milostiviri, prea bogate Daruri zidirii Sale. Pentru că bunul nu se cunoaște a fi bun, de nu se va împărți la alții, iar pe cît acela se împarte la alții, pe atîta mai bine se cunoaște a fi bun. Deci cunoscută făcîndu-Și Domnul pe a Sa nemărginită Bunătate, Mila, buna Voire, a zidit înțelegătoarea făptură, ca ei adică să i se împărtășească facerile de bine.

Aceasta și Sfîntul Grigorie Teologul socotind-o, grăiește în cuvîntul la Nașterea lui Hristos: „Nu era Bunătății lui Dumnezeu destulă aceasta, ca, adică numai întru singură a Sa privire să Se miște; ci se cădea a se revărsa binele și a ieși, pentru ca la mai mulți binele să-i facă".

Deci zidirea Lui cea înțelegătoare - îngereasca fire și cea omenească zic - de negrăitele Lui faceri de bine de-a pururea îndulcindu-se, să-L cunoască pe El Ziditor și de binefăcătorul său și să-L iubească pe El și să-L slăvească și să-i mulțumească și să l se închine Lui și cu credință să-i slujească Lui. Iar mai vîrtos firea cea de lut omenească, spre care după aceea mai mult decît spre îngeri s-a revărsat Bunătatea Ziditorului prin întruparea Cuvîntului, să-și știe pe Ziditorul său și să creadă întru Dînsul și să se lipească de El cu toată dragostea, și mulțumitoare fiind de atîta negrăită a Lui Milă, bine să-i placă Lui în toate zilele vieții acesteia, nădejde avînd să cîștige de la Bunătatea Lui fericirea cea veșnică și împărtășirea Dumnezeieștii Lui Slave, întru împărăția Lui, cu sfinții îngeri.

Întru Slava Lui Dumnezeu Unuia în Treime
Întru cinstea Preasfintei de Dumnezeu
Născătoarei și a tuturor Sfinților,

ÎNCEPEM HRONOGRAFUL (SAU SCRIEREA ANILOR)

Spun în scurt faptele de la începutul Facerii
lumii pînă la Nașterea lui Hristos, fiind adunat din
Dumnezeiasca Scriptură și din feluri de hronografe
și scriitori de istorii grecești, slavonești, românești,
leșești, evreiești și altele.

Întru început a zidit Dumnezeu Cerul și pămîntul" (Fac, 1, 1)

și adîncul cel întunecat al apei, sau precum grecii îi zic „haos”, care era amestecare nedespărțită a stihilor, întru care pămîntul era nevăzut și neîmpodobit, cu apele adîncului și cu întunericul acoperit fiind, precum zice Scriptura: „Și întuneric era deasupra adîncului” (Fac. 1, 3). Deci le-a zidit pe acelea Domnul Atotputernicul dintru nimic și dintru neființă le-a adus întru ființă. Iar din acelea după aceea și pe celelalte zidiri de Sus și de jos, în șase zile făcîndu-le, le-a scos de față. Și era întîia faptură nevăzută întru adînc, ca o sămîntă și pîrgă a fapturilor care avea să se scoată de acolo. Că precum cînd socotim vreo sămîntă sau sîmbure sau vreun pom din grădină, zicem că este într-însul rădăcina și pomul și ramurile și frunzele și florile și rodurile, nu ca și cum acelea iată sînt, ci ca și cum au să fie acolo, cînd acel sîmbure ar răsări și ar crește, tot astfel cea de Dumnezeu zidită întîia faptură sau materie era pîrgă fapturii celeilalte. Deci Cerului îi era întîia materie apa, iar pămîntului grosimea cea închegată, sau grunzul. Iar după aceea, prin Dumnezeiasca poruncă despartită fiind apa de noroi, pămîntul de cer, s-a arătat în mijloc văzduhul și s-a luminat focul, apoi celelalte fapturi cu a lor rînduială și vreme au mers.

Iar începînd Ziditorul a aduce întru săvîrșire și întru podoabă pe făptura cea întîi nevăzută și neîmpodobită, mai întîi a poruncit ca să răsară lumina din întuneric. Că precum un meșter în miezul nopții sculîndu-se voiește să lucreze ceva, aprinde mai întîi lumînarea ca să vadă pe cele din casa lui, așa și Preaînțeleptul Ziditor Dumnezeu, măcar deși este și a toate văzător, văzînd pe cele ce sînt întru întunecatul adînc ca pe cele ce se află în lumină, însă mai întîi ca o lumină în casă, a aprins lumina zilei, întru întunericul cel adînc, zicînd: „Să se facă lumină. Și se făcu lumină”.

Aici unii socotesc a fi zidiți îngerii, ca și cum împreună cu lumina i-a zidit Dumnezeu și pe îngeri (Augustin în Cuvîntul 38 a lui Corneliu), și Sfîntul Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ambrozie la fel și Sfîntul Ioan Damaschin (Cartea 2 Pentru Credință), Grigorie (la Nașterea lui Hristos), Ieronim (la Isaia cap. 14), Becan și ceilalți (la tratatul 3 pentru îngeri), aceasta se scrie și în cartea „Toiag”: îi socotesc pe aceia a fi zidiți dintru început mai înainte de toată zidirea: „Pentru că se cădea (zice Damaschin) ca mai întîi ființa cea de gînd să se zidească, apoi cea simțitoare, și atuncea din amîndouă omul”.

Deci nu este cu necuviință ca și pentru îngeri să zicem puțin ceva, pentru cei mai simpli.

Pentru zidirea îngerilor, Sfîntul Grigorie Teologul zice: „Cum că au ieșit din Dumnezeu, ca razele din soare, mai înainte de

toată făptura". Și s-au alcătuit ei lumini a doua, slujitori lui Dumnezeu Luminei celei dintîi. Iar Sfîntul Grigorie Dialogul grăiește: „Au ieșit îngerii din Dumnezeu, precum scînteile din cremene, și zidindu-i pe ei Domnul după Chipul Său (precum mai pe urmă și sufletul omenesc) și după asemănare înțelegători, de sineși stăpînitori, nemuritori. Întru început i-a lăsat pe ei nedesăvîrșiți întru fericire, neîntăriți într-un dar ca acela, ca adică să nu poată ei a greși, ci le-a dat lor oarecare vreme, întru care ca de niște de-sineși-stăpînitori, deplin voia avîndu-și, puteau ca ori să slujească Domnului și să sporească cîștigînd Darul desăvîrșit, ori să nu slujească și să cadă în mînia lui Dumnezeu.

Într-acea vreme, unul din cei mai mari îngeri, prea înălțîndu-se cu mîndria, a voit să fie deopotrivă cu Dumnezeu, că zicea în mintea sa: „La cerul cel mai întîi (unde este Scaunul lui Dumnezeu) mă voi sui, și mai sus de stelele cerești îmi voi pune scaunul meu, și voi fi întocmai cu Cel prea înalt" (Isaia 14, 13).

Iar pricina mîndriei celei îngerești, unii din teologi o zic că este de acest fel: Ca și cum adică Domnul Dumnezeu ar fi descoperit îngerilor Taina întrupării Cuvîntului, prin care avea a se împreuna Dumnezeirea cu omenirea, în Fața lui Hristos, căruia toată zidirea îngerească este datoră a l se închina. Deci unul din cei mai mari îngeri, care se chema de lumină purtător, văzîndu-și înălțimea și slava firii sale celei îngerești, și socotind și simplitatea ce va să fie a firii omenești celei de țărână, s-a mîndrit și a gîndit să nu se închine lui Dumnezeu-Cuvîntul, Cel ce avea să Se întrupeze, și zicea întru sine: „La cer mă voi sui și voi fi asemenea Celui prea înalt".

Iar această socoteală a îngerilor de descoperirea Tainei Întrupării Cuvîntului, acei teologi o numesc din scriptura aceasta: Sfîntul Apostol Pavel în trimiterile evreilor în capitolul 1 scrie: „Iar cînd iarăși aduce pe Cel întîi Născut în lume, zice: „Să se închine Lui toți Îngerii lui Dumnezeu" (Evrei 1, 7). Această zicere iarăși asemuind-o, aduc dovadă cum că de două ori Fiul lui Dumnezeu s-a adus în lume: întîi, prin descoperirea îngerilor de Întruparea Aceluia, care au fost la începutul zidirii îngerilor; iar a doua, prin singura întrupare. Deci în amîndouă acele aduceri s-a poruncit îngerilor ca să i se închine Lui. Întru cea dintîi - să l se închine cu credință, ca adică să creadă întru Cel ce avea să Se întrupeze: Dumnezeu-Cuvîntul, Căruia sînt datori să l se închine; iar întru a doua aducere să l se închine cu singur lucrul, și pentru aceea Apostolul grăiește: „Iar cînd iarăși - adică a doua oară - aduce pe Cel întîi Născut, arătînd pe cea de-a doua oară aducere, cea întîi care s-a făcut îngerilor

între începutul aceloră, apoi oamenilor la sfârșitul anilor". Deci arătat este, cum că descoperită era îngerilor Taina Întrupării. Aceeași asemuire o socotesc și din singure cuvintele lui Hristos, Care a zis către iudei: „Voi de la tatăl diavolului sînteți și poftele tatălui vostru voiți să le faceți. El ucigaș de oameni a fost dintru început" (Ioan 8, 44). Pentru că evreii voiau să-L ucidă pe Hristos. Deci dacă evreii întru acea vreme a lor urmau tatălui lor diavolului celui ce din început era ucigaș de oameni, se aduce dovada de aici, cum că diavolul dintîi, întru începutul îngeriei sale, încă întru a sa purtare de lumină fiind, voia ca, pe Hristos, Cel ce avea să Se facă om, să-L ucidă. Adică cu ucidere de oameni vrăjmășea asupra Lui, ca de i s-ar fi putut lui să-L piardă pe El și de nimic să-L facă. Însă vrăjmășea, înștiințat fiind prin descoperire de întruparea lui Hristos, deci arătată era îngerilor Taina Întrupării. Așa vorbesc teologii aceia umbros și o asemuiesc.

Ci de vreme ce cei mai vechi, de aceia n-au scris, deci nici noi nu o întărim.

Însă știm, că prin mîndrie îngerul acela cu cei de un gînd ai săi a mîniat pe Dumnezeu Ziditorul său, și a căzut din îngereasca slavă, prin dreaptă Judecata lui Dumnezeu surpat fiind din lumină la întuneric, din Cer în Iad, din îngerie în diavolie. Și a căzut din cer cu a treia parte din îngeri care de voie s-au adăus lîngă el. De care lucru se scrie în Apocalips, 12, 4: „Coada lui a smuls a treia parte din stelele cerești" care se înțelege pentru îngerii ce au căzut cu Satana.

Într-unul ca acela de Dumnezeu mîniitor păcat al mîndriei, a intra îndrăznind îngerii aceia, ceilalți sfinți îngeri, care cu Sfîntul Arhistrateg Mihail și cu ceilalți începători de cete, au stat tare lîngă Domnul Dumnezeu Ziditorul lor și împotrivindu-se aceluia ce se mîndrise, război cu dînsul făcură, precum se scrie: „Război s-a făcut în cer: Mihail și îngerii lui război făcură cu balaurul și surpat fu balaurul cel mare". Iar sfinții îngeri cîntare de biruință cu dănuire au cîntat slăvind pe Dumnezeu: Sfînt, Sfînt, Sfînt, Domnul Savaot! Atunci sfinții îngeri, ca niște credincioși Dumnezeiești slujitori, au luat de la Ziditorul fericirea cea desăvîrșită, pentru că li s-a dat lor un Dar ca acela, ca de atunci nicidecum să nu mai poată ei a greși înaintea lui Dumnezeu, ci de-a pururea voia Lui cea sfîntă să o săvîrșească, după graiul Psalmistului: „Slugile Lui care faceți voia Lui" (Ps. 102, 32). Iar cei căzuți îngeri întru atîta împietrire s-au băgat, încît ei niciodată nu pot să-și vie întru pocăință. Iar nouă să ne fie a ști de aici, cum că de la care se ia Darul lui Dumnezeu pentru păcate, acela vine întru împietrire și nici nu se mai grijește de sufletul său.

Încă și aceasta s-o știm, cum că și sfinții îngeri cei întâi după dar fii ai lui Dumnezeu, nu fără de slujbă au câștigat de la Dumnezeu veșnica fericire a Îngeriei, ci mai întâi și-au arătat credincioasa slujbă Domnului lor, precum s-a zis. Cu cât mai virtuos nouă celor de țărână și păcătoși, ni se cade a ne osteni, pînă ce avem vreme, ca părții acelora să ne învrednicim!

Cel ce va voi să știe mai mult despre sfinții îngeri, să caute în Viețile Sfinților la luna lui Noiembrie în 8 zile. Acolo din destul s-a scris, iar nouă aici la cea văzută zidire a ne întoarce ni se cuvine.

Iar răsărind Lumina întru întunericul adîncului, a despărțit Dumnezeu lumina dintru întuneric și a numit lumina ziua, iar întunericul l-a numit noapte (Fac. I, 6). Și a fost ziua aceea întâia, pe care noi acum o numim Duminică și Luna întâi, care după aceea s-a numit Martie și numărul lunii aceleia întâi.

Ci ca să nu înmulțim cuvintele, povestind cu de-amănuntul pentru zidirea și înfrumusețarea a toată făptura cea văzută, de care din destul și pe larg, precum Sfîntul Moisi în cartea sa cea dintîi a Facerii, așa și alții mulți au scris, cel ce va voi să citească Hexaimeronul Sfîntului Vasile cel Mare și Cartea lui Damaschin (pentru Credință și pentru zidirea lumii) la fel și Hronograful lui Dorotei Mitropolitul Monemvasiei, care din cel grecesc s-a tălmăcit în anii nu demult (întru împărăția binecredinciosului împărat Alexie Mihailovici), și altele slavonești, și de alte țări Hronografe și scriitori de Istorie. Iar nouă ce în scurt am socotit a scrie, destul ne este a pomeni numai de-aceasta, cum că Ziditorul după întâia zi, întru a doua zi, pe care noi acum o numim Luni, prin Cuvîntul Său cel atotputernic, cerurile din apele adîncului le-a scos, precum se grăiește în Psalmi: Cu Cuvîntul Domnului, cerurile s-au întărit și cu Duhul Gurii Lui toată puterea lor" (Psalm 32, 6).

În ziua a treia care se numește de noi Marți, aducînd apele întru o împreunare, a arătat uscatul și l-a numit pămînt, și l-a făcut pe el să răsară semințe și toată iarba și lemnele să le crească.

Întru a patra zi - pe care o chemăm Miercuri - a făcut doi luminători mari pe cer: Soarele și luna; la fel și stelele.

Întru a cincea zi - care la noi se numește Joi - a zidit peștii și jivinele apelor și păsările din apă le-a scos.

În ziua a șasea - care la noi este Vineri - a zidit fiarele, dobitoacele și jivinele pămîntului, după felurile lor, iar pe urmă de toate făpturile, a zidit pe Adam și pe Eva, și i-a dus pe ei în Raiul desfătării.

Iar în ziua a șaptea s-a odihnit Dumnezeu de toate lucrurile Sale, și s-a numit ziua aceea Sîmbătă, adică odihnă, căci S-a

odihnit într-însa Ziditorul și a sfințit ziua aceea, precum se scrie despre aceasta în cartea leșirii în capitolul douăzeci.

Deci trecînd Legea Veche, iar Darul cel Nou sosind, cinstea și sfințirea Sîmbetei - a zilei a șaptea - a trecut la ziua întîi, a Duminicii, pentru cea într-însa prea luminată învierea lui Hristos.

Așa pentru zidirea fapturilor tuturor celor văzute, care prin șase zile s-au alcătuit, în scurt vorbind, nu fără de folos vom face de am începe

măcar puțin ceva întru acelea a ne învăța, după asemănarea lui David

cel ce zice: „Cugetat-am la toate lucrurile Tale, la faptele Mîinilor Tale m-am gîndit” (Psalm 142, 5). Dar ce avem să ne învățăm? A cunoaște pe Dumnezeu și pe noi înșine. Așa zice Sfîntul Vasile cel Mare: „De ne vom deprinde întru acestea, pe noi înșine ne vom cunoaște, pe Dumnezeu vom înțelege. Celui ce ne-a zidit pe noi ne vom închina, Stăpînului vom sluji, pe Tatăl vom proslăvi, pe Hrănitorul nostru vom iubi, pe Făcătorul de bine vom cinsti”.

Un filosof oarecare l-a întrebă pe cuviosul Antonie cel Mare, viețuitor în pustiu în Egiptului, care era om necărturar, zicîndu-i: Cu ce te folosești, părinte, și-ți mîngîi sufletul tău, lipsit fiind de citirea cărții, din care se face folosul sufletului și duhovniceasca mîngîiere? Răspuns-a Sfîntul: “Cartea mea, o, filosofule, este toată făptura cea văzută de Dumnezeu zidită, și oricînd aș voi să citesc cuvintele lui Dumnezeu, pe acea carte, de singur Dumnezeu alcătuită, o pun înaintea ochilor mei și cu mintea mea mă învăț întru dînsa și mă folosesc și mă umplu de duhovniceasca mîngîiere, bucurîndu-mă de Dumnezeu Mîntuitorul meu și slăvesc Tăria Lui cea atotputernică”. Înțelept este răspunsul cuviosului stareț, carele pe toată făptura cea văzută a numit-o „carte”, în care carte Cerul și pămîntul sînt ca două foi, întru care pe cît privim pe cea prea frumoasă zidire a lui Dumnezeu, pe atîtea slove avem care ne învață pe noi pentru Dumnezeu. Oare frumos este cerul cu luminătorii săi? Cu cît mai frumos este Cel ce a zidit cerul și luminătorii cerești! Bun este pămîntul cu bogățiile sale? Cu cît mai bun este Cel ce a zidit pămîntul și toate cele de pe dînsul! Oare cu înțelepciune sînt alcătuite toate cele de Sus și cele de jos? Cu cît mai înțelept este Ziditorul Cel ce le-a alcătuit pe ele.

Încă o cunoaștem și pe a noastră nevrednicie, socotind că toate cele cerești și pămîntești, pentru a noastră vremelnică viață, ca să ne slujească nouă, zidite și alcătuite sînt de Dumnezeu, cu neasemănare mai bune în viața veșnică cea

viitoare, cu Darul Lui gătite sînt nouă celor de țărîină. Oare vrednici sîntem noi de o Milă ca aceasta Dumnezeiască, praf și cenușă fiind? Și oare sîntem mulțumitori de atîtea faceri de bine ale Lui?

De asemenea și alți mari Părinți și învățători (care după cuviosul Antonie au fost) cel mai sus pomenit Vasile al Cezareii și Ioan Gură de Aur, bisericești Ierarhi, pe făptura cea văzută Carte au numit-o. Sfîntul Vasile în Hexaimeron către om vorbește: „Nu pentru alta oarecare pricină, de Dumnezeu te-ai zidit, fără numai ca să fii Organ al slavei lui Dumnezeu. Căci, că și lumea toată, ca o Carte scrisă este, care povestește Slava lui Dumnezeu, și pe cea ascunsă și nevăzută Dumnezeiască Mărire, prin sine vestindu-ți ție celui ce ai minte. Iar Sfîntul Ioan Gură de Aur zice: Cum că omul cel ce are suflet înțelegător (mai înainte pînă a nu fi cărțile) avea făptura în loc de carte, care în mijloc se află înainte”.

Deci vrînd prea înțeleptul și Bunul Ziditor, făptură înțelegătoare a face pe om, pentru care și pe toată lumea a zidit-o și a înfrumusețat-o, osebit lui loc pe pămînt și mai ales, mai frumos, mai cinstit, ca o împărătească cetate, ca celui ce avea să fie împărat a tot pămîntul, înainte i-a gătit lui Raiul cel prea luminos - zic - l-a răsădit spre răsărit, pentru care și Sfîntul Ioan Damaschin zice așa: (în cartea „Pentru Credința Ortodoxă”): „De vreme ce avea Dumnezeu ca din cea nevăzută și văzută zidire să-l zidească pe om, după Chipul Său și asemănare, ca pe un împărat și stăpînitor a tot pămîntul, și al celor ce sînt pe dînsul, înainte i-a gătit lui ca o cetate împărătească Raiul, întru care petrecînd el viețuind, fericită și prea bogată viață să aibă, pentru că este Dumnezeiescul Rai de Dumnezeieștile mîini în Eden sădit, ca o păzitoare a toată veselia și sufletească desfătare. Pentru că Edenul „dulceață” se tîlcuiește, spre răsărit mai presus decît tot pămîntul aflîndu-se, cu bine prefăcut văzduh, mai subțire și mai luminos strălucindu-se, cu saduri de-a pururea verzi înfrumusețîndu-se, plin de bună mirosire și plin de lumină și frumusețe mai presus decît toată simțirea, și bunătăți care întrec cugetul, Dumnezeiesc fiind locul și vrednic lăcaș al omului celui ce este după Chipul lui Dumnezeu”. Pînă aici Sfîntul Damaschin.

Frumusețea și podoaba celui de Dumnezeu sădit Rai, care limbă poate a o povesti, sau ce minte omenească poate a o ajunge? Însă după dumnezeiasca descoperire ce s-a făcut oarecărora sfinți vrednici, se povestește din parte cea frumoasă podoabă a Raiului, în Viețile Sfinților. Cel ce va voi, să caute la luna Octombrie în două zile, în viața Sfîntului Andrei cel nebun; și în luna lui Noiembrie în 19 zile, în viața

Sfântului Ioasaf împăratul Indiei; și la luna lui septembrie în 11 zile, în viața cuviosului Eufrosin. La fel și în Prolog în luna lui Octombrie în 5 zile, în povestirea de vedenia egumenului Cosma și în luna lui Decembrie în 31 de zile, în Cuvîntul cel pentru o stareță sfântă postnică, care pe tatăl său în Rai l-a văzut, iar pe maica sa în iad. Și la altele multe locuri, frumusețea Raiului se istorisește.

Sînt unii din tălmăcitorii Sfintei Scripturi, care socotesc, cum că Raiul, în care a fost Adam, acum nu se află, că s-a stricat prin potop, pentru că apele potopului, tot pămîntul și pe cele mai înalte locuri și munții i-au acoperit, și nu numai zidirile și tot lucrul făcut de mîini omenești l-au risipit, ci și toate cele de Dumnezeu sădite: copaci, păduri, dumbrăvi, saduri, ca pe niște trestie le-au așternut pe pămînt, drept aceea și Raiul pămîntesc, întru carele a fost Adam ca și celelalte saduri prin apele potopului s-au stricat, care un an întreg tot pămîntul l-au acoperit. Iar cel de după potop se numește Rai și se înțelege simțirilor omenești, acela nu se socotește a fi pămîntesc, ci oareșcare din cele de Sus, sau în văzduh, sau în Cer, este osebit loc, spre odihna sufletelor celor drepti, care de la Dumnezeu s-a gătit celor ce din viața aceasta se mută, în care și Sfîntul Apostol Pavel a fost răpit.

Însă Sfinții Părinți cei de demult, precum Irineu, Iustin, Atanasie, Epifanie și alții cu o unire zic pentru Raiul pămîntesc, întru carele a fost Adam, și acum este întreg și nestrămutat, că pe Enoh cel drept și pe Ilie Proorocul care viețuiesc în el (împreună cu dîșii) a păzit Domnul și pe acel loc de apele potopului, pe care și pînă acum îl păzește întreg. Pentru că de l-ar fi înecat potopul pe Rai, atunci fără de îndoială și pe Enoh ce era într-însul l-ar fi înecat. Deși după părerile unora din Neoterici cum că Enoh a fost răpit în văzduh, și acolo ar fi fost ținut pînă la încetarea potopului, deci așadar în care Rai viețuiește pînă acum cu trupul Enoh și împreună cu dînsul și Ilie? De aici se arată, cum că Raiul de potop nevătămat s-a păzit.

Nu de necrezut este și aceasta, cum că (sînt) alte mai înfrumusețate și mai strălucitoare locuri, osebite de pămîntescul Rai, întru înălțimea și Slava Cerului mai cu apropiere, și care nu se pot cuprinde cu simțirile omenești, de la Atotputernicul Dumnezeu rînduite spre odihna sufletelor celor drepte după vrednicia fiecăruia. Precum și în Evanghelie ne încredințează: Cum că multe lăcașuri sînt la Tatăl Meu Cel din ceruri. Care și de la Sfîntul Grigorie Dialogul putem a ne încredința. Pentru că întrebîndu-l Petru diaconul, de sînt primite sufletele dreptilor mai înainte de primirea trupurilor? a

răspuns Sfântul: Aceasta nu se poate zice pentru toți dreptii, cum că îndată după ieșirea din trup ar fi primiți în ceruri, nici iarăși a fi depărtate de cereasca primire sufletele celor ce întru desăvârșită dreptate s-au mutat de aici. Sînt oarecare suflete drepte, care de la Cereasca împărăție sînt întru oarecare lăcașuri mai cu depărtare. Iar pricinii acesteia nu este alta, fără numai aceasta, pentru că oarecare neajungere au avut întru dreptatea cea desăvârșită, dar cum că sufletele cele ce întru desăvârșită dreptate au ieșit din legăturile trupești și sînt primite în sălașurile cerești, aceasta mai mult decît lumina este arătat. Si celelalte pentru aceasta sînt în cartea lui scrise.

Iar nouă pentru aceasta ne este cuvîntul, cum că sînt și alte luminate locuri (afară de Cer și osebite de simțitorul și pămîntescul Rai) întru care se odihnesc sufletele sfinților. Și aceasta se poate ști din istoria vieții Sfîntului Ioan Gură de Aur, după a cărui sfîrșit, s-a descoperit lui Adelfie episcopul Arabiei, care pe mulți sfinți învățători bisericești i-a văzut la locuri luminoase odihnindu-se, iar pe Ioan Gură de Aur nu l-a văzut acolo, și acesta a fost întristat. Și l-a înștiințat pe el, cum că Ioan stă înaintea Scaunului lui Dumnezeu, împreună cu Heruvimii și Serafimii: caută pentru aceasta în Noiembrie în 13 zile, la sfîrșitul istoriei vieții Sfîntului Ioan Gură de Aur. Si de este că sufletul Sfîntului Ioan Gură de Aur stă înaintea Scaunului lui Dumnezeu împreună cu Heruvimii și Serafimii, iar celelalte suflete ale învățătorilor (bisericești) la alt oarecare loc luminos se odihnesc, iată dar că arătat se face de aici cum că sînt și alte lăcașuri pentru sfinți, afară de însăși Locuința Cerului.

Însă și pămîntescul Rai, nu fără de sălășluire întru dînsul a sufletelor sfinților se află. Pentru că și Sfînta Muceniță Doroteia, după sfîrșitul pătimirii sale, lui Teofil Scolasticul după cum s-a făgăduit i-a trimis daruri din Rai, mere și flori, simțirilor înțelese, care nu întru alt loc undeva, fără numai în pămîntescul Rai au crescut. Din care și cel mai înainte pomenit cuviosul Eufrosin trei mere simțitoare preotului le-a dat, care și mîncate au fost de frați. Deci dar pămîntescul Rai este întreg și sfinții se sălășluiesc întru el.

Dar fiindcă Sfîntul Grigorie Dialogul cel pomenit zice că oarecare suflete drepte, cu depărtare a fi în deosebite locuințe de la împărăția Cerurilor, pentru aflarea întru dînsule a oarecărei lipsiri a dreptății, acestuia aici să nu-i trecem înțelegerea cea pentru cei ce întru săvîrșirea dreptății cu sufletele cele drepte (zice) cum că aceea sînt întru Cereasca împărăție. Că zicînd el aceasta, cum că sufletele cele ce întru desăvârșită dreptate ieșind din legăturile trupești, îndată se

primesc în sălașurile cerești, aduce mărturie pe însuși Adevărul Iisus Hristos Cel ce în Evanghelie grăiește: „Că unde este Trupul, acolo se vor aduna și vulturii” (Luca 17). Pe care mărturie Sfântul Grigorie o tâlcuiește așa: „Unde este însuși Mîntuitorul nostru cu Trupul cel luat, acolo fără de îndoială și sufletele dreptilor se adună. Și Pavel fără a se dezlega și cu Hristos a fi. Că cel ce nu crede că este Hristos în ceruri, acela nici pe sufletul lui Pavel a fi acolo nu-l va zice. Că el (adică Pavel) pentru trupeasca dezlegare; și pentru cea în ceruri sălășluire grăiește la 2 Cor. 5: „Știm, că de se va strica lăcașul trupului nostru acesta ce este pămîntesc, zidire avem de la Dumnezeu, Lăcaș nefăcut de mîna veșnic în ceruri”. Petru Diaconul a întrebat pe Sfântul Grigorie: De sînt acum (precum ziceți) sufletele dreptilor în Ceruri. Deci ce este aceea, care se zice pentru dînșii, cum că în ziua Judecării își vor lua plata dreptății lor? A răspuns Sfîntul: „Acum numai sufletele lor, iar atuncea și cu trupurile lor Dreptii vor lua Slava și fericirea, ca și cu însuși trupul lor a se bucura ei, cu care dureri și osteneli pentru Hristos au răbdat. Și pentru aceasta a lor îndoită slavă scris este: „Pămîntul său al doilea îl vor moșteni și veselie veșnică peste capul lor” (Isaia 61). Este și aceasta scrisă pentru sufletele dreptilor, că mai înainte de ziua învierii, li s-a dat lor cîte un veșmînt alb și li s-a zis lor: „Să se odihnească încă puțină vreme, pînă ce se va împlini măsura soțiilor lor și a fraților lor” (Apoc. 6). Și cei ce adică cîte o haină au primit, aceia la Judecată îndoite haine vor lua. Pentru că acum numai sufletele lor, iar atunci împreună cu sufletele și cu trupurile lor întru Slavă se vor veseli”.

După alcătuirea și înfrumusețarea tuturor celor de sus și a celor de jos văzute zidiri, și după sădirea Raiului, Dumnezeu Treimea, Tatăl și Fiul și Sfîntul Duh, întru Dumnezeiescul Său sfat a zis: „Să facem pe om după Chipul nostru și după asemănare, ca să stăpînească peștii mării și păsările cerului și fiarele și dobitoacele și tot pămîntul și toate jigăniile ce se tîrăsc pe pămînt, și a făcut Dumnezeu pe om” (Fac. 1, 28).

Chipul lui Dumnezeu și asemănarea nu în trupul omenesc se închipuiește, ci în suflet, căci Dumnezeu nu avea trup.

Dumnezeu, este Duh netrupesc și sufletul omenesc l-a zidit netrupesc, Luiși asemenea, singur stăpînitor, înțelegător, nemuritor, pârtaș veșniciei și-l însoți pe el cu trupul, precum și Sfîntul Damaschin către Dumnezeu grăiește, la Troparul îngropării: „Mi-ai dat mie suflet prin Dumnezeiasca și de viață făcătoarea insuflare, din pămînt trupul zidindu-mi”. Deci sufletul este chipul lui Dumnezeu, de vreme ce are întreită putere, iar o fire. Iar puterile sufletului omenesc acestea sînt:

Pomenirea, Înțelegerea, Voia. Cu pomenirea se aseamănă lui Dumnezeu-Tatăl, cu înțelegerea lui Dumnezeu-Fiul, cu voia lui Dumnezeu-Duhul Sfânt. Iar precum întru Sfânta Treime, măcar deși sînt trei fețele, însă nu-s trei Dumnezei, ci Unul Dumnezeu, așa și în sufletul cel omenesc, măcar deși sînt trei, precum s-a zis, sufleteștile puteri, însă nu-s trei suflete, ci un suflet.

Între chipul și asemănarea lui Dumnezeu ce este în sufletul omenesc, deosebire pun sfinții Părinți: Vasile cel Mare în Hexaemeronul său în vorba a 10-a; Gură de Aur la „Facere” în vorba a 9-a; Ieronim în tîlcuirea cea de la Proorocia lui Iezechiel în cap. 28. Iar deosebirea este de acest fel: Chipul lui Dumnezeu primește sufletul în vremea zidirii sale de la Dumnezeu, iar asemănarea lui Dumnezeu într-însul se săvîrșește în Botez. Chipul în această socoteală, iar asemănarea în buna voire; Chipul întru stăpînirea de sineși, asemănarea în faptele bune, precum și Hristos în Evanghelie grăiește: „Fiți asemenea Tatălui vostru Celui din Ceruri”. Iar asemenea cu blîndețele, cu bunătatea, cu nerăutatea și celelalte. Așa o socotește Vasile cel Mare: „Să facem om (zice Dumnezeu) după Chipul nostru și după asemănare: Pe una adică prin zidirea lui Dumnezeu o avem, iar pe alta prin bună voirea noastră o îndreptăm, în cea dintîi stare ne este nouă după Chipul lui Dumnezeu a fi, iar din buna voire ni se isprăvește nouă după asemănarea lui Dumnezeu a fi. Și iarăși: Mie mi-a lăsat (Dumnezeu) ca adică după asemănare Dumnezeiască să fiu, deci pe cea după chip, o am ca să fiu cuvîntător, iar pe cea după asemănare ca să fiu Creștin. Să fiți (a zis Hristos) desăvîrșiți, precum și Tatăl vostru cel Ceresc desăvîrșit este (Matei 5). Oare vezi, unde ne dă nouă Domnul, pe cea după asemănare? Acolo, unde ne asemănăm cu Dînsul, Care pe soarele Său îl răsare spre cei răi și spre cei buni, și plouă spre cei drepti și spre cei nedrepti. De urăști vicleșugul și nu ești pomenitor de rău, nepomenind învrăjbirile cele de ieri, de ești iubitor de frați și împreună pătimitor, te-ai asemănat lui Dumnezeu. De-i vei lăsa vrăjmașului tău din inimă, te-ai asemănat lui Dumnezeu. Dacă în ce fel este Dumnezeu spre tine păcătosul, întru acel fel ești și tu spre fratele cel ce ți-a greșit ție, cu milostivirea te-ai asemănat lui Dumnezeu. Drept aceea, pe cea după Chipul (lui Dumnezeu) o ai, adică din ceea ce ești cuvîntător, iar după asemănare te faci din ceea ce bunătatea o lucrezi”. Pînă aici Sfîntul Vasile. Deci să știm, cum că chipul lui Dumnezeu este și în sufletul omului necredincios, iar asemănarea numai în creștinul cel îmbunătățit. Și cînd ar greși de moarte creștinul, atunci numai de asemănarea lui Dumnezeu se lipsește, iar nu de chip. Și măcar și în munca veș-

nică de s-ar osîndi, chipul lui Dumnezeu același este într-însul în veci, iar asemănarea a mai fi nu poate.

Erau niște eretici, care se numeau antropomorfiți, de care pomenește Sfîntul Epifanie, cum că tâlcuind cuvintele acelea Dumnezeiești: „Să facem pe om după Chipul nostru și după asemănare, ziceau că Dumnezeu are trup, cap, barbă, mîini, picioare și toate celelalte mădulare, și cum că după acea asemănare a Sa l-a zidit pe om. Încă sînt și acum oameni proști, iar mai ales între rascolnici ca aceia, care o zic aceeași, ca și cum Dumnezeu ar fi zidit după Chipul Său capul omului, și barba, și celelalte. Ci precum atunci antropomorfiții erau fără de minte, și între eretici socotiți și de la Biserică lepădați, așa acum aceștia neînțelegători sînt și ereticește socotesc și de lepădarea de la Biserică vrednici sînt, ca cei ce nu știu și nu cred, cum că Capul lui Dumnezeu și Mîinile și Picioarele nu erau materialnice trupești, ci nematerialnice duhovnicești, care sînt Dumnezeiasca lui Tărie a toate și Stăpînirea și Puterea și începătoria tuturor și ținerea a toate și Ființa cea pretutindenea.

Iar pe antropomorfiți îi dojenește Sfîntul Vasile cel Mare în Hexaimeronul său în vorba a 10-a, grăind către dînșii așa: „Cum după Chipul lui Dumnezeu ne-am făcut, să ne curățim inima cea necunoscătoare, înțelegerea cea nepedepsită, părerile pentru Dumnezeu cele neînvățate. De ne-am făcut după Chipul lui Dumnezeu, deci care de un chip cu noi este Dumnezeu? Oare ochi sînt la Dumnezeu? Și urechi, cap, mîini și mădulare pe care șade? Pentru că se zice în Scriptură că Dumnezeu șade. Oare picioare sînt la Dînsul cu care umblă? Oare de acest fel este Dumnezeu? Depărtează nălucirea inimii cea necuvioasă, leapădă de la tine gîndul cel netrebnic Mărimii lui Dumnezeu. Neînchipuit este Dumnezeu, nealcătuit nu cu mărime (de stat) nefelurit, să nu nălucești chip la Dînsul, nici să micșorezi jidovește pe Cel Mare, nici să-L cuprinzi pe Dumnezeu cu trupești cugete, nici să-L scrii împrejur cu mintea ta, pentru că necuprins este cu mărimea. Cugetă de cel mare și marelui să-i adaugi mult mai mult și celui mult încă și mai mult și pe cugetul tău să-i încredințezi, cum că pe cele fără de sfîrșit nu le va ajunge. Chip să nu cugeți, din Putere Dumnezeu se înțelege, nimic nu este de acest fel întru Dumnezeu în ce fel este întru noi, nu avem pe cel după Chipul lui Dumnezeu în chipul trupului nostru, pentru că stricîndu-se trupul, chipul se pierde, deci nu întru acest stricăcios nestricăciunea se închipuiește. Trupul crește, se micșorează, îmbătrînește, se schimbă, într-alt chip este în tinerețe, în alt chip în bătrînețe, în alt chip este în buna petrecere, în alt chip în relele pătîmîri, în

alt chip este temîndu-se, în alt chip veselindu-se, în alt chip este în pace, în altul în război, în alt chip este fața aceluia ce priveghează și în altul a celui ce doarme. Deci cum poate să se asemene cel ce se schimbă cu cel neschimbat? Iar ceea ce zice: „Să facem pe om după Chipul nostru, pe cel dinlăuntru om îl zice. Pentru care și Apostolul grăiește: De se va strica omul nostru cel dinafară, ci cel dinlăuntru se înnoiește în toate zilele" (I Cor. 4, 16). Deci înlăuntru avem omul, și îndoîți oarecum sîntem, și adevărată este ceea ce se zice, că înlăuntru sîntem. Pentru că eu după omul cel dinlăuntru sînt. Iar cele dinafară nu sînt eu ci ale mele sînt, căci nu sînt eu mîna, ci eu sînt cuvîntătorul suflet, iar mîna o parte a omului. Deci trupul cel omenesc o unealtă este a sufletului, iar omul este domnitor chiar numai după singur sufletul. Și iarăși zice: „Și muierea are ființa cea după Chipul lui Dumnezeu, ca și bărbatul, de o cinste cu firea, măcar de-i și mai slabă cu trupul, ci în suflet puterea ei este, de vreme ce de o cinste îi este chipul după Dumnezeu". Pînă aici marele Vasile.

Dintru ale căruia cuvinte pot să se înțeleptască cei de acum noi antropomorfiți lipoveni și să știe, cum că Chipul lui Dumnezeu nu este în față, în ochi, în buze, în barbă și în celelalte mădulare văzute ale trupului, ci în sufletul cel nevăzut și cuvîntător, înțelegător, de sineși stăpînitor și fără de moarte.

Deci l-a zidit Dumnezeu pe om, țărîna luînd din pămînt, și a suflat în fața lui suflare de viață și se făcu omul în suflet viu.

Întru zidirea lui Adam era înainte închipuirea întrupării lui Hristos în pîntecele Prea Curatei Fecioare. Așa socotește de aceea Sfîntul Ambrozie la Cuvîntul 38: „Precum Adam a fost zidit din feciorelnic pămînt, așa Hristos din Maria Fecioara S-a Născut. Pentru că dacă pămîntul maica lui Adam, de nimeni nu era arat, nici semănat - și a lui Hristos Maică Fecioară n-a cunoscut bărbat, nici semănare. Adam cu mîinile lui Dumnezeu din pămînt s-a zidit, Hristos prin Duhul Sfînt în Pîntecele fecioresc s-a închipuit. Amîndoi sînt lucrul Unuia Tatălui Dumnezeu, pe amîndoi îi lucrează Maica, fiecare din ei este fiu al lui Dumnezeu. Însă Adam zidire este, iar Hristos de o ființă împreună cu Tatăl de o fire Dumnezeu și Ziditor este. Pînă aici Ambrozie.

Întrebare: Pentru ce a voit Dumnezeu să zidească pe om dintr-o materie atîta de proastă, din lutul țărîinii?

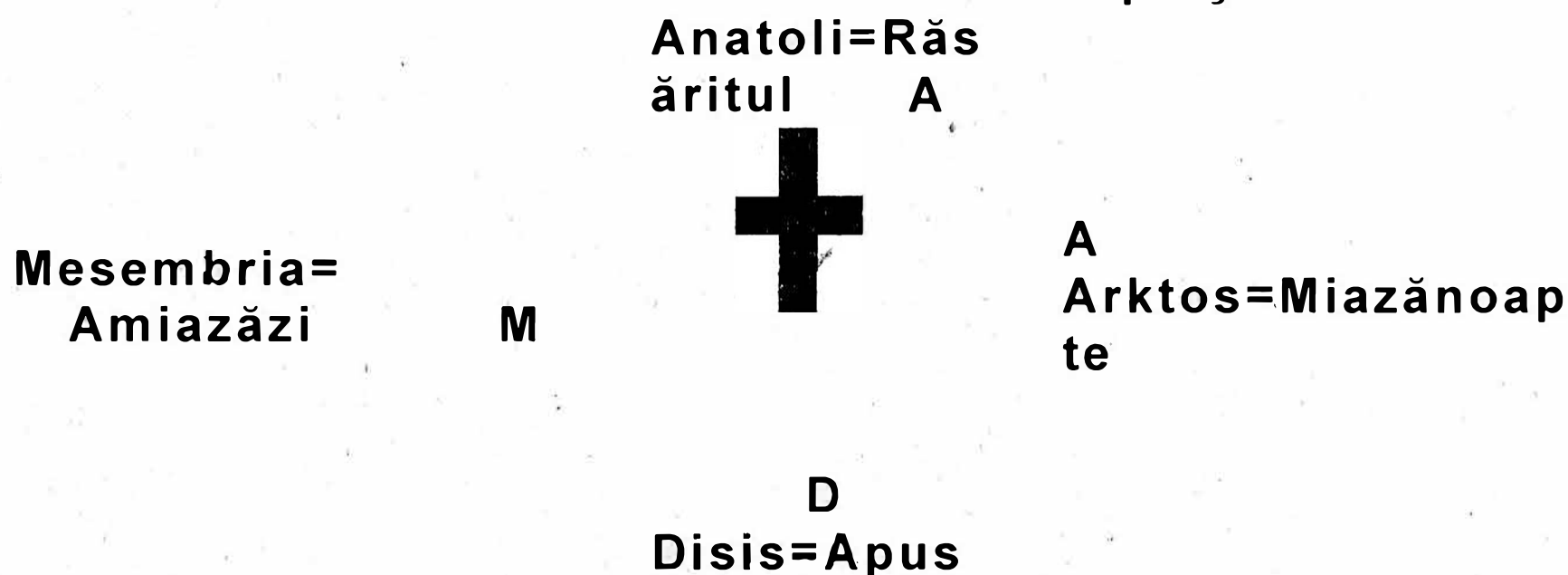
Răspuns: Pentru două pricini: Una, spre ocara și rușinarea diavolului, ca văzînd atîta de proastă și neputincioasă zidire suindu-se în Cerească cinstea aceea, din care acela a căzut, să se înfrunteze și să se rumpă de zavistie; al doilea, ca omul știindu-și prostimea sa, să nu se înalțe întru mîndrie.

Deci a numit Dumnezeu numele întâiului om Adam (Fac. 5, 2).

În limba evreiască, Adam se tâlcuiește „om pământesc, ori rumân, de vreme ce din pământ roșu este zidit (Roșietic sau în chipul aurului). Iar în cea grecească se înțelege; „microcosmos”, adică mică lume, căci din cele patru margini ale lumii celei mari și-a luat numirea sa, de la răsărit, de la apus, de la miazănoapte și de la amiazăzi. Pentru că în limba greacă acele patru margini ale lumii se numesc așa: Anatoli = Răsăritul; Disis = Apusul; Arktos = Miazănoapte; Mesembria = Amiazăzi. Din acele numiri grecești, luând cele dintâi, slova va fi ADAM. Deci precum, în numele lui Adam s-a închipuit lumea cea cu patru margini, pe care Adam cu neamul omenesc avea s-o locuiască, așa într-un același nume s-a închipuit Crucea lui Hristos cea cu patru margini, prin care avea mai pe urmă noul Adam - Hristos Domnul nostru, ca pe neamul omenesc locuitor în cele patru margini ale lumii, din moarte și din iad să-i izbăvească.

Cele patru litere ale cuvântului ADAM

La care vezi acest luminos chip așa:

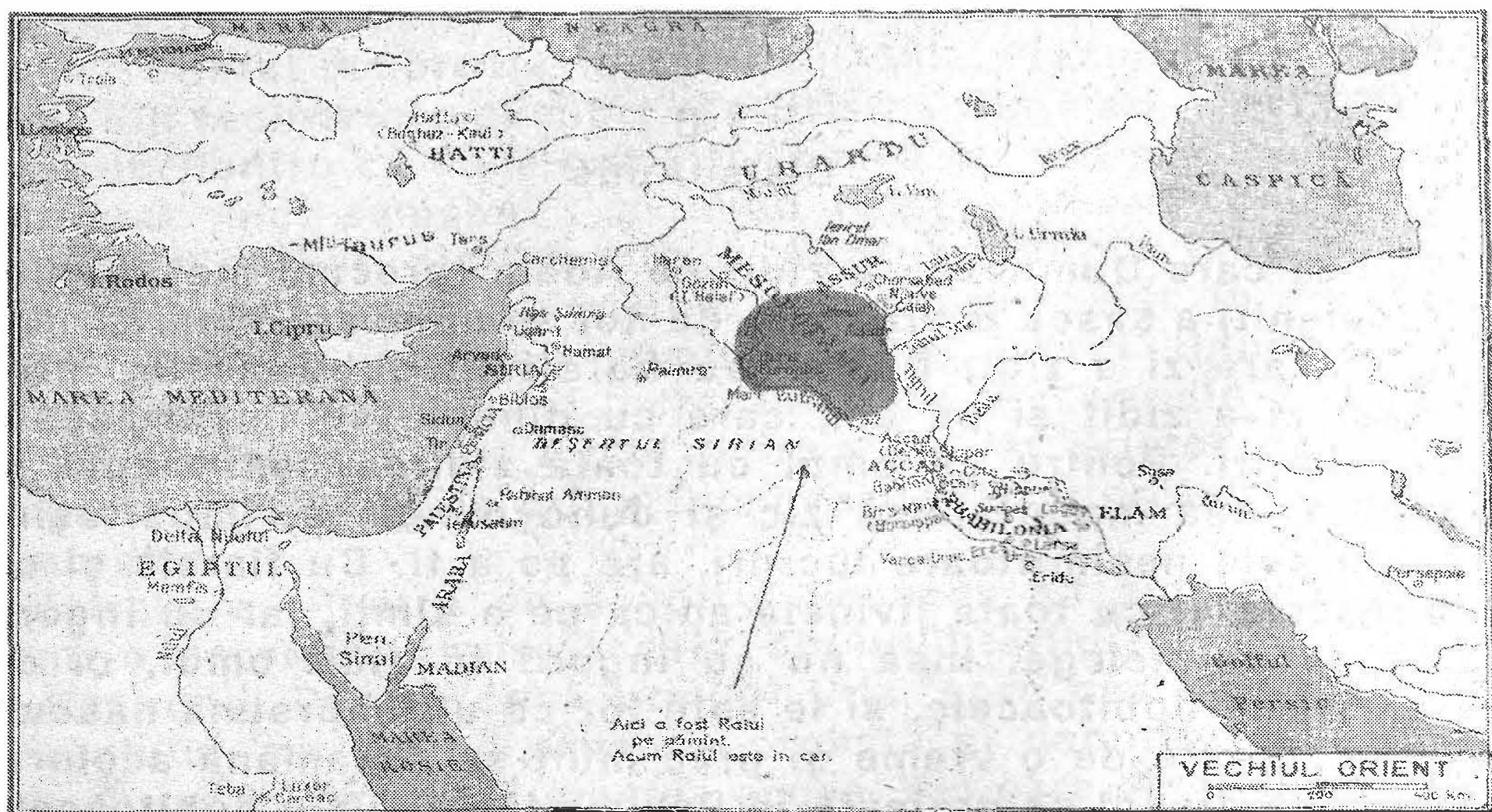


Ziua în care Dumnezeu a zidit pe Adam (precum mai înainte s-a pomenit) a șasea zi era, care de noi se numește Vineri.

Și în care zi a zidit Dumnezeu fiarele și dobitoacele, într-o aceeași zi a zidit și pe om, care cu dînsule se împărtășește într-o simțiri. Pentru că omul cu toată zidirea cea văzută și nevăzută, cea materialnică zic și duhovnicească, împărtășire are. Cu cele nesimțitoare lucruri, are pe a fi. Cu fiarele și cu dobitoacele și cu toate jivinele adică pe a simți, iar cu îngerii adică pe a înțelege. Însă nu cu îngerii fu zidit omul, ci cu fiarele și cu dobitoacele, și le este lor ca un împreună născut, căci că le este de o vreme și prea mult se aseamănă acelor, precum de dînsul se grăiește în Psalmi 48, 12: „Cu dobitoacele cele fără de minte și s-a asemănat lor”. Care lucru mai luminos

Îl arată Sfântul Ioan Gură de Aur, zicînd către om, în Cuvîntul către poporul Antiohiei la Prolog pe Februarie 6: „Cum voi putea să te ştiu pe tine, oare om eşti cu adevărat? Cînd mîniindu-te loveşti ca şi catîrul, nechezi ca şi calul spre muieri, te hrăneşti ca ursul, îţi îngraşi trupul ca şi taurul şi ca vierul, ţii minte răul ca şi cămila, răpeşti ca lupul, te mîinii ca şarpele, vatămi ca şi scorpia, meşteşugeşti cu vicleşug ca şi vulpea, iar veninul vicleşugului îl păzeşti ca şi aspida şi ca vipera, urăşti pe oameni ca rîsul şi celelalte". Şi acest cuvîntel al lui Aristotel pentru om nu este mincinos. „Cum că între jivini nu este mai bună jivină decît omul, cînd s-ar cîrmui cu înţelegerea. Aşa, nu este mai proastă, cînd înţelegerii nu s-ar supune, pentru că atunci sălbăticia şi cruzimea omenească o întrece pe iuţimea tuturor fiarelor. Căci şi fiarele uneori de facerea de bine ce li se face lor se îmblînzesc, iar oamenii cei răi, mai cumpliţi sînt decît leoparzii, cărora cînd le faci bine, mai răi se fac".

Şi a luat Domnul Dumnezeu pe omul pe carele l-a zidit şi l-a pus în Raiul cel prea frumos, cel plin de negrăitele bunătăţi şi dulceţi, în cel cu patru pîraie de ape prea curate adăpîndu-se, întru carele în mijloc era Pomul Vieţii, din al cărui rod cel ce gustă, niciodată nu moare. Iar acolo era şi alt Pom, care se numea înţelegere, sau cunoştinţă a binelui şi a răului. Şi era acel pom, pom al morţii, pentru că poruncind lui Adam, Dumnezeu, ca din tot pomul să mănînce roduri, i-a dat poruncă să nu guste din pomul cunoştinţei binelui şi a răului. Că în ce zi de vei mînca (i-a zis) cu moarte vei muri (Facere 2).



Locul unde a fost Raiul pe pămînt

Să luăm aminte: în Rai Pomul Vieții și Pomul Morții și în bunul locul cel sfânt s-a aflat pricinuirea răului, ca să se învețe omul ca pretutindenea să se ferească de rău, adică de căderea în păcat și întru sfințenie de ar fi și cu bunătăți viețuind, căci pretutindenea aproape este răutatea, păcatul zic, prin care omul se împiedică și cade. Bine ne sfătuiește Apostolul: „Celui ce i se pare că stă, să se păzească să nu cadă” (I Cor. 10, 12) și Psalmistul: „Greșelele cine le va pricepe?” (Psalm 18, 13).

Iarăși: Pomul vieții este a-ți lua aminte de sine, pentru că nu-ți vei pierde mîntuirea, nici nu te vei lipsi de veșnica viață, cînd îți vei lua aminte singur de tine. Iar pomul științei binelui și răului este iubirea de iscodire, care cearcă lucrurile altora, căreia îi urmează osîndirea aproapelui, iar osîndirii pedeapsa morții celei veșnice în iad. Pentru că cel ce judecă pe fratele său Antihrist este.

Deci a pus Dumnezeu pe Adam peste toate zidirile sale cele de jos, împărat și stăpîn, și i-a supus lui toate sub picioarele lui: oile și boii încă și dobitoacele pămîntului, păsările cerului și peștii mării, ca să le stăpînească pe ele. Și a adus la dînsul pe tot dobitocul și toată pasărea și fiara, blînde și supunîndule, pentru că era încă atuncea și lupul ca și mieluşelul, leul ca și găina cu năravul, una pe alta nu se vătămau și Adam le-a pus lor tuturor numele așa precum fiecărei jivine i se cuvenea și i se potrivea și i se nimerea fiecărei jivine numele, cu chiar adevărată firea ei și cu năravul ce avea să fie după aceea. Pentru că era Adam foarte înțelept de Dumnezeu, îngerească înțelegere avînd. Așa prea înțeleptul și prea Bunul Ziditor așezînd pe Adam, a voit ca să-i dea lui împreună viețuitoare spre iubita însoțire, ca să aibă cu cine de atîtea bunătăți să se desfăteze, și a zis: „Nu este bine ca să fie omul singur, să-i facem lui ajutor” (Fac. 2, 19).

Întru începutul facerii lumii, nu-i era bine omului fără de ajutătoarea muiere, pentru că atunci se cădea să se înmulțească neamul omenesc, iar acum umplîndu-se lumea de feluri de noroade, Apostolescul cuvînt pretutindenea se poartă: „Bine îi este omului a nu se atinge de muiere” (I Cor. 7, 1). Iar prin Așezămîntul cel Vechi se pune prin lege viața ceea ce era după trup, iar în Darul cel Nou viața cea după Duh se sfătuiește, acolo însoțirea se cinstea, iar aici neînsurarea se fericește. Cu cît mai ales singură fecioria cinstită este și slăvită, de care Sfîntul Ciprian zice în Cuvîntul pentru feciorie: „Fecioria este soră a îngerilor, dovedire a patimilor, împărăteasă a faptelor bune, și moștenire a tuturor bunătăților”. Ci și în Vechiul Așezămînt au fost niște bărbați ca aceștia sfinți, care fără de însoțire și-au petrecut viața lor, și

fecioria lor din pîntecele de maică nestricată o au ferit. Unul ca acesta era Ilie, Elisei, Daniil și cei trei Tineri și Ioan Înaintemergătorul.

Și a pus Dumnezeu în Adam somn adînc care împreună și răpire îi era lui, întru care el vedea prin Duhul ceea ce se făcea, și înțelegea taina însoțirii ce avea să i se facă lui, iar mai ales însoțirea cu Biserica cea a lui Hristos singur. Pentru că i s-a descoperit lui de la Dumnezeu (după a teologilor înțelegere) Taina întrupării lui Hristos, căci că i s-a dat lui cunoștință de Sfînta Treime și de căderea ce s-a făcut îngerilor a înțeles și de înmulțirea neamului omenesc ce avea să fie dintr-însul și multe taine prin dumnezeiasca descoperire atunci a știut, afară de a sa cădere, care cu dumnezeieștile Judecăți s-a tăinuit înaintea lui. Într-un minunat vis ca acesta, iar mai ales în uimire, a luat Domnul una din coastele lui Adam și i-a zidit lui ajutoare femeie, pe care Adam dacă s-a deșteptat din somn, văzînd-o a zis: „lată os din oasele mele și trup din trupul meu” (Fac. 2).

Deci precum întru cea a lui Adam din pămînt zidire, așa întru a Evei cea din coastă, era înainte închipuire a întrupării lui Hristos celei din Prea Curata Fecioară, pe care și Sfîntul Gură de Aur frumos o limpezește, grăind așa în Cuvînt la Nașterea lui Hristos: „Precum Adam fără de femeie, femeie a adus, tot astfel și Fecioara fără de bărbat, Bărbat a născut pentru Eva plătind bărbaților datoria, întreg a rămas Adam după scoaterea coastei trupesti, nestricată a rămas și Fecioara după ieșirea Pruncului dintr-însa”. Întru aceeași a Evei zidire din coasta lui Adam, a fost o înainte închipuire a Bisericii lui Hristos, care din împungerea cea de pe Cruce a Coastelor lui avea să se alcătuiască. Așa de aceasta Augustin tainic asemuiește: „Doarme Adam, ca să fie Eva, moare Hristos ca să fie Biserica. Dormind Adam, se făcu Eva din coasta-i; murind Hristos, cu sulita l s-a împuns coasta, ca să curgă Tainele, cu care se împodobește Biserica”.

Însă cu cuviință este a o ști și aceasta, cum că în somnul acel uimicios al lui Adam, care în Triodul Postului, vineri în săptămîna întîia a marelui Post, la Vecernie în citirea cea de la Facere, uimire a fi se grăiește, că se scrie acolo așa: „A pus Dumnezeu uimire peste Adam și a adormit”, întru aceea măcar deși i se descopere lui pentru întruparea lui Hristos, ci nu pentru răscumpărarea neamului omenesc. Că de i s-ar fi descoperit lui atunci și de răscumpărare, apoi cu adevărat se cădea ca mai întîi să i se descopere lui pentru călcarea lui de poruncă.

Iar aici ni se cade a o ști și aceasta, în ce fel era la statul trupului Adam și Eva? Unii ținîndu-se de evreiasca cuvîntare de

basme, li s-a părut că au fost uriași, dar n-au fost așa, pentru că uriașii după aceea au început a se naște dintru fărădelegi. Cînd (precum în cartea Facerii, în cap. 6 scrie) fiii lui Dumnezeu, adică ai lui Set, văzură pe fiicele oamenilor, adică ale lui Cain, că frumoase sînt la podoaba feței și se amestecară cu dînsele nu după Bună Voia lui Dumnezeu. Atunci din patul lor cel fărădelege, au început a se naște oamenii nu după măsura cea zidită de Dumnezeu, că sluții, uriașii ca niște copaci și oarecare năluciri, care arătau prin sine nebinecuvîntarea Dumnezeiască la un pat ca acela. Iar Adam cu Eva întru măsurat stat omenesc, de Dumnezeu s-au zidit, precum Sfîntul Ioan Damaschin mărturisește în Cartea 2 cap 14, zicînd: „A făcut Dumnezeu pe om, fără de răutate, drept, îmbunătățit, fără de grijă, fără de scîrbă, cu toată bunătatea sfînit, cu toate cele bune împodobit, ca oarecare a doua lume, mică, întru cea mare, înger altul, închinător amestecat (împreună cu îngerii lui Dumnezeu închinîndu-se) privitor al zidirii celei văzute, tainic al celei de gînd, împărat celor ce sînt pe pămînt, împărățindu-se pentru înălțime, pămîntesc și ceresc, vremelnic și nemuritor, văzut și înțeles cu mintea, în mijloc între mărire și între smerenie, același duh și trup". Pîna aici Damaschin. Deci este ortodox lucru a înțelege, cum că și Hristos Domnul nostru, Noul Adam, vrînd să se îmbrace întru cel vechi, a luat pe sine trup întru toate asemenea la stat cu Adam cel dintîi, cu fața, cu frumusețea, cu vorba, cu umblarea, afară de păcat numai. La fel și pe prea Binecuvîntată Maica Sa a voit a o vedea întru toate (afară de păcat) cu strămoașa Eva de asemenea. Căci precum întru început a zidit Dumnezeu pe Adam, după Chipul Său și după asemănare, în sufletul lui cel înțelegător, așa întru anii cei mai de pe urmă, același Dumnezeu ni s-a arătat în trupul lui Adam, după trupesc Chipul aceuia și după asemănare. Și precum Hristos pe pămînt cu oamenii petrecînd, mai frumos era cu podoaba decît fiii omenești, și Prea Binecuvîntată Maica Lui Prea Curata Fecioară, mai frumoasă era decît fiicele omenești, ca un Crîn între spini, așa a înțelege se cade și pentru cei dintîi strămoși ai noștri Adam și Eva, cum că mai frumoși au fost decît tot neamul omenesc, în măsura și în frumoasa închipuire a statului și a podoabei feței lor. Pentru că nici nu era cu cuviință ca înțelegătoarea zidire a lui Dumnezeu, omul cel întîi însuflețit, să aibă nefrumoasă închipuire urieșească.

La noi încă și la aceasta să luăm aminte: A cui naștere este mai cinstită? Oare a lui Adam sau a Evei? Adam s-a zidit afară de Rai, iar Eva în Rai; Adam din țărîna pămîntului, Eva din coastele omenești - cu adevărat mai cinstită se vede a fi

nașterea Evei decît a lui Adam, însă femeia nu este mai cinstită decît bărbatul, ci mai ales și supusă este bărbatului. Aici este învățătura celor ce se mîndresc pentru bunul lor neam, cum că nu acela este bărbat mare și cinstit, care de bun neam fiind, femeiască înțelegere și inimă și viață răzvrătită are, ci acela care este cu bună înțelegere și îmbărbătat și cu viața îmbunătățit, măcar de este și de prost neam.

Așa Domnul Dumnezeu pe bărbat și pe femeie într-o a șasea zi zidindu-i, și locuitori ai Raiului a fi, și peste toate zidirile cele de jos a stăpîni rînduindu-i pe ei și din desfătărilor Raiului (afară de pomul cel prin poruncă oprit) a se sătura poruncindu-le lor, și binecuvîntîndu-le însoțirea lor care avea să fie aceea prin împreunarea trupească, zicîndu-le: Creșteți și vă înmulțiți. S-a odihnit de toate lucrurile Sale în ziua a șaptea, nu ca și cum ostenindu-Se S-a odihnit, pentru că Dumnezeu-Duhul cum putea să se ostenească? Ci ca înainte să rînduiască odihnă oamenilor dinspre cele dinafară lucruri și griji, în ziua a șaptea, care în Vechiul Așezămînt era Sîmbătă (care se înțelege odihnă) iar în Darul cel Nou, în locul aceleia s-a sfințit ziua Duminicii, pentru învierea lui Hristos cea dintru dînsa.

S-a odihnit Dumnezeu de lucruri, ca de acum zidiri nouă să nu mai facă mai multe decît făpturile cele zidite, căci nu era trebuință de mai multe, ci destule s-a făcut, și s-au săvîrșit toate făpturile cele de Sus și cele de jos, însă nu s-a odihnit, nici nu se odihnește, nici nu se va odihni Cel ce ține și ocîrmuiește toate făpturile, drept aceea și Hristos Domnul în Evanghelie a zis: „Tatăl Meu pînă acum lucrează și Eu lucrez” (Ioan 5, 17). Lucrează Dumnezeu pornind cereștile alergări și așezînd prefacerile vremilor cele de bună trebuință și întărind nemișcat pămîntul, cel pe nimic întemeiat și scoțînd dintr-însul rîuri și izvoare de ape dulci, spre adăparea tuturor făpturilor celor vii. Lucrează Dumnezeu nu numai pentru cele cuvîntătoare, ci și pentru cele necuvîntătoare jivini grijindu-se, păzindu-le, hrănindu-le și înmulțindu-le. Lucrează Dumnezeu ținînd viața și ființa a tot omul cel credincios și necredincios, a dreptului și a păcătosului. Pentru că (precum grăiește Apostolul) “Dintru Dînsul viețuim și ne mișcăm și sîntem”. Și de ar fi luat Domnul Dumnezeu de la noi și de la toată făptura Sa pe atotțiitoarea Mîna Sa îndată ar fi pierit, și toată făptura de nimic s-ar fi făcut, însă pe toate acestea le lucrează Domnul fără de ostentarea Sa, precum și oarecare din teologi de Dînsul grăiește, Augustin: „Odihnindu-se lucrează și lucrînd se odihnește. Ziua Sîmbetei, a odihnei lui Dumnezeu de lucruri, înainte închipuia pe acea Sîmbătă ce avea să fie, într-o care Hristos Domnul nostru, după ostenele cele de bună voia Sa

pentru noi Patimi și după săvârșirea mîntuirii noastre celei de pe Cruce s-a odihnit în Mormînt!"

Iar Sfîntul Ambrozie, acele cuvinte: „S-a odihnit Dumnezeu de toate lucrurile Sale în ziua a șaptea" socotindu-le grăiește la Cuvîntul 34 a Lînei celei rourate: „A făcut Dumnezeu cerul, ci nu citesc, cum că nu s-a odihnit după facerea Cerului; a făcut pămîntul, nici acolo nu s-a odihnit; a făcut soarele, luna și stelele, nici acolo nu citesc cum că s-a odihnit Dumnezeu. Iar cînd l-a făcut pe om atunci s-a odihnit, avînd cui să-i ierte păcatele". Aici va zice cineva: Pentru ce dar lui Adam nu i-a iertat Dumnezeu păcatul, ci pedeapsă a pus asupra lui? Răspunsul Sfîntului Dorotei la Cuvîntul 1 „Pentru lepădarea lumii: „De vreme ce Adam nu s-a smerit înaintea lui Dumnezeu, nici n-a zis: Am greșit, iartă-mă! ci vina greșelii lui a pus-o asupra femeii, iar femeia asupra șarpelui, drept aceea prin dreaptă Judecata lui Dumnezeu se osîndiră". Bine grăiește David: „Zis-am: mărturisi-voi asupra mea fărădelegea mea Domnului și Tu ai lăsat păgînatatea inimii mele (Psalm 31, 6).

Deci erau Adam și femeia lui goi amîndoi și nu se rușinau (precum acum pruncii cei mici nu se rușinează) pentru că încă nu simțea în sine trupeasca poftă, care este început al rușinii, nici de aceea știa cineva și singură nepătimirea lor și nevinovăția le era lor ca o îmbrăcăminte prea frumoasă. Căci care haină putea atunci să le fie lor mai frumoasă, decît singure curatele, fecioreștile, neprihănitele lor trupuri, cele cu a Raiului fericire împodobite, cu a Raiului hrană hrănite și cu Darul lui Dumnezeu umbrite?

Diavolul pizmuind o fericită petrecere ca aceea a lor în Rai i-a înșelat pe ei în chipul șarpelui, ca să guste rodul din pomul cel cu Poruncă oprit. Și mai întîi Eva a gustat, apoi și Adam și greșiră amîndoi greu, călcînd Porunca lui Dumnezeu și îndată se dezgoliră de Darul lui Dumnezeu mîniind pe Dumnezeu Ziditorul lor și și-au cunoscut goliciunea lor și înșelăciunea vrăjmașului au priceput-o, că zicînd el către dînșii: „Veți fi ca niște Dumnezei", a mințit, fiind tată al minciunii (Fac. 3, 5). Pentru că nu numai nu cîștigă Dumnezeirea, ci și ceea ce-o avuseseră o pierdură, căci de cele negrăite Dumnezeiești Daruri s-au lipsit. Fără numai, întru aceea se arată diavolul ca și cum ar spune adevărul, întru aceea ce le-a zis: „Veți fi știind binele și răul!". Pentru că întru acea vreme cunoscură strămoșii noștri că bun lucru este Raiul și petrecerea cea întru dînsul, cînd nevrednici de acela se făcură și de acolo s-au izgonit. Cu adevărat bunul nu atîta se cunoaște a fi bun, cînd îl are pe el la sine omul, ca și cum întru acea vreme cînd îl pierde pe el. Au cunoscut răul pe care mai înainte nu-l știuseră, pentru că au

cunoscut golătatea, foamea, iarna, zăduful, osteneala, durerea, patimile, neputințele, moartea și iadul. Pe toate acestea le cunoscuseră, când porunca lui Dumnezeu o călcară.

Iar când li s-au deschis ochii lor ca să-și vadă și să-și ție golătatea lor, îndată au început a se rușina unul de altul. Pentru că întru același ceas în care au gustat din pomul cel cu poruncă oprit, îndată din mîncarea hranei aceleia s-a născut în ei pofta trupească și au simțit întru mădulările lor pătimașa zădărire, și i-a cuprins pe ei rușine și frică, și începură ca, cu frunze de smochin să-și apere rușinea trupului lor. Iar auzind pe Domnul Dumnezeu umblînd prin Rai întru amiazăzi, s-au ascuns de Dînsul, oareunde sub un copac, că acum nu mai îndrăzneau să se arate feței Ziditorului lor și a cărei Poruncă n-o păziseră și precum de rușine așa și de cutremur mare cuprinși fiind, se ascundeau de la fața Lui. Iar Dumnezeu cu Glasul Său chemîndu-i pe ei, și înaintea feței Sale punîndu-i și pentru greșeală întrebîndu-i, a hotărît asupra lor dreapta Sa Judecată, ca adică, din Rai izgoniți să fie ei și din osteneala mîinilor lor, și din sudoarea feței lor să se hrănească. Eva întru dureri să nască fii, Adam să lucreze pămîntul cel ce rodește ciulini și mărăcini, și amîndoi după lungă pătimirea cea rea a vieții acesteia să moară, și în pămînt să se întoarcă cu trupul, iar cu sufletul în legăturile iadului să se ducă. Numai întru aceea i-a mîngîiat pe ei prea mult, căci le-a descoperit lor atunci răscumpărarea ceea ce la sfîrșitul veacurilor avea să fie omenescului lor neam prin întruparea lui Hristos. Pentru că a grăit Domnul pentru femeie către șarpe, cum că sămînța ei va sfărîma capul lui, înainte i-a spus lui Adam și Evei, că din seminția lor se va naște Prea Curata Fecioară, pierzătoarea blestemului lor, iar din Fecioară se va naște Hristos, Care cu Sîngele Său îi va răscumpăra pe ei și pe tot neamul omenesc din robia vrăjmașului și din legăturile iadului scoțîndu-i, iarăși Raiului și Cereștilor locașuri îi va învrednici, iar diavolescul cap îl va călca și-l va zdrobi desăvîrșit.

Rabinii jidovești, iar cu dînșii și din cei de acum oarecare socotesc că greșeala lui Adam în Rai, sub chipul Pomului celui ce se zice de Poruncă oprit, ar fi amestecarea trupească cu muierea. Ci cea de obște potrivită înțelegere a sfinților Părinți și a tuturor cu întemeiere întărește, cum că Adam și Eva în Rai în feciorie curată pînă la izgonirea lor petrecură. Căci ca mai înainte de călcarea poruncii lui Dumnezeu, nu-și cunoșteau goliciunea lor, nici poftă nu era întru dînșii, precum mai înainte s-a zis, iar după călcare măcar deși își cunoșteau a lor goliciune și pofta întru sineși o simțise, ci se rușinau unul de altul, iar încă și frica și spaima căzînd pe dînșii, nu știau ce vor

face, nici nu avură ei atunci vreme spre trupească împreunare, venind îndată cu groază Dumnezeu și strigînd: Adame, unde ești? (Fac. 3).

Și i-a izgonit Dumnezeu pe Adam și cu Eva din Rai, și i-a sălășluit pe ei în preajma Raiului, ca să lucreze pămîntul din care s-au luat; și a pus Heruvim cu sabie de văpaie ca să păzească Raiul, ca să nu mai intre încă omul în Rai, sau vreo fiară, sau diavolul.

Este a multora iubitoare de iscodire cercare: Cît a petrecut Adam în Rai, și în care zi și ceas a fost căderea lui și izgonirea? Și feluri de cercetători în multe chipuri de aceia umbros se asemuiesc. În Triodul postului la Duminica Brînzei în Sinaxar, se scrie așa: În ziua a șasea s-a zidit Adam cu Mîna lui Dumnezeu, și luînd porunca, a viețuit în Rai pînă la al șaselea ceas, apoi călcînd porunca, s-a izgonit de acolo.

Sfîntul Teofilact în tîlcuirea Evangheliei cea de la Matei cap. 27 grăiește așa: „În ziua a șasea (adică Vineri) omul zidit fu, și în ceasul al șaselea a mîncat din pom, pentru că acesta este ceasul mîncării. Iar Domnul înnoind pe om și greșeala lui îndreptînd-o, în ziua a șasea și în ceasul al șaselea, pe Lemn se pironeste”.

Gheorghe Chedrinul scriitorul de istorii țarigrădeanul (Constantinopol) scrie așa: Unii povestesc cum că în ceasul al treilea (în ziua a șasea) (adică Vineri) Adam zidit a fost, în ceasul al șaselea a greșit, iar într-un nouălea ceas s-a izgonit. Și cei ce o povestesc aceasta își întăresc părerea lor cu aceasta, că adică în ceasul al șaselea Domnul nostru pironit fiind pe Cruce, în ceasul al nouălea a murit pentru noi. Încă îi socotesc pe aceia că și din aceasta s-au adus într-ună acea părere, că adică într-un amiazăzi a venit Domnul la Adam și la Eva, fiind ei ascunși. Ci vremea cea de trei ceasuri, în care Adam în Rai a petrecut, este foarte scurtă și nu-i de crezut. Căci cum putea Adam ca în acele trei ceasuri să pună numele tuturor fiarelor și dobitoacelor, păsărilor și tuturor jivinelor? Și cînd a putut ca în vreme de trei ceasuri să cerceteze toată frumusețea Raiului și să se îndulcească din hrana tuturor pomilor pînă la săturare și să doarmă? Cît și femeia, dormind el, zidită din el a fi, ci și diavoleasca pizmuire cea asupra omului și meșteșugită venire a șarpelui la Eva și vorbirea, și amăgirea? La toate acestea mai multă vreme trebuia decît trei ceasuri. Aceasta adevărată este, cum că în ziua a șasea, adică Vineri și în ceasul al șaselea a fost greșeala Strămoșilor noștri în Rai, și în ceasul al nouălea izgonirea, ci nu chiar într-ună aceeași Vineri într-un care și zidiți au fost, ci mai pe urmă în altă Vineri a fost aceea”.

Același Gheorghe Chedrinul grăiește: „Unii din cei mai vechi ziseră că în anul al șaptelea se făcu greșeala lui Adam, ca și cum șapte ani viețuind în Rai, au călcat porunca lui Dumnezeu, în luna și în ziua aceea într-o care mai înainte de acei șapte ani fu zidit”.

În Sinaxarul ce s-a zis mai înainte a lăsatului sec de brînză, se pomenește de Filon evreu, care a scris că o sută de ani a fost petrecerea lui Adam în Rai.

Iar din apuseni oarecare umbros socotesc, cum că a doua zi Adam după zidirea sa a greșit și s-a lipsit de Rai: Vineri zidit fu, iar Sîmbătă a căzut și s-a izgonit.

Alții scriu că în ziua a opta, Adam după zidirea sa, Porunca lui Dumnezeu călcînd-o, s-a și izgonit, zicînd ei cum că o săptămîină întreagă s-a îndulcit de bunătățile Raiului. Vineri zidit fu, iar în cealaltă Vineri amăgindu-se a căzut.

Alții ziseră că la patruzeci de zile după zidirea lui Adam i-a fost greșeala lui în Rai, drept aceea și Hristos Domnul patruzeci de zile a postit, pentru neînfrînarea cea din Rai a lui Adam, care ca și cum se făcuse la patruzeci de zile,

Iar alții spun, că a fost aceea după treizeci și trei de ani, precum mai pe urmă și Hristos Fiul lui Dumnezeu, Născîndu-se din Prea Curata Fecioară, atîția ani a petrecut pe pămînt scoțînd pe neamul omenesc din căderea lui Adam.

Deci noi cea atîta de multă neunire a celor mulți văzînd-o, nu ispitim mai mult tainele pe care Duhul Sfînt în Dumnezeiasca Scriptură le-a tîlcuit.

Încă nu numai pentru acea vreme într-o care Adam în Rai a petrecut, nu este înștiințare, ci și pentru celelalte vremi, după a lui Adam din Rai izgonire, pînă la potop, pînă la Avraam, pînă la ieșirea lui Israil din Egipt, pînă la David și pînă la Nașterea lui Hristos, nu puțină îndoire este. De vreme ce în hronografe multă neunire se află, precum și îndată vom vedea.

ÎNȘTIINȚARE: pentru nepotrivitul număr al anilor: Oricine se îndeletnicește într-o citirea cărților istorice și cu bună alegere socotește anii faptelor celor de demult, știută și luminat văzută îi este cea mare între ani neunire, începînd de la Biblie, care Dumnezeiești Scripturi se numesc, dintru care toți și hronografe, povestitorii de istoriile cele de demult, ca niște rîuri din izvoare au ieșit. Însă în numărările anilor nu se uniră și nepotriviri s-au făcut. Pentru că altfel în Biblie și altfel în hronografe se numără anii. Ci și între hronografele acelea nu este unire, pentru că mulți în multe feluri socotind, unul așa, altul într-alt fel numără anii. Deci scriind eu această cîrticică o am înfățișat după Biblie cu Hronograful cel grecesc, tipărit ce se numea a lui Gheorghe cel cu porecla Chedrin care a viețuit

în Țarigrad (Constantinopol) într-o împărăție ortodoxului împărat grecesc Isaac Comnenul. În cartea acelui Gheorghe se cuprinde un Sinopsis de Istorie de la începutul lumii până la împărăția lui Isaac. Iar cartea aceea în limba grecească și latinească este tipărită în Paris la anul 1647. Lângă aceea am adăugat cartea istorică a lui Dorotei Mitropolitul Monemvasiei, care din limba grecească pe cea slavonească, într-o împărătească cetate Moscova, în zilele ortodoxului împărat Alexie Mihailovici, s-au tălmăcit de grecii Arsenie și Dionisie. Încă am alăturat eu lângă acelea și rusești hronografe multe, și am văzut cum că hronografele grecești cu Bibliile nu se unesc în ani. Iar hronografele rusești - nici cu Bibliile, nici cu greceștile hronografe, nici singure între ele nu se potrivesc, încă și cartea bisericească Triodul postului - facere a Sfântului Teodor Studitul - nu se unește în ani cu Bibliile. Pentru că Joi, a doua săptămână la Vecernie, în citirea de la Facere se scrie așa: A trăit Adam (după izgonirea din Rai) ani-două sute treizeci și a născut pe Set. Iar în Biblie în altfel: A trăit Adam o sută treizeci de ani și a născut pe Set, și îndată mergînd înainte toți anii din Biblie și în hronografe, s-a făcut de acolo nepotrivire, pentru că în Biblie a început numărul anilor a se împuțina, iar în hronografe a se înmulți. Și s-au aflat pînă la potop de la începutul lumii, după Bibliile rusești, două mii o sută șasezeci și doi (2162) de ani, iar după hronografe - două mii două sute patruzeci și doi (2242) de ani. Vedem încă și a singure hronografelor neunirea: Grecescul hronograf Gheorghe Chedrinul, pînă la nașterea lui Avraam, de la începutul lumii numără trei mii trei sute doisprezece ani (3312), iar hronografele rusești numără trei mii trei sute douăzeci și patru (3324) de ani; iar după Bibliile rusești, pînă la nașterea lui Avraam, vine a fi ani trei mii două sute treizeci și patru (3234), la fel și pînă la celelalte fapte ce au fost însemnate, în altfel se află în Biblie și într-un alt fel în hronografe se numără. Dintru care neunire și deosebire, nu este înștiințare desăvîrșită, în care an, cu adevărat de la facerea lumii s-a născut Mîntuitorul nostru. Pentru că unii întrec cu numărarea anilor, iar alții nu ajung, precum aceasta se și vede pe singură vremea Nașterii lui Hristos.

Aici trec alături neunirile și nepotrivirile altor noroade, dintru care fiecare după ale sale Biblie și după ai săi hronografi numărîndu-și anii, scriu, precum cineva și înțelege, într-un chip evreii, într-altul romanii, într-altul alții. Și pe cîți hronografi se află la celelalte popoare, pe atîtea feluri de despărțiri între numerele anilor. La aceia nu mi se cuvine mie a mă uita. Iar cercetarea slavoneștilor hronografe și Biblie ni se cade nouă.

Deci, întrînd cu Dumnezeiescul ajutor întru povestirea celor de demult fapte, care după a lui Adam în Rai izgonire s-a făcut, întru început am judecat a pune Hronologia, adică numărarea anilor, care se începe de la Adam pînă la Nașterea lui Hristos. Însă aceasta una pentru cuprinderea în scurt a cărții acesteia, iar alta, ca știută să fie cititorilor nepotrivirea anilor, care în Bibliei și care în hronografe se numără.

Cronologia sau numărarea anilor

după Bibliile slavonești și după hronografele cele scrise cu mîna rusești; la fel și după cele grecești și romane, de la începutul Facerii lumii, pînă la Nașterea lui Hristos, întru care se arată nepotrivirea hronografilor și se dovedește că nu este desăvîrșită înștiințare, întru care an a fost Nașterea lui Hristos.

Socotesc că oricare va citi în cărticica aceasta de numărarea anilor se va mira de cea multă neunire între Bibliei și între hronografe întru numărarea anilor, care (precum ni se pare este) din cele prea vechi tălmăciri ale Bibliei în feluri de limbi, și din cei mulți scriitori, cu mîna (nefiind încă atuncea meșteșugul tipografiei) unul de la altul prescriind, au intrat greșelile. Deci să se pomenească aici cuvîntul Domnului nostru Iisus Hristos acesta către Sfinții Apostoli: „Nu este al vostru a ști vremile și anii, pe care Tatăl i-a pus întru a Sa Putere” (Fapte Ap. I, 7). Din care cuvinte ale Domnului și nouă să ne fie încredințată sfătuire, ca să nu iubim a iscodi la cercarea vremilor, ci folosul cel mai mult în cărți să-l căutam decît în numărul anilor. Căci și pentru sfîrșitul lumii, vrînd unii să știe, li s-a zis de Domnul: „De ziua și de ceasul acela nimeni nu știe, nici îngerii cerești, ci numai singur Tatăl Meu” (Matei 24, 36). Ca și cum ar zice: „Toți de înfricoșata Judecată să vă temeți, în care an va fi aceea, să nu ispitiți!” De asemenea și pentru cele mai dinainte vremi a zice ne este: „Toți cei ce citiți Istoria Dumnezeieștii Scripturi cea din Bibliei, a dreptilor bărbați, să urmați vieții celei plăcute lui Dumnezeu, ca să vă învredniciți părții lor, iar celor răi să nu le urmați, ca să scăpați de pierzarea lor. Iar pentru anii cei ce Tatăl cel Ceresc i-a pus întru Puterea Sa, să nu foarte iscodiți, ca nu iubitori mai mult de cercare decît cititori de Cărți să vă arătați. Bine grăiește Apostolul: „Pentru ani și pentru vremi, fraților, nu ne este trebuință a scrie vouă” (V E Z I).

Numărul întâi care-i număr cu sutele și cu zecile - nu se suie pînă la o mie - și însemnează anii celor ce se pomenesc; iar numărul al doilea ce este și cu miile, însemnează anii de la Facere.

ADAM, Facere 5:

	BIBLII	HRON OGRAF	ROMAN
După izgonirea din Rai, a născut pe Set în anul vieții sale	130	230	130
Set a născut pe Enos, în anul vieții sale	205	205	105
Anii de la Facerea lumii	335	435	235
Enos a născut pe Cainan în anul	190	190	90
Cainan a născut pe Maleleil în anul	525 695	625 595	225 395
Maleleil a născut pe Ared în anul	165 860	165 960	65 460
Ared a născut pe Enoh în anul	162 1022	162 1122	162 622
Enoh a născut pe Matusal, în anul	165 1187	165 1287	68 687
Matusal a născut pe Lameh, în anul	187 1374	167 1454	187 874
Lameh a născut pe Noe în anul	188 1562	188 1642	182 1086
Noe a născut trei fii în anii vieții sale, pe Sim, pe Ham și pe Iafet (Fac. 6).	900 2602	900 2142	900 1556
Iar după nașterea celor trei fii, Noe a trăit pînă la potop, ani	100	100	100
De la întîiul an al lui Adam pînă la potop, ani	2162	2242	1656
Potopul a fost la șase sute și unu de ani (601) ai vieții lui Noe.	2163	2243	1657
Iar de la Facerea lumii în anul Iar începîndu-se de la luna lui Martie anul Facerii lumii, a ieșit Noe din corabie la aprilie în 27	2164	2244	1658

de zile, întru care mai înainte de un an intrase.

Noe după Potop a trăit trei sute cinzeci de ani (350) și a murit.

Toți anii vieții lui au fost nouă sute cincizeci (950).

Sem a născut pe Arfaxad după Potop în anul (Facere, 11)

2

2

2

După aceasta a trăit întru naștere de copiii, ani trei sute treizeci și cinci (335), romanii

2165

2245

1654

scriu cinci sute și a murit (500)

Se află un Cuvînt sub numele Sfîntului Gură de Aur „Pentru curte și pentru șarpe” tipărit în „Marele sbornic moscovit”, în care la foaia 455, la ceea parte scrie: Cum că în vremile acelea vechi, nici odinioară nu mureau copiii înaintea părinților, ci mai întîi părinții. Deci aici socotind după Bibliile slavonești anii lui Noe și ai lui Sem, după Potop se arată că nu Noe a murit înaintea fiului său Sem, ci s-a sfîrșit Sem înaintea tatălui său Noe, căci Noe a trăit după Potop 355 ani, iar Sem născînd în al doilea an după Potop pe Arfaxad a trăit 335 ani. Deci la acest, loc de crezut se pare a fi numărarea anilor cea după Bibliile romane care spun cum că Sem fiul lui Noe a trăit după Potop 500 ani. Iar Gheorghe Chedrinul Țarigrădeanul scriitorul de istorii grecești scrie, cum că Sem după moartea lui Noe a trăit 150 ani, la fila 11.

	BIBLI	HRON OGRAF	ROMAN
Arfaxad a născut pe Cainan, în anul vieții sale	135 2300	135 2380	
În Bibliile romane nu este acest Cainan, și se scrie așa: Arfaxad a născut pe Salu și a trăit ani			35
Cainan a născut pe Salu în anul, vieții sale	130 2430	130 2510	
Salu a născut pe Ever, în anul vieții sale	130 2560	130 2640	30
Ever a născut pe Falec în anul	134 2694	134 2774	34
Întru acea vreme a fost			

despărțirea limbilor

Falec a născut pe Ragav în anul vieții sale	130 2824	130 2904	30
Ragav a născut pe Saruh în anul său	132 2956	132 3036	
Saruh a născut pe Nahor în anul	130 3087	130 3166	30
Nahor a născut pe Tarah, în anul	74 3165	74 3245	24
Tarah a născut pe Avraam în anul său	70 3235	70 3315	70

Gheorghe Chedrinul
țarigrădeanul, scriitorul de istorii
grecești, scrie că s-a născut
Avraam în anul facerii lumii trei
mii trei sute doisprezece (3312).

Iar în hronogramele rusești se
scrie așa: De la Adam pînă la
Avraam 3324 de ani. Alții trei mii
trei sute douăzeci și doi (3322).

Avraam a luat de la Dumnezeu
făgăduința, și a ieșit din casa
tatălui său, din pămîntul Haran, în
anul de la nașterea sa
șaptezeci și cinci (75) (Fac. 12).

Și a născut pe Isaac în anul
vieții sale (Fac. 21)

Isaac a născut pe Iacob în anul
vieții sale

Iacob a născut pe Levi în anul
vieții sale

Și a intrat în Egipt, avînd ani
(Fac. 47)

3310 3390

100 100 100

60 60 60
3395 3475

87 3562

130 3525

Pînă aici după Bibliile slavonești, anii de la începutul Facerii
lumii sînt ca adeveriți. Iar ceilalți sînt cu îndoială. Căci cîți ani
au petrecut Israilitenii în Egipt, nu este adevărire desăvîrșită în
Bibliei, în Faptele Apostolilor în cap. 7 se scrie ani 400; și în
trimiterea către Galateni în cap. 3, 430 ani; și în cartea leșirii în
cap. 12, la fel 430 de ani.

Iar hronogramele rusești și grecești acești ani îi numără,
începînd nu de la nașterea lui Iacob în Egipt, ci de la
făgăduința lui Dumnezeu care i s-a făcut lui Avraam la 75 de ani

ai vieții sale, când i-a poruncit lui Dumnezeu să iasă din pământul și din neamul și din casa tatălui său. Și ieșind Avraam împreună cu Sarra și cu toate averile sale (Fac. 12) din pământul Caldeilor și din Haran, au mers în pământul lui Hanaan. De la acea vreme, pînă la ieșirea poporului israilitean din Egipt, spun ei că să fie acei ani: 430.

A le ajuta se vede hronografilor, cartea ieșirii în capitolul 12 zicînd așa: I-au alungat pe ei (adică pe israiliteni) egiptenii. Iar locuirea fiilor lui Israil care au locuit în pământul Egiptului și în pământul lui Canaan, aceasta și părinții lor, ani 430. Iar când pomenește de pământul lui Canaan, ca și cum o adeverează acea pomenire a acelor oameni, pe care strămoșii lor Avraam și Isaac și Iacob o au nemernicit înainte de a intra Iacob cu tot neamul său în Egipt.

Și Apostolul în trimiterea către Galateni, în cap. 3 nu de la intrarea lui Iacob în Egipt, ci de la dumnezeiasca făgăduință care s-a făcut lui Avraam, se vede că numără acei 430 de ani, pînă la luarea Legii. Iar Legea s-a dat lui Moisi într-un același an, într-un care trecură Marea Roșie.

Deci numără hronografii anii aceia așa:

De la Dumnezeiasca făgăduință lui Avraam pînă la nașterea lui Isaac 25 de ani.

De la nașterea lui Isaac pînă la a lui Iacob naștere ani 60.

A intrat Iacob în Egipt, avînd de la nașterea sa ani 130.

Pe acești ani la un loc adunîndu-i vei afla 215 ani.

Deci încă pe atîția ani 215, trebuie pînă la împlinirea celor 430, care după numărarea neamului lui Levi se împlinesc, care în cartea ieșirii în cap. 6 se scrie așa:

Levi a născut pe Gaad, Gaad a născut pe Amram, Amram a născut pe Moisi (Ieș. 6). Iar în care ani a născut unul pe altul, fac împărțire hronografii, (iar nu Bibliile) așa:

HRONOGRAF

Levi a născut pe Gad în anul vieții sale	45
	3607
Gad a născut pe Amram în anul vieții sale	60
	3667
Amram a născut pe Moisi în anul vieții sale	73
	3740
Moisi a început a aduce certările la Egipt în anul vieții sale (Ieș . 7)	80
	3820
Și a scos pe popor începîndu-se anul	3821

Pe acești ani la un loc adunându-i, vor fi ani 215.

Și în grecescul hronograf Gheorghe Chedrinul spune așa, cum că Israilitenii de la intrarea lui Iacov în Egipt, au fost în robia Egiptului ani 215 (Fila 35 și 50).

Deci împreunînd cu acești ani ce sînt de la Dumnezeuiască făgăduința lui Avraam, pînă la intrarea lui Iacob în Egipt, vor fi anii deplin 430.

Altă numărare este a celor 215 ani de la intrarea lui Iacob în Egipt pînă la ieșirea poporului din Egipt, întru acest fel (Chedrin, fila 42).

Iacob intrînd în Egipt, a trăit ani 17 și a murit.

Iosif după moartea tatălui său trăind ani 53 a murit.

De la moartea lui Iosif (după spunerea grecescului hronograf Gheorghe Chedrinul) pînă la nașterea lui Moisi, au trecut ani 65.

Moisi săvîrșindu-se de la nașterea lui 80 de ani, a scos pe popor din Egipt.

Și acești ani la un loc împreunîndu-i vei afla anii 215.

După trecerea prin Marea Roșie

	BIBLI	HRONO GRAF	ROMAN
A povățuit Moise pe popor în pustie ani	40	40	40
De la Adam pînă la Moisi ani			
(Adrihom fila 213) - Isus al lui Navi cel din			
seminția lui Efrem, după sfîrșitul lui		3860	
Moise, îndată s-a pus povățuitor poporului			
și i-a dus pe ei în pămîntul făgăduinței.			
Iar cîta vreme l-a povățuit pe Israil nu este			
adeverire desăvîrșit, de vreme ce în Biblii			
nu se află scris. Grecul Gheorghe			
Chedrinul, la fel și hronografii rusești		27	
scriu ani			
Iar alții numai 5 ani. Iar socotitorii de ani			
ai limbii romane nu se unesc între sine;			
Unii zic, ani		7	7
Alții			17
			18
Alții			26
Alții cu ai noștri uniți			27
Iar alții			32

(Aceasta o susțin romanii: Adrihom, Gagnei și Alstedie,

Stratem, Belarm, Augustin, Funcție și Carion).

Fiecare după a sa socoteală numără anii cei ce sînt puși în Biblii și în cele romane.

După moartea lui Isus al lui Navi, căpetenie a fost în războaie seminția ludei, iar povătuitor (după spunerea lui Chedrin, cap. 83 și Isus Navi 24) a fost Caleb, cel ce era din seminția ludei.

În Biblii în cartea lui Isus al lui Navi, în capul cel de pe urmă și în cartea Judecătorilor în cap. 2 se scrie: Cum că după moartea lui Isus, îl povătuiau pe poporul israilitenilor bătrînii. Deci a înțelege ne este, că între acei bătrîni era cel mai întîi Caleb, ca un mai bătrîn cu anii decît toți care din oamenii cei ce ieșiseră cu Moisi din Egipt și în pustie în cea de 40 de ani umblare au murit, el unul după Isus între cei vii rămăsese.

Iar cîți ani, de bătrîni se povătuia poporul israilitenesc, după sfîrșitul lui Isus, de aceasta în cărțile acelea nu se scrie, ci numai se înștiințează, cum că trăiră multe zile după Isus, însă hronografii, după a lor înțelegere și ani află, ci nepotriviți.

Hronograful lui Dorotei Mitropolitul Monemvasiei, cel tălmăcit din limba grecească în cea slavonească, de Arsenie și Dionisie grecii, în loc de seminția ludei socotind a fi oarecare față, luda numindu-se, îl spune pe acela că a fost 60 de ani judecător.

Hronograful ce se cheamă Spaski Iaroslavski scrie așa:

ROMA
N
IRK
NOGRA
BIBL
=

După Isus, judecător întîi a fost luda cu
bătrînii ani

18

Alți hronografi grecești, luda și Caleb pe
același a fi socotindu-l, spun de el că după
Isus a fost întîi judecător întru Israil, și L-a
judecat ani

23

Fila 29, Adunarea în scurt de Istorii, a lui
Gheorghe Chedrinul țarigrădeanul, tipărită în
grecește la Paris, la anul 1647 spune că după
Isus al lui Navi, întîi povătuitor poporului a
fost Caleb, ani

30

La fel și hronografii limbii romane, nu cu o
unire numără anii unii de la moartea lui Isus

al lui Navi pînă la Godoniil, cel numit de
dînșii întîi judecător lui Israil, numără ani

(Vezi Belarm, Carion)

10

Alții			17
Iar Iosif istoricul evreu			18
Acarion cronicul scrie, ani			23
Iar în Biblîi fără de ani se scrie așa, la Judecători 2: „După aceasta tot neamul acela s-a adaus către părinții lor, și s-a sculat alt neam care nu cunoștea pe Domnul. Și făcură fiii lui Israil rău înaintea Domnului Dumnezeu, pentru că L-au uitat pe El și se închinară lui Baal și Astartelor și lui Astafor, idolilor. Și s- a mîniat cu iuțime Domnul asupra lui Israil” (Isus Navi 24) și i-a dat pe ei în mîinile lui Eglom regele Siriei și robiră lui, ani	8	8	8
Godoniil a fost judecător israilitenilor ani	40		40
Îi robiră lui Eglom împăratul moabitelor, ani	18	18	18
Aod judecător fu poporului Israil, ani	80	80	80
Samegar după Aod a fost judecător, ci anii lui nu s-au pus în Biblîi, și-l socotesc pe dînsul că a judecat puțină vreme, numai cîteva luni. Iar Hronograful ce se numește Spaski Iaroslavski, acelui Samegar i-a pus ani		7	
Au robît după aceasta împăratului cananenilor, ani (Judec. 4)	20	20	20
Barac și Debora, au judecat ani	40	40	40
Îi robiră lui Madiam, ani	7	7	7
Ghedeon a fost ani (Judec. 6)	40	40	40
Abimelec, fiul lui Ghedeon, ani	3	3	3
Tola, ani	23	23	23
Iair, ani	22	22	22
Le robiră filistenilor, ani	28	18	18
Eftae îi judecă, ani. Acest judecător a zis prin soli către împăratul Amoreilor: Că iată 300 de ani sînt de cînd oștindu-se luară pămîntul pe care viețuiesc.	6	6	6
Esevon, judecător fu ani	7	7	7
Egleon, ani	10	10	10
Avdon, ani	8	8	8
Le robiră iar filistenilor, ani	40	40	40
Samson i-a judecat (Jud. 13), ani	20		
Emegar după Samson stătu, ci cîtă vreme acel Emegar a fost, în Biblîi nu se scrie (Jud. 16)	20	20	20
Grecul Gheorghe Chedrinul, după Samson pune pe Șaman, și că acel Șaman a ocîrmuit norodul, ani 1. Și oare nu este același			

Șaman carele și Emerag. Hronograful lui Dorotei al Monemvasiei, după Emerag încă pe Mih judecător poporului a fi îl scrie, ci anii lui nu-i spune. Iar Hronografii cei rusești spun că după Samson n-a fost judecător în Israil, ani 40.

Pentru că pace aveau ei cu bărbații, și fiecare făcea ceea ce era cu plăcere, ci nu se părea a fi așa, pe care pricină îndată o vom vedea.

În cartea Judecătorilor lui Israil, după Samson și după Emerag, se pun două Istории, cea dintâi în capitolul 17 și 18, pentru Mih și pentru cel scobit idol. A doua istorie, în capitolul 19 și 20 pentru femeia levitului cea silită de curvari, și bucăți fu zdrobită de bărbatul său, drept aceea s-a ridicat război în Israil asupra seminției lui Veniamin. Însă tâlcuitorii Dumnezeieștii Scripturi, pe amîndouă acele istorii, le socotesc că s-ar fi întîmplat după moartea lui Isus Navi, mai înainte de a lui Godoniil judecătorie în Israil, iar această înțelegere a tâlcuitorilor se înțelege așa:

Idolul pe care din argint l-a scobit Mica s-a făcut în acea vreme, cînd nu desăvîrșit li se împărțise pămîntul semințiilor lui Israil, și își cerea seminția lui Dan parte loruși între celelalte seminții, și s-au trimis bărbați ca să iscodească pămîntul, unde seminția lui Dan sălășlui, care lucru nu era cu mulți ani după moartea lui Isus Navi. Și fu idolul acela începutură a închinării de idoli în Israil, pentru care mîniindu-se Dumnezeu, i-a dat pe ei în robie lui Eglom împăratul Siriei 8 ani. Apoi i-a izbăvit pe ei prin Godoniil judecătorul (Jud. 13).

Iar cealaltă istorie, pentru femeia levitului și pentru războiul lui Veniamin, luminos se arată a fi după moartea lui Isus al lui Navi, nu cu multă vreme, de vreme ce întru acea istorie se pomenește Finees jertfitorul fiul lui Eleazar, nepotul lui Aaron, de care în cartea lui Isus Navi cap. 24 se scrie, cum că după moartea fiului lui Aaron, preotul Eleazar, care nu după multă vreme, după Isus Navi sfîrșindu-se, a fost preot Finees "în locul lui Eleazar tatăl său". Căruia preot, îi era oare cu puțință ca pînă la atîția ani să trăiască, cînd toți judecătorii lui Israil se trecuse? Nicidecum! încă aceeași arătat se încredințează și din spunerea lui Gheorghe Chedrinul, cum că în zilele lui Samson s-a ales întru jertfire mai mare Eli preotul, și a fost el al șaptelea arhiereu de la Aaron după dînsul Samuil proorocul. Aici arătat este că acea istorie, nu după a lui Samson moarte, ci după a lui Isus Navi, la cîtiva ani s-a făcut în zilele lui Finees preotul, care a fost al treilea arhiereu de la Aaron, nepot lui Aaron, iar nu în zilele lui Eli, care a fost de la Aaron arhiereu al șaptelea. Iar cum că acea istorie la sfîrșitul cărții Judecătorilor s-a pus, nu-i de mirare, că și în cartea lui Daniil, care pe larg

cu de-amănuntul scrie viața cea de mulți ani a lui Daniil, aproape de sfârșit s-a pus istoria despre Susana, care a fost în zilele copilăriei Sfântului (Daniil 13; I Regi 1).

După Judecătorii lui Israil, îndată povățuitor a fost poporului, în loc de judecător, Eli preotul, cel de-al șaptelea Arhieriu de la Aaron, care (Eli) în zilele lui Samson, întru acea treapta a Arhieriei se rînduise. Deci n-au fost israilitenii după Samson 40 de ani fără de judecătorii lui și îndată au avut pe Emegar (pe care Gheorghe Chedrinul grecul îl numește Șaman), apoi au avut pe Eli preotul povățuindu-i pe ei. Iar ceea ce scrie la sfârșitul cărții Judecătorilor, (Cap. 12) cum că nu era în zilele acelea împărat în Israil și fiecare om, ceea ce-i era lui plăcută înaintea ochilor o făcea, aceea scrisoare este cuviincioasă lîngă cele două istorii, pentru idolul lui Mih și pentru femeia levitului, care istorii amîndouă, luminos am arătat că au fost nu după a lui Samson sfârșit, ci după al lui Isus Navi, cînd pe popor îl povățuiau bătrînii și puțini îi ascultau pe ei, fiecare după a sa voie viețuind, întru răzvrătire se abătuse.

În zilele preotului Eli s-a născut și a crescut Sfîntul prooroc Samuil.

	BIB LII	AF GR	HRON O	ROMA N
I Regi 1: Și a fost Eli povățuitor poporului, ani	40		-	-
Hronografe rusești spun ani	-		20	40
I Regi 7: După aceea iarăși au robit filistenilor	20		20	20

Samuil proorocul cu rugăciunile sale, prin minune l-a izbăvit pe poporul Israil din robia filistenilor și a fost preot și judecător poporului. Iar cîți ani i-a povățuit judecînd pe Israil, nu se scrie în Bibliei, ci numai aceea se spune, cum că pînă la bătrînețe i-a povățuit, și cînd a îmbătrînit a pus pe fiii săi în locul său (I Regi 8). Apoi a cerut poporul împărat și le-a uns lor pe Saul.

	BIBLI I	GRAC NO	HRON O	ROMAN AN
Hronografii grecești spun că stăpînirea lui Samuil a fost ani		-	30	-
Al Monemvasiei hronograf cu Ghe- orghe Chedrinul spun ani		-	35	-

Și socotește cu rînduială Chedrinul anii vieții lui Samuil așa:

În zilele preotului Eli, în anul al 4-lea al Arhieriei și al judecătoriei lui, s-a născut Samuil Proorocul. În anul al 8-lea al vârstei sale dat fu Samuil în Biserica Domnului. La 38 de ani, a început a fi judecător poporului. Și a murit în al 70-lea an al vieții sale, a fost preot ani 35. Până aici Chedrin.

Însă mai mult decât 70 de ani se pare a fi viața lui Samuil, căci și după punerea împăratului Saul încă a mai trăit nu puțină vreme, precum arătat este în Biblii, în I Regi cap. 25.

Se află pe limba latinească hrolog, ce se numește Alstedius, acela de Sfântul Samuil scrie: Cum că judecător a fost poporului 30 de ani singur, iar cu Saul împăratul 10 ani. Și că încă alții, anii stăpînirii lui Samuil, nu de la sfîrșitul preotului Eli încep a-i număra, ci de la sfîrșitul robiei filistenilor, cu care robiră israilitenii pe filistenii 20 de ani. Iar după sfîrșitul lui Eli preotul, măcar deși a fost Samuil preot al Domnului, dar nu stăpînitor poporului. Pînă la acei 20 de ani. Iar după ce se slobozise din robie poporul, a început Samuil a le fi lor stăpînitor desăvîrșit și i-a domnit 30 de ani și mai mult, pînă la bătrînețele sale. Arătată este aceasta din cuvintele fericitului Ieronim care zice așa:

Din vremea în care lepădată fu preoția lui Eli, pînă la stăpînirea lui Samuil, au fost 20 de ani nevoi și robii. Pînă aici Ieronim. Deci a lua aminte ne este la aceste cuvinte ale lui, pînă la stăpînirea lui Samuil 20 de ani. Deci, nu de la moartea preotului Eli, ci de la sfîrșitul robiei celei de 20 de ani, stăpînirea lui Samuil s-a început și mai adîncă i-a fost viața lui decât cei 70 de ani, de vreme ce și după a lui Saul punere la împărăție, încă a mai trăit lungă vreme.

HRONO
GRAF

La Faptele Apostolilor în cap. 13, verset 20 se scrie cum că de la ieșirea din Egipt și pînă la intrarea în pămîntul făgăduinței, le-a dat lor Dumnezeu judecător, ca la patru sute cincizeci de ani (450), pînă la Samuil proorocul, și de atunci și-au cerut împărat și le-a dat lor Dumnezeu pe Saul.

450

Ci după numărarea hronografilor mai mult decât 500 de ani se află. Gheorghe Chedrinul scrie așa: De la moartea lui Isus Navi, pînă la moartea lui Samuil proorocul au trecut ani

610

De la Potop, ani

2120

De la Adam, ani

4482

Însă după hronografii rusești cei de acum se află într-alt fel; cel ce voiește să numere.

Împărații israiliteni

Saul întâiul împărat, câți ani a împărățit, nu este scris în cărțile împăraților. Iar în Faptele Apostolilor se pomenește în capitolul 13, că a împărățit el ani 40. Ci acei 40 de ani (Biblie) ai împărăției lui Saul, tâlcuitorii Dumnezeieștii Scripturi și hronografii cei de limbă română îi împreunează cu anii lui Samuil, care nu numai mai înainte de Saul împăratul, ci și în vremea împărăției lui Saul, a judecat pe Israil în toate zilele vieții sale, și grăiește unul dintre dînșii așa (Șaman): Samuil singur a fost judecător lui Israil, ani 23. Iar în anul 24 al judecătoriei sale l-a uns pe Saul la împărăție. Cu Saul împreună judecător a fost ani 16 și a murit, după răposarea lui a fost Saul la împărăție 2 ani și s-a sfârșit.

Ioan lunțchin numără anii așa: Întru al 10-lea an al stăpînirii lui s-a născut David.

În al 30-lea an al stăpînirii lui Samuil cerură Israil împărat.

Saul întâi a fost împărat israeliților, la 31 de ani ai stăpînirii lui Samuil.

Saul după doi ani ai împărăției sale urît se făcu lui Dumnezeu pentru neascultarea cea de la 33 de ani ai stăpînirii lui Samuil.

David în taină, în casa lui Iesse s-a uns spre împărăție la 34 de ani ai stăpînirii lui Samuil.

David a omorît pe Goliat, la 35 de ani ai stăpînirii lui Samuil.

Și a împărățit David după 40 de ani ai stăpînirii lui Samuil, după ce murise acela.

Fila 85; la Belarmin romanul, întru al său Cronologiu scrie așa: Samuil a stăpînit ani 20;

Saul a împărățit ani 20.

Iar în hronograful grec Gheorghe Chedrinul, pe anii împărăției lui Saul îi rînduiește așa: în vremea lui Samuil a împărățit Saul ani 20, iar după Samuil ani 20 și așa a fost împărăția lui ani 40.

La III Regi 2" și Chedrin fila 98 scrie: „David după

	BIBLIA	HRONO GRAF	ROMAN
Saul a împărățit, ani	40	40	40
Din mormîntul lui David aur și foc".			

Solomon a stănut, acela în anul al 4-lea al împărăției sale, a început a zidi Biserica Domnului.

Începutul Bisericii lui Solomon

În cartea III Regi cap. 6 se scrie cum că a început Solomon a zidi Biserica de la ieșirea fiilor lui Israil din Egipt în anul:

	BIB LII	GRA F	HRO NO	ROMA N
Iar hronografii rusești scriu așa:	440	-		480
În anul de la Adam				4469
Altul, al Monemvasiei				4470

Iar de la ieșirea fiilor lui Israel din Egipt în anul 642 a început Solomon a zidi Biserica Sfînta Sfinților. Însă (aceia numărare de ani a hronografilor, după adevărata socoteală nu se află dreaptă). Iar hronografii rusești cu Bibliile, în numărarea anilor, foarte nu se unesc.

Iar romanica nepotrivire cea din Biblie, cu ai noștri ani, la acest loc cei iscusiți socotitori, într-o unire o aduc, zicînd: Că amîndouă acele numărări de ani bune sînt. Pentru că una (adică greceasca și ruseasca numărare) începe de la intrarea israilitenilor în pămîntul făgăduinței, care a fost după cea de 40 de ani umblare cu Moisi în pustie. Iar alta, (adică cea romană) începe de la singură trecerea prin Marea Roșie, după care, 40 de ani erau umblători prin pustie, pînă ce au ajuns la pămîntul făgăduinței. Deci pe acei 40 de ani ai umblării prin pustie, către cei 440 de ani care sînt scriși în Bibliile noastre adăugîndu-i, se fac 480.

Ci aceasta mai de mirare este, că în singure Bibliile Dumnezeieștii Scripturi, nepotrivită se află numărarea anilor. Pentru că la Faptele Apostolilor în cap. 13 este scris așa: „Sculîndu-se Pavel și făcîndu-le semn cu mîna le-a zis: Bărbați israeliți și care vă temeți de Dumnezeu, ascultați: Dumnezeuul poporului acestuia a ales pe părinții noștri și pe popor l-a înălțat într-o nemernicie în pămîntul Egiptului și cu braț înalt i-a scos pe ei de acolo. Și ca la 40 de ani i-a hrănit pe ei în pustie și surpînd șapte limbi în pămîntul lui Canaan, le-a dat într-o moștenire pămîntul lor, și după acestea ca la 450 de ani, le-a dat lor judecători, pînă la Samuil Proorocul, și de acolo au cerut împărat, și le-a dat lor Dumnezeu pe Saul fiul lui Chiș, bărbat din seminția lui Veniamin, ani 40.

Aici să iei aminte cititorule: De la intrarea fiilor lui Israil în pămîntul făgăduinței, pînă la Samuil Proorocul numără Sfîntul

Apostol Pavel ani 450. Saul a împărățit ani 40. David a împărățit ani 40. Solomon în al 4-lea an al împărăției sale a început a zidi Biserica Domnului. Deci cum la III Regi în cap. 6 scris este că la 440 de ani de la ieșirea fiilor lui Israil din Egipt a început Solomon a zidi Biserica Domnului?

Deci ni se pare că aici este oarecare greșeală din vechime, din cei ce scriu și prescriu, mai dinainte pînă ce nu era meșteșugul tipografiei. Pentru că se cade, ca ori la III Regi cap. 6 să adăugăm mai mulți ani, ori în Faptele Apostolilor să imputinăm anii.

Agni în Hronic, Corneliu romanii chibzuitori și de ani numărători, socotesc și greșesc: Că se cade în Faptele Apostolilor 13 în loc de 450 de ani, a număra 350 de ani.

Afară de o socoteală ca aceasta de s-ar pune aici la început: Să ne fie știut, cum că anii judecătorilor lui Israil, în altfel se numără, după părerea scriitorilor de ani, și în altfel după înțelegerea tâlcuitorilor Dumnezeieștii Scripturi.

Scriitorii anilor numără, precum în Biblie este scris, punînd la rînd în număr și acei ani, întru care au robii israeliții celor de alt neam, precum sînt aceștia:

Înainte de lui Godoniil au robii împăratului Siriei Husarsadem ani 8. După Godoniil robii împăratului Moabului Eglom ani 18. Înainte de lui Barac au robii împăratului Canaanului ani 20.

După Barac au robii lui Madiam ani 7.

Înainte de lui Eftae au robii filistenilor ani 18.

Înainte de lui Samson iarăși robii filistenilor ani 40. Pe toți anii aceștia împreună numărîndu-i, vor fi ani 111. (Afară de cei 20 de ani întru care după Eli preotul, în zilele lui Samuil, au robii filistenilor).

Iar tâlcuitorii Dumnezeieștii Scripturi, pe acei ani, îi număra lîngă anii judecătorilor lui Israel așa:

După bătrînii israiliteni care ocîrmuiau poporul după Isus Navi, judecător a fost Godoniil fratele lui Caleb cel mai tînăr, care 40 de ani i-a judecat pe israiliteni (Jud. 2).

Întru anii aceleia, la începutul judecătoriei lui, au robii israilitenii împăratului Siriei, care lucru arătat este din Sfînta Scriptură, unde pentru Godoniil este scris: Veni spre dînsul Duhul Domnului și a judecat pe Israil și au ieșit la război împotriva lui Husaratem împăratul (Jud. 3). Aici a socoti ne este: Nu numai înainte de judecătorie a ieșit la război, ci mai întîi l-a judecat pe Israil și după oarecare vreme a ieșit la război. Deci acei 8 ani întru care au robii israilitenii împăratului Siriei, se încheie o parte în anii cei de la sfîrșitul bătrînilor celor ce au fost înainte de judecătorie de lui Godoniil, iar alta în anii ce se începuse ai judecătoriei lui Godoniil. La care și

hronograful lui Dorotei mitropolitul Monemvasiei se unește, spunînd că israeliții în zilele stăpînirii lui Godoniil robiră împăratului Siriei și se izbăviră prin Godoniil.

La fel și pentru ceilalți ani care între judecători se pomenesc de robia cea la alte seminții a israeliților, a înțelege ne este, cum că o parte din cei trecuți ani ai judecătorilor, iar alta în cei de față se încheie. Precum și în zilele judecătoriei Deborei Proorocița, ne este a vedea. Pentru că scris este în Cartea Judecătorilor la cap. 4, cum că Avin împăratul Canaanului a asuprit pe Israil foarte 20 de ani și îndată adaugă Scriptura: Și Debora Proorocița a judecat pe Israil întru acea vreme, iară în zilele judecătoriei Deborei, a supărat împăratul Canaanului pe israiliți 20 de ani, și se încheie acei 20 de ani în acei 40 de ani ai Deborei.

Și iarăși pentru Samson, în cap. 15 la sfîrșit scris este: Că a judecat pe Israil în zilele filistenilor 20 de ani. Iar judecătoria lui Samson cea de 20 de ani, a fost sub stăpînirea filistenilor, măcar deși se lupta cu dînșii. Care lucru mai luminos se poate vedea în același capitol mai sus, unde-i vorbesc lui Samson israilitenii: Oare nu știi cum că ne stăpînesc pe noi filistenii? Pentru ce ai făcut aceasta? Deci acești 20 de ani ai lui Samson, n-au fost sub stăpînirea filistenilor, căci Samson nu putea cu totul să-i izbăvească pe ei de filistenii, ci numai o îmblînzea pe stăpînirea filistenilor, ca să nu supere prea tare pe popor, iar filistenii și după sfîrșitul lui Samson stăpîneau pe israiliți nu puțină vreme, măcar deși Emerag, după Samson, îi smerise pe ei. Așa după a tâlcuitorilor înțelegere de anii robiei, care în anii judecătorilor încheindu-se, se află numărul anilor mai mic (Jud. 16).

Pentru anii judecătorilor lui Israil aceștia sînt: Godoniil a judecat ani 40, Log 8, Debora ani 40, Ghedeon ani 40, Abimelec 3, Tola 23, Iair 22, Ieftae 6, Esevon 7, Eglon 10, Avdon 8, Samson 20, Eli preotul 40. Pe toți acești ani numărîndu-i vor fi ani 339.

Aici să adaugi 7 ani ai voievodiei celei după Moisi a lui Isus Navi, 10 ani ai ocîrmuirii bătrînilor lui Israil care fu după Isus (pentru că atîția ani ai lui Isus și ai bătrînilor, cei vrednici de credință scriitori au scris) vei afla de toți anii, pînă la Samuil proorocul 356 (Adrihom și Belarm). Și nu rău în Faptele Apostolilor, dacă în loc de 450 ai citi 350 măcar deși prisosesc 6 ani, care de Apostolul nepomeniți se află. Căci Apostolul nu chiar desăvîrșit numai 50 de ani după 400 sau după cei 300 de ani a fi întărește, ci mai înainte zice acest cuvîntel, „ca la” și după aceștia ca la 450 de ani, adică sau mai puțin sau mai mult, pentru că aceea însemnează cuvîntelul „ca la”.

Iar cînd în loc de 450 de ani vei pune 350 cu cei șase ani, să adaugi la acei 356 ani, 40 de ani ai lui Samuil cu ai stăpînirii lui Saul (încheind în anii lui Samuil și acei 20 de ani, întru care, după Eli preotul au robît filistenilor israeliții) iar încă și ai împărăției lui David vei adăuga 40 de ani, și trei ani ai împărăției lui Solomon, cu al 4-lea în care a început a zidi Biserica Domnului, vei afla că nemincinoasă este Scriptura, ceea ce în III Regi cap. 6 este scris, că la 440 de ani de la ieșirea fiilor lui Israil din Egipt (iar mai ales să înțelegi de la intrarea în pămîntul făgăduinței a fiilor lui Israil care din Egipt ieșise) și în al 4-lea an al împărăției sale a început Solomon a zidi Biserica Domnului. Iar încă de vei adăuga și acei 40 de ani întru care după trecerea Mării Roșii, era poporul cu Moisi umblător prin pustie, vei afla (precum citesc în Bibliile romane) 480 de ani.

Așa după înțelegerea tâlcuitorilor Dumnezeieștii Scripturi, acei ani se numără.

Iar după a hronografilor părere și numărare mult mai mulți ani pînă la Samuil se află: Căci pe ai singurei robii ani, cu care israilitenii în feluri de vremi, printre judecători, au robît vrăjmașilor lor, împreună numărîndu-i, se află ani 111, pe care îi vei lipi la cei 339 de ani, ce purced de la începutul lui Godoniil (pentru că mulți zic că acela a fost întîiul judecător) vei afla de toți anii 450. Deci aici se poate înțelege, cum că amîndouă Scripturile acelea: Și cea din Faptele Apostolilor (10) și cea din cărțile Regilor, III Regi 6, fără de greșeală sînt. Căci atunci cînd zice Sfîntul Apostol Pavel că sînt 450 de ani ai judecătorilor întru Israil pînă la Samuil proorocul, să înțelegi că se numără de dînsul acei ani, după cea de obște socoteală a hronografilor, care numără osebiți anii robiei încheindu-i pe ei în anii judecătorilor. Iar cînd în cărțile Regilor, 440 (sau după Bibliile romane, 480) de ani, pînă la începutul Bisericii lui Solomon vei citi, să știi că acea numărare este de acest fel, precum tâlcuitorii o pun, pe toți anii robiei, în anii judecătorilor încheindu-i.

III Regi, 12; II Paralip. 3; III Regi 14; III Regi 15; fila 107 și III Regi 22 spun:

	BIBL	GRA	IRCA	ROMA
Solomon a fost la împărăție (III Regi 12,) ani	40	40	40	
Roboam fiul lui Solomon (II Paralip. 3) ani	17	17	17	

Abia fiul lui Roboam (III Regi 14) ani	3	3	3
Asa fiul lui Abia (III Regi 15) a împărățit ani	41	41	41
Gheorghe Chedrinul scrie 40 de ani, fila 107.			
Iosafat fiul lui Asie (III Regi 22) ani Hronograful Monemvasiei scrie ani 42.	25	25	25
Ioram fiul lui Iosafat (IV Regi 8) ani	8	8	8

În știre să fie că Ioram în vremea vieții tatîne-său a fost împărat, căci tatăl său ducându-se la război spre ajutor lui Ahab împăratul lui Israil, pe fiul lui Ioram în Ierusalim împărat l-a numit. Pentru că un obicei ca acela era în vremile acelea de demult, de avea vreun împărat să iasă la război, mai numea împărat pe carele după sine voia să-l aibă, ca nu cumva ieșind la război să i se întâmple a muri, deci gata împăratul pe scaun să fie. După un obicei ca acesta împărățindu-se Ioram în zilele tatălui său, a împărățit cu tatăl său ani 4. Iar după tatăl său ani 4. Și așa s-au făcut opt ani ai împărăției lui.

	BIB III	GRA F	NO RO	ROMA N
Ohozia fiul lui Ioram a împărățit ani (III Regi 8)	1		1	1
Godolia maica lui Ohozia (IV Regi 11) ani Chedrinul zice ani 8, fila 1078	6		6	6
Ioas fiul lui Ohozia (IV Regi 12) ani	40		40	40
Pentru tirania acestuia vezi 2 Paralip. cap. 24.				
Amasia fiul lui Ioas (IV Regi 14) ani	24		24	24
Ozia care și Azaria, fiul lui Amasia (IV Regi 15)	52		52	52
În zilele acestuia s-au început a fi Olimpiadele, spune Eusebie în Cronicul său.				
Ioatam fiul lui Ozia a împărățit ani	16		16	16

Gheorghe Chedrinul zice că în zilele acestui împărat s-au început Olimpiadele.

Ahaz fiul lui Ioatam (IV Regi 16) ani în zilele acestuia s-a zidit Roma	17	17	17
--	----	----	----

Ezechia fiul lui Ahaz (IV Regi 18) ani	29	29	29
---	----	----	----

Doi ani a împărățit cu tatăl său, deci singur a fost la împărăție ani 27. Acest împărat Ezechia l-a ars pe șarpele cel de aramă și Cartea lui Solomon cea de doftorie. Ai acestuia au fost cei trei Tineri în Babilon robiți. Și Tobie în zilele lui a fost.

	ROM	AN	HRO	NO	GRA	F	BIB	LII
--	-----	----	-----	----	-----	---	-----	-----

Manase fiul lui Ezechia (IV Regi 21), ani	55	55	55
---	----	----	----

Acesta robit fu în Babilon și iarăși s-a întors.

Ammon fiul lui Manase (II Paralip.33) ani Alții zic	2	2 12	2
--	---	---------	---

În zilele acestuia era Midas împăratul Frigiei cu urechi de catîr.

Iosie fiul lui Amon (IV Regi 23) ani	31	31	31
--------------------------------------	----	----	----

Ioahaz fiul lui Osie a împărățit 3 luni, care se numără la anii lui Iosie.

Eliachim care și Ioachim al doilea fiu al Iosie (IV Regi 23), ani	11	11	11
--	----	----	----

În zilele acestui împărat al Iudeii, Nabucodonosor, întîi asupra Ierusalimului a năvălit și Sfîntul Prooroc Daniil și pe cei trei Tineri i-a robît.

Iehonie, care și Ioachim fiul lui Eliachim, a împărățit luni 3 și zece zile, care luni și zile se numără în al 18-lea cel de pe urmă an al împărăției lui Eliachim (IV Regi 24).

De la sfîrșitul lui Eliachim (carele și Ioachim) și de la robirea

la Babilon a lui lehonie, se încep a se număra cei 70 de ani ai robiei Babilonului (II Paralip. 34). Pentru că dus fiind la Babilon Eliachim cu prea mulți prădați, a scris sfântul Prooroc Ieremia la cei ce erau în prada Babilonului, înștiințându-i pe ei cum că 70 de ani au să petreacă acolo (Ieremia 29).

Iar hronografii rusești, nu de la prada lui lehonie, ci de la a lui Sedechia încep a număra acei 70 de ani, care lucru se va arăta îndată.

ROM

AN

HR

ONO

GR

AF

BIB

LII

Sedechia	unchiul lui			
lehonie,	și fiul lui Iosie,			
iar				
frate lui Ioaiaz	și al lui Eliachim	11	11	11
a împăratit	ani			
Și fu rob	în Babilon.			

Robia la Babilon cea de pe urmă și risipirea Ierusalimului

În anul al treilea după prădarea și risipirea Ierusalimului, s-a ars Biserica lui Solomon.

Gheorghe Chedrinul spune că Biserica aceea a stătut ani 442.

În Babilon au petrecut israeliții ani 70. Acei 70 de ani ai robiei poporului iidovesc și ai petrecerii lor în Babilon, se numără nu, într-un fel.

Hronografii rusești încep de la luarea în robie a lui Sedechia și de la cea desăvârșită risipire a Ierusalimului. Iar cei romani de la a lui lehonie (mai înainte de a lui Sedechia) ducere în Babilon, de la care și Sfântul Prooroc Ieremia de la acei 70 de ani a început a prooroci (Ierem 29). lehonie la Babilon cu mulțime de popor mai ales dus fiind, stătu după dînsul în Ierusalim, Sedechia.

De aici încep romanii a număra anii robiei, ținîndu-se de sfântul prooroc Ieremia.

HRONOGRFUL

RUSESC

ROMAN

11

11

Sedechia a împăratit ani
În al 11-lea an al împărăției sale
dus fu în robia Babilonului de
Nabucodonosor, și Ierusalimul

desăvârșit risipit.

**De aici încep hronografii rusești a
număra anii robiei.**

Nabucodonosor după risipirea Ierusalimului împărăți ani, afară de anii aceia care mai înainte a împărățit, pentru că de toți anii împărăției lui în Babilon erau 43 de ani, sau precum alții zic 44 de ani.	17	26
--	-----------	-----------

Evilmerodah fiul lui, ani	5	30
Baltazar fiul lui Evilmerodah, ani (Ierem. 27)	3	3

Darie a împărățit în Babilon, ani afară de acei ani, în care a împărățit în Midenă,	17	2
--	-----------	----------

Cirus a împărățit în Babilon, ani	30	3
--	-----------	----------

**(Gheorghe Chedrinul scrie ani 32) afară de anii aceia în care
mai înainte au împărățit în Persida, (Aici hronografii romani
sfârșesc anii robiei).**

**Aici hronografii rusești sfârșesc anii robiei jidovești zicînd,
ca și cum în al 30-lea an al împărăției sale Cyrus ar fi slobozit
pe Zorobabel, cu mulțime de oameni evrei la Ierusalim, să
zidească Biserica Domnului, împotriva este Bibliilor celor ce se
zic, că în anul 1 al împărăției lui Cyrus (iar nu în al 30-lea)
slobozit să fi fost Zorobabel precum aceasta arătată este în
cartea I Ezdra, în capitolul 1.**

**Așa hronografii rusești și romani, pe acei 70 de ani ai robiei
evreiești în Babilon, îi numără după anii împăraților
babilonești, iar în Biblie nu sînt puși anii împăraților acelora, cît
a împărățit Nabucodonosor, cît Evilmerodah și Baltazar și Darie
și Cyrus, nicidecum nu se știe, fără numai aceasta se știe, cum
că 70 de ani în robia Babilonului au petrecut evreii, pînă la
întîiul an al împărăției lui Cyrus.**

**După Cyrus a stat Cambises fiul lui, care și Ahașveros,
același și Artaxerxes (cel întîi cu un nume ca acesta) în cartea I
Ezdra în cap. 4 se numește. Acela a oprit a se zidi Biserica
Domnului. Iar cîți ani a împărățit Cambises în Biblie nu este
scris.**

**Apoi stătu Darie, altul cu acel nume, fiul lui Ghistaspis, acela
în anul al doilea al împărăției sale a poruncit iarăși să zidească
Biserica Domnului în Ierusalim. Și s-a săvîrșit Biserica în al
șaselea an al împărăției lui Darie, precum scrie I Ezdra, cap. 7.**

**Iar în Sfînta Evanghelie se scrie: Cum că în 46 de ani s-a zidit
Biserica aceea (nu că neîncetat aceea se zidea, ci prin multe**

împiedicări pînă la atîția ani s-a întins (Ioan 2). Deci se poate a înțelege, că din întîiul an al împărăției lui Cyrus în Babilon, în care a dat poruncă să se zidească Biserica, pînă în al șaselea an al împărăției lui Darius, întru carele an Biserica s-a săvîrșit au trecut 46 de ani.

După aceasta cîți ani a împărățit Darie al lui Histaspe, în Biblii nu este scris.

Iar cînd a împărățit în Babilon Artaxerxes (altul cu un nume ca acesta) la 20 de ani ai împărăției lui, slobozit fu Neemia paharnicul împărătesc, la Ierusalim ca să zidească zidurile Ierusalimului (Neemia 2).

După acest Artaxerxes nu se mai pomenește mai mult în Biblii de împărații Persiei (și ai Babilonului) măcar deși după cei mai sus pomeniți mulți erau, nici anii nu se scriu, pînă la moartea marelui împărat Alexandru Macedon (adică al grecilor) de la care începătură, în cărțile Macabeilor, numărarea anilor se începe, precum se vede la I Macabei cap. I, unde pentru Antioh împăratul cel cu porecla Epifanie se scrie așa: A împărățit în anul 137 al împărăției grecești, ci și acea numărare de ani, numai în istoria Macabeilor se numără (I Macab. 1).

Deci de la sfîrșitul robiei aceleia, în care poporul evreu 70 de ani în Babilon petrecuse, pînă la Nașterea lui Hristos, cîți ani au fost, după Biblii a ști nu este cu lesnire, dar mai ales nici nu se poate, nescris fiind numărul anilor încredințat al împărăției împăraților Persiei, și tăcuți fiind împărați mulți, care au fost după al doilea Artaxerxes, pînă la Alexandru cel Mare. Ci și după sfîrșitul Macabeilor, nimic nu se scrie în Bibliile acelea, care erau pînă la Nașterea lui Hristos. Iar se scriu multe în hronografuri, ci nu în Biblii, și cele scrise într-însele nu sînt toate de crezut, de vreme ce mulți hronografi, în multe lucruri ce se dovedesc de dînșii, iar mai ales în numărarea anilor nu se potrivesc.

Fără decît după septimile lui Daniil (Dan. 9), care de la înger i s-au spus lui, să se numere anii de la mutarea Babilonului pînă la Hristos. Ci și întru acelea nu puțină nedumerire este, de vreme ce tîlcuitorii Dumnezeieștii Scripturi și hronografii se contrazic pentru vreme, de la care vreme acele septimi se încep și în care vreme se sfîrșesc. (Pentru că unii de acel început și sfîrșit al septimilor lui Daniil) socotesc că se încep ele de la singură descoperirea aceea Dumnezeiască, care prin înger s-a făcut Sfîntului prooroc Daniil. Iar unii de la întîiul an al singurei stăpînirii lui Cyrus, cînd acel împărat a poruncit să zidească Biserica Domnului (I Regi 1) și a trimis la Ierusalim pe Zorobabel voievodul Iudeilor cu mulți oameni (II Ezdra 2). Alții de la al doilea an al împărăției lui Darie Histaspis, care iarăși a

poruncit să zidească Biserica pe care o oprise împăratul Cambis fiul lui Cyrus (I Ezdra, 6). Alții de la al șaselea an al lui Darie întru carele s-a săvârșit și s-a sfințit Biserica (II Ezdra, 7). Alții de la al 7-lea an al împăratului Artaxerxes, care după Darie a fost, când slobozit fu la Ierusalim Ezdra cu mulțime de oameni israeliți (II Ezdra, 8). Alții de la al 20-lea an al lui Artaxerxes, când acel împărat a poruncit să zidească zidurile Ierusalimului, și a trimis la aceia pe Neemia Paharnicul (Neemia 2). Pentru că așa în cartea lui Daniil cap. 9 este scris: „De la ieșirea cuvîntului, ca să se zidească Ierusalimul pînă la povătuitorul Hristos. Unii de la singură săvîrșirea zidurilor și de la înnoirea cetății Ierusalimului, pe acele șeptimi ale lui Daniil le încep, care înnoire s-a întîmplat la 22 de ani ai lui Artaxerses. Iar șeptimile lui Daniil de toate se numără 70. Iar anii într-însele se cuprind 490. (Daniil 9).

La fel și pentru sfîrșitul șeptimilor acelora, mulți nu se unesc. Pentru că unii socotesc că este sfîrșitul acelora în vremea Nașterii lui Hristos. Alții în vremea Patimii celei de bună voie a lui Hristos și a morții Lui celei de viață făcătoare. Alții în vremea risipirii celei de pe urmă a Ierusalimului și a pustirii lui celei desăvîrșite, care de Tit Vespasianul s-a făcut.

Deci în niște lucruri ca acestea nepricepute, ca într-un loc cu multe învîrtituri, cum se poate afla, după Biblie, calea anilor cea dreaptă și încredințată? (Labirint).

Ci și de la singur începutul facerii lumii, pînă la Nașterea lui Hristos, după Biblie cu nelesnire este foarte a număra anii, tăcuți fiind la multe locuri anii, iar din altă parte neunindu-se, precum în numărarea aceasta s-a arătat.

Însă înțelegerea hronografilor rusești și romani și numărarea anilor acelora s-o punem de față.

Numărarea anilor de la sfîrșitul celor șaptezeci de ani ai robiei în Babilon ce a fost Iudeilor, pînă la Nașterea lui Hristos, după anii împăraților Persidei (Persia), și ai împăraților egipteni.

Împărații Persidei (Persiei)

**HRONOGRAFII
RU ROMA
SEȘTI NI**

Cyrus a împărățit în Babilon, ani

30

3

Afară de anii aceia în care a împărățit în Persida, mai înainte de luarea Babilonului (Gheorghe Chedrinul spune ani: 32).

Sfînta Scriptură zice Ezdra 1, că în anul

întîi al singurei stăpînirii sale, a trimis pe Zorobabel în Ierusalim, ca să zidească Biserica Domnului, iar hronografii rusești zic, că în al 30-lea an, (iar nu în cel întîi) au făcut-o aceia.

Cambis (I Ezdra 4) care și Asver, și Artaxerxes (cel ce întîi cu un nume ca acela) în Sfînta Scriptură se cheamă, a împărățit ani 8
Acela a Oprit a se zidi Biserica Domnului.

Smerdis vrăjitorul a împărățit luni 7.

Darie Histaspe a împărățit, ani 30
Acesta iarăși a poruncit să se zidească Biserica Domnului, care s-a și săvîrșit în al 6-lea an al împărăției lui.

Xerxes fiul lui Darie, ani 28

Artaxerxes cel cu mîină lungă 41

Acesta în al 20-lea an al împărăției sale a trimis pe Neemia să zidească zidurile Ierusalimului.

Darie cel poreclit Notos, a împărățit ani 14

Xerxes al doilea, a împărățit luni 2

Logdian – luni 8

Artaxerxes Miniom țitorul de minte, ani 40

Artaxerxes Ocus 26

Arses sau Arsamic 4

Iar Darie Codoman a împărățit, ani 6

Iar în al șaptelea an, de Alexandru biruindu-se, de ai săi fu ucis.

Alexandru cel Mare a biruit pe Darie, în anul împărăției sale (după hronograful roman) al 6-lea, iar după biruință a împărățit acela ani (Corneliu și I Mac. 1)

Și de toți anii împărăției lui au fost 12. Iar cel rusc Sinopsis scrie, cum că Alexandru mai înainte de a birui pe Darie și de a sfărîma împărăția persească, a împărățit ani 11. Iar după stricarea împărăției persești a împărățit, ani 12

După moartea lui Alexandru, voievozii lui și-au împărțit loruși împărăția lui și își puseră pe sineși coroane, fiecare pe partea cea hotărîită luiși, împărățiră ei și fiii lor după dînșii ani mulți (I Mac. 1)

Împărații egipteni

Ptolemeu cel cu porecla Leis, după moartea lui Alexandru, îndată a luat Egiptul și a împărătit în el, ani	42	42
Alții scriu, ani 44		
De la acel Ptolemeu, și ceilalți împărați egipteni începură a se numi Ptolemei, precum de demult faraoni se numeau Ptolemeu Filadelfos, adică de frate iubitor, ani	38	38
Alții zic 47.		

Acesta a rugat pe Eleazar Arhiereul Ierusalimului, să trimită la el prea înțelepți bărbați, și primi el 72 de bărbați, care îi tălmăciră lui Sfînta Scriptură, din evreieștile Biblii, pe limba grecească.

„Ptolemeu Everglietul"	25	26
„Ptolemeu Filopator"	29	17
„Ptolemeu Epifanis" ani, și luni 6	17	23
„Ptolemeu Filometor"	10	35
„Ptolemeu Fiscon" frate lui Filometor	8	26

După aceasta în hronografele rusești se pun împărații ca și cum Egipteni, însă nu-s egipteni, ci Sirieni, care în Antiohia cea mare au împărătit și luaseră Ierusalimul de la egipteana stăpînire într-o lor putere. Pentru că între Egipt și Siria fiind Ierusalimul, ca o pricină era în mijloc în războaiele cele dese ale împăraților egipteni, alteleori cei sirieni împărați stăpîneau Ierusalimul, cu război unul de la altul apucîndu-l. Deci după cei ce înainte s-au zis egipteni Ptolemei, împărații sirieni, care au stăpînit Ierusalimul, în hronografele rusești ca și cum egipteni se pun aceștia:

Împărații egipteni	HRONOGRAFII RUS EȘTI	ROMA NI
(I Mac. 3): Seleuc fiul lui Antioh celui mare, a stăpînit Ierusalimul, ani	20	12
Acesta a trimis pe Eliodor să jefuiască Biserica Ierusalimului, care și bătut fu de Îngeri.		
(II Mac. 6): Antioh, cel cu porecla Epifanie, adică strălucit fratele lui Seleuc, a stăpînit ani	15	12
Acela a muncit pe Eleazar bătrînul și pe Solomonia cu fiii ei șapte Macabei.		

Antioh fiul lui, ani	23	2
Acești trei împărați ai Siriei care stăpîniră Ierusalimul în hronografele romane, nu între cei egipteni ci între cei sirieni împărați, în osebit catalog se pun.		16
Iarăși se încep egiptenii împărați: Ptolemeu, cel cu porecla Laturie, același și Sotir și se izgoni din împărăție, ani		
Ptolemeu, ce se numea Alexandru, ani		10
Iarăși Ptolemeu Laturie, la tron întorcîndu-se, a împărățit ani		8
Pe acești doi Ptolemei hronografele rusești nu-i pomenesc, ci numai cele romane.	30	30
Ptolemeu ce se numea Avlitis, a împărățit, ani		
Acesta a născut pe Cleopatra împărăteasa.		
Ptolemeu ce se numea Dionisie, mic copil după tată rămînînd, a împărățit cu sora sa Cleopatra, ani	16	5
Cleopatra după fratele său, singură a împărățit, ani	22	17
Cu fratele său a fost ani 5, singură 17, de toți anii împărăției ei au fost 22, așa numără cei romani. Aceasta biruindu-se de August Cezarul, s-a omorît pe sine prin mușcare de aspidă, că o aspidă vie la țîțele ei a pus-o și a murit.		
August cezarul Romei, în al 14-lea an, al împărăției sale, pe Cleopatra biruind și egipteana stăpînire-împărăție surpînd s-a făcut singur stăpînitor al lumii, și a împărățit după biruirea Cleopatrei pînă la Nașterea lui Hristos ani	28	
Hristos S-a născut la 42 de ani ai împărăției lui August, care era al 28-lea de la biruirea Cleopatrei.		

Altă numărare de ani

De la sfârșitul celor 70 de ani ai robiei ce a fost în Babilon jidovilor, pînă la Nașterea lui Hristos, după anii domnilor și al povățuitorilor jidovești.	58	58
Zorobabel cel din seminția lui David, slobozindu-se din Babilon, cu multime de popor evreiesc la Ierusalim, domn s-a făcut la evrei, ani („Belarmin și Astedii” ani 32)		
Resa cel cu porecla Mosola, fiul lui Zorobabel	53	66
(„Belarmin și Asterii” ani 46)		
Ioan fiul lui Resin povățuitor fu ani („Belarmin și Astedii” ani 40)	36	53
Iuda cel cu porecla Hircan, cel întîi cu acel nume, ani (Astedii, ani 31)	14	14
În zilele acestuia, Alexandru cel Mare l-a biruit pe Darie.		
Iosif cel întîi, ani	7	7
Alexandru cel Mare se făcu monarh.		
Șimei Abnerul, povățuitor iudeilor, ani	12	12
Maat Asar, ani	9	9
Haghei Arfaxad, povățuitor a fost iudeilor, ani	10	10
În zilele acestuia s-au trimis 72 bărbați înțelepți, de Eleazar Arhiereul, la Ptolemeu Filadelful împăratul Egiptului, ca să tălmăcească Sfînta Scriptură din limba evreiască în cea grecească.		
Eslim, care și Agae Elie, ani	16	8
Naum Maslov, ani	20	7
Amos Sirah, ani	14	14
Matatie Siloa, ani	18	10
Iosif cel mai tînăr, ce s-a poreclit Arsis		60
Isus al lui Sirah a fost în anii aceia Ianne Hircan	16	16
(„Belarmin și Astedii” ani 17)		

Acesta era cel de pe urmă voievod al Iudeilor în Ierusalim, din neamul lui David și avînd război cu Antioh împăratul Siriei, cel cu porecla Epifanis, s-a omorît de el.

După sfîrșitul lui Ianne cel de pe urmă voievod, nu era povătuitor între iudei nu puțină vreme, și multă alungare și tiranie le era asupra de la Antioh, și Arhieriei răpeau stăpînirea unul de la altul cu plată și cu sila. Și erau tulburări și zarve mari în Ierusalim, pînă ce i-a ridicat Dumnezeu pe acei bărbați viteji, din neamul leviților, care se numeau Macabei; aceia cu armele au izbăvit pe iudei din mîinile și de sub jugul tiraniei.

Macabeii	HRONOGR AFII	
	R USE ȘTI	RO MANI
Matatia Macabeul, povătuitor și Arhiereu a fost Iudeilor, ani		1
Aceasta este de la Corneliu Alapida în Predoslovie la Cartea Macabeilor. (Alstedii pune 3 ani, și a murit)		
Iuda Macabeul fiul lui Matatia, povătuitor și Arhiereu, ani		6
Ionatan Macabeul, fratele Iudei, povătuitor și Arhiereu, ani		14
(Alstedii și Strateman, ani 18)		
Simon fratele lui Ionatan și al Iudei, po- vătuitor și Arhiereu, ani		7
(Alții - 8).		
Ioan Hircan, fiul lui Simon, povătuitor și Arhiereu, ani		31
(Aceasta la Carion, Strateman, Belarmin și Alstedii)		
(Andrihomii și Belarmin, ani 26).		

În anii aceia s-au sculat între Iudei trei eresuri: al Fariseilor, al Saducheilor și al Essenienilor.

Iarăși împărați în Ierusalim	HRONOGR AFII	
Aristobul fiul lui Ioan Hircan, întîiul după robia Babilonului, împărat împreună și Arhiereu, ani		1
Annie, carele și Alexandru, frate mai mic al lui Aristobul, a împărățit ani		27

<p>A lăsat după sine doi fii, pe Hircan și pe Aristobul</p>	
<p>Alexandra, care și Soloma se numește, femeia lui Anie Alexandru, după bărbat a împărătit ani</p>	4
<p>Hircan după moartea maică-si a împărătit 3 luni și se izgoni de fratele său Aristobul.</p>	3
<p>Aristobul izgonind pe Hircan cel mai mare frate, a împărătit, ani (Alstedii pune ani 5)</p>	
<p>A venit Pompei voievodul Romei cu putere de oaste, și a prins pe Aristobul împăratul Iudeii, cu doi fii ai lui, cu Antioh și cu Alexandru, și la Roma i-a trimis, și a luat Ierusalimul, și pe toată Iudeea a supus-o împărăției romane și birnici i-a făcut. Și lui Hircan celui mai mare frate al lui Aristobul, stăpânirea Ierusalimului i-a încredințat. Hircan acum iarăși sub stăpânirea cea romană a petrecut în împărăția ce slăbise a Iudeilor, împreună și în Arhierie, nu ca un împărat stăpânind, ci ca un birnic stăpânindu-se, sluzea Cezarului, ani (Alstedii pune 23)</p>	22
<p>Alexandru, fiul lui Aristobul cel mai tânăr, fugind de la romani și putere adunînd a izgonit din Ierusalim pe unchiul său Hircan, și petrecu, ani</p>	3
<p>Apoi s-a prins iarăși de romani și în Antiohia morții s-a dat.</p>	
<p>Iar Antioh cel mai mare fiu al lui Aristobul și fratele lui Alexandru, cel mai de pe urmă din neamul Macabeilor, împărat al Ierusalimului fu, ani (Alstedii și Funcții pun 1 an)</p>	4
<p>Acesta de Irod ucis fiind, a încetat cu totul stăpânirea evreiască (Fac. 49) și s-a apropiat venirea lui Hristos în trup, după proorocia Sfîntului Patriarh Iacob (Fac. 49).</p>	34
<p>Irod nu din evrei, ci din alte limbi cu neamul fiul lui Antipatru Idumeul, cu porecla Ascalonit, că în Ascalon (care era</p>	

de demult cetate a filistenilor) se
născuse, a

luat împărăția ludeilor și a împărățit ani

În zilele lui S-a Născut Hristos, în anul împărăției lui (precum zice Carion al treizecelea an (30). Adrihomie zice în anul 37. Alstidie zice în anul 38.

Iată cîtă neunire în numărarea anilor, în cea din Biblie și în cea din hronografe. Deci cum este cu putință a afla după acelea cel adevărat număr de la Adam pînă la Nașterea lui Hristos? Și cum să se știe desăvîrșit în care an, ce lucru mare și însemnat a fost în partea de sub Cer? Însă în hronograful acesta, de cea obișnuită de demult numărare de ani, nu potrivnici făcîndu-ne celor vechi.

Iar de vreme ce socotind eu ca să adun în scurt faptele ce au fost de la începutul lumii, nu mi s-a putut ca să scriu anii anume, ce în care an s-a lucrat, iar aceasta pentru neunirea și nepotrivirea hronografilor cu Bibliile întru numărarea anilor. Pentru aceea am socotit ca să așez vremile cîte o sută de ani, și după fiecare sută de ani am început a scrie istoriile faptelor celor vechi, ca măcar deși nu anume se pun anii la fiecare faptă, însă se va ști, că întru acea sută de ani acelea au fost, după care s-au pus.

Însă să știe și aceasta cititorul cel cu bună socoteală, că toți anii aceia ce s-au numărat aici, nu de la Septembrie se încep, ci de la luna lui Martie, în care lună și singur Dumnezeu cu Moisi și cu Aaron în pămîntul Egiptului au vorbit (Ieșire 12): „Luna aceasta vă este vouă începătură a lunilor, cea întîi va fi vouă între lunile anului”. Iar de la Septembrie s-au obișnuit a număra anii israeliții în Egipt de la închinătorii de idoli cei ce nu știau pe Dumnezeu, nici de zidirea lumii nu știau nimic, nici de întîiul om Adam. Și era după aceea la israeliți îndoit anul, Bisericesc și politicesc. Cel Bisericesc se începea de la Martie, iar cel politicesc (precum și la toți grecii) de la Septembrie. După care obicei al lor, și Dumnezeu pogorîre făcîndu-le lor, a hotărît să fie de la Septembrie anul cel primit al odihnei pămîntului și al iertării datoriilor și al slobozirii robilor, precum de aceasta în cartea Levitilor, în cap. 23 se scrie. La fel nu degrab după aceea, și August cezarul Romei, închinător de idoli fiind, de la Septembrie pe a sa numărare de ani și Indictionurile le-a așezat, ci noi Bisericești slujitori fiind, Bisericeștii ani și faptele, de la luna lui Martie (iar nu de la a lui Septembrie) a număra și a scrie ne-am osîrduit ajutîndu-ne Domnul.

Faptele anilor de la suta întâi (De la anul 1 la anul 100 de la Zidirea lumii)

De la izgonirea lui Adam din Rai începem a număra anii Facerii lumii. Pentru că vremea aceleia, în care Adam de bunătățile Raiului s-a îndulcit, cât de lungă a fost, cu totul nu se știe, ci știută s-a făcut vremea aceea întru care după izgonire a început a se chinui rău, și de atunci începătura sa și-au luat anii, întru care neamul omenesc este a vedea rele (Psalm 89).

Întru acea vreme cu adevărat a cunoscut Adam binele și răul, când lipsindu-se de bine, a căzut în neașteptate nevoi pe care mai înainte nu le știa. Căci mai întâi petrecînd în Rai era ca fiul în casa tatălui fără de necaz și fără de osteneală, din cea prea bogată și gata masă săturîndu-se. Iar afară din Rai, ca un izgonit din patrie, a început din sudoarea feței sale a mânca pîinea cu lacrimi și cu suspinuri. Apoi a început și Eva ajutătoarea lui, maica tuturor celor vii, întru dureri a naște fii, spre moarte mai mult decît spre viață.

Căci mai înainte de naștere îi omorîse pe ei, prin păcatul său aducînd asupra a tot neamul omenesc moartea îndoită, sufletească și trupească, și nu începeau mai întâi a trăi cei ce se nășteau, decît a muri, căci cu sufletul îndată morți erau, iar cu trupul spre moarte alergau, ieșind din pîntecele de maică în viața aceasta împreună spre muritoarea stricăciune. (Și nouă tuturor un chip de naștere ca acela ne-a lăsat).

Deci zămislind Eva, a născut pe Cain, a cărui zămislire că este în păcat, singur lucrul a arătat, după ce el crescînd, s-a făcut întâi în partea de sub cer ucigaș de oameni. Iar cunoscut este, că Abel cel născut după Cain, al pocăinței fiu era, căci cu jertfele a plăcut lui.

După nașterea celor întâi fii ai lui Adam, nepotrivită părere este între hronografi: unii scriu, că după întâiul an al izgonirii lui Adam s-a născut Cain, iar în viitorul an s-a născut Abel, apoi din an în an se înmulțeau fiii și fiicele lui Adam și ai Evei. (Gavriil Bucelin). Alții spun, că în al cincisprezecelea an al vieții sale, Adam și Eva au născut parte bărbătească pe Cain, împreună cu o muierescă parte Calmana, (aceasta spune Ioan Navclir), care amîndoi crescînd, s-au însoțit ei cu trupească însoțire, pentru înmulțirea neamului omenesc. După aceea iarăși 15 ani după nașterea lui Cain trecînd, în anul 30 al vieții sale Adam și Eva născură pe Abel împreună și pe Delvora sora lui.

Alții au scris (Cornelie, Alapid la Facere 4) că Adam și Eva,

după izgonirea lor din Rai, 100 de ani neîncetat au plîns, pentru călcarea Poruncii lui Dumnezeu și pentru lipsirea de bunătățile Raiului. Și întru acei ani ai tînguiri celei cu plîngere, nu s-au cunoscut pe sine trupește, ci în feciorie au petrecut, neatingîndu-se unul de altul, iar după ce s-au sfîrșit 100 de ani, se cunoscură cu trupească împreunare și au început a naște fii. Însă aceasta nu este întărită de cei vrednici de credință.

Iar mai de crezut este, că după izgonirea din Rai, strămoșii noștri, măcar deși nu îndată însă nu după lungă vreme s-au cunoscut trupește, și au început a naște fii, una că zidiți erau în vîrsta cea desăvîrșită și lesnicioasă spre însoțire. Iar alta că luat fiind de la dînșii Darul cel întîi al lui Dumnezeu, pentru călcarea Poruncii, s-a întărit în ei fireasca poftă și ațîțarea spre trupeasca amestecare, iar către aceasta, căci se văzură pe sineși singuri în lumea aceasta; încă știură că zidiți și rînduiți sînt de Dumnezeu spre aceea: ca să nască și să se înmulțească neamul omenesc, și doreau ca degrabă să vadă loruși rod și înmulțire omenească. Pentru aceea degrab s-au cunoscut trupește și au început a naște. Rabinii jidovești au părere că Cain și Abel sînt în gemene, dar nu este așa.

Faptele anilor de la suta a doua

(De la anul 100 la anul 200 de la Zidirea lumii)

Adam cel izgonit din Rai avea petrecerea frumoasă mai întî nu departe de Rai, spre care, cu ajutătoarea sa, privind de-a pururea plîngea neîncetat, suspinînd cu greu din adîncul inimii aducîndu-și aminte de negrăitele bunătăți ale Raiului, de care cu năprasna se lipsise și întru atîta de rea pătîmire, pentru cea puțină gustare, a mîncării celei cu Poruncă oprite căzuse. Apoi prin Porunca lui Dumnezeu, mutat a fost la acel loc, la care din țărînă s-a zidit, ca unde zidit fu din pămînt, acolo și în pămînt iarăși să se întoarcă. Iar zidirea lui Adam o istorisesc evreii, ia de la dînșii fericitul Ieronim, apoi de la dînsul și alții mulțimi spun că se făcu în cîmpul Damascului, care are pămînt roșu și este aproape de Hebron. (Aceasta o spun și Adrihom într scrierea „Sub pămînt”; și Corneliu - „Facere”).

Damasc nu pe acela aici îl socotim că este, care după poto și după înmulțirea oamenilor era cetate de scaun Sirie aproape de munții Libanului, întru care Saul prigonito creștinilor, luminîndu-se, s-a făcut Pavel al lui Hristos Apostol. Ci să înțelegi osebit locul cîmpului Damascului, care așa după uciderea lui Abel s-a mutat, de care aproape mai pe urmă, în zilele lui Avraam, era cetatea Hebronului. Iarăși acolo n

departe și stejarul Mamvri, unde după aceea și sfântul Avraam și-a cîștigat luiși o peșteră îndoită și s-a îngropat acolo cu Sarra. Și este cinstit locul acela pentru îngroparea într-însul a sfinților strămoși: a lui Adam, Abel, Avraam, a Evei, Sarrei, Rebecăi; la fel și a sfintelor strămoașe - acestea- de mai sus - și a Liei (afară de Rahila, care s-a îngropat în Betleem), Tot aici este înmormîntat și Isaac și Iacov. (Acestea după Adrihom, Corneliu la Isus Navi). Și are acel cîmp minunată podoabă și îndestulare de roduri, ca altul pămîntesc Rai, și pămîntul cîmpului aceluia la olărie este foarte ales, mai bun decît alte pămînturi, de care acum saracinii (turcii) săpînd, îl cară în Egipt, la India și la Europa și-l vînd pe preț mult (Conf. Adrihom, 45).

Încă se povestește și aceasta: Cum că gropile din care scoțîndu-se pămîntul, în țările acelea se duce, acelea după un an iarăși cu pămîntul ce crește într-însele se umplu. Iar dacă se vorbește și aceasta, cum că pămîntul acela are întru sine putere spre alungarea otrăvii. Și de poartă cineva la sine pămînt de acela, sau din vasele cele făcute din el ar mânca și ar bea, acela nevătămat petrece de materiile cele vătămătoare. Iar această putere (precum socotim) pămîntul acela a luat-o din cinstitele Moaște ale sfinților strămoși și strămoașe ce s-au îngropat acolo.

Deci la acel pămînt mutîndu-se Adam și Eva, viețuiau cu fiii lor, din osteneala lor hrănindu-se și îngropat fu acolo (precum scrie Hegesip) în mormînt de marmoră, măcar deși într-alt fel unii povestesc de aceasta, zicînd: Cum că îngropat fu la Golgota, cea de lîngă Ierusalim. Ci de aceea va fi mai jos la locul său, la sfîrșitul lui Adam, de anul 930. (Se aduce mărturie de la Ioan Navclir, fila 7).

Iar măcar de au și greșit strămoșii noștri Adam și Eva înaintea Domnului Dumnezeu și căzuse din Darul cel dintîi, însă n-au căzut din credința cea către Dumnezeu, ci plini erau de frica Domnului și de dragoste și aveau nădejde de izbăvirea lor, de care (precum mai înainte s-a zis) li se descoperise lor.

Și fu bineprimită lui Dumnezeu pocăința lor și neîncetatele lacrimi și postirea, prin care își smereau sufletul lor, pentru neînfrînarea ce o făcuseră în Rai. Și căuta spre dînșii Domnul cu milostivire, ascultîndu-le rugăciunile lor care se făceau din sfărîmata inimă. Și iertare lor la sine le gătea, și-i scotea pe ei din vina greșelii, care lucru arătat este din cuvintele cele din cartea înțelepciunii, cap. 10 ce s-au scris așa: „Aceasta (adică înțelepciunea lui Dumnezeu) pe întîiul zidit Părintele lumii cel unul zidit, l-a păzit și l-a scos din greșeala lui și i-a dat lui tărie

ca pe toate să le stăpînească" (Înțelep. lui Solomon 10, 1-2).

Iar de va zice cineva: Dacă i-a iertat Dumnezeu greșeala lui Adam, scoțîndu-l pe el din ea, apoi de ce nu l-a băgat pe dînsul în Rai?

Răspuns: Le-a iertat Dumnezeu lui Adam și Evei greșeala lor, pe cît acea greșeală era a fetei lor, iar pe cît este a tot neamului omenesc i-a scos din vina greșelii, iar nu din pedeapsă, fiindcă dreptatea lui Dumnezeu ceea ce pedepsește avea trebuință de hotărîtă pocăință de la vinovatul. Iar de vreme ce Adam și Eva nu putură singuri prin sine ca să înduplece pe Dumnezeu, pentru greșeala cea adusă asupra a tot neamul omenesc, pentru aceea în Rai nu se băgară, pînă ce va veni izbăvitorul neamului omenesc Fiul lui Dumnezeu, și-i va împăca cu Dumnezeu Tatăl, prin a Sa de bunăvoie Pătimire cea pentru păcatul a toată lumea și cu Crucea va deschide Raiul.

Și nu deznădăjduindu-se de mila lui Dumnezeu, strămoșii noștri Adam și Eva, ci nădăjduindu-se la iubitoarea de oameni Milostivirea lui Dumnezeu, începură întru pocăința lor a afla chipuri de slujirea lui Dumnezeu, adică a se închina spre răsărit, unde sădit fu Raiul, și a se ruga Ziditorului său și a aduce lui Dumnezeu jertfe, unele din turmele lor, și aceasta cu rînduială Dumnezeiască, spre înainte închipuirea jertfei Fiului lui Dumnezeu, care avea să se junghie, ca un Mielușel, pentru izbăvirea neamului omenesc. Iar altele din grîul țarinilor, spre înainte însemnarea Tainei acesteia în Darul cel Nou, că Fiul lui Dumnezeu sub chipul Pîinii avea să se aducă, spre bineprimită jertfă lui Dumnezeu Tatălui Său, pentru iertarea păcatelor omenești.

Aceasta făcînd-o, învață și pe fiii săi, la Dumnezeiasca cinstire și la aducerea jertfelor, cărora și de Dumnezeieștile bunătăți ale Raiului plîngînd le spunea și-i deștepta pe ei, spre dorirea mîntuirii celei făgăduite lor de la Dumnezeu, și spre cea plăcută lui Dumnezeu viață îi povățuia.

Faptele anilor de la suta a treia (De la 200 la 300 de la Zidirea lumii)

Și era Abel păstor de oi, pe care le păștea pentru lînă și pentru lapte (Fac. 4, 2), iar Cain era lucrător de pămînt și aduceau din ostenele lor jertfe, cinstind pe Ziditorul lor, precum se învățase (după mărturia Sfîntului Atanasie) de tatăl lor Adam (Sfîntul Atanasie s-a adus spre mărturie de la Corneliu la acest loc așa și Adrihom fila 102).

Este arătat de aici, că întîi Adam a început a cinsti pe

Dumnezeu cu jertfe și i-a învățat pe fiii săi s-o facă aceeași, pentru că ceea ce văzuse de la dînșii feciorii lui, aceea și ei o făceau. Ci mai cu rîvnă slujea lui Dumnezeu cu jertfe dreptul Abel, decît Cain, pentru că aducea din oile cele întîi născute și mai alese, iar Cain aducea din rodurile pămîntului nu cele întîi rodite, ci cele mai de pe urmă și mai proaste, iar pentru sine le ținea cele mai bune.

Și a căutat Domnul spre Abel și spre Darurile lui, iar spre Cain și spre jertfele lui n-a luat aminte. Și s-a scîrbit Cain foarte, pentru că vedea fumul jertfelor lui Abel suindu-se în sus drept, iar de la ale sale jertfe fumul îl vedea revărsîndu-se pe pămînt.

Încă se grăiește de Părinți și aceasta: Că foc din Cer spre jertfele lui Abel se pogora și le mistuia, iar de ale lui Cain nu se atingea, la care și Sfîntul Ioan Gură de Aur se unește (La Trimiterea către Evrei, Cuv. 22).

Și s-a cuprins de zavistie Cain. Și vrăjmășuia asupra lui Abel și din cea mai mare zavistie și vrajbă i se schimbăse fața, precum zice Scriptura: „Și a scăzut fața lui. ”

Moartea prin zavistia diavolului a intrat în lume - zice Scriptura (Înțelep. 2, 24). Nu este omenească pizma, ci diavolească, pizma este de la diavolul. Omenească patimă este, adică din neputință a greși, iar diavolească este a face rău din zavistie. Fiica diavolului zavistia este, care de se va însoți cu cineva, nu știe altceva să nască, fără numai răutate, iară răutatea naște moarte. Nu socotesc că s-a însoțit Cain mai întîi trupește cu fiica lui Adam și cu a sa soră Calmana, decît prin duhul cu fiica diavolului și cu a sa pierzătoare zavistie. Căci n-a început mai întîi a naște fii după trup, decît din zavistie răutate, iar răutatea întărindu-se, moarte a adus amîndurora: lui Abel cea vremelnică, iar lui Cain cea veșnică.

Sabie cu două tăișuri este zavistia, care și pe altul și pe sine îl vatămă de moarte, dar nu mai întîi pe altul, decît pe sine. (Așa Corneliu la „Facere” vers. 4; Adrihom fila 202; Ieronim și Gură de Aur; Sfîntul Vasile „Pentru zavistie”). Căci mai mult pe a sa inimă o străpunge, și grea durere îi face și la față se schimbă și oftează. Bine ocărăște Sfîntul Vasile pe zavistnic zicîndu-i: Pentru ce suspini, o, zavistnice: oare pentru a ta nevoie, sau pentru binele străin?

Cu adevărat nu atîta pătimește zavistnicul de a sa nevoie, pe cît de binele străin. Pentru că văzînd pe aproapele său mai bun decît pe sine și în bună sporire și în cinste, se rumpe la inimă. Și pe Cain nu atîta îl dureau de neprimirea jertfelor sale de la Dumnezeu, pe cît pentru buna primire a jertfei fratelui său, și

nu pentru a sa pagubă se întrista, ci de a fratelui său bunăplăcere se scîrbea, nici nu se îndrepta pe sine prin chipul cel îmbunătățit al frăține-său, ci mai amar prin acela se făcea. Și pe cît acela sporea înaintea lui Dumnezeu spre mai bine, pe atîta acesta sporea spre mai rele și suindu-se acela întru înălțimea Milei lui Dumnezeu, acesta se pogora în adîncul pierzării. O, cît de cumplită răutate este zavistia!

Să auzim de ea cuvintele Sfinților Părinți:

Grigorie de Nissa zicea: „Zavistia este începutul răutății, maica morții, întîia ușă a păcatului, rădăcină a tot răul!”

Iar marele Vasile ne îndeamnă: „Să fugim, fraților, de nesuferita răutate a zavistiei, pentru că este a șarpelui poruncă, a diavolului scornire, a vrăjmașului sămîntă, a muncii arvună, a Dumnezeieștii plăceri împiedicare, cale de gheenă, de împărăția Cerului lipsire”.

Iar Sf. Gură de Aur în Trimiterea către Romani, cap. 3 zice: „Că măcar de ar fi cineva și foarte îmbunătățit și de minuni făcător, iar de zavistie biruindu-se, nici un folos nu-i este lui de lucrurile cele bune ale lui, ci mai ales cu cei mai mari păcătoși se socotesc. Măcar și semne de ar face cineva, măcar și fecioria de și-ar păzi, ori post, ori și culcare pe jos de ar arăta, și la îngeri prin bunătați de ar ajunge, decît toți va fi mai spurcat, această greșeală avînd-o (adică zavistia) și decît preacurvarul și curvarul și tîlharul și de mormînte stricătorul, săpătorul, mai călcător de lege este”.

„Și a zis Cain fratelui său Abel: Să mergem la cîmp, și cînd erau în cîmp, s-a sculat Cain asupra lui Abel fratele său și l-a ucis pe el”. Abel a fost întîi mort în partea cea de sub cer. Și văzură Adam și Eva la fiul lor acea moarte, pe care singuri o așteptau, ci nu știau chipul muririi. Auziseră din gura lui Dumnezeu că au să moară, însă nu știau ce este moartea aceea, iar atunci au cunoscut, cînd au văzut pe iubitul fiul lor fără de suflare, fără de simțire, nemișcîndu-se cu trupul, cu totul nelucrător, mort, și cunoscură cum că și lor li se cade să fie așa morți și au plîns mult. Una, pentru moartea cea văzută a fiului, iar alta pentru a lor cea așteptată. Însă plîngea și cea împreună născută sora lui Abel - Delvora nemîngîiată. Și cînd după cîteva zile, a început firește a se strica trupul mortului și-a adus aminte Adam de cuvîntul Domnului ce i se zisese: „Pămînt ești și în pămînt iarăși te vei întoarce!” Au îngropat în pămînt trupul fiului, plîngînd și tînguindu-se. De atunci cîmpul acela în care fu ucis Abel s-a chemat „cîmpul Damascului”, adică „încruntat”, pentru că Damasc evreiește „încruntat” se cheamă.

Abel fără de vină ucigîndu-se de fratele său din zavistie, înainte închipuire era a Patimii lui Hristos Domnul nostru, care avea a Se uci de fără de vină de jidovi din zavistia lor. Și fu Abel întîiul Mucenic și începutul Dreptilor, pentru că el întîiul Drept s-a arătat, mărturisit de Dumnezeu cu lucrul și cu cuvîntul. Mărturisit cu lucrul, cînd spre cea înălțată de el jertfă a căutat Dumnezeu, de care lucru și Apostolul a pomenit zicînd: „Mărturisit a fost că este drept, mărturisind Dumnezeu de darurile lui” (Evrei 11, 4). Mărturisit și cu cuvîntul, cînd Hristos Domnul defăimînd pe evrei de răutatea lor, le-a zis: „Va veni asupra voastră tot Sîngele drept, de la Sîngele dreptului Abel, pînă la Sîngele lui Zaharia” (Matei 23, 35). Deci prin unele ca aceste mărturii Dumnezeiești, arătat fu că drept este Abel și întîi începător al tuturor Dreptilor, care prin sîngele său a întemeiat întîia Biserică a dreptilor. Pentru că de la sfîrșitul mucenicesc al acestuia a început a se zidi Biserica legii vechi cu Muceniceștile sîngiuiri, uciși fiind nevinovații Drepti și Sfinții lui Dumnezeu Prooroci.

Încă se mărturisește de Sfinții Părinți Vasile, Ambrozie și Ieronim la acest loc și aceasta: Cum că Sfîntul Abel mai înainte de cunoașterea însoțirii (nunții) a murit în feciorie neprihănită.

Augustin grăiește de dînsul așa: „Întîiul chip al Mîntuitorului nostru, după greșeala lui Adam, Abel l-a arătat, care feciorelnic, Preot Mucenic a fost; feciorelnic, fiindcă mai înainte de însurare a murit; Preot, că aducea lui Dumnezeu bine plăcutele jertfe; iar Mucenic, că pentru adevărata Dumnezeiască cinstire omorît fu”,

Iar după săvîrșirea răutății lui Cain asupra lui Abel celui fără de răutate, a zis Domnul Dumnezeu către Cain, cu groază: „Unde este Abel fratele tău?” Nu ca neștiind l-a întrebat Atoateștiutor fiind, ci la pocăință vrînd să-l întoarcă pe ucigaș, ca să-și mărturisească înaintea lui păcatul cel făcut. Iar împietritul păcătos, nu numai nu și-a mărturisit lucrul său cel rău, ci și a-l tăinui pe el înaintea Atotvăzătorului Dumnezeu vrînd, a răspuns cu mîndrie: „Nu știu de el, au doară străjer sînt fratelui meu?”

Ticălosul ucigaș spune minciună, și prin singură minciuna sa se vădește și se osîndește, pentru că zicînd: „Au doară străjer sînt eu fratelui meu?” a arătat în aceea că nu era în el iubire de frate, prin care era dator a străjui și a păzi pe mai tânărul frate, ca să nu i se întîmple lui vreun rău. „Iar cel ce nu iubește pe fratele său ucigaș este” (I Ioan 3, 15).

Deci de față îi pune Domnul păcatul lui, înaintea ochilor zicîndu-i lui: “Glasul sîngelui fratelui tău strigă către Mine din

pământ” (Fac. 4, 10). Măcar de te și tăinuiești tu, ci singur lucrul tău grăiește asupra ta; măcar deși tace fratele tău, ci Sîngele lui către Mine strigă. Măcar și Sîngele de ar tăcea, apoi pământul ce s-a adăpat cu Sîngele lui și a primit în sine trupul lui, nu va tăcea, ci va striga, iar mai ales în vremea aceea cînd îl va scoate din sine viu, în cea de obște a tuturor înviere. Deci blestemat să fii tu pe pământul care și-a deschis gura sa ca să primească Sîngele fratelui tău din mîna ta și cînd vei lucra pământul să nu iei dintr-însul îndestulat rod. Încă nu-i este destul păcatului tău celui mare aceea pedeapsă, ci încă și suspinînd și tremurînd vei fi pe pământ în toată viața ta, pînă ce pe tine cel ce n-ai voit a te pocăi, te va lua veșnicul cutremur în iad.

Deci Cain muștrat fiind de Domnul, s-a spăimîntat și a suspinat și a tremurat și din ceasul acela a început a trîmura în toată viața sa.

Apoi deznădăjduindu-se de Milostivirea lui Dumnezeu a zis: Mai mare este vina mea decît a mi se ierta; atîta de mare este păcatul meu, cît nu se poate a fi el iertat. Deci voi ieși de aici izgonindu-mă și de la Fața Ta mă voi ascunde și voi suspina și voi tremura pe pământ și tot cine mă va afla mă va ucide. Dumnezeu a pus semn pe Cain, ca să nu fie el ucis de cei ce l-ar afla pe el, pînă la bătrînețele lui.

Și a ieșit Cain de la fața lui Dumnezeu, împietrit cu inima. Apoi s-a temut de a se arăta și înaintea feței părinților săi, Adam și Eva, ci luînd în taină pe cea împreună născută soră a sa Calmana, s-a dus la o țară departe și s-a sălășluit în pământul Naid. Acolo a început cu sora sa a trăi și a naște fii.

Vina cea grea a lui Cain s-a făcut mai grea, cînd a socotit că mai mare este păcatul lui decît Milostivirea lui Dumnezeu și în deznădăjduire a venit, pentru că deznădăjduirea este pierzare de tot a păcătosului. Și Iuda după aceea nu mai mic păcat, ci încă mai mare a făcut, măcar deși nu cu ale sale mîini ucigînd pe Hristos, ci însă dîndu-L spre ucidere. Pentru că cel ce prin alții face, prin sine face. Iar de nu s-ar fi deznădăjduit, ci cu pocăință ar fi căutat Milostivirea lui Dumnezeu ar fi cîștigat iertare. Precum și Petru lepădîndu-se de Hristos și plîngînd cu amar a cîștigat-o. Pentru că nu este păcat care să biruiască Milostivirea lui Dumnezeu și nu-i este cu neputință lui Dumnezeu a mîntui pe tot păcătosul ce se pocăiește, însuși Dumnezeu în proorocia Isaiei grăind: „Au doar nu poate mîna Mea să izbăvească, sau nu pot să mîntuiesc? Numai așa voi să se pocăiască cu adevărat păcătosul și să se îndrepteze”. (Isaia 5,20) Iar nădejdea de iertare lui îi este încredințată din cuvintele Domnului, care în proorocia lui Iezechiil grăiește:

„Cel fărădelege de s-ar întoarce din toate fărădelegile sale, toate greșelile lui nu se vor pomeni" (Iez. 18, 21). Și nu este îndoire, că ar fi câștigat Cain Milostivire de la Dumnezeu, de ar fi căutat cu pocăință iertare.

Încă a adaos Cain către deznădăjduire și fuga cea de la Dumnezeu. Pentru că cel ce se deznădăjduiește de Milostivirea lui Dumnezeu, se depărtează de la Dînsul, „Mă voi ascunde de la Fața Ta" zice. Dar unde te vei ascunde de ochiul cel a toate văzător și de mîna lui Dumnezeu ceea ce este pretutindenea? o, păcătosule!

Apoi tulburîndu-se mintea lui Cain, zice: Tot cel ce mă va afla, mă va ucide.

Și aceasta nebunie este a lui Cain. De la fața lui Dumnezeu voiește să se ascundă, iar mîinile omenești spre ucidere a se da nu se leapădă. Oare mai milostive sînt mîinile omenești decît mîinile Dumnezeiești? Mai bine după aceea a zis David: II Regi 24, 14: „Ca să cad mai bine în Mîinile Domnului, că multe sînt îndurările Lui foarte, iar în mîinile omenești să nu cad". Nu este milostivire în mîinile oamenilor, iar Mîinile Domnului sînt Mîini Părintești, bat iubind și pedepsesc miluind.

Însă de mirare este și această vorbă a lui Cain: Tot cel ce mă va afla mă va ucide, încă nu se înmulțise neamul omenesc, încă nimeni nu se afla, afară de cei ce l-au născut și de el singur, și iată i se pare că mulți sînt cei ce și-au gătit mîinile lor asupra-i, și-l caută pe el spre ucidere. Atîta de rea este știința cea păreroasă și fricoasă, și nimic alta nu așteaptă, ci numai pierzarea sa!

Încă sînt care socotind acel cuvînt al lui Cain: „Tot cel ce mă va afla mă va ucide" grăiesc (Petru Opmeer, fila 7): „Nașterea lui Cain și a lui Abel": Erau și alți fii și fiice ale lui Adam, mai înainte de nașterea lui Set, și nu se pomenesc toți anume pentru mulțime, ci numai aceia care pentru pomenitele lor lucruri, știuți și însemnați s-au făcut neamului celui de pe urmă. Iar din aceia alții ce erau mai înainte de Set, feciori lui Adam, la fel se naștea fii și fete, și iată într-o vreme, ca și cum erau mulți oameni pe pămînt, cînd Cain l-a ucis pe Abel, pentru aceea și zice Cain: Tot cel ce mă va afla mă va ucide. Însă alți scriitori nu socotesc așa.

Se spune de Cain și aceasta, că adeseori era în spaimă mare, și ca și cum într-o ieșire din minte și înfricoșări i se arătau lui. Pentru că uneori i se părea că aude glasul frăține-său Abel alergînd după dînsul și strigîndu-i asupra: De ce m-ai ucis? și ca și cum vrînd să-l ucidă. Iar alteori căutînd el în sus, vedea oaste cerească cu înfocate săgeți iuțindu-se spre el și cu moarte îngrozindu-l, afară de cele dese fulgere și tunete mari,

care deasupra lui tunau și-l înfricoșau pe el. Iar uneori căutând el pe pământ, vedea șerpi, jigării și înfricoșate fiare, repezindu-se la el și de o frică ca aceea tremurînd și scuturîndu-se fugea înapoi și încolo, sînguindu-se a se ascunde undeva, ci mînia lui Dumnezeu pretutindenea îl ajungea. Ca și cum pământul sub picioarele lui Cain umblînd el se clătea, ca și cum crăpînd sub dînsul și a-l înghiți pe el de viu vrînd (Așa Procopie spre mărturie se aduce de la Cornelie, la Fapte cap. 4).

Și ce semn a pus Dumnezeu pe Cain, ca nimenea (pînă la vremea ce se cădea) să nu-l ucidă pe el? Rîvniții evreiești bănuiesc, că un cîine umbla înaintea lui și povața îi era lui oriunde. Alții zic că un înscris oarecare era închipuit în fruntea lui Cain, iar alții spun că fața lui Cain se făcuse grozavă, ca oarecare nălucire de spaimă. Ci cea de obște înțelegere a tîlcuitorilor este (Dorotei Monemvasie) că nu alt semn era pe el, fără numai tremurarea capului și a mîinii drepte celei ucigătoare de frate, cu care nici hrană la gură să-și ducă, nici altceva să lucreze nu putea.

Iar Adam și Eva nemîngîiați după moartea lui Abel plîngînd, Milostivul Domnul vrînd să-i mîngîie le-a dat lor iarăși naștere de fii, și zămislind născură un fiu, și-i chemară numele lui Set, zicînd: Iată sămînță ne-a ridicat nouă Dumnezeu în locul lui Abel, pe care l-a ucis Cain (Fac. 8). Din acest Set s-a început seminția lui Hristos după trup, precum arătat este în Evanghelia Sfîntului Luca.

Iar în care an de la Facerea lumii s-a născut Set, vezi în scrierea anilor, la fel și anii tuturor strămoșilor celor după Set, în care an oricarele s-a născut, în scrisoarea anilor sînt scriși.

Și s-a născut Set împreună cu sora lui Asvama (precum Cain cu Calmana și Abel cu Delvora) (Gheorghe Chedrinul, fila 18). Pentru că așa din început, de Ziditorul s-a alcătuit firea omenească, ca să nască cîte doi fii, parte bărbătească și parte femeiască, ca să se înmulțească oamenii pe pământ. Și se însoțeau atunci fratele cu sora sa cea împreună născută, pînă, ce s-au rodit noroadale. Iar dacă s-a înmulțit omeneasca seminție, îndată singură fireasca lege și înțelegerea omenească nu și fără de Dumnezeiasca Poruncă, acea de aproape însoțire a celor împreună născuți a tăiat-o. Și s-a hotărît ca fratele cu sora de un pîntece fiind născuți, să nu se însoțească în cea trupească însurare.

Iar după nașterea lui Set, s-au născut lui Adam și Evei și alți fii și fiice multe și s-a înmulțit seminția omenească din an în an, născîndu-se din fii, fiii.

(Chedrin, fila 18): Iar cînd Set era de patruzeci de ani, s-a răpit de îngerul la înălțime și s-a învățat știința de multe Taine

Dumnezeiești. A știut de răzvrătirea și de necurăția ceea ce avea să fie în neamul cel de pe urmă, care din seminția lui avea să se nască. A știut și de aceea, că voiește Dumnezeu pe cei fără de lege păcătoși cu apă și cu foc să-i piardă și de Venirea lui Mesia și de izbăvirea neamului omenesc și s-au descoperit lui.

Set întru răpirea sa de îngerul a văzut așezarea făpturii celei de Sus, frumusețea Cerului și mișcarea acelor. Alergarea soarelui și a Lunii și a stelelor, tocirea cereștilor semne, care se numesc Planete și lucrările acelea le-a cunoscut și multe lucruri nevăzute a văzut și pe cele neștiute le-a știut, patruzeci de zile învățându-se de îngerul acela. Și i s-a luminat fața lui din vedenia Cereștilor făpturi și din îngereștile vorbe precum după aceea și fața lui Moisi. Iar după 40 de zile s-a aflat iarăși pe pământ, și pentru părinții săi care pentru dînsul foarte se întristau (că nu știau unde s-a dus) i-a veselit și le-a spus lor toate, cele ce le-a știut de la înger învățându-se. Și strălucea fața lui Set cu podoabe și cu slavă, ca o față de înger, și a avut slavă a feței sale în toate zilele vieții sale.

Faptele anilor de la suta a patra (De la 300 la 400 de la Zidirea lumii)

După acea răpire a sa la înălțime și după învățătura îngerului, Set spunînd tatălui său și maicii sale cele ce le-a văzut sus, a început a însemna pe pământ deosebirile cerești și asemănarile planetelor, ale soarelui, ale Lunii, ale stelelor și alergările acelor. Aceeași făcînd a început a afla și cuvintele pe care după dînsul le-a săvîrșit Enos fiul lui, care după aceea evreiești s-au numit. Și așa s-a început numărarea de stele și învățătura cărții de la Set (Conf. Gheorghe Chedrinul, Dorotei și alți hronografi, Belarmin, scriitori bisericești), care împreună cu tatăl său Adam întru aceea s-au ostenit, pe piatră pe acelea închipuindu-le, ca neamul cel de pe urmă să le cunoască.

Sfîntul Teofilact Arhiepiscopul Bulgariei, care în anii după nașterea lui Hristos 1070, în zilele împăratului grec Roman Diogen a trăit în prefața cea de la Evanghelia lui Matei scrie așa: „Cei mai dinainte de lege dumnezeiești bărbați, nu prin slove și prin cărți s-au luminat, ci avîndu-și cugetul curat, prin strălucirea Sfîntului Duh se luminau și așa știau voile lui Dumnezeu, singur Acela vorbindu-le lor gură cu gură. De acest fel era Noe, Avraam, Isaac, Iacob și Moisi. Iar de vreme ce au slăbit oamenii și nevrednici se făcură a se lumina și a se învăța de Sfîntul Duh, a dat iubitorul de oameni Dumnezeu Scripturile,

ca măcar prin acestea să-și aducă aminte de Voile Aceluia". Pînă aici Teofilact.

Deci după socoteala acelui sfînt s-ar arăta că nu erau cărțile din început, de la Adam pînă la Moisi. Ci de vreme ce în vechiul hronograf grecesc Gheorghe Chedrinul țarigrădeanul, puțin mai bătrîn cu anii decît Teofilact, care întru împărăția lui Isachie Comnenul a trăit și de la ei ceilalți gręcești și ai noștri rusești hronografi, potrivit au scris, cum că de la Set fiul lui Adam, evreieștile slove s-au început - deci și povestirea acelorora nu se pare a fi necrezută, ca una ce este a multora, obicei este a crede mai bine multora, decît unuia. Și hronografii cei de alte țări la fel scriu, zicînd că de la Set este începutul cuvintelor celor de cărți. Iar încă Gheorghe Chedrinul și aceasta a scris-o: Că la anul de la începutul lumii 2585 (după potop în anii 342) Cainan fiul lui Arfaxad nepotul lui Sem, strănepotul lui Noe, a aflat oareunde în cîmp o scrisoare a uriașilor ce au fost mai înainte de potop, deci arătat este dintru aceea, cum că mai înainte de potop scrise erau Cărțile. Aceeași se poate a o vedea și de aici: Sfîntul Apostol Iuda în trimiterea sa pomenește de proorocia Sfîntului strămoș Enoh, care mai înainte de potop a fost, pentru venirea Domnului la Judecată: „Iată va veni Domnul întru întunerece de sfinții Săi îngeri, ca să facă judecată pentru toți” și celelalte (Iuda vers. 14). Această proorocie a lui Enoh nu numai se propovăduia cu gura lui Enoh, ci (după spunerea celor vrednici de credință) și în carte se scria de dînsul. Căci cum s-ar fi știut de neamurile cele de pe urma potopului de nu s-ar fi scris în carte? Iar cartea aceea a lui Enoh, în vremea potopului a păzit-o Noe cu sine în corabie, și așa la cele de pe urmă neamuri ce s-au înmulțit după potop, proorocia lui Enoh s-a făcut știută. Iar cei ce povestesc aceasta sînt vrednicii de credință scriitori bisericești: Tertulian care a trăit întru împărăția lui Sever, care după nașterea lui Hristos, în a treia sută de ani a împărățit; Clement preotul Alexandriei, cel de o vîrstă cu Tertulian; Ieronim ce a fost preot întru împărăția marelui Teodosie. Iar cel mai cinstit decît aceia, Sf. Atanasie cel Mare în Sinopsisul său aceeași scrie, care și aceia o spun că, Cartea proorociei lui Enoh, de Noe s-a păzit în vremea potopului și celor de pe urmă s-a dat. Deci din început de la cei dintîi strămoși, care mai înainte de potop au fost, anume de la Set, fiul lui Adam, s-a început Scriptura. Iar precum Sfîntul Teofilact spune, că cei vechi strămoși nu din cărți s-au luminat, apoi pentru aceasta, că atunci prea prost poporul fiind în partea cea de sub cer, nu mulți știau Scriptura și încă nu se înmulțise cărțile, fără numai

aceea una, de care am grăit, a lui Enoh carte. Iar Moisi a fost întâi înmulțitor al Scripturii, scriind acele cinci cărți. Deci cum ar fi știut a scrie cărțile, de n-ar fi învățat mai întâi singur de la altul, iar dacă s-a învățat de la altul, apoi arătat este, că mai înainte de acesta a fost scriptura cărților. Iar mai mult nici Sfântului Teofilact nu ne împotrivim, nici povestitorilor celor ce au fost mai înainte de aceasta nu le facem nedreptate, ci pe a aceluia și pe a acelora înțelegerea aici o punem pentru știință, și cel ce voiește să socotească, precum înțelege și căruia va voi aceluia să-i creadă.

De crezut este și aceasta, că Adam și Set după înțelepciunea și cunoștința ce li s-a dat lor de la Dumnezeu, au așezat anul în zile și în săptămâni și în luni și i-a învățat pe oameni știința înconjurării anului și numărarea zilelor și a săptămînilor și a lunilor și a anilor.

Întru acea vreme, Cain în țara aceea în care fugise, născînd fii, a avut pe cel dintîi fiu anume Enoh, întru a cărui nume, după aceea a zidit și o cetate Enohia în Siria, sub Muntele Libanului, după ce se înmulțise seminția aceluia. Iar Enoh fiul lui Cain a născut pe Gaidan. Gaidan a născut pe Maleleil, Maleleil a născut pe Matusalem, Matusalem a născut pe Lamah cel cu două muieri și ucigaș de oameni, iar Lamah i-a născut și pe ceilalți.

Să știi cititorule, căci cînd vei citi în seminția lui Cain, pe Enoh, pe Maleleil, pe Matusalem, pe Lamah, să nu socotești că sînt aceia care puțin mai pe urmă în cea dreaptă seminție a lui Set s-au născut, și drepti au fost, ci alții neplăcuți lui Dumnezeu, măcar de sînt și cu aceleași nume. Pentru că mulți sînt și păcătoși de un nume cu dreptii, și drepti de o numire cu păcătoșii. Însă numele cel cinstit nu face pe om = drept și sfînt, de-i va fi viața răzvrătită, nici numele cel necinstit nu face pe om necinstit și păcătos, de-i va fi viața îmbunătățită. Doi Iuda erau în ceata Apostolilor, unul Iscariotean, iar altul frate lui Dumnezeu (Matei 10, 4; Ioan 14, 22). La amîndoi un nume, ci viață deosebită, unul vînzător, altul propovăduitor al numelui lui Iisus Hristos. Unul lepădat se făcu, iar altul frate Domnului după trup (Mt. 27, 3, 5; Iuda 9). Unul s-a spînzurat și a pierit, iar altul pentru Hristos pătimind, cununii cerești s-a învrednicit. Doi Enohi au fost mai înainte de potop, unul fecior lui Cain, iar altul din neamul lui Set. Deci al lui Cain în iad cu tatăl său s-a sălășluit, iar al lui Set, Enoh s-a răpit la Rai. Doi și Lamahi au fost, unul în neamul cel păcătos, altul în neamul lui Hristos. Deci acel din neamul cel păcătos, întâi în partea cea de sub cer a fost cu două muieri, iar altul a plăcut lui Dumnezeu, fiind

tatăl lui Noe și prooroc precum de dînsul mai pe urmă va arăta și Istoria.

Aici a gîndi ne este și pentru a noastră creștinească aceeași numire toți din numele lui Hristos creștini ne numim, dar nu toți lui Hristos plăcem. Ne-am botezat în Hristos, iar nu slujim lui Hristos, ci poftelor noastre: „Pentru că de care se biruiește cineva, aceluia și robit îi este” zice Sfîntul Petru Apostolul (II Petru 2, 19). Ci și însuși Hristos Domnul nostru în Evanghelie zice: „Cel ce face păcatul, rob este păcatului” (Ioan 8, 34). Și sînt între noi mulți care numai numele creștinesc la sine îl poartă, iar cu faptele se leapădă de el, și nu ai lui Hristos, ci ai diavolului se fac, precum grăiește sfîntul Ioan Evanghelistul „Cel ce face păcatul de la diavolul este” (I Ioan 3, 8). La unul ca acela se împlinesc cuvintele lui Hristos, cele ce în Apocalips s-au zis către îngerul Bisericii Sardiei: „Numele îl ai ca un viu, dar mort ești” (Apoc. 3, 1).

Ia-ți aminte, o, omule, cel ce cu Sfîntul Botez te-ai luminat și însemnat, iar cu lucrurile tale moartea cea veșnică îți gătești ție în lad. Cu numele creștin - iar cu lucrurile păgîn ești. Înger cu numirea, drac cu viața, om cu chipul, fiară cumplită cu năravul, însuflețit împreună și fără de suflet negrijindu-te de mîntuirea sufletului tău. Nume ai ca un viu, dar mort ești. Deci cruță-ți sufletul tău, cruță și numele creștinesc, ca să nu se hulească pentru tine numele Domnului nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, ci te îndreptează prin pocăință și te arată prin lucruri bune că ești viu cu adevărat creștin, ca după numele tău să-ți fie și viața ta.

Faptele anilor de la suta a cincea

(De la anul 400 la anul 500 de la Zidirea lumii)

Trăind Set fiul lui Adam de la nașterea sa ani 205, a născut pe întîiul său fiu Enos, din sora sa Asvama. Iar după nașterea aceluia a născut și alți mulți fii și fiice, petrecînd în naștere de fii șapte sute de ani și mai mult, și și-a văzut nepoții și strănepoții săi și cea multă seminție a sa, care din an în an se înmulțise.

Deci îi era lui locuința, și a întregii seminției lui, la pămîntul cel mai înalt aproape de Rai (Chedrin, 8) și avea poruncă de la tatăl său Adam ca să-și păzească seminția sa cu deadinsul, ca să nu se amestece ei cu cea de Dumnezeu urîță seminție a lui Cain, pentru că două seminții erau în vremea aceea în partea cea de sub cer, care din doi strămoși ieșise: din Cain și din Set. Deci seminția dreptului Set, era dreaptă și sfîntă, lui

Dumnezeu plăcînd, iar a lui Cain seminție era rea și răzvrătită, de Dumnezeu mîniitoare și de oameni urîtoare, pentru că în ce fel era rădăcina de acel fel erau și ramurile; precum le era tatăl, așa erau și fiii. Fiindcă la toate răutățile fiilor săi, Cain le era chip și începătură. Și el întîi cu seminția sa a început a hotărî pămîntul și a face război și a jefui și a aduna bogăție, nu numai din osteneala mîinilor sale, ci și din răpiri și asupriri, și se ridicară de acele războaie între oameni. Încă a aflat seminția lui Cain și feluri de meșteșuguri și de măsuri ce la prisosită desfătare trupească era dată. Lameh strănepotul lui, neîndestulîndu-se cu o muiere, a luat două: pe Ada și pe Sela și a fost el întîi în lume cu două muieri. Deci i-a născut lui Ada pe labal, acela a aflat facerea corturilor din piei, și era tată celora ce viețuiau în lăcașurile hrănitorilor de dobitoace. I-a născut și pe alt fiu lubal, acela a aflat muzica, fluierul și alăuta. Iar Sela cealaltă femeie a lui Lameh a născut pe Tovel (alții Tubalcain pe acela îl numesc) el era bătător cu ciocanul, căldărar și faur fierar. Iar sora lui Noema a aflat toarcerea lînii și a inului și țesătoria; aceeași a aflat să facă din dobitocescul lapte untul și brînză și la celelate femeiești lucruri de mîini ea a fost aflătoare.

Încă s-a învățat seminția lui Cain și vrăjitoriile, farmecele și descîntecele și împărtășirea cu dracii și era potrivnică lui Dumnezeu și urîță de Dumnezeu, pentru aceea mai pe urmă cu potopul s-a prăpădit de tot.

Iar de vreme ce în cel de Dumnezeu lepădat neam al lui Cain, se aflau unii oameni de un nume cu cei dreپți bărbați, care sînt în neamul lui Set, precum Enoh, Maleleil, Matusal și Lameh, pentru ca întru amîndouă semințiile, întru a lui Cain și a lui Set, sînt care se cheamă cu același nume, deci ca să se cunoască între dînșii deosebirea, amîndurora neamurilor tăblița aceasta înainte se pune așa!

NEAMUL PĂCĂTOȘILOR

Cain, (Abel...),
 Enoh,
 Gaidad
 Maleleil,
 Matusal,
 Lameh (cu două muieri),
 Iovil,
 lubal,
 Tobel,

Acest neam tot a pierit depotop

NEAMUL DREPTILOR (din care este Hristos)

SET,
 ENOS,
 CAINAN,
 MALELEIL,
 AREL,
 ENOH,
 MATUSAL,
 LAMEH,
 NOE,

Iar acesta s-a păzit

Iar precum Cain seminției sale, a toată răutatea, așa dreptul Set, seminției sale spre îmbunătățită viață, înainte ducător, învățător și povățuitor le era. Pentru că i-a învățat pe fiii săi și fiii pe ai lor fii ca să cunoască pe Dumnezeu și să creadă întru Dînsul și în frica Aceluia să petreacă. Și să iubească și să cinstească pe Ziditorul lor cu jertfe și să se roage Lui cu osîrdie. La fel și pe aproapele lor să-l cinstească și să-l iubească ca însuși pe sine și nimănui să nu-i facă strîmbăte. Și se împlinea bine întru dînșii porunca cea din început a legii celei firești, pe care mai pe urmă și Hristos Domnul în Evanghelie a pomenit-o: „Precum voiți ca să vă facă vouă oamenii, și voi să le faceți lor la fel” (Mt. 7, 12; Chedrin 8). Și se scrie pentru seminția lui Set, că se asemana îngerilor cu viața lui cea dreaptă, cea deplin înțeleaptă, cea înfrînată, cea blîndă și cinstită, la lungă vreme, pînă la o mie de ani.

Pentru dreptul Set și aceasta se scrie, ca una pentru proslăvirea fetei lui, care i se făcuse lui întru răpirea cea de la înger, alte pentru înțelepciunea lui și cunoștința, ceea ce știa cereștile porniri și alergări, iar alta pentru viața lui cea sfîntă care era cu îngerii asemenea numit era de celelalte seminții ca un Dumnezeu, iar seminția lui numită era fiii lui Dumnezeu: Au văzut fiii lui Dumnezeu (adică ai lui Set) - zice - pe fiicele omenești (adică ale lui Cain) că frumoase sînt...

Faptele anilor de la suta a șasea

(De la anul 500 la anul 600 de la Zidirea lumii)

Iar cînd s-au împlinit de la Facerea lumii ani 532, atunci s-a săvîrșit întîia asemănare a crugurilor cerești, care nu de asemenea aleargă și întoarcerea spre întîia rînduială a alergării. Căci că în cinci sute treizeci și doi de ani (532) crugurile Soarelui care cîte douăzeci și opt de ani (28) întru sine avînd, de nouăsprezece (19) ori întorcîndu-se. Iar crugurile lunii cîte nouăsprezece ani întru sine cuprinzînd, de douăzeci și opt de ori întoarcerea sa făcîndu-și. Iarăși soarele și luna întru alergarea crugurilor lor se aseamănă, precum au fost din începutul zidirii lor și aleargă cu rînduiala lor pînă la împlinirea numărului anilor acelora, după al cărora număr și ciclul Păscăliei după aceia s-a alcătuit cu Literele slavonești.

Și a fost întîia săvîrșire a anilor acelora și întoarcerea Soarelui cu Luna, care aduce la alergarea cea de asemenea, în anul vieții lui Set 302, iar ai vieții lui Enos, în anul 98. (Conf. Chedrinos, fila 9).

Iar în vremile noastre cele de acum, pe acele cruguri cerești,

care, în 532 de ani își aseamănă întoarcerea, se numără după a Răsăritului numărare de ani cea de 14 zile de la începutul lumii. Iar de câte ori pînă la ziua înfricoșatei Judecăți a lui Dumnezeu se va întoarce, de aceea nu este știut, precum și Domnul nostru în Evanghelie a zis: „De ziua și de ceasul acela nimeni nu știe, nici îngerii cerești" (Mt. 24, 36).

Aici putem socoti, întru întoarcerea acelor cerești cruguri și întrecerea celor 7000 de ani, pînă la vremile noastre, cîți oameni și cetăți și împărați s-au întors, iar mai ales s-au răsturnat, au trecut și de nimic s-au făcut: Au fost și iată nu sînt, s-au stins, au pierit ca visul celui ce se deșteaptă (Ps. 72, 20). Iar ce fel de veac va fi după sfîrșitul lumii acesteia văzute, căruia nu va fi sfîrșit, pentru care adeseori își aduce aminte sfîntul David, zicînd: „Gînditu-m-am la zilele cele de demult și de anii cei veșnici mi-am adus aminte" (Psalm 76, 5). Aducîndu-mi aminte de trecuții ani, îndată îmi aduc aminte de veșnicia ceea ce are să fie în viața cea fără de sfîrșit. Deci și nouă lîngă numărarea anilor acelora, care au trecut, nu fără de folos ne este a ne aduce aminte de veșnicia cea nenumărată cu anii, împreună și de scurtimea vremelnicei noastre vieți, oare degrab se răstoarnă și ca o roată ce aleargă trece.

Ce este veșnicia care nu are sfîrșit? Și ce este viața noastră care în puțină vreme se sfîrșește? Isus al lui Sirah pe amîndouă acestea: veșnicia și vremelnica viață socotindu-le, zice: „Numărul zilelor omului, cel mult o sută de ani este, ca o picătură din apele mării" (Sirah 18, 8-10). Ne mirăm dacă auzim că este cineva de o sută de ani și zicem: De mulți ani este omul acela! „Că zilele anilor noștri întru dînșii șaptezeci de ani, iar de este întru puteri, 80 de ani" (Psalm 89, 10-11). Iar o sută de ani a trăi, puțin cuiva se întîmplă. Însă și viața cea de 100 de ani alăturînd-o cu veșnicia (după socoteala lui Sirah) atîta de mică este, pe cît de mică este picătura apei, pe lîngă toata marea. Ce este mai mare decît marea Oceanului? Și ce este mai mic decît o picătură de apă? Ce este mai lung decît veșnicia? Și ce este mai scurt decît viața aceasta vremelnică? Pentru că ce este viața noastră? Zice Iacob Apostolul: „Abur este, care în puțin se arată și apoi se stinge" (Iacob 4, 14). Încă nu numai 100 de ani, ci o mie de ani este pe lîngă veșnicie ca o picătură pe lîngă mare.

Frumos o socotește aceasta Sfîntul Ioan Gură de Aur, zicînd în Mărgăritare „Pentru Bogat și săracul Lazăr", Cuvîntul 1: „Spune-mi mie dacă cineva, întru o sută de ani, într-o noapte văzînd un vis nebun și de multe bucate în vis îndulcindu-se și deșteptîndu-se o sută de ani se va munci, oare ai putea pe o

noapte a visului aceuia s-o asemeni cu suta de ani? Nicidecum. Așa să gîndești și de viața ce va să fie, cum că este visul cel într-o sută de ani, așa este vremelnica viață, asemănînd-o cu viața ce va să fie, iar mai ales și cu mult mai mult, cum este o picătură mică peste valul cel nemăsurat, așa să înțelegi mia de ani, alăturînd-o pe lîngă veșnicimea ceea ce va să fie". Pîna aici Gură de Aur.

Ci pe toate vremile și anii lumii acesteia văzute, începînd de la Adam pîna la înfricoșata zi a Judecății, alăturîndu-le cu veșnicia, sînt ca o picătură pe lîngă oceanul cel mare. Cine poate să numere picăturile de apă din mare? Și cine ar cunoaște să numere anii veșniciei? Cine scoate cu pumnul toată marea? Și cine va ajunge veșnicia cea fără de sfîrșit, într-o care după vremelnica viață vom viețui noi în veci? Ci amar de negrijirea noastră, că pe cea vremelnică scurtă și care nimic este viața noastră, o cinștim mai mult decît pe veacul cel nesfîrșit, și nebăgînd seamă de viața cea nesfîrșită, într-o aceasta de puțină vreme atîta ne cufundăm, ca și cum în ea în veci o să trăim! Pe cea degrab trecătoare o iubim, de ceea ce în veci petrece ne lepădăm? Pe cele vremelnice le căutăm, de cele veșnice nu ne grijim. Amărăciunea o vedem ca pe o dulceată, iar de singura adevărata dulceată cea din Cer care în veci îndulcește, niciodată nu gîndim, nici dorim de dînsa.

Încă să socotim și această înțelegere a lui Sirah, că pe viața omenească cea de 100 de ani, o aseamnă cu picătura de apă, nu cea din vreun rîu mare dulce, primită la băut și sănătoasă, ci cu picătura de apă a mării, care este amară, pe care a o bea nu este cu putință. Într-o care a închipuit Sirah viața omenească, ceea ce nu numai scurtă este, ci și de amărăciunea necazurilor prea plină. Pentru că în ea sînt bolile, mîhnirile, scîrbele, suspinările și chinurile cele rele. În ea sînt vrăjbele, prigonirile, alungările, rautățile, zavistiile și urîciunile, unele despre ai săi altele despre străini, în ea este sărăcia, lipsa, foamea, golătatea și neîncetatele ostenele. De este cineva măcar și bogat cu averea, acela de grijile vieții ziua și noaptea nu are odihnă, nici nu poate dormi cu dulceată, măcar și pe moale așternut de s-ar odihni și haine de mult preț de ar purta, inima sa îi este plină de amărăciuni. I se pare cuiva că se îndulcește de desfătarea lumii acesteia, însă și în singură desfătarea aceea adeseori se amărăște, afară de aceea, că dulceata păcatului nesuferită amărăciune îi gătește. Pentru că vremelnică este ceea ce îndulcește, iar veșnică este ceea ce are să-l muncească în iad. Ori stăpînitor mare de este cineva, acela de pretutindenea se ferește, temîndu-se ca nu cumva

vreun vrăjmaș să se scoale asupra lui și să-i răpească stăpînirea lui. Și nu este în lume vreo nenorocire care nu s-ar teme de schimbare și de cădere. Nu este aici bucurie, care nu s-ar amesteca cu mîhnirea, nu este mîngîiere, care nu se însoțește cu întristarea, nu este veselie căreia nu i-ar urma mîhnirea, nu este rîs, după care n-ar veni plîns cu suspinare. Toate cele vremelnice ale vieții sînt o amărăciune. Amară ca marea, iar mici ca picătura. Deci pentru ce le iubim pe ele mai mult decît veșnicia și dulceața, pe care a gătit-o Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El?

Faptele anilor de la suta a șaptea (De la anul 600 la anul 700 de la Zidirea lumii)

După împlinirea celor 600 de ani de la zidirea lumii, cînd strămoșul Adam prin pocăința cea aspră a plăcut lui Dumnezeu, i s-a făcut lui (după mărturia lui Gheorghe Chedrinul, fila 9) prin Dumnezeiasca Voie, de la îngerul Uriil, care este voievod și păzitor oamenilor celor ce se pocăiesc, și mijlocitor pentru dînșii către Dumnezeu, descoperire mai încredințată pentru întruparea lui Dumnezeu, din Prea Curata, cea fără de bărbat, Pururea Fecioara Maria. Iar dacă pentru întrupare, deci și pentru celelalte Taine ale mîntuirii noastre i s-a descoperit lui, adică: Pentru cea de voie Pătimire și moarte a lui Hristos, pentru pogorîrea în iad și pentru slobozirea dreptilor din iad și pentru scularea Lui cea de a treia zi din Mormînt și pentru alte Dumnezeiești Taine și pentru multe lucruri ce avea să fie după aceea, precum: pentru răzvrătirea fiilor lui Dumnezeu celor din seminția lui Set și de potop și de Judecata ce va să fie, și de cea de obște înviere a tuturor. Și s-a umplut Adam de mare dar Proorocesc și proorocea cele ce aveau să fie, pe păcătoși la pocăință ridicîndu-i și pe drepti cu nădejdea mîntuirii veselindu-i.

Am auzit de greșeala lui Adam pentru care s-a lipsit de Rai, să auzim și de pocăința lui, prin care atîta milă a cîștigat de la Dumnezeu și un Dar ca acela a aflat înaintea Domnului, cît și descoperirii Tainelor lui Dumnezeu și proorocescul Dar s-a învrednicit de la Dînsul. Știm de greșeala lui Adam, iar în ce fel au fost nevoințele și ostenelile pocăinței lui nu le știm. Însă nu și aceasta nu o știm, cum că păcătosului iertare de păcate și minunata știință a Tainelor lui Dumnezeu, Darul și Mila Domnului se dă nu într-acest fel, ci numai cînd arată adevărata pocăință. Zice Sf. Simeon Noul Teolog în rugăciunile cele către Dumnezeu așa: „Cu mila îndurării Tale, Doamne, pe cei ce cu

căldură se pocăiesc îi curățești, îi luminezi și Luminii îi împreunezi, părtășii Dumnezeirii Tale făcându-i fără pizmuire și ce este străin de mintea îngerească și omenească vorbești cu ei de multe ori, ca și cu niște prieteni ai Tăi adevărați". Până aici Simeon.

Iată la câtă Milă și Dar, Milostivul Dumnezeu învrednicește pe cei ce se pocăiesc cu adevărat în căldura Duhului, cât și prieteni Lui și îi face pe ei. Tainele cele neștiute ale Sale le descopere lor, precum și David pocăindu-se grăiește către Dînsul: „Cele nearătate și cele ascunse ale înțelepciunii Tale mi-ai arătat mie" (Psalm 50, 8). Deci se cunoaște că strămoșul nostru Adam adevărata pocăință a arătat-o cu inima înfrîntă și cu multe osteneli. De vreme ce la atîta milă a descoperirii Tainelor lui Dumnezeu și a Proorocescului Dar s-a învrednicit el. Iar nouă păcătoșilor de trebuință ne este să ne învățăm și să știm ce este adevărata pocăință.

Adevărata pocăință este, ca nu numai să ne mărturisim cu adevărat păcatele noastre, ci și să nu ne întoarcem încă la cele mai dinainte lucruri rele, și întru îndreptarea vieții noastre după aceea să petrecem. Nu numai neîntorcîndu-ne la cele mai dinainte, ci și cu inima înfrîntă să ne fie jale pentru cele ce le-am făcut înainte. Și nu numai să ne fie jale, ci și prin mari osteneli ale pocăinței a ne împăca pentru păcatele cele făcute, întrucît a nu fi asemenea (ostenelile) cu păcatele cele lucrate, ci încă să le întreacă pe ele. Pentru că deșartă se pare a fi pocăința aceluia, care nu cu cea lungă înfrînare de bucate și cu postirea cea o dată pe zi, vrea să-și acopere cele multe îmbuibări și beții. Deșartă este pocăința aceluia, care prin scurta și ușoara oarecare omorîre a trupului, i se pare a-și curăți cele multe și grele păcate de moarte. Nedreaptă este pocăința aceluia, care nu cu multe suspinuri și loviri în piept, se nădăjduiește a se îndrepta de cele multe nedreptăți, de furtişaguri, de ucideri, de jafuri, de răpiri, de asuprelile fraților și de cele asemenea cu acestea. Neadevărată este iertarea păcatelor aceluia, care numai prin puține lacrimi, afară de altele cuviincioase pocăinței sale adevărate, nevoințe și osteneli, aşteaptă să-și spele spurcăciunile cele mari și fărădelegile și să scape de muncile cele veşnice.

Multe lacrimi au vărsat Ninivitenii și mare pocăință au arătat, că se îmbrăcau în saci de la mic pînă la mare, și au poruncit post nu numai la oameni, ci și la dobitoace și au strigat către Dumnezeu lungindu-și rugăciunea și s-a întors fiecare din calea sa cea rea. Însă neîncredințați erau de mîntuirea lor, pentru că ziceau: „Cine știe, oare se va căi, sau se va milostivi

Dumnezeu, și oare își va întoarce iuțimea miniei Sale, ca să nu pierim" (Iona 3). Și dacă aceia, atîta pocăință arătînd, neadeveriți erau de milostivirea lui Dumnezeu și de iertarea păcatelor lor, apoi ce fel de adevărire va avea, cel ce prin puțina pocăință așteaptă și nu prin multe lacrimi ca să se curățească de cele multe și grele păcate?

Dar vei zice: Ninivitenii erau păgîni, neștiind Scriptura ceea ce zice: „Inima înfrîntă și smerită Dumnezeu n-o va urgisi" (Psalmul 50); și „Aproape este Domnul de cei umiliți cu inima și pe cei smeriți cu duhul îi va mîntui"; și: „Zis-am: Mărturisi-voi asupra mea fărădelegea mea Domnului și Tu ai lăsat păgînatatea inimii mele" (Psalmii 18, 33 și 31). Iar noi credincioșii nădăjduim, că și cele puține lacrimi cu mărturisirea păcatelor, pot să cîștige de la Dumnezeu Mila și iertarea păcatelor.

Răspund eu: Pot numai întru aceia, care sînt la sfîrșitul cel de moarte, căroră nu este vreme spre mai multe lacrimi și spre a se împăca prin pocăință pentru păcate. Unora ca acelora pentru o sfărîmare a inimii Milostiv li se va face Domnul. Chip este tîlharul cel de pe Cruce, care la sfîrșitul său nu multe cuvinte cu mărturisire și cu inimă înfrîntă a zis. Și îndată a auzit de la Domnul, milostivul acel cuvînt: „Astăzi vei fi cu Mine în Rai". Iar de la omul cel sănătos și care are vreme spre pocăință, îi cere Dumnezeu multe lacrimi și multe ostenele și nevoițe (Luca 23) pînă ce ostenelele pocăinței se vor asemana, iar mai ales vor și întrece pe păcatele ce au fost mai înainte.

Încă pentru lacrimi și aceasta să se zică: Sînt unii, care se și umilesc la o vreme de păcatele lor și plîng, iar a greși nu încetează, pe unii ca aceia nu-i folosește chipul cel umilit, cînd năravul lor neîndreptat petrece. Alții și la pocăință vin, mărturisindu-și cu lacrimi păcatele lor, iar după o vreme iarăși la aceleași spurcăciuni de păcate se întorc și unora ca acelora ce folos le este de spălarea lacrimilor, cînd iarăși cu dragoste întru acea mai dinainte tină intră? Deci nu este de ajuns singură umilința și sfărîmarea inimii ceea ce la o vreme se face fără de adevărată pocăință, ca adică nu numai să-i fie jale și să plîngă pentru păcate, ci nici să nu se mai întoarcă la păcate, și pentru cele făcute să sufere cuviincioasa osteneală. Pomenește Apostolul de Isav, fiul lui Isaac (Evr. 12, 17), cum că n-a aflat pocăința loc, măcar deși cu lacrimi a căutat-o pe ea. Pentru ce lacrimile păcătosului aceluia nu i s-au socotit întru pocăință și neprimite i-au fost lui Dumnezeu, nici nu i-a iertat păcatele de care păcătosul acela a plîns?

Răspunde Sfîntul Gură de Aur în trimiterea către Evrei,

Cuvîntul 31: „N-a aflat pocăință, fiindcă n-a arătat cea vrednică pocăință. Și ne sfătuiește de aici pe noi păcătoșii, zicînd: Cîți socotesc a greși fără curmare (nădăjduindu-se că fără cea cuviincioasă obosire și chinuire să dobîndească iertarea păcatelor lor) acestea să le gîndească: Pentru ce Isav n-a cîștigat iertare? Pentru că nu s-a pocăit precum se cădea. Oare voiești să vezi pocăință cu deadinsul (adevărată, cuviincioasă), ascultă pocăința lui Petru cea după lepădare. Pentru că ne spune nouă pentru dînsul evanghelistul zicînd: Ieșind afară a plîns cu amar (Mt. 26, 75). Pentru aceasta i s-a și iertat lui un păcat ca acela, fiindcă s-a pocăit cu chipul care i se cădea". Pînă aici Sfîntul Gură de Aur.

Iarăși va zice cineva: Sfîntul Petru un ceas plîngînd, a cîștigat iertare greșelii sale, deci și mie de voi plînge un ceas înaintea Domnului, mi se vor ierta păcatele, fără de multe și îndelungate osteneli ale pocăinței. Unuia ca acelaia îi răspunde ucenicul lui Petru Sf. Clement Papa, zicînd pentru dînsul, la Cuvîntul de la Matei cap. 20: Că în toate nopțile auzind glasul cocoșului cîntînd, îndată își aducea aminte de lepădarea aceea cu care de Hristos se lepădase și se arunca la pămînt și multe lacrimi vărsa, plîngînd cu amar, și așa făcea toată viața sa. Și pentru aceea Nichifor scriitorul faptelor Bisericești, Cartea 2, cap. 26 scrie de dînsul, că ochii lui îi erau însîngerăți, iar aceasta din cea prea multă plîngere era, de acest fel a fost pocăința Sfîntului Petru după greșeala lui. Iar tu cel ce te nădăjduiești ca într-un ceas să-ți plîngi păcatele tale, oare poți să plîngi așa cu amar precum a plîns Petru? Și în toate nopțile a te tîngui ca și dînsul? Și iarăși: Oare poți tu să suferi ca acele osteneli și nevoințe precum a suferit Petru, răsplătind lui Hristos Domnului său pentru lepădarea sa, pînă la cea cu capul în jos răstignire a sa? Deci să nu te nădăjduiești la cea puțină oarecare umilință a inimii, care ți se face la o vreme, nici să cutezi la cea mai mică osteneală a ta și la nevoința cea scurtă. Ci întocmai cu păcatele tale, iar mai ales și mai multă, o păcătosule, să-ți arăți înaintea Domnului cu multe lacrimi pocăința, și atunci să aștepti de la Dînsul, Milă.

Învăță Sfîntul Gură de Aur în Cuvîntul 10 la Evanghelia de la Matei 3, 8, scriind așa: „Pocăința zic: Ca nu numai de cele mai dinainte rele a se depărta, ci și mai mari bunătăți a arăta: Pentru ca să faceți roduri vrednice de pocăință, iar cum să le facem? De vom începe a face cele potrivnice păcatelor, precum aș zice: De ai răpit cele străine, dă dar și pe ale tale. Ori multă vreme ai curvit, înfrînează-te dar și de a ta femeie, la rînduite zile, deprinzîndu-te cu înfrînarea. Ori ai ocărît și ai bătut pe cei ce-ți învinuiau, deci binecuvintează pe cei ce te dosădesc și fă

bine celor ce te rănesc pe tine. Pentru că nu ne este destulă sănătatea nouă ca numai să scoatem săgeata, ci și doftorii să ne punem pe rană. Ori te-ai desfătat și te-ai îmbătat în vremea cea mai dinainte, postește acum și la băutura apei ia aminte, ca să ridici vătămarea ce ți s-a adus ție din beție. Ori ai căutat cu ochi curvești la frumusețe străină, apoi să nu mai cauți nicidecum la fețe femeiești, întru cea mai multă păzire rînduindu-te pe sineți după ranele ce le-ai luat, pînă ce te vei întări întru bine, pentru că „Abate-te de la rău și fă bine” (Ps. 33, 13). Pînă aici Gură de Aur.

Și apostolul sfătuiește la Romani 6, 19; „Precum ați pus de față mădulele voastre slujitoare necurăției și fărădelegii întru fărădelege, așa și acum să vă puneți de față mădulele voastre slujitoare dreptății întru sfințenie”.

Iar Sfîntul Grigorie Dialogul; numind pe om pom ce se cunoaște după roadele sale, zice în Cartea 6, cap. 15, de la Ioan cap. 13: „Deci din roduri, iar nu din frunze, sau din rădăcină are să se cunoască pocăința, fiindcă și Domnul a blestemat pe pomul ce avea numai frunzele, iar nu și roduri. Că mărturisirea n-o primește (care se face numai cu cuvintele) și fără de rodurile obosirii trupului”. Pînă aici Grigorie Dialogul.

Iar noi să luăm aminte. Precum pomul cel bun nu din rădăcină și din frunze, ci din rodurile cele bune se cunoaște, așa adevărata pocăință din faptele și părerea de rău. Pom de gînd este omul și are rădăcină a pocăinței sale: gîndul și voința mărturisirii păcatelor. Iar frunze: singură mărturisirea păcatelor. Care cu cuvintele iată se face spre Dumnezeu înaintea Părintelui Duhovnicesc și făgăduința de îndreptare, iar rodurile acelui pom sînt ostenelele îndestulatei pocăințe. Deci se cunoaște adevărata pocăință nu din rădăcina gîndului, nici din frunzele mărturisirii și ale făgăduinței, ci din singure ostenelele îndestulatei pocăințe. Întărește-ți gîndul ca o rădăcină, înmulțește-ți cuvintele ca niște frunze. De nu vei avea roduri vrednice de pocăință, nevoițe ostenitoare - zic - și osîrdnică sîrguință pentru îndestulata pocăință de păcate, nu vei fi pom de binecuvîntare vrednic, ci de blestem să te temi.

Pe doi păcătoși îi aflăm în Sfintele Scripturi care se pocăiesc de faptele lor cele rele și și-au mărturisit păcatele lor la Dumnezeu: Saul și David, dar n-au cîștigat amîndoi de la Dumnezeu iertare. A zis Saul: (I Regi 15, 24): „Am greșit că am călcat cuvîntul Domnului”. A zis și David: (II Regi 12, 13): „Am greșit Domnului meu!” Deci David a cîștigat iertare și s-a mîntuit, iar Saul nu s-a învrednicit de iertare și în mînia Domnului a rămas și a pierit. Pentru ce? Au doară nedrept este

Domnul, că pe un păcătos ce s-a mărturisit Lui l-a miluit, iar pe altul l-a lepădat? Să nu fie! Pentru că drept este Domnul întru toate lucrurile Sale (Psalm 144, 18). Ci pricina este numai a celui neiertat păcătos Saul, căci mărturisindu-și păcatul său, nu s-a căit cu îndestulare de dînsul, adevărata pocăință și îndreptare nearătînd, măcar deși îndestulată vreme a avut spre pocăință și îndreptare. Iar David după mărturisirea păcatului său, o, cît de mult s-a ostenit întru pocăință! În toată noaptea așternutul său cu lacrimile udîndu-și, în miezul nopții sculîndu-se, cenușă ca pîinea mîncînd și băutura cu plîngerea amestecîndu-și de postire slăbind și obosindu-și trupul său și smerindu-se înaintea Domnului în sac și în cenușă multă vreme, pentru aceea nu numai de păcat s-a iertat, ci și iubit lui Dumnezeu s-a făcut. Iar Saul cel ce a făcut numai singură mărturisirea de păcat, iar în pocăință nu s-a ostenit, a rămas neiertat în veci. Deci să nu se nădăjduiască nimeni că se va curăți de păcatele sale cele mari numai cu singură mărturisirea și cu o puțină umilință, fără de ostenelile și nevoințele cele ce se cuvin la adevărata pocăință, cînd are vreme spre îndreptarea sa și spre întreaga pocăință pentru păcate și se lenevește a se osteni. Bine este a urma lui David celui ce grăiește: „Fărădelegea mea eu o voi vesti și mă voi griji de păcatul meu” (Psalm 37, 19). Iată nu se îndestulează David numai cu singură mărturisirea fărădelegii sale, ci și de întreaga pocăință se grijește. Mărturisi-voi păcatul meu - zice - și mă voi osteni pînă ce deplin mă voi pocăi de dînsul. Pentru că se folosește a descoperi rana, iar doftoria cea cuviincioasă la rană a nu o pune? Ce folos este a-ți mărturisi păcatele, iar canon a nu purta pentru ele, nici a-ți îndrepta viața ta?

Enos trăind ani 190 a născut pe Cainan. Iar după nașterea aceluia, a născut alți mulți fii și fiice, petrecînd întru nașterea de fii ani 715.

Deci se cuvine a pomeni și pentru hrana oamenilor celor dintîi, cu ce se hrăneau. Seminția cea dreaptă a lui Set se hrănea cu pîine și cu apă, cu verdețuri și cu poame din pămînt și din pomii grădinilor și cu miere și cu lapte, iar carne nu mîncau. Și povestesc oarecare cum înaintea potopului, nicidecum oamenii nu știau de mîncarea cărnii, însă de seminția lui Cain cea de Dumnezeu urîtă, nu este înștiințare, oare se înfrînau de mîncarea cărnii, căci aceea seminție și la vînatul fiarelor se îndeletnicea, precum și Lameh orbul cel ce a ucis pe strămoșul său Cain, în loc de fiară, la vînat. Iar de s-ar crede caldeiasca istorie, aceea povestește, că după răzvrătirea fiilor lui Dumnezeu, înmulțindu-se uriașii s-a început între aceia

mîncarea de carne înaintea potopului. Căci atîta de răi erau uriașii aceia, cît mîncau carne de om, care după sfîrșitul lui Set se va arăta.

Faptele anilor de la suta a opta

(De la anul 700 la anul 800 de la Zidirea lumii)

Enos dreptul (Fac. 4), înmulțindu-se seminția lui a început sobornicește a slăvi pe Dumnezeu, precum se scrie de el; Acesta a nădăduit a chema Numele Domnului Dumnezeu, nu ca și cum mai înainte de el nimenea nu chemase Numele Domnului, ci (după arătarea tîlcuitorilor) cum că el a fost întîi aflător soborniceștii slavoslovii (Doxologii) lui Dumnezeu. Căci că și mai înainte de acesta, Adam, Abel și Set chema pe Domnul și se rugau aceluia și jertfe îi aduceau Lui, însă fiecare deosebi o făcea aceea, singur de sineși. Iar Enos a început a aduna pe fiii săi și pe fiii fiilor săi în fiecare dimineață, ca adică sobornicește să aducă lui Dumnezeu jertfă și Doxologie și rugăciuni. Și a alcătuit oarecare cîntări și rugăciuni și pe table le-a scris pe ele, ca unul ce a adus întru săvîrșire slovele cele începute de Set tatăl lui. Pentru că Set (precum mai înainte s-a zis) a început slovele, iar Enos le-a săvîrșit. Deci scriind cîntările și rugăciunile pe care le-a alcătuit, le-a dat pe ele seminției sale, spre universală rugăciune către Dumnezeu și de aceea se scrie pentru dînsul, cum că el a început a chema Numele Domnului, adică: sobornicește a slăvi pe Dumnezeu și a se ruga (conf. Corneliu și Alapid).

Din început s-au cunoscut de sfinții strămoși cei de Dumnezeu înțelepțiți, cît este de mare trebuință de rugăciune la omul cel ce știe pe Dumnezeu! Și precum într-însa singuri se deprindeau, așa și pe fiii săi și pe nepoți și strănepoți la aceea îi învăța. Pentru că atîta de nevoie este rugăciunea la om, pe cît la trup este hrana cea din toate zilele. Pîinea întărește trupul, iar rugăciunea pe suflet, pentru că hrana sufletului este rugăciunea, după a Scărarului învățătură. Și precum trupul fără de hrană slăbește, așa sufletul fără de rugăciune. Pentru că nici nu poate ca să primească de la Dumnezeu vreun Dar, sufletul spre învierea și întărirea sa, de n-ar cere prin rugăciune: „Cereți - zice - și se va da vouă, cel ce cere va lua” (Matei 7, 7).

Rugăciunea este cheia spre Vistierile lui Dumnezeu, cu care tot cel ce vrea își deschide luiși ușa Milostivirii lui Dumnezeu și intră și iese și pășune află. Oare nu cu rugăciunea a deschis Ilie cerul și l-a încuiat? S-a rugat și cerul a dat

ploaie, pământul a răsărit rodul său (Iacob 5, 18). Rugăciunea atîta de nevoie este oamenilor, pe cît ostaşului în război arma. Pentru că război este viaţa noastră, iar noi ostaşi, potrivnicii noştri cei ce nevăzut asupra noastră pururea se luptă sînt diavolii. Cine din ostaşi iese la război fără de arme? Cine voieşte să biruiască nevăzutele pîlcuri ale satanei, neîntrarmat cu rugăciunea? Potrivnicul cu arma, iar cu rugăciunea dracii se izgonesc. Să auzim pe Sfîntul Gură de Aur zicînd: „Oriunde ne-ar vedea pe noi demonii cu rugăciunea înarmaţi, de acolo fug, precum şi războinicii şi tîlharii unde văd ostăşeasca sabie deasupra capului lor goală”. Ci şi pe cei văzuţi potrivnici rugăciunea este puternică să-i biruiască. Oare nu cu rugăciunea lui Moisi, văzutul vrăjmaş Amalic biruit fu în pustie? Rugăciunea, atîta este de nevoie sufletului celui ce se grijeşte de mîntuirea sa, pe cît sînt cetăţii de nevoie zidurile, cînd este întru înconjurarea celor de alt neam. Pentru că este sufletul Cetate a Marelui împărat Dumnezeu, întru care Cetate faptele cele bune, ca cetăţenii locuiesc, iar Darurile lui Dumnezeu, ca nişte comori împărăteşti se păstrează. Acea cetate sufletească, o, în cît de mare impresurare de nevăzuţii vrăjmaşi totdeauna petrece! Care ziua şi noaptea, cu toate violentele lor meşteşuguri pe Cetatea aceea o luptă şi se sîrguiesc s-o prade, să o biruiască, s-o risipească şi întunecoasei sale stăpîniri s-o supuie! Ci de înrăutăţita lor socoteală, ce apără şi ce goneşte puterea acelora cea mult meşteşugită? Cu adevărat zidul rugăciunii este tare, îndrăznire avînd către Dumnezeu, pentru că de la Dînsul cîştigînd ajutor, se păzeşte întreagă şi nevătămată, precum de aceasta în Vieţile Sfinţilor prea mult se află scris. Rugăciunea atîta este la tot credinciosul de nevoie, pe cît la un prea ostentit bătrîn toiagul în cale, precum celui ce şade întru întunericul nopţii o lumină aprinsă, precum celui întinat de noroi, nişte apă curată spre spălare, precum ziditorului de casă temelia. Pentru că cu aceea în calea vieţii noastre ne sprijinim, fiind însărcinaţi de păcate. Prin ea întunericul şi negura noastră cea sufletească se luminează, prin ea se spală cele de păcate spurcăciuni ale sufletelor noastre, pe aceea ca pe o temelie se zidesc lucrurile cele bune. Căci că nici un lucru bun nu se poate începe şi a se zidi, de nu va fi întărit pe temelia rugăciunii, în zadar începe cineva lucrul său, de nu se va ruga mai întîi lui Dumnezeu cu căldură. Pentru aceea Sfîntul Ioan Scărarul numeşte pe rugăciune maică şi împărăteasă şi izvor al bunătăţilor, curăţire de păcate, la scîrbe perete în mijloc, a războaielor sfărîmare, a dăruirilor mijlocitoare, a minţii luminare, deznădăjduirii secure, a nădejzii încredinţare, a grijii dezlegare, şi prin alte numiri de

laudă o fericește pe ea, arătându-i întru numirile acelea puterea și lucrurile ei.

Iar nouă să ne fie a ști, că rugăciunea numai întru acea vreme este în niște puteri și lucrări ca acelea, când aceea lui Dumnezeu plăcută se face de noi. Pentru că de multe ori rugăciunile multora, nu numai neplăcute, ci și grețoase se arată înaintea lui Dumnezeu și nu numai nici un bine nu ne fac, ci și întru păcat ni se socotesc, precum se grăiește în Psalmi, rugăciunea lui să fie întru păcat. Deci cel ce voiește ca să-și facă rugăciunea sa plăcută lui Dumnezeu, dator este ca mai întâi singur întru sineși să se învețe, cum să înceapă rugăciunea. Sfătuiește Sirah: Mai înainte de rugăciune te gătește pe sineți (Sirah 18, 23). Iar a se găti pe sine este, ca mai întâi toată grija vieții s-o lepezi și toate gândurile deșarte să le tai, apoi toată mintea ta s-o întorci spre Dumnezeu și s-o înalți spre Dînsul, și să stai înaintea Lui cu frică, cu cucernicie și cu cinste, precum cineva stă înaintea împăratului pămîntesc. Deci să ne rugăm cu luare aminte și cu înțelegerea celor ce se grăiesc, după sfătuirea lui David: „Cîntați Domnului Dumnezeului nostru, cîntați-l cu înțelegere” (Psalm 46, 6) adică, luați aminte și înțelegeți cele ce citiți și cîntați întru rugăciune. Pentru că ce folos este întru rugăciunea aceea care se face fără luare aminte și fără înțelegere? În gură rugăciunea, iar în minte neplăcute lui Dumnezeu gânduri, limba se roagă, iar inima îl minie pe Acela, către care se roagă; gura cinstește pe Dumnezeu, iar inima departe stă de la Dînsul. Oare o rugăciune ca aceea poate să fie primită lui Dumnezeu, și oare o va auzi pe ea Domnul? Grăiește Sfîntul Ciprian în cartea ce se numește: „Pacea cu Dumnezeu”: „Cum tu dorești să fii auzit de Dumnezeu, cînd singur pe tine nu te auzi? Voiești ca Dumnezeu să-și aducă aminte de tine, cînd te rogi, iar tu singur de sineți nu-ți aduci aminte”. Pîna aici Ciprian.

Rugăciunea fără luare aminte este ca o cădelniță fără foc și fără tămîie, ca o candelă fără untdelemn, ca un trup fără de suflet, urîciune, iar nu plăcere lui Hristos Stăpînului nostru. Pentru că nu cuvintele cele ce ne ies din gură îl roagă pe El, ci mintea cea ridicată către Dînsul. Nu glasul gîtului intră în urechile Domnului Savaot, ci suspinarea cea din inimă înfrîntă și nu spre cea multă grăire a celui ce se roagă se pleacă Dumnezeu.

Încă celui ce voiește a înalța rugăciunea cea plăcută lui Dumnezeu, de trebuință este să adauge credință cu neîndoită nădejde pentru cîștigarea celor cerute, precum ne învață Sfîntul Apostol Iacob: „însă să ceară cu credință, nimic îndoindu-se,

pentru că cel ce se îndoiește se aseamănă cu valul mării, să nu socotească omul acela că va lua de la Dumnezeu" (Iacob 1, 6-8). Iar Sfântul Teofilact zice la Luca cap. 18: „De nu va crede omul că va lua orice folos pe care-l cere, în zadar face rugăciunea”. Și Scărarul a adevărit cum că de nevoie este într-o rugăciune credința: „De vreme ce aceea întraripează rugăciunea, iar fără de credință nu poate să zboare la cer rugăciunea”.

Iar că două aripi ale rugăciunii zice sînt, nerăutatea și mila, că adică să ierți pe acela ce greșește și să dai celui ce cere. Pentru că de dorești ca să-ți ceri ție ceva de la Dumnezeu, apoi singur tu nu trece cu vederea pe cel ce cere de la tine. De voiești să rogi pe Hristos pentru iertarea greșealelor tale, tu mai întîi să ierți pe fratele tău cel ce te-a mîhnit. Și Evanghelia învață ca nu mai întîi să aduci darul cu rugăciunea la Dumnezeu, pînă ce nu vei face pace cu fratele și vei dezlega vrajba (Mt. 5, 24). Și altele multe (de care acum cu de-amănuntul nu grăim) ce se cuvin la buna rugăciune să-și adune luiși cel ce voiește cu Dumnezeiască plăcere să se roage, precum este: postul, înfrînarea, liniștea, îndelunga răbdare, ostenele și omorîrea poftelor sale, încă lîngă toate acestea mai de nevoie este aceasta: cu știință curată să-și facă rugăciunea. „Pentru că dacă inima noastră (adică știința) nu ne înfruntează pe noi - zice Apostolul - îndrăznire avem către Dumnezeu, și orice am cere luăm de la Dînsul, căci Poruncile Lui păzim" (Ioan 3, 21-22). Iată semnul celei bune de Dumnezeu primite rugăciuni, inimă neimputătoare, știință curată, care nu-ți roade cele dinlăuntru, nu te mustră înaintea lui Dumnezeu, nici nu înfruntează rugăciunea, ce păzește Poruncile lui Dumnezeu. Și aceea singură lucrează întru noi îndrăznire către Dumnezeu, cînd Poruncile Lui păzim, întru acea vreme luăm de la Dînsul cele ce cerem. Deci, cu vrednicie să ne putem ruga Domnului nostru, să ne curățim mai întîi știința noastră prin pocăință adevărată și să ne ținem de păzirea Poruncilor Domnului, că într-alt fel nu putem să-L rugăm pe Dînsul de nimic. Pentru că de ce Dumnezeu nu ascultă uneori rugăciunile păcătoșilor? Pentru aceea că și ei nu ascultă Poruncile Lui. Luminos de aceasta vorbește Parimiarul: „Cel ce-și abate urechea sa ca să nu asculte legea (Domnului), acesta gretoasă își face rugăciunea" (Pilde 28, 9). Urîtă la Dumnezeu este rugăciunea păcătosului ce nu se pocăiește și Legea lui Dumnezeu n-o ascultă. Și cum un păcătos ca acela ar putea să milostivească pe Dumnezeu, pe Care totdeauna ziua și noaptea Îl mîhnește greu? Să auzim ce grăiește Dumnezeu prin gura Proorocilor Săi către păcătoșii ce nu se pocăiesc: „Cînd veți

ridica mâinile voastre spre Mine, îmi voi întoarce ochii Mei dinspre voi, și de ați înmulți rugăciunea, nu vă voi asculta pe voi, că mâinile voastre sînt pline de sîngiuiri" (Isaia 1, 15). Și iarăși pentru păcătoși zice: „De vreme ce pămîntul îl umplură de fărădelegi și s-au întors să Mă mînie pe Mine, deci și Eu voi face lor cu iuțime și nu-i va cruța pe ei ochiul Meu și nu-i voi milui și vor striga în urechile Mele cu glas mare și nu-i voi auzi pe ei" (Iezechiil 8, 17-18).

Iată vedem ce, pe rugăciunea noastră nu bineplăcută și urîță o face înaintea lui Dumnezeu și spre mînie mai mult decît spre milostivire îl îndeamnă, știința noastră cea rea, păcatele noastre, de la care nu voim a înceta și a ne pocăi. Că precum o rană pe trup avînd fierul mai adînc întru sine, nicidecum nu poate să se tămăduiască, de nu mai întîi fierul s-ar scoate dintr-însa. Așa nu se poate ca pentru iertarea păcatelor să îmblînzim pe Dumnezeu, de nu mai întîi păcatele noastre din sufletele noastre le vom smulge și le vom urî pe ele și le vom lepăda de la sine. Acestea în scurt s-au zis pentru rugăciune, iar mai mult fiecare să ceară Darul rugăciunii de la singur Dumnezeu, Cel ce dă rugăciune celui ce se roagă. Pentru că nu știm a ne ruga precum se cuvine, de nu ne va povățui El pe noi prin Duhul Său cel Sfînt (Rom. 8, 29). Încă bine este a asculta și sfatul lui David cel ce zice: „Desfătează-te în Domnul și-ți va da ție cererile inimii tale" (Psalm 36, 4). Iar cum să te desfătezi în Domnul? Cel ce voiește să întrebă pe Dragostea cea Dumnezeiască, aceea îl va învăța, o știu aceea cei ce cunosc ce este dragostea cea fierbinte către Dumnezeu și care-i sînt învățăturile aceleia.

Cainan fiul lui Enos, trăind 170 de ani a născut pe Maleleil. Iar după nașterea aceluia, a petrecut în nașterea de fii ani 540 și a născut fii și fiice.

Faptele anilor de la suta a noua

(De la anul 800 la anul 900 de la Zidirea lumii)

Deci vremea este a pomeni și de aceasta, care pentru Adam și pentru Set se scrie în Istorii (Iosif evreul, Navclir și ceilalți), cum că amîndoi strămoșii aceia, una din Proorocescul Dar și din descoperirile ce erau întru dînșii, iar alta că socotind alergările crugurilor cerești, înainte cunoscuse, cum că Dumnezeu va să pedepsească lumea aceasta cu două pedepse, cu APĂ și cu FOC. Însă nu cu totul arătate fiind, care pedepse mai întîi va să fie, ori cea de foc, ori cea de apă. A pus doi stîlpi de piatră și de cărămidă și a scris pe dînșii (iar alții zic că pe table de aramă și de piatră scrisorile acelea le-a zidit în

stîlpii aceia), pentru cea a omului zidire de la Dumnezeu, și pentru cădere și din Rai izgonire și pentru făgăduita izbăvire de la Domnul a neamului omenesc. Apoi încă proorocește a scris și pentru cele viitoare pedepse, asupra nepocăiților păcătoși, și vederile cele pentru cereștile cruguri și semne de stele numărătoare a arătat și învățături pentru oarecare pămîntești de nou aflate meșteșuguri și porunci oarecare povățuitoare la viața lui Dumnezeu plăcută. Că înmulțindu-se pe pămînt oamenii, prin îmbunătățită viață să-i placă lui Dumnezeu, împlinindu-i voia Lui cea sfîntă. Deci pentru aceea, pe acei (sau întru acei) doi stîlpi de piatră și de cărămidă, pe acelea le-a scris, ca de ar fi fost mai întîi pedeapsa cea de foc pe pămînt, apoi cel de piatră stîlp stricîndu-se de foc, să rămîie cu scrisoarea stîlpul cel de cărămidă, iar de ar fi fost mai întîi cea de apă pedeapsă, apoi cel de cărămidă stîlp de apă mistuindu-se, cel de piatră întreg să rămînă, pentru cel de pe urmă neam omenesc. Și zice istoricul evreu Iosif, ca și cum acel stîlp de piatră pînă în zilele lui s-ar fi aflînd oareunde în părțile Siriei. Deci a fost întîia pedeapsă cu apă cea din zilele lui Noe, iar pe cea de foc o așteptăm întru cea înfricoșată a lui Hristos a doua Venire.

Întru începutul lumii, strămoșilor noștri celor dintîi li s-a descoperit de la Dumnezeu, precum de potopul apei, așa și de pedeapsa focului ceea ce va să fie păcătoșilor. Că cele mai de pe urmă neamuri omenești știind de aceea să se teamă de ea, și să nu îndrăznească a minia pe Dreptul Judecător și Izbînditorul, Cel ce va să judece cu foc și cu munci, înfricoșată și cumplită a fost pedeapsa potopului, ci mai înfricoșată și mai cumplită va să fie pedeapsa focului. Apa potopului numai pămîntul l-a acoperit, iar focul nu numai pămîntul și toate lucrurile cele de pe dînsul, ci și Cerurile va arde, precum Sfîntul Apostol Petru arată zicînd: „Cerurile arzîndu-se se vor risipi, și stihiiile învăpăindu-se se vor topi” (2 Petru 3, 10). Întru acea vreme ce frică și cutremur va fi păcătoșilor, cînd venind înfricoșatul Judecător, foc înaintea Lui va merge, iar rîul cel de foc și groaznic înaintea Judecății Lui va începe a trage pe toți! Iar mai vîrtos să ne temem noi de focul gheenii, întru care ca în potop, toți cei osîndiți, cei izgoniți de la Fața lui Dumnezeu, se vor afunda. O, cît de înfricoșat este acel foc de care și singur Satana se cutremură! Penru că izgonind Domnul nostru legheonul acel drăcesc în părțile gadarenilor, L-au rugat pe El dracii (Marcu 5) ca să nu le poruncească lor să meargă întru adînc, ca nu mai înainte de vreme să se muncească în focul gheenii. Și de este înfricoșat dracilor adîncul gheenii, apoi cu cît mai ales va fi groaznic oamenilor? Pentru că, dacă și aici

este înfricoșată pedeapsa focului, cînd vreun om spre ardere s-ar osîndi, apoi cu neasemănare mai înfricoșată este acea pedeapsă, care va fi gheena focului. Pentru că focul cel de acolo pe atîta întrece puterea focului cu care aici ne slujim noi, ca și cum ar fi acesta foc, ca o lcoană pe scînduri zugrăvit, împotriva focului acela. De focul cel de aici nu se tem dracii (precum de cel zugrăvit pe scîndură noi nu ne temem), iar de acela al gheenii se cutremură, pentru că acesta numai pe cea trupească materie o arde, iar acela și pe netrupescul duh îl arde și-l muncește. Focul acesta se stinge de nu se va îndestula de materia ce i se pune lui, iar acela nicidecum nu se stinge, după mărturia Gurii celei nemincinoase a însuși Domnului nostru, care în Sfînta Evanghelie zice: „Bine îți este ție să intri ciung în viață, decît amîndouă mîinile avînd să fii aruncat în gheenă, în focul nestins, unde viermele lor nu moare și focul nu se stinge” (Mt. 18, Marcu 9). Focul cel de aici arzînd luminează, iar văpaia acelui foc arzînd înfierbîntă numai, iar nu-l luminează pe întunericul cel mai dinafară, măcar deși ca și cum ar străluci puțin ceva, apoi spre mai multă frică și cutremur este celor osîndiți, ca adică să vadă groaznicele chipuri ale demonilor, a cărora și singură vedere mai înfricoșată este decît toată munca. La fel să vadă și fețele păcătoșilor celor împreună muncindu-se, cu care în viața aceasta nelegiuind și spurcîndu-se împreună au mîniat pe Dumnezeu. Cel de aici foc muncește vremelnic, pentru că cuprinzînd pe omul cel aruncat în el, îndată îl omoară pe el și în cenușă într-un ceas îl mistuiește, iar acela al gheenii foc arde, ci nu omoară, pentru că cei aruncați în el nu mor arzînd, ci muncindu-se în veci. Dacă un ceas arzînd cineva, este muncă mare și nesuferită, deci să gîndim cît de mare va fi muncirea celor ce ard și nu se sting în nesfîrșirii veci! Ci amar nouă păcătoșilor! Că nici puțin nu voim să ne aducem aminte de muncile ce ne așteaptă, nici nu ne temem de acelea, ci mai ales din zi în zi și din ceas în ceas, în mai multe păcate căzînd, mai mari văpăile gheenei le aprindem nouă și foc către foc adăugăm și cea gătită dracilor muncire pe aceea la noi înșine o întoarcem. Pentru că focul acela al gheenii, nu oamenilor li s-a gătit de la Dumnezeu, ci dracilor, precum dreptul Judecător în Evanghelie grăiește: „Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic, cel gătit diavolilor și slugilor lui” (Mt. 25, 41). Fiindcă înainte văzînd Ziditorul căderea ceea ce va să fie a purtătorului de lumină inger, din ingerie în diavolie, înainte a gătit spre pedeapsă aceluia și a celor cu dînsul, în sînurile pămîntului, în cea fără de fund prăpastie, osebit foc nestins (afară de stihiiile focului celui rînduit spre slujba oamenilor) atîta de iute și de

puternic, cît și nematerialnicul duh să aibă într-însul muncă nesuferită. Deci într-un foc cumplit, care nu nouă ci altora s-a gătit, noi singuri pe sine pentru vremelnicele dulceți ale păcatelor, de voie ne aruncăm. O, orbiciunea noastră sufletească! O, de am deschide ochii noștri cei de gînd și de am privi mai înainte de vreme focul acela, nu ne-am arunca pe sine într-însul, n-am îndrăzni - zic - a mînia pe Dumnezeu cu păcatele noastre, nici ne-am aprinde nouă văpaia cea nestinsă a gheenii. Pentru că pomenirea de-a pururi a muncilor veșnice, puternică este a înfrîna pe om de la căderile în păcate. Se scrie în Pateric, că într-o vreme 12 Pustnici Părinți, într-un îmbunătățit Dumnezeuască plăcere desăvîrșit, la un loc adunîndu-se și fiecare de la sine spre folos cîte ceva spunînd de isprăvile sale, unul dintru aceia, cu numărul cel de pe urmă a zis: „Voi, o, Părinților, Cerească viață avînd, cerească și înțelepciune ați cîștigat și nu este de mirare, iar eu nevrednic de unele ca acelea socotindu-mă pe sinemi a fi, văd că păcatele mele, oriunde m-aș duce, înaintea mea merg, înainte de-a dreapta și de-a stînga și m-am judecat însumi pe sinemi de gheenă, zicînd: Fii cu aceia de a căroră parte vrednic ești, cu care după puțină vreme numărat vei fi. Deci acolo văd suspinuri și neîncetate lacrimi pe care nimeni nu poate a le spune, văd pe unii scrișnind cu dinții și cu tot trupul tremurînd, văd și marea cea de foc clocotind fără măsură, ale cărei văpăi pînă la Cer se pare că ajung și în marea aceea înfricoșată oameni, oameni aruncați mulțime nenumărată. Văd și pe cei ce ard ca niște vreascuri uscate, pe toți răcnind și tînguindu-se atîta, cît o tînguire și strigare ca aceia, nimeni pe pămînt n-a auzit cîndva, iar Milostivirea lui Dumnezeu o văd întorcîndu-se de la dînșii, pentru dreapta Sa Judecată. Deci plîng și eu și mă tînguiesc și într-acelea zăbovind-mă cu mintea mea, gîndesc la Scriptura aceea: „Făcutu-mi-s-au mie lacrimile mele pîine ziua și noaptea" (Psalm 41, 3). Și aruncîndu-mă la pămînt înaintea lui Dumnezeu, îl rog să mă izbăvească de muncile acelea". Pînă aici Patericul.

Iar noi să socotim cît de lucrătoare este într-unii cei ce voiesc a-și deștepta viața sa, aceea adică a-și aduce aminte de gheena și de muncile cele dintru dînsa.

Faptele anilor de la suta a zecea

(De la anul 900 la anul 1000 de la Zidirea lumii)

Precum al greșelii, așa și al pocăinței, întîiul chip, sfîntul strămoș Adam, prin tînguire de lacrimi și prin multe nevoințe și osteneli a plăcut lui Dumnezeu. Deci împlinindu-se anii vieții

lui 930, prin dumnezeiasca descoperire a cunoscut că i se apropia sfârșitul său și chemînd pe ajutătoarea sa Eva și fiii și fiicele, nepoții și strănepoții săi chemîndu-i, îi învăța pe ei ca să petreacă cu fapte bune, întru împlinirea Voii Domnului, sînguindu-se în tot chipul ca să-i placă Lui. Și înainte le-a spus lor cele ce vor să fie, ca unul ce întîi a fost Prooroc pe pămînt. Și pace și binecuvîntare tuturor dîndu-le, a murit cu moarte, la care de la Dumnezeu s-a osîndit pentru călcarea Poruncii. Iar sfârșitul lui a fost într-o zi de Vineri (după mărturia Sfîntului Irineu) întru care cînd în Rai a călcat Porunca lui Dumnezeu, în ceasul al șaselea din zi, întru care a gustat mîncarea cea cu Poruncă oprită care i s-a dat lui din mîinile Evei. Lăsînd după sine fii și fiice multe, a făcut bine părintește la tot neamul omenesc întru toate zilele vieții sale.

Cîți fii au fost ai lui Adam, pe care el i-a născut, nu spun deopotrivă aici istoricii. Gheorghe Chedrinul spune la fila 9: „A lăsat după sine Adam fii 33, iar fiice 27”. Așa Dorotei al Monemvasiei zice, ar Sfîntul Mucenic Metodie episcopul Tirului, care întru împărăția lui Dioclețian, în Halchida (nu în Calcedon, ci în Halchida, pentru că altul este Calcedonul cetatea, iar alta Halchida cetatea, vezi Onomasticomil), în greceasca cetate pentru Hristos a pătimit, care în rînduială romană în 18 zile se cinstește în septembrie (care în ale noastre cărți nu se află) povestește că Adam a avut fii o sută (100) și fiice pe atîtea care împreună cu fiii săi se născuse, căci cîte doi se nășteau, parte bărbătească și femeiască.

Deci a plîns după Adam toată seminția omenească și-l îngropară pe el (după mărturia lui Hegesip) în mormînt de marmoră în Hebron, unde este și cîmpul Damascului, și stejarul Mamvri după aceea a crescut și peștera cea îndoită a fost, pe care mai pe urmă Avraam a cîștigat-o cumpărînd-o de la Efron între feciorii Heteului spre îngroparea Sarrei și a sa. Și așa Adam cel din pămînt zidit și iarăși în pămînt s-a întors după cuvîntul Domnului.

Unii au scris, că Adam s-a îngropat acolo, unde este Golgota lîngă Ierusalim. Ci se cade a ști, cum că acolo mai pe urmă capul lui Adam a fost dus după potop. Pentru că este o povestire de crezut a lui Iacob de la Edesa, care i-a fost dascăl Sfîntului Efrem: Că Noe intrînd în corabie înaintea potopului, a luat cinstitele Moaște ale lui Adam din mormînt și le-a băgat în corabie cu sine, nădăjduindu-se că cu rugăciunile aceluia se va mîntui în potop. Iar după potop le-a împărțit pe ele la cei trei fii ai săi. Deci lui Sem celui mai mare fiu al său i-a dat cea mai cinstită parte - Căpățîna lui Adam - și i-a poruncit lui să locuiască în pămîntul acela, unde după aceea s-a zidit

Ierusalimul. Iar Sem după rînduiala lui Dumnezeu și după proorocescul Dar cel dat lui de la Dumnezeu, a îngropat căpățîna lui Adam la un loc înalt, nu departe de locul acela, unde avea să fie Ierusalimul. Și a făcut deasupra căpățîinii o movilă mare, numind-o pe ea „Locul căpățîinii”, de la căpățîna lui Adam cea îngropată acolo, unde mai pe urmă, Hristos Domnul nostru Răstignit a fi a voit.

Iar după sfîrșitul strămoșului Adam, a rămas între cei vii strămoașa Eva, și a trăit după Adam zece ani. Apoi s-a sfîrșit în anul Facerii lumii 940, și au îngropat-o lîngă bărbatul său, din a cărui coastă zidită era.

Încă să nu trecem și pentru moartea lui Cain, care la anul după sfîrșitul lui Adam, Gheorghe Chedrinul spune că a fost (iar alții au scris moartea aceluia mai înainte de sfîrșitul lui Adam). Și povestește Chedrinul cum casa lui Cain cea de piatră pe dînsul căzînd a murit. Ci la povestirea aceluia, ceilalți scriitori de istorii și tîlcuitorii Sfintei Scripturi, nu se potrivesc. Cei mai mulți pentru sfîrșitul lui Cain scriu așa: Lameh cel cu două femei, care era întru a lui seminție, fiu lui Matusal, nepot lui Maleleil, strănepot lui Gaidad, prea strănepot lui Enoh fiului lui Cain, cel poreclit orbul, nu că orb cu totul era, ci scurt la vederea ochilor, ca un mai orb, acela a ucis pe Cain strămoșul său, în loc de vînat, nevrînd. Pentru că iubea Lameh a se îndeletnici la vînatul fiarelor și pentru aceea adeseori la pădure și la pustie ieșind, se zăbovea într-însele. Iar Cain avînd pe sine pedeapsa lui Dumnezeu, suspinul și cutremurul, din oarecare frică și spaimă ce adeseori cădea pe el, iar mai ales în bătrînețile sale de moarte apropiindu-se, ca și cum temîndu-se, și cum de cineva alungat fiind și fugind, prin pustietăți din loc în loc umbla ascunzîndu-se. Deci odinioară a ieșit Lameh la vînat cu sluga sa, care purta după dînsul tolba și săgețile și a văzut copilul oareunde, în desișul pădurii clătindu-se ramurile cu frunzele (iar Cain acolo ostentîndu-se de umblare se odihnea) și socotind sluga că este acolo vreo fiară, a spus lui Lameh. Deci a încordat Lameh arcul său și arătîndu-i și îndreptîndu-i-l sluga, a slobozit săgeata spre acel loc și l-a nimerit pe Cain în inimă și l-a ucis pe el, și mergînd aflară, nu fiară, ci pe strămoșul său Cain rănit cu săgeata și murind. Atunci Lameh umplîndu-se de jale și mîniindu-se pe slugă, cu același arc a început a-l bate tare pe slugă și l-a ucis pînă la moarte. Și a făcut Lameh într-un ceas ucidere îndoită; pe Cain și pe sluga sa ucigînd. Precum și singur zice către femeile sale: „Bărbat am ucis întru rană mie, și tînăr întru bubă mie” (Fac. 4, 23). Pentru că i se rănise inima și se mîncea de știință pentru amîndouă uciderile acelea.

Maleleil fiul lui Cainan, nepotul lui Enos, strănepotul lui Set, trăind ani 165 a născut pe Ared. Iar după nașterea aceluia, a trăit în nașterea de fii ani 730 și a născut fii și fete.

Faptele anilor de la mia întâi la o mie și o sută

(De la anul 1000 la anul 1100 după Zidirea lumii)

Seminția lui Set, cea numită „fiii lui Dumnezeu”, cu fapte bune și cu Dumnezeiască plăcere au trăit în toate zilele vieții lui Adam, slujind Domnului într-o cuvioșie și dreptate, pînă la o mie de ani (1000). Și umblînd după învățăturile și poruncile strămoșilor lor celor drepti, lui Adam și lui Set, întru frica lui Dumnezeu ocîrmuindu-și viața lor, nu se amestecau cu cea de Dumnezeu urîță seminție a lui Cain, care întru fărădelegi petrecea. Iar după sfîrșitul lui Adam, au început pe încet a slăbi și a se răzvrăti, iar după moartea lui Set cu totul s-au răzvrătit.

Pricina răzvrătirii fiilor lui Dumnezeu, nu era alta, fără numai însoțirea cu seminția lui Cain cea neplăcută lui Dumnezeu, precum mai pe urmă se va arăta. Pentru că împărtășirea și petrecerea cu cei răi, pe cine nu-l răzvrătește? Bine se spune în Psalmi: „Cu cel cuvios, cuvios vei fi, cu cel îndărătnic, te vei îndărătnici” (Psalm 17, 28). Iar Isus Sirah, vătămătoarea de suflete prietenie cu cei răi, o aseamănă cu smoala, zicînd: „Cel ce se atinge de smoală, se negrește de ea; și cel ce se împărtășește cu cel mîndru, asemenea lui va fi” (Sirah 13, 1). Aceasta încă și pentru toată fărădelegea, iar mai ales pentru necurăția păcatului trupesc a o înțelege este. Că tot cel ce se împrietenește cu cel fărădelege, se desprinde de la dînsul fărădelegea lui și își va întări viața sa precum și cel ce se atinge de smoală se înegrește. Și cu dreptate se aseamănă smoalei viața cea rea a oamenilor celor răi și cea cu aceia prietenească împărtășire. Că precum smoala este și neagră și lipicioasă cu lesnire de tot lucrul lipindu-se, iar cînd cu foc s-ar aprinde, puturos fum din sine sloboade și văpaia ei nu se poate stinge lesne, așa lucrurile cele spurcate ale celor fărădelege negre sînt, nu cu bun chip înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, ci ca arapul de întunecoase. Și grăiește Dumnezeu către unii ca aceia în Proorocia lui Amos: „Oare nu ca fiii arapilor (negrilor) veți fi Mie voi fiii lui Israil?” (Amos 9, 7). Cînd, zice, vă răzvrățiți. Oare nu de acest fel înaintea ochilor Mei veți fi, ca arapii cei întunecați la chip? Pentru că tot cel ce lucrează rele, arap întunecat este, de vreme ce urăște lumina și nu se apropie de lumină ca să nu se vădească lucrurile lui că viciene sînt. Cu unii ca aceia arapi întunecați, cu smoala spurcatelor lucruri înegriți, cel ce se împărtășește nu poate să

nu se înegrească. Pentru că lipicioasă este răutatea, cu lesnire lipindu-se de om care din firea sa spre rău mai mult decît spre bine este plecat, după cum scrie: „Se pleacă gîndul omului cu osîrdie spre rău, din tinerețile lui” (Fac. 8, 21). Iar cînd omul împărtășindu-se cu cei răi, începe a se răzvrăti și ca smoala aprinzîndu-se de focul păcatelor (atunci) îndată ca fumul cel cu rea putoare se afumă cu sminteala, cu vorba rea și cu necinstea. Pentru că în toate părțile ca fumul se răsfiră auzul lucrurilor lui celor rele și toți încep a se îngreșoșa de el și de rîs și de ocară a-l avea pe acela. Iar după ce răzvrătindu-se s-ar obișnui în spurcate lucruri, apoi nu poate a se mai îndrepta cu lesnire, precum și văpaia smoalei celei aprinse nu degrab se stinge. Pentru aceasta ne sfătuiește Dumnezeu: „leșiți din mijlocul lor și vă deosebiți, și de necurăția lor să nu vă stingeți, și Eu vă voi primi pe voi și voi fi vouă Tată” (II Cor. 6, 17). Iar Sfîntul Apostol Petru ne roagă grăind: „Mîntuiți-vă de neamul acesta îndărătnic”. Ca de o încredințată pierzare mîntuiți-vă a zis. Pentru că de mirare este de n-ar pieri cineva între cei îndărătnici și răzvrătiți petrecînd. Ne minunăm de cei dreپți bărbați: de Noe, Avraam, Lot, Iov, Tobie, care între popoarele cele fărădelege s-au mîntuit și ca o minune fiind, îi proslăvim pe aceia.

Întrebat fiind și filosoful grec Aristotel: Ce lucru de mirare este în viața aceasta? A răspuns: Omul bun între cei răi. De ai afla, zice, vreun om bun între mulțimea celor răi, să te minunezi de acela, ca de oarecare minune, de vreme ce nu adeseori se află unul ca acela, nu adeseori. Căci: „Toți s-au abătut împreună netrebnici s-au făcut, nu este cel ce face bunătate, nu este pînă la unul” (Psalm 42, 4).

Deci ce este pricină de o răzvrătire ca aceea între oameni? Aceea este: Că unul pe altul smintesc și-l vatămă cu chipul vieții sale celei rele. Pentru că văzînd unul viața cea rea a altuia, vine în sminteală și începe a face aceeași răutate și așa s-au înmulțit cei răi, iar cei buni s-au împuținat. Pentru aceea grăiește Domnul în Evanghelie: „Vai lumii din pricina smintelilor” (Matei 18, 7). Vai! Căci s-a umplut lumea de sminteli ca și de păcate. Sminteală din vedere, pentru că văd atîtea fărădelegi în lume lucrîndu-se; sminteală din auzire, de vreme ce mulțime de cuvinte se aud în lume, înșelătoare, hulitoare, mincinoase, spurcate, mîrșave, și cine poate să scape de acele sminteli? Pentru aceasta amar lumii de dîneze!

Deci mulți vrînd să se ferească pe sine de acelea, au fugit în pustietăți, în munți, în peșteri ca adică să nu vadă, nici să audă lumeștile sminteli, între care sminteli cel ce petrece, nu-i este ușoară mîntuirea. Că dacă și pe cei ce petrec în pustietăți, care

nici nu văd lumea, îi luptă multe patimi și împiedicare unora spre mîntuire le fac, cu cît mai ales pe cei ce în mijlocul neamului, celui îndărătnic și răzvrătit petrec, îi dovedesc, îi biruiesc și îi pierd. Un stareț viețuind într-un schit în pustiuul Egiptului, într-o zi a intrat în Alexandria să-și vîndă lucrul mîinilor sale, și a văzut un călugăr tînăr intrînd într-o cîrciumă și mîhnindu-se foarte l-a așteptat pe el afară. Apoi ieșind acela, l-a luat pe el deoparte și la singurătate i-a zis lui: Oare știi, frate, că multe sînt cursele diavolului? Oare nu cunoști că și din vedere și din auzire și din chip ne vătămăm în cetate? Iar tu în cîrciumă mergi tînăr fiind și cele ce nu le voiești le auzi și le vezi. Ci te rog, fiul meu, să fugi în pustie unde vei putea cu dumnezeiescul ajutor să te mîntuiești! Răspunsu-i-a tînărul monah: Du-te, călugăre, că Dumnezeu nu caută nimic, ci numai inima curată! Deci starețul ridicîndu-și mîinile la cer a zis: Slavă Ție, Dumnezeule, iată eu am în schitul pustiuului 55 de ani și inimă curată n-am cîștigat, iar acesta în cîrciumă petrecînd, a cîștigat inimă curată. (Limonariu, cap. 194). Însă aceasta o zicea starețul mirîndu-se și necrezîndu-l, ca cineva așa petrecînd în mijlocul smintelilor lumești, să poată a cîștiga inimă curată. Iar mai ades cu parte femeiască, cele dese și fără de fereală vorbe și îndrăzneată căutare la fața femeiască, uneori pricină se face tulburării inimii omenești prin gînduri, măcar deși nu în singură vremea aceea, întru care cineva vorbește și vede, însă după aceea în inimă, chipul cel văzut cu mintea se însemnează și se nasc gînduri neplăcute lui Dumnezeu, și curat fiind trupul, sufletul spurcat se face. Bine sfătuiește Sfîntul Isidor Pelusiotul o față zicîndu-i: „De vorbele femeiești să fugi, bunule bărbat. Ci vei zice, că măcar că și de multe ori vorbești cu dîinsele, însă nici o vătămăre nu primești de acolo, să fie și așa. Dar voiesc ca tuturor să fie vrednică de credință aceasta, că de ape pietrele se subțiază și de picăturile de ploaie care totdeauna pică pe dîinsele se pătrund. Socotește ceea ce grăiesc: Ce este mai tare decît piatra? Ce este decît apa mai moale? Iar mai ales decît picăturile apei? Însă cea totdeauna îndesire și pe fire o biruiește. Deci, dacă firea pietrei, care abia se mișcă, pătimește și se micșorează de acel lucru pe care-l are întru nimic (adică de picăturile apei) apoi cum voia cea omenească care este lesne clătită din obișnuința cea îndelungată nu se va birui și nu se va răsturna?” Pînă aici Isidor.

Faptele anilor de la întâia mie și o sută la întâia mie și două sute

(De la anul 1100 la anul 1200 de la Zidirea lumii)

Iar chipul acestora ce s-au grăit, din început au fost spre fiii lui Set, care se numeau fiii lui Dumnezeu, care văzură frumusețea fiicelor lui Cain și a vorbi cu dînsele cu îndrăzneală începură și cu acelea pieriră.

Iared, fiu lui Maleleil, trăind ani 162, a născut pe Enoh. Iar după nașterea aceluia, a trăit în naștere de fii ani 800 și a născut fii și fete.

Iar Set dreptul, fiul lui Adam, tatăl lui Enos, trăind de toți anii vieții sale 912 s-a săvîrșit în pace. (În anul Facerii lumii, după Bibliile rusești 1602; iar după hronografi în anul 1142).

Se povestește pentru dânsul (Gavriil Bucelin spune acestea), cum că în zilele sale a scris douăzeci și nouă de cărți (29) pentru feluri de lucruri cerești și pămîntești și proorocii oarecare și învățătura pentru dreapta cinstire de Dumnezeu și pentru viața cea plăcută lui Dumnezeu și a fost el după Adam învățător lumii și stăpînitor seminției sale.

Din început era grija dreptilor strămoși pentru Dumnezeiasca plăcere, întru care nu numai singuri se deprindeau, ci și pe fiii săi îi învăța la aceea, nu numai cu cuvintele ci și cu scrisorile, ca și cele de pe urmă neamuri să se povățuiască la viața cea plăcută lui Dumnezeu. De vreme ce nimic nu avea să fie mai de folos și mai de dobîndă, nimic mai cinstit și mai slăvit, nimic mai de dulceață și de bucurie decît aceasta: adică a plăcea lui Dumnezeu, slujindu-l Lui cu tot sufletul.

Înțelegătoarea zidire omul, din firea sa dorește să nu fie sărac, ci să aibă ceva, prin toate purtările de grijă își caută lui și dobîndă, dorește ca nu necinstit, ci cinstit să fie, caută cinste, dorește ca nu în amărăciune și în întristare să petreacă, ci în desfătări să se bucure și se grijește de aceea. Deci pe toate acelea a le afla, unde ni se poate cu adevărat, dacă nu într-unul Dumnezeu Ziditor a toate? Și cum le-ar lua cineva pe acelea de la Dînsul, de nu-i va sluji Lui cu plăcere? Că vrednic este lucrătorul de plata sa, iar celui ce nu lucrează nu-i dă plată. Oare cauți, omule, să ai cele trebuincioase vieții tale? Fă-i plăcere lui Dumnezeu slujindu-l Lui și spre dumnezeiască purtarea Lui de grijă aruncîndu-te și vei fi îndestulat nu numai de cele vremelnice, ci și pe cea veșnică bogăție o vei cîștiga de la Dreptul Dătător de plată. Hristos Domnul nostru la Cina Sa cea de Taină i-a întrebat pe ucenicii Săi, zicîndu-le: „Cînd v-am trimis pe voi fără pungă și fără traistă ați fost lipsiți de

ceva? Iar ei au zis: Nu, de nimic" (Mt. 22, 35). Iată cum cei ce slujeau Domnului, măcar deși cu sine nimic nu purtau, însă cele trebuincioase le aveau destule din Dumnezeiasca purtare de grijă, căci nimic nu le lipsea lor. Cine din bogații lumii acesteia poate să zică așa: De nimic nu sînt lipsit, nimic nu-mi trebuie? Oare nu mai ales, pe cît cineva se îmbogățește, pe atîta mai mult îi trebuie ca unui lipsit și se grijește ca mai mult și mai mult să aibă, neîndestulîndu-se cu cele ce le are? Bine a zis Psalmistul: „Bogații au sărăcit și au flămînzit" (Psalm 33, 10). Nu așa plăcuții lui Dumnezeu cei ce-i slujesc cu osîrdie, nu caută multe, cu puține se îndestulează și de nimic nu se lipsesc, pentru că: „Cei ce-L caută pe Domnul nu se vor lipsi de tot binele". Fiecare din ei grăiește: „Domnul mă va paște și nimic nu-mi va lipsi" (Psalm 22, 1).

Citim în Scriptură că scoțîndu-se din Egipt poporul cel nemulțumitor, îndărătnic, cîrtitor ani 40 l-a hrănit Dumnezeu din destul în pustie și l-a adăpat cu minune și toate cele trebuincioase i-a dat cu îndestulare. Iar cum același Dumnezeu pe robii Săi cei adevărați, care se sîrguiesc a-l plăcea Lui, oare nu-i va hrăni și pe toate cele de nevoie oare nu le va da lor cu nelipsire? „Credincios este Domnul în toate cuvintele Sale" (Psalm 144), care a zis în Evanghelie: „Nu vă grijiți precum cei ce voiesc să se îmbogățească în lumea aceasta se griesc cu păgubirea mîntuirii lor, pentru că ce folos va fi lor, măcar de ar cîștiga toată lumea, iar de sufletele lor s-ar păgubi" (Luca 12; Matei 16). Deci să nu vă grijiți de prisosit, ci mai întîi căutați numai împărăția lui Dumnezeu, adică să plăceți lui Dumnezeu și toate cele trebuincioase se vor adăuga vouă, pentru că știe Tatăl vostru cel Cereșc că aveți trebuință de acestea toate. Acestea le-a grăit nemincinoasă Gura Domnului și cine poate să se îndoiască de adevăr? Oare nu citim în Viețile Sfinților, la multe locuri, cum purtarea de grijă a lui Dumnezeu, pe plăcuții săi cei petrecători prin pustietăți și prin peșteri îi hrănea? Iar peste toate acestea le-a gătit lor bogata Cereasca împărăție: „Fericiți cei săraci cu duhul - zice - că a acelora este împărăția Cerurilor". Unde din îndestularea casei Lui se vor sătura în veci. Precum s-a făgăduit, zicînd: „Eu vă făgăduiesc vouă, precum mi-a făgăduit Mie Tatăl Meu împărăția, ca să mîncăți și să beți la masa Mea întru împărăția Mea" (Luca 22, 29). Și ce este mai bogat decît aceasta? Ce este mai de dobîndă? Care prea bogate vistierii pot s-o îndestuleze pe omeneasca dorire atîta, pe cît acelea ce sînt gătite la ceruri, celor ce slujesc și plac lui Dumnezeu? Oare dorești, omule, ca să cîștigi cinste înaltă? Fă plăcerea lui Dumnezeu, slujindu-l Lui și vei fi cinstit prea mult. Ascultă pe Domnul Cel ce în Sfînta Evanghelie zice:

„De-mi va sluji cineva Mie, îl va cinsti pe el Tatăl Meu" (Ioan 12, 26). Cum îl va cinsti? Prieten Luiși pe acela îl va numi și-l va face. Pentru ce plăcuții lui Dumnezeu cei ce-l slujesc Lui, ca niște prieteni ai lui Dumnezeu se cinstesc și se proslăvesc? Oare n-a numit Scriptura pe Avraam prieten lui Dumnezeu? Grăind Iacob Apostolul: „A crezut Avraam lui Dumnezeu și i s-a socotit lui întru dreptate, și prieten lui Dumnezeu s-a numit" (Iacob 2, 23). Pe Sfinții Apostoli cum îi numește Domnul nostru? Să luăm aminte: „Voi prietenii Mei sînteți, nu vă voi mai numi pe voi încă slugi, ci prieteni" (Ioan 15 14). Și care cinste poate să fie mai înaltă decît aceasta? Ca adică prieten lui Dumnezeu a se chema și a fi? Dacă în cinstele pămîntești cele vremelnice, foarte cinstit este acel om pe care împăratul îl mărește și-l numește luiși prieten, cu cît mai ales în cea veșnică de sus slavă, mare și prea mare cinste va fi acelora care sînt prieteni împăratului Ceresc. A mărit Faraon pe Iosif, Artaxerxes pe Mardoheu și erau cinstiți și slăviți și iată și cei ce l-au ridicat la cinste și cei ce s-au cinstit, și cei ce le făceau cinste, toți demult s-au trecut, ca umbra, ca visul și locul lor nu se află pe pămînt. Iar cinstea aceea cu care Dumnezeu va cinsti și va proslăvi pe prietenii Săi în ceruri, nu se va trece întru nesfîrșirii veci. De vreme ce și Dumnezeu Cel ce-i va cinsti și-i va proslăvi este veșnic și cei ce se vor cinsti și se vor proslăvi de Dînsul, vor fi fără de moarte și slava aceea cerească fără de sfîrșit va fi. Pe acea veșnică a prietenilor lui Dumnezeu cinste, ce limbă o va spune, sau ce minte omenească o va putea ajunge? Sfîntul Apostol Pavel răpit a fost acolo și cele negrăite cuvinte auzindu-le, a zis: „Nu este slobod omului a le grăi" (I Cor. 12, 4). Pentru ce? De vreme ce mintea omenească nu poate să le cuprindă, măcar de ar fi spus Apostolul acelea ce le-a văzut și le-a auzit fără numai prin chipul celor pămîntești, de ar putea cineva din parte să ajungă pe cele cerești, gîndind așa: Nu este pe pămînt mai mare cinste, decît cinstea împărătească, deci la ceruri fiecărui rob și plăcut al Domnului, ca prietenului lui Dumnezeu i se dă cinstea împărătească, însuși Dumnezeu grăind: „Moșteniți împărăția cea gătită vouă" (Mt. 25, 34). I se dă Scaun împărătesc, precum s-a făgăduit împăratul Ceresc zicînd: „Celui ce biruiește îi voi da să șadă pe Scaunul Meu" (Apoc. 3, 12). I se va da și cunună împărătească, după cuvîntul Apostolic: „Mi s-a hotărît mie cununa dreptății, pe care mi-o va da mie Domnul în ziua aceea și nu numai mie, ci tuturor celor ce iubesc Arătarea Lui" (II Tim. 4, 8). Și tot prietenul lui Dumnezeu se va proslăvi ca un împărat în împărăția Cerească. Și decît aceasta ce este mai plăcut plăcuților lui Dumnezeu? Bine se zice: Că lui Dumnezeu a sluji, este a împărăți! Oare voiești

omule ca să te îndulcești de vreun bine și să te bucuri într-o neîngrijire? Fă plăcerea lui Dumnezeu, slujindu-L Lui și Ți se va da de la Dînsul dulceața și bucuria cea adevărată. Toată dulceața și bucuria care se află în lumea aceasta, nu este adevărată, ci mincinoasă, de vreme ce este vremelnică și într-o cea potrivnică eiși se prefăce într-o amărăciune, că numai într-o puțin îndulcește și pierde, iar după ea altceva nu rămîne, ci numai amărăciunea omului. Una, că acea vremelnică viață a pierit, alta că de veșnica dulceață l-a lipsit, alta că amare munci i-a mijlocit.

La fel și bucuria lumii acesteia se prefăce în mîhnire și în tînguire, căci numai într-o puțin veselește și trece. Iar cea într-o Dumnezeu dulceață și bucurie este adevărată, neschimbată, veșnică, de vreme ce și Dumnezeu este Adevărat, Neschimbat, Veșnic. Deci se învrednicesc de Dumnezeiasca Lui dulceață și bucurie, aceia ce în vremelnica viață a-i plăcea Lui sîrguindu-se nu cu altceva doresc a-și îndulci inima lor, ci numai cu Dumnezeiasca Lui Dragoste și nu de altceva se bucură fără numai de Dumnezeu Mîntuitorul lor. Pe unii ca aceia amărăciunea lumii acesteia nu poate să-i amărască, de vreme ce în inimă au dulceața Dumnezeieștii dragoste, și toate primejdiile vieții celei de aici nu pot să-i mîhnească pe ei: de vreme ce înlăuntru au bucuria cea duhovnicească de Dumnezeu Mîntuitorul lor. De acest fel era cel ce a zis: „Mă bucur într-o chinurile mele” (Col. 1, 24) și: „Cu dulceață mă laud într-o neputințe” (I Cor. 12, 9). Într-o care neputințe? în dosădiri, în primejdii, în izgoniri, în strîmtorări. Bătîndu-se se bucură, de primejdii amărîndu-se se îndulcește și binevoiește într-o acelea, care altora le sînt înfricoșate și amare, și în care alții plîng și se tînguiesc, el într-o acelea se veselește. Dar ce a lucrat în el o îndulcire ca aceea și bucurie în primejdii? Aceia că a iubit pe Dumnezeu cu dulceață și nimic nu putea să-l despartă pe el de la Dragostea lui Dumnezeu. „Nici prigoana, nici primejdia, nici sabia” (Rom. 8.). Însă noi să socotim, cum Dumnezeu pe plăcuții Săi, cu duhovnicești dulceți, încă în viața aceasta îi veselește, cu cît mai ales în ceea ce va să fie îi va veseli. De care și strămoșii cei vechi dorind, în tot chipul și singuri a plăcea lui Dumnezeu se sîrguiau și pe fiii lor la Dumnezeiasca plăcere i-a învățat.

Faptele anilor de la întîia mie și două sute la întîia mie
și trei sute

(De la anul 1200 la anul 1300 de la Zidirea lumii)

După moartea dreptului Set, nu în lungă vreme, seminția lui ceea ce era sfîntă și dreaptă cu totul s-a răzvrătit în viața cea

fără de lege și spurcată, după 1200 de ani de la zidirea lumii. Zice Scriptura: „Au văzut fiii lui Dumnezeu pe fiicele omenești, că sînt frumoase și și-au luat loruși dintr-însele femei de care și-au ales" (Fac. 6). Adică: Seminția lui Set s-a amestecat cu fiicele seminției lui Cain, înșelîndu-se cu frumusețea feței fecioarelor și a femeilor acelora (Conf. Chedrin, fala 9). Și au călcat porunca lui Dumnezeu cea dată lor de strămoși, de Adam și de Set și de Enos, ca adică să nu se împărtășească cu cea de Dumnezeu lepădată seminție a lui Cain, cea de Dumnezeu iubitoare și sfîntă seminție a lui Set.

Iar după ce fiii lui Dumnezeu (seminția lui Set) au defăimat Porunca lui Dumnezeu și cea legiuită în seminția lor binecuvîntată însoțire lepădînd-o, au început prin preacurvie a face fărădelege, desfătărilor trupești într-o neînfrînată aprindere curvească slujind și, în spurcata tină a necurăției păcatelor tăvălindu-se, atunci și Dumnezeu a început a-i trece cu vederea pe ei. Pentru că a zis: „Nu va petrece Duhul Meu întru oamenii aceștia, că trup sînt" (Fac. 6, 3). Adică: Cu totul s-au robit de desfătările trupeztilor păcate și îndată a arătat lor asupra-le semnul mîniei Sale. Că n-a binecuvîntat patul lor cel fărădelege, nedîndu-le lor să nască obișnuita roadă omenească, ci neobișnuit neam să iasă din ei, a slobozit la arătare mînia Sa, pentru că fiii cei ce se nășteau din ei erau ca niște sluiți, nu cu cuviincios chip. Și cînd veneau în vîrsta de bărbat apoi nu erau în măsura creșterii omenești, ci își întreceau măsura cu creșterea, ca niște copaci de dumbravă. „Intrau fiii lui Dumnezeu la fiicele oamenilor, și pe aceștia îi născură loruși, și aceia erau uriași" adică Giganți, Olbrimi, Veletini, Înalți. A căroră măsura creșterii, spun că era de 18 coți și de 20 și mai mult. Iar la nărav erau mai răi decît toți cei fărădelege oameni, ca cei din fărădelege născuți, ucigași asupra-ori, mînioși, iuți, de război și de vărsare de sînge iubitori. Mîndri și iubitori de stăpînire și lacomi fiind, peste tot pămîntul îi alungau pe oameni, silindu-i, jefuindu-i și ucigîndu-i (Conf. Chedrin, Opmeir, Corneliu, Alapid, Beroz și Adrihom). Iar la trupeză poftă cît erau de neînfrînați și nelegiuitori, nu este cu putință a da în scris, pentru că nesuferit este auzul celui cu întreagă minte, însă cel ce ar voi să știe, să citească pe caldeescul scriitor de istorii care Beroz se cheamă și destul scrie și spune de năravurile lor cele prea spurcate, că nu erau fărădelegi și necurații pe care nu le săvârșeau uriașii. Și mîncău (precum același caldeesc istoric povestește) carne de om, și le erau de mîncare lor oamenii cei uciși de dînșii. (Deci dacă omenească carne mîncău, apoi cu cît mai ales dobitocească și de fiară și de păsări și ori de ce fel). Dacă încă

și pe pruncii cei născuți care morți ieșeau din pîntecele maicii lor, pe aceia întru mîncare loruși îi prefăceau. (Acestea spune de dînșii Beroz, de este spunerea lui adevărată). Și atîta erau de urîți lui Dumnezeu și oamenilor, încît pentru ei singuri a adus Dumnezeu potopul pe pămînt, pierzînd un rău ca acela de pe fața a tot pămîntul. Iar mai înainte de potop, pe mulți dintr-înșii, cu tunet și cu fulgere îi ucidea, ca adică ceilalți să se teamă. Însă nu era în ei dumnezeiasca frică și îndreptare, pînă ce cu tot de potop au pierit. (Chedrin, fila 10).

Să luăm aminte: Cînd cel frumos chip omenesc, întru cel slut și grozav chip a început a veni? Întru acea vreme, cînd fiii lui Dumnezeu, oamenii cei sfinți, lăsîndu-și sfințenia lor, au început a cădea neînfrînați în păcate, amestecîndu-se cu fețele cele frumoase păcătoase. Pentru că omului celui căzut din sfințenie întru fărădelege, păcatul mai mare și mai greu îi este, decît păcatul păcătosului, că mai mult mînie pe Dumnezeu, și pedeapsă asupra-și își trage. A greșit păcătosul Cain, a greșit și Lameh nedreptul, unul cu uciderea, altul cu însurarea spre izbîndire, pe cît fiii lui Set cei ce au fost sfinți, care greșind, îndoită pedeapsă au adus asupra lor. Nebinecuvîntarea patului lor, care năștea ciudății și grozăvii, și Potopul cel a toată lumea.

Păcatele oamenilor celor sfinți nu sînt ca păcatele celor de obște oameni, ci ca uriașii, slute la chip, mari și înfricoșate. Urîte la chip, că pe om îl necinstesc, mari sînt de vreme ce pe mulți îi smintesc, înfricoșate, căci „Că amar aceluia prin care vine smînteala ” (Matei 8) zice Sfînta Evanghelie.

Iar Enoh trăind ani 165, a născut pe Matusalem, iar după nașterea aceluia a trăit întru nașterea de fii ani 200 și a născut fii și fete.

Faptele anilor de la mia întîia și suta a patra

(De la anul 1300 la anul 1400 după Zidirea lumii)

Enos fiul lui Set, nepotul lui Adam, tatăl lui Cainan, a murit (în anul Facerii lumii, după Bibliile rusești 1240; iar după hronografuri, în anul 1340). De toți anii vieții lui au fost 905. Va întrebă cineva: De unde celor dintîi strămoși le era o sănătate ca aceea și viață de mulți ani?

Răspuns: Feluri de pricini la aceasta se pun a fi de cei socotitori.

Cea dintîi, că din început s-a zidit omul de singur Dumnezeu întru bună așezarea alcătuirilor, a încheieturilor și a vinelor trupului, cu bună sănătatea sîngelui fiind. De n-ar fi greșit, fără de moarte și fără de sfârșit putea să trăiască ca și îngerii, iar

greșind, măcar deși a pierdut nemurirea, însă a rămas într-însul oarecare parte a sănătății celei dintîi, care și întru fiii lui de la dînsul s-a vărsat.

A doua pricină este că cu trezvie și cu măsurată hrană viețuiau, băutura bețivă la dînșii nu era ci numai apă și desfătătoarea îmbuibare nu știau, numai cu pîine hrănindu-se și cu verdețuri și cu poame, (afară de uriași).

A treia pricină că întru întregimea minții și în curăție se păzeau pe sineși, nu degrab împărtășindu-se nunții și păzindu-și curată însoțirea lor și nu adeseori amestecîndu-se, neatingîndu-se de femeia ce zămislea în pîntece. Că știau bine că nu spre curvie și trupească dulceață, ci numai spre nașterea de fii s-a rînduit de la Dumnezeu însoțirea. Deci cu curăție și cu cinste își făceau însoțirile. Precum și după aceea pe tînărul Tobie l-a învățat îngerul (Tobie 8): „Vei lua o fecioară cu frica Domnului, mai mult pentru roadă decît pentru curvie”. Iar cei ce în însoțire cu neînfrînare trăiesc și la curvia lor năvălesc „ca și calul și catîrul la care nu este pricepere” aceia își vatămă întru sineși sănătatea trupească și își imputinează zilele vieții lor, și (precum în cartea lui Tobie se scrie) pe Dumnezeu de la sineși și de la mintea lor îl gonesc. Iar înfrînarea de la trupeasca împreunare păzește sănătatea omului și-i lungește zilele vieții lui.

A patra pricină ce a fost strămoșului lungimea de zile, se numără de unii puterea pămîntului. Pentru că pămîntul din început după a sa de Dumnezeu zidire era mai lesnicios și mai puternic spre nașterea sănătoaselor roduri și cele ce se nășteau din el roduri erau mai puternice decît cele de acum, ca adică să întărească firea omenească și să se ție viața poporului. Iar după ce cu potopul s-a udat tot pămîntul, atunci i s-a imputinat puterea lui, și rodurile ce se nasc din el nu se fac așa puternice și lucrătoare, spre păzirea sănătății oamenilor, precum mai întîi.

A cincea pricină este istețimea lui Adam, prin care știa puterea doftorească a tuturor verdețurilor și mai cu iscusință decît toți cei de pe urmă prea înțelepți doftori și le spunea pe acelea fiilor săi și nepoților și strănepoților și știau oamenii aceia cu ce să-și păzească sănătatea lor întru îndelungare de zile.

A șasea este - cea mai dintîi și cea mai adevărată pricină - a lui Dumnezeu bunăvoire și tăinuită lucrarea Aceluia, care cu minune atîta de lungă ținea viața oamenilor celor dintîi la ani mulți. Pentru aceasta, ca adică mai degrabă să se înmulțească neamul omenesc și ca adică la toate lucrurile cu iscusință întru lungimea zilelor să se afle tot meșteșugul cel trebuincios vieții

omenești și, ca adică, în neamurile cele de pe urmă, adică în nepoții și în strănepoții lui Adam, să se întărească cunoștința în Dumnezeu, Ziditorul a toată făptura. Pentru că spunea Adam fiilor săi, iar fiii fiilor și nepoții nepoților, cum l-a zidit Dumnezeu pe om din pămîntească țărîină, iar pe ajutătoarea lui din oasele coastei lui, cum l-a pus în Rai și i-a poruncit să nu guste din pomul acela și cum se făcu călcarea poruncii lui Dumnezeu și cea din Rai izgonire. Aceia cu lacrimi spunîndu-le îi învăța să știe pe Dumnezeu Făcătorul tuturor și să creadă într-însul și să se închine Aceluia și să ceară de la Dînsul toate și să nădăjduiască spre El. Pentru aceea Dumnezeu, cu minune ținea viața sfinților strămoși la atîția de mulți ani.

Faptele anilor de la mia întîi și suta a cincea

(De la anul 1400 la anul 1500 de la Zidirea lumii)

Matusalem, fiul lui Enoh, a născut pe întîiul născut al său Lamah, în care an al vieții sale, Matusalem l-a născut pe Lamah, nu deopotrivă povestesc scriitorii anilor, în Bibliile rusești scrie: „Trăind Matusalem ani 187 a născut pe Lamah” (Fac. 5, 25), iar în hronografele rusești și în cuprinderea anilor, cea scrisă în cel mai mare Minei al lui Macarie preasfințitul Mitropolit al Moscovei, în luna lui August se scrie așa: A trăit Matusalem de la nașterea sa ani 167 și a născut pe Lamah”. Așa și în limba latină se află în Hronicul lui Ioan celui ce se numește Navclir că în anul vieții sale 167, Matusalem a născut pe Lamah. Hronicul acela este tipărit în Colonia în anul de la nașterea lui Hristos 1544.

Deci după Bibliile rusești, vine să fie nașterea lui Lamah din Matusalem în anul Facerii lumii 1374, iar după hronografi în anul 1454.

Dreptul Enoh plăcutul lui Dumnezeu s-a răpit în Rai, în anul Facerii lumii, după Bibliile rusești, 1387; iar după hronograful grecesc al lui Chedrinus în anul 1488 (Vezi la fila 10). Acest sfînt strămoș le sfătuia pe popoarele cele răzvrătite spre pocăință și îndreptarea vieții lor de care lucru se pomenește în cartea lui Sirah, așa: „Enoh a plăcut Domnului și a pus chip de pocăință înaintea neamurilor” (Sirah 44, 15). Iar văzînd dreptul pe păcătoșii cei ce nu se îndreptau, îi izgonea pe ei cu înfricoșată Judecata lui Dumnezeu, proorocește de aceea înainte spunîndu-le. Precum de aceasta Sfîntul Apostol Iuda, în trimiterea sa mărturisind, grăiește: „Amar lor, că în calea lui Cain au umblat. A proorocit de acestea cel al șaptelea de la Adam, Enoh zicînd: Iată va veni Domnul într-o întunerece de sfinții Săi îngeri, ca să facă judecată pentru toate și să în-

frunzeze pe toți necurații pentru lucrurile necurăției lor, prin care au făcut păgînătate și pentru toate cuvintele lor cele silnice care le-au grăit spre El păcătoșii cei necurați" (Iuda vers. 11, 14, 15).

Proorocia aceea, Enoh dreptul nu numai cu gura o propovăduia, ci și scrisorii o da, ca nu numai pe cei ce sta de față și pe cei ce-l ascultau pe el, ci și pe cei ce departe locuiau să-i înfricoșeze cu Judecata lui Dumnezeu și să-i sfătuiască ca să înceteze de la răutăți. Și este de crezut o povestire a unora care spun (Tertulian și Ieronim) că acea Carte a Proorociei lui Enoh s-a luat de Noe în corabie, ca întreagă de potop să se păzească. Și așa la poporul cel de pe urmă după potop înmulțindu-se cea pentru înfricoșată Judecata lui Dumnezeu, a lui Enoh proorocie s-a făcut știută.

Deci a fost răpirea dreptului Enoh în Rai, nu la singurătate, ci privind mulți, pentru că de ar fi fost la singurătate răpirea lui, apoi cine ar fi văzut-o și ar fi știut-o? Cine ar fi crezut nemărturisind nimeni. Deci de crezut este, că în mijlocul adunării poporului el fiind, și învățînd pe cei ce-l ascultau și de înfricoșată Judecata lui Dumnezeu ceea ce la sfîrșitul lumii va să fie, spunîndu-le, s-a luat de Dumnezeiasca Putere spre înălțime, toți privind la el și văzîndu-l ridicat și înălțat fiind în văzduh (Conf. Corneliu la Sirah și Carion hronograf fila 10). Și erau mulți martori la acea răpire a lui, ca niște singuri văzători și au cunoscut toți că în Rai cu Dumnezeiasca voire mutat a fost, din care s-a izgonit Adam.

Pentru ce pricină a voit Dumnezeu ca pe robul Său Enoh să-l mute în Rai?

În feluri multe despre aceasta de cei de Dumnezeu înțelepțiți se semuiesc: Una că i-a plăcut Lui și vrednic s-a făcut de bunătățile Raiului; alta, ca nu cumva, unul ca acesta plăcut Lui, între păcătoși în lungime petrecînd, să se vatăme cu oarecare sminteli de păcate, care lucru la înțelepciune s-a pomenit: „Plăcut lui Dumnezeu fiind, l-a iubit, și petrecînd între păcătoși s-a mutat. Răpit a fost ca să nu schimbe răutatea mintea lui sau înșelăciunea să înșele sufletul lui" (Înțelepciune 4, 10). Iar alta, ca dreptii cei ce erau atunci, să se încredințeze de viața ceea ce va să fie, care este gătită de Dumnezeu plăcuților Lui, și să cunoască de ce fel de viață s-a lipsit Adam singur prin căderea păcatului său și pe noi toți ne-a lipsit. Că de n-ar fi greșit Adam, toți oamenii, după îndelungate zilele vieții lor, s-ar fi mutat cu trupul de pe pămînt la Cer, precum și Enoh s-a mutat în Rai. Iar mai ales (după potrivita înțelegere a tuturor Părinților) pentru aceea Dumnezeu l-a mutat pe Enoh de la cele de aici la Rai cu trupul, ca la sfîrșitul lumii în zilele lui

Antihrist să fie (împreună cu Ilie) martori lui Hristos și înainte mergători ai celei de-a doua înfricoșate Venirii Lui, de care a proorocit.

Faptele anilor de la mia întâi și suta a șasea

(De la anul 1500 la anul 1600 de la Zidirea lumii)

Cainan fiul lui Enos și tatăl lui Maleleil a murit (în anul Facerii lumii, după Bibliile rusești 1435, iar după hronografuri 1535) deci au fost toate zilele lui Cainan ani 910.

Întru acești ani, din faptele omenești nimic mai mult n-am aflat, afară de moartea lui Cainan. Deci aceasta la acel loc, să ne fie nouă spre Istorie și spre învățătură de năravuri.

În Istoria Facerii, începînd de la Adam, după fiecare strămoș ce mulți ani au trecut, apoi sfîrșind viețuirea unuia, acest cuvînt îl citim: „Și a murit”, adică: „A trăit Adam ani 930 și a murit. A trăit Set ani 912 și a murit. A trăit Cainan ani 910 și a murit” (Fac. 5, 5). Și pentru ceilalți la fel se citește, că cu moartea și-au sfîrșit viața lor cea de mulți ani, întru care arătat se vede lucrătoarea putere a cuvintelor lui Dumnezeu care înainte s-au zis către Adam: „Ori în ce zi veți mînca din pomul cel cu Poruncă oprit, cu moarte veți muri” (Fac. 2, 17).

Iar nouă acest cuvînt ce adeseori ni se spune în Sfînta Scriptură: „Și a murit” este ca un ciocan ce lovește în pentru că pomenirea noastră o bate și împietrirea inimii o zdrobește. Că dacă oamenii cei din întîia lume care atîta de mult au trăit, de moarte n-au scăpat, cu cît mai ales noi de puțină vreme fiind, vom muri. Aceia după atîtea sute de ani trăind își așteptau moartea lor, iar noi sfîrșitul lîngă uși avîndu-l, oare în lungă vreme ni se cade s-o așteptăm pe ea? Oare nu în toate zilele se citește în rugăciunile celor ce merg spre somn: „Iată groapa îmi zace înainte, iată moartea de față îmi stă”.

Dar ce este moartea? Ce este obiceiul morții? Care îi sînt lucrurile ei? Ce nevoie stă spre noi, ca să avem pomenirea morții? Să socotim noi muritorii.

Moartea este despărțirea sufletului de trup, dezlegare de cea firească acelora legătură, a stihilor risipite, prin care omeneasca fire împreună stă, a organelor omenești nelucrare, a simțirilor nesimțire, a vieții încetare, dezlegare a omeneștii alcătuirii. Pentru că omul din suflet și din trup este alcătuit, iar murind el, nu mai este încă om, măcar deși trupul văzut ar sta de față, măcar deși sufletul rămîne nemuritor. Ci de vreme ce sînt de la sineși despărțiți, apoi nici sufletul nu mai este om, ci numai suflet, nici trupul nu mai este om, ci stîrv. Și pentru

aceea firea celor vii se teme de moarte, de vreme ce moartea ia de la dînsa ființa aceea, ca adică să nu fie ea cum era, să nu fie (zic) omul, om, ci întru nimic să se întoarcă el cu totul, pînă la ziua Judecării și trîmbița Arhanghelului, care-i va deștepta pe cei morți.

Obiceiul cel firesc al morții este, ca fără de știre să vie la om, măcar deși la toți aceia singură știută este, pentru că ce este mai știut în viața noastră decît moartea? De vreme ce (după Apostolicul cuvînt: „Rînduit este oamenilor odată să moară” (Evr. 9, 27). Și ce este mai neștiut decît venirea (sau ceasul) morții? Precum și singur Domnul în Evanghelie grăiește: „Nu știți ziua și ceasul în care Fiul Omului (Cel ce viața și moartea stăpînește, ca să ia sufletul) va veni” (Matei 25, 13). Știută este de toți moartea, de vreme ce nemutat, neschimbat la fiecare aceea va să fie, și nimeni nu poate să scape de ea. Neînștiințată este venirea ei, de vreme ce nu dă pentru sine nici o știre, nici nu caută vreme, nici nu numără zilele și anii, nu așteaptă bătrînețe, nu cruță tinerețe, nu întreabă: oare gata este cineva? Nici un ceas nu slăbește pe cel negata om, cînd vine la dînsul. Știută este moartea, că după cîți oameni sîntem, pe atîția muritori sîntem, fiindcă ne-am alcătuit din materiile care pururea se împotrivesc între ele: din pămînt, din apă, din văzduh și din foc, dintru a cărora între ele osebită împotrivire, nevoie îi este omului a muri.

Neștiut este ceasul morții, de vreme ce adeseori se întîmplă neașteptată între stihii unele altora dovedire. Uneori focul pe umezeală din om o usucă, precum este boala frigurilor; alteori umezeala pe fierbințeleală o stinge, precum patima beției și Hidropica sau slăbănogirea sau paralizia și altele de asemenea pricini, care neașteptată moarte îi fac omului.

Știută este moartea, de vreme ce tuturor ce în lumea aceasta se nasc, calea vieții nu într-altă parte le stă înainte să meargă, ci numai la moarte. Însă nearătată este vremea morții, fiindcă nu știe nimeni la ce loc îl așteaptă pe el moartea, sau îl va ajunge pe el ceasul morții. Știută este aceea, că sufletul din trup se va despărți negreșit, dar nu se știe aceasta cum se va despărți, oare după firea legii morții, sau după vreo silitoare primejdie. Toți știu că vor muri, iar chipul morții sale cum și cu ce întîmplare are să moară, nimeni nu poate să știe. Moartea știută este, fiindcă cu dreaptă Judecata lui Dumnezeu, pentru păcatul strămoșesc ca o pedeapsă spre tot neamul omenesc s-a adus. Iar nearătat este ceasul morții, fiindcă vremii vieții omenești nu i-a pus Dumnezeu hotar arătat, ci întru neștiute Judecățile Sale a ascuns-o aceea. Știm că vom muri, dar nu știm cînd vom muri, ori astăzi, ori mîine, ori de

dimineată, ori târziu, ori ziua, ori noaptea. Mulți culcându-se să doarmă spre noapte, nu s-au deșteptat din somn, ci morți s-au aflat și li s-a făcut somnul moarte, iar patul mormînt. Mulți din somnul nopții deșteptându-se și ziua văzînd-o, iar noaptea neajungînd-o au murit.

Benchetulia Baltazar împăratul Caldeilor de cu seară și cum tare se veselise, iată se văzu o mîină a unei fețe nevăzute, pe perete în preajma luminii, scriind cu neștiute cuvinte judecată de moarte asupra lui, și ucis fu în noaptea aceea. Oare știa el ceasul cel atît de grabnic al morții sale? Oare se nădăjduia să moară într-o noapte? A adormit pe patul său seara târziu, voievodul oștii siriene Holofern, plin de vin, și îndată somnul în moarte l-a schimbat, cu femeiască mîină tăindu-i-se capul (Iudita 13, 3). Și cel ce de cu seară se lăuda că a doua zi cetatea Iudeilor Betulia, ca pe o pasăre s-o ia, acela ca o singură pasăre a căzut în lațul morții. Se grija bogatul căruia îi rodise țarina, unde să-și adune rodurile, hambarele cele mici să le risipească și mai mari să le zidească, gîndea ca ani mulți să mîînă, să bea, să se veselească își hotărâra luiși. Iar Dumnezeu îi zise lui: „Nebunule, în această noapte vor să-ți ceară de la tine sufletul tău” (Lc. 12, 20). Și așa cel ce aștepta să trăiască ani mulți, a murit fără de veste, o noapte netrăind.

O, cît de neștiută este venirea și ceasul morții! Bine ne sfătuiește Domnul, zicîndu-ne: „Fiți gata privegheați și vă rugați, că nu știți vremea cînd va fi” (Mc. 13, 33). Iar lucrările morții sînt acestea: adică apucă de la om toate cele ce le are omul în lumea aceasta: bogăția, cinstea, slava, frumusețea, desfătarea tuturor bunătăților. Căci cînd moare omul, oare nu le lasă pe toate? Nici se va pogorî cu dînsul slava lui (Psalm 48, 18). Despărțește pe unul de altul, pe părinți de fii, pe stăpîn de slugi și toată iubirea omenească și pe toată nădejdea celor vremelnice o curmă și o pierde, îi deschide omului ușa veșniciei și o începe pe ea, oricare ar fi, ori bună, ori rea. Dreptilor le deschide ușa veșniciei celei fericite, care este întru împărăția cerească, iar păcătoșilor celor ce fără de pocăință mor, le deschide ușa veșniciei celei dureroase, care este în iad. Pentru că în ce fel îi este aici această viață, de acel fel îi va fi lui acolo și răsplătirea.

Deci ni se cade nouă, muritorilor, ca pomenirea morții de-a pururea în minte s-o avem și într-o noapte să ne învățăm, ca temîndu-ne de neștiutul ceasul ei, să ne înfrînăm de mîniitoarele de Dumnezeu lucruri și să fim totdeauna gata de ieșire. Sf. Ioan Scărarul la Cuv. 6 spune că atîta nevoie este pomenirea morții la cei ce vor să se mîntuiască, pe cît de nevoie îi este pîinea omului. Că precum fără de pîine nu se poate

trăi, așa fără de pomenirea morții, nu este cu lesnire cuiva a-și îndrepta viața sa. Fără de pâine, cu trupul, iar fără de pomenirea morții cu duhul slăbește omul. Pâinea întărește inima omului, iar pomenirea morții întărește viața cea îmbunătățită. Cel ce are pâine, de foame nu moare, cel ce are de-a pururea pomenirea morții, nu-și omoară sufletul său cu moartea păcatului, nu greșește de moarte.

Pentru Isihie Hirevitul scrie același Scărar: Că din început în negrijă mare trăind, s-a îmbolnăvit și a murit și zăcînd mort ca un ceas, s-a deșteptat din moarte ca din somn, sufletul lui cu Dumnezeiască Poruncă întorcîndu-se în el. Deci după învierea sa, s-a închis în chilia sa și a petrecut în ea 12 ani neieșit, nevorbind ceva cu cineva nicidecum, ci numai puțină apă și pâine ce i se aducea lui gustînd și pururea tăcînd, fierbinți lacrimi din ochii săi neîncetat vărsa. Iar cînd cu totul avea să se sfîrșească, frații deschizînd ușa au intrat la el și l-au rugat mult ca să le spună lor ceva de folos. Și numai aceasta au auzit de la dînsul: iertați-mă, nimeni știind cu adevărat pomenirea morții, nu va putea cîndva să greșească. Aceasta zicînd, s-a sfîrșit întru Domnul. Și se minunau aceia, care știau mai dinainte viața lui cea negrijulie, cum s-a îndreptat cu frica morții.

Deci să ne învățăm și noi la pomenirea morții și să ne îndreptăm pe noi pînă ce avem vreme, ca să nu ne apuce pe noi moartea negata. Să luăm aminte la folositorul sfat al Scărarului care zice: „Pomenirea morții de-a pururea să se culce și să se scoale cu tine”.

Faptele anilor de la mia întîi și suta a șaptea

(De la anul 1600 la anul 1700 după Zidirea lumii)

Lameh dreptul (nu cel din seminția lui Cain cu două femei, ci altul cu acel nume, din seminția lui Set) trăind de la naștere ani 188, a născut pe Noe (în anul de la Facerea lumii după Bibliile rusești 1562, după hronografii rusești în anul 1642).

Și a proorocit Lameh pentru cel de curînd născut prunc Noe, zicînd: „Acesta ne va odihni pe noi de faptele noastre și de scîrbele mîinilor noastre pe pămînt, pe care l-a blestemat Domnul Dumnezeu” (Fac. 5, 29). Și s-a plinit în vremea sa acea proorocie a tatălui pentru fiul, cînd Noe a aflat mai lesnicioasă lucrare de pămînt spre hrană, ca adică cu dobitoacele să are pămîntul. Pentru că mai înainte (precum grăiesc rabinii evrei) nu știau oamenii să are, ci singuri săpînd pămîntul, semănav grîul. Iar Noe întîi a aflat rapița, fiarele, plugul și perechile

boilor și au început să are pământul și așa au făcut slăbire lucrului mâinilor omenești, încă și cu aceea a odihnit Noe pe neamul omenesc, că pământului celui de Dumnezeu blestemat, i-a mijlocit după potop binecuvântare spre îndestularea rodurilor, cu a sa de Dumnezeu primită jertfă și cu rugăciunile cele plăcute lui Dumnezeu (Fac. 3, 17), că a binecuvântat Dumnezeu pământul pentru plăcutul său pe care pentru Adam îl blestemase. Către aceasta a luat și altă binecuvântare, ca adică să mănince carne și pește, de care mai înainte de potop oamenii, iar mai ales seminția lui Set ceea ce era plăcută lui Dumnezeu, nu mâncau, fără numai uriașii cei urâți de Dumnezeu, după spunerea caldeieștii istorii care înainte s-a pomenit, de este aceea adevărată întru spunerile sale. Numai iarăși puțin a odihnit Noe și cu aceea pe oamenii cei ce se osteneau, că a aflat vinul din struguri, spre veselia neamului omenesc, de care se va zice mai pe urmă. Iar mai ales în proorocia aceea, Lameh înainte văzînd duhovniceasca odihnire, adică mîntuirea neamului omenesc ceea ce se aștepta, care avea să fie prin venirea lui Mesia, a zis pentru fiul său: „Acesta ne va odihni pe noi” ca și cum ar zice: Acesta după Potop, Tată și înnoitor va fi neamului omenesc și va ieși din seminția lui Mîntuitorul, care va să ne fie nouă odihnă și veselie și izbăvire din blestem, căci cu adevărat Hristos Mîntuitorul nostru este Odihnă și Bucurie tuturor dreptilor.

Iar după nașterea lui Noe, Lameh a trăit întru nașterea de fii 565 ani, și a născut fii și fete.

Lîngă spunerea aceasta, cum că adică Noe a aflat arătura pământului, să se pomenească spre lucrarea pământului, cuvîntul Sfîntului Gură de Aur care zice așa: „Lucrarea pământului este mai de nevoie decît toate meșteșugurile, pe care și cea mai întîi a pus-o Dumnezeu, zidind pe om”. Iată acest mare lerarh spune că lucrarea de pămînt este cea mai întîi și mai de nevoie decît toate meșteșugurile. Cea mai întîi, căci aceasta întru început s-a poruncit de la Dumnezeu lui Adam: „Întru sudoarea feței tale îți vei mânca pîinea ta”. Iar cea mai de nevoie, că la toți oamenii - la împărați și la boieri și la stăpîni - pîinea la început spre hrană le trebuie deasemenea, ca și săracilor. Sînt și alte meșteșuguri de nevoie la viața omenească, ci acelea toate slujitoare sînt lucrării de pămînt. Pentru că cine din meșterii cei mari prea înțelepți, nu caută pîine? Iar încă și pentru aceasta lucrarea de pămînt este vrednică de laudă, că este cu dreptate. Celelalte meșteșuguri nu fără de păcat se fac, că unele spun minciuni, altele fură, altele înșeală, iar lucrarea de pămînt pe toți de obște îi hrănește, pe cel ce se ostenește și pe cel ce nu se ostenește.

O, cît de mulți sînt cei ce mănîncă pîinea în zadar, pe care a-i număra nu se poate! Mulți se hrănesc cu feluri de nedrepte dobînzi. Unul din jafuri și din răpiri, altul din furțișaguri și din războaie, altul din năpăstuiiri și din tiranii, altul din alta oarecare lui Dumnezeu neplăcută purtare de grijă. Singură lucrarea de pămînt, din osteneala mîinilor sale și din sudoarea feței sale își are hrana sa, dreaptă și lui Dumnezeu plăcută, ca ceea ce nimănui nu-i face strîmbătate, ci mai ales de la toți se năpăstuiește, căci cu atît de multe dăjdii este îngreuiată și de cei puternici asuprită.

Și de mirare este cu adevărat, că un meșteșug ca acesta și cel mai întîi și cel mai de nevoie și drept, se socotește necinstit a fi de aceia ce cu bun neamul lor în zadar a se slăvi s-au obișnuit. Căci de ce este necinstit acel meșteșug? Întru care cei mai dintîi și mai mari strămoși ai noștri, din care toți am ieșit, Adam și Noe, unul înaintea potopului, iar altul după potop s-au ostenit. Adam săpînd, iar Noe arînd lucra pămîntul.

Și ce ai, o, bunule de neam, întru nașterea ta, mai sus decît lucrătorul de pămînt, afară numai de numele blagorodiei tale, că de aceeași tină ești de care și el. Și același, iar nu alt chip este al nașterii tale precum și al aceluia, și întru același pămînt și țărîna te vei întoarce, întru care și acela, nici slava buneii tale rodire, în mormînt și în iad cu tine se va pogori.

Deci se află în povestirile cele vechi, că și la împărăteștile Scaune, din lucrătorii de pămînt se ridicau oameni vrednici și cu bună sporire și cu slavă stăpîneau. Unul ca acela a fost Premisl al cehilor; de la acela fu Peast al leșilor. Ci și în Scriptura cea Veche citim, oare nu de la lucrarea de pămînt a chemat Domnul pe Ghedeon bărbat puternic, spre stăpînirea și îndreptarea poporului Israel, și l-a arătat pe el slăvit biruitor asupra Madianitenilor? Iar Sfântul Prooroc Ilie, oare nu de la plug l-a luat pe Elisei întru Prooroc? (III Regi 19).

Deci să nu defaime nimeni pe lucrătorii de pămînt, pentru al lor prost neam, cînd și împărații și sfinții plăcuți lui Dumnezeu din el ies. Bine a spus cuviosul Simeon cel Nebun pentru Hristos, prietenului său Ioan Diaconul, înaintea sfîrșitului său zicîndu-i: „Între cei proști oameni, care prin sate petrec și lucrează pămîntul și întru nerăutate și în dreptatea inimii sale trăind, pe nimeni nu hulesc, nici năpăstuiesc, ci din osteneala mîinilor sale întru sudoarea feței își mănîncă pîinea sa. Între unii ca aceia mulți sînt sfinți mari. Că i-am văzut eu pe ei venind în cetate și împărtășindu-se cu Trupul și Sîngele lui Hristos și făcîndu-se ca niște aur curat".

Maleleil fiul lui Cainan și tatăl lui Iared a murit (în anul Facerii lumii, după Bibliile rusești 1590, iar după hronografi în

anul 1690), iar toți anii vieții lui au fost 895.

Faptele anilor de la mia întâi și suta a opta

(De la anul 1700 la anul 1800 după Zidirea lumii)

Întru acești ani de la 1800, n-am aflat nimic de acel fel, ca adică să le dăm Scripturii, fiindcă acelea ce în vremile cele prea vechi înainte de potop se făceau lucruri omenești, întru știința neamurilor celor de pe urmă nu cu totul au venit. Ci pentru multe, în Sfântă Scriptura puține s-au vestit. Că atunci între oamenii cei ce după voia lor viețuiau neavînd acest fel de lege, în ce fel mai pe urmă s-a dat puțin folos, mai multe păcate spurcate întru fărădelege erau făcute.

Deci numai despre aceea: cît de mare rău este păcatul, să vorbim ceva, nevrînd a lăsa după acești ani nenumărați, locul tăbliței gol. Însă către aceasta, ca noi cei ce avem legea lui Dumnezeu cea dată nouă, să nu urmăm nelegiuirilor celor de demult care au mâniat pe Dumnezeu. Deci ce este păcatul să socotim în scurt.

Păcatul este călcare a poruncii lui Dumnezeu, împotrivire Voii lui Dumnezeu, neascultare spre Dumnezeu cel ce a poruncit să nu facem rău ci să lucrăm binele; întoarcere și depărtare luiși de la Dumnezeu, defăimarea lui Dumnezeu și de a sa mîntuire negrijire, de singura voie surpare luiși din viață la moarte. Pentru că omul ce face păcatul, mort și-l face pe al său suflet, străin de veșnica viață, mărturisind Scriptura: „Sufletul cel ce greșeste, acela moare” (Iezechiil 18, 4).

Ce urmează păcatului? Îi urmează mîniere de la Dumnezeu, de bunătați lipsire și pedeapsă. Că precum împăratul pămîntesc, de s-ar face vreun rob al lui potrivit poruncii lui, îndată pe aceea spre defăimare luiși o socotește și se mînie pe el și-l lipsește pe dînsul de mila sa cea mai dinainte și-l dă la pedeapsă. La fel cerescul împărat Dumnezeu, se mînie spre omul care a fost zidit de El și pe care l-a îmbogățit cu Darul Său și pe care l-a iubit ca un tată pe fiu și căruia la Cer i-a gătit veșnicele Bunătăți, dacă acela defăimînd atîta Milă a Ziditorului său și Dragoste și facere de bine, ar începe a călca Poruncile Lui și a face acelea, care Stăpînului nostru îi sînt neplăcute și potrivnice. Se mînie asupra lui și spre ocară și necinste Luiși socotește lucrările cele rele ale aceluia, ca pe niște potrivnice Dumnezeieștii Voii Lui. Deci mai întâi îl lipsește pe acela de Darul Său cel mai dinainte, apoi prin dreaptă Judecata Sa, îl rînduiește pe el (de nu s-ar pocăi) la pedeapsa morții, care îi așteaptă pe păcătoși în iad. Iar nouă de aici să ne fie a înțelege, cît de mare rău este păcatul, de

vreme ce de niște răutăți ca acelea se face pricinuator.

Mare rău este păcatul, că mînie pe Dumnezeu, îl mînie fiindcă omul cel ce greșește ocărăște pe Dumnezeu și-L necinstește pe El, precum și Apostolul către Romani grăiește; „Cu călcarea Legii, pe Dumnezeu necinstești” (Rom. 2, 23). Necinstește păcătosul pe Domnul său, mai mult cinstind pe făptură decît pe Făcător, pe vremelnica dulceață a păcatului, decît pe ceea ce este întru Dumnezeu nesfîrșită desfătare și răsplătindu-i Lui rele pentru bune, și urîciune în loc de iubire, și întorcîndu-se dinspre Acela de la care a luat ființa și suflarea, întru care viețuiește și se mișcă. Oare nu este aceasta ocară lui Dumnezeu și necinste de la păcătos? Necinstește și mînie păcătosul pe Tatăl ceresc, Cel ce ne-a dat nouă stăpînire ca să fim fiii lui Dumnezeu. Îl necinstește căci greșind greu și nevrînd a se pocăi, se leapădă de a-i fi fiu, prin care i se făcuse lui fiu. Nu voiește să-L aibă luiși întru Tată, ci se face fiu diavolului pizmașului lui și pe acela îl primește luiși în loc de tată. Pentru că păcătoșilor celor nepocăiți, diavolul le este tată, iar nu Dumnezeu, precum se vede din cuvintele Sfîntului Apostol Pavel, cele grăite către Elima vrăjitorul la Fapte 13,10: „O plinule de toată înșelăciunea și de toată răutatea, fiule al diavolului și vrăjmașule a toată dreptatea!” Iată, păcătosului nu-i este tată Dumnezeu, ci diavolul. Deci oare nu este cinste și ocară, Tatălui Ceresc de la unii fii ca aceia? Care părăsindu-L pe El aleargă la diavolul și i se fac fii aceluia? Și oare nu se va învăpăia cu mînia și cu iuțimea Tatăl Ceresc asupra unora ca aceora? Cu adevărat foc se va aprinde din mînia Lui, îi va arde pînă la iadul cel mai de jos (Deut. 33, 22).

Necinstește și mînie păcătosul pe Dumnezeu Fiul, a doua oară (precum zice Apostolul) răstignindu-L pe El loruși și batjocorindu-L pe El cu faptele cele păcătoase, iar mai ales cu cele de curvie ale sale. (Evr. 6, 6). Pentru că cel ce se spurcă cu unele ca acele păcate, le spurcă întru sine pe mădulările lui Hristos. Că trupurile noastre nu sînt ale noastre, ci ale lui Hristos Domnului nostru, grăind Apostolul: „Oare nu știți că trupurile voastre sînt mădulări ale lui Hristos?” Ale lui Hristos (I Cor. 6, 16) căci cu cinstul Lui sînge v-ați răscumpărat. Drept aceea și zice: „Nu sînteți ai voștri, căci răscumpărați sînteți cu preț, deci oare luînd mădulările lui Hristos, le voi face mădulări curvei? Să nu fie!”. Apoi cel ce curvește, oare nu pe Hristos Fiul lui Dumnezeu îl necinstește, spurcînd întru sine mădulările Lui, și oare nu-L mînie pe El? Logodiți sîntem lui Hristos Mîntuitorului nostru, precum mireasa mirelui, după cuvîntul Vasului alegerii cel ce zice: „V-am logodit pe voi unui

bărbat, fecioară curată, să vă pun înaintea lui Hristos" (II Cor. 11, 2). Să fim cu Dînsul una, nu numai cu Duhul precum se scrie: „Cel ce se lipește de Domnul, un Duh este cu Domnul" (I Cor. 6, 17), ci și cu trupul. Pentru că mădulări sîntem (după Apostolul) Trupului Lui, din Carnea și din Oasele Lui (Efes. 5, 30). Căci zice Sfîntul Ioan Gură de Aur: „Precum Fiul lui Dumnezeu, de a noastră ființă este, așa noi a Lui ființă sîntem. Și precum El ne are pe noi întru Sine așa și noi pe El întru noi înșine". Pînă aici Gură de Aur.

Deci însoțiți sîntem cu Dînsul ca mireasa cu mirele, nu numai într-un Duh, ci și într-un trup. Drept aceea și Chiril al Ierusalimului zice: „Un trup și un sînge cu Hristos (întru sfîntă împărtășire) ne facem". Aici să gîndim: Oare nu se mînie mirele cînd o vede pe mireasa sa preacurvind? De asemenea și Hristos, oare nu se pornește spre mînie văzîndu-l pe acela, pe care l-a însoțit Luiși într-un Duh, într-un trup, spurcîndu-se cu necurățiile păcatelor, ca preacurvind despre dînsul, oare nu se va scula la răzbunare? După cuvîntul Psalmistului: „Pierdut-ai de la Tine pe tot cel ce curvește" (72, 26).

Necinstește și mînie păcătosul pe Dumnezeu Duhul Sfînt alungîndu-L pe El de la sine prin spurcatele lucruri. Pentru că nu poate să petreacă acolo Duhul Sfînt unde păcatul cel spurcat se săvîrșește. Sfîntul Ioan Gură de Aur îl aseamănă pe Duhul Sfînt cu albina, care în cele curate și bine mirositoare știubee iubește a se sălășlui, iar de la locurile cele cu rea putoare zboară departe. Iar omul creștinesc cel ce a primit întru sine la Botez pe Duhul Sfînt, asemenea este cu vasul albinelor, întru care ca o albină în vasul său petrece Duhul Sfînt. Precum grăiește Apostolul: „Oare nu știți că voi sînteți Biserica lui Dumnezeu și Duhul lui Dumnezeu petrece în voi. Oare nu știți că trupurile voastre sînt Biserică Duhului Sfînt celui ce petrece întru voi? Pe care îl aveți de la Dumnezeu" (I Cor. 3, 16; și cap. 6, vers. 19). Deci precum fumul cel puturos o gonește pe albină de la vasul ei, așa puturosul lucru al păcatului îl alungă pe Duhul Sfînt de la om. Duhul Sfînt în om este, ca un stăpîn de casă deci oare nu este necinste și ocară Stăpînului casei, dacă cineva străin venind, ar începe a-l izgoni pe el din casa aceluia cu sila împingîndu-l? Așa ocară și necinste Duhului Sfînt l se face de la păcatul omului, izgonindu-L pe El din casa Lui. Iată cît de mare rău este păcatul, că pe Dumnezeu cel în Treime Unul, pe Tatăl și pe Fiul și pe Duhul Sfînt îl mînie!

Mare răutate este păcatul și pentru aceasta: că-l lipsește pe păcătos de multe bunătați duhovnicești, pe care mai înainte le adunase el luiși, și care gătite îi erau lui de la Dumnezeu.

Pentru că mîniat fiind Dumnezeu, se iau de la păcătos duhovniceștile Daruri ale lui Dumnezeu, întîi se iau cele mai dinainte plăți, prin care și-ar fi mijlocit omul mîntuire luiși, adică cele bune lucruri. Pentru că zice Dumnezeu în proorocia lui Iezechiel: „De s-ar abate dreptul din calea lui cea dreaptă, și ar face fărădelege, toate dreptățile lui pe care le-a făcut, nu se vor mai pomeni încă” (Iezec. 18, 24). De aici putem a înțelege, că măcar cineva și mari bunătăți și nevoințe mai înainte a arătat, măcar postiri multe, măcar rugăciuni, măcar feluri de omorîri ale trupului, pentru păzirea curăției, măcar oarecare osteneli alese, ori milostenii, ori cheltuieli nu puține la zidirea și împodobirea Bisericii Domnului, ori și altele oarecare plăceri dumnezeiești de ar face, cînd ar cădea în oarecare păcat de moarte și din acela îndată prin pocăință nu se va scula, ci în el va întîrzia, toate cele mai dinainte lucruri bune se risipesc și mor și într-o uitare se fac înaintea lui Dumnezeu. A zis: „Toate dreptățile lui nu se vor pomeni, pentru un păcat, dacă acela nu s-ar curăți degrab prin pocăință”. Că precum o scînteie de foc de s-ar lăsa să se aprindă, învăpăindu-se, mare ardere face și mari case și bogățiile cele adunate într-o vreme în mulți ani, într-un ceas le arde și în cenușă le întoarce. Și precum o crăpătură mică în fundul corăbiei nebăgată în seamă, intrarea apei înăuntru slobozind-o, pe toată corabia cu mărfurile cele ascunse de năprasna o cufundă și o îneacă, așa un păcat făcut și nebăgat în seamă, pe bogăția cea duhovnicească prin multe osteneli și în lungă vreme adunată într-un ceas o pierde, afară de s-ar pocăi cu adevărat omul, atunci iar se adună acea bogăție care se pierduse. Pentru că pocăindu-se păcătosul, se pomenesc înaintea lui Dumnezeu ostenelile lui cele mai dinainte și înviază, cu Mila lui Dumnezeu, lucrurile cele bune de mai înainte ale aceluia, după teologica cugetare și învățătură, care se întăresc la aceste cuvinte apostolești: „Nu este năpăstuiitor (iar Gură de Aur așa a pus: nedrept) Dumnezeu, ca să uite lucrurile voastre și osteneala dragostei, pe care ați arătat-o în Numele Lui” (Evrei 6, 10). Iar ale omului ce nu se pocăiește nu i se înviază lucrurile. Încă păcătosului ce nu se pocăiește și într-acelea stă, lucruri bune măcar de ar face oarecare păcate de moarte fiind i se ia puterea aceea prin care ar afla el Dar înaintea lui Dumnezeu cu lucrarea bunelor lucruri. Că pînă ce păcătosul în păcatul său cel de moarte petrece și nu încetează a mînia greu pe Dumnezeu, pînă atunci toate lucrurile lui cele bune nu se fac bine primite lui Dumnezeu, nici nu-și cîștigă prin ele luiși mîntuire. Precum vreo slugă avînd vrajbă asupra Stăpînului său și mîhnindu-l pe el foarte și neîmpăcîndu-se cu

el, nici iertăciune cerîndu-și, ci încă vrăjmășuind și scîrbindu-l pe stăpînul, de ar trimite vreun dar la acela, oare ar primi stăpînul darul acela de la acea slugă vrăjmașul său? Nicidecum. De asemenea și Domnul Dumnezeu, lucrurile păcătosului, măcar de s-ar vedea oarecare a fi bune, nu sînt primite, pînă ce este în vrajbă, pînă ce nu s-ar împăca cu el păcătosul prin adevărată pocăință, pentru că tot păcatul de moarte vrăjmășie este spre Dumnezeu. Oare nu este lucru bun postul și înfrînarea? Și dacă cineva postindu-se, asupra pe aproapele, întru judecăți și în sfezi se postește, acel post nu află Dar de la Dumnezeu. Pentru că scris este: „Măcar de ți-ai strîmba ca o secere grumazul tău și sac și cenușă de ți-ai așterne, apoi nici așa nu se va numi post primit, că nu de acest fel de post am ales Eu, zice Domnul” (Isaia 58, 5).

Oare nu este bun lucru rugăciunea? Iar de s-ar face în vrajbă, nicidecum nu-i primită de Dumnezeu, zice Psalmistul: „Rugăciunea lui să fie întru păcat” (Psalm 108, 6).

Oare nu este bun lucru milostenia, iar de nu este dragoste către aproapele, ci mai ales urîciune, atunci milostenia nu mult ceva poate înaintea Domnului. Zice Apostolul: „De aș împărți toate averile mele, iar dragoste nu am, nici un folos nu-mi este” (I Cor. 13, 3). Chip este fariseul acela pe care în evanghelii l-a adus Domnul spre pildă, acela avea multe lucruri bune, nu răpea, nu curvea, nu preacurvea, postea adeseori, zeciuială da din toate averile sale la milostenie, însă toate acelea neplăcute lui Dumnezeu s-au arătat, pentru păcatele fariseice cele de moarte, care erau: mîndria, neiubirea către aproapele și osîndirea vecinului. Ce vom zice de aceia care de-a pururea se tăvălesc ca porcii în noroi, în păcatele cele spurcate curvești, de Dumnezeu urîte, întru îmbuibări și în beții și în plăcerile de pîntece își petrec zilele lor, se hrănesc fără de înfrînare ca spre ziua junghierii, și de neiubire și de vrajbă și de vicleșuguri și de nedreptăți sînt prea plini. Iar răpirea și jefuirea o au acum ca pe o dreaptă dobîndă și nu numai nu gîndesc de pocăință, ci și abia întru păcat loruși socotesc cele atîta de rele și atîta de multe lucruri ale lor. Aceia cîndva și ceva bine de ar face (pentru că fac și păcătoșii uneori oarecare lucruri bune) însă acele lucruri ale lor, ca cele ce în cea mare vrajbă cu Dumnezeu se fac, neplăcute lui Dumnezeu se arată, mîniindu-se spre dînșii Dumnezeu foarte, pentru altele mai multe rele lucruri ale lor cu care totdeauna îl mîhnesc pe El. Către unii ca aceștia, încă în Vechiul Așezămînt grăia Dumnezeu în proorocia Isaiei zicînd (iar acum către noi grăiește): „Ce-Mi este Mie de mulțimea jertfelor voastre? De ați aduce tămîie, urîciune îmi este Mie. Postul și praznicele

voastre le urăște sufletul Meu. Când veți ridica mâinile voastre spre Mine, îmi voi întoarce ochii Mei dinspre voi. Și de ați înmulți rugăciunea nu vă voi asculta pe voi, pentru că mâinile voastre sînt pline de sîngiuiri". (Isaia I, 13-15). Să luăm aminte: Oare nu era lucru bun în Legea Veche a aduce lui Dumnezeu multe jertfe și tămîie? Oare rău era a posti, a prăznui întru Slava lui Dumnezeu, a ridica mâinile spre Dumnezeu și a înmulți rugăciunea? Însă toate acestea nu numai neplăcute, ci și lui Dumnezeu se arătau, fiindcă cu altele mari păcate și fărădelegi îl întăritau pe El.

Iar nouă de aici ne este cunoscut că de la omul cel afundat în spurcate păcate și cumplit și care nici în simțire a veni nu voiește, se ia puterea Plăcerii lui Dumnezeu de la cele bune lucruri ale lui. Mărturisește la aceasta Sf. Grigorie Dialogul papa Romei, zicînd așa: „Omul cel răzvrătit, se vede că face oarecare lucruri drepte, ci acelea, prin cele ce sînt rele, se risipesc și de vreme ce prea neplăcute sînt lui Dumnezeu răutățile, drept aceea nici acele bunătăți, pe care le fac cei răi, nu-i sînt plăcute lui Dumnezeu. Pentru că cel ce în răutățile sale este urît lui Dumnezeu, acela și întru bunătățile sale netrebnic este". Pîna aici Sfîntul Grigorie.

Apoi se iau de la păcătosul ce întru pocăință nu vine, veșnicele bunătăți cele negrăite, care la ceruri s-au gătit celor ce-L iubesc pe Dumnezeu, pe care și acela avea să le primească. Așa răutatea păcatului lipsește pe om de toate bunătățile duhovnicești cele veșnice! Ci și pe cele vremelnice, de nevoie bunătăți ale trupului, de multe ori păcatul le pierde, că pentru păcate se face cerul de aramă, ca adică să nu-și dea ploaia precum în zilele lui Ilie, iar pămîntul de fier, ca să nu rodească și se fac foamete și scăderi. Că păcatele iubitorilor de desfătări le golesc averile și în sărăcie vin bogații.

Prin păcatele neînfrînării se vătăma sănătatea, se pierde frumusețea feței, se împuținează viața și înțelepții se înnebunesc și cinstiții se necinstesc, cea bună între oameni slavă se neslăvește. Deci fiecare aici să socotiți, cît de mare răutate este păcatul, care de atîtea bunătăți îl lipsește pe păcătos!

Mare răutate este păcatul și pentru muncile ce s-au rînduit pentru dînsul, asupra omului de la Dumnezeu, pentru că nu se face păcatul fără de pedeapsă, sau vremelnică sau veșnică. În vremelnica viață, pentru păcate se fac feluri de primejdii, alungări, tulburări, războaiele cele dintre noi, răni de moarte purtătoare, morți năprasnice, năvăliri ale celor de altă seminție și risipire cu totul a cetățenilor și chiar a întregilor țări și împărății, precum în cartea înțelepciunii se scrie: „Pustiit-a tot

pămîntul fărădelegea și răutatea (păcatului) a răsturnat scaunele puternicilor" (Înțelepc. 5, 24). La care să ne fie nouă chip vechiul Ierusalim, cel risipit de caldeii, prin ale căror mîini, sfinții trei Tineri în Babilon duși fiind, grăiau în rugăciunea cea către Dumnezeu: „Cu adevărată judecată ai adus acestea toate asupra noastră, pentru păcatele noastre, că am greșit și fărădelege am făcut, depărtîndu-ne de la Tine" (Daniil 3). Unele ca aceste pedepse se fac aici pentru păcate. Iar în veacul ce va să fie, ce? Focul cel nestins în iad, întunericul cel neluminos, viermele cel neadormit, tartarul, de care și singur satana se cutremură, întru acestea au a se pedepsi în veci păcătoșii nepocăiți.

De aici arătat se vede, cît de mare răutate este păcatul, care întru atîtea primejdii vremelnice și veșnice aruncă pe om.

Faptele anilor de la mia întîi și suta a noua

(De la anul 1800 la anul 1900 de la Zidirea lumii)

Și întru această tăbliță a anilor ce se numără, ca și în cea trecută, nici un fel de istorii nu se află și se poate a înțelege că în anii aceia nimic nu se făcea, fără numai păcatele omenești.

Deci și aici (ca să nu fie locul deșert) să grăim pentru răutatea păcatului, cît de mare pierzare se face de la acela.

Păcatul pe îngerul cel luminos întru întunecos satană l-a prefăcut, și din cer l-a surpat. Păcatul pe Adam din Rai l-a izgonit și blestem și moarte la tot neamul omenesc a adus. Păcatele înmulțindu-se în poporul lumii celei dintîi, nenumărate întunerece de popoare, cu apele potopului le-a acoperit și le-a pierdut. Păcatele cele prea spurcate, pe Sodoma și pe Gomora și pe cetățile cele dimprejurul acelora cu foc le-a ars. Pe Egipt cu multe bătăi l-a muncit, a sfîrșit pe Faraon cu toată puterea în mare l-a afundat. Pentru păcate israelitenii pe care Dumnezeu din Egipt i-a scos, n-au intrat în pămîntul făgăduinței, ci în pustie au murit. Păcatele, grosimea pămîntului, sub Datan și Abiron, pînă la iad a surpat-o. Pe oameni în dobitoace (precum pe Nabucodonosor) și în stîlpi nesimțiți (precum pe femeia lui Lot) i-a prefăcut, și pe nimeni n-a cruțat cîndva, ci spre toți cei ce greșesc, judecată și pedeapsă de la Dumnezeu le-au adus. Păcatele omenești și pe singur Fiul lui Dumnezeu, cel Nevinovat, Drept și Prea Cuvios, care păcat n-a făcut și vicleșug nu s-a aflat în Gura Lui, pe Cruce l-au pironit și oare l-ar cruța pe vreun păcătos? Păcatele cele mari, pe cei puternici de pe Scaune i-a surpat, împărați a răsturnat, cetăți a stricat, ostășești cete a risipit, țări a pustiit și acum aceeași o fac. O, cît de mare este cumplirea păcatelor!

Bine ne sfătuiește Scriptura: "Ca de la fața șarpelui să fugi de păcat, că de te vei apropia, te va mușca!" (Sirah 21).

Nu este răutate în partea cea de sub cer mai rea decât păcatul. Ori boala, ori asupreală, ori sărăcia, ori alungarea, sau oricare primejdie și rea pătimire, nu este atât de rea, pe cât este vreun păcat de moarte. Așa grăiește Sfântul Gură de Aur: „Cutarele (zice) este sărac și rea este sărăcia. Și ce este boala? Sau ce este orbiciunea? Nimic nu sînt acestea omule, numai una este răutatea: a greși" (Cuv. la Efes. 5). Pînă aici Gură de Aur. Deci pentru ce sînt toate primejdiile și relele pătimiri în lumea aceasta, nu sînt nimic împotriva păcatului, iar păcatul decât toate este mai rău? Pentru aceea, căci toate acelea vremelnice sînt, iar păcatul muncește în veci, măcar deși iertat ar fi, însă din pomenirea a celui ce a greșit nu se duce. Că precum rana cea luată pe trup, măcar de s-ar și vindeca, dar semnul rănii rămîne, așa în sufletul cel greșit, care și iertare din Milostivirea lui Dumnezeu a cîștigat, măcar și întru împărăția Cerească de s-ar sălășlui, însă pomenirea păcatului într-însul rămîne, ca un semn de rană cea făcută înaintea ochilor pururea fiind. Pentru că văzînd omul pe cea arătată lui negrăită Milostivire Dumnezeiască, împreună va vedea și aceea, de care s-a milostivit spre el Dumnezeu, de i-a iertat lui păcatul cel mare și nu unul, ci atîtea de multe păcate. Deci cu vederea Milostivirii lui Dumnezeu, se vor vedea și lucrurile acelea ale omului cu care el în viața vremelnică a mîniat atîta pe cel Bun și atîta de prea Bun Dumnezeu. Și așa păcatul cel făcut, măcar de-i și iertat și întru uitare de Milostivul și Nepomenitorul de rău Dumnezeu lăsat, întru pomenire va fi celuia ce singur l-a făcut.

Vezi zice: Scris este în proorocia lui Iezechiel: „Cel fărădelege de s-ar întoarce de la toate fărădelegile sale, toate păcatele cîte le-a făcut nu i se vor pomeni lui" (Iez. 18).

Răspuns: Nu se vor pomeni așa, ca adică întru minie a fi de la Dumnezeu și în muștrare și în pedeapsă, pentru că cele odată iertate, în veci iertate sînt. Ci pomenirea acelor nu se duce, fiindcă și Dumnezeu pe toate cele trecute le ține minte și le va ține minte în veci. Si ținerea de minte a omului pe toate ale sale cele mai înainte făcute nu le va uita în veci și le va vedea pe minierile cele făcute întru Dumnezeiasca Milostivire iertate lui. Căci cum se va ști mărimea Milostivirii lui Dumnezeu, de nu se va pomeni mărimea greșelilor? Și de aceea întru nesfîrșirii veci va începe a slăvi și a mulțumi lui Dumnezeu celui fără de răutate, că atîtea păcate și atîtea de multe fărădelegi i-a iertat lui, căci este o răutate fără de sfîrșit păcatul, fiindcă nu numai păcătoșilor celor nepocăiți le va fi în

iad veșnic muncitor, ci și celor ce s-au pocăit și iertării s-au învrednicit și cu dreptii întru împărăția lui Dumnezeu s-au rînduit, veșnic aducător aminte, măcar deși nu spre muștrare, nici spre înfruntare, ci mai ales spre proslăvirea Milostivirii lui Dumnezeu, însă pomenitor.

Aici să se aducă întru mărturie Sfîntul Dorotei, care pentru pomenirea păcatelor vorbește așa (în Cuvîntul 1 „Pentru frica muncii”): „Pe toate le țin minte sufletele, pe cele aici făcute, precum grăiesc Părinții, și cuvintele și lucrurile și gîndurile și nimic din acestea nu pot să le uite atunci. Iar aceea ce se grăiește în psalmi: în ziua aceea vor pieri toate gîndurile lui, „gînduri” numește pe grijile veacului acestuia, adică: zidirile, câștigurile, născătorii, fiii, și toată darea și luarea. Acestea împreună, cînd iese sufletul din trup, pier și nimic de acestea pomenește, sau se mai grijește. Iar cele ce le-a făcut după bunătate, sau după patima (păcatului) pe acestea le ține minte și niciuna din ele nu pier. Ci de a și folosit cineva pe (alt)cineva, sau acela a luat folos de la cineva, pururea își aduce aminte și de cela ce s-a folosit de la dînsul și de cel ce l-a folosit pe el. La fel deși năpăstuit fu cineva, sau el a făcut năpaste cuiva, pururea își aduce aminte și de cel ce i-a făcut lui bîntuiala și de cel bîntuit de el. Și nimic - precum am zis - nu uită sufletul din cele ce a lucrat în lumea aceasta, ci pe toate le ține minte după ieșirea din trup, încă și mai curat, încă și mai arătat, ca cel ce s-a schimbat de pămîntescul acesta trup”. Aceasta Sfîntul Dorotei grăind, aduce pe alt martor așa: „Oarecînd grăiam cu un mare Stareț de aceasta, și zicea singur Starețul, că ține sufletul minte după ieșirea din trup patimile pe care le-a făcut și păcatele și fețele cu care le-a lucrat pe acelea. Eu încă iarăși mă prigoneam pentru cuvîntul acesta mult, vrînd ca să știu, și nu se supunea starețul zicînd: că și singur chipul acela al păcatului îl ține minte sufletul și însuși locul acela și singură fața aceea cu care a greșit”. Pînă aici Dorotei.

De aici arătat se înștiințează că după sfîrșitul omului, nu uitare, ci în veci ținute în minte sînt păcatele lui. Fără numai întru aceea va fi osebite, că păcătosul cel osîndit în munci are să-și aducă aminte de păcatele sale, spre mai mare muncire a științei sale, iar cel ce va cîștiga Mila Domnului, acela va să-și aducă aminte spre mai mare Proslăvire a mării Milostivirii lui Dumnezeu, care i-a iertat lui păcatele. Că precum împărăteasca milă, blîndețea și nerăutatea, cu atît mai mult se face și mai mare, pe cît miluiește pe cei ce i-au greșit Lui și-i iartă pe ei milostivindu-se spre dînșii. Și precum iscusința doftorului pe atîta mai mult se proslăvește, pe cît mai mari și nevindecate

răni ar tămădui, așa Dumnezeiasca Milostivire, pe atîta mult și mai mult proslăvită va fi în veci, pe cît păcătoșii cei cruțați, iertați de rănilor păcatelor tămăduiți, curățiți și cu dreptii numărați, se vor vedea întru Cereasca Împărăție.

Este păcatul atît de rău, cît omul singur de sine, fără de ajutătoarea Dumnezeiasca Milostivire, niciodată nu poate ca desăvîrșit să se pocăiască de el, măcar de ar trăi și o mie de ani și în pocăință, în osteneli, în postiri, în rugăciuni și în lacrimi pe toți anii aceia i-ar petrece. „Măcar de (precum zice Sfîntul Scărarul) și pe toată lumea o ar porni spre plîns pentru el; măcar pe tot rîul Iordanului de l-ar preface întru lacrimile sale și picături din ochii săi ar scoate, măcar deși mii de morți ar pătîmi pentru Hristos, nici așa cuviincioasa datorie pentru păcate, prin sine a o răsplăti nu poate. Că nu se aseamănă sîngele lui cu Sîngele Fiului lui Dumnezeu, Celui ce a pătîmit pentru noi". Un păcat al lui Adam în Rai făcut de atîta răutate era, cît lacrimile cele prea multe ale tuturor sfinților strămoși, sîngiurile cele vărsate ale Sfinților Prooroci nu putură să cumpănească pentru el, ci trebuia ca singur Fiul lui Dumnezeu, din Cer pogorîndu-Se să se întrupeze și să pătimească și cu Sîngele Său pentru păcatul omenesc, să plătească datoria cu Dumnezeiasca dreaptă Judecată. Iar noi ce vom face, nu pentru unul, ci pentru cele nenumărate grele păcate ale noastre? Ce fel de îndestulată pocăință să facem? Cu ce să cumpănim și să plătim datoriile noastre, de nu vom căuta Dumnezeiasca Milostivire? Ci și căutînd-o n-o vom afla pe ea, de nu mai întîi ne vom părăsi de păcate, pentru că nu este cu putință greșind, a milostivi pe Dumnezeu.

Păcatul atîta de rău este, cît nu numai pe cel ce-l face îl pierde, ci și pe alții nevinovați care sînt cu dînsul în primejdii îi bagă. Pentru păcatul lui Iona celui ce în corabie înota și ceilalți ce erau cu dînsul se primejduiau de la valuri și se deznădăjduise de viața lor. Căci se făcuse furtună mare în mare, iar corabia pătimea cît să se sfărîme. Ci și aceia de care în evanghelie se scrie: „Corabia se acoperea de valuri, nu era atîta după întîmplarea vîntului de furtună și a cutremurului celui mare în mare, pe cît după vina păcatului ce era în Iuda” (Matei 8, 24). Așa de aceasta înțelege Sfîntul Ambrozie al Milanului, zicînd: „Măcar deși multe lucruri bune ale ucenicilor lui Hristos în corabie înota, însă necredința vînzătorului (Iuda) tulbura cu valuri corabia". Adică pentru singur necredinciosul Iuda s-a tulburat marea, nesuferind să-l aibă pe el înotător pe sine, care măcar că atunci încă nu avea gînd ca să-L vîndă pe Hristos, însă văzînd Minunile lui Hristos, de necredință era cuprins, deci pentru păcatul lui și Sfînții Apostoli în cutremur

de învăluire și de furtună erau. Ci și în vremea potopului, cu oamenii cei păcătoși au pierit și fiarele și dobitoacele și păsările, care nimic nu greșiseră lui Dumnezeu. Iar acum în lume, ca și în marea ce se învăluiește, o, cât de multe primejdii năpădesc pentru păcate! Și pe toate acelea și cei nevinovați, pe lângă cei vinovați le pătimesc. Păcatele străine și celor negreșiți pricină de primejdie se fac. Precum în Israel de demult a fost, unul a greșit David, și toată împărăția pentru păcatul lui se primejduia foarte (II Regi 24).

Atîta de mare răutate este păcatul nostru, cît și la însuși Dumnezeu oarecare osteneală aduce, Sfîntul Prooroc Isaia a zis către Ahaz împăratul lui Israel și către tot sfatul lui: „Ascultă casa lui David, oare puțin vă este vouă a da osteneală oamenilor, apoi fiindcă Domnului îi dați osteneală?” (Isaia 7). Adică, oare nu vă ajunge vouă a osteni pe poporul cel sărac cu slujbele cele grele, care cu nemilostivire pe dînșii le puneți, și cu asuprelile cele de voi făcute lor cu chinuire și cu strâmtorare? Cît încă și pe Dumnezeu nu vă spăimîntați a-L osteni cu păcatele voastre? Pentru că nedreptăți și fărădelegi făcînd dați osteneală Domnului. Ci și singur Dumnezeu, în proorocia Isaiei către Israel cel ce greșise grăiește: „Întru păcatele tale și în nedreptățile tale m-ai ostenit” (Isaia 43, 24). De mirare și de spaimă este Dumnezeiescul acesta cuvînt, pe care îl zice: Că omul greșind, El se ostenește. „M-ai ostenit - zice - întru păcatele tale”. Au doară Dumnezeu lucrează ceva? Sau ajută omului cînd acela greșește? Lucrează cu adevărat precum tălmăcirea lui Ieronim arată: „A lucra (zice) M-ați făcut, întru păcatele voastre”. Deci cum Dumnezeu lucrează și se ostenește, noi greșind? Să luăm aminte: Dumnezeu ține viața a tot omul, credincios și necredincios, drept și păcătos, pentru că toți întru Dînsul (precum grăiește Apostolul) viețuim și ne mișcăm și sîntem (Faptele Ap.13, 22). Iar ținîndu-ne pe noi Atotîitorul Cel ce ne-a zidit, ajutorează firii noastre întru toate faptele, ori în bune, ori în rele, întru cele bune ajutîndu-ne, iar întru cele rele neluînd de la noi viața, suflarea și mișcarea noastră, cea ținută cu Mîna Lui și păzită cu Milostivirea Aceluia. Și nu este în viața noastră vreo lucrare care s-ar săvârși fără de ținerea lui Dumnezeu și fără de ajutorarea firii noastre. Că fără de Dînsul nici a sufla o dată, nici a mișca un deget nu putem. Și de n-ar ținea Dumnezeu omeneasca viață și mișcare și măcar la o cirtă de vreme, într-o clipeală de ochi, luîndu-și ținerea sa de la dînsul, îndată omul mort ar fi. Aici să ne fie a înțelege, cum Dumnezeu lucrează și Se ostenește, omul greșind. *Cînd vreun păcat ar face omul, îi ajută Dumnezeu firea lui ținînd-o pe ea, neluîndu-și Puterea cea Atotîitoare a Sa,*

care ține viața și mișcarea păcătosului, neslobozindu-l pe el, ca în singurul lucrul acel de păcat de năprasna să moară și de vrăjmașul cel nevăzut să se răpească și în iad surpat să fie. Deci ajută așa păcătosului și nevrînd, că precum moartea păcătosului n-o voiește, așa nu voiește să-i ia voia cea volnică și stăpînirea omului, pe care i-a dat-o lui după Chipul Său. Deci nevrînd se ostenește, biruindu-se pe Sine singur, căci dreapta Lui Judecată îl pornește pe Dînsul spre răzbunare, ca îndată să pedepsească pe păcătosul și în singur lucrul cel de păcat să-l piardă pe acela ce greșește, iar îndurarea și mila cea iubitoare de oameni oprește pe cea izbînditoare Mîină a dreptei Judecăți, se milostivește, nu pierde, îndelung rabdă, așteaptă întoarcerea păcătosului. Dreapta Lui Judecată se iuțește cu mînie dreaptă asupra celui ce face fărădelege, iar Milostivirea Lui îi gătește doftorie, tămăduiri ca să vindece cele de păcate rane ale păcătosului. Dreapta Judecată a lui Dumnezeu deschide gheena celui păcătos, iar Milostivirea Lui deschide înaintea feței Tatălui Cresc Rănile lui Hristos cele din Mîini, din Picioare, în Coaste și în Inima cea străpunsă, pe care le-a suferit pentru cel păcătos. Și așa se ostenește Dumnezeu, biruindu-și mânia Sa cu milostivirea Sa, și cu ținerea Sa cea cuprinzătoare slujește celui ce întru păcate greșește. Însă singur nu este părtaș păcatului păcătosului, nici nu este vinovat la lucrul lui cel rău; pentru că nu întru rea voirea păcatului lucrează sau ajută Dumnezeu păcătosului, ci numai întru cele viețuitoare firești puteri ale aceluia, care întru a-toate-Țiitorul Dumnezeuul nostru se mișcă. Și precum șchiopul umblînd și șchiopătînd, sufletul lui cu dînsul nu șchiopătează, măcar deși el nu fără de suflet șchiopătează, așa și păcătosul greșind, Dumnezeu ținîndu-i viața lui și ajutîndu-i la fireasca aceluia mișcare, nu este păcatului aceluia părtaș, nici vinovat, ci singură voia omenească cea volnică, cea dată lui de la Dumnezeu cu neluare, aceia împotriva Voii lui Dumnezeu face păcatul, Voia lui Dumnezeu la aceea nefiind; ci păzind viața păcătosului, măcar deși urît este Stăpînului păcatul celui ce-i greșește Lui. Și minunată este cu adevărat îndelungă răbdarea lui Dumnezeu, cum pe omul cel ce greșește îl suferă, nepierzîndu-l pe el cu fărădelegile lui, în singur ceasul ce se face spurcatul păcatul lui! Slavă Milostivirii Lui celei atîta de mult răbdătoare!

Rabdă îndelung Dumnezeu, măcar deși cu osteneala Sa, nepierzînd pe păcătosul acela cînd face păcatul, ci se mînie prea mult asupra aceluia ce nu se pocăiește și răsplătire pentru păcate îi gătește. Și va fi o vreme atîta de groaznică, întru care îndelungă răbdarea Lui spre neîmblînzită iuțime, și iubirea de oameni spre vrăjmășie se va preface. „Atunci mîinile Sale își va

spăla în Sîngele păcătosului" (Psalm 57, 10). Și ce este mai înfricoșat decît răutatea aceasta, la care pricinuitor se face păcatul nostru? O cît de mare rău și negreșit este păcatul! Că pe Atotputernicul Dumnezeu Cel ce viața noastră o ține îl ostenește, pe cel Prea Bun și Prea Milostiv Tată spre nesfîrșită mînie îl pornește! De acel rău mulți plăcuți lui Dumnezeu temîndu-se, mai cu voire și-au ales să se dea la primejdii, la munci și la morți decît să facă vreun păcat mare și să întărite pe Ziditorul lor. Iosif cel prea frumos în Egipt, mai bine a voit să pătimească în temniță și în legături, decît prin păcat a se învrăjbi cu Dumnezeu. Pentru că a zis către acea înșelătoare: „Cum voi face acest lucru rău și voi greși înaintea lui Dumnezeu" (Fac. 39, 9) Susana cea întreagă la minte în Babilon, mai bine a ales a muri decît să voiască păcatul. Pentru că a zis către cei fără de rușine și nedrepti judecători: „Mai cu voie îmi este ca nefăcînd păcatul să cad în mîinile voastre, decît să greșesc înaintea lui Dumnezeu" (Daniil 13).

Iar Sfîntul Eleazar bătrînul, spre călcarea legii silit fiind, ce a răspuns? Mai bine îmi este ca să mă arunc îndată în iad, decît să mîniu pe Dumnezeul meu, prin călcarea Legii Lui celei sfinte (II Macabei 6; și August 1). Cui nu-i este înfricoșat iadul? Iar plăcutul lui Dumnezeu, mai bine voia să fie în iad, decît să greșească și să mînie pe Dumnezeu. Pentru că mînia cea dumnezeiască, decît toate muncile și morțile, chiar și cele din iad, mai înfricoșată este. Oare nu strigă păcătoșii în Apocalipsul lui Ioan Teologul către munți și către pietre: „Cădeți peste noi și ne acoperiți dinspre Fața Celuia ce șade pe Tron și dinspre mînia Mielului, că a venit ziua cea mare a mîniei Lui, și cine va putea să stea?" (Apoc. 6, 16). Ci și Sfîntul Iov, oare nu se roagă ca ascuns să fie în iad, pînă ce va înceta mînia lui Dumnezeu? (Iov 14, 13). Atîta de înfricoșată este mînia Domnului Dumnezeu, de care noi ticăloșii acum nu ne temem, ci întru temerea noastră a greși îndrăznind ne adunăm nouă mînie spre ziua mîniei (Rom. 2, 5).

Faptele anilor de la mia întîi și suta a zecea

(De la anul 1900 la anul 2000 de la Zidirea lumii)

Iared, fiul lui Maleleil, tatăl lui Enoh a murit (în anul facerii lumii după Bibliile rusești 1822, iar după hronografuri în anul 1922). Iar de toți anii vieții lui au fost 962.

Și întru acești ani, ca și în cei trecuți, nu altceva în partea de sub cer se făcea, ci numai mîniere Domnului Dumnezeu, de la oamenii cei păcătoși, care fără de frică după singură voia lor petrecînd, nu aveau pe Dumnezeu înaintea ochilor lor, nici nu-

și aduceau aminte de moartea lor, nici nu așteptau viața ce va să fie, nici Judecata lui Dumnezeu cea de Enoh propovăduită, nici de muncile cele veșnice nu se temeau. Pentru că singură aceea: adică fără de frică a vieții, la toate răutățile se face pricinuire căci cel ce nu are frica lui Dumnezeu, la tot lucrul rău îndrăznește. Bine grăiește David de netemătorul de Dumnezeu păcătos: „Zis-a călcătorul de lege ca să greșească întru sine” (Psalm 35, 1). În tiparul Moscovei este așa: „Grăiește cel prea fărădelege, ca să greșească întru sine, nu este frica lui Dumnezeu înaintea ochilor lui”. Ca și cum ar zice: Pentru ce cel fărădelege păcătos, a gândit în sine ca să calce Legile lui Dumnezeu cele bune, sfinte, de suflet mîntuitoare și să facă cele neplăcute lui Dumnezeu? Pentru aceea: că nu este frica lui Dumnezeu înaintea ochilor lui. Pentru aceea puternicul pe cel neputincios îl asuprește, îl jefuiește, îl răpește, plata năimitului o oprește. Pentru că călcătorul de jurămînt, pe strîmb se jură, ocărîtorul ocărăște, nerușinosul scîrnăv vorbește? Pentru ce omul, singur fiind cu totul în păcate îi osîndește pe alții? Pentru aceea, că nu este frica lui Dumnezeu înaintea ochilor lui. Pentru ce luătorul de mită stăpînitor, cu nedreptate judecă, pe cei vinovați îi îndreptează, iar pe cei nevinovați îi muncește? Pentru ce cineva în lenevire și în negrijă viața sa își petrece, în spurcăciunile păcatelor tăvălindu-se și de pocăință nici gîndind? Pentru aceea că nu este frica lui Dumnezeu înaintea ochilor lui. Nefiind frica, nu poate să fie înfrînare de păcate și îndreptarea vieții. Precum iarăși David grăiește: „Nu este lor schimbare, că nu s-au temut de Dumnezeu” (Psalm 54, 22). Adică, nu se schimbă păcătoșii din viața lor cea fărădelege, nu se abat de la rău spre facerea de bine, fiindcă nu se tem de Dumnezeu. O, de s-ar teme, n-ar îndrăzni a face atîtea răutăți, și a mînia pe Domnul Judecătorul său și Răzbunătorul! Pentru că frica lui Dumnezeu este ca niște zăbale și frîu, întorcînd pe cel păcătos de la calea lui cea fărădelege, după cum scrie în Pilde: „Cu frica Domnului se abate fiecare de la rău” (Pilde, 15, 29). Pentru aceea vrînd și Moisi ca pe poporul Israil să-l sfătuiască și să-l întoarcă de la căderea păcatelor, le porunca lor, ca întru început să aibă frica Domnului. „Să fie frica Lui spre voi - zice - ca să nu greșiți” (Ieș. 20).

Frica Domnului este povătuitoare la calea mîntuirii și începătură a dragostei Dumnezeiești, după cuvîntul aceluiași Moisi: „Acum, Israile, ce cere Domnul Dumnezeu de la tine, fără numai să te temi de Domnul Dumnezeul tău și să umbli în toate căile Lui și să-L iubești pe El și să slujești Domnului Dumnezeului tău, din toată inima ta” (Deut. 10, 12). Iată de la

frica lui Dumnezeu se începe mîntuirea omenească, pentru că cel ce se teme de Domnul Dumnezeu umblă în căile lui, adică: Păzește toate Poruncile Lui și-L iubește pe Dînsul și-l slujește Lui cu osîrdie.

Iar cum poate să cîştige cineva frica Domnului, ne învață Sfîntul Ioan Gură de Aur, zicînd: „De vom gîndi, că pretutindenii de față stă Dumnezeu, și nu numai pe toate le vede și pe toate le aude pe cele făcute și grăite, ci și pe toate cele din inimi și pe cele din adînc gînduri, pentru că Judecător este al gîndurilor și al cugetelor inimii. De ne-am rîndui pe noi așa, ne-am teme de El, și nici o răutate n-am îndrăzni a face, nici a grăi, nici a gîndi ceva rău. Pentru că spune-mi: de ai sta de-a pururea lîngă împăratul, oare nu cu frică ai sta? Și cum tu înaintea lui Dumnezeu stînd, rîzi și șezi și nu te temi, nici te cutremuri? Să nu defaimi îndelungă răbdarea Lui, pentru că cel ce te duce spre pocăință, îți rabdă îndelung, nici să începi a face ceva, negîndind mai întîi, cum că Dumnezeu înainte îți stă întru toate lucrurile. Pentru că de față îți stă, ori de mîinîci, ori de bei, ori de voiești să dormi, ori de te mîinii spre cineva, ori de răpești, ori de te prea sature, sau orice de ai face, să socotești că înainte îți stă Dumnezeu, și niciodată în rîs nu vei cădea, niciodată spre mînie nu te vei aprinde. Un gînd ca acesta de vei avea, de-a pururea în frică și în cutremur vei petrece, ca și cum aproape de împăratul stînd”. Pînă aici Gură de Aur.

Iată cît de frumoasă povătuire este spre frica lui Dumnezeu a marelui acela învățător!

Deci să știm că frica lui Dumnezeu este începătură și temelie a vieții celei plăcute lui Dumnezeu: „începătura înțelepciunii este frica Domnului” însă nu a înțelepciunii celei lumești, ci a celei duhovnicești, care în Legea Domnului pururea se învață și a plăcea Domnului se sîrguiește. Acestei înțelepciuni începătură îi este frica lui Dumnezeu, pe care ca pe o temelie se zidește mîntuirea noastră, iar netemerea pe toate le risipește. Grăind Sirah: „De nu se va ținea cineva de frica Domnului cu osîrdie, degrab se va răsturna casa lui” (Sirah 27, 3). Așa oamenii lumii celei dintîi, fără de frica lui Dumnezeu, întru fărădelegi petrecînd s-au risipit cu totul în cea mai de pe urmă pierzare ajungînd.

Faptele anilor de la mia a doua și suta întîi

(De la anul 2000 pînă la anul 2100 după Zidirea lumii)

Întru acești ani, nimic însemnat făcîndu-se în partea cea de sub cer n-am aflat, afară de tiranică stăpînirea cea peste

oameni a uriașilor, întâi care din începutul lumii pînă la potop erau domni ca la două sute¹ după spunerea lui Gheorghe Chedrinul. Între aceia era al zecelea Azail cu numele, acela a aflat a lucra săbiile, zalele și toate armele de război același și matemul cel de aur și de argint din pămînt, a săpa, a început. Încă de asemenea și fiecare dintr-înșii domn, ceva nou a scornit și a învățat, unul vreo vrăjitorie, altul ghicituri, altul farmece, și altele neplăcute lui Dumnezeu, cu care își adunau loruși mînia lui Dumnezeu.

¹ Vezi că uriașii au avut 200 de împărați! (însemnarea Arhim. Cleopa Ilie de la Mînăstirea Sihăstria, Jud. Neamț). Unul rău om Azail, două răutăți a scornit: arma și aurul cu argintul. Cu arma i-a ajutat iuțimii și mîniei, iar cu aurul și cu argintul a plăcut lăcomiei omenești. În armă este tărie în războaie și vărsare de sînge, iar în aur și în argint este nesațiul inimii și înmulțirea grijii. Cu arma trupul, iar cu lăcomia sufletul se ucide. Amîndouă rele sînt.

Rău este războiul cel purtător de arme, fiindcă firii omenești îi este potrivnic. Pentru că firea noastră s-a zidit de la Dumnezeu, nu spre război, ci spre blîndețe, după asemănarea blîndețelor firii lui Dumnezeu. Nu i s-a dat ei de la Dumnezeu coarne precum juncilor, să împungă cu ele unul pe altul, nici dinți mari ca vierilor celor sălbatici ca să muște pe cineva și să-i mînințe, nici unghii ascuțite ca leilor ca să zgîrie și să rumpă, ci afară de toate acelea, ca să fie blîndă, pașnică, neînvrăjbitoare, nerăutăcioasă, iubitoare de prietenie. Iar armele a ridica unul spre altul și a face război, nu este lucrul blîndețelor, ci al iuțimii, nu este al păcii, ci al dezbinării, nu este al dragostei, ci lucru al vrajbei, decît care nimic nu poate să fie mai amar în partea cea de sub cer. Căci vrajba este de la diavolul, care (după cuvîntul lui Hristos) ucigaș de oameni a fost din început (Ioan 8, 44).

Rea este arma și războiul, că se pune împotriva poruncii lui Dumnezeu Celui ce poruncește: „Să nu ucizi!” (Ieș. 20). Dumnezeu l-a zidit pe om ca să trăiască, iar războiul îl omoară pe el. Dumnezeu a hotărît cu vreme viața omenească după bunăvoirea Sa, iar războiul curmă acea vreme, strică hotarul vieții și mai înainte de vreme (cu Dumnezeiască slobozire) pe oameni din pămîntul celor vii îi prăpădește. Rău lucru este războiul, căci el este potrivnic păcii celei bune, prin care împărățiile se întăresc, cetățile se sălăsluiesc, oamenii se înmulțesc, lăcașurile se lărgesc, bogățiile prisosesc, iar războiul pe acea pace bună o face de nimic, pentru că răstoarnă împărățiile, risipește cetățile, pustiește lăcașurile, bogățiile le jefuiește și întru sărăcie le aduce și într-un ceas

ucide oameni nenumărați, care în mulți ani s-au înmulțit. Nu în zadar David rugându-se lui Dumnezeu, grăiește: „Risipește neamurile cele ce voiesc războaie” (Psalm 67, 33). Afară de l-ar face bun războiul acela cineva, care după cuvioasă pricină se face. Căci îndoit se face războiul: unul care năvălește spre asuprire și cu nedreptate asuprește, iar altul care se apără pe sine și pe alții de asupreală vrăjmașului celui nedrept. Pentru că războiul cel nedrept, păcat de moarte este, că și uciderea, vinovat este judecării aceleia ce după potop de Dumnezeu s-a hotărât: „Cel ce varsă Sângele omului, în locul aceluia se va vărsa Sângele lui” (Fac. 9, 6). Iar războiul ce se face cu pricină cuvioasă, prin care cineva pe sine și pe alții îi apără, acela nu ca un păcat de moarte se judecă, ci mai ales uneori și în cea înaltă faptă bună a dragostei se socotește, de s-ar face cu bun gând, ca adică nu atîta pe sine singur, cît pe toată patria să-și păzească întreagă de vrăjmașii ce năvălesc și să se ferească nu numai trupeză sănătate a celor de aproape ai săi, cît și sufletească mîntuire a aceloră, care s-ar fi vătămat căzînd în mîinile celor de altă credință. Precum se face în robia turcilor, întru care creștinii, la necurățiile turcești, iar uneori și la lepădarea de Hristos sînt siliți. Pentru unele ca aceste pricini făcîndu-se războiul, își are lauda sa în Sfînta Scriptură, însuși Domnul grăind: „Mai mare dragoste decît aceasta nimeni nu are, decît ca cineva să-și pună sufletul său pentru prietenii săi” (Ioan 15, 13). (Pentru un război ca acesta cel ce voiește aleasă socoteală, să caute la întrebările creștinului filozof cu turcii în Viețile Sfinților Metodie și Constantin la luna lui Mai în 11 zile).

Însă și războiul cel ce se face cu cuviincioasă pricină, nu totdeauna este fără de greșală, pentru că se amestecă în el uneori, măcar deși nu de moarte, ci ca și cum de iertare de greșeale, precum este pofta de răsplătire și de slava deșartă. (Pentru că războiul cel răzbunător cum că acela fără de păcat nu este, se scrie în viața Sfîntului Mucenic Areta și a celor cu dînsul, cum Elezboi împăratul Etiopiei, asupra lui Dunaan evreul, cu război mergînd ca să se răzbune pentru vărsarea sîngelui creștinesc și către Dumnezeu rugîndu-se pentru biruință, i s-a răspuns de la Dumnezeu prin gura unui de Dumnezeu văzător stareț. Caută la luna lui Octombrie în 24 de zile). Ci ca în scurt să zicem:

Rău este războiul, măcar și cel cuviincios, fără numai de nevoie se face bun; dar mai bună este pacea și fireasca blîndețe ale firii omenești.

Deci nu bine începătorul uriașilor Azail a găsit cele de război arme spre junghiere omenească, căci a înmulțit uciderea omenească pe care a început-o Cain. Și socotesc că mai de

multă osîndă și pedeapsă este vrednic acesta decît acela. Pentru că acela pe un om l-a ucis, iar acesta pe nenumărați oameni, pe mulți fără de omenie într-armîndu-i a rînduit și vărsarea de sînge cea de sub cer a înmulțit-o.

Încă nu mai mică răutate, același Azail a scornit și aurul cu argintul, pentru că aceea și războaiele și uciderilor se fac pricinuitoare. Nu în zadar grăiește Scriptura: „Rădăcina tuturor relelor este iubirea de argint” (I Tim. 6, 10). Pentru că ce ridică neam peste neam și împărăție peste împărăție, oare nu argintul și aurul? Pentru că tot stăpînitorul avînd mult, încă mai mult pofteste și pentru aceea ia arme, adună putere și război asupra țărilor dimprejur ridică. Ce-l învață pe tîlhar a fura, pe hoți să iasă la război și pe călătorii cei nevinovați să-i junghie? Ce-i silește pe negustori a minți, a se jura? Ce-i învață pe cei bogați să fie nemilostivi, a năpăstui, a răpi cele străine, a jefui? Ce orbește ochii înțelepților și pe judecători îi silește ca să facă judecăți nedrepte? Oare nu argintul și aurul? Cu adevărat aceasta este începătură a toată răutatea, aceasta l-a îndemnat pe Iuda ca să-L vîndă pe Domnul său! Aceasta pe Anania și Safira înaintea feței Sfinților Apostoli a minți i-a învățat (Fapte 5, 1)! Aceasta și spre lepădarea de Hristos i-a adus pe unii creștini în vremea prigoanei. Cel ce voiește o povestire minunată de aceasta, să citească în cartea ce se cheamă „Lîna rouroasă”, după minunea a șasea, pentru Pavel preotul Persiei, cum pentru aur s-a lepădat de Hristos și cu mîna sa cinci fecioare sfinte le-a tăiat. Și ce rău nu face aurul și argintul? De care niciodată nu poate să se sature inima lacomilor, care (după cuvîntul Sfîntului Ioan Gură de Aur) ar voi ca și pămîntul să fie de aur și zidurile de aur, poate și cerul și văzduhul de aur. Dar ce folos este dintru aceasta, cînd i se vatăma sufletul? Ce dobîndă este din aurul și argintul ce degrab piere, cînd pentru dînsul se prăpădesc Veșnicele bunătăți cele din Cer? Fără numai la milostenii de ar cheltui cineva acelea, ar afla folos, precum este scris: „Izbăvirea sufletului omului este bogăția sa” (Pilde 13, 8).

Pentru uriași se află un basm, la grecii făcători de stihuri, ca și cum ei adunîndu-se împreună, s-au sfătuit ca să ridice război asupra Celui ce locuiește la Ceruri Dumnezeu, și începură a căra munții cei înalți la un loc și ai pune pe ei unul peste altul, ca așa să poată ajunge înălțimile cerești. Iar Dumnezeu cu tunete și cu fulgere din înălțime i-a trăznit pe ei și munții cu vîntul cel cu viscol i-a risipit. Basmul acesta și altele asemenea cu acesta pentru uriași, cine va voi să știe, să caute în Cartea a 5-a a lui Ovidiu făcătorul de versuri, care se cheamă Metamorfoze.

Istoria Arabă spune, cum și împărăția Egiptului s-ar fi început a fi înaintea potopului, și anume pe împărații Egiptului îi numără 16 pînă la potop. Ci istoricul grec cel mai înainte zis - Gheorghe Chedrinul - grăiește: Că nu este aceea adevărată, deci și noi prin tăcere alături trecem lucrul cel neadevărat.

Faptele anilor de la mia a doua și suta a doua

(De la anul 2100 la anul 2200 de la Zidirea lumii)

Făcîndu-se în anii aceștia multe fărădelegi, între oamenii aceia ce prea spurcat viețuiau, s-a aflat Noe pe pămînt om plăcut lui Dumnezeu, pentru care se scrie: „Noe era om drept și desăvîrșit în tot neamul său și a plăcut lui Dumnezeu și a aflat Dar înaintea Domnului Dumnezeu" (Fac. 6, 9). Deci cruțînd Domnul Dumnezeu pe Noe plăcutul Său și vrînd să-l ferească pe el întreg de pedeapsa potopului care venea peste toată lumea și să-l facă pe el al doilea tată după potop și începător de neam lumii celei ce avea să fie, i-a vestit lui prin Dumnezeiasca descoperire pentru vremea potopului care se apropia, că după 120 de ani, va veni potopul pe fața a tot pămîntul. Așa se scrie pentru vestirea aceea: „Zis-a Dumnezeu către Noe; Nu va petrece Duhul Meu în oamenii aceștia, fiindcă trup sînt" (Fac. 6), ca și cum ar zice! De vreme ce oamenii aceștia în trupestile patimi s-au afundat și în necurățiile păcatelor, ca porcii în noroiul tinei se tăvălesc, pentru aceea i-a urît pe ei Duhul Meu și-i voi pierde pe ei de pe pămînt, însă voi mai îngădui, încă puțin așteptînd întoarcerea lor și vor fi zilele lor (în care-i voi îngădui pe ei) ani 120, iar după împlinirea acelora, de nu voi vedea pocăința lor, nu-i voi mai îngădui pe ei, ci cu potopul de tot îi voi pierde pe ei și pămîntul cel spurcat îl voi spăla cu apele de necurățiile păcatelor omenești (Conf. Gură de Aur, Augustin și Ieronim).

Deci a fost acea descoperire a lui Noe pentru potop, Bibliile rusești în anul 2042, iar după hronografi 2122.

Și a poruncit Dumnezeu lui Noe ca să facă corabia din lemne neputrezitoare și l-a învățat pe el cum s-o facă, și cîtă cu mărimea, precum scrie în Cartea Facerii. Deci a început Noe să facă corabia aceea, nu cu puțină osteneală, la un munte înalt. Iar oamenii văzînd-o aceea se mirau că atîta de mare corabie face și nu lîngă ape, ci la loc înalt. Și întrebau pe Noe de aceea: Pentru ce de un lucru ca acela neobișnuit și cu atîta osteneală se apucă? Iar el le spunea lor, de cea peste tot pămîntul pedeapsă a potopului care cu Dumnezeiască minie venea, pentru înmulțirea păcatelor omenești. Și va ajunge - le zicea - apa la locul acesta înalt în muntele pe care este corabia și va ridica

corabia. Și nu numai în muntele acesta, ci și pe toți munții cei preaînalti care sînt sub cer îi va întrece și-i va acoperi apa potopului.

Aceasta spunîndu-le Noe oamenilor celor păcătoși, îi îndemna pe ei spre pocăință, ca să se teamă de Dumnezeu și să înceteze de la păcate, doar se va milostivi Dumnezeu și va cruța zidirea Sa și își va întoarce mînia Sa.

Și s-a auzit de acel lucru al lui Noe în toată lumea și cuvintele lui se povesteau pretutindeni. Că un om ca acesta zidește o corabie cu o mărime neobișnuită și spune că va să fie potop peste tot pămîntul și mulți de departe veneau ca să vadă corabia ce se făcea și să audă propovăduirea lui Noe. Deci omul lui Dumnezeu rînduindu-i pe ei spre pocăință, le propovăduia lor venirea potopului ceea ce asupra păcătoșilor se apropia. Drept aceea și propovăduitor al dreptății s-a numit Noe de Sfîntul Apostol Petru (II Petru 2, 5).

Deci cei ce auzeau, unii se îndoiau, iar alții nu credeau și ocărau propovăduirea lui Noe și rîdeau de facerea corăbiei, iar alții crezînd se înspăimîntau și oarecum începeau a se îndrepta. Ci trecînd un an și altul și mai mulți, dacă nu vedeau venind potopul, iarăși se întorceau la cele dintîi fărădelegi și cu totul întru minciună socoteau propovăduirea lui Noe și lucrul lui de rîs îl aveau. Iar Dumnezeu mai mult întăritat fiind de păcatele omenești se mînia și grăia: „Voi pierde pe omul ce l-am făcut din pămînt, de la om pînă și la dobitoc și de la jigănie pînă și la păsările cerului” (Fac. 6, 7). Că precum pe un împărat, asupra cuiva din boierii cei de sub stăpînire a lui pentru vreo greșală mare iuțindu-se, nu numai singur pe cel ce a greșit îl pedepsește cu moarte, ci și casa aceluia o strică și pe casnici îi risipește - așa și Domnul Dumnezeu, asupra păcătoșilor acelor oameni ce L-au întăritat pe El, foarte mîniindu-se, nu numai pe dînșii să-i prăpădească de pe pămînt, ci și pe toată insecta s-o piardă și pe tot pămîntul pustiu să-l pună, cu dreptate a judecat.

Scrie și istoricul caldeu Berosos, că nu numai Noe, ci și alți dreپți, pedeapsa cea viitoare a potopului o propovăduiau și pe pietre o scriau acea proorocie. Deci care erau acei dreپți? De crezut este înțelegerea tîlcuitorilor, cum că Lameh (nu acel din neamul lui Cain, ci cel din ai lui Set) tatăl lui Noe și Matusalem moșul lui Noe și tatăl lui Lameh, care amîndoi atunci între cei vii erau, bărbați dreپți și lui Dumnezeu plăcuți, aceștia îi ajutau lui Noe ca să le propovăduiască acelea, la pocăință ridicîndu-i pe păcătoși. Ci oamenii acei fărădelege, afundați fiind întru adîncul răutăților, nu băgară de seamă, împietrindu-li-se inima lor și de rîs și de ocară aveau sfăturile sfinților bărbați

a lui Noe, Lameh și Matusalem. Iar cînd era Noe de 500 de ani de la nașterea sa, a născut trei fii: pe Sem, Ham și Iafet; și se silea în toate zilele la lucrul corăbiei și la propovăduirea pocăinței.

Din singure numele fiilor lui Noe se poate vedea înțelepciunea lui Noe și prooroceasca lui mai înainte vedere. Pentru că așa le-a pus lor numele, precum avea să fie întru dînșii lucrul și în ce fel vor fi neamurile cele ce aveau să iasă dintru dînșii. Pentru că Sem se tâlcuiește în limba evreiască „slavă” sau „nume slăvit”. Ham se cheamă „fierbințeleală și negreață”, iar Iafet se numește „lărgime sau covîrșire”.

Și s-a împlinit întru dînșii și întru neamurile cele ce au ieșit dintr-înșii numirile acelea, ca niște proorocii cu singure lucrurile. Pentru că Sem (precum mai pe urmă aceasta se va arăta) era chip al rînduiei Preoțești, care își mai primește ei și slavă, slujind lui Dumnezeu și proslăvindu-L pe El, pentru că Dumnezeu grăiește: „Pe cei ce Mă proslăvesc pe Mine îi voi proslăvi” (III Regi 2, 32). Ham a închipuit rînduiala lucrătorului negru, de popor simplu care se încălzesc întru osteneli și din sudoarea feței sale mîncînd pîinea și sîlujba cea neagră lucrînd-o. Iafet era închipuirea al pestei măsură împărăției, care își prea lărgise puterea și stăpînirea sa.

Încă de mirare este și aceasta întru dreptul Noe, că pînă la 500 de ani a petrecut fără însoțire, întru feciorie cu întreagă curăție, precum de aceasta înțelege Sfîntul Ioan Gură de Aur la care se unesc și din scriitorii de istorii unii ca Iacob, Bergomin și Navclir. Și cu adevărat de mirare este, cum în mijlocul a atîta popor fărădelege, care întru necurății de curvii totdeauna la arătare se spurcau, el unul s-a ferit curat din tinerețele sale. O, ce mărime a întregirii înțelepciuni! O, ce tare înfrînare! Și viață prea aspră! Căci să se știe: Că fecioria nu fără multă și mare omorîre a trupului se păzește. Deci se poate a înțelege, că acel curat cu trupul și cu duhul drept, prin multe postiri și osteneli își omora trupul său, pînă la atîția ani, ferindu-se de prietenia celor fărădelege și fugind de împreună petrecere cu ei la cele singuratic, fără tulburare și nesmintitoare locuri sălășluindu-se și rugîndu-se lui Dumnezeu, cu nădejdea mîntuirii celei veșnice, care prin Venirea lui Mesia avea să fie. Iar cînd i s-a descoperit lui de la Dumnezeu de potopul cel în toată lumea împreună și de aceea, cum că el prin corabie are să fie mîntuit de potop, și cum că dintr-însul iarăși va să se înmulțească neamul omenesc, atunci prin Porunca Domnului, după cea în 500 de ani feciorească a sa viață, și-a luat femeie cu frica lui Dumnezeu cu 100 de ani înaintea potopului, nu pentru cea dulce patimă trupească, ci ca începînd a face roadă,

înainte să gătească seminția din care era să iasă popoarele după potop. Și născînd trei fii, se pare că a încetat de a însoțirii împreunare, pentru că nu mai pomenește Scriptura de mai mulți fii născuți dintr-însul, nici pînă la potop, nici după potop. Nu zice de dînsul aceasta pe care o spune despre ceilalți strămoși, ca (după nașterea celui dintîi) a născut fii și fete. Măcar deși unii istorici din cei de alt pămînt, spun că Noe după potop a născut pe al patrulea fiu cu numele Ionih (Conf. Ioan Navclir, fila 12), ci de vreme ce în Scriptură nu se pomenește aceasta, deci necrezută ne este nouă. Iar acel Ionih, se pare a fi acela dintre fiii lui Iafet Ioian sau Iovan din care a ieșit poporul ioaniților, iar din acel popor au ieșit grecii.

Faptele anilor de la mia a doua și suta a treia

(De la anul 2200 la anul 2300 de la Zidirea lumii)

Lameh dreptul fiul lui Matusalem, tatăl lui Noe, a murit mai înainte de tatăl său Matusalem, înaintea potopului cu 35 de ani.

Și a fost sfîrșitul lui Lameh după Bibliile rusești în anul 2127, iar după hronografi în anul 2207. A trăit Lameh de toți anii vieții sale 553.

Iar Matusalem tatăl lui Lameh, moșul lui Noe, a murit tocmai înaintea potopului, după spunerea lui Ieronim și a celorlalți. Iar evreii și aceasta o spun că numai cu șapte zile înaintea potopului a murit Matusalem.

Sfîrșindu-se 120 de ani, de la acea descoperire dumnezeiască, care i s-a făcut lui Noe după potop și iată anul potopului apropiindu-se și terminîndu-se corabia, a băgat Noe în ea toate cele de trebuință lui și a necuvîntătoarelor viețuitoare, pe care avea să le bage cu sine; precum de la Dumnezeu i se poruncise lui. Întru acea vreme tot trupul și-a spurcat calea lui pe pămînt, și văzînd Dumnezeu pămîntul spurcat de urîtele fapte ale oamenilor păcătoși și mai mult nesuferindu-i pe ei și judecînd cu dreptate cu apele să-i piardă pe ei; a poruncit lui Noe să intre în corabie cu femeia și cu fiii și să bage cu sine dobitoacele și fiarele și păsările din cele curate cîte 7 și din cele necurate cîte 2, pe care cea Atotputernică și poruncitoare Mîna lui Dumnezeu, la Noe și la Corabie le-a adunat, îmblînzind în ele mînia cea de fiară și nesațiul păsărilor celor de trupuri mîncătoare, încît erau între dîsele și leul ca mieluşelul și uliul ca porumbelul, și a intrat Noe cu toate acelea în corabie, cu 7 zile înaintea potopului. Și în anul vieții lui Noe 601, la luna lui Aprilie în 27 de zile (Fac. 7, 6) (Alții în 17 zile spun), a năvălit potopul pe pămînt, de năprasna, izvoarele apelor din pămînt izbucnind, rîurile

vărsându-se și cereștile jgheaburi deschizându-se și a fost ploaie 40 de zile și 40 de nopți pînă ce a acoperit apa fața a tot pămîntul și le-a pierdut toate. Pentru că de 15 coți era apa pe deasupra munților celor prea înalți.

S-a poruncit de la Dumnezeu lui Noe să ia în corabie din cele necurate jivini numai cîte două, două parte bărbătească și femeiască, iar din cele curate cîte 7, 7. Pentru că voia Dumnezeu, ca cele curate jigănii mai degrab să se înmulțească pe pămînt pentru om, fiindcă aveau să fie acelea spre hrană oamenilor. Căci că erau în cele 7 curate jigănii, trei perechi, parte bărbătească și femeiască, iar a șaptea era parte bărbătească ca să se aducă aceea de Noe jertfă lui Dumnezeu după potop. Deci noi să socotim și să proslăvim Milostiva Lui purtare de grijă a lui Dumnezeu către om. Căci pentru Sine numai una singură spre jertfă înainte și-a gătit, iar pentru om șase.

Încă să se știe și aceasta, că în corabia lui Noe nu erau acele animale care sînt de apă și de pămînt, uneori în apă, iar alteori pe pămînt trăitoare, precum vidrele și carsacii și cele ce se cheamă amfibii. La fel și cele din umezeala pămîntului, care din baltă și din gunoaie se nasc, precum șoarecii, broaștele, scorpiile și celelalte tîrîtoare pe pămînt și felurile de viermi și gîndacii și cărăbușii și lăcustele. Și cele ce din roua cerului se zămislesc, țîntarii și mușitele și altele de asemenea acelora, toate acelea cu potopul au pierit și iarăși după potop din aceleași materii s-au născut.

Deci a fost potopul după Bibliile rusești în anul 2163, iar după hronografe în anul 2243. (Iar după numărul roman, potopul a fost în anul 1656).

Pentru potop și pentru corabia lui Noe, destul în cartea Facerii scrie, cel ce voiește să citească acolo. Iar numai de aceasta să gîndim: Cum că potopul a fost chip al înfricoșatei Judecăți a lui Dumnezeu ceea ce va să fie, de care și Hristos Domnul nostru în Evanghelie a pomenit, zicînd: „Precum a fost în zilele lui Noe, așa va fi și venirea Fiului Omului, mîncau și beau, se însurau și măritau, pînă în ziua în care a intrat Noe corabie și a venit potopul și i-a pierdut pe toți” (Mat. 24, Luca 17, 26). Și cu adevărat, înfricoșat era a vedea potopu pentru că înmulțindu-se apele și înecînd deodată cetățile, copacii, munții și zidirile cele înalte, fugeau oameni încoace și încolo, cei ce se însurau și se ospătau, se degrab de la ospățuri, înspăimîntați cu fețele gălbenite și căutau în ce parte să scape. Mirele și mireasa cu grăbire de pe sculîndu-se și din cameră fugind, se despărteau de la unul încolo altul în altă parte, fugind și vrînd să scape de

Alergau prin case încoace și încolo cutremurați și maicile cu pruncii cei mici purtându-i, nu știau unde să fugă. Alții se suiau pe ziduri înalte, pe case, pe stâlpi, pe turnuri, pe acoperișuri, unii prin copacii cei înalți se suiau, alții cu sîrguință la cei înalți munți și la cele mai înalte dealuri alergau, dar în zadar, pentru că nimeni nu putea să scape de acea silnică pedeapsă a apei. Și la care se întîmplase luntre și ședeau în ele și acelea de cumplitele valuri lesne răsturnîndu-se se afundau și se pierdeau. Peste tot frică, peste tot cutremur, peste tot moarte înaintea ochilor le era. O, cît de jale le era atunci, căci n-au ascultat pe Noe care le spunea lor și le propovăduia de potop, ci rîdeau de el și-l batjocoreau! Pentru că atunci ziceau: O, Noe, Noe, cît de înțelept ești tu că ți-ai gătit corabia! O, cît de ticăloși și fără de minte și nepricepuți ne-am făcut noi, necrezînd proorocească propovăduirea ta! O, de s-ar putea să intrăm acum noi în corabia ta! O, cît am dori ca în ea toată viața noastră măcar și încuiați s-o petrecem! Puteam, dar n-am vrut, iar acum voim și nu putem. Unele ca acestea și cele asemenea acestora grăindu-le, fugeau de moartea potopului ceea ce-i alunga pe ei, unul pe altul întrecîndu-l și la locuri înalte înghesuindu-se și unul pe altul împingîndu-l. O, cît de prea mare frică și cutremur le era acelora, ce stăteau pe munții și pe dealurile cele înalte și priveau apa ceea ce peste tot pămîntul venea, pe toate răsturnîndu-le, pe oameni și pe dobitoace înecînd, cetățile și zidurile doborînd, munții și dealurile acoperindu-le și apa și la dînșii la toți apropiindu-se și înecîndu-i pe ei, li se suia întîi pînă la genunchi și pînă la brîu, apoi și pînă la grumaji.

De aici, o, omule! Poți să înțelegi cît de mare răutate este păcatul, care a adus peste toată lumea o pierzare ca aceea. Și de a fost atunci un potop de apă ca acela, apoi în ce fel va fi potopul cel cu foc, întru a doua Venire a lui Hristos? Să gîndești cît de înfricoșat va fi Dumnezeu judecînd, care acum este Milostiv iertînd! Întru acea vreme strîmte vor fi de pretutindenii căile păcătosului om, întru înălțime se va vedea Judecătorul, foarte mîniat, Groaznic, de a Cărui față se va cutremura Cerul și pămîntul. Jos se va vedea strașnica prăpastie a Gheenei, de-a dreapta păcatele muștrîndu-te pe tine, de-a stînga mulțimea demonilor, a căroră numai singură vederea mai înfricoșată este decît toată munca, înlăuntru știința mîncînd și ca focul arzîndu-te, dinafară toată lumea fiind cuprinsă și arsă, cerurile aprinzîndu-se și risipindu-se, stihiiile învăpăindu-se și topindu-se (II Petru 3, 10). Ticălosule păcătos, de pretutindenii de amarele primejdii și de frica cea mare cuprînzîndu-te, unde vei putea să fugi? Ori ai voi să te ascunzi,

apoi îți va fi cu neputință. Sau să te arăți Fetei lui Dumnezeu, cu nesuferire îți va fi iuțimea Lui cea mare. De mă întrebi, cine va cleveti asupra ta? Îți spun, că toate stihile. Fiindcă mîniindu-se Ziditorul, toată zidirea se iuțește asupra aceluia ce l-a mîniat.

Deci a fost potopul pe fața a tot pămîntul 150 de zile, apoi cu porunca lui Dumnezeu au început a scădea apele, pentru că și-a adus aminte Dumnezeu de Noe și de cele ce erau cu dînsul în corabie (Fac. 7; Fac. 8). Și s-a așezat corabia în Munții Araratului în Armenia la luna lui Septembrie în 27 de zile. Însă nu îndată s-a arătat din ape pămîntul, împruținîndu-se încet apele pînă la luna lui Decembrie. Apoi vîrfurile munților s-au arătat și aștepta Noe în corabie multe zile, precum în cartea Facerii se scrie, pînă ce apa de pe pămînt va scădea. Și deschizînd fereastra, trimitea uneori corbul, alteori porumbița, vrînd să știe, oare este acum uscăciune pe pămînt? Și a știut că a scăzut apa de pe fața pămîntului cînd corbul nu s-a mai întors, iar porumbița cu crenguța de măslin a venit la dînsul. Și a mai petrecut încă Noe în corabie așteptînd uscatul cel desăvîrșit. Iar în luna lui Martie în ziua întîi a descoperit Noe acoperămîntul corăbiei și a văzut că scăzuse apa de pe fața pămîntului, însă nu ieșea din corabie, ci aștepta Dumnezeiasca poruncă. Deci la luna lui aprilie în 27 de zile cînd iată cu totul se uscasse pămîntul de ape, îi fu lui Dumnezeiasca Poruncă, ca să iasă din corabie cu toate cele ce erau în ea.

Iar el ieșind îndată a zidit Altarul lui Dumnezeu și a adus din dobitoacele și din păsările cele curate, jertfă de mulțumire, pentru izbăvirea din potop și a fost acea jertfă bineprimită lui Dumnezeu. Și a luat Noe iarăși de la Dumnezeu binecuvîntarea cea mai dinainte, care oarecînd lui Adam i se dăduse. Adică iarăși și a se înmulți și a umplea pămîntul și a-l stăpîni pe el și pe toate fiarele și dobitoacele, păsările și peștii și pe toate cele ce se mișcă pe pămînt și în mare. Încă a luat binecuvîntare ca să mănînce carne și pește, care mai înainte de potop în seminția lui Noe, care se trăgea din Set, aceasta nu era, (fără numai întru a lui Cain și în uriași, după spunerea istoriei caldeie, de este aceea adevărată).

Apoi temîndu-se Noe, ca nu cîndva iarăși după potop să mai fie și să piardă toate, Domnul Dumnezeu mîngîindu-l pe el, a pus către dînsul așezămîntul cel nou al Său, ca adică să nu mai aducă potop spre pierzarea a tot pămîntul, iar întru semnul aceluia așezămînt a pus curcubeul pe nori. Așa Milostivul Ziditor S-a împăcat cu zidirea Sa și a binecuvîntat pămîntul spre aducere de roadă, așezînd vremile și numindu-le: „Semănat și secerat, frigul și căldura, vara și toamna, ziua și noaptea nu

vor înceta" (Fac. 8, 22). Și a dat Dumnezeu Poruncă lui Noe și la tot neamul omenesc ce avea să fie dintr-însul, ca să nu fie vărsare de sânge și ucidere între oameni, fiindcă după Chipul lui Dumnezeu este zidit omul. Iar de ar îndrăzni cineva a ucide pe cineva, apoi să se ucidă ucigașul: „Cel ce varsă sânge de om, în locul aceluia sângele lui să se verse" (Fac. 9, 6). Și așa după potop a început iarăși pământul și neamul omenesc pe dînsul și toate animalele a se înnoi și a se înmulți.

„Și-a adus aminte Dumnezeu de Noe" zice Scriptura, nu ca și cum îl uitase, întru atîta de înfricoșată vreme, de apele potopului în corabie purtîndu-se și între viață și moarte fiind, ci pentru că venise ceasul ca să-l mîngîie pe robul Său, începînd apele potopului a le scădea. Pentru că nu este mîhnire a dreptilor, care întru bucurie nu s-ar preface, precum și păcătoșilor nu le este bucurie, care întru mîhnire nu s-ar schimba. Am auzit cum toate bucuriile și veseliile păcătoșilor celor ce erau înaintea potopului s-au schimbat brusc în amară tînguire și în cea desăvîrșită pierzare. Iarăși auzim și de ale dreptului Noe, care în multă frică a fost, cum toate cele de întristare, spre bucurie și veselie lui i s-au schimbat. Cînd de unele ca acelea înfricoșate a toată lumea pedepse ale potopului, cu Milostivirea lui Dumnezeu scăpînd, au ieșit la uscat, cu cei ce erau ca dînsul întreg și sănătos, o, cum atuncea el și fiii lui și toate viețuitoarele, fiarele și dobitoacele și păsările s-au veselit! Și-a adus aminte Dumnezeu de Noe, pe care niciodată nu-l uitase. Căci cum putea să-și uite pe plăcutul Său? Cel ce în proorocia Isaiei grăiește: „Oare va uita maica pe pruncul său, ca să nu-și miluiască pe fiii pîntecelui ei? Și măcar deși maica și-ar uita pe fiul ei, iar Eu nu te voi uita pe tine" (Isaia 49, 15).

Corbul nu s-a mai întors în corabie, porumbul s-a întors. Aceasta o putem avea în chipul omului celui păcătos, care își îndelungă pocăința sa din dimineață în dimineață și nu se întoarce la mîntuirea sa ca și la corabie, iar la Mîntuitorul ca și la Noe. Iar dreptul măcar de ar și zbura cîndva din corabia dreptăților sale, după vreo împiedicare a vrăjmașului, căzînd în oarecare greșală, însă nezăbovind mult, îndatăși slujindu-se se întoarce la Dumnezeu cu suspinare ca porumbița, avînd în gură ca o stîlpare de măslin, Rugăciunea cea lăcrimicioasă și bine primită și smerita mărturisire de păcatele sale, cu nădejde de iertare, după cuvîntul Psalmistului: „Zis-am: mărturisi-voi asupra mea fărădelegea mea Domnului, și Tu ai lăsat păgînatatea inimii mele" (Psalm 31, 6).

Cu corbul asemenea este omul păcătos. Că precum corbul se hrănește cu carne din stîrvurile cele putrezitoare, așa el cu ale

sale mîrșave fapte pătimicioase, mai amar decît cu stîrvurile cele împruțite, iubește să-și sature pe al său suflet. Iar cu porumbița asemenea este omul cel îmbunătățit care defăima stîrvurile de Dumnezeu urîtelor fapte și se îngrețosează de ele, și zboară prin chipurile vieții celei plăcute lui Dumnezeu, ca pe la niște pomi de măslin, pe la bărbații cei drepti și de la aceia ca niște crenguțe de măslin își adună luiși folosul.

Încă și pe corabia lui Noe putem s-o aducem spre duhovnicească deprinderea noastră, asemănînd-o pe ea. Noe este chip al lui Hristos, corabia este chip al Bisericii lui Hristos, potopul prigonirea este asupra Bisericii, n-a cufundat-o potopul pe corabia lui Noe, nici prigoana n-o va birui pe Biserica lui Hristos: „Porțile iadului n-o vor birui” (Matei 16,18). În corabie erau fiii lui Noe împreună cu cele necuvîntătoare viețuitoare, în Biserica lui Hristos sînt cei buni creștini și cei răi, adică dreptii și păcătoșii împreună se află. Și precum în corabia lui Noe, pentru oameni și viețuitoarele cele necuvîntătoare de potop au fost mîntuite și s-au păzit, așa și în Sfîntă Biserică pentru cei drepti și păcătoșii se păzesc și se mîntuiesc prin Dumnezeiasca Milostivire. Corbii sînt ereticii (sectarii) cei ce de la corabia bisericească au zburat, depărtîndu-se și neîntorcîndu-se. Iar porumbița este chip al Duhului Sfînt, ramura de măslin cea din gură este Darul și Milostivirea Domnului; sfîrșitul potopului este ziua cea de pe urmă a veacului acesta.

Într-alt chip: Noe este Hristos, corabie - Prea Curata Fecioară de Dumnezeu Născătoarea, care a primit înlăuntrul ei pe Hristos Cel ce în ea s-a întrupat. Potopul este blestemul cel a tot neamul, în care s-a scufundat toată lumea. Porumbița este Duhul Sfînt cel ce a umbrit-o pe Prea Curata Fecioară și i-a adus ei ca o ramură de măslin împlinirea Darului. Fiarele și dobitoacele, cele îmblînzite în corabie de potop, sînt oamenii păcătoși cei mîntuiți din potopul iadului, prin Rugăciunile și folosirea Preacuratei de Dumnezeu Născătoarei.

Iarăși într-alt chip: Corabie este omul, Noe sufletul, potop este lumea care în răutate zăcînd, este prea plină de deșertăciuni și de ispitele cele de multe feluri. Viețuitoarele cele necuvîntătoare dinlăuntrul corăbiei sînt patimile în om cele sufletești și trupești. Cele sufletești patimi zic adică: iuțimea, mînia, răutatea, urîciunea și cele asemenea acestora, iar cele trupești patimi sînt: aprinderea trupească spre păcat, mîncarea cea cu îmbuibare, beția și celelalte ca acestea. Corbii ce se hrănesc cu stîrvuri, sînt gîndurile cele rele în spurcăciunile păcatelor, cu îndulcire în inimă afundîndu-se și în ea zăbovindu-se, porumbiță oftătoare este știința, măslinul

este socoteala care pe toate patimile le ocîrmuiește și le îmblînzește.

După ce a ieșit Noe din corabie a început a lucra pămîntul cu fiii săi, aflînd chipul de arat cu perechile de boi, pentru că mai înainte (precum am zis mai sus) nu știau oamenii ralița, nici plugul, ci singuri cu mîinile lor lucrau brazdele, iar Noe acea mai lesnicioasă lucrare de pămînt a aflat-o și pe toți i-a învățat.

În anul al doilea după potop, Sem de 100 de ani fiind, a născut pe Arfaxad, după aceea a născut și pe alți fii și fiice. La fel și Iafet și Ham începură a naște pe fiii lor, care venind în vîrstă se însurau și făceau copii și se înmulțea din an în an seminția omenească și se înnoia lumea iarăși, care se prăpădise de potop.

Se povestește în Istoriei, cum că după acel mare potop, mulți ani trecînd, au mai fost și alte potopuri, dar nu peste tot pămîntul, fără numai în oarecare părți precum în țara grecească, în care două potopuri spune Gheorghe Chedrinul (Chedrin, fila 14), cel dintîi în hotarele Aticești în zilele împăratului Aghig, cel de-al doilea în Tesalia în zilele împăratului Decalion. Iar cronicul leșesc (polon) care se numește Stricovschi, mai multe decît acelea potopuri numără, cel ce voiește să caute acolo la fila 7.

Iar la 9 ani după potop, Noe a aflat și a răsădit via și vin din struguri storcînd și gustînd și cea prea aleasă băutură văzînd-o cu gust și sănătoasă și veselitoare, mai întîi a adus-o lui Dumnezeu spre jertfă (ca și cum mai înainte proorocește închipuind cea fără de sînge jertfă care avea să fie în Darul cel nou întru care acum, prin chipul vinului, se săvîrșește de viață făcătorul Sîngele lui Hristos).

După săvîrșirea acelei jertfe a lui, a băut Noe vin destul neștiind din început ce fel este puterea aceluia, și îmbătîndu-se a adormit și s-a dezgolit în somn. Și după întîmplare văzîndu-i goliciunea mijlociul fiu, cu numele de Ham, a rîs și ducîndu-se a spus fraților săi lui Sem și lui Iafet, ocărînd goliciunea tatălui său. Deci aceia defăimîndu-i nebunia lui, luară o haină și punînd-o pe amîndouă umerile sale, au mers căutînd înapoi și au acoperit goliciunea tatălui lor, avîndu-și fețele lor întoarse și nu văzură goliciunea tatălui.

Pentru aflarea vinului se află la oarecare scriitori de Istoriei, o povestire ca aceasta: Un țap din turma lui Noe s-a deosebit și umblînd prin munți a aflat o viță de vie sălbatică și struguri de care a mîncat și s-a îmbătat. Apoi întorcîndu-se la turmă amețit și întărit de vin, a început ca un beat a juca repezindu-se la celelalte dobitoace și cu coarnele împungîndu-le, pînă ce

slăbind s-a culcat și a adormit. Apoi mult dormind s-a deșteptat și era blînd ca și mai înainte și iarăși alergă în munte la struguri. Așa în toate zilele țapul acela făcînd, Noe văzînd aceea se mira și a început a pîndi pe țapul acela, vrînd să știe de unde i se face lui aceea. Deci despărțindu-se țapul de turmă, a mers după dînsul dinapoi Noe și văzîndu-l pe el mîncînd struguri din vița cea sălbatică, s-a dus acolo și singur el gustînd din struguri, i-a iubit că erau primiți la gustare. Deci a început din acea viță sălbatică a aduna și a răsădi vie. Apoi vița cea răsădită a adus struguri mai mari și mai cu gust decît cei dintîi, pe care Noe în vas storcîndu-i a băut și s-a îmbătat și așa s-a început vinul.

Alții spun că nu Noe întîi a fost răsăditor al viei, ci din început era de Dumnezeu zidit vinul, spre sănătatea și veselia oamenilor, precum și celelalte doftorii, din pămînt de Dumnezeu sînt zidite. Fiindcă și vinul doftorie aleasă este stomacului, drept aceea și Apostolul către Timotei grăiește: Să nu bei apă, ci puțin vin să obișnuiești pentru stomacul tău și pentru cele dese slăbiciuni ale tale. (I Tim. 5, 23). Iar cum că din început înainte de Noe era vinul, o asemuiesc eu aceasta din cuvintele lui Hristos cele din Evanghelie, unde pentru oamenii cei ce au fost înaintea potopului grăiește: „Mîncău, beau, se însurau” (Luca 17, 27). Dacă la nunți beau pînă la veselie, deci nu apă ci băutură bețivă, care este vinul, din care și poftă trupească - după cuvîntul Apostolului - în mădulări se naște. O socoteală ca aceasta care spune că este băutura vinului mai înainte de potop, se potrivește cu istoria caldeiască ce zice că mîncarea cărnurilor era mai înainte de potop în poporul cel răzvrătit, iar mai ales la uriași. Însă cei mai mulți grăiesc, că mai înainte de potop nu erau între oameni mîncări de carne și băuturi de vin, pînă la ieșirea lui Noe din corabie, care a luat de la Dumnezeu binecuvîntare să mănînce carne, și el întîi a aflat vinul.

Iar încă și aceasta o povestesc unii pentru răsădirea viei: cum Noe răsădind vița vinului o a adăpat pe ea la rădăcină cu sînge de 4 viețuitoare, junghiind un leu, un porc, un miel și o maimuță și ca și cum ar fi luat vița putere din sîngiurile jivinelor acelora, ca adică să lucreze năravurile lor întru cei ce beau vinul.

Și se vede întru cei ce se îmbată de vin, că unii asemenea sînt ca leul: iuți, cumpliți, îndrăzneți vrînd să se apuce și să se bată cu oricine. Alții deasemenea ca porcii: puturoși, mîrșavi, în noroi ca și porcii tăvălindu-se. Alții se aseamănă cu mielul, blînzi, smeriți, rugîndu-se lui Dumnezeu cu umilință. Iar unii se aseamănă cu maimuța, glumesc, rîd, se marghiolesc și multe

fără de rușine fac, însă acestea nu ca niște adevărate, ci ca niște ghicituri politicești, să se socotească de cei politicești.

Încă să nu se treacă aici și Ham, batjocoritorul de tată, acela a batjocorit golătatea tătine-său, iar Sfînta Scriptură (precum Sfîntul Gură de Aur înțelege) o batjocorește pe nerușinarea aceluia, cînd în istoria aceea a pomenit de Canaan fiul lui, zicînd: A văzut Ham tatăl lui Canaan goliciunea tatălui său (Fac. 9, 22). Căci nu fără de taină la acest loc s-a pomenit Canaan fiul lui Ham, ci spre mustrarea și batjocorirea lui singur Ham. Dar care este acea mustrare? Aceasta: Ham atîta era de împătimit la trupeasca neînfrînare și împilat la împreunarea trupului precum calul și catîrul, întrucît și în vremea înfricoșatului potop, în corabie fiind, cînd toți în cutremur mult erau, el unul nefricosul și nerușinosul nu s-a înfrînat de femeia sa și a zămislit pe Canaan fiul său. Deci cînd Sfînta Scriptură povestind cum Ham își batjocori tatăl, pomenește de Canaan, îi mustra acea nerușinare și neînfrînare a lui Ham, ca și cum zicîndu-i: Tu batjocorești pe tatăl tău, care în somn neșimțind se dezgolise, iar pe tine te va batjocori toată lumea, că în vremea potopului cea atîta de spăimîntată și de cutremur, cînd toți se temeau de groaza lui Dumnezeu și își aveau moartea înaintea ochilor și de toate se înfrînau, tu unul fără de temere și nerușinat și neînfrînat ai fost și nu te-ai rușinat a te atinge de femeia ta. Oare care rușine este mai mare, o, Hame? Oare Noe dormind dezgolit a fi, ori tu în potop trupească împreunare a face? Deci ca să știe toți și cele de pe urmă neamuri acea taină și nerușinare a ta, tată lui Canaan, cînd batjocorești pe tatăl tău, numit să fii, a văzut Ham tatăl lui Canaan goliciunea tatălui său. Așa batjocorește Sfîntul Gură de Aur pe Ham cînd grăiește de el: „Pentru ce, spune-mi, la acest loc a pomenit Scriptura numele fiului lui Ham? Ca să știe pe Ham că fu neînfrînat și de împătimire robit și cu ce nerușinare întru acea atît de mare tulburare a potopului la nașterea de fii se îndeletnicea, cu aceeași nerușinare și pe tată a batjocori a îndrăznit”. Pîna aici Gură de Aur.

Iar noi să gîndim, că tot cel ce batjocorește greșeala altuia, singur nu va scăpa de batjocură, căci pentru al său păcat, înaintea altora se va mustra și de rușine se va umplea.

Deci s-a trezit Noe de vin și înțelegînd ceea ce se făcuse, a blestemat pe Ham în fiul aceluia Canaan și întru tot neamul ce avea să iasă dintr-însul și l-a robit pe dînsul fraților săi. „Blestemat - zice - să fie Canaan (fiul lui Ham) slugă să fie fraților săi. Iar pe Sem și pe Iafet și pe neamurile ce aveau să fie dintru aceia i-a binecuvîntat. Și simplu mai înainte a însemnat, că seminția lui Sem va fi preotească, iar seminția lui

lafet stăpînitoare. Precum tîlcuitorii Dumnezeieştii Scripturi şi scriitorii de istorii înţeleg, din aceste cuvinte ale lui Noe: Să lărgească Dumnezeu pe lafet şi să se sălăşluiască în lăcaşurile lui Sem. Adică: Să se sălăşluiască în lăcaşurile lui Sem, aşa tîlcuieşte Teodorit. Pe care mai luminat se poate vedea din tîlmăcirea caldeiască care zice aşa: Să lărgească Dumnezeu pe lafet şi să se sălăşluiască dumnezeirea în sălaşurile lui Sem. Şi cu adevărat dumnezeiasca sfinţenie s-a sălăşluit în sălaşurile aceluia: cînd tot poporul uitase pe Dumnezeu Ziditorul său, s-a aflat în seminţia lui Sem poporul iudeilor de ştia pe Dumnezeu. Precum se scrie în Psalmi: „Cunoscut este în Iudeea Dumnezeu, în Israel mare este Numele Lui” (Psalm 7, 1). Pentru că seminţiile şi limbile cele ce s-au înmulţit din neamul lui lafet şi a lui Ham, aceia toţi la închinarea de idoli s-au abătut, iar poporul iudeilor începînd de la Avraam, care era seminţia lui Sem, sluja unuia cerescului Dumnezeu, întru acel neam şi preoţia s-a început, şi sfinţenia lui Dumnezeu s-a întemeiat, Cortul ce se chema Sfînta Sfintelor şi Biserica cea preaslăvită de Solomon în Ierusalim s-a zidit (Evrei 9, 3) şi Fiul lui Dumnezeu Izvorul a toată sfinţenia în seminţia aceluia a Se naşte a voit.

Pe acestea toate văzîndu-le Noe cu Duhul, a zis că se va sălăşlui Dumnezeu în lăcaşurile lui Sem. Deci a-şi lărgi hotarele sale, este aceea a împărăteştii stăpîniri, iar dumnezeiasca sfinţenie întru sine a o avea, este a cinstei celei preoţeşti. Ca şi cum ar fi zis Noe către fiii săi: Tu Seme, cele sfinţite să le lucrezi, aducînd jertfe lui Dumnezeu şi rugîndu-te, tu, lafete, să stăpîneşti popoarele, lărgindu-le slobozenia lor şi să-i aperi pe ei; iar tu, Hame, cu fiul tău Canaan să le robeşti amîndurora.

Nu fără de taină a fost şi aceasta, că Noe întru a sa trezvire de vin, punînd blestemul pe batjocoritorul de tată Ham, întîi pe al lui fiu, iar şi al său nepot Canaan şi celelalte. Şi oare ce este taina aceasta? Să luam aminte: Spun evreii, iar de la dînşii şi ai noştri oarecare tîlcuitori, cum că Canaan fiul lui Ham, mic copil fiind (de 10 ani) acela întîi a văzut goliciunea moşului său Noe şi i-a spus lui Ham tatălui său, iar Ham mergînd aceeaşi a văzut-o şi-l batjocori. Pentru aceea Noe, cînd s-a trezit de vin şi a cunoscut ce i se făcuse, îndată blestemului l-a dat pe Canaan. Iar noi să socotim (Fac. 9) cum că blestemului acestuia al lui Canaan, pricinuitor s-a făcut Ham tatăl lui, care n-a certat pe fiul lui cînd îi spuse de goliciunea lui Noe, nici nu l-a învăţat, ci şi singur s-a dus s-o vadă, ca şi cum lăudînd priceperea cea nebună a micului copil. Şi pentru ceea ce era copilul vrednic de groaznică pedeapsă el i-a tăcut-o aceea şi i-a fericit-o şi a vorbi de goliciunea tatălui său l-a slobozit

neoprit și singur cu dulceață l-a ascultat și așa pe fiul său și pe sine sub blestemul tatălui său s-a pus. De aici să se învețe părinții a-și crește pe fiii lor din pruncia lor (după îndemnarea Apostolului) pentru învățatura și Sfătuirea Domnului (Efes. 6, 4) în frică și în groază, iar nu în dezmiardare să-i aibă, ci să-i sloboadă în voia lor în neorînduieli, în spurcate cuvinte, nici un lucru necuviincios să nu facă, sau la vreun nărav rău să se deprindă, pentru că la ce se deprinde cineva din tinerețe, de aceea nici la bătrînețe nu poate cu lesnire să scape, să se lase; și ce fel de învățatură primește în tinerețe, ori bună, ori rea, aceea într-însul pînă la bătrînețe și la sfîrșit petrece. Tînărul copil asemenea este cu scîndura cea gătită spre zugrăvirea lcoanei, pe care orice ar zugrăvi din început zugravul, ori cinstit, ori necinstit, ori sfînt, ori păcătos, ori înger, ori drac, aceea și va petrece de-a pururea - tot astfel și cel tînăr în ce fel de deprindere îl vor crește părinții, ce fel de obicei îl vor învăța, ori lui Dumnezeu plăcute, ori urîte lui Dumnezeu, ori îngerești, ori drăcești, în unele ca acelea toată viața sa își va petrece. Pînza albă, ori în ce fel de vopsea se va muia întîi, acea floare niciodată n-o va schimba. Și vasul nou de lemn sau de lut, ori de care grăsime întîi s-ar umplea, ori de bine mirositor untdelemn, ori de puturos duhot, de acea putoare niciodată nu va scapă, de acest fel este deprinderea tinereților. Pentru aceea în pruncia lor, la bune obiceiuri se cade a-i învăța, prin certare și îmbunare, ci nu atîta prin îmbunare cît prin certare, pentru că prin groază a pedepsi tinerețele le este de folos, precum sfătuiește Sirah: „Să nu dai fiului tău stăpînire în tinerețile lui, ci să-i sfărîmi coastele lui, pînă ce este tînăr, ca nu cumva învîrtoșîndu-se nu ți se va supune" (Sirah 30, 11). Sfîntul Gură de Aur a însemnat tinerețele cu calul fără frîu și cu fiara nedomesticită. Cu ce se înduplecă calul? Fără numai cu zăbalele, cu frîul și cu obosirea. Cu ce se îmblînzește fiara (ursul) de nu cu fiarele și cu bătaia? De asemenea și tinerețile de frică și de învățatură ca de zăbale și de frîu, iar de certare și de groază ca de obezi și de lanțurile de fier și de singură obosirea bățăilor au trebuință. Bine zice cel înainte pomenit Sirah: „Cel ce-l iubește pe fiul său îi îndesește lui rănile" (Sirah 30, 1). Încă nu numai singuri prin sine părinții datori sînt a-i povățui și a-i învăța la bunătăți pe fiii lor, ci și povățuitori iscusiti și învățători buni să pună lîngă ei, ca nu numai sănătatea pruncească să le păzească și vreo învățatură să le pună înainte, ci și toate cuvintele și faptele lui: șederea și scularea, umblarea și starea și vorbirea cu alții să le pîndească și îndată cu certare să le îndrepteze, întru ce ar fi trebuință de îndreptare și la toate obiceiurile bune să-i povățuiască. Pentru

că sălbatice sînt tinerețele - zice Sfîntul Gură de Aur - trebuindu-le mulți povățuitori, învățători în urmă mergători, hrănitori. Iarăși acela grăiește: „La catîri păstor, și la cai comis bun căutăm, iar ceea ce ne este mai cinstită decît toate, ca adică să încredințăm pe fiul la oarecare ce poate să-i păzească lui întreaga curăție, nu căutăm.” Pîna aici Gură de Aur. Deci noi să luăm aminte, de este nevoie la jivinele cele necuvîntătoare bunul păstor, cu cît mai ales la copii. Acelea ca să nu se rumpă de fiară, sau de tîlhari să se răpească, iar aceștia ca să nu se răzvrătească de cei răi la nărav și de furătorii de suflet draci să nu se fure și în pierzarea cea veșnică să nu fie trași.

Înfricoșat lucru povestește Sfîntul Grigorie Dialogul în vorbele cele cu Petru diaconul, în Cartea a 4-a la cap. 18, zicînd așa: „Despre mulți copii se închide intrarea în împărăția cerurilor (prin singuri părinții lor) de-i vor crește pe ei rău. În cetatea aceasta (în Roma) un bărbat de toți știut fiind, înainte cu trei ani, avea un fiu mic prunc de 5 ani, precum mi se pare fiind, pe care foarte iubindu-l trupeșcul lui tată îl creștea fără de certare. Iar pruncul acela de-a pururea dezmiardat fiind, se deprinsese a grăi cuvinte stricate și spurcate și hulitoare. Și cînd orice gînd intra în sufletul aceluia, îndată spre rele cuvinte, la care se obișnuise, se întindea; și hulea nu numai pe oameni, ci cînd i se întîmpla și spre Dumnezeiasca Mărire (care a o zice este înfricoșat) îndrăznea, Sfintele lucruri hulind, iar tatăl lui nu-l oprea să grăiască acele hulitoare și spurcate cuvinte. Deci acel copil în ciuma ce a fost aici înainte de 3 ani, s-a bolnăvit de moarte și cînd tatăl său îl ținea în brațele sale (precum mărturisesc cei ce au fost la sfîrșitul acelui copil necurații draci venise să ia ticălosul suflet al copilului, iar copilul văzîndu-i pe ei tremura și ochii închizîndu-și a început a striga: Scoate-mă de la aceștia, tată, scoate-mă! Aceasta cu glas înfricoșat strigînd-o și-a plecat fața în sînul tatălui său, vrînd să se ascundă pe sine, iar tatăl văzîndu-l pe el tremurînd, l-a întrebat ce vede: Răspuns-a copilul, zicînd: Niște oameni negri au venit și vor să mă ia, aceasta zicînd a început a grăi cuvinte mîrșave și de Dumnezeu hulitoare la care se obișnuise. Și îndată a murit.

Această povestire a Sfîntului Grigore să înfricoșeze părinții cei ce rău fără de învățătură își cresc pe fiii lor și-i lasă pe ei de se deprind la cuvinte și la lucruri neplăcute lui Dumnezeu. Cu adevărat unii ca aceștia părinți și singuri cu copiii lor cei nepedepsiți, cu dreaptă Judecata lui Dumnezeu, se vor da în mîinile celor negri arapi, dracilor, spre veșnicele munci. Și precum Ham cu fiul său Canaan a moștenit părinteasca nebinecuvîntare, așa aceia vor moșteni Dumnezeiescul blestem

acela, pe care către capre îl va zice: „Duceți-vă de la Mine, blestemaților!”

Faptele anilor de la mia a doua și suta a patra

(De la anul 2300 la anul, 2400 de la Zidirea lumii)

Arfaxad fiul lui Sem, nepotul lui Noe, avînd de la nașterea sa ani 135, a născut pe Cainan, iar după dînsul a născut și alți fii și fete. Apoi ceilalți strămoși ai lui Hristos, care în Evanghelia de la Sfîntul Luca, începutul cap. 11 se pomenesc, din seminția lui Sem mergînd, la vremile lor a naște au început, al căroră pentru cea mai degrabă pomenire, aici de față să se pună rîndul, începînd de la Noe pînă la Avraam într-acest chip:

Noe a născut pe Sem, Sem a născut pe Arfaxad, Arfaxad a născut pe Cainan, Cainan a născut pe Sala, Sala a născut pe Ever, Ever a născut pe Falec, Falec a născut pe Ragav, Ragav a născut pe Sarah, Sarah a născut pe Nahor, Nahor a născut pe Tara, Tara a născut pe Avraam. (Avraam este al II-lea patriarh de la Noe).

Iar întru care vreme, care s-a născut, vezi în numărarea anilor.

Pentru strămoșii lui Hristos, care înaintea potopului din seminția lui Set au fost, nu este îndoială, că toți drepti și sfinți au fost. Iar pentru aceștia care după potop, de la Noe pînă la Avraam anume s-au pomenit, nu putem să zicem, ca toți să fie drepti, afară numai de doi: Sem și Ever. (Iar de dreptul Avraam și de a lui seminție, mai pe urmă se va zice).

Iar dreptatea celor doi s-a înștiințat așa: Sem și Iafet au acoperit goliciunea tatălui, Ever nu s-a învoit la facerea turnului cea neplăcută lui Dumnezeu, de care mai pe urmă se va spune.

Iar pentru ceilalți îndoire este, fiindcă și închinători de idoli între dînșii s-au aflat unii, precum Sarah și Nahor și Tara tatăl lui Avraam. Fără numai aceia ce au viețuit cu dreptate, care în zilele lui Noe s-au născut, adică: Arfaxad, Cainan și Sala, care s-au născut mai înainte de a muri Noe și la viața cea plăcută lui Dumnezeu a lui Noe au privit, care și cuvintele lui cele drepte, care spre Dumnezeiasca plăcere povățuia din gura aceluia le auzise. Pentru că mult folosește pe copii viața cea îmbunătățită a tatălui și învățătorul cuvînt, iar mai ales a unuia ca aceluia mare întru bunătăți bărbat, a lui Noe, plăcutului lui Dumnezeu, carele de față fiind și în corabie fiarele cele sălbatice se cutremurau și blînde erau, cu cît mai ales fiii și nepoții aceluia aveau a se teme, între cei vii fiind el și nu îndrăzneau în

vremea lui să facă rău ceva la arătare. Iar după moartea lui, numai un strănepot Ever se încredințează că bun a fost, iar de ceilalți nu este încredințare.

Faptele anilor de la mia a doua și suta a cincia

(De la anul 2400 la anul 2500 de la Zidirea lumii)

Aici să se pomenească nu numai de ai lui Sem, ci și de ai lui Iafet, și de ai lui Ham fii, care au început a se naște după potop.

Ai lui Sem au fost 5 fii, pe care Gheorghe Chedrinul îi numără cu acest fel de număr:

1. Arfaxad din seminția acestuia mai de pe urmă au ieșit Caldeii.

Și evreii din Ever strănepotul lui.

2. Elam, din care seminție au ieșit Elamitenii și Perșii. Assur, din care Asirienii. 2. Liud, din acesta este Lidia. 3. Aram, din acesta sînt Sirienii și Armenii.

În Bibliile rusești se pune și al șaselea fiu al lui Sem, ca fiind Cainan, ci se pare a fi greșeală. Pentru că Aram este de la grecul istoriograf Chedrinul și din singure Bibliile acelea, căci Cainan nu fiu ci nepot îi era lui Sem, iar fiii lui Arfaxad (Fac. 11).

Ai lui Iafet au fost 7 fii:

1. Gomer, din seminția aceluia mai pe urmă au ieșit Gomeriții și Galatenii, încă și Chimmerii, care mai pe urmă s-au poreclit Cimbri.

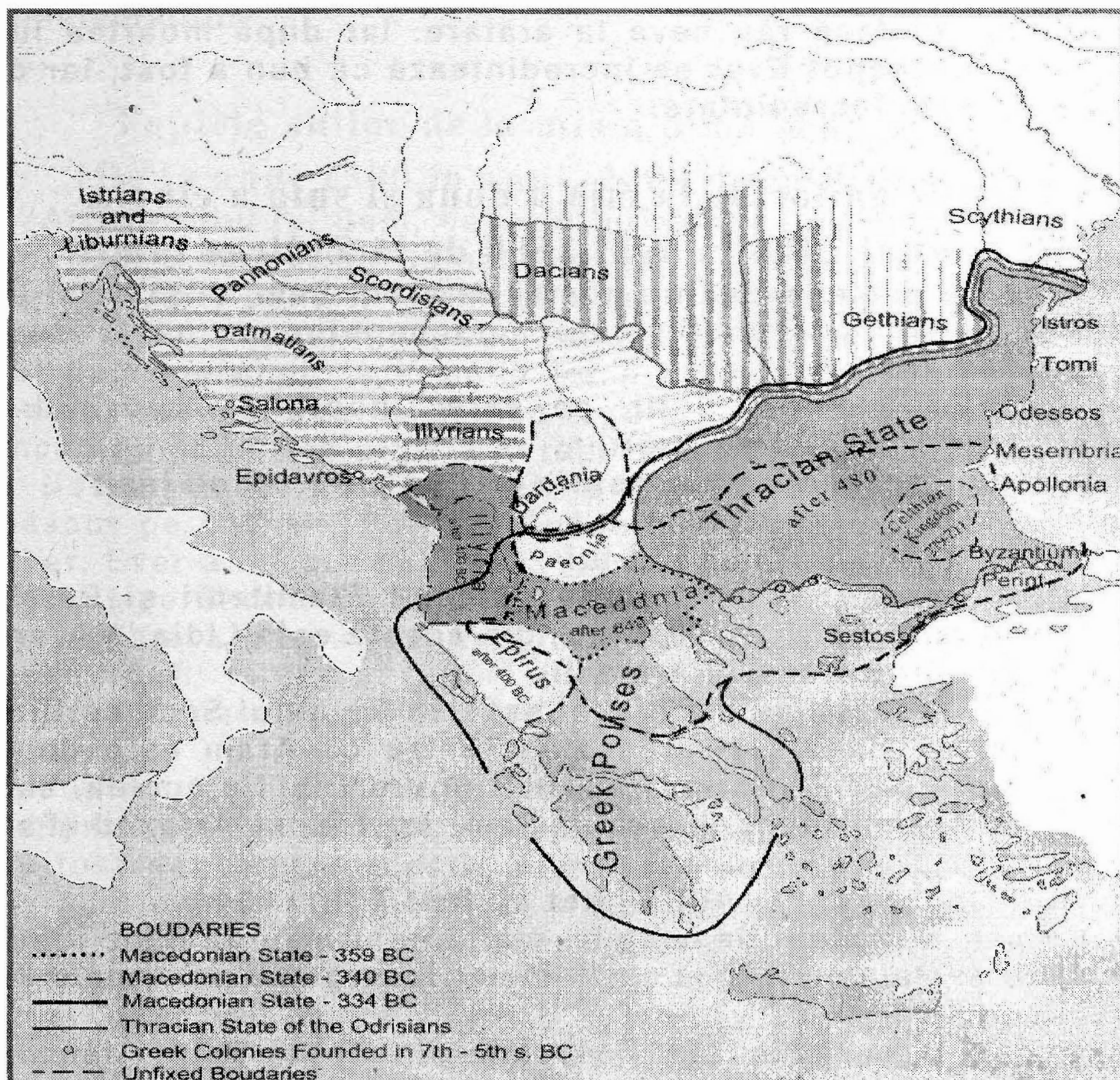
2. Magog, din acela sînt Massaghiții, Goții, Scitii, iar din aceia turcii și tătarii.

3. Madai, din acela au ieșit Midii.

4. Iovan sau Iavan, din acela este poporul Ioniților și Grecii.

5. Tobal, din seminția aceluia sînt Haliviții, Ivirii și Ispanii.

6. Meșeh, din acesta sînt Capadocii, Misenii, Iliricii încă și Muscalii și celălalt rusesc popor, și precum și Sfîntul proroc Iezechiil anume a zis (Iezechiil, 38) că Meșeh era voievod rusesc, măcar deși unii nu se potrivesc. Pentru că unii din Rifat fiul lui Gomer spun că s-au născut aceștia (s-au plodit), iar alții spun că sînt Muscalii din Togormi fratele lui Rifat, care și albi ruși de unii se numesc și povestesc a fi însă nouă ne este destul s-o știm aceasta, că din seminția lui Iafet sîntem, căci că precum Meșeh era fiul lui Iafet, așa Eifat așa Togorma au fost nepoții lui Iafet, fiind fii ai lui Gomer fiul lui, din care și Chimerii sau Cimbrii, fiind de slavonă limbă, au ieșit. (Pentru Cimbri caută la luna lui Mai în viața Sfîntului Metodie și Constantin.



Sciția și Tracia. Sciția Minor și Sciția Maior-România de azi.

Caută și în Sinopsisul Pecerskăi, pentru slavoni, pentru ruși și pentru Meșeh și pentru cimbri).

7. Tiras, din acesta Tracii fuseră: iar țara Traciei este unde după aceea s-a zidit Bizantia, care acum se cheamă Constantinopol sau Țarigradul. În Bibliile rusești, între fiii lui Iafet se află și al 8-lea fiu cu numele Elisa, ci acela nu se pare a fi fiu lui Iafet, ci nepot, iar fiu al lui „Iavan, fiul lui”.

Ai lui Ham au fost 4 fii, pe care Sf. Scriptură i-a pomenit:

1. Canaan, din acela s-au prăsit cananeii.
2. Cuș, din acela sînt etiopienii și Nimrod ziditorul turnului.
3. Mițraim, din acela sînt egiptenii,
4. Put, din acela sînt Troglodiții, care cu etiopienii sînt de un chip și de un nărav.

Încă au mai fost și alți fiii ai lui Ham, pe care ca pe cei

neștiuți Sfînta Scriptură pe nume nu-i pomenește. Dar se pomenește unul în hronograful lui Amsterlodam, anume Tifon, care l-a ucis pe Mițraim fratele său, cel ce în Egipt începuse împărăția.

Dintru acești fii ai lui Sem, ai lui Iafet și ai lui Ham, după facerea turnului și după despărțirea limbilor, s-au născut nenumărați fii, nepoți și strănepoți și multe popoare au ieșit, pe care a-i număra pe toți nu-mi este de nevoie, că nu-mi ajunge vremea, nici de vreun folos sufletesc nu-mi este. Cel ce voiește să caute la ceilalți scriitori de istorii.

Faptele anilor de la mia a doua și suta a șasea

(De la anul 2500 la anul 2600 de la Zidirea lumii)

Cainan fiul lui Arfaxad, nepotul lui Sem, trăind 101 ani, a născut pe Sala, apoi a născut și alți fii și fete.

Sfîntul Noe în anul vieții sale 930, iar în anul facerii lumii (după Gheorghe Chedrinul) 2572, prin Dumnezeiască poruncă i-a chemat pe fiii săi: Sem, Iafet și Ham și le-a împărțit lor pămîntul.

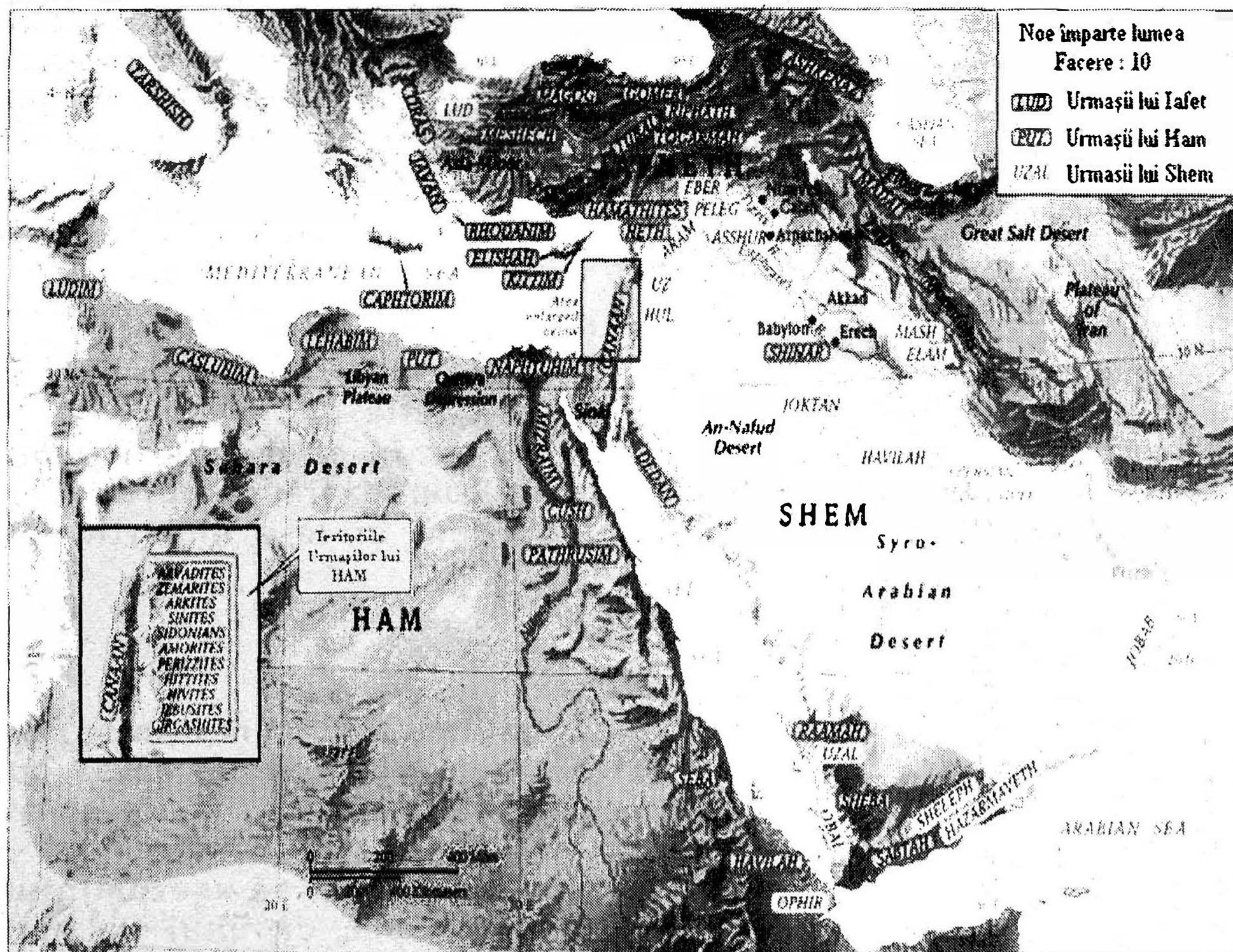
1. Lui Sem i-a poruncit să ia ASIA;
2. Lui Iafet - EUROPA;
3. Iar lui Ham - AFRICA.

Ca fiecare pe partea sa să se sălășluiască cu seminția sa. Și le-a poruncit lor să nu-și treacă hotarele unul altuia, ca să nu se ridice între dînșii sfadă și vrajbă cu război, ci fiecare cu al său hotar să se îndestuleze.

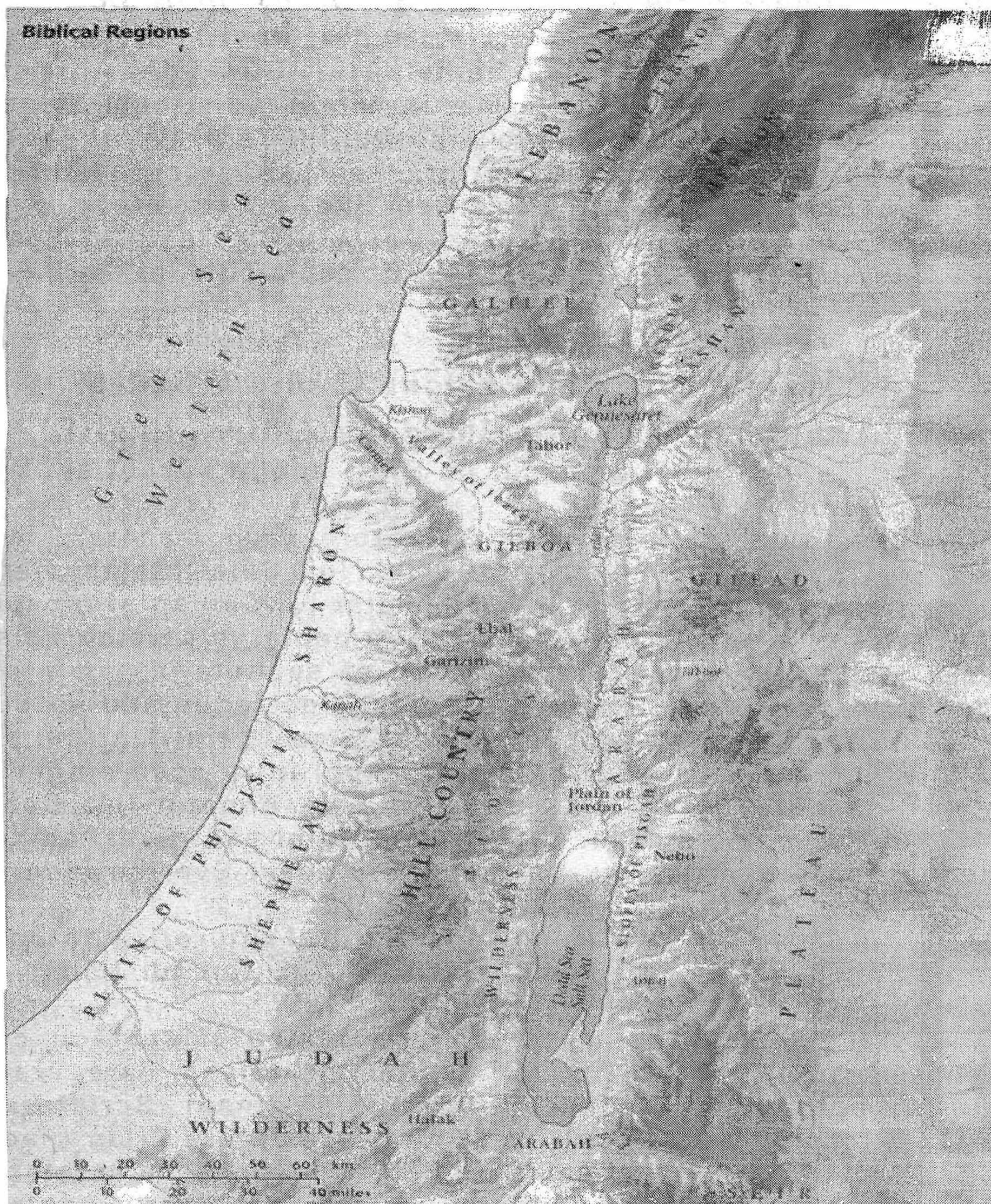
O spune și aceasta Gheorghe Chedrinul, cum că așezămîntul acela scriindu-l Noe, l-a încredințat lui Sem, ca unui fiu mai mare, căruia atunci îi era (după a lui Chedrin povestire) ani de la nașterea sa 431. Însă semințiile cele mai de pe urmă a fraților acelora, n-au păzit așezămîntul acela al strămoșului Noe, ci au început a strîmtora unii pe alții și a-i chinui, năpădind cu războaie precum mai pe urmă se va arăta.

A trăit dreptul Noe după potop 350 de ani. Și împlinind de toți anii vieții sale 950 (Fac. 9, 29). A chemat fiii și nepoții și strănepoții săi și i-a învățat pe ei cu părintești sfătuiri, ca să cunoască pe Dumnezeu făcătorul lor, și să creadă în El și să-i slujească Lui cu lucruri bune, iar de la faptele rele să se păzească pe ei, ca să nu mînie pe Dumnezeu și să nu aducă asupra-și vreo pedeapsă neașteptată, încă i-a învățat pe ei ca și dragoste sa aibă între ei și să nu se năpăstuiască unul pe altul, ci în pace și în blîndețe să petreacă. Apoi pe toți binecuvîntîndu-i s-a sfîrșit în anul facerii lumii (după Gheorghe Chedrinul 2592.) Și a plîns după el toată seminția omenească,

care după potop se înmulțise. Cel ce voiește să vadă în ruseștile Biblii ale noastre, numărare de ani cu îndoire, aici să caute. Noe a trăit după potop ani 350 și a murit. Iar Sem în anul al doilea după potop născînd pe Arfaxad a trăit ani 335 și a murit.



Iată Sem mai înainte de Noe tatăl său, ca la treizeci de ani a murit. Deci se află sub numele lui Gură de Aur un cuvînt pentru o curte și un balaur, în Sbornicul cel mare Moscovit tipărit la foaia 455, pe a doua față, unde se scrie că în vremile cele de demult înaintea potopului și după potop, niciodată fiul înaintea tatălui nu murea, numai Lameh fiul lui Matusalem înaintea potopului. Apoi trecînd de la începutul lumii 3300 de ani și mai mult, a murit Aran înaintea lui Tara pentru închinarea de idoli și l-a omorît pe Aran al treilea fiu al lui. Se unește la aceasta a lui Gură de Aur și Sfîntul Epifanie aceasta grăind-o. Deci ni se pare că nu este dreaptă numărarea anilor în Bibliile rusești, după care se arată aceea, că nu Noe înaintea fiului său Sem a murit, ci Sem înaintea tatălui său Noe, și cea de pe urmă binecuvîntare de la dînsul și așezămîntul (precum înainte am zis) cel încredințat luiși l-a luat.



Și după moartea aceluia, mulți ani trăind și pe nepoții nepoților și ai strănepoților săi văzându-i, a trecut din viața aceasta, care lucru se încredințează din Bibliile altor limbi, precum și din Bibliile lui Ieronim, pe care el din evreiasca limbă le-a tălmăcit, unde se scrie: Cum că Sem după nașterea lui Arfaxad a trăit 500 de ani și a născut fii și fete și a murit. Apoi după această numărare vine să fie sfârșitul lui Sem după

mulți ani de la răposarea tatălui său Noe, cel ce va voi, să socotească și să numere și va vedea. Iar de spun adevărul ruseștile noastre Bibliei în numărarea anilor, apoi nedrept este acel cuvânt în Sbornic, sub numele lui Gură de Aur și înțelegerea lui Epifanie ceea ce mai înainte s-a zis, cum că nu murea fiul înainte de tatăl pînă la Aran fiul lui Tara. La fel și pe Gheorghe Chedrinul vechiul țarigrădean și greul istoric nedrept îl vom face, care a scris că Sem după moartea lui Noe a mai trăit 150 de ani. Ci mai de crezut este pentru anii lui Sem spunerea lui Chedrin și înțelegerea lui Epifanie cu a lui Gură de Aur.

Faptele anilor de la mia a doua și suta a șaptea

(De la anul 2600 la anul 2700 de la Zidirea lumii)

A trăit Sala ani 130 și a născut pe Ever, apoi a născut și alți fii și fete (Fac. 11, 14).

Numele „Ever” se tâlcuiește „trecător” sau „trecere”, iar pentru ce pricină s-a numit așa fiul lui Sala (Selah), se povestește așa: Arfaxad fiul lui Sem, tatăl lui Cainan și moșul lui Sala, trăind mai întîi cu frații săi în Armenia, în care corabia lui Noe a stat pe muntele Ararat, a voit să se mute în pămîntul caldeesc în care încă nimeni nu locuia. Deci adunîndu-se cu toată casa sa și de frați despărțindu-se, a trecut rîul Tigrului și întîi în Caldeia el a început a petrece. Apoi întru acea singură peste rîu trecere, i s-a născut fiu lui Sala nepotul lui. Deci Arfaxad a pus numele pruncului strănepotului său: Ever, adică trecere, căci întru trecere s-a născut. Din acest Ever se făcură evreii, precum mai pe urmă va arăta cuvîntul.

Iar întru acești ani s-a născut povățuitorul tuturor răutăților Nimrod din seminția lui Ham, pentru că Cuș fiul lui Ham l-a născut pe acela.

Și creștea Nimrod cu trupul și cu răutatea și se făcu cu trupul uriaș, asemenea cu cei de demult uriași, care erau înaintea potopului, precum grăiește de dînsul Scriptura. Acesta a început a fi gigant pe pămînt, acesta era uriaș (Fac. 10, 8). Iar cu răutatea era mai mare decît cu trupezasca creștere că a umplut de dînsa tot pămîntul. La față era negru, pentru aceea și arap îl numesc pe acela, iar la suflet mai negru, pentru că întunecat îl avea pe dînsul prin dumnezeiasca împotrivire, ci mai pe urmă se va zice pentru dînsul.

Doi oameni în partea cea de sub cer vestiți s-au născut: Ever și Nimrod, dar nu de un obicei au fost. Vestiți - căci Ever a fost începătură neamului evreiesc, iar Nimrod întîi între oameni împărat s-a făcut. Amîndoi mari oameni cu cinstea

între popoare, iar obiceiurile lor atîta se deosebeau între ei, pe cît se deosebeşte întunericul de lumină, pentru că Ever era bun iar Nimrod rău. Acela strălucea ca lumina prin lucruri bune, iar acesta ca un întuneric se înegrea şi pe ceilalţi îi întuneca cu faptele cele rele. Ever era binecredincios către Dumnezeu, iar Nimrod potrivnic lui Dumnezeu. Ever era învăţător al dumnezeieştii plăceri, iar Nimrod începător al mînierii lui Dumnezeu. Pentru că ridicase pe oameni la lucrul cel neplăcut lui Dumnezeu, la care Ever nu s-a învoit, adică, să zidească turn pînă la cer, precum de aceasta mai pe urmă va spune istoria.

Iar noi de aceasta ne minunăm, pentru ce în vremea aceea mulţimea poporului ceea ce după potop se înmulţise, nu urma lui Ever bărbatului celui bun, ci îi urma celui rău om Nimrod? Nu asculta învăţăturile lui Ever celui plăcut lui Dumnezeu, ci se pleca la sfatul lui Nimrod celui mîniitor de Dumnezeu. De omul lui Dumnezeu s-au lepădat, iar lîngă robul satanei s-au lipit. Ce este oare pricina aceasta? Cu adevărat nu alta se pare a fi, fără numai aceasta, căci firea omenească, după greşeala lui Adam, lipsindu-se de Darul lui Dumnezeu cel mai dinainte, s-a făcut mai lesnicioasă şi mai plecată spre cel rău, decît spre lucrul cel bun. Pentru că mai înainte de călcarea poruncii lui Dumnezeu, omul, nevinovat, neviclean, nepăcătos, în Darul lui Dumnezeu ca un fiu în Dragostea şi în Mila Tatălui fiind, nu avea întru sine nici un fel de voire rea şi de poftă rea, nici nu ştia ce este răul, nu dorea vreun păcat, nici nu ştia ce este păcatul. Nu era în el mîndrie, nici nu-i trebuia lui mai multă decît cea dată de la Dumnezeu cinste, nici nu căuta slavă, nici nu i-a pizmuit firii îngereşti celei mai cinstite. Nu era în el lăcomie, nici nu aduna averi, nici aur, nici argint, nici pietre de mult preţ, nici orice de acestea, pe care acum oamenii cu nesăţioasă dorire le adună. Iuţime întru el nu era, nici nu se mînia, nici nu făcea rău, nici a pizmuit, nici s-a strîmbătăţit. Drept fiind şi sfînt, cea trupească dulce pătimire n-o ştia, nici nu poftea trup, la îmbuibare nu se deprinsese, nici nu gîndea de rodul cel cu poruncă oprit, adică să voiască a mânca din el, nici n-ar fi călcat cîndva porunca lui Dumnezeu singur prin sine, de nu s-ar fi înşelat de vrăjmaşul. Iar cînd s-a înşelat şi a mîniat pe Ziditorul, prin călcarea poruncii Lui şi s-a lipsit de cel mai înainte Dar al acestuia, atunci cunoscînd răutatea, s-a făcut spre dînsa foarte lesnicios. Şi a intrat în firea omenească toată pofta păcatului, mîndria, lăcomia, iuţimea, mînia, zavistia, trupezasca poftă. Şi au început oamenii cei înmulţiţi din Adam a se mîndri şi a se înălţa unul asupra altuia şi a aduna averi şi a-l urî unul pe altul şi a se mînia, a se iuţi şi a năpăstui unul pe altul şi spurcat a

trăi după plăcerile pîntecelui și în patimi umblînd (precum zice Apostolul) după veacul lumii acesteia, în poftele trupului lor, făcînd voile trupului și ale gîndurilor și s-au făcut din fire fiii mîniei (Efes. 2, 2-3), din fire căci obișnuința păcatului întru dînșii ca și cum în fire s-ar fi prefăcut. Precum nu se poate a schimba fireștile trebuințe și nevoi, așa de cu greu este de a se părăsi de vreun păcat în care cineva la lungă vreme s-a obișnuit. Deci întru acea vreme, în care Ever și Nimrod trăiau, fiindcă între oameni se înmulțise toată răutatea acum și ca și cum din fire întrînșii tot păcatul se întărise. Pentru aceea oamenii aceia mai cu lesnire spre răul sfat al lui Nimrod, decît spre cel bun al lui Ever se abătuse, ca spre vreun lucru al său firesc, fiind (după Apostolul) din fire fii ai mîniei, îi sfătuia pe ei dreptul Ever la bine, ca adică să placă lui Dumnezeu, iar nu să-L mînie pe Dînsul. Dar plăcerea Dumnezeiască le părea la aceia a fi un lucru străin, pentru că la lucruri bune nu se deprinsese. I-a sfătuit Nimrod la lucrul cel potrivnic, care nu era plăcut lui Dumnezeu și îndată de acela s-au apucat ca de un obișnuit al lor, că iată se întărise cu obișnuință întru mînierea lui Dumnezeu. Și, așa dreptul Ever abia pe al său neam a putut a-l pleca și a-l depărta de la lucrul cel neplăcut lui Dumnezeu, iar Nimrod pe toate celelalte neamuri, cu lesnire în urma sa le-a tras.

Noi de aici vedem aceste două: Cum cel neplăcut lui Dumnezeu om, mai grabnic este a asculta sfatul cel rău, decît cel bun; și cum că cel ce s-a obișnuit în oarecare păcate de moarte, nu se spăimîntează a îndrăzni la cele mai multe de Dumnezeu mînioase lucruri de moarte. Mai grabnic este răul a asculta pe cel rău, decît pe cel bun, căci împreună mai legat este răul cu cel rău decît cu cel bun. Cel bun lucru, cu obiceiul său se depărtează de la cel rău, pe cît se depărtează răsăriturile de la apus. Iar cel rău cu cel asemenea rău luiși rău atîta este de însoțit pe cît este de însoțit întunericul cu negura și noroiul cu tina, pentru aceea mai degrab răul ascultă pe cel rău, decît pe cel bun. Se minunează Sfîntul Ioan Scărarul de aceasta, cum noi păcătoșii, la lucrurile cele bune, avînd pe Dumnezeu cel Atotputernic Ajutător și pe sfinții îngeri solindu-ne nouă, însă nu cu lesnire ne plecăm, iar la vreun lucru rău, singur vicleanul drac, cu lesnire poate a ne înșela pe noi. Pentru ce așa? Se leapădă Scărarul de lepădarea pricinii aceleia. Eu - zice - la aceasta nu pot să grăiesc, nici nu voiesc (Cuv. 26).

Iar nouă ni se pare că nu alta este pricina, fără numai ceea ce înainte s-a zis: Că firea omenească, din păcatul strămoșesc stricîndu-se și de binele cel dintîi lipsindu-se și la răutate

alunecându-se, mai firească îi este răutatea, căci întru aceea omul se zămislește și se naște: „Întru fărădelegi m-am zămislit și în păcate m-a născut maica mea” (Psalm 50, 7). Iar întru ce s-a născut de aceea și din copilărie dorește și gîndește, precum și Scriptura adeverează zicînd: „Stăruiește cugetul omului spre cele rele din tinerețile lui” (Fac. 21). Pentru aceea sîntem mai grei spre bunătați, și nici nu sîntem ascultători la sfătuirea cea bună, iar la lucrul cel rău sîntem foarte grabnici. O, cît de multe sfătuiri bune și folositoare îndemnări spre fapta bună povătuindu-ne avem în cărțile proorocești, Apostolești, Părintești și-i auzim pe duhovniceștii dascăli învățîndu-ne, dar puțini se fac ascultători acelor, puțini se îndreaptă nu mulți se mîntuiesc. Iar la cele rele lucruri nu trebuie mulți dascăli, vreun drac apropiindu-se șoptește și îndată păcătosul se supune aceluia. Ci și singură firea iubitoare de păcat îi trage cu lesnire pe toți spre a sa poftă, iar prieteșugul cu cei răi, la ce rău lucru nu-l învață pe om? Și de multe ori se fac unul altuia drac, îndemnîndu-l și amăgindu-l unul pe altul la răutate, încă de la oamenii care s-au supus sfatului lui Nimrod putem s-o vedem aceasta. Că de ar intra cineva în obiceiul păcatului, acela apoi nu se mai teme de Dumnezeu, nici nu se înfricoșează a face oarecare lucruri potrivnice lui Dumnezeu. Se obișnuiseră în lucruri rele oamenii aceia, deci nu le era lor frică a se împotrivi lui Dumnezeu prin zidirea turnului, iar noi să ne ferim ca să nu ne obișnuim în păcate, ci mai degrabă din căderea păcatului să ne sculăm. Pentru că de ar cădea cineva vreodată în vreun păcat de moarte și nu s-ar scula dintr-însul degrab prin pocăință, acela cu lesnire și a doua oară și a treia oară întru același cade, fiindcă întîi numai a greși frică îi este lui, iar cel ce a greșit o dată nu se teme a greși și a doua oară și a treia oară și de multe ori, pe același păcat poftindu-l și la altele mai grele îndrăznind. Iar pricina îndrăznelii aceluia și a netemerii în păcatele poftite este aceasta: fiindcă după întîia cădere nu îndată s-a sculat prin pocăință.

Este o întrebare: De s-ar fi pocăit Adam îndată în ceasul acela după căderea sa în Rai și ar fi cerut prin smerenie și prin sfărîmare de inimă iertare de la Dumnezeu, oare i-ar fi iertat Dumnezeu păcatului lui?

Răspuns: Cu adevărat i-l-ar fi iertat, că nu este lucru firesc al îndurării lui Dumnezeu a nu Se milostivi spre păcătosul ce cu adevărat se pocăiește. Și grăiește Sfîntul Dorotei (în Cuvîntul „Pentru lepădarea de lume”) cum că Domnul Dumnezeu întradins întrebă pe Adam: „Unde ești?” dîndu-i lui pricină de pocăință (adică, deșteptîndu-l pe el spre pocăință) ca să zică: „Iartă-mă!” și să-l miluiască pe el.

Iarăși întrebare: De ar fi iertat atunci Dumnezeu păcatul lui Adam, oare ar fi îndrăznit Adam ca iarăși să greșască și a doua oară să mînie pe Dumnezeu ?

Răspuns: Nicidecum, căci cunoscînd din întîia sa cădere, cît de mare răutate este păcatul, nu s-ar mai fi întors iarăși după iertare la aceeași răutate, încă de asemenea nici altele oarecare păcate n-ar fi intrat în neamul omenesc cel ce din Adam a ieșit. Iar de vreme ce Adam atunci nu îndată s-a pocăit, drept aceea și tuturor păcatelor celor ce în oameni s-au înmulțit, el a fost cauza. Deci din întîiul păcatul lui, cel prin pocăința cea grabnică necurățit, ca dintr-un necurat izvor au curs celelalte repejuni ale păcatului și pe toată lumea a înecat-o. De asemenea acum între noi se lucrează. De s-ar scula îndată omul prin adevărata pocăință după cea dintîi cădere a păcatului său, n-ar fi îndrăznit ca iarăși cu lesnire să cadă, dar fiindcă oricare odată căzînd, nu îndată se scoală, pentru aceea pe aceleași iară de frică le face și la alte răutăți îndrăznește, precum zice Solomon: „Cînd vine necuratul întru adîncul răutăților, nu se grijește” (Pilde 18, 13). Adică: De va veni păcătosul în obișnuirea păcatelor (pentru că aceea zice Sfîntul Ioan Gură de Aur că este adînc al răutăților) apoi nu se mai grijește de mîntuirea sa, nici nu mai are frica lui Dumnezeu. De asemenea este unul ca acela cu cel ce se răstoarnă în jos prăvălindu-se, nu poate să se apuce de ceva și să se oprească de cădere, pînă ce nu ajunge în adîncul prăpastiei și se ucide. Așa păcătosul cel ce din cea dintîi îmbunătățită și bineplăcută a sa viață căzînd, de nu se va opri îndată pe sine prin pocăință, ci ar începe din păcat în păcat a se tăvăli, apoi nu cu lesnire (nu zic cu neputință) îi va fi lui a se ținea pe sine, obiceiul păcatului în sine ca o fire prefăcîndu-se și cu sila trăgîndu-l, ci cu pornire neoprită în adîncul pierzării sale va ajunge. Deci nu zăbovi în păcatul tău căzînd, o, omule, ca nu cumva întru adîncul răutăților să ajungi și să piei.

**Faptele anilor de la mia a doua și suta a opta
(De la anul 2700 la anul 2800 de la Zidirea lumii)**

În anul 2800 s-a zidit Turnul Babel.

După sfîrșitul lui Noe, fiii lui și nepoții și strănepoții, încă întru acea parte a Armeniei răsăritului lîngă Munții Araratului au trăit îndestulată vreme. Apoi după ce s-au înmulțit întru atîta mulțime, cît acum strîmtă le era lor țara aceea, sculîndu-se de la răsărit s-au dus căutîndu-și mai larg și mai roditor pămînt spre sălășluința lor ca să aibă îndestulare de bunătățile

pămînteşti. Iar mergînd la aceeaşi parte, la care şi Arfaxad cu seminţia sa, înaintea lor se dusesese, au aflat un cîmp şi loc şes şi larg în pămîntul Senaar, care aşa mai pe urmă s-a numit (acelaşi pămînt şi Caldeea, şi Babilon după aceea s-a chemat) şi s-au sălăşluit acolo între rîurile Tigrului şi Eufratului, la locuri frumoase şi roditoare (Fac. 11).

Deci mutîndu-se poporul la alt loc (din Armenia în Senaar) s-au schimbat şi în altă viaţă. Pentru că au uitat sfătuirile strămoşului Noe şi pedeapsa potopului care s-a făcut de la Dumnezeu peste cei dintîi oameni pentru păcate, pentru care de la părinţii lor auzeau şi s-au abătut la rele lucruri şi la spurcatele fărădelegi. Că precum mai înainte de potop, pînă ce era între cei vii Adam şi Set, pînă atunci fiii lui Dumnezeu (seminţia lui Set), după numele lor şi viaţa sa îşi petrecea, plăcînd lui Dumnezeu ca fiii Tatălui, iar murind Adam şi Set, fiii lui Dumnezeu se făcuseră acum nu ai lui Dumnezeu, ci ai potrivnicului fii, la prea multe fărădelegi dîndu-se. Aşa după potop, pînă între cei vii era Noe şi-l îndrepta pe neamul omenesc bine, ca un tată şi stăpîn al tuturor, pînă atunci oamenii vieţuiau în frica lui Dumnezeu, iar murind Noe au lepădat oamenii frica lui Dumnezeu şi au mers după poftetele lor, pînă ce au pornit pe Dumnezeu spre mînie şi risipiţi au fost la marginile pămîntului despărţindu-li-se limbile lor.

Şi a fost tot pămîntul atunci o gură şi un glas la toţi, şi a zis omul către prietenul său: Veniţi să facem cărămizi şi să le ardem pe ele cu foc şi să ne zidim nouă cetate şi turn, al cărui vîrf să fie pînă la cer şi ne vom face nouă nume slăvit, mai înainte pînă a nu ne risipi pe faţa a tot pămîntul (Fac. 11, 1-4). Şi se apucară de lucru, şi le era lor cărămida în loc de piatră şi tina în loc de var. Iar lui Dumnezeu neplăcut fu acel lucru al lor, fiindcă îl începuse cu mîndrie, nu întru slava lui Dumnezeu, ci la a lor mărire gîndeau.

Iar la acel lucru neplăcut lui Dumnezeu era povăţuitor Nimrod cel înainte pomenit, arapul (negrul uriaş, fiul lui Cuş, nepotul lui Ham) acela pe toţi spre facerea turnului i-a rînduit şi ridicat, vorbind cele potrivnice lui Dumnezeu către popoare şi spunîndu-le că El este aspru şi nemilostiv spre neamul omenesc, pentru că în zilele părinţilor lor a adus potop pe faţa pămîntului şi i-a pierdut pe toţi cei ce locuiau pe el, de la om pînă la dobitoc şi fiarele şi păsările. „Şi să facem - zicea - de va voi Dumnezeu ca iarăşi ca şi mai întîi să aducă potopul, ca să ne piardă pe noi, precum pe cei dintîi oameni i-a pierdut. Deci să ascultaţi sfatul meu, o, oamenilor: Veniţi să zidim un turn mare şi înalt ajungînd pînă la cer şi cînd va voi Dumnezeu ca iarăşi cu potopul să acopere pămîntul, întru acea vreme pe

turn ne vom sui și vom scăpa de potop, încă să zidim și o cetate lângă turn, ca să nu fim departe de la dînsul. Fiindcă atunci cînd fără de veste vor începe a năpădi apele potopului, cu lesnire la turn vom scăpa, aproape fiind și așa nu va putea Dumnezeu să ne piardă pe noi cu apele. Apoi vom fi și slăviți pentru turn și pentru cetate și pomenirea noastră va fi în veci". Așa grăind prea mîndrul acela arap Nimrod, popoarele ca niște fără de minte și spre rău mai grabnici decît spre bine, au ascultat sfatul celui fără de minte și lui Dumnezeu potrivnic, și s-au supus lui Nimrod, ca povățuitorul lor, și au început zidirea. Așa și lui Dumnezeu potrivnici s-au făcut și seminția lui Sem și a lui Iafet și-au pierdut slobozenia lor, robindu-se seminției celei de slugă a lui Ham lui Nimrod, fiindcă-l ascultau pe el toți ca pe domnul și stăpînul lor și făceau lucrurile ce li se poruncea de el.

Iar Ever unul fiind din strămoșii lui Hristos, fiul lui Sala (Selah), nepotul lui Cainan, strănepotul lui Arfaxad, prea strănepotul lui Sem acela drept bărbat fiind, și adevărat de Dumnezeu cinstitor fiind, cu seminția sa nu se învoia la acel lucru împotriva lui Dumnezeu și s-a deosebit de la dînșii. (Conf. Chedrin, fila 11; Ioan Navclir, fila 10).

Aceia întru nefolositorul acela lucru al zidirii turnului s-au ostenit 40 de ani și ridicase înălțimea lui mai sus de nori, dar nu putură ca după al lor gînd să-l săvîrșească pe el. Pentru că S-a pogorît Domnul și le-a amestecat limbile lor, în 71 (șaptezeci și una) de limbi. Iar pe cea a 72-a limbă a lăsat-o lui Ever care de la Adam s-a început, fiindcă Ever nu era părtaș celor ce zideau turnul, deci și limba strămoșească într-însul și în seminția lui întreagă s-a păzit. Și de atunci seminția lui s-a numit evrei, iar limba aceluia s-a numit limba evreiască.

Deci era numărul limbilor împărțite, după numărul semințiilor și a capetelor celor ce povățuiau fiecare în seminția sa, cînd zideau turnul, pentru că erau ei 71, iar peste dînșii Nimrod, ca un împărat și stăpîn, poruncitor era. Apoi amestecîndu-li-se limbile, nu-și mai înțelegeau unul altuia vorbele. Pentru că unii zidind porunceau să aducă pietre, iar aceia aduceau apă, alții cărămizi poruncind să se aducă, iar aceia le aduceau tină, sau altă oarecare materie. Și se făcuse ca niște ieșiți din minte și uimiți, pentru că și frica căzuse peste dînșii din Nevăzuta Venire a lui Dumnezeu, și tremurînd alergau din înălțimea turnului jos. Apoi un vînt mare prin Dumnezeiasca poruncă și un duh de vifor a năpădit și a risipit cea mai mare parte a acelui turn și i-a ucis pe mulți din ei, care mai cu osîrdie se îndeletniceau la zidire. Și așa au încetat de la lucru, pentru că au cunoscut Dumnezeiasca mînie și se căutau unul pe altul,

care să poată înțelege vorba unul altuia. Și de atunci s-a chemat locul acela și cetatea Babilon, care se zice „tulburare” sau „amestecare”, că acolo a tulburat Domnul pe poporul cel păcătos și le-a amestecat limbile lor, iar țara aceea s-a chemat Babilonia. Apoi după tulburarea și amestecarea aceea, s-au despărțit popoarele prin lume, fiecare în partea sa cea de strămoșul Noe hotărâtă. Seminția lui Sem ceea ce din fiii și nepoții aceluia ieșise, s-a risipit prin Asia în părțile Răsăritului. Iar seminția lui Iafet a cuprins Europa, părțile apusului și ale miezei nopții. Iar a lui Ham seminție, unii s-au dus în Africa în părțile dinspre miazăzi, iar alții au rămas în Asia în partea lui Sem lângă Nimrod, care măcar de se și umpluse de prea multă rușine, fiindcă nu i s-a săvârșit sfatul lui și lucrul i se stricase, ca un potrivnic lui Dumnezeu, nu s-a dus de acolo, ci cu rudeniile sale cele de aproape a rămas acolo viețuind în cetatea Babilonului și izgonind din părțile acelea ale Babilonului pe seminția lui Sem.

Încă nu numai a amestecat Domnul limbile oamenilor, ci și podoaba chipului omenesc a schimbat-o într-un mulți, și abia a lăsat într-înșii asemănare omenească. Pentru că cu mânia lui Dumnezeu au ieșit din ziditorii turnului cei tulburați, feluri de neamuri cu chip slut, schimonosituri ale firii omenești, jumătate fiară și jumătate oameni, pentru care puțin ceva aici să spunem.

Întâi s-au aflat în feluri de locuri, în munți și în pustietăți niște chipuri sălbatice, asemănare omenească avînd, care se cheamă oameni de pădure, cu fiarele petrecători, numindu-se satiri, goi, păroși, la care au picioarele de capră și la cap au coarne. Dar atîta sînt de iuți, cît nici din jivini nu poate să-l ajungă pe satir, fără numai cînd ar fi slab sau bătrîn. (Vezi că maimuța este din oameni răi - satirul este maimuța).

Ippodoni sau Hipocentauri, care au capul și pieptul de om, iar celălalt tot trupul asemenea cu calul, patru picioare și coadă avînd (Conf. Iacob și Navclir).

Pentru amîndouă aceste sălbăticiuni asemănări de oameni se află scris în viața cuviosului Pavel Tebeul (Ianuarie 15) cum cînd marele Antonie s-a dus în pustiu cel dinlăuntru, ca să-l caute pe plăcutul lui Dumnezeu Pavel, fiind o mare arșiță întru amiazăzi, slăbea bătrînul cu trupul, dar nu slăbea cu duhul, nici nu se întorcea din calea ce înainte o luase. Și măcar de nu știa încotro să meargă, însă se întărea și zicea: Cred în Dumnezeul meu că-mi va arăta mie pe robul Său, pe care mi s-a făgăduit să mi-l arate. Și nu după mult timp a văzut om asemenea cu calul, pe care făcătorii de stihuri Hipocentaur îl numesc. Pe acela văzîndu-l, s-a întrarmat cu mîntuitorul semn al Crucii și cu

îndrăzneală l-a întrebat: Ascultă tu, în care loc robul lui Dumnezeu locuiește? Iar fiara plecându-se de cuvîntul Sfîntului și neputînd cu glasul să răspundă, cu mîna arăta partea în care trebuia să meargă robul lui Dumnezeu, și a fugit cu grabnică alergare de la cuviosul Antonie. Iar bătrînul se mira de chipul acelei fiare și mergea în partea în care fiara îi arătase cu mîna lui. Apoi ajungînd la un loc pietros, a văzut altă fiară, care era la fel omenească asemenea pînă la jumătate, iar cealaltă parte a trupului era de fiară, picioarele de capră și coarne la cap, de a căruia vedere mirîndu-se bătrînul, cu credință neîndoită într-armat fiind, fără de frică îl întreba zicînd: Cine ești tu? Iar fiara poame de finic, ca un semn de pace aducîndu-i lui, zicea: Muritor sînt eu, unul din viețuitorii în pustie, pe care limbile cele întunecate cu rătăcirea, satiri numindu-ne (maimuțe) între dumnezeii lor ne-au cinstit. Deci trimis sînt de la turma mea să mă rog ție, ca să rogi pentru noi pe Stăpînul cel de Obște, pe care în lume l-am cunoscut că a venit și în tot pămîntul a ieșit Vestirea lui (Ps. 18, 4). Unele ca acestea cînd le vorbea fiara, ostenitul călător își uda fața sa cu lacrimile de bucurie, pentru că se bucura de Slava lui Hristos și de pierzarea satanei, încă împreună și se mira, că a putut să înțeleagă vorba satirului, și lovind pămîntul cu toiagul zicea: „Amar ție cetatea Alexandriei, care în loc de Dumnezeu, cinstești slugile! Amar ție cetate curvă, în care din toată lumea dracii s-au adunat? Ce răspuns ai să dai? Fiindcă și fiarele mărturisesc Puterea lui Hristos, iar tu schimonosirile pădurii ca pe dumnezei le cinstești?” Acestea sfîntul grăindu-le, fiara a fugit în pustie. Pentru acea fiară nimeni să nu socotească a fi de necrezut, fiindcă și la cetatea împărătească Constantia (Constantinopol) o fiară ca aceea cu asemenea omenească, ce se cheamă satir (maimuță), vie s-a adus din Alexandria, spre mare mirare a tot poporul. Iar după ce a pierit, ca să nu putrezească trupul ei, îndată cu sare l-a sărat și în Antiohia la împăratul ca să fie știută de dînsul o trimiseră.

Androginii sau Hermafrodiții aceia fiecare au cele firești amîndouă bărbătească și muierască, țîțele lor, cea dreaptă bărbătească, iar cea stînga muierască.

Arimaspi care numai un ochi au în mijlocul frunții, cărora neîncetat le este războiul cu Grifii pentru mărgăritare și aur. Că ceea ce în munți Grifii o sapă, aceea Arimaspi cu sila o apucă de la dînșii.

Astromii, care la marginile Indiei se află, gură neavînd nicidecum, nici mîncînd, nici bînd, fără numai prin mirosirea nărilor, din frumoasa mirosire a poamelor trăiesc, că aceea le este lor hrana, ca adică să miroase poame.

Tanefi, la care atîta sînt de mari urechile, cît tot trupul îşi acopăr cu ele.

Nevri, care se schimbă la vreme în lup, şi-l mănîncă pe care om îl prind.

Pigmei, oameni mici, ca de un cot, care în munţii Indiei trăiesc, nu mulţi ani, pentru că muierile lor la cinci ani nasc, iar la opt îmbătrînesc. Acei pigmei pe berbeci şi ţapi încalecă, din arce mici însăgetează şi au război cu cocoarele de la hrană, căci cocoarele mănîncă ceea ce pigmeii seamănă. Drept aceea în vreme de primăvară, acei pigmei adunîndu-se pîlc mare, se duc cu armele lor la malul mării oceanului, de care este aproape pămîntul lor, şi cearcă cuiburile cocoarelor şi le mănîncă ouăle şi puii lor, ca nu înmulţindu-se cocoarele să-i dovedească pe dînşii (să-i biruiască).

Ciclopii; sau uriaşii, a căroră locuinţă le este în Sicilia sub muntele Etna, precum grecul făcător de stihuri Vergiliu pomeneşte, de care spun (că precum şi Arimaspii) numai un ochi au în frunte.

Manticori, la India, care au capul şi faţa omenească, iar celălalt trup de leu. În aceleaşi părţi ale Indiei se află şi alte sluţii în asemănare omenească, capete şi grumazi neavînd, iar ochii lor le sînt în spate, iar gurile în piept, încă şi alt neam de sluţii se află acolo în pustietăţi în asemănare omenească, care se cheamă Chinocefali, la care sînt capetele de cîine şi scrişnire de dinţi înfricoşată.

Şi Cocicodanul sau Pedicul, din parte are asemănare omenească.

Şi multe ca acelea sluţii se află în partea de sub cer, omenească asemănare avînd, care toţi din firea omenească, din strămoşul Noe ca şi noi au ieşit - spune dascălul Augustin apuseanul; care din vremea facerii turnului, podoaba chipului omenesc şi mintea şi-au pierdut, de mînia lui Dumnezeu tulburîndu-se şi s-au făcut nu desăvîrşit oameni, ci fiare jumătate şi înfiorări. Şi ce este de mirare? Cînd şi în cele de pe urmă vremi se fac deasemenea cu acelea, Nabucodonosor în bou, iar Tiridat în vier prefăcîndu-se, cînd a năpădit pe dînşii pedeapsa lui Dumnezeu. Ci şi la pruncii cei ce se nasc, se întîmplă oarecare sluţii a se face, care de ar fi hrăniţi şi crescuţi, deasemenea cu dînşii ar naşte fii. Deci se cunoaşte, că la facerea turnului, tulburaţi fiind oamenii, şi mulţi din dumnezeiasca mînie pierzîndu-şi mintea şi lipsindu-se de binecuvîntarea Aceluia, ca adică să nască obişnuit rod omenesc, au ieşit din a lor naştere de fii, unele ca acelea fără de chip sluţii şi s-au înmulţit ca şi înaintea potopului, din cei răzvrătiţi fii ai lui Dumnezeu, s-au născut sluţii la chip uriaşii,

spre arătarea mîniei și a pedepsei lui Dumnezeu.

De aici îndoită se începe istoria: BISERICESCĂ și dinafară POLITICĂ.

Întru acea vreme cînd s-au amestecat limbile, Ever avînd de la nașterea sa ani 134 a născut un fiu și i-a pus numele Peleg, care se înțelege „despărțire”, că în zilele lui s-a despărțit pămîntul, apoi a născut alți fii și fete. (Istoria Bisericească I Paralipomene I, 19).

Începutul împărăției Babilonului și a monarhiei Asirienilor

Petrecînd în Babilon prea mîndrul acela arap, uriașul Nimrod, a început a-și ridica puterea sa asupra oamenilor, supunînd și robind luiși pe toți cei dimprejur, iar pe cei ce nu voiau să se supună lui, îi asuprea cu tiranie, silă făcîndu-le și ucideri (întîia monarhie. Istoria politică). Și se cutremura pămîntul acela de frica lui și întîi între oameni el s-a numit împărat, nu părintește, ci tiranește stăpînind. Pentru că cei din început stăpîneau între omeneștile neamuri, precum mai înainte de potop: Adam, Set, Enos, iar după potop Noe, aceia nu se numeau împărați, ci părinți, pentru că părintește îi povățuiau pe fii, pe nepoți și pe strănepoții lor. Iar Nimrod n-a fost părinte, ci muncitor, prigonitor, asupritor și răpitor. Pentru aceea și cuvîntător în Sfînta Scriptură s-a numit nu ca și cum fiară fiind, ci că pe oamenii cei slobozi, întru a sa stăpînire și în robie îi vîna și averile lor le jefuia și trăgea la sine pe cele străine. (Fac. 10, 9).

Întru acea vreme Assur fiul lui Sem, de Nimrod strîmtorat fiind, a ieșit din Babilon ca un izgonit din partea sa și deasupra rîului Tigrului ducîndu-se și pămînt bun aflînd, s-a sălăsluit în el și a zidit deasupra Tigrului în numele său cetatea Asiria, de la care și țara aceea Asiria s-a numit. Ci după aceea cetatea Asiria s-a chemat Ninive, în numele lui Nin, care pe cetatea aceea lărgind-o a înnoit-o și cu prea minunate zidiri a împodobit-o. Și se pomenește cetatea aceea în Sfînta Scriptură așa: Din pămîntul acela (al Babilonului) a ieșit Assur și a zidit Ninive (Fac. 10). Pe Assur, ca pe întîiul ziditor Scriptura l-a pomenit, iar Ninive ca un mai slăvit nume cetății i-a pus. Iar întru acele vremi, după despărțirea limbilor și ceilalți fii ai fiilor lui Noe și nepoții lor risipindu-se pe fața a tot pămîntul și-au zidit loruși slăvite cetăți și împărății au făcut, pentru care feluri de hronografe scriu din destul.

Faptele anilor de la mia a doua și suta a noua

(De la anul 2800 pînă la anul 2900 după Zidirea lumii)

Nimrod întîiul pe pămînt împărat, avîndu-și scaunul său în Babilon a împărățit ani îndestulați și a pierit cu sunet. (Conf. Istoria Politică a lui Chedrin, fila 11). Pentru al cărui sfîrșit grăiesc, cum că din rămășița turnului acela oarecare parte de vînt și de furtună rupîndu-se, a căzut asupra lui și l-a ucis pe el, Dumnezeu așa judecînd ca cel ce a greșit cu facerea turnului, prin același turn și pedeapsa să-și ia. Iar alții spun cum că de draci s-a răpit. Deci amîndouă acelea de crezut sînt, fiindcă nu în altă parte avea să-și cîștige loc pentru împotrivirea spre Dumnezeu și pentru nenumăratele răutăți, fără numai cu dracii. Deci de Dumnezeu surpîndu-se, de draci în iad s-a răpit.

De sfîrșitul lui Nimrod, pentru moștenitorii împărăției Babilonului multă neunire este între istorici, care pentru știință să-i aducem din parte.

Gheorghe Chedrinul în Sinopsisul Istoriei îl socotește că este Nimrod același și Saturn cel mai întîi dumnezeu păgînesc (Chedrin, fila 15). Pe același și Orion a fi îl zice, și spune de el, că a avut femeie din seminția sa, anume Semiramida, pe aceeași și Rea dumnezeoaie o numește din care i se făcură lui trei fii: cel dintîi anume Picos, cu porecla Iupiter, sau Iovis, care este și Zeus sau Dia; celălalt fiu este Bel, al treilea Nin și o fiică luna. Nin a zidit cetatea Ninive și ca și cum pe maica sa Semiramida a avut-o de muiere. Iar Nimrod care și Saturn și Orion ca și cum de Iovis fiul lui izgonindu-se de la împărăție, s-a dus în Italia. Ci la făcătorii de stihuri greci se vede, că acel Saturn de fiul izgonit, altul a fost, mai pe urmă cu anii decît Nimrod și nu în Babilon a împărățit, ci în Creta, precum aceea și în viața Sfîntului Mucenic Pontic, la August în 5 zile se vede. Fiindcă și Dia (care și Iupiter sau Iovis) din Réa femeia lui Saturn în Creta născut a fi se spune, în pătımirea sfinților zece Mucenici din Creta, la luna lui Decembrie în 23 de zile. Afară de s-a numit așa Nimrod Saturn, precum spune Xenofont Istoricul, că în vremile acelea vechi, pe împărății cei puternici, care cetăți mari și împărății rînduiau, obicei era a-i numi saturni, iar pe cei întîi născuți fii ai lor îi numea Ioviși, iar pe fiice lune. După acel obicei și Nimrod, se pare că se numește Saturn de Chedrin și de alții, încă și Semiramis nu se pare a fi a lui Nimrod femeie, ci numai nepoată, precum îndată se va arăta.

Pentru Opmeer Amsterlodam hronograful spune, că după Nimrod, a luat împărăția Babilonului Bel fiul lui. Pe Semiramida

fiica acelui Bel a luat-o de femeie Assur fiul lui Sem, care și Nin de greci s-a numit și cetatea Ninive a zidit-o, voievod fiind al seminției lui Assur. Iar după moartea lui Bel, a luat Babilonul întru a sa stăpînire și întîia monarhie s-a făcut.

Ioan cel numit Navclir, întru al său cronic povestește, că după Nimrod a împărățit Assur fiu lui, după Assur a împărățit Bel fiul lui Assur. După Bel, Nin fiul lui Bel, ci pe acel Assur, tîlcuitorii Dumnezeieștii Scripturi nu-l socotesc a fi fiul lui Nimrod, ci al lui Sem.

Carion Hronicul spune că seminția lui Ham începînd de la Nimrod pînă la 200 de ani a împărățit în Babilon, apoi a trecut împărăția, la seminția lui Sem în Assiria, cînd Nin a zidit cetatea Ninive.

Iar mai cu seamă Ioan, cel ce se cheamă Cluver în Epitomia Istoriilor a toată lumea a scris: Cum că Assur fiul lui Sem, cel ce a zidit cetatea Ninive, după Nimrod nepotul lui Ham, n-a suferit-o pe seminția lui Ham la împărăție, nici l-a lăsat pe acela ca mai mult la răsărit să stăpînească, ci singur a stăpînit răsăritul și zidind cetăți multe și mari s-a făcut începătură Asirieștii Monarhii.

De asemenea cu acesta și leșescul (polonezul) cronic Mattie Stricovschi, aducînd pe Berozuh istoricul caldeu spune că Nimrod, întîiul Saturnus numitul, a împărățit în Babilon în cîmpia Senaar ani 56. Zidise un turn din temelie mare, care întrecea înălțimea munților, întru semn, că avea să fie acolo împărăția împărăților în veci, dar nu i s-a împlinit nădejdea aceluia. Pentru că între feciorii lui Nimrod, pentru blestemul acela cu care Noe a blestemat-o pe seminția lui Ham, îndelung a petrecut acea împărăție a Babilonului, fiindcă la Assiria noua împărăție și monarhie a început a fi, prin Assur fiul lui Sem, care a zidit cetatea Ninive și pe Babilon tare l-a supus luiși. Pînă aici Mattie Stricovschi.

Acea urmare a lui Cluver și spunerea lui Mattie, mai de crezut se pare a fi, pentru că se unesc cu proorocescul așezămînt care înainte s-a zis de Sfîntul Noe, prin care a hotărît ca Ham slugă, iar nu stăpîn să fie fraților săi, lui Sem și lui Iafet, iar aceia să-l stăpînească pe el. Și așa a fost, cînd Assur fiul lui Sem a luat la răsărit stăpînirea de la seminția lui Ham și a lui Nimrod. Însă în locurile cele de îndoială nu cutezăm a întări nimic.

Cluver încă și aceasta de Assur socotește, ca și cum el s-ar fi numit de popoarele răsăritului, Bel sau Beel (cel numit de cei de pe urmă Baal) care se tîlcuiește „domn” sau „stăpîn”, același și Iupiter sau Iovis, care și în Dumnezeu după moartea sa de păgîni s-a socotit, iar după el a luat împărăția Nin fiul lui,

a căruia femeie era Semiramis. Iar alții nu socotesc, ca Assur același să fie, carele și Bel, ci doi socotesc zicînd să fie Bel fiul lui Assur.

Faptele anilor de la mia a doua și suta a zecea

(De la anul 2900 la anul 3000 de la Zidirea lumii)

Peleg fiul lui Ever a născut pe Ragav în anul vieții sale 130. Apoi a născut și alți fii și fete (Istoria Bisericească).

În anii aceia înmulțindu-se popoarele și multe cetăți în partea de sub cer, prin feluri de țări zidindu-se și împărății întărindu-se, se așezau legi politice împreună și fărădelegi (Istoria Politică). Fiindcă acei oameni răi uitaseră pe Nevăzutul Dumnezeu Care la ceruri petrece, pe Ziditorul și a toate Țiitorul, pe care părinții lor îl știau. Și începură a-și scorni loruși dumnezei pe pămînt și a-i face pe ei și a se ruga lucrului mîinilor lor, și au schimbat slava nestricăciosului Dumnezeu (precum zice Apostolul la Romani 1, 23) în asemănarea chipului omenesc celui stricăcios și a păsărilor și a celor cu patru picioare și a jivinelor. Și schimbă adevărul lui Dumnezeu în minciună și au cinstit și au slujit făpturii mai mult decît Făcătorului, drept aceea și i-a dat pe ei Dumnezeu în patimi necinstite și în spurcată fărădelege viață. Și legile ce le puneau politicii lor, măcar unele și bune a fi se păreau, dar pe acelea le stricau cu fărădelegile.

S-a început închinarea de idoli, nu de la Saruh strămoșul lui Avraam, precum socotesc unii că de la dînsul este aceea, pentru că el n-a scornit idoli, ci pe cei mai înainte aflați i-a primit el și lucrător lor fu. Iar începătura închinării de idoli s-a făcut de la Nin fiul lui Bel, precum îndată se va arăta.

Murind Bel împăratul, care a stăpînit Assiria împreună și Babilonia (care și Caldeea se numea) a luat după dînsul Nin fiul lui împărăția. Acela jelind și întristîndu-se după tatăl său, i-a făcut chipul aceluia cioplit, sau idol, care era la toate asemenea tatălui său, la față și la mărimea trupului și l-a pus în mijlocul cetății pe un stîlp întru pomenirea tatălui său, care vrînd ca și după moarte să fie cinstit de popor, a dat o lege ca aceasta: Că de ar alerga cineva din cei vinovați și vrednici de pedeapsă la stîlpul și idolul acela, și de s-ar închina aceluia, acela de vină iertat și de pedeapsă slobod să fie (**ÎNCHINAREA LA IDOLI**). Deci oamenii cei ce aveau trebuință de milă împărătească, au început a alerga și a se închina acelui idol, tatălui lui, văzînd că place aceea împăratului. Apoi popoarele celorlalte țări, urmînd Asirienilor și Caldeilor, cu aceeași asemănare au început a cinsti pe stăpînitorii lor cei mai

dinainte și pe bărbații cei slăviți, stâlpi și idoli în cinstea și pomenirea lor punându-le. Iar dracii văzînd cinstirea ceea ce de la oameni se făcea neînsuflețitorilor idoli, au început a se sălășlui în idoli aceia și a scoate dintru dînșii glas omenesc și a grăi spre înșelarea și pierzarea neamului omenesc, și dădeau răspunsuri celor ce veneau la dînșii, și-i întreba pe ei ori de ce, ca și cum mai înainte le-ar spune de cele ce vor să fie. Iar nebunii oameni, socotind că sînt vii acei idoli, au început a-i cinsti pe ei ca pe Dumnezeu și a crede în ei și a le aduce lor jertfe cu închinăciune. Și așa s-a început și s-a întărit multa dumnezeire și închinarea de idoli între oameni.

(Iar Amsterlodam Hronograful socotește că este pus idolul Bel nu de la Nin, ci de la Semiramida. Pentru că povestește că Semiramida fiică era lui Bel, iar Nin ginere, ci mai mulți zic că Nin era fiul lui Bel și el a pus idolul în chipul tatălui său).

Iar în părțile Egiptului aceasta fiind începătura închinării de idoli s-a adaos și că un puternic slăvit anume Sirofanis, plîngînd și tînguindu-se după un fiu al său mort, și vrînd să aibă răcorire în mîhnirea sa a făcut un idol într-o asemănarea fiului și pe mormîntul mortului l-a pus și privind la el își mîngîia întristarea sa. Iar oamenii cei ce erau sub puterea lui, făcînd plăcerea stăpînului lor, au început a cinsti idolul acela cu jertfe și cu închinăciune.

Aceasta și Sfîntul Ioan Gură de Aur în Trimiterea către Efeseni a pomenit-o zicînd: „Un oarecare om bogat, cu amară tînguire plîngîndu-și fiul și nici o mîngîiere de tînguire neavînd așa își mîngîia mîhnirea: A făcut chipul răposatului neînsuflețit și de-a pururea privind la el i se părea că vede pe mortul viu în chipul acela. Deci niște oameni lingușitori, cărora pîntecele le este Dumnezeu, slujind chipului aceluia, într-o cinstea acelui bogat, au scornit obicei spre slujirea idolilor". Pînă aici Gură de Aur.

Încă se scrie în Istorii și aceasta: Că Sirofanis acel puternic din Egipt, văzînd de la oamenii cei supuși lui, cinstea ce se făcea idolului fiului său, i-a zidit lui o capiște deasupra mormîntului aceleia și jertfitori a pus ca de-a pururea să slujească în capiștea aceea. Drept aceea și rînd le-a așezat lor, ca adică schimbîndu-se să slujească. Iar legea jertfitorilor acelora, dată le era de acest fel, ca cei ce săvîrșeau rîndul slujbei lor să părăsească toate grijile vieții, nici de femeile lor atingîndu-se, ci în toată înfrînarea să petreacă. Acea lege mai pe urmă și într-o toată pretutindenea a ieșit la cei ce erau popi idolești: că se înfrînau de cărnuri și de vin (afară de cele jertfite, pe care datori erau a le mînca) și nu numai pe femei, ci nici pe copiii lor nu voiau să-i vadă în vremea rîndului slujbei

lor, nici cu rudeniile lor nu vorbeau. Ci se îndeletniceau de-a pururea (precum Herimon stoicul povestește) întru învățăturile numărării de stele și vrăjitoriei și la înțelegerea firilor făpturii celei văzute, însă aceasta s-a pomenit aici pentru aceia, ca cei ce sînt între noi rînduială duhovnicească să socotească: Dacă popii slujitori dracilor păzeau o viață înfrînată ca aceea, de îmbuibări și de beții înfrînîndu-se, cu obișnuita însoțire neamestecîndu-se pînă la săvîrșirea rîndului lor, pe toate cele dinafară griji părăsindu-le, și nu în deșertăciuni ci întru învățăturile lor cele elinești cheltuindu-și vremea, - apoi ce fel se cuvine să fie preoții creștinești, care Adevăratului Dumnezeu slujesc și cea fără de sînge Jertfă, pe singur Fiul lui Dumnezeu pentru toată lumea îl aduc? Oare nu-i vor rușina popii idolești pe unii din preoții creștini ce fac beții și petrec în spurcăciuni și la deșertăciuni fără de măsură se dau, nici nu se îndeletnicesc la învăătura Sfintelor Cărți cea de suflet folositoare, nici pe alții nu-i învață, ci cu dobitocească fără de socoteală minte și cu dobitocească viață slujesc, slujbele lor își fac? Oare nu se vor osîndi aceștia în cel mai adînc iad și în cele mai cumplite munci, mai mult decît aceia? Pentru că aceia necunoscînd calea cea adevărată, atîta înfrînare păzeau, iar aceștia cărora calea mîntuirii li s-a descoperit și cărora li s-a încredințat ca să povățuiască la mîntuire pe ceilalți, fără de înfrînare în patimi și în beții petrec. Aceia drăceștii slujbe cu atîta cucernicie luau aminte, iar aceștia la slujba lui Hristos fără de frică înaintea stau. O, amar de răzvrătirea și neîndreptarea preoțească! Cum se vor arăta feței lui Hristos, Căruia nici cu atîta osîrdie nu i-au slujit, precum popii idolești au slujit zadarnicilor lor dumnezei.

Faptele anilor de la mia a treia și suta întîi

(De la anul 3000, la anul 3100 de la Zidirea lumii)

Ragav fiul lui Peleg, nepotul lui Ever, a născut pe Serug, strămoșul lui Avraam, în anul vieții sale 132. Apoi a născut și alți fii și fete.

Povestește Gheorghe Chedrinul, că în zilele lui Ragav, oamenii unul asupra altuia cu mîndria înălțîndu-se și împărătești titluri luîndu-și loruși, au început a-și face arme și războaie unul spre altul a ridica. Și îndată seminția lui Canaan a slăbit și sub jugul robiei s-a rînduit precum Noe strămoșul a proorocit. Pînă aici Chedrinul.

Deci se înțelege aceasta, cea mai întîi pentru Assur ce s-a numit Bel, pentru care mai înainte am zis, că după sfîrșitul lui Nimrod, nesuferind seminția lui Ham, ceea ce împărătea la

răsărit în Babilon, singur a stăpînit Babilonul, nelăsînd mai mult pe hamisteni să stăpînească, fiu fiind al lui Sem. Apoi din aceeași povestire a lui Chedrin se înțelege și pentru Nin fiul lui Bel, care al monarhiei Asiriei, în partea de sub cer întîi a fost lărgitor, pentru care de alți istorici se povestește, cum că dorind ca să stăpînească multe țări, care petreceau în pace, îndestulîndu-se cu ale sale hotare, nici nu erau învățați la războaie, pe aceia supunîndu-i luiși, a lărgit și a întărit-o pe a sa monarhie. Ci încă îndestulîndu-și dorirea sa cea iubitoare de stăpînire, a început a se lupta și asupra țărilor celor depărtate și îi fu lui războiul cu Zoroastru împăratul Bacterianului, pe care și biruindu-l l-a ucis și împărăția aceuia o a supus luiși.

Împărăția Bactriei era după Asiria de un hotar cu Sciții Asiei, numindu-se așa de la rîul ce se cheamă Bactros și de la cetatea Bactra care deasupra rîului stă, cetate de scaun era a împărăției aceleia. Și erau 1.000 de cetăți întru acea împărăție, în care o nemilostivă neomenie se făcea asupra celor îmbătrîniți într-acest chip: Cînd îmbătrînea tatăl sau maica și cum începeau a slăbi, feciorii pe ai lor părinți îi da la mîncarea cîinilor, pe care cîini într-adins spre aceea îi păzeau cu cinste și se chemau cîinii aceia îngropători, că îngropau în pîntecele lor pe omeneștile trupuri. Vai de nemulțumirea acelor fii către părinți pentru naștere și creștere și părintească dragoste, să le răsplătească cu acest fel de tiranie! O, vai de orbiciunea și de rătăcirea limbilor celor înșelate de draci, ce fel de lucru nedumnezeiesc și socoteau loruși întru bună credință! Ci precum se socotește, cu dreaptă Judecata lui Dumnezeu se slobozeau aceia spre oamenii aceia ce se dădeau de către feciorii lor la mîncarea cîinilor, fiindcă aceia nu-și cruțau pe pruncii lor cei mici, ci demonului la jertfă îi aduceau pe ei. La care lucru mai pe urmă și israilitenii se învățaseră de la pagîni precum se scrie în Psalmi: „Au jertfit pe fiii și pe fetele lor dracilor și au vărsat sînge nevinovat, sîngele fiilor lor și al fetelor lor” (Psalm 105, 36-37). Drept aceea și ei mai pe urmă de feciorii lor cei rămași necruțați erau, ci la jertfa cîinilor îi aduceau și luau cea vrednică răsplătire a lucrurilor lor ca și cum grăindu-le lor dreapta Judecată a lui Dumnezeu: Ceea ce ați făcut fiilor voștri, aceea și singuri o primiți de la feciorii voștri. Voi ați jertfit pe fiii voștri la draci, iar fiii să vă jertfească pe voi la cîini.

Iar pentru Zoroastru acela se povestește, că atunci cînd s-a născut a rîs și era aceea de mirare oamenilor, fiindcă obicei este tuturor pruncilor celor ce se nasc în lumea aceasta să plîngă, iar el n-a plîns, ci s-a veselit, și rîdea bucurîndu-se. Iar în vîrstă venînd, era foarte isteț la minte, căruia îi zic că este al

înțelepciunii numărului de stele și al vrăjitoriei, cel întâi sub potop aflător și doftor iscusit, care și cărți multe de învățătura sa a scris, pe care toate, Nin, ucigându-l pe el le-a ars.

Iar prin acel Zoroastru s-a închipuit arătat schimbarea vieții noastre și nestatornicia sorții omenești, pentru că rîzînd s-a născut, iar plîngînd a murit. Cu veselie în lume a intrat, cu tînguire a ieșit din lume. Lacrimi n-a vărsat la nașterea sa, sînge a vărsat la sfîrșitul său. Și cel ce în toate zilele vieții sale cu bunăstare în slavă împăratească își petrecea, la urmă de toate lipsindu-se și în mîinile potrivnicului căzînd, moarte nemilostivă a dobîndit. Deci ce folos i-a fost lui din bucuroasa naștere, cînd și-a sfîrșit viața sa cu amară moarte, ucis de vrăjmașul său? De acest fel este în lumea aceasta viața noastră, de acest fel sînt norocirile și veseliile noastre, cu bucurie începem, cu mîhnire sfîrșim, puțin ne bucurăm de ceva și îndată în plîns ne schimbăm. Că vine de la vreo mîhnire neașteptată și scoate bucuria din inimile noastre, iar mai ales aceea se face în vremea sfîrșitului morții, cînd toate cele de bucurie se sfîrșesc, iar cele de scîrbă și de mîhnire se încep, omului celui ce în bune zile și în dulcele păcatelor și-a cheltuit viața sa.

La fel este viața noastră cu apele pîraielor, care dulci sînt la gust, dar curg neîncetat la amărăciunea mării și cînd intră în mare, îndată își pierde dulceața lor și se fac amare ca și apele mării. Așa zilele noastre dulci a fi ni se par nouă, căci căutăm în viața aceasta feluri de dulceturi, pe unele în bogățiile cele degrab pieritoare, pe altele în slava deșartă cea lumească, iar pe altele în trupestile odihne și în dulcele păcatelor, și cu toate acelea, ziua și noaptea alergăm și ne apropiem la amară mare, la ceasul morții. Și cînd intrăm în marea aceea, îndată de amărăciune ne umplem și le uităm pe toate dulcele, nu folosește nimic trecuta dulceață sosind vremea cea amară, pentru că nu îndulcesc cele trecute pe cele de față. O, cît de multe rîuri curg în mare, iar marea nu-și îndulcește firea sa cea amară, iar mai ales și pe apele rîurilor cele dulci într-o sa amărăciune le prefacă! O, cît de multe dulceți sînt în lumea aceasta, pe acelea toate de le-ai aduna într-una și la ceasul cel amar al morții de le-ai aduce, însă nici o cirtă sau un minut pe acea amară vreme nu poți s-o îndulcești, ci mai multă amărăciune îi adaugă. De vreme ce toate cele dulci de acum, în prea cumplită amărăciune se prefac atunci. Și pe cît aici cineva s-ar îndulci mai mult de cele vremelnice, pe atîta mai mult acolo se va amări, după acel ceresc glas ce a zis, pentru cea dezmierdată a Babilonului: „Pe cît s-a mărit pe sine și a fost în desfătări, tot pe atîta dați-i chin și plîngere” (Apoc. 18, 7).

Fericit este cel ce în viața cea de acum nu rîde, ci plînge, nu se veselește de cele vremelnice, ci se tînguiește de păcate. Nu dulceți deșarte caută, ci amărăciunea morții, a Judecății și a gheenei în minte o poartă și se îngrijește cum să placă lui Dumnezeu și să se învrednicească veșnicei îndulciri întru bucuria Domnului său.

Iar să se știe, că mai pe urmă și altul numărător de stele cu același nume a fost Zoroastru, în Persia trăitor, pentru care se povestește că înainte a spus pentru sfîrșitul său ce avea să-i fie lui de la fulger. Și a poruncit ca în Persia să se păzească oasele lui cu cinste, făgăduindu-le că împărăția Persiei pînă atunci nerisipită va fi, pînă cînd oasele lui de dîșii se vor cinsti. Deci cea dintîi proorocie a lui, adică pentru sfîrșitul lui, s-a împlinit, că de fulger arzîndu-se a pierit, iar cea pentru împărăția Persiei a mințit, pentru că mai pe urmă multe risipiri i s-au făcut ei.

Faptele anilor de la mia a treia și suta a doua

(De la anul 3100 la anul 3200 de la Zidirea lumii)

Sarug a născut pe Nahor, în anul vieții sale 130 (Istoria Bisericii). Apoi a născut și alți fii și fete.

Iar petrecerea lui Sarug a fost (după spunerea lui Chedrin) în pămîntul Caldeilor, în cetatea ce se cheamă Ur. Acea numire „Ur” se înțelege „foc”, de vreme ce locuitorii aceleia închinători de idoli fiind, aveau focul în loc de dumnezeu și nestins îl păzeau pe acela, drept aceea și cetatea lor „foc” s-a numit.

Încă socotesc unii pentru Sarug, cum el întîi a scornit idolii și de la dînsul s-a început închinarea la idoli, dar nu este așa, (Conf. Epifanie, Seida, Dorotei Amonemvasis). Pentru că nu s-a început aceea de la Nin împăratul Asiriei, precum mai înainte s-a zis. Iar Sarug întîi el de acest fel în neamul strămoșilor lui Hristos era, care pe idolii cei scorniți de păgîni i-a primit și se deprinsese a-i face pe ei și a-i vinde; și erau aceia lucrul mîinilor lui, din care se hrănea cu casa sa. Iar făcînd idoli de vînzare și a-i cinsti pe ei se părea, ca și păgînii, și i-a vătămat cu acea necurăție și pe casnicii săi, că la același lucru de mîini l-a învățat pe fiul său Nahor, iar Nahor după aceea l-a învățat pe fiul său Tarah, tatăl lui Avraam.

Precum Caldeii își aveau loruși focul în loc de Dumnezeu, așa egiptenii apa și-o făceau Dumnezeu și o cinsteau pe aceea, în idolul ce se chema Canopos, în al căruia nume și cetatea Canop în pămîntul Egiptului se zidise, la gura Nilului ce intra în mare. Iar cînd Egiptul a fost supus (în zilele Semiramidei) la

Asirieni, care-s și caldeii, ceartă era între popii caldeii și între cei egipteni pentru dumnezeii lor. Pentru că haldeii pe al lor dumnezeu focul, mai sus și mai tare decît toți dumnezeii îl ziceau că este, fiindcă focul nu numai pe cei de lemn dumnezeii îi arde, ci și pe cei de piatră cu puterea sa îi sfarmă și pe cei de aramă și de argint și de aur îi topește. Deci egiptenii au făcut un vas mare întru asemănarea idolului Canop și prin tot trupul aceluia au sfredelit găuri mici și dese și le-au astupat pe ele cu ceară și cu smoală și l-au umplut de apă. Apoi cînd caldeii vrînd să arate spre idolul Canop, puterea dumnezeului focului aceluia ce pe toate le mistuiește, au aprins foc împrejurul aceluia idol, ca să-l ardă pe el. Îndată ceara cu smoala topindu-se, a ieșit apa din idol ca o ploaie împrejur și a stins focul. Atunci egiptenii au dănuțit, chiuind și strigînd: „Al nostru dumnezeu mai tare este decît al vostru dumnezeu, că l-a biruit pe al vostru”. Și se înfruntară caldeii.

În vremile cele mai de demult, la oamenii cei nebuni erau idolii cei nesimțitori în loc de dumnezei, iar la noi păcătoșii acum păcătoasele noastre patimi, ca niște dumnezei sînt (învățătură năravnică). Acei de demult oameni întru neștiință păcătuiau cu închinarea idolilor, pentru că Lumina dreptății nu le răsărise lor, iar noi luminați fiind cu Lumina sfintei Credințe, întru cunoștință greșim, obișnuitelor noastre patimi, ca unor dumnezei plăcîndu-le. Aceia și nevrînd se închinau idolilor, poruncindu-li-se și silindu-se de împărați și de muncitori, iar noi de nimeni silindu-ne, ci de bunăvoia noastră, ca robii slujim poftelor păcatelor, pentru că tot cel ce face păcatul (zice Hristos în Evanghelie) rob este păcatului (Ioan 8, 34). O, amar de năravul nostru cel rău, prin care cu cei vechi închinători de idoli ne asemănăm și la fel cu dînșii munci, iar mai ales și mai cumplite dobîndim! Căci întru știință și de voie a greși și mai amar este decît întru neștiință și fără de voie. Iar cum că păcătoasele noastre patimi sînt întru noi ca niște idoli îndumnezeite, arătat se adeverește din cuvintele Sfîntului Apostol Pavel, care zice: „Mulți umblă, de care de multe ori v-am spus vouă, iar acum și plîngînd vă spun, ca niște dușmani ai Crucii lui Hristos, al cărora sfîrșitul le este pierzarea, al cărora dumnezeu le este pîntecelul” (Filip. 3, 18). Și iarăși zice: „Unii ca aceia Domnului nostru Iisus Hristos nu slujesc, ci pîntecelui lor” (Rom. 16, 18).

Iar noi să luam aminte, pentru ce pîntecelul nostru ne este dumnezeu? Pentru aceea că-i plăcem lui ca lui Dumnezeu, iar încă mai mult decît lui Dumnezeu. Pentru că nu atîta slujim lui Iisus Hristos cu postirea, cu omorîrea și cu înfrînarea, pe cît îi slujim pîntecelui nostru cu îmbuibarea, cu beția, și cu

desfătărilor cele iubitoare de dulceți. La fel și pentru celelalte păcătoase patimi putem înțelege, că dacă ne robim de dînsule, dumnezei, ne sînt nouă acelea. Care lucru îl arată fericitul Ieronim, aducînd acele cuvinte din dumnezeiasca Lege: Să nu-ți fie ție Dumnezeu nou și zicînd: „Căruia pîntecelul îi este Dumnezeu, acelaia îi este Dumnezeu nou și pe cîte patimi și pe cîte păcate le avem, pe atîția dumnezei noi îi avem. M-am mîniat, mînia îmi este Dumnezeu; am căutat spre femeie și am poftit-o pe ea, pofta aceea îmi este Dumnezeu. Că fiecăruia ceea ce pofteste cineva și cui îi slujește, acela îi este Dumnezeu". Pînă aici Ieronim.

Deci este întru noi îmbuibarea pîntecelui și beția, ca idolul Bacus, mînia ca Marte, necurăția ca nerușinoasa Venera, iubirea de aur ca idolul cel de aur al lui Nabucodonosor. Apoi noi cei ce slujim acelora, sîntem ca închinătorii de idoli. Bine o lămurește pe aceasta a noastră, cu rău nărav închinare de idoli, Sfîntul Gură de Aur la Trimiterea către Romani cap. 3, zicînd: „Să nu-mi zici mie aceasta: că nu te închini idolului celui de aur, ci aceea să-mi arăți că pe acestea nu le faci, pe care aurul le poruncește. Căci în multe feluri sînt slujirile la idoli (chipurile lor), unul pe mamona îl socotește că-i este domn luiși, iar altul pîntecelul își are în loc de Dumnezeu și altul altă poftă rea cumplită. Și măcar deși nu le junghie lor boi, precum le junghiau grecii, ci mult mai cumplit faci junghiindu-ți pe al tău suflet. Nu-ți pleci genunchii, nici te închini idolilor, ci cu mult mai multă ascultare le faci toate cele ce-ți poruncesc și pîntecelul și aurul și ale poftelor tiranii. Fiindcă și grecii pentru acestea sînt urîți, că pe patimile noastre le făcură dumnezei: Pe poftă - Afrodita (sau Venus), pe iuțime Area (sau Marte), iar pe beție Dionis sau Bacus numind-o. Și măcar de nu cioplești tu idoli precum îi cioplesc aceia, ci cu multă osîrdie sub aceleași patimi cazi, pe mădulările lui Hristos făcîndu-le mădulări curvei, și cu alte fărădelegi pe tine spurcîndu-te". Pînă aici Gură de Aur.

Deci se vede că toată patima cea din noi a păcatului și tot obișnuitul păcat, este idol al năravului nostru. Iar capiște idolească este inima iubitoare de păcat, închinarea de idoli este iubirea păcatului. Lepădarea de Hristos este învoirea la păcat cea în gînd și dorirea cea spurcată. Jertfirea a idolului este împlinirea cu lucrul a păcatului ce l-ai gîndit și așa se face închinător de idoli, cel ce la patimile păcatelor se robește. Iar de vreme ce întru noi se află și se înmulțește o obișnuită închinare de idoli ca aceasta, deci se cade ca cei ce se chinuiesc să fie și mucenici duhovnicești, fără de sînge. Căci precum în vremile acelea în care necredincioșii oameni cei ce

nu-L știau pe Dumnezeu, la idoli cei fără de suflet se închinau, mulți și nenumărați erau Sfinții Mucenici, care și-au vărsat Sângele lor pentru Hristos și cu morți în multe feluri au murit, de asemenea și acum se află în obișnuința păcatelor noastre, închinare de idoli, creștinii cei adevărați măcar și fără de vărsarea de sânge, datorii sînt ca pentru dragostea lui Hristos, să fie Mucenici în toate zilele omorîndu-și patimile lor și murind păcatului să nu se robească pe sine la dulcelele aceluia. Că precum păcatul este idol obișnuit al obiceiului nostru, așa și împotrivirea la păcat mucenicească nevoință este, iar muncitor este întîi pătimașa fire, alta obiceiul cel rău, iar alta ispita ceea ce de la diavolul năvălește. Slugile muncitorului sînt gîndurile cele spurcate care la păcat ne trag și întîmplătoarele fețe care la păcat ne amăgesc. Muncirea cea în multe feluri este lupta cea cu gîndurile cele spurcate și cu patimile și cu poftele, și așa se face Duhovnicescul Mucenic al lui Hristos, măcar și sânge nevărsînd, însă de cununa Mucenicească se învrednicește. Pentru o mucenicie duhovnicească ca aceasta, frumos vorbește înainte pomenitul Sfîntul Gură de Aur grăind așa: „Va zice cineva: Cum s-ar putea ca să urmăm mucenicilor, că nu este vremea prigonirii, cu adevărat și aceasta o știu, că vremea prigonirii nu este, ci de Cununi este vremea. Nu prigonesc oamenii, ci prigonesc dracii; nu ne chinuiește tiranul, ci ne chinuiește diavolul cel mai cumplit decît toți tiranii. Nu privești la cărbunii arzători puși de față, ci vezi văpaia cea aprinsă a poftelor. Aceia au călcat cărbunii cei aprinși, iar tu calcă pe al firii foc; aceia cu fiarele s-au luptat, iar tu înfrînează-ți mînia ca pe o iuțită și neîmblînzită fiară; aceia împotriva nesuferitelor dureri au stat, tu spurcatele și viclenele gînduri care ies din inima ta biruiește-le. Așa vei urma mucenicilor, pentru că acum nu este războiul nostru împotriva trupului și a singelui, ci împotriva căpeteniilor și a puterilor și a stăpînitorilor lumii întunericului acestui veac, împotriva duhurilor răutății de sub cer (Efes. 6, 12). Foc este pofta firii, foc nestins și de-a pururea, cîine este cumplit și turbat. Măcar de o mie de ori de l-ai alunga pe el, de o mie de ori se repezește și nu încetează. Cumplită este cu dreptul văpaia focului, însă mai puternică este aprinderea poftelor și niciodată împăcare nu avem de războiul acela, niciodată nu dobîndim încetarea războiului aceluia, pînă ce ne aflăm în viața aceasta, ci totdeauna este nevoința, ca și mai luminoasă să ne fie cununa". Pînă aici acel Dascăl.

Deci omorîrea patimilor păcatelor întru noi este o mucenicie fără de sânge, încă pentru mucenicia cea de bună voie, caută în Prologuri la luna lui Mai în 8 zile, cuvînt din Pateric celălalt.

Faptele anilor de la mia a treia și suta a treia

(De la anul 3200 la anul 3300 de la Zidirea lumii)

Nahor a născut pe Tarah, tatăl lui Avraam în anul vieții sale 74, apoi a născut și alți fii și fete. (Istoria Bisericească).

În vremile acelea murind Nin fiul lui Bel împăratul Asiriei, a rămas după el femeia lui Semiramis cu un fiu mic, căruia îi era numele cel părintesc Nin, alții îl numesc Ninias, pe același și Zameis (Istoria Politică). Apoi neputînd încă micul copil să ocîrmuiască împărăția, a luat împărăteasca putere Semiramis maica lui. Și a fost întîi acea femeie în partea de sub cer împărat, nu cu femeiască înțelegere ocîrmuia împărăția, întrucît ea era de mirare la tot poporul. Pentru că multe și vestite lucruri a arătat în războaie cu bărbătească vitejia sa și monarhia Siriei mai mult decît bărbatul ei a lătit-o. Și de nu și-ar fi prihănit zilele cele de pe urmă ale vieții sale, prin trupeasca neînfrînare și prin sfîrșitul cel de rușine, de nenumărate laude lumești s-ar fi învrednicit. Deci să se zică aici pentru începutul ei și pentru împărăție și pentru sfîrșit celor ce voiesc să știe:

În Ascalon, cetatea Siriei, o fecioară anume Dercheta (pe care păgînii mai pe urmă în loc de zeiță o cinsteau) stricîndu-se de un tînăr, a zămislit și a născut muierescă parte. Apoi rușinîndu-se de curvescul său lucru, l-a aruncat în pustie pe pruncul ce-l născuse și (precum grecii obișnuiesc și povestesc) se hrănea de păsări lepădătura aceea pînă ce a crescut. Iar în al 8-lea an s-a aflat copilul de păstorii cei ce-și pășteau dobitoacele lor în pustia aceea și o au dat mai marelui păstorilor celui cu numele de Semm, iar acela neavînd fii, a luat-o în loc de fiică luiși și i-a pus ei acel nume Semiramis, care se zice pasăre, căci de păsări era crescută pentru că în limba sirienilor „pasărea” se cheamă „semiramis”. Cînd a ajuns copila în ani de nuntă, era la față foarte împodobită mai mult decît celelalte fecioare ce erau acolo, mai frumoasă și înțeleaptă. Deci i s-a întîmplat voievodului locului Siriei, celui cu numele Menon, oareunde mergînd de a găzduit în casa lui Semm. Acela văzînd pe Semiramida fecioară frumoasă a iubit-o pe ea și a luat-o luiși de femeie și a dus-o în Ninive. În vremea aceea s-a început războiul cu Zoroastru împăratul Bactriei, pe care l-a biruit împăratul Nin, cînd bătea cetatea cea de scaun a lui Zoroastru ce se chema Bactra și zăbovea sub ea nu puțină vreme, fiindcă era tare cetatea aceea, Menon împăratul Siriei în pîlcuri fiind cu împăratul Nin, nesuferind fără iubita sa femeie să fie, cu care nu demult se însurase, a trimis după ea la casa

sa ca să vie ea la dînsul în cetatea lor. Iar femeia cea cu bună pricepere s-a îmbrăcat într-o haină ca aceea, în care să nu se cunoască ea, ori femeie este ori bărbat și s-a dus la pîlc, unde fiinduși cu bărbatul zile îndestulate, a socotit locul și tăria cetății și gîndea cum s-ar putea să se ia cetatea aceea. Pentru că era în Semiramis nu femeiască mintea și inima, ci mai bărbătească decît a bărbaților. Și a cunoscut că din celelalte părți, dinspre pîriu zidul cetății nu se putea străjui, fiindcă acel zid era neapropiat, căci malul era înalt și muntele nesilit și nu așteptau cei ce erau în împresurare ca la zidul acela să se apropie potrivnicii și nu străjuiau zidurile acelea. Iar Semiramis pricepînd-o aceea, a luat cu sine bărbați care să se poată sui cu dînsa pe nesuitul acela munte și mergînd pe marginea rîului, s-a suit nesimțind nimeni din cei ce erau împresurați și pe zid suindu-se a chiuit făcînd celor dinlăuntru frică și dîndu-le știre de luarea cetății. Iar cetățenii cei dinlăuntru care erau lîngă zid, mirîndu-se de acel lucru neașteptat, s-au spăimîntat și de la zidurile acelea au fugit. Întru acea vreme din celelalte părți a năvălit puterea Asiriei și luară cetatea și supusă fu împăratului Nin. Deci înștiințîndu-se împăratul cum că prin povățuirea femeii cetatea s-a luat, a voit a o vedea pe ea. Și văzînd-o împăratul s-a mirat de priceperea și bărbăția Semiramidei și cu laude a fericit-o pe ea și cu daruri a îmbogățit-o. Apoi răpindu-se de frumusețea ei a zis lui Menon bărbatului ei ca să-i dea lui voie pe a sa femeie s-o aibă de soție, iar lui pentru dînsa îi da pe fiica sa spre însoțire. Ci Menon nu voia să se lipsească de iubita sa soție. Deci mîniindu-se împăratul asupra lui Menon, se lăuda că-i va scoate lui ochii. Iar el de mînia împărătească temîndu-se, împreună și de iubita femeie jelind, din multa mîhnire și întristare s-a sugrumat.

Și a fost Semiramis femeie împăratului Nin, celui ce era acum bătrîn de ani și i-a născut lui un fiu anume Ninias, pe acela îl numesc istoricii al doilea Nin. După aceasta a murit împăratul Nin bătrînul. (Unii povestesc că el a fost ucis de femeia lui, Semiramida, ca și cum aceea cu ale sale muieresti amăgiri, rugîndu-și pe bărbatul, ca la trei zile să i se dea ei puterea împărăției, și luîndu-și cererea, și-a dat bărbatul la moarte.)

După sfîrșitul lui Nin, Semiramis, cu micul său fiu împărățindu-se, n-a voit să se mărite după alt bărbat ca să nu se stăpînească de acela, ci singură să-i stăpînească pe toți. Și la început a lărgit cetatea Babilonului și cu ziduri mari de piatră a întărit-o, care era întru înălțime de 200 de coți, iar întru lărgime de 50, iar împrejurul cetății de 480 de stadii, care ziduri și între cele șapte minuni de sub cer se cinsteau de

făcătorii de stihuri greci. Iar porțile cetății celei mari de aramă erau 300 și râul Eufratului prin mijlocul cetății curgea. Și a împodobit Semiramis cetatea Babilonului cu ziduri frumoase și cu saduri și cu grădini minunate, care în văzduh ca și cum spînzurînd, pe stîlpi de piatră sus erau făcute. Apoi neîndestulîndu-se cu lățimea monarhiei cea de bărbatul său făcută, a adunat multă putere de oaste și se lupta asupra țărilor celor depărtate, nu trimițînd pe cineva, ci singură la război ieșind. Pentru că în haine bărbătești se îmbrăca și întrarmată umbla pe cal și tare cu potrivnicii se bătea, căci bărbăția ei era mai tare decît firea și vitejia nebiruită. Deci a dat război asupra Etiopiei și a Egiptului și le-a supus acele țări la împărăția ei. Încă și pe țara Indiei care este mai depărtată, mult a supărat-o cu războaie.

Apoi încetînd de războaie a început a-și petrece în desfătările trupești fără de oprire, pe mulți iubitori luîndu-și la pofta sa. Și ceea ce era în războaie nebiruită, înfricoșată, pe toți biruindu-i, aceea mai pe urmă singură de ale sale pofte se biruia și adăuga fărădelege la fărădelege, căci , cu care se desfăta în poftele sale pe aceia îi și da morții în multe feluri și fără de veste pierzîndu-i pe ei. Iar pînă la atîta se dăduse la spurcata poftă, cît și spre fiul său cel ce era acum în vîrstă de bărbat s-a rănit. Și mai întîi a dat poruncă ca toți oamenii cu cei de aproape rudenie să se ia în însoțire și părinții cu feciorii lor (cei ce vor voi) să se însoțească cu nunta, apoi a început a sili pe fiul său la amestecarea sa, iar el îngrețoșîndu-se de o fărădelege ca aceea și de necurăția maicii sale, a ucis-o pe ea și a pierit Semiramis cu necinste. Așa ceea ce a început viața ei bine, a sfîrșit rău; ceea ce a împărățit cu slavă, a murit în rușine; ceea ce era înțeleaptă, s-a făcut nebună și ceea ce mai întîi la toți era de femeie, aceea la sfîrșit tuturor le-a fost de ocară, pentru curveștile sale lucruri. Pentru că o viață ca aceea pe cine nu-l face necinstit! Aceia mai întîi a scornit la partea bărbătească acea muncire, adică scopirea (castrarea). A împărățit ani 42 și îngropată fu în mormîntul său, pe care mai înainte de vreme și-l gătise eiși cu zidire de mirare.

Pentru mormîntul Semiramidei se povestește că era scris pe dînsul așa: De i-ar trebui aur vreunui împărat, să deschidă mormîntul meu și să-și ia lui cît va voi! Apoi trecînd mulți ani și mulți împărați prefăcîndu-se, cînd sosi împăratul Darie, acela scrisoarea cea de pe mormîntul Semiramidei citind-o și aur poftind a deschis mormîntul și nimic în el n-a aflat, ci numai o scînduriță cu o scrisoare ca aceasta: De n-ai fi fost om rău și nesățios de aur, mormînturile oamenilor celor morți nu le-ai fi deschis!

În vremile acelea s-au arătat și alte femei care cu bărbăție și cu vitejie îi întreceau pe bărbați, slăvite numindu-se Amazoane, al căror începutul le-a fost așa:

Din părțile Sciților, doi tineri de neam împărătesc, Plinos și Scolipid, izgoniți fiind din țara lor, au mers în Capadocia cu femeile lor și cu oamenii lor, pentru că mulți vîrstnici ai lor tineri cu sineși au scos și se așezară lîngă rîul ce se cheamă Termodon, iar viteji fiind au început cu jefuire și cu răpiri a trăi năvălind asupra celor dimprejur. Așa petrecînd ei cîțiva ani, cei dimprejur megieși asupriți fiind de dînșii sfătuindu-se cu înșelăciune i-au chemat pe ei la sine, ca și cum cu dragoste și pace, și fără de veste pe toți i-au ucis. De care lucru înștiințîndu-se femeile lor, s-au umplut de mare iuțime și s-au sfătuit să-și răzbune moartea soților lor, cu punerea sufletelor lor, voind ca, cu slava să moară decît fără de cinste să trăiască. Deci intrarmîndu-se bărbătește s-au dus asupra uci-gașilor acelora, cu puțini bărbați care rămăseseră la dînsele. Și lovindu-se cu vrăjmașii lor i-au biruit și nu o dată ci de multe ori cu ei bătîndu-se îi biruia pe ei, și se făcuseră mai înfricoșate decît bărbații lor la cei de dimprejur. Apoi sfătuindu-se și-au ales viață nemăritată, numind măritarea robie de nevoie, căci femeia slujește bărbatului ca o roabă. Și se vorbeau între sineși: Mai bine ne este nouă, o, surorilor, ca slobode să fim și cu armele să ne apărăm pe noi, decît în robie și în nevolnicie sub stăpînirea bărbaților să trăim. Un sfat ca acesta între sineși întărindu-l, au ucis pe acei bărbați care puțini rămaseră între ele, ca nici una din ele să nu fie măritată. Apoi iarăși cu într-armată mîină asupra celor din jur s-au dus, răzbunîndu-se pentru bărbații lor și cetățile lor luîndu-le și satele risipindu-le pe toată partea bărbătească o ucidea fără cruțare și cu multă dobîndă se întorceau la casele lor. Deci au început țările din jur a cere de la ele pace și după ce s-a întărit pacea, iarăși s-au sfătuit acele femei, cum nu s-ar împruțina ele, nici și-ar pierde neamul lor și slava pe care cu vitejia lor o cîștigaseră, și se sfătuiră să se amestece cu bărbații cei din jur, împreunîndu-se cu dînșii la vremi, ca de la aceia să primească în pîntecele lor rod. Așa făcînd, cînd nășteau parte bărbătească, îndată o pierdeau, iar pe partea femeiască o creșteau. Ci încă în pruncie la copilițe, țîța dreaptă sau cu foc sau cu oarecare unsori o uscau, ca în creștere să nu-i fie împiedicare la însăgetarea din arc, iar cea de-a stînga țîță a lăsau, ca să aibă cu ce hrăni pruncul cel născut. Și pentru aceea s-au numit Amazoni, ca cele ce erau fără de țîțe, pentru că „Mazon” țîță se cheamă, iar „Amazon” fără de țîțe. Apoi crescînd copilițele, nu la tors și la țesut și la cusut și la alte

lucruri cuviincioase părții femeiești se învățau, ci la săgetare, la lupte, la umblarea pe cai, la întrarmatul război și la vînarea fiarelor se deprindeau. Iar femeieștile lucruri la ele le lucrau robii și roabele cei robiți și cetățile și satele cele ce împrejur le erau supuse lor, acelea erau la ele birnici și lucrători, iar ele de-a pururea se deprindeau la deprinderea ostășească, nedîndu-se pe ele la odihnă și la deșertăciune. Erau între dînsese două povățuitoare Martesia și Lampedo, care și împărătese se numeau. Și își împărțise puterea lor în două cetăți, deci o ceată cu împărăteasă la război ieșea, iar alta cu cealaltă împărăteasă străjuia hotarele sale cele de case; și o făceau aceasta schimbîndu-se. Își lărgise puterea lor departe, că și în Europa și în Asia multe cetăți își supuseră lor. Ele și Efesul slăvită cetate au întemeiat-o și au zidit-o și multe se află scrise în istorii pentru vitejia lor. Apoi s-a întins împărăția lor pînă la Alexandru cel Mare, la care a și mers împărăteasa lor Minoteia, dorind ca de la dînsul să cîștige rod și a petrecut la el 14 zile și a slobozit-o cu cinste cu multe daruri.

Cum și în care vreme li s-a stricat împărăția acelor Amazoni, de aceea nu este înștiințare desăvîrșit. Însă se pare, că după moartea lui Alexandru, cînd monarhia grecească s-a împărțit în multe părți și împărății și s-au sculat războaie între sineși și la multe țări s-a făcut risipire, atunci și amazonile de potrivnicii lor surpîndu-se cu totul întru nimic s-au făcut.

Faptele anilor de la mia a treia și suta a patra

(De la anul 3300 la anul 3400 de la Zidirea lumii)

Tarah, fiul lui Nahor, nepotul lui Sarug, întru aceeași cetate caldeie ce se numea Ur petrecînd, în care și tatăl și moșul lui era, a născut pe Avraam care mai pe urmă s-a numit de Dumnezeu Avraam, tatăl tuturor credincioșilor celor ce sînt sub cer (Istoria Bisericească; Facere 17; Facere 11). Pentru că evreilor după trup le era tată, precum și se laudau aceia, zicînd: „Sămînța lui Avraam sîntem, tată avem pe Avraam” (Ioan 8, 33; Matei 3). Iar nouă celor ce sîntem din neamuri, ne este tată după Duh, fiindcă el întîi după potop s-a făcut chip credinței celei cu rîvnă și al ascultării spre Dumnezeu, încă erau la Tarah și alți fii: Nahor și Aran, ci ale acelora numai singure numele se pomenesc în Sfînta Scriptură, pentru că nici un lucru bun și de pomenire vrednic n-au făcut, răi și necredincioși fiind.

Apoi venind Avraam în vîrstă, l-a însoțit tatăl lui cu femeie, alegîndu-i o mireasă frumoasă din neamul său, căreia îi era numele Sara, care nu era mai înapoi decît bărbatul ei cu

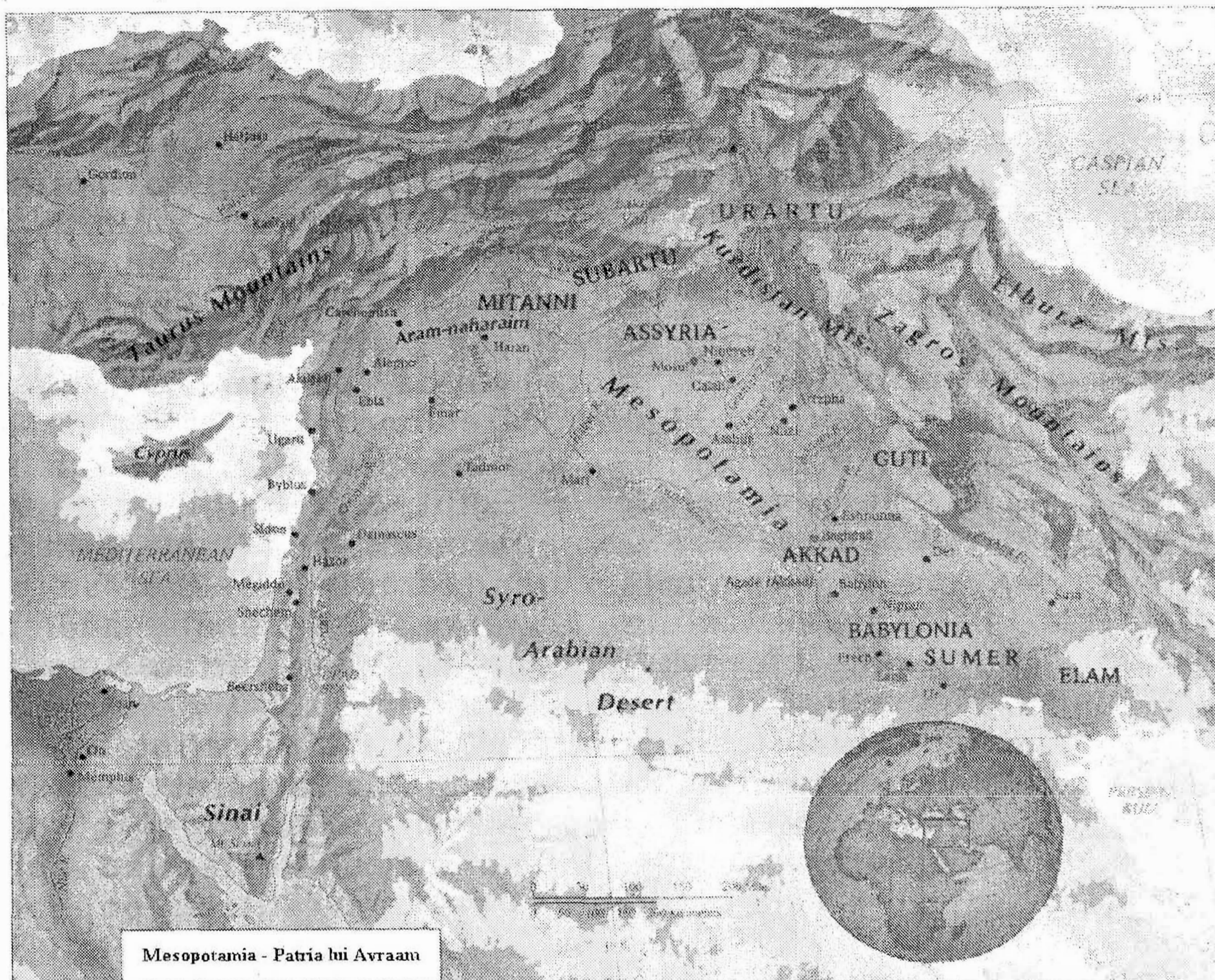
credința și în bunătăți, pentru că pe a ei credință și Sfântul Apostol Pavel o laudă (Evrei 11, 1).

Iar Sfântul Petru viața ei cea curată, blîndă și tăcută și ascultare spre bărbat într-un chip o pune înaintea Sfintelor Femei (I Petru 3, 6). Și era acea sfîntă doime însoțită cu trupul și cu duhul, Avraam și Sara, în mijlocul neamului celui necredincios, ca crinul între spini, ca scînteia în cenușă, ca aurul între noroi! Căci cînd toate popoarele la slujirea idolilor abătîndu-se, nedumnezeiește petreceau, negrăite răutăți și necurate fărădelegi făcînd, ei știau pe Unul împăratul Dumnezeu Adevărat și credeau în El și-l slujeau Aceluia cu credință, plăcîndu-l Lui prin lucruri bune, și propovăduia Sfînt Numele Lui la ceilalți, la care putea povățuindu-i spre Dumnezeiasca cunoștință. Pentru care lucru îi și muta pe ei Dumnezeu din loc în loc, din Caldeea în Haran, din Haran în hotarele lui Canaan, de acolo în Egipt, din Egipt iarăși în pămîntul lui Hanaan, ca așa Dumnezeiescul Lui Nume prin ei știut să se facă în neamurile cele necredincioase și să se proslăvească Mărirea Aceluia. Și erau, în vremile acelea, Avraam și Sara vase alese lui Dumnezeu, care purtau Numele Lui înaintea împăraților și a neamurilor.

Iar vremilor celor mai de pe urmă, a lăsat chipul sfintei vieții lor, ca o temelie a credinței, Oglindă a dreptei viețuiri, îndreptare la dumnezeiasca plăcere. Drept aceea și singur Dumnezeu în proorocia Isaiei, îndemnînd și deșteptînd spre îndreptare și spre viața dreaptă pe răzvrătitele popoare evreiești, o pune înaintea lor pe această doime: Căutați la Avraam tatăl vostru și la Sara ceea ce v-a născut (Isaia 51, 2) ca și cum zicîndu-le: Să fiți de o credință cu aceea și de o viață cu aceea, precum Avraam și Sara au fost.

Tîlcuitorii dumnezeieștii Scripturi și din istorici unii spun că între fiii lui Tarah, Avraam să fie mai tînăr de ani, iar nu mai bătrîn, măcar deși la început în Sfînta Scriptură este pus: ca și cum întîiul fiu a fost din altă femeie Haran, al doilea Nahor, iar al treilea fiu din altă femeie este Avraam, iar de Sara spun că este fiica lui Haran, căci că Haran a născut trei fii, un fiu pe Lot și două fete, numele celei mai mari era Milca și al celeilalte Isca. Și se zice în Dumnezeiasca Scriptură de Haran: „Acesta era tatăl Milcăi și tatăl Iscăi” (Fac. 11, 29), de aceea Isca, tîlcuitorii zic că este Sara, așa de singur Avraam schimbîndu-i-se numele. Deci pe Milca a luat-o Nahor, iar pe Isca a luat-o Avraam, amîndoi frați ai lui Haran. Oare pentru ce a schimbat Avraam numele femeii sale Isca în Sarra? Să luăm aminte: își cinstea aceea pe bărbatul său (cum mărturisește Sf. Apostol Petru) domn pe acela numindu-l (I Petru 3, 6). Deci și Avraam

își cinstea pe soția sa, doamnă pe dînsa numind-o, și pentru aceea a numit-o Sara, care se tîlcuiește doamnă, că așa se zice în limba evreiască numele acela.



Apoi dacă Avraam, pe Isca fiica lui Haran fratele său, cea numită Sara, a avut-o luiși femeie, apoi cu adevărat Avraam era mai tînăr decît Haran, fiindcă Avraam numai cu 10 ani era mai bătrîn decît Sara, precum aceasta se vede în cartea Facerii la cap. 17. Unde Avraam către Dumnezeu grăiește: „De se va naște fiu bărbatului de 100 de ani și de va naște Sara de 90 de ani fiind”. Iar de ar fi fost Avraam mai mare de ani decît frații săi, apoi i se cădea lui ca, nu numai 10 ani să fie mai mare decît Sara, ci cu mult mai mulți. Și cum în însurare și în naștere de fii, cel mai mic frate, ar fi întrecut pe cel întîi și pe celălalt frate? Nici firea atunci neslobozind ca cel mai tînăr frate să se însoare mai înainte de cei bătrîni. Pentru că Haran născînd și crescînd pe fiica sa Sarra; pînă la anii nunții Avraam nu se însurase, pînă ce a luat pe Sara, decît arătat este, cum că Haran era mai bătrîn decît amîndoi. Iar fiindcă Sfîntul Moisi în Istoria sa, între fiii lui Tarah pe Avraam măcar deși este și mai tînăr însă l-a pus mai întîi. Aceasta a făcut-o pentru aceea că a

cunoscut ca să spuie de credința aceluia unuia și de viața cea plăcută lui Dumnezeu și cum că din neamul aceluia avea să iasă cel făgăduit de la Dumnezeu: Mesia. Iar noi, nu în anii cei mai bătrîni ai cuiva căutăm folosul, ci întru îmbunătățita viață a celor ce au plăcut lui Dumnezeu.

Iar cum s-a început credința spre Dumnezeu a lui Avraam scrie Gheorghe Chedrinul că avînd în nașterea sa ani 24 (Chedrin fila 20) a cunoscut pe Adevăratul Dumnezeu Cel ce la ceruri petrece și pretutindenea este și pe toate Le ține și Le cîrmuiește și Aceluia l s-a închinat. Și a cunoscut pe Ziditorul din cele văzute zidiri, pentru că se învățase de la părinții săi socoteala cereștilor mișcări, cunoștința alergării stelelor și știința firilor celor ce sînt pe pămînt și în mare și toată caldeiasca înțelepciune, în care iscusit era Tarah tatăl său și moșul său Nahor și strămoșul Serug, care înțelepți fiind s-au nebunit, necunoscînd pe Făcătorul tuturor Dumnezeu, ci slujind lucrului de mîini omenești idolilor. Iar fericitul Avraam încă din tinerețile sale, pe toate cele de sus și de jos socotindu-le, căuta cu bine înțelegătoare mintea sa, de unde se făcură acelea? Iar într-o noapte, ochii și mintea ridicîndu-și el spre cerul cel împodobit cu stele și de unde acelea s-au făcut, de aceasta gîndind, a răsărit în inima lui lumina buneii înțelegeri. Iar încă (după spunerea lui Chedrin) și îngerul Domnului i-a fost lui învățător (Chedrin fila 26). Vrednic este un ucenic ca acesta de dascălul cel de acest fel! Iar precum singur s-a învățat cunoștința Unuia Adevăratului Dumnezeu și credința în El, așa și pe tatăl său și pe frați se sîrguia ca la aceeași Dumnezeiască cunoștință și credință să-i aducă, ci nimic nu sporea, nici putea să aibă pe cineva dintre aceia la un gînd și la un suflet cu sine în credință, afară de iubită soția sa Sara, care îndată cu dînsul a crezut și se ruga împreună la Adevăratul Dumnezeu.

Deci în anul 60 al vieții sale, Avraam văzînd că nu poate să-i întoarcă pe ei de la închinarea idolilor, s-a aprins cu rîvnă după Dumnezeu și sculîndu-se noaptea, a ars în taină capiștea idolească. Aprinzîndu-se aceea au simțit frații și au alergat degrab ca să scoată idolii din foc, și cînd Haran mai cu osîndire sînguindu-se pentru idoli a intrat în foc în mijlocul lui, s-a ars foarte și dintru aceea a și murit.

Pentru acest Haran se povestește, că el întîi a murit înaintea părinților lui, iar pînă la el niciodată nu murea fiul înaintea tatălui. Vezi de aceasta în Sbornicul cel mare tipărit la Moscova în cuvîntul cel sub numele Sfîntului Gură de Aur, "Pentru curte și balaur", la foaia 455 la întoarcerea foii.

Iar evreii pentru Avraam și această povestire o adaug

(Cornelie la acest loc al Facerii) cum că haldeii cei din cetatea aceea mîniindu-se asupra lui Avraam, pentru pierzarea idolilor lor, l-au aruncat și pe el însuși în foc, ci cu Dumnezeiasca Putere s-a păzit de foc întreg și nevătămat a ieșit. Care lucru văzîndu-l Tarah tatăl lui Avraam, s-a mirat de minunea aceea și a început a cunoaște pe Adevăratul Dumnezeu, iar despre idoli a se întoarce, și de atunci cu fiul lui Avraam slujea Unuia Dumnezeu.

După aceasta i se făcu lui Avraam Dumnezeiască Arătare, poruncindu-i să iasă el de acolo, precum aceasta Sfîntul întîiul Mucenic Ștefan către adunarea jidovească a grăit-o (Fapte 6): „Bărbați frați și părinți, ascultați: Dumnezeuul Slavei s-a arătat Părintelui nostru Avraam, fiind el în Mesopotamia, mai înainte pînă a nu se sălășlui el în Haran și i-a zis lui: Să ieși din pămîntul tău și din neamul tău și din casa tătînelui tău și să mergi la pămîntul pe care ți-l voi da Eu". Această Dumnezeiască Poruncă Avraam a primit-o, a îndemnat și pe tatăl său Tarah, ca să iasă din cetatea aceea închinătoare de idoli, căci erau ei supărați nu puțin de necurații aceia cetățeni care au urît casa lui Tarah pentru bunăcinstirea lui Dumnezeu. Deci a ieșit Tarah din pămîntul caldeiesc, din cetatea ce se chema Ur cu fiul lui Avraam și cu nepotul Lot, fiul lui Haran și cu nepoata împreună și nora sa Sara, femeia lui Avraam vrînd să meargă la pămîntul lui Canaan (iar Nahor rămăsese în Caldeia cu închinătorii de idoli). Și dacă au mers în Haran s-a sălășluit Tarah acolo. De care lucru Afaior voievodul Amoniei zice către Olofern căpetenia oștii Asiriei, așa: (Iudita 5, 6-7): „Oamenii aceia din seminția caldeiască sînt, aceia mai înainte în Mesopotamia au locuit și fiindcă n-au vrut să urmeze dumnezeilor părinților lor celor ce locuiau în pămîntul caldeiesc, ci părăsindu-și rînduielile părinților lor, care erau la mulțime de dumnezei, pe Unul Dumnezeuul ceresc L-au cinstit. Deci le-a poruncit lor Dumnezeu ca să iasă de acolo și să locuiască în Haran". Apoi s-a sălășluit Tarah în Haran neajungînd la pămîntul lui Canaan, fiindcă era bătrîn și slăbise cu trupul, unde a și murit, avînd ani de la nașterea sa 205. Apoi a mers și Nahor în Haran, murind tatăl lui și la îngroparea aceluia a slujit împreună cu Avraam (Fac. 31). Și a început a trăi Nahor acolo cu toată casa lui, însă nu s-a părăsit de închinarea la idoli el și seminția lui, pentru că și Laban nepotul lui, închinător de idoli era, precum mai pe urmă va arăta cuvîntul.

După moartea lui Tarah în Haran, a mutat Dumnezeu pe Avraam în pămîntul lui Canaan (care mai pe urmă s-a numit Iudeea și Palestina) făgăduindu-i lui înmulțirea seminției lui: „Te voi face - îi zise - întru neam mare, și te voi binecuvînta, și

voi binecuvînta pe cei ce te vor binecuvînta, iar pe cei ce te vor blestema îi voi blestema, și se vor binecuvînta întru tine toate neamurile pămîntului" (Fac. 12, 2). Și-i era lui Avraam cînd a luat de la Dumnezeu acea făgăduință, ani 75 de la nașterea lui (Conf. Navelir). De la acea vreme pînă la luarea legii lui Moisi care în Muntele Sinai s-a dat de la Dumnezeu, au trecut 430 de ani. Pe care ani Sfîntul Apostol Pavel în Trimiterea către Galateni îi pomenește (Galat. 3, 17).

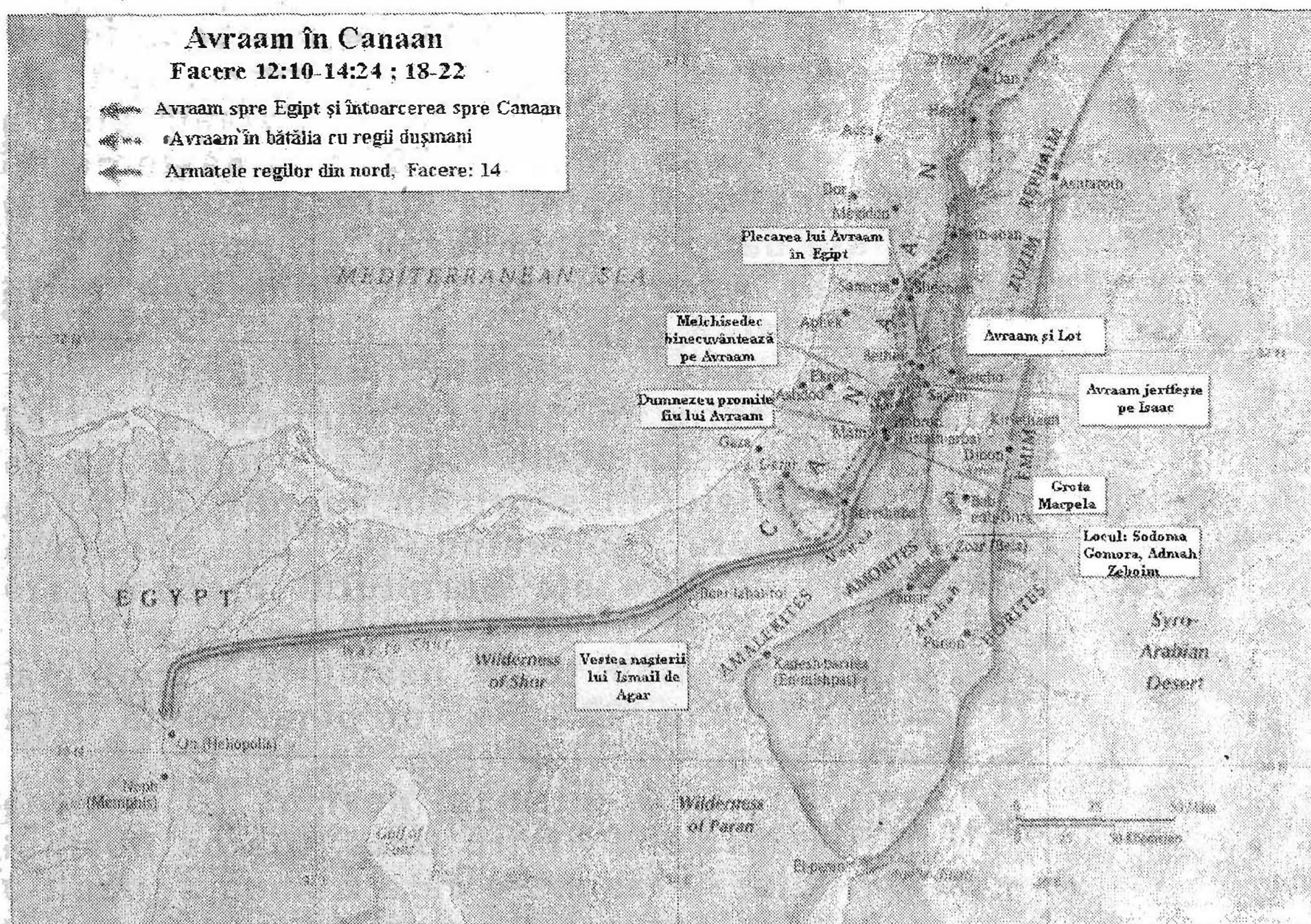
Viața Sfîntului Avraam, la fel viețile sfinților strămoși celor după dînsul, pe larg se scriu în Sfînta Scriptură în cartea Facerii și cele după aceea și acolo cel ce voiește să le citească. Iar noi a povesti aici în scurt am socotit, nu multe spre folositoarea învățătură pomenindu-le, cu socotința oarecărora Dumnezeiești cuvinte ale Scripturii, precum este aceasta:

„Se vor binecuvînta întru tine toate neamurile" apoi mai lămurit se arată aceasta în cap. 22: „Se vor binecuvînta întru seminția ta toate neamurile pămîntului" (Fac. 22, 18).

Deci întru care seminție? Oare întru tot neamul cel ce avea să iasă din Avraam? Nicidecum. Ci întru Unul Hristos Domnul și Mîntuitorul nostru, fiul lui Avraam. Pe care frumos a tîlcuit-o Pavel Apostolul zicînd: „Lui Avraam s-au grăit făgăduințele și seminției lui, însă nu zice și semințiilor, ca pentru mulți, ci ca pentru unul și seminției tale, care este Hristos" (Gal. 3, 16). Pînă aici Apostolul Pavel. De asemenea și Sfîntul Petru tîlcuiește în Faptele Apostolilor, la cap. 3.

„Voi binecuvînta pe cei ce te binecuvintează, iar pe cei ce te blestemă îi voi blestema" ca și cum îi grăiește Domnul: Cel ce te iubește pe tine, Avraame, Eu îl voi iubi pe acela, iar pe cel ce te va urî, pe acela îl voi urî și Eu. Al tău prieten Mie îmi va fi prieten, al tău vrăjmaș Mie îmi va fi vrăjmaș; cel ce te fericește, pe Mine Mă fericește, cel ce te hulește pe Mine Mă hulește; cel ce te cinstește, pe Mine Mă cinstește, cel ce nu te cinstește va fi ca cel ce asupra Mea aduce necinste. Cel ce va începe a-ți face bine ție, Mie îmi va arăta facerea de bine și-i voi da lui însutite bunătăți, iar cel ce te asuprește, pe Mine Mă asuprește, și Mă voi răzbuna pe el. Ceea ce-ți va face ție cineva ori bine, ori rău, Mie îmi face și acest fel de răsplătire va lua de la Mine. Aceasta o arată acele cuvinte dumnezeiești către Avraam: „Voi binecuvînta pe cei ce te binecuvintează" și celelalte.

Iar noi să luăm aminte, cît de bine și de folos este ca să avem nouă de prieteni pe bărbații cei plăcuți lui Dumnezeu și bine să le facem lor! Și cît de rău este ca să ne arătăm lor cu vrajba și să-i urîm și să-i asuprim și cu rele cuvinte să-i hulim pe ei!



Apoi mergînd Avraam la pămîntul lui Canaan, cu toată casa sa și cu averile, luînd și pe Lot nepotul său, care era fiul lui Haran cu toate averile aceluia, a înconjurat tot pămîntul acela pe care atunci locuiau cananeii, seminția lui Hăm, care din Canaan fiul lui Ham ieșind, din numele lor și pămîntul acela Canaan și Cananeia s-a numit. Deci era mai întîi pămîntul acela parte a lui Arfaxad fiul lui Sem, vechiului strămoș al lui Avraam. Ci cananiții, care-s și cananei, de asemenea la nărav fiind cu strămoșii săi Canaan și Ham, nepăzind așezămîntul sfîntului Noe, nici îndestulîndu-se cu partea cea hotărîită lor de dînsul, adică în Africa partea cea dinspre miazăzi, cu sila au năpădit spre Asia în partea răsăritului, soarta lui Sem și moștenirea lui Arfaxad, și izgonind pe neamul lui Arfaxad, ei singuri acolo se așezară. Pe acel pămînt Avraam înconjurîndu-l, i s-a arătat lui Domnul și i-a zis: „Seminției tale voi da pămîntul acesta” (Fac. 12, 7). După vedenia aceea, Avraam a zidit acolo Altar Domnului Dumnezeu și jertfe de mulțumită i-a adus.

În vremile acelea (Istoria Politică) în monarhia Asiriei era un împărat Ninie, pe care istoricii îl numesc al doilea Nin, fiul bătrînului Nin și al Semiramidei. Ci nu era așa lărgitor și ocîrmuitor împărăției precum fusese tatăl său, nici nu i-a urmat maicii sale în bărbăteasca ei viteză, ci numai în curvească

viață îi urma aceleia; și multe țări, prin negrija lui au căzut de la monarhia lui. Fiindcă el lepădând ostășeștile arme și ocîrmuirea împărăției, boierilor și voievozilor săi el încredințînd-o, el cu totul se dăduse la desfrînatele necurății trupești și pe toată viața sa o cheltuia în adunarea spurcatelor fapte și a scopiților pînă la bătrînețe și la pierzătorul sfîrșitul său. A împărățit ani 38. (Conf. Belarmin, Clucer și Alstedii, la fila 163). Ci și toți cei după dînsul împărați ai Asiriei, de viață spurcată erau, al căroră numărul numelor, la Istorigi, mai mult de 30 se află pînă la Sardanapal, la care monarhia Asiriei s-a sfîrșit. Toți aceia numai cu numele erau împărați, iar cu singurul lucrul erau robi patimilor lor, a căroră pomenire a pierit cu sunet.

Petrecînd dreptul Avraam în pămîntul lui Canaan ca un nemernic și străin (Istoria Bisericii) și fiind foamete în țara aceea, i-a urmat lui nevoie a merge în Egipt, unde era bună rodirea pămîntului. Iar Sf. Ambrozie (Cartea 1, cap. 2) spune, că nu numai pentru foamete, ci și cu Porunca lui Dumnezeu s-a dus Avraam în Egipt, ca adică și acolo să se știe Numele Atotputernicului Dumnezeu și să-i spăimînteze pe cei necredincioși. Deci intrînd plăcutul lui Dumnezeu în țara Egiptului și știind răul nărav cel curvesc al oamenilor acelora, ce se turbau de poftă femeiască, i-a poruncit iubitei lui soții Sara, frumoasă fiind, ca să nu i se numească lui soție, ci soră (precum și cu adevărat soră nu depărtată îi era lui după rude-nie) pentru că se temea ca să nu-l omoare pe el egiptenii pentru dînsa.

Deci Avraam, ca un om sub neputință fiind, se arăta ca și cum îndoindu-se de Dumnezeiasca apărare. Ci acea îndoire și temere, prin rînduială Dumnezeiască s-a slobozit spre el, spre cea mai multă arătare a grijii lui Dumnezeu de robii Săi și a grabnicei și puternice apărări a acelora. Căci cînd cea întreagă la minte Sara s-a luat fără de voie în casa lui Faraon (pe împărății lor așa îi numeau egiptenii faraoni), îndată mîna lui Dumnezeu s-a atins de faraon, ca ei să nu se atingă de sfînta femeie a sfîntului bărbat, care întru acea vreme, cu lacrimi se ruga lui Dumnezeu (Fac. 12) pentru soția sa, pentru curăția căreia nu se îndoia, că nicidecum nu se va învoi la păcatul preacurviei și o încredința pe ea la puternica apărare a Domnului Său, nădăjduind spre Dînsul cu neîndoire. Iar mîna Domnului nu numai de singur faraon s-a atins, ci și de toată casa lui. Pentru că multe feluri de boli de năprasna au năvălit asupra împăratului și spre toate slugile și slujnicele lui și spre toate dobitoacele lui și erau muncii neîncetat ziua și noaptea.

Călătoria lui Avraam
Facere: 11.27-12.9

188

împotriva gurii celei de Dumnezeu înțeleptite a lui Avraam. Însă și de Dumnezeu înțeleptita gură a lui Avraam puțin ceva a sporit în inimile cele împietrite, care cu urechile greu auzeau. Iar măcar deși n-au crezut egiptenii în Dumnezeul cel propovăduit de Avraam, însă spre mai multă osîndirea lor auzind de Dînsul au știut, ca să nu aibă răspuns la înfricoșata Judecată a lui Dumnezeu, zicînd: N-am auzit pentru Adevăratul Dumnezeu și n-am știut de El!

Încă și aritmetica și astrologia de la Avraam s-a învățat, de care mai înainte n-au știut (Conf. Chedrin fila I, Iosif Clucer). Iar de vreme ce lui Avraam de-a pururea îi era în pomenire pămîntul cel făgăduit seminției lui, deci după trecerea anului celui de foamete, iarăși la dînsul s-a întors, petrecîndu-l pe el egiptenii cu cinste, precum se scrie: „Și a poruncit faraon bărbatilor săi, ca pe Avraam și pe femeia lui și pe toate cîte îi erau ale lui și pe Lot cu dînsul să-i petreacă.” (Fac. 12, 20).

Întorcîndu-se Avraam la pămîntul lui Canaan, cu Lot, nevoie le-a fost să se despartă ei de sineși, fiindcă binecuvîntase Dumnezeu pe Avraam cu bogăție pămîntească, fiind și de cereștile bunătăți vrednic. „Și erau multe turmele și dobitoacele lui. La fel și ale lui Lot, fiindcă și lui lîngă cel mare plăcut lui Dumnezeu i s-a vărsat neîmpuținată binecuvîntarea lui Dumnezeu și era sfadă între păstorii lor pentru pășuni. Care lucru văzîndu-l Avraam a zis către Lot nepotul său: „Ca să nu fie sfadă între noi, să ne despărțim, iată tot pămîntul înaintea ta, în care parte voiești întoarce-te. De vei merge tu spre stînga, eu mă voi duce spre dreapta; de vei merge tu spre dreapta eu mă voi duce spre stînga”.

Dreptul și plăcutul lui Dumnezeu bărbat, nevrînd să asuprească pe cineva în ceva, i-a dat celui mai tînăr voia alegerii, ca să-și aleagă lui partea care va voi, ca nu mai pe urmă să cîrtească asupra lui ca asupra asupritorului. Deci și-a ales lui Lot, locuința spre părțile Iordanului, în hotarele Sodoma, care parte mai înainte de pierderea sodomească era bine roditoare, ca un Rai Dumnezeiesc. Iar Avraam s-a sălășluit în Hebron, la stejarul Mamvri. Iar mai înainte de sălășluirea lui acolo, iarăși i s-a arătat lui Dumnezeu, făgăduindu-i să-i înmulțească neamul lui și pămîntul acela să i-l dea moștenire. „Tot pămîntul pe care-l vezi tu - zice - ți-l voi da ție pe el și seminției tale și voi face seminția ta ca nisipul pămîntului”. Și a zidit Avraam Altar lui Dumnezeu în Hebron și jertfe i-a adus mulțumind Domnului său că și în Egipt l-a păzit pe el întreg și înapoi l-a întors sănătos; și pentru că-i făgăduise lui înmulțirea neamului său și moștenirea pămîntului celui bun.

Petrecînd dreptul Lot cu averea sa în hotarele Sodomești,

făcu război împăratului Sodomei și împăratului Gomorei, cu Chedarlaomer împăratul Elamului și cu ceilalți ce se uniseră cu acești împărați. Și i-a biruit Chedarlaomer pe împărații Sodomei și Gomorei și i-a alungat pe ei și țările lor le-a prădat și multe dobânzi a luat și pe oameni i-a dus în robie între care și pe Lot nepotul lui Avraam l-a robit. Apoi auzind Avraam că s-a robit Lot, i-a adunat pe casnicii săi 318 și a alergat după vrăjmași și a tăbărit asupra lor noaptea și i-a lovit și i-a alungat pe ei și toate prăzile și dobânzile le-a scos și pe Lot nepotul său l-a întors și pe toate averile lui și oamenii. Și întorcându-se el de la tăierea aceea i-a ieșit într-o întâmpinare împăratul Sodomei, mulțumindu-i pentru întoarcerea prăzii. La fel și împăratul Salimului - Melchisedec l-a întâmpinat pe el și i-a scos înainte pâine și vin pentru că era Preot Dumnezeului celui Preaînalt, și a binecuvîntat pe Avraam. Iar Avraam i-a dat zeciuială lui Melchisedec din toate dobânzile.

Pentru acei împărați care se adunaseră la război, la Facere cap. 24 pe nume pomeniți să se știe, că nu erau de acel fel de împărați precum sînt monarhii, care multe cetăți și țări stăpînesc, ci fiecare din ei peste vreo cetate era împărat, adică împărătea sau domnea, iar toți aceia erau sub singură monarhia Asiriei. Drept aceea și pe războiul acela ce năpădise asupra sodomitenilor, Iosif Flaviu îl numește războiul Asiriei (în Cartea 1, cap. 1).

Mai înainte de pierzarea cea de tot a sodomitenilor, întîi a slobozit Domnul asupra lor năpădirea vrăjmașilor lor și robirea, ca măcar puțin să se înfrîneze de lucrurile lor cele rele și spre pocăință să se ridice. Pentru că nu voia Milostivul Dumnezeu moartea și pierzarea păcătoșilor, măcar deși se fac ei vrednici de veșnicele pedepse, însă nu îndată îi pedepsește pe ei, ci mai slobozește asupra lor oarecare certări precum sînt năvălirile celor de alt neam și războaiele, sau altele oarecare primejdii, foamete, boli, ispite și de asemenea cu acestea, ca să-și vie într-o simțire și să se înțeleptească, iar cînd și pedepsiți fiind nu se pocăiesc, atunci se dau risipirii și pierzării celei de tot. Așa le-a făcut sodomitenilor: Mai întîi i-a pedepsit cu războiul lui Chedarlaomer, apoi nepocăindu-se cu foc i-a pierdut, precum se va spune.

Încă și aceasta se vede, că prin cei păcătoși pedepsește Dumnezeu pe cei păcătoși, pentru că sînt oamenii cei răi și necurați ca un bici în Mîna lui Dumnezeu prin care bate pe cei ce-i greșesc Lui. Așa i-a pedepsit pe iudei prin caldei, pe caldei prin perși, pe perși prin greci, pe greci prin romani, pe romani prin goți, iar acum pe creștini îi pedepsește prin turci precum se vede la greci.

„A adunat Avraam 318, pe oamenii săi cei de casă". Nu mulțimea oștilor, ci credința cu lucruri bune și rugăciunea cu neîndoită nădejde către Dumnezeu le biruiește pe cetele potrivnicilor. Pentru că Chedarlaomer și cu dînsul ceilalți trei împărați, care năvăliseră asupra împăraților Sodomei, care cu neasemănare mai mare putere de oaste decît Avraam a avut, însă a fost biruit de ostașii cei puțini ai lui Avraam, fiindcă aceia erau fără de Dumnezeu și nu-L aveau de ajutor loruși pe Dumnezeu, iar acestora le-a ajutat Dumnezeu pe care Avraam prin rugăciunea cea fierbinte spre ajutor l-a chemat. Deci tot pămîntul cel ce iese la război, în zadar nădăjduiește spre mulțimea oștii sale, dacă pe Dumnezeu L-a mîniat asupra-și și de ajutorul Lui s-a înstrăinat. Iar cel ce-L are pe Dumnezeu milostiv spre sineși și spre ajutorul Lui nădăjduiește, nu se va îndoii pentru ostașii săi cei puțini: „Pentru că nu întru puterea calului, nici în pulpele bărbatului binevoiește Domnul nostru, ci binevoiește întru cei ce se tem de El și în cei ce nădăjduiesc spre mila Lui" (Psalm 148, 11-12).

Sfîntul Avraam cel ce cu 318 oameni din casa sa l-a biruit pe Chedarlaomer înainte închipuire era (după înțelegerea lui Ambrozie) a celor 318 sfinți Părinți, care în Niceea asupra rău cinstitorului Arie s-au adunat și cu cuvintele și cu minunile dovedindu-l pe el l-au biruit.

Pentru Melchisedec mulți au scris multe păreri de ale lor. Unii din evrei l-au socotit pe el a fi Sem fiul lui Noe, iar mai ales și singur Noe, alții Enoh. Origen și Didim l-au socotit a fi înger, iar unii din eretici l-au numit pe el Duh Sfînt, drept aceea și melchisedechiană se cheamă. Iar noi să știm că Melchisedec a fost om asemenea nouă, pătimăș, tată și maică avînd, din seminția lui Ham cu neamul, unul din împărații împărăției pămîntului Canaanului, care din toți împărații Canaanului, el unul a cunoscut pe Unul Adevăratul Dumnezeu, Făcătorul cerului și al pămîntului și-i slujea Aceluia cu jertfe curate și era împărat cetății Salimului.

Iar pentru ce de Sfîntul Apostol Pavel, Melchisedec se numește „fără de tată, fără de mamă, fără de număr de neam a fi" o tâlcuiește aceasta Sfîntul Gură de Aur, zicînd așa: „Nu știm cînd și pe cine a avut tată, sau pe cine maică, nici cînd a luat începătură, nici cînd s-a sfîrșit" Și iarăși: „Asemănat este - zice - Fiului lui Dumnezeu. Și unde îi este asemănarea? Fiindcă și acestuia și aceluia, sfîrșitul și începutul nu-l știm. Deci al acestuia (adică al lui Melchisedec) din ceea ce nu s-a scris, iar al Aceluia (adică al lui Hristos) dintru a nu fi aici asemănare". Pîna aici Gură de Aur. Nu pentru aceea se scrie la Apostolul pentru Melchisedec, fără de tată și fără de mamă, ca și cum nu

din oameni ar fi născut, fiindcă om trupesc și asemenea nouă pătimaș a fost, ci pentru aceasta că Sfântul Moisi Proorocul întâiul scriitor al Sfintei Istории, nu l-a scris anume pe tată și pe mamă și neamul aceluia. Pentru ce nu i l-a scris? Pentru aceasta: Fiindcă lui Moisi îi era înainte punerea ca numai de singur neamul lui Avraam, care din Arfaxad fiul lui Sem se trăgea, să scrie, din care neam s-a născut Hristos. Iar Melchisedec, fiindcă nu era din neamul acela, ci din neamuri, drept aceea nu l-a scris lui pe tată și pe mamă.

Iar chip și asemănare a Fiului lui Dumnezeu era Melchisedec întru acestea: Numele lui Melchisedec se tâlcuiește „împărat al dreptății”, iar Hristos Domnul nostru a fost singură Dreptatea (Rom. 5, 9) Care ne-a și îndreptat pe noi, prin Sîngele Său, ca să ne mîntuim printr-însul de mînie. Melchisedec era împărat Salimului, adică al păcii, iar Hristos este singură Pacea, Care ne-a împăcat cu Dumnezeu Tatăl, precum zice Apostolul: „Acela este pacea noastră, care le-a făcut amîndouă una” (Efes, 2, 14). Melchisedec în Salim, Hristos în Ierusalim proslăvit a fost împărat, cînd pe mînzul asinei intra în cetate, strigînd pruncii: Binecuvîntat este Cel ce vine împărat; și cînd pe Cruce S-a răstignit l S-a scris titlul: Iisus Nazarineanul împăratul. Melchisedec fără de tată și fără de mamă este în cărți, nici anume tatăl și mama lui nu se pomenesc, Hristos cu adevărat fără de maică este din Tatăl mai înainte de veci, fără de tată din Maică sub ani. Melchisedec început de zile și sfîrșit nu are în Sfînta Scriptură, fiindcă nu este scris cînd s-a născut el și cînd s-a sfîrșit, iar Hristos cu singur lucru este fără de sfîrșit, același și în veci. Melchisedec este întîi în neamul său Preot și pe urmă, pentru că nu citim ca altul cineva de acel fel să fi fost după dînsul, iar Hristos Domnul nostru Arhiereul cel Mare care a străbătut cerurile, singur El întîi și pe urmă de acel fel S-a arătat Arhiereu, Care pe Sine S-a adus Jertfă Tatălui Său pe Cruce pentru păcatele a toată lumea. A lui Melchisedec jertfa era pîine și vin, Hristos Mîntuitorul nostru ne-a lăsat nouă jertfă singur pe Sineși, Trupul Său cel Prea Curat și de Viață făcătorul Sîngele Său, sub chipul Pîinii și al Vinului, drept aceea și înainte s-a zis de Dînsul de către David: „Tu ești Preot în veac, după rînduială lui Melchisedec (Ps. 109, 5). Nu întru veșnicimea anilor după rînduiala lui Melchisedec, ci în Jertfa cea fără de sînge, care cu pîine și cu vin se săvîrșește, pentru că singur Fiul lui Dumnezeu este Veșnic, iar Melchisedec s-a sfîrșit. Și precum de dînsul Sfîntul Gură de Aur zice: „El (Melchisedec) a murit și n-a fost preot în veac”. Încă pentru Melchisedec Sfîntul Ignatie Purtătorul de Dumnezeu în Scrisoarea sa către Filadelfi spune: „Că a fost

împărat și Preot și feciorelnic în toate zilele sale și prin aceea adică era chip Fiului lui Dumnezeu, împăratului și Arhiereului și Izvorului Fecioriei și al Curăției, și Mirelui Feciorelnicilor".

Cel ce voiește ca mai mult să știe pentru Melchisedec, să caute în Prologuri la luna lui Mai în 22 de zile și la luna Februarie în 23 de zile.

Melchisedec împăratul Salimului, Salimul cetatea se pomenește în Evanghelia de la Ioan în capitolul 3, așa: „Era Ioan botezând în Enon aproape de Salim, că erau acolo ape multe". Acel Salim nu se pare a fi Ierusalimul, măcar deși mulți așa au socotit, pe Salim numindu-l Ierusalim, ci altul de acela. Căci Salimul era în partea lui Manase, aproape de Enon și de Schitopole lângă râul Iordanului, iar Ierusalimul în partea lui Veniamin, în Muntele Moriei, care s-a chemat mai pe urmă Sion de la împăratul Amoreilor, în care munte Avraam înălțase pe Isaac fiul său spre jertfă lui Dumnezeu. În care vreme încă nu era acolo cetate, ci locul deșert fără numai puțini lucrători de pământ locuiau împrejur. Iar când Melchisedec a întâmpinat pe Avraam cel ce de la tăiere se întorcea, întru acea vreme încă Isaac nu i se născuse. Deci arătat este, cum că Melchisedec împărat era acelui Salim care este lângă Iordan, de care aproape mai pe urmă în zilele lui Hristos, boteza Ioan. Așa și Ieronim, de la cei vechi rabini evrei povestește, spre care încredințare și pînă acum locul se arată acolo unde au fost de demult palaturile lui Melchisedec. Iar fiindcă spun că Melchisedec să fie ziditor al Ierusalimului, apoi poate mai pe urmă pentru jertfa aceea pe care Avraam în Muntele Moriei o făcuse, înălțînd pe Isaac spre jertfă. Și poate să fie de crezut aceasta, că Sfîntul acela bărbat Melchisedec de Proorocescul Dar plin, înainte știind de minunile ce aveau să se facă la acel loc în anii cei mai de pe urmă, s-a mutat acolo de la cel de lângă Iordan Salim și zidind acea cetate i-a pus nume din greceasca și evreiasca limbă alcătuit, Ierusalim. Pentru că „Ieros" este în vorba greacă care se înțelege „sfînt", iar „Salim" în cea evreiască care se tîlcuiește „pace", deci unindu-le pe amîndouă cuvintele acelea la un loc, vei face Ierusalim, adică Sfîntă Pace. Căci s-a sfințit acel loc cu jertfa lui Avraam și cu arătarea lui Dumnezeu ceea ce lui Avraam acolo s-a făcut și a întărit cu dînsul așezămînt de pace veșnic.

După acea tăiere cu care Avraam a biruit pe potrivnici și pe Lot nepotul său l-a slobozit din robie întorcîndu-se Avraam la locul său, care-i era lui în Hebron, iar Lot s-a întors în Sodoma și apoi în singură cetatea Sodomei s-a sălăsluit, temîndu-se a locui dinafară de cetate la hotare, ca nu iarăși să năvălească potrivnicii asupra părții aceleia.

Petrecerea lui Lot în Sodoma s-a rînduit cu a lui Dumnezeu purtare de grijă, fiindcă oamenii cei ce locuiau acolo erau fără de Dumnezeu și prea fărădelege, precum de dînșii zice Scriptura: „Oamenii cei din Sodoma sînt răi și păcătoși înaintea lui Dumnezeu foarte” (Fac. 13, 14). Deci le-a trimis lor Dumnezeu spre împreună petrecere pe Lot bărbatul drept, cel temător de Dumnezeu, care-și păzea neprihănită viața sa, ca viața lui cea curată avînd-o loruși spre chip și îndemnătoarele aceluia cuvinte ascultîndu-le, să se îndrepteze și să scape de cumplitele pedepse cele ce din Judecata cea dreaptă a lui Dumnezeu li se găteau lor. Și se vedea împietrirea spurcaților sodomiteni, iar a lui Lot cea mare curăție, pentru că aceia de viețuirea cea îmbunătățită a bărbatului celui drept și sfaturile cele folositoare ale aceluia nu se îndreptau, iar Lot în mijloc de atîta popor fărădelege, care la arătare fără de rușine făceau spurcăciuni, nu s-a răzvrătit, nici nu și-a schimbat viața sa cea dreaptă, căin mijlocul focului umblînd nu s-a ars și în mijlocul noroiului nu s-a întinat.

Și era dreptul între păcătoși ca crinul între spini, de toate părțile împuns fiind de spini, de păcătoasele lor lucruri cele auzite și văzute. Precum de aceasta Sfîntul Apostol adeverește grăind: „Cu vederea și cu auzul, dreptul acela locuind între dînșii, își muncea din zi în zi sufletul cel drept, cu lucrurile lor cele fărădelege” (II Petru 2, 8). O, cît de mare este fapta bună, care cu cei îndărătnici petrecînd nu se răzvrătește și între cei curvari zăbovindu-se curată rămîne! Nu este de mirare de acela ce cu cel cuvios este cuvios, cu cel nevinovat nevinovat și la singurătate curat pe sineși se păzește, nici un fel de sminteli neavînd înaintea ochilor, ci aceasta este de mirare cînd cineva în mijlocul celor răi ar petrece bun, între cei necurați, curat, între cei fără de rînduială, cu bună rînduială, cine este așa (precum era Lot) și să-l fericism pe el. Iară dimpotrivă o cît de mare osîndire de la Dumnezeu va fi aceluia, care și între cei buni petrecînd rău s-ar afla și cu cei drepti locuind, fărădelege s-ar arăta și cu temătorii de Dumnezeu sălășluindu-se, fără de frica lui Dumnezeu, întru necurății de păcate și-ar cheltui zilele lor. Și înaintea ochilor avînd chipul cel îmbunătățit și lui Dumnezeu plăcut neîndreptat ar petrece! Oare nu va dobîndi unul ca acela parte cu sodomitenii, care de la dreptul Lot n-au voit să se folosească și să se înțeleptească? Și cu Iuda, care cu Hristos și între Sfinții Apostoli fiind, cu chipul vieții acelora nu s-a îndreptat ci au moștenit pierzarea.

După aceasta iarăși s-a arătat Dumnezeu lui Avraam, făgăduindu-i lui ca apărător să-i fie pretutindenea în toată viața lui: „Nu te teme - i-a zis - Eu te voi apăra și plata ta va fi

multă” (Fac. 15, 1).

Iar îndoindu-se Avraam pentru înmulțirea seminției cea făgăduită lui, fiindcă era fără de fii și că Sara era stearpă, i-a poruncit Dumnezeu lui să caute spre cer și să numere stelele, pentru că noapte era și precum stelele nenumărate sînt, așa sămînța lui nenumărată va fi. Încă nu numai pentru înmulțirea ei, ci și pentru cele ce aveau să se întîmple seminției, l-a înștiințat pe el cu un chip ca acesta. I-a poruncit să gătească o jertfă o junincă de trei ani, o capră de trei ani și un berbec de trei ani și un porumb și o turturea și să le despice pe ele în jumătate, iar pe turturea și pe porumb să nu le despice și să le puie în multe chipuri în preajma sa, o parte în dreptul celeilalte, făcînd cale pînă în seară. Apoi făcînd Avraam așa, se grămădeau mîncătoarele de cărnuri păsări spre trupurile cele despicate, iar Avraam le alunga nelăsîndu-le pe ele să se așeze pe trupuri. Și apunînd soarele, spaimă și frică a căzut peste el și se făcu către dînsul cuvîntul Domnului: „tiind, să știi că sămînța ta are să locuiască în pămînt nu al tău, ci în robie și în chinuire ani 400, după aceasta vor ieși cu avere multă, iar a patra seminție se va întoarce aici, iar într-o vreme păcatele oamenilor celor necurați, care pe pămîntul acesta locuiesc în măsura pedepselor lor vor ajunge, pentru că nu s-au sfîrșit păcatele amoreilor pînă acum”. Iar după cuvîntul acesta, văpăi de foc din cer și luminări pogorîndu-se au trecut prin cele despicate cărnuri de trupuri și le-a ars pe ele și au fost jertfă lui Dumnezeu, iar Avraam cu neîndoire a crezut Cuvintele lui Dumnezeu.

Dumnezeu a poruncit lui Avraam a despica trupurile animalelor după obiceiul neamurilor celor vechi, între care cînd se făcea vreo împăcare cu cineva, despica cîteva animale și una în dreptul alteia punîndu-le umbla printre acelea și jurămînturile lor își săvîrșeau zicînd: Așa să fim despicați noi precum sînt acele animale, dacă vom călca cuvîntul nostru și de nu vom păzi așezămîntul de pace al nostru. Cu acest fel de rînduială omenească și Domnul Dumnezeu, cu plăcutul Său Avraam vrînd să-și întărească Mila Sa ca o pace veșnică, i-a poruncit ca să despice acele animale. Iar într-o vreme cele trei animale de 3 ani, în junincă, în capră și în berbec, cu taină se însemnau trei vremi ale neamului evreiesc în Egipt.

Juninca închipuia vremea cea dintîi, de la intrarea lui Iacob în Egipt pînă la moartea lui Iosif, în care evreii, ca o junincă tînără nu sub jug, în pășune bună intrînd, așa de bunătațile egiptene se săturau din destul.

Capra a închipuit vremea de la moartea lui Iosif pînă la nașterea lui Moisi, în care egiptenii au început a mulge pe evrei

ca pe o capră, a-i strîmtora la lucruri și din ostenele lor a se îmbogăți. Berbecule a închipuit vremea cea de la nașterea lui Moisi pînă la ieșirea din Egipt, întru care evreii se înmulțiseră foarte, și măcar de erau și strîmtorați de egipteni, însă nu slăbeau și au început a-i împunge pe egipteni ca și cu coarnele, prin pedepsele cele ce cu minune prin Moisi și prin Aaron li se aduceau de la Dumnezeu, și mîncînd Mielușelul Paștilor au ieșit purtînd lîna cea bună, bogăția Egiptului.

Despicarea trupurilor aceloră era închipuire a chinurii evreilor în Egipt. Iar doimea păsărilor celor nedespicate însemna aceea: că aveau evreii să zboare întregi din Egipt, ca păsările din curse.

Încă păsările acelea două însemnau două vremi, după ieșirea din Egipt. Turtureaua cea oftătoare a însemnat acea vreme tulbure de 40 de ani, în care umbla poporul evreu prin pustie. Iar porumbelul a însemnat vremea cea bună în care au intrat în pămîntul făgăduinței. Păsările cele de cărnuri mîncătoare care năvăleau spre trupurile despicate ca să le mănînce închipuiau pe cei mulți vrăjmași: amaleciții, moabiții, madianiții, amoreii, cananeii și ceilalți care voiau să-i prăpădească pe neamul evreiesc.

Iar Avraam cel ce le alunga de la trupuri era chipul Dumnezeiescului Ajutor al apărării prin care israelitenii de toți vrăjmașii lor (pînă a nu se răzvrăti) erau păziți, pentru Avraam tatăl lor.

Iar jertfele acelea prin tîlcuire duhovnicească închipuiau pe însuși Hristos Domnul nostru, Care avea să fie pentru păcatele a toată lumea lui Dumnezeu-Tatăl jertfă și împăcare.

Berbecul închipuia nerăutatea Mielului cea întru Hristos, capra închipuire era a trupului lui Hristos celui asemenea cu păcătoșii, precum grăiește Apostolul la Romani 8, 3: „Dumnezeu a trimis pe Fiul Său, întru asemănarea trupului păcatului”.

Juninca era închipuirea Patimilor lui Hristos, turtureaua a curăției, iar porumbelul al blîndețelor lui Hristos închipuire era.

Iar Avraam cel ce alunga pe mîncătoarele de la trupurile despicate chip era al diaconeștii slujbe la Arhiereasca Liturghisire, pentru că Diaconii țin ripidele deasupra Jertfei celei ce se săvîrșește și alungă muștele și mușițele, acele mici insecte zburătoare.

Iarăși spre învățătura noastră se tîlcuiește aceea așa: Celui ce voiește ca cereasca fericire, ca pe pămîntul cel făgăduit s-o ajungă, i se cade lui ca unui adevărat după Duh al lui Avraam, s-o aibă pe cea de gînd junincă de 3 ani, smerenia cea întreită,

ca să se supuie pentru Dumnezeu celor mai bătrâni, celor de o seamă și celor mai mici.

Capră de 3 ani, adică pocăință întreită, care este sfărîmarea inimii, mărturisirea cea adevărată și pocăința cea îndestulată pentru păcatele cele făcute.

Îl se cade să aibă berbece de trei ani, adică: bărbăție întreită în starea cea tare pentru Domnul său și pentru Sfînta Credință, ca să nu se grijească de averile sale, de cinstea și de sănătatea trupului său, ci de toate acelea de s-ar întîmpla a se lipsi, cu bucurie să sufere pentru slava lui Dumnezeu și pentru sfînta Biserică.

Încă spre aceasta să aibă turturea: curăția trupească și sufletească; porumbel: prostimea inimii și blîndețele; și să le alunge ca pe niște mîncătoare de cărnuri păsări pe diavoleștile ispite și pe gîndurile sale cele rele.

„Nu s-au sfîrșit încă păcatele amoreilor pînă acum” (Fac. 15, 16). Înfricoșat este cuvîntul acesta, prin care păcatul arată spre păcătoși cea mare mînie a îndelung răbdătorului Dumnezeu, care sloboade ca să vie păcatele păcătoșilor în măsura pierzătoarei pedepsiri. Căci cînd Domnul Dumnezeu pe păcătosul nepocăit nu degrab îl pedepsește pe el pentru păcate, ci prin îndelungă răbdarea Sa îl lasă în stare bună petrecînd, întru aceleași și în altele mai grele și mai multe păcate a cădea, atunci să se știe că spre mai mare pedeapsă îl duce pe el gătindu-i lui, drept Judecător fiind și răsplătitor. Așa îndelung le răbda Dumnezeu amoreilor care-s și cananei, pînă ce și-au împlinit cu păcatele lor măsura pierzării lor. Iar păcătosul după căderea păcatului său, cînd nu degrab s-ar scula spre pocăință, atunci de la dînsul se ia Dumnezeiescul. Dar cel mai dinainte, pentru păcat, se întunecă cu mintea sa, ca să nu gîndească și să nu se grijească el de mîntuirea sa, nici să-și vadă pierzarea sa, și ca un orb se împiedică mai rău din zi în zi și cade în groapa păcatelor cea mai adîncă, pînă ce împlinindu-și măsura fărădelegilor și a necurățiilor sale, în cea desăvîrșită și veșnică prăpastie va ajunge, precum și amoreii.

Iar care erau păcatele amoreilor pentru care au pierit și vremelnic și veșnic?

Din cărțile lui Moisi trei păcate ale lor mari, mai mult se arată: cel dintîi slujirea de idoli, în care pe fiii și pe fiicele lor le junghiau spre jertfă dracilor. Al doilea păcat este nedreptatea și chinuirea oamenilor săraci și răpirile și războiul și vărsările de sînge. Al treilea păcat al amoreilor este neînfrînata lor curvie, spurcăciunile cele mîrșave afară de fire, pe care nu numai a le da în scris, ci și cu mintea a le pomeni este urît. Cu unele păcate ca acelea și-au umplut ei loruși

paharul mîniei lui Dumnezeu pe care acum îl beau în iad și îl vor bea întru nesfîrșirii veci, paharul arzătoarei smoale și al pucioasei de care se pomenește în Psalmi: „Foc și pucioasă și duh de vifor este partea paharului lor” (Ps. 10, 6).

Deci să ne gîndim, oare între noi creștinii nu se află păcate ca acelea precum erau între cei păgîni? Nu sînt între noi idoli, căci pe patimile noastre cele de păcate le avem ca pe niște idoli, cărora pe sufletul nostru cel unul născut îl junghiem pierzării, netemîndu-ne a-l da pe el gheenei pentru vremelnica dulceață a păcatului. Iar nedreptățile cele ce se fac acum, cine poate să le numere? Jefuirile, răpirile, chinuirile celor nevinovați, judecățile cele cu strîmbătate, nemilostivirile, meșteșugurile, înșelările, asupririle, strîmbătățile și strîmtorările cele ce se fac la oamenii cei săraci, ce limbă le va spune? Sau ce cărți scrise le vor încăpea pe acelea, care acum se lucrează între creștini? Iar pentru necurățiile curvești, de care și a grăi și a scrie este rușine, ce să socotim? Oare cu acelea, nu s-au asemănat, creștinii cu vechii păgîni? Și de mirare este cu adevărat, cum asupra unora ca acelora nu năpădește năprasnica pedeapsă, precum de demult asupra Sodomei și Gomorei, ci îndelung rabdă Dumnezeu, pînă ce ori se va întoarce păcătosul spre pocăință, ori își va umplea cu păcatele măsura spurcăciunilor sale cea cuviincioasă a pedepsei lui. Precum grăiește îngerul în Apocalipsă către Sfîntul Ioan Evanghelistul: „Vremea aproape este, cel ce asuprește să asuprească încă și cel ce se spurcă să se spurce încă” (Apoc. 22, 11). Dar pentru ce spurcatului i se sloboade ca să se mai spurce încă, fără numai ca să se îplinească măsura spurcăciunilor sale și să se cufunde într-însele și să se pogoare cu acelea pînă la iadul cel mai de jos. Unele ca aceste păcate făcîndu-se între noi, ce să mai așteptăm? Ce fel de răsplătire de la dreaptă Judecata lui Dumnezeu să nădăjduim? Oare nu de acel fel precum au luat amoreii și cananeii, pe ale cărora trupuri între cei vii, sabia israeliteană le-a mîncat, iar pe sufletele celor morți gheena focului le-a înghițit. Ci și mai ușor le este păgînilor (după cuvîntul lui Hristos) mai ușor va fi pămîntului Sodomei și Gomorei în ziua Judecății decît nouă (Matei 10, 15). Pentru că aceia nici pe Dumnezeu nu-l știau, nici pedeapsa pentru păcate, nici nu așteptau răsplătire pentru lucrurile cele bune, iar nouă ni se pare că și pe Dumnezeu îl știm și de muncile veșnice care îi așteaptă pe păcătoșii cei nepocăiți auzim și de răsplătirea dreptilor ne încredințăm, însă la toate răutățile și de Dumnezeu mîniетоarele lucruri ca și păgînii, cu netemere îndrăznim. Deci cum ne vom arăta înaintea feței lui Hristos la înfricoșata Lui Judecată? Și ce fel de

judecată aşteptăm să câştigăm de la Dînsul?

Faptele anilor de la mia a treia şi suta a cincea

(De la anul 3400 la anul 3500 de la Zidirea lumii)

Sara femeia lui Avraam, ştiind Dumnezeiasca făgăduinţă a lui Avraam pentru înmulţirea seminţiei, care nu o dată i se făcuse, şi văzîndu-şi nerodirea sa şi în bătrîneţe şi în sterpiciune anii tercîndu-şi, gîndea cum se va împlini acel Cuvînt al Domnului. (Istoria Bisericii).

Deci neaşteptînd de la sine rod de la bătrîneţe, pe care nu-l câştigase în tinereţe. Pentru că nu era chip ca acela în partea de sub cer, ca adică să nască vreo femeie în bătrîneţe, pe Agar slujnica sa a însoţit-o cu bărbatul său pentru rodul, lăsîndu-şi cîntea însoţirii sale pentru nerodirea sa, pentru ca să nu se facă pentru a ei sterpiciune, împiedicare făgăduinţei lui Dumnezeu. Că mai mult cîntea Voia Domnului Dumnezeului său decît viaţa sa, iar pe fiii slujnicei voia să-i aibă ca pe ai săi adevăraţi şi moştenitori.

Şi a zis către Avraam: „Iată m-a încuiat Dumnezeu ca să nu nasc, deci să intri la slujnica mea şi vei naşte dintr-însa”. (Fac. 16, 2).

Apoi zămislind Agar în pîntece de la Avraam, s-a mîndrit spre stăpîna sa, pentru că năravul cel de rob aspru şi fudul se face în odihnă şi în bunăstare, precum şi Scriptura grăieşte: „De trei lucruri se cutremură pămîntul, iar pe al patrulea nu-l poate suferi: de se va împărăţi sluga, de se va sătura nebunul de hrană (adică de se va îmbogăţi prostul om); de va stăpîni slujnica pe stăpîna sa şi urîta femeie de va nimeri bărbat bun” (Pilde 30, 21-23). De acel fel de nărav se arătase Agar, ci puterea stăpînei biruind, a învăţat-o pe slujnică să-şi cunoască robia sa, iar nu să se prea înalţe. Iar Agar nesuferind certarea, nici voind să fie într-o supunere a fugit de la faţa Sarei. Ci îngerul Domnului întîmpinînd-o pe ea, o îndemna să se întoarcă la stăpîna sa şi să se supună sub mîna ei. Iar pentru rodul cel zămislit în pîntece i-a spus că va fi fecior şi i-a poruncit ca să-i pună numele de Ismail.

Deci s-a întors Agar la Sara şi prin supunere s-a împăcat cu dînsa şi după împlinirea zilelor a născut fiu pe Ismail, din care au ieşit după aceea ismailitenii, care-s şi Agareni (turci) de la numele maicii lui Ismail, Agar; aceeaşi şi saracini se numesc de la numele Sarei stăpîna lui Agar.

Deci a fost naşterea lui Ismail în anul vieţii lui Avraam 86 după al zecelea an al petrecerii lui în pămîntul Canaan.

„Îi vei pune numele lui Ismail” zice Sfînta Scriptură, că la 5

oameni însemnați, mai înainte de nașterea lor, li s-a pus de la Dumnezeu numele: 1. Lui ISMAIL (Facere 16, 11); 2. Lui ISAAC (Facere 17, 19); 3. Lui SOLOMON (I Paralipomene 22, 9); 4. Lui IOSIE (III Regi 13, 2); 5. Lui IOAN ÎNAINTEMERGĂTORUL (Luca 1, 13).

După aceștia lui HRISTOS Mîntuitorul nostru (Matei 1, 21).

Împlinindu-se 13 ani de la nașterea lui Ismail, iar lui Avraam fiindu-i de la nașterea sa 99 de ani (Fac. 17), i s-a arătat lui Dumnezeu înnoindu-i iarăși făgăduința cea mai dinainte: Vei fi - i-a zis - tată a multor neamuri, i s-a schimbat lui numele din Avram numindu-l Avraam, adică „tată a multora”. La fel și Sarei i s-a pus numele Sarra, adică „stăpînă a multora” și i s-a făgăduit ei ca la 90 de ani acum bătrînă fiind, dezlegarea sterpiciunii și nașterea fiului Isaac, care avea să fie mare întru neamuri. Și i-a pus Dumnezeu lege lui Avraam și întregii lui case și seminției lui după dînsul, tăierea împrejur, care era închipuire a Botezului creștinesc și a pocăinței și a omorîrii patimilor trupești și a tăierii de la toate lucrurile cele rele.

La fel, și al învierii chip era tăierea împrejur, căci precum la pruncii cei născuți, lege se pusese de la Dumnezeu, ca în ziua a 8-a să se taie împrejur, așa cînd la învierea cea de obște toți ca dintr-un pîntece de maică din mormînt ieșind li se vor înnoi ca ale vulturului tinerețele și vor sosi după cele 7 vremelnice veacuri ale stării lumii acesteia, ca o a 8-a zi, al optulea veac al vieții celei fără de sfîrșit. Atunci toată fireasca stricăciune a omenescului trup cu totul se va curma: „Că se cade (precum zice Apostolul) stricăciosului acestuia să se îmbrace întru nestricăciune, și muritorului acestuia să se îmbrace întru nemurire” (I Cor. 15, 53).

Apoi nu după multă vreme, iarăși s-a arătat Dumnezeu lui Avraam, la stejarul Mavri fiind, prin numărul celor 3 îngeri (Fac. 18, 1) care în chip omenesc veniseră la dînsul întru amiazăzi. Pe cînd văzîndu-i Avraam șezînd înaintea ușei casei lui, înainte i se părea că sînt niște oameni străini trecători, neștiindu-i că sînt întru asemănare omenească îngeri și ca un iubitor de străini sculîndu-se degrab, a alergat întru întîmpinarea lor, ca să-i abată pe ei la sine și să-i ospăteze pe dînșii și să-i odihnească la răcoare sub umbra stejarului, în ceasul arșitei de amiazăzi. Iar apropiindu-se de dînșii s-a înspăimîntat, pentru că a văzut fața lor neobișnuit strălucind cu Slavă Dumnezeiască și cunoscîndu-i că sînt oarecare sfinți, sau îngerii lui Dumnezeu, li s-a închinat lor mai întîi cu închinăciune (după socotința teologilor) care se zice dulia, adică de slugă, cu care se cuvine a-i cinsti pe Sfinții lui Dumnezeu (Augustin, Chiril, Filos, Maic). Apoi prin descoperire Dumnezeiască cunoscîndu-L că este

Unul Dumnezeu cel în trei Fețe, a căzut cu fața la pământ și l s-a închinat Lui cu închinăciune dumnezeiască, care se cheamă Latria, prin care numai pe Unul Dumnezeu sîntem datori a-L cinsti. Și a început către trei, ca și către unul a grăi, zicînd: Doamne, de am aflat Dar înaintea Feței Tale, să nu mă treci pe mine robul Tău!

O, ce prea iubit și prea dorit oaspete, Domnul și împăratul Slavei! O, ce fericită primire de străini a lui Avraam! Care primindu-i cu dragoste pe străinii oameni, s-a învrednicit a primi și a ospăta în casa sa pe singur Dumnezeu. Iar măcar deși nu-i trebuia hrană firii celei fără de trup, însă nu s-a oprit de Domnul Avraam a se sîrgui pentru gătirea mîncării, ca să se arate cea mai mare rîvnă a lui spre primirea de străini. Și Avraam măcar de a și cunoscut cu duhul pe Domnul cel ce i S-a arătat lui, însă despre o parte văzînd fața cea cu asemănare de om, omenește gîndea pentru mîncare și se grija, iar pe de alta de bucurie și de spaimă nu știa ce să facă. Și precum se obișnuise a ospăta pe cei străini pentru Dumnezeu așa și pe singur Dumnezeu se sîrguia a-L ospăta. Sau măcar să arate vrînd Celui ce este Atotștiutor obișnuita sa rîvnă la primirea străinilor, a junghiat vițelul, a poruncit azimile degrab să le pregătească, a gătit îndestulată masă spre iubita ospătare. Care toate, Domnului Dumnezeu îi erau bine primite și bineplăcute, ca cele din osîrdnică dragoste către Dînsul făcute.

Și așa Avraam a ospătat pe Dumnezeu, nu atîta cu cea pusă înainte hrană, de care nu-i trebuie la firea cea după trup, pe cît cu bună credință și cu osîrdnică dragoste, prin care Dumnezeu în inimile dreptilor Se odihnește.

Deci învrednicindu-se de Dumnezeu iubitorul bărbat să ospăteze la sine în văzutele Fețe pe Nevăzutul său Stăpîn, s-a învrednicit și de a Lui mai mult Dar decît cel dintîi și de vorba Lui cea iubită din destul s-a îndulcit pentru că vorbea cu dînsul iubitorul de oameni Dumnezeu, precum cineva grăiește cu cel de aproape prieten al său.

Și a luat Avraam de la Domnul plată pentru iubirea de străini, cea a doua oară făgăduință de fiu din Sarra, pentru care Sarra îndoindu-se cînd a rîs în cugetul său zicînd: Pînă acum n-am născut fiind tînră, apoi oare de acum la bătrînețe voi putea să nasc? Îndată Domnul i-a muștrat cugetul ei zicîndu-i: Oare cu neputință este a săvîrși de către Dumnezeu cu lucrul tot cuvîntul? În vremea și în ceasul acesta la anul viitor, prin a Mea cercetare vei avea fiu.

Deci după vorba aceasta, îngerii cei cu chip omenesc, care pe Fețele Treimii Unei Dumnezeiri le închipuia, Sculîndu-se de la masa lui Avraam și-au întors fețele lor ca să meargă la

Sodoma, iar Avraam mergea cu dînşii petrecîndu-i. În care mergere, i-a descoperit lui Domnul taina Sa, cum că va să piardă Sodoma cu cetăţile dimprejur pentru cele mari şi prea spurcate fărădelegi ale lor. Strigarea - zice - Sodomei şi a Gomorei s-a înmulţit spre Mine şi păcatele lor sînt foarte mari, deci M-am pogorît să văd de este aşa.

Şi îndată doi îngeri osebindu-se s-au dus spre Sodoma, iar al treilea a rămas vorbind cu Avraam.

Apoi luînd îndrăzneală Avraam, a început a întreba pe Domnul: Oare ar pierde cetatea păcătoşilor în care s-ar afla 50 de drepti? Deci auzind pe Domnul cu Milostivire răspunzînd, de s-ar afla în Sodoma 50 de drepti aş cruţa tot hotarul pentru aceia, iar Avraam a luat mai multă îndrăzneală, nădăjduind spre Dumnezeiasca iubire de oameni şi cu smerenie multă, pămînt şi cenuşă pe sine numindu-se, întreba: Dacă pentru număr mai mic de drepti, n-ar pierde cetatea păcătoşilor? Şi văzînd pe Domnul milostivindu-se spre cei drepti, a micşorat numărul la 40 şi la 30 şi la 20 şi la 10, de s-ar afla numai 10 drepti. Iar Domnul i-a răspuns: Nu voi pierde cetatea păcătoşilor pentru cei 10 drepti. Aceasta zicîndu-i îngerul, s-a dus de la dînsul, iar Avraam s-a întors la locul său.

Întîiul chip al iubirii de străini a fost dreptul Avraam şi cît este de bineplăcută lui Dumnezeu acea faptă bună, într-însul s-a arătat, cînd şi singur Dumnezeu ca nemernicind la cortul lui a venit.

Deci să se ştie că cel ce-i primeşte pe străini şi-i odihneşte pe ei îi primeşte pe îngeri şi pe singur Dumnezeu precum şi Avraam i-a primit. Primeşte pe îngeri după apostolicul cuvînt: „Iubirea de străini să n-o uitaţi, că prin ea neştiind unii i-au primit oaspeţi pe îngeri” (Evrei 13, 2). Primeşte pe Dumnezeu pentru că Hristos Dumnezeul nostru în Sfînta Evanghelie grăieşte: „Am flămînzit şi Mi-aţi dat de mîncare, am însetat şi M-aţi adăpat, străin am fost şi M-aţi primit” (Matei 25, 35). Încă s-a încredinţat de aceasta şi în anii cei de pe urmă, cu singur lucrul în viaţa Sfîntului Grigorie Dialogul Papa Romei, care într-o zi avînd la masa sa 12 străini, s-a arătat între aceia şezînd al 13-lea, care era îngerul lui Dumnezeu, precum acela mai pe urmă l-a spus Sfîntului Grigorie. Să citeşti de aceasta la luna lui Martie în 12 zile. Apoi în altă zi iarăşi arhiereul acela pe străini la masă ospătîndu-i unuia din ei după obiceiul smereniei sale, a voit să-i dea apă pe mîini şi întorcîndu-se a luat vasul cel de apă şi iată nu s-a aflat acela căruia voia să-i toarne apă pe mîini, şi căutînd cu de-amănuntul şi neaflîndu-l s-a mirat foarte. Iar în noaptea viitoare dormind el i s-a arătat Domnul zicîndu-i: În celelalte zile le-ai ospătat pe mădulările Mele, care

sînt săracii, iar în ziua de ieri M-ai primit pe Mine însumi!

Cîtă rîvnă era la primirea de străini între creștinii cei vechi, vezi în viața cuviosului Pahomie cel Mare la luna Mai în 15 zile. La fel și după viața lui, să citești povestirea lui Rufin pentru cetatea ce se cheamă Oxirinos, acolo se arată cea veche iubire de străini creștină, precum în vremile de acum nici urmă nu se află.

Pentru iubirea de străini încă vezi învățătura Sfîntului Ioan Gură de Aur, în Mărgăritare la cuvîntul 2 „Pentru Bogatul și pentru Lazăr”. Și în vorbele și în trimiterea lui Pavel către Romani cuvîntul 21, la Faptele Apostolilor învățătura 45 despre obiceiuri.

„Avraam mergea cu dînșii, petrecîndu-i pe ei” (Fac. 18). Acest cuvînt: „petrecîndu-i” altă tălmăcire citește: „Calea arătîndu-le lor”. Ca și cum îngerii cei trimiși de Dumnezeu la Sodoma s-o pedepsească se făceau a nu ști calea spre Sodoma, precum și în Rai către Adam, Dumnezeu striga: „Adame, unde ești?”. Și pe Cain îl întreba: „Unde este Abel fratele tău?” ca și cum a nu ști făcîndu-se unde s-a ascuns Adam, și ce s-a făcut Abel, că știa Văzătorul a toate. De asemenea și aici, îngerii ce mergeau spre Sodoma, ca și cum neștiind calea, le trebuia ca Avraam petrecîndu-i să le arate lor calea care mergea într-acolo, ca și cum întrebînd: Unde este cetatea Sodoma? Și vrednic este acest lucru de socoteală și de mirare, că Sfinții Îngeri, cei ce spre toată lumea de sus privesc și pretutindenea cu Porunca lui Dumnezeu străbat și toate marginile pămîntului bine știindu-le, se făceau ca și cum n-ar ști calea spre Sodoma, iar la Avraam care în vremea aceea la singurătate în pădure și în dumbrava Mamvriei locuiau. De ce (ca așa omenește să zic) fără de călăuză și fără de povață au nimerit? Iar la cetatea Sodomei, care la loc înalt era, la care și calea era știută, ca cea în toate zilele de multe popoare călcată, aveau trebuință de călăuză și povătuitorul Avraam, ca și cum neputînd singuri să nimerească. Care este pricina aceasta și ce este taina?

Unul din istorici socotește așa: „Singură casa lui Avraam era curată, iar toată partea aceea spurcată. Deci îngerii pe oamenii cei curați de s-ar duce și ascunde îi știu bine, iar pe cei spurcați, oriunde s-ar vedea aceia, nu-i cunosc pe ei”. Iată pricina, iată taina se arată. Pentru că sfinții îngeri la Avraam cel ce singurătatea o locuia, fără de povață au nimerit, iar la Sodoma de povață căii aveau trebuință. În toată partea aceea în care era Sodoma cu cetățile dimprejur, cu care și Mamvri este de un hotar, numai singură casa dreptului Avraam era curată, de Dumnezeu temătoare, nu era în ea nici un fel de fărădelege,

ci toți viețuiau cu întreagă înțelepciune și cu dumnezeiască plăcere. Pentru aceea Sfinții îngeri știau calea spre casa lui Avraam, măcar deși la singurătate în pădure și în dumbravă locuia. Căci ei de-a pururea cercetează nevăzut pe oamenii cei curați și plăcuți lui Dumnezeu, oriunde ar viețui aceia, ori în munți, ori în pustietăți și ori în ce loc. Iar Sodoma cu locuințele cele din jurul său, fiindcă era toată plină de fărădelegi și de spurcăciunile păcatelor și niciodată îngerii nu-i cercetau pe spurcații păcătoși, nici nu voiau să caute la dînșii, pentru cele peste fire necurății care se lucrau între dînșii. Pentru aceea spre cea mare și slăvită cetate a Sodomei, măcar deși stăteau la loc înalt, nici calea a ști se făceau, ca cei ce acolo niciodată nu mergeau.

La aceasta se vede că și Sfântul Ioan Gură de Aur se unește, zicînd astfel în Mărgăritare, cuvîntul 3, „Pentru Serafimi”: „Sodoma avea turnuri mari, iar Avraam cortul. Ci venind îngerii, pe lîngă Sodoma adică trecură, iar la coliba lui Avraam au găzduit, pentru că nu căutau a caselor strălucire, ci pe cea sufletească bunătate o cuprindeau”. Pînă aici Gură de Aur.

De aici să se înștiințeze, de se află cineva în vremile cele de acum următori celor vechi sodomiteni (și mi se pare că se află) cît de urît este lui Dumnezeu și îngerilor Lui păcatul sodomesc, că nu numai nu locuiesc sfinții îngeri cu cei ce fac unele ca acestea, ci nici a-i ști și a-i vedea pe ei nu voiesc și se depărtează Duhurile cele curate de la unii ca aceia, de putoarea păcatelor alungîndu-se ca și albinele de fum. Apoi sfinții îngeri de la sodomiteni depărtîndu-se, cine se sălășluiește cu dînșii, fără numai necuratele duhuri. Pentru că unde oamenii schimbîndu-și obiceiul, se aseamănă cu porcii, gunoiul și noroiul iubindu-l, de acolo se depărtează îngerii lui Dumnezeu, cei ce iubesc să se împrietenească cu oamenii cei curați, iar nu cu cei cu porcesc nărav. Și în locul îngerilor, dracii se apropie de dînșii și se împărtășesc cu ei. Aceia îi iubesc pe unii ca aceia și să locuiască în ei ca în porcii Gherghesenilor, pe Hristos îl roagă și le sloboade lor și se sălășluiesc într-înșii și-i alungă pe ei în prăpăstuiul lac puturos și mîrșav al Sodomei, pînă ce îi îneacă întru adîncul iadului.

O, ce ticălos obicei sodomesc între creștini! O, ce pierzare cu totul! Deci nu dormitează pierzarea unora ca acelora, aproape este mînia lui Dumnezeu și răzbunarea, aproape le este gheena focului, întru care vor cădea fără de veste și vor pieri de nu se vor pocăi.

„Strigarea Sodomei și a Gomorei s-a înmulțit spre Mine” zice Dumnezeu (Fac. 18, 20). Catehismul Bisericesc din Sfînta Scriptură învață a ști, că 4 păcate de moarte sînt, care mai

mult decît celelalte păcate de moarte strigă la cer, și pe Dumnezeu spre răsplătire îl ridică și la pedeapsă cumplită îl trag:

Întîiul păcat este uciderea de om cea de voie, care s-a început de la Cain, care fără de vină a ucis pe Abel fratele său. Acela strigă către Dumnezeu, precum zice Domnul către Cain: „Glasul sîngelui fratelui tău strigă către Mine din pămînt” (Fac. 4, 10). Și strigă cerînd răsplătire: Așa a auzit Sfîntul Ioan în Apocalips pe sufletele sfinților celor uciși pentru Cuvîntul lui Dumnezeu strigînd cu mare glas și zicînd: „Pînă cînd, Stăpîne Sfinte și Adevărate nu judeci și nu răsplătești Sîngele nostru de la cei ce locuiesc pe pămînt?” (Apoc. 6, 9).

Al doilea păcat ce strigă la cer este fărădelegea sodomitească, precum mai sus s-a zis.

Al treilea păcat este strîmtorarea și chinuirea celor nevinovați, săracilor, văduvelor, sărmanilor, scăpătaților în ce chip se făcea de la egipteni către israeliteni, pentru care spune Scriptura: „Au suspinat fiii lui Israil de lucruri și au strigat, și s-a suit strigarea lor la Dumnezeu de la robirea (lucrului) și a auzit Dumnezeu suspinul lor” (Ieș. 2, 24).

Iar al patrulea păcat care strigă la cer este oprirea plății lucrătorului, precum Sf. Iacob Apostolul zice către bogații cei nedrepti: „Iată plata lucrătorilor, celor ce au secerat țarinile voastre, cea oprită de voi strigă, și strigarea secerătorilor în Urechile Domnului Savaot a intrat” (Iacob 5, 4).

Iar noi să socotim aceasta ce ne este de față, că un păcat sodomesc este mai mare, mai greu, mai cumplit și mai mîniător de Dumnezeu, decît celelalte păcate care strigă la cer. Pentru că cel ce ucide om, numai trupul i-l ucide, iar sufletul nu poate să-i ucidă; și cel ce chinuiește pe săraci și oprește plata lucrătorului pămîntului, numai pe cele vremelnice le jefuiește, iar veșnicele bunătăți cele gătite lor întru împărăția lui Dumnezeu nejefuite sînt. Iar cel ce face fărădelegea sodomescă, nu numai de veșnicele bunătăți care sînt în cer pe sineși și pe altul îl lipsește și nu numai își spurcă trupul său și al altuia, și de pedeapsa morții (după a lui Dumnezeu și politică pedeapsă și judecată) pe el vinovat se face, ci și sufletul cel ce este mai cinstit decît trupul își ucide, pe al său și al altuia cu veșnica moarte, făcîndu-le pe ele vinovate gheenei focului. Și așa întru acel păcat al celor două fețe ucidere îndoită: sufletească și trupească săvîrșindu-se, mai cumplit este acel păcat decît uciderea, ceea ce numai trupul singur ucide și mai mult decît chinuirea săracilor și decît oprirea plății lucrătorului și mai presus decît celelalte păcate de moarte, și mai urît este lui Dumnezeu păcatul sodomesc, mai vîrtos decît toate cele după

fire curvii. Și nu numai cu veșnica pedeapsă în iad vrea Dumnezeu să-l muncească pe el, ci și cu vremelnică, pe un păcătos ca acela a poruncit să-l omoare precum de aceasta în Cartea Leviților în cap. 20 se scria. Iar mai întâi singură pedeapsa focului peste Sodoma (de care neîntârziind se va zice) dînd chip ca și după aceea fără de cruțare să se pedepsească unii ca aceia. Iar deși măcar n-ar primi cineva din acea pedeapsă în vremelnica viață de acum, tăinuindu-se cu sodomia sa de știința omenească, sau cu orice chip neînvinovățindu-se, însă nu va scăpa acela (de nu se va pocăi cu adevărat) în viața veșnică, ce va să fie trupul cu sufletul împreunîndu-se și gheenei celei de foc va fi dat. Pentru că acel ce s-a tănuit de oameni nu poate să se tănuiască de Dumnezeu Cel ce toate le vede. Și cel ce a scăpat aici de mîini omenești, nu va scăpa acolo de Dumnezeieștile mîini, că: „înfricoșat este a cădea în mîinile Dumnezeului celui viu” (Evrei 10, 31), „își va spală mîinile Sale în Sîngele păcătosului” (Psalm 57, 10).

Cel ce mai mult ar voi să știe de greutatea și de urîciunea păcatului aceluia, să citească la Sfîntul Gură de Aur la trimiterea lui Pavel către Romani Cuvîntul 1, 4.

„Deci M-am pogorît ca să văd” (Fac. 18, 21). Domnul Dumnezeu spunînd credinciosului robului Său Avraam de strigarea sodomească că a intrat în urechile Lui, zice: M-am pogorît adică să văd, de se săvîrșește între dînșii aceea cu singur lucrul, care din strigarea lor se aude, oare așa este sau nu, ca să înțeleg. Cu adevărat minunată este aceasta, că a toate Văzătorul Dumnezeu, de Care scrie Sirah: „Ochii Domnului cu mii de părți sînt mai luminoși decît soarele, care văd toate căile omenești și privesc în tănuitele locuri, mai înainte de a se face, toate se știu de Dînsul” (Sirah 23, 26-27). Și Psalmistul a zis către Dînsul: „Cele nelucrate ale mele le-au văzut ochii Tăi” (Psalm 138, 15). Așa de străbătător la vedere fiind Stăpînul nostru, Cel ce vede adîncurile și știe gîndurile și sfaturile inimilor și cele făcute în locurile cele prea ascunse și în nopțile cele întunecoase, ca pe cele lucrate la arătare le vede, acela zice: Voi merge să văd oare adevărată este cea pentru sodomiteni? Oare fac ei așa precum aud de dînșii, sau nu? Ca și cum ar zice: Nu cred auzului, voi merge să văd cu ochii și atunci voi crede și pedeapsă voi aduce peste ei.

De ce așa? Au doară trebuință îi era a toate Văzătorului, ca singur din cer pogorîndu-se să vadă lucrurile sodomitenilor? Nu. Ci ca pe noi să ne povățuiască ca nu degrab să credem cuvintele celor ce clevetesc pe cineva, nici să fim grabnici spre osîndirea aproapelui, și spre certare și pedeapsă, pînă ce

singuri vom vedea și cu deadinsul vom ști ceea ce s-a făcut. Pentru că a socotelii celei puține este lucrul acesta: de a crede degrab cuvintele celor ce clevesc pe aproapele și a se mînia spre dînsul și a se iuți neîncredințîndu-se: oare adevărat este lucrul ce s-a grăit? Fiindcă de multe ori răutatea oamenilor celor răi se face începătură slavei celei rele pentru cel nevinovat și înmulțire a ușoarei căderi. Pentru că minciuna pe care o spun cei răi din răutatea lor, pe aceea o înmulțesc cei ușori crezători, crezînd minciuna și înaintea multora judecînd pe aproapele și presărînd între oameni, ca niște pleavă vestea cea rea, pentru acela ce n-a făcut păcatul de care îl osîndesc pe el. Iar uneori o mică greșeală a cuiva, osînditorii cu adăugire și cu înmulțire de mincinoase cuvinte spunînd-o o cresc pe ea mare și din furnică o fac leu, și din țînțar cămilă și din iepure, elefant și din pai, bîrnă (Matei 23; Matei 7). Pentru aceea de multă cercetare și ferire în unele ca acelea este trebuință, ca nu cumva minciuna să se socotească într-adevăr, și cea mică să crească într-adevăr mare și cea de iertare într-adevăr cea de neiertare să fie pusă. Iar cercetare nu este mai bună decît ochii săi a vedea aceea de care aude. La care învățîndu-ne Dumnezeu, se dă singur pe Sine nouă chip, cînd zice: „Mergînd voi vedea”. A auzit strigare sodomescă, dar nu îndată S-a pornit spre mînie, ca și cum necrezînd auzul măcar deși știe bine că adevărul este. Nici nu Și-a întins îndată mîna Sa spre pedepsirea păcătoșilor, pînă ce singur mergînd aproape a văzut cu ochii acelea ce de departe le vedea, ca adică și noi vederii mai mult decît auzului să ne încredințăm.

O, cît de mulți fiind mai ales într-adevăr stăpîniri greșesc foarte crezînd auzului și nevăzînd cu ochii, nici nu cercetează cu deamănuntul pentru acel lucru, și pe cei fără de păcat îi judecă în loc de păcătoși! Oare n-a judecat Putifar în temniță și în legături pe curatul și sfîntul tînăr Iosif în Egipt, crezîndu-i spurcatei femeii lui care asupra lui clevea și necercetînd? Și marele împărat Constantin ce a făcut? Pe iubitul său fiu Crisp cel bun și nevinovat și tuturor iubit l-a ucis cu mîna sa, pe care mama cea vitregă cu numele Fausta îl clevetise cu minciună, necîștigîndu-și spurcată pofta sa, pentru că se răpise de frumusețea lui Crisp (ca și egipteanca de a lui Iosif) și neputînd să-l tragă pe el spre spurcata pofta sa (pentru că nu voia tînărul întreg la minte să spurce patul tatălui său) i-a mințit bărbatului, ca și cum silită ar fi de fiul lui. Iar împăratul necercetînd de este adevărat, îndată și-a pierdut fiul. Apoi pe urmă înștiințîndu-se cu încredințare de minciună, o, cît îl durea inima și plîngea și se tînguia și se căia de necercetarea sa, dar să-l învieze pe cel ucis nu mai putea. Deci a ucis-o și pe Fausta

soția sa, vinovată fiind de moartea fiului, și a făcut într-o vreme două ucideri: cea nedreaptă și cea dreaptă și s-a lipsit de fiu și de femeie, căci din început crezând auzului n-a cercetat de adevăr. Caută de aceasta la Octombrie în 20 în pătımirea Sfîntului Artemie. Bine sfătuiește Sfîntul Ioan Gură de Aur pe cei ce sînt întru stăpîniri, zicîndu-le: „Să nu judeci după părerea ta mai înainte pînă a nu ști de este așa lucrul, nici să faci îndată vinovat pe cineva, ci mai ales să urmezi lui Dumnezeu celui ce a zis: „M-am pogorît să văd". La fel și Sfîntul Grigorie Dialogul zice: „Dumnezeu căruia toate goale și descoperite îi sînt, păcatele sodomitenilor le-a pedepsit nu pe cele ce le-a auzit, ci pe cele ce le-a văzut". Și Sfîntul Isidor Pelusiotul pe Sfîntul Chiril al Alexandriei rudenia sa, care se mîniase fără de vină asupra Sfîntului Gură de Aur, sfătuindu-l i-a scris: Că necercetînd cu dreptate și neîntrebînd cu deadinsul, nu se cuvine să judeci pe nimeni, că și Dumnezeu, Care pe toate mai înainte de facere le știe și pe cele nelucrate înainte le vede, a voit ca singur din cer să Se pogoare la cetățile ce au greșit și L-au mîniat pe El „Că strigarea Sodomei..." și celelalte zice. Iar aceasta a făcut-o a toate Văzătorul dîndu-ne chip ca nu îndată să credem cuvintele cele de clevetire, ci mai întîi singuri să cercetăm și să știm de este așa precum auzim. De asemenea și cuviosul Pimen, unui frate ce-i spunea de căderea altuia i-a răspuns: Tu singur nevăzînd, să nu crezi cuvintele cele auzite, că și Dumnezeu auzind strigarea sodomească, n-a crezut, pînă ce singur S-a pogorît să vadă cu ochii Săi.

„Acum am început a grăi către Domnul meu: eu sînt pămînt și cenușă". A cunoscut Avraam pe Dumnezeu cel ce i s-a arătat lui și pe sine singur cine este: pămînt sînt - zice - și cenușă, își ascunde luna razele sale răsărind soarele. Se întunecă steaua prin strălucirea zilei și lumînarea cea aprinsă prin razele soarelui, nu-și întinde strălucirea sa gîndacul cel ce noaptea în verdeață ca un mărgăritar de mult preț se luminează, după ce sosește ziua, vierme a fi iar nu mărgăritar se arată. Așa și omul pe cît se apropie de Dumnezeu, pe atîta își cunoaște simplitatea sa și micșorarea sa. Se apropiase de Dumnezeu Avraam întru atîta apropiere, căci precum cel de aproape prieten vorbește cu prietenul cel de aproape, așa el cu Dumnezeu, față la față și gură cu gură a vorbi s-a învrednicit. „Acum am început - zice - a grăi cu Dumnezeul meu". Și îndată întru acea apropiere s-a cunoscut pe sine că este nimic și s-a numit pe sine pămînt și cenușă. Ca și cum ar zice; Tu, o, Dumnezeul meu și Făcătorul meu ești cea neapropiată Lumină, neînserată, iar eu întuneric sînt; Tu fără de moarte, Veșnic, Nesticăcios, iar eu peste puțină vreme în mormînt mă voi

strica; Tu ești Domnul domnilor și Împăratul împăraților, iar eu sînt vierme tîrîtor înaintea Mărimii celei neapropiate a Slavei Tale; Tu în ceruri locuiești, iar eu în țărîna mă sălășluiesc și pămînt sînt și cenușă. O, bună smerenie a lui Avraam care în el din cunoștința de sineși prin cunoașterea lui Dumnezeu s-a născut! Pentru că pe Dumnezeu cunoscîndu-L s-a cunoscut pe sineși și s-a smerit pînă la pămînt și la țărîna. Și se vede că din cunoștința lui Dumnezeu vine omul întru cunoștința de sineși singur.

Încă se spune de cei iscusiți că și din a se cunoaște pe sine, vine omul întru cunoștința de Dumnezeu. Și pe cît își cunoaște cineva micșorătatea sa pe atîta îl cunoaște pe Dumnezeu. Pentru că acestea amîndouă: cunoștința de Dumnezeu și cunoștința de sineși, prietene și soții sînt sieși, unde una se află acolo și cealaltă, măcar de ar și întrece una pe alta. Pentru că uneori cunoștința de Dumnezeu înainte merge de cunoștința de sineși, iar alteori cea dintîi urmează celeilalte, și una pe alta la a sa vreme o naște, însă din cunoștința sa, a fi cunoștință de Dumnezeu mai lămurit se încredințează de cei ce au cunoscut pe Dumnezeu. Clement Alexandrinul zice așa în Cartea 3: „De se cunoaște cineva singur pe sine, cunoaște și pe Dumnezeu, iar cel ce știe pe Dumnezeu, s-a asemănat Aceluia”. Casiodot tîlcuitorul Psaltirii, la aceste cuvinte ale lui David: „Miluiește-mă, Doamne, că neputincios sînt” scriind zice: „Mare suire este spre Dumnezeu cunoștința neputinței sale. Mare folos robului Domnului îi este ca adică să-și cunoască neputința sa, nenădăjduind la ale sale lucruri bune”. Isaac cel între călugări preot în Cartea 3 cea „Pentru lepădarea de lume” grăiește: „Pe sineși singur întru nimic să te socotești și vei vedea întru sine însuși Slava lui Dumnezeu. Pentru că unde se naște smerenia (prin cunoștința de sineși) acolo Slava lui Dumnezeu răsare”. În Dioptra sa scrie, partea 3, cap. 13: Pe cît mai mult te vei cunoaște pe tine însuși, pe atîta mai desăvîrșit vei cunoaște pe Dumnezeu, îmi vei zice: Toți îl știm pe Dumnezeu că nu sîntem fără de Dumnezeu, nici închinători de idoli! Îți răspund: Toți îl știm pe Dumnezeu prin credință, dar nu prin dragoste, nici prin frică, pentru că nici nu-L iubim pe El precum se cade a-L iubi, nici ne temem precum ni se cade a ne teme. Pentru că de L-am fi iubit cu adevărat pe El, apoi pentru singura dragoste n-am voi a-L mîhni pe El. Iar de ne-am teme de Dînsul cu adevărat, apoi pentru singură frica aceasta n-am călca Poruncile Lui. Știm că Dumnezeu este, dar nu știm în ce fel este. Cît de dulce este celor ce-L iubesc, și cît de înfricoșat le este celor ce cu dragoste se tem de El! Îl știm pe Dumnezeu din auz, din cuvintele dumnezeiești, dar mintea noastră nu se afundă în El,

nici nu se învață întru Acela. Ne încredințăm pentru El, dar nu ne îndulcim de El. Pentru că nici negrăitele faceri de bine pe care în tot ceasul ni le arată nouă nu le socotim, nici mulțumitori de acelea nu sîntem, nici de Judecata Lui nu ne temem, nici de groaza Lui nu ne cutremurăm. Ne dă nouă cerul, noi nu ne grijim; ne îngrozește cu muncile, noi nu ne înfricoșăm, și mai cu voie le este iubitorilor de păcate să-și aleagă veșnicele munci decît veșnica împărăție. Pe Dumnezeu a-L ști ni se pare, iar a plăcea lui Dumnezeu ne lenevim și nici nu voim. Deci sîntem ca și cei ce nu-L știu pe El, drept aceea ni se dă sfat de la părinți, ca prin cunoașterea de sine să venim întru cunoștința lui Dumnezeu. Oare cine din iubitorii de înțelepciune mare, filosofie a numit-o pe cunoștința de sine și zice: Mai bun ești de te vei cunoaște pe tine singur, decît pentru sineți nebăgînd în seamă. Voiești să cîștigi cunoștința alergării stelelor, puterile verdețurilor și ale florilor, firile oamenilor și ale animalelor necuvîntătoare și pe toate științele de cele cerești și de cele pămîntești, pentru că mulți multe știu, iar singuri pe sineși nu se cunosc, iar a nu se cunoaște pe sine este mai rău decît a fi dobitoc, pentru că la dobitoace necunoștința de sine din fire le este, iar la oameni din însăși voința cea fără de minte. Și cu adevărat unul ca acela asemenea este cu dobitocul, care pe sineși nu se cunoaște. Oare nu s-a prefăcut în dobitoc Nabucodonosor care nevrînd să-și cunoască omeneasca sa neputință, se preaînălțase cu mîndria, părăindu-i de sineși a fi Dumnezeu. Pentru că de unde între oameni se naște mîndria? De nu de aici, căci nimeni nu voiește să-și cunoască pe a sa nimicnicie, ci fiecare de sineși multe și înalte socotește și gîndește. Unul cu bunul neam se înalță, măcar de este și de aceeași stricăciune de care e și cel mai de pe urmă sărac. Altul cu bogăția se fudulește, măcar deși este degrab pieritoare, altul cu slava se îngîmfează măcar deși este nestatornică, ci ca vîntul trecătoare. Altul cu puterea trupească și cu vitejia se laudă, măcar deși este supusă la năprasnică neputință și la moarte. Altul cu înțelepciunea se slăvește, măcar deși multe sînt pe care el nu le-a ajuns. Altul cu sfințenia, prin lucruri bune mare i se pare a fi el, măcar deși nimic nu sporește înaintea lui Dumnezeu și mulți de sineși în multe feluri înalte cugetă, iar toate acelea se fac de aici, că pe sineși nu se cunosc, nici nu se socotesc.

Iar cum să ne cunoaștem pe noi, chip ne-a dat dreptul Avraam, zicînd pentru sineși: „Eu sînt pămînt și cenușă”. Domnul îi făgăduiește lui cele mari și multe, îi făgăduiește un fiu ca acela din care să se înmulțească neamul lui ca stelele cerului, îi dă seminției aceleia întru moștenire tot pămîntul

Palestinei și pe toate neamurile și pe toate semințiile sub binecuvîntarea lui le supune: „Se vor binecuvînta întru tine toate neamurile pămîntului” (Fac. 12, 3; Fac. 22, 18). Slăvit S-a făcut între împărați și între strămoși, înalt cu cinstea, mare cu sfințenia, iar el pe toate acelea, măcar deși cu umilință le primea de la Domnul său, însă ca și cum trecîndu-le cu vederea, iar mai ales nevrednic făcîndu-se pe sineși, își lua aminte de sine, întru cunoașterea cea singură de sineși cugeta și pînă la țărîna pămîntului pe sineși se pogora, pe a sa prostime avînd-o înaintea ochilor, pămînt și cenușă pe sineși se numea, dar nu se înălța cu mintea, nici nu se mîndrea. Și cu adevărat în viața aceasta de puțină vreme nu are de ce se mîndri omul, de s-ar socoti și s-ar cunoaște pe sineși singur ce este, iar cunoscîndu-și nimicnicia sa, va putea cu lesnire să-și smerească înalta sa cugetare și să vie întru umilință și în frica lui Dumnezeu, și cu smerită pocăință să alerge la Dumnezeu și să-L cunoască pe El, întru Carele are să fie în veci și să-i placă Aceluia, care celor ce-L cunosc pe El și-L iubesc și se tem de El, le este singur lor Cunună, Cinste, Slavă, Moștenire și răsplătire întru cerească împărăția Lui cea fără de sfîrșit.

„De s-ar afla zece drepti” (Fac. 18, 32). Pentru zece drepti de ar fi fost în cetatea Sodomei, voia Dumnezeu să cruțe cetatea și toate hotarele ei, ci și pentru singur dreptul Lot care locuia acolo, nu pierdea Sodoma, pînă ce l-au scos pe el de acolo.

Iar noi să vedem acestea două: cît de folositori sînt oamenii cei drepti cetăților, țărilor și împărățiilor; și la cît de mari primejdii zac cetățile, țările și împărățiile fără de oamenii cei drepti. Folositori sînt dreptii oameni acolo unde locuiesc ei și îndoit folositori: dinspre o parte cu viața, iar dinspre alta cu rugăciunile. Folositori adică cu viața și cu cuvîntul, pentru că cu chipul îmbunătățitei vieții lor și cu sfaturile cele duhovnicești, pe cei răi îi abat de la răutăți și la faptă bună îi povățuiesc. Și se fac atîta de buni trebuitori, ca și povățuitorii la cei orbi și rătăciți, ca doctorii la bolnavi, cîrmacii iscusiți la cei înviforați, lumini aprinse la cei ce șed întru întuneric și ca niște cerești luminători a toată lumea, așa sînt la păcătoși dreptii. Către care și Apostolul grăiește: „Arătați-vă ca niște luminători în lume” (Filip. 2, 15). Ci și singur Domnul în Evanghelie a zis către dîșii: „Voi sînteți lumina lumii” (Matei 5, 14). Pentru că de la dîșii se luminează cei orbiți la ochii sufletești și cei rătăciți se povățuiesc la calea mîntuirii. De la ei se tămăduiesc neputincioșii cei cu știința plină de bolile păcatelor și cei învăluiți de deșertăciunea lumii acesteia prin ei se povățuiesc spre neînvinforatul Liman Dumnezeu, numai de ar privi cineva la plăcuta lui Dumnezeu viața lor și de s-ar sîrgui a

le urma lor.

Bine a scris Avva Dorotei în cartea sa pentru Dumnezeiasca Frică: „A întrebat fratele pe unul din stareți! Ce voi face, părinte, ca să mă tem de Dumnezeu? I-a răspuns starețul: Mergi de te lipește de omul cel ce se teme de Dumnezeu și acela singur temându-se de Dumnezeu te va învăța și pe tine a te teme de Dumnezeu". Pînă aici Dorotei.

De asemenea se poate a zice și pentru toată fapta bună, la care ar dori cineva să se deprindă. Oare voiește cineva să cîștige viață curată întreg înțeleaptă? Să se împrietenească cu cel întreg la minte, cu cel curat, și să urmeze aceluia. Dorești să fii smerit și blînd și fără de răutate? Lipește-te de cel smerit și blînd și fără de răutate. Ori înțelegere duhovnicească tu cauți să te înveți, cu duhovnicești bărbați adeseori să vorbești și toată dumnezeiasca plăcere de la plăcuții lui Dumnezeu vei putea să te deprinzi, după cuvîntul lui David: „Cu cel cuvios, cuvios vei fi" (Psalm 17, 28). Singură petrecerea cu cei drepti puternică este a îndrepta pe omul păcătos, numai de ar începe păcătosul a lua aminte la cei drepti. În cărțile împărătești se scrie: Un mort din întîmplare aruncat fu în mormîntul lui Elisei, îndată a înviat mortul și a stat pe picioarele sale. Dacă din oasele dreptului cele moarte prin atingerea de acelea a luat trupul cel mort putere de viață, cu cît mai ales din împreuna petrecere cu cei vii drepti, pot sufletele cele omorîte de păcate să se deștepte și să se scoale spre pocăință, prin îndreptarea vieții lor. Fără de va fi cineva mai tare decît piatra învîrtoșat. Precum lîngă Hristos Domnul, între Sfinții Apostoli Iuda era, și precum lîngă Lot sodomitenii, spre a lor mai mare osîndire.

Folositori sînt dreptii cu rugăciunile lor, pentru că mult ajută acelora cu care petrec, de vreme ce îi păzesc pe ei de primejdii și de răutăți, care din mînia lui Dumnezeu se pornesc, sau se slobozesc spre oamenii cei ce au greșit și au întăritat pe Dumnezeu, întru unele ca acelea întîmplări, atîta sînt de trebuință dreptii la cetăți, la țări și împărății, nu mai puțin de cum sînt stîlpii la casă și zidurile la cetate, pentru că așa și numiți sînt ei de sfinții Părinți. Ioan Gură de Aur pe dreptii bărbați i-a numit „stîlpi ai patriei", iar Sfîntul Ambrozio i-a numit „pietre de ziduri". Că precum stîlpii întăresc zidurile și precum zidurile cele de piatră îngrădesc cetatea și tare o fac pe ea, așa dreptii, unde s-ar afla, aceia întăresc pe acea moștenire și țară și o îngrădesc, milostivind pe Dumnezeu cel mîniat și de certările ce năvălesc apărînd-o. Dumnezeu voia ca pe tot poporul evreu scos din Egipt să-l piardă prin dreapta Sa mînie în pustie pentru păcatele lor cele prea multe și casa lui Israil iată, în mare cădere și pierzare era, dar dreptul Moisi ca

un stîlp întărind zidirea a stat înaintea lui Dumnezeu pentru dînşii rugîndu-L şi L-a îmblînzit, pe ei şi pe semînţia lui Israil ceea ce era să cadă şi să piară a sprijinit-o. Precum se adevereşte aceasta în Psalmi: „Zis-a să-i piardă pe ei, de nu ar fi stat Moisi cel ales al Lui întru zdrobire înaintea Lui, să întoarcă mînia Lui, ca să nu-i piardă pe ei” (Psalm 105, 24-25). Şi i-a fost întru acea vreme Moisi casei lui Israil stîlp şi întărire. Acelaşi popor al lui Israil, acum pămîntul făgăduinţei moştenindu-l şi ani mulţi acolo locuind, vrăjmaşii filistenii voiau să-i piardă şi cu totul de pe pămîntul viilor să-i şteargă, şi adunîndu-se întru mulţimea puterii lor, se apropiau de cetatea Masfat, unde era poporul israeliţilor şi cu totul i-ar fi biruit filistenii pe evrei şi i-ar fi pierdut pe ei, căci evreii erau fără de arme şi nepricepuţi la război erau în acea vreme, nici cu mulţimea lor nu se asemănau cu filistenii, iar mai ales îl aveau şi pe Dumnezeu mînios asupra lor, pentru aceea erau să cadă ei sub picioarele vrăjmaşilor lor, dar dreptul Samuil între ei era, care cu rugăciunile sale cele fierbinţi pentru ei către Dumnezeu, ca şi cu un zid i-a îngădit pe ei şi nu numai a se apropia la cetate n-a lăsat puterea potrivnicilor, ci şi cu minune, fără de război i-a biruit pe filistenii, fără de arme i-au ucis, fără de săgeţi şi fără de praştii i-au alungat. Pentru că rugîndu-se el, a tunat Domnul cu glas mare în ziua aceea asupra celor de alt neam şi s-au tulburat şi au căzut înaintea lui Israil. Şi a fost atunci dreptul Samuil unul israelitenilor zid de piatră îngădindu-i pe ei dinspre vrăjmaşii lor. La fel şi Elisei Proorocul cel drept înaintea Domnului, oare n-a fost zid de piatră cetăţii evreieşti Dotaim, celei împresurate de ostaşii cei mulţi ai Siriei? Cu adevărat zid a fost, cînd nu numai întreagă a păzit-o cetatea, îngădind-o pe ea cu îngereasca nevăzută Putere cea trimisă la el de la Dumnezeu spre rugăciunile lui, ci şi pe potrivnici cu orbiciune i-a lovit şi de la Dotaim la Samaria i-a dus. Iar la creştini o cetate grecească ce se numeşte Nisibe, de perşi tare bătîndu-se şi iată se lua, un drept Iacob episcop a apărut-o pe acea cetate, pentru că suindu-se el pe zidul cetăţii şi lui Dumnezeu rugîndu-se, a trimis Dumnezeu peste cetele de perşi ţîntari şi muşte cîineşti a cărora pişcare atîta de iute era, încît caii şi cămilele neputînd a o suferi, rupeau zăbalele şi frîiele şi fugeau înapoi şi încolo neoprite. Încă nu numai dobitoacelor, ci şi singuri perşilor foarte grei şi nesuferiţi le erau ţîntarii aceia şi muştele mai amar decît mii de ostaşi înarmaţi şi au fugit cu ruşine de la cetate, nu cu arme, nici cu săgeţi alungaţi fiind, ci cu ţîntari şi cu muşte.

Deci, oare n-a fost acel drept la cetatea aceea zid de piatră?

Fericită este cetatea și țara aceea, unde măcar un bărbat drept s-ar afla, căci pentru el pe mulți păcătoși îi cruță Dumnezeu, nepierzându-i pentru un drept, care pentru ei s-ar ruga precum s-a zis. Ci și din pilda Evangheliei se vede aceasta, că pentru cei drepti cruță Dumnezeu pe păcătoși. Căci unui om casnic semănând sămânță bună în țarina sa, vrăjmașul în taină a semănat neghine între grâu, iar când a răsădit iarba și rodul a început a fi, atunci s-au arătat și neghinele printre grâu. Deci au zis slugile stăpînului, ca să le poruncească să le smulgă pe ele, iar el le-a oprit zicîndu-le: „Ca nu cumva smulgînd neghinele să smulgeți împreună cu ele și grîul, ci lăsați-le să crească amîndouă împreună pînă la seceriș” (Matei 13, 24). Tîlcuirea pildei spune, că Grîul sînt Dreptii, iar neghinele păcătoșii. Nu se smulg neghinele pentru întregimea grîului, se cruță păcătoșii pentru curăția Dreptilor. Și așa lîngă cei drepti și păcătoșii întregi sînt.

Iar amar cetății și țării în care nici un drept nu se află, căci aproape este acolo risipirea și pierzarea. La care lucru chip este Sodoma, că pînă atunci ea era întreagă pînă ce era în ea Lot dreptul, iar ieșind el afară, a pierit toată țara aceea. Ne mirăm de războaiele vremilor de acum care se fac, de risipirea cetăților, de pustiirea țărilor, de luptările cele dintre noi înșine, de multa vărsare de sînge și de nemăsuratele pretutindenea primejdii, ce este pricina acestora? Aceea este că s-au împrăștiat dreptii: „Toți s-au abătut, împreună netrebnici s-au făcut, nu este cel ce face binele, nu este pînă la unul” (Psalm 52, 4). Toți s-au întors la răzvrătire, toți au început a minia pe Dumnezeu și a amări Milostivirea Lui și a întărîta îndelungă răbdarea Lui. Toți fără de temere și fără de frică cele fărădelege lucrîndu-le ridică Judecata cea dreaptă a lui Dumnezeu spre răsplătire și spre pedeapsă. Pentru aceea peste tot atîtea răutăți se fac, împrăștiîndu-se dreptii, care s-ar fi rugat lui Dumnezeu pentru păcătoși.

Doi sfinți prooroci s-au întristat pentru împrăștierea dreptilor pe pămînt: David și Miheia; David strigînd către Dumnezeu: „Mîntuiește-mă, Doamne, că a lipsit cel cuvios, că s-au împrăștiat adevărul de la fiii oamenilor. Deșarte a grăit fiecare către aproapele său, buze viclene în inimă și în inimă au grăit rele” (Psalm 11, 1). Iar Sfîntul Miheia nu numai se întristează, ci se și tînguiește, zicînd: „O, vai mie, suflete! Că a pierit temătorul de Dumnezeu de pe pămînt, și cel drept între oameni nu este. Toți în singiuri se judecă, fiecare pe aproapele său cu necaz îl necăjesc. Spre rău mîinile lor își gătesc. Cel mare cere daruri și judecătorul pașnice cuvinte grăiește, iar gîndul sufletului lui este înșelăciune” (Miheia 7).

Ci, o, sfinților prooroci, ce mîhnire vă este vouă dintru aceasta, că s-au împruținat dreptii de pe pămînt? Mîhnire zic ei, de vreme ce la aceasta urmează primejdiile. Sfîntul David grăind de lipsirea dreptilor iar de a nedreptilor înmulțire, îndată aduce cuvintele acestea: „Va pierde Domnul toate buzele viclene”. Va urma pierdere - zice - tuturor mincinoșilor, înșelătorilor, nedreptilor. Deci mîntuiește-mă, Doamne, ca nu și eu cu aceia să pier de pe pămînt! La fel și Sfîntul Miheia pedeapsa lui Dumnezeu arătată o vestește, care năpădește acolo unde nu sînt drepti, zicînd: „O, amar! O, amar! Răsplătirile au sosit, acum vor fi plîngerile lor”.

Iată de la amîndoi proorocii aceia arătat este că amar de cetatea și de țara aceea care nu are întru sine nici un drept.

Au venit doi îngeri (aceia care de al treilea ce rămăsese cu Avraam se despărțise) la sodomeasca cetate în seara aceleiași zile în care și cu Avraam au fost (Fac. 19), iar Lot, care cu Avraam multă vreme petrecând, se învățase de la dînsul primirea de străini, ședea înaintea porților Sodomei, așteptînd vreun străin ce ar veni în cetate, ca să-l primească în casa sa pentru Dumnezeu și ca să-i păzească întregimea aceluia, de răutatea și mîrșăvia păcatului nerușinoșilor celor fără de lege sodomiteni. Și iată mergeau la cetatea aceea doi îngeri, întru omenească arătare, pe care văzîndu-i Lot și socotindu-i că sînt oameni, s-a sculat și i-a întîmpinat și li s-a închinat lor, rugîndu-i ca să intre în casa lui și să se odihnească pînă a doua zi. Iar ei se făceau ca și cum n-ar voi să intre în casa lui, ci ca și cum în ulița cetății ar voi să se odihnească, însă această neînvoire o prefăceau pentru aceea: ca mai multă osîrdie și dragoste să-și arate Lot spre străini și prin ei de mai mare Mila lui Dumnezeu vrednic să se facă. Deci îi îndemna pe ei cu rugămintele sale cu de-adinsul bărbatul cel drept. Și s-au abătut la dînsul și au venit în casa lui și le-a făcut lor ospăț.

Și mai înainte pînă a adormi ei după cină, oamenii cei fărădelege ai acelei cetăți, precum se obișnuiseră, ca pe cei străini ce veneau în cetatea lor, prin curvească silire să-i necinstească, așa și acelor doi străini de care se înștiințaseră că intrară în casa lui Lot, aceeași nerușinoasă silire și necinste vrînd să le facă, se adunaseră de la tineri pînă la bătrîni și tot poporul împreună, și au înconjurat toată casa lui Lot și strigau la Lot zicînd: Unde sînt bărbații ce au venit la tine să rămînă, scoate-i la noi ca să-i rușinăm pe ei.

O, ce nerușinare a oamenilor celor fărădelege! O, ce toată turbare curvească! De care nu numai a povesti și a scrie este rușine, ci și cu auzul a asculta este mîrșav și a gîndi este de spaimă, însă se povestește și se scrie spre încredințarea

răzbunării celei groaznice a lui Dumnezeu asupra unora ca
acelora și spre arătarea veșnicei și înfricoșatei pierzării
acelora, care lepădînd din inimile lor dumnezeiasca frică,
îndrăznesc a face unele ca acelea.

Deci să luăm aminte cu auz întreg înțelept la istoria ce se
povestește în Sfînta Scriptură de nerușinarea sodomitenilor.
Nu se îndestulau sodomitenii cu cele între sineși prea spurcate
peste fire ale lor necurății, ci și spre cei străini ce veneau în
cetatea lor cu acea curvie se turbau și le făceau tîlhăreasca
silire nu prin pustietăți și pe drumuri, ci în mijlocul cetății lor
război făcîndu-le. Și călătorilor nu averile răpindu-le, ci
întreaga înțelepciune și curăția, nu ucigînd de moarte trupul, ci
cu păcatul cel de moarte și mîrșav al lor spurcîndu-i,
rușinîndu-i și ocărîndu-i, care nu este mai puțin decît moartea.
Pentru că omului celui întreg înțelept, mai bine îi este a muri
decît a pătimi unele ca acelea.

Încă ce este mai de mirare, că toți de la mic pînă la mare, de
la tineri pînă la bătrîni, tot poporul de același rău obicei era și
cu asemenea deprindere a păcatului. și nu atîta de mirare era a
vedea pe cei ce îmbătrîniseră în răutatea păcatului fără de
înfrînare făcînd cele fără de rușine - pentru că obișnuirea
păcatului ceea ce în firea cea prea greu de schimbat se
prefăcuse și acum nu puteau să se părăsească de obișnuita
răutate - pe cît de mirare era a vedea pe cei tineri copii încă,
nevîrstnici, acum la nerușinare și la mîrșăvia curvească
abătîndu-se și împreună cu bătrînii la casa lui Lot năvălind. Ci
arătată este pricina unei aprinderi curvești precum aceea ce
era acolo între tineri: Bătrînii făceau răutatea păcatului la
arătare fără de rușine, iar tinerii privind la bătrîni, le urmau
acelora și aceleași rele făceau pe care le vedeau că le fac
părinții lor.

O, mare pierzare a sufletelor celor tineri, care se face din
chipul cel de sminteală al bătrînilor! O, cumplit amar bătrînilor
celor ce-i smintesc pe tineri! Pentru că mai bine le este lor (ca
după cuvîntul Evangheliei) să-și lege o piatră de moară la
grumaji și să se arunce în mare (Matei 18). Așa în Sodoma unul
de la altul, tineri de la bătrîni cele rele învățîndu-se, toți cu un
nărav și de asemenea erau întru necurățiile păcatelor și în
toată cetatea lor nici unul nu era (afară de Lot) care nu s-ar fi
spurcat cu un păcat ca acela.

Deci toți cu minie asupra dreptului Lot strigau ca să le
scoată pe cei doi bărbați ce au venit la dînsul, spre curvească
rușinare. Iar dreptul Lot, pe străinii ce-i primise în casa sa și
cărora le făgăduise la sine odihnă fără de temere, nevrînd să-i
dea la acel fel de batjocură și necinste și neștiind ce fel să facă

cum i-ar apăra pe ei, avînd două fiice ale sale pe care le avea fecioare, ce erau acum logodite cu bărbați, ci încă necunoscute cu bărbat, pe acelea gîndea să le dea lor, spre împlinirea voii lor, voind ca singur în fiicele sale să rabde acea nerușinare și necinste să sufere decît pe străini la atîta răutate.

Încă și această bună și înțeleaptă socoteală o avea în mintea sa bărbatul cel drept: că mai bine este lui cel mai mic păcat, care după fire se face cu partea femeiască, să fie mîniat Dumnezeu, decît cu cel mai mare care afară de fire se face. Și mai bine le este acelor cetățeni cu care negustorea, ca sub cea mai mică pedeapsă a lui Dumnezeu, pentru cel mai mic păcat să cadă, decît prin cel mai mare sub mai mare. Așa sfîntul bărbat întru sineși socotind și, una, de străini jale fiindu-i, alta, pe păcătoși cruțîndu-i, iar mai ales Dumnezeiasca cinste păzînd-o, pentru că cei ce rînduiala firii cea de Dumnezeu zidită o trec și o silesc, necinste îi fac Ziditorului, - acum voia să le dea lor pe fiicele sale cele iubite.

Dar sodomenii nu spre cel firesc, ci spre păcatul cel afară de fire aprinzîndu-se și de pofta curvească turbîndu-se, nu fiicele lui Lot, ci bărbații cei ce veniseră le trebuiau spre fărădelegea lor. Și au început a sfărîma ușile casei lui Lot, ca nu numai pe străini să-i batjocorească ci și pe singur Lot să-l ucidă. Atunci sfinții aceia îngerii, care în chipul omenesc îngeria lor își tănuiseră, și-au arătat îngereasca lor putere și au lovit pe toți acei nerușinoși cu orbire, și nu puteau nu numai ușile lui Lot, ci nici casele lor să-și nimerească. Așa sfinții îngerii pe primitorul lor de străini pentru ospătarea lor l-au izbăvit de primejdia aceea (Fac. 19). Iar Lot văzînd o minune ca aceea a cunoscut că străinii aceia nu sînt oameni simpli, ci sfinți ai lui Dumnezeu, și a început a-i cinsti pe ei mai mult, cu cucernicie și cu frică și mulțumită a le da lor, căci și pe el și pe fiicele lui îi izbăviră din mîinile celor fărădelege turbați.

Atunci îngerii i-au spus lui Lot cine sînt ei și trimiși de Dumnezeu sînt să piardă cetatea și tot hotarul acela, fiindcă s-a suit strigarea păcatelor sodomești înaintea lui Dumnezeu, pentru că singură firea omenească cea silită prin curvia cea afară de fire și spurcată, strigă către Dumnezeu, spre răsplătire ridicîndu-L pe El.

Deci ne-a trimis Domnul - ziceau îngerii - ca să-i pierdem pe toți cei ce se scoală asupra firii lor și mînie pe Dumnezeu Ziditorul firii și pe Cel ce hotarele firii a pus. Pentru că nu sufere ca zidirea Sa să fie silită și rînduielile firii cele puse de Dînsul nu voiește să fie trecute și stricate.

Aceasta îngerii spunînd-o lui Lot îi porunceau lui ca să-și ia lui cu sine pe rudeniile și prietenii ce-i are și să-i scoată de

acolo mai înainte pînă ce nu va sosi pedeapsa de la Dumnezeu asupra cetății celei fărădelege.

Lot de spaimă umplîndu-se, a mers la ginerii săi care le logodiseră pe fiicele sale și le-a zis lor: Sculați și ieșiți afară din locul acesta, împreună cu mine, că voiește Domnul Dumnezeu să piardă cetatea pentru înmulțirea cea întru dînsa a fărădelegii. Ei auzind aceasta n-au crezut pe dreptul Lot și batjocoreau între ei cuvintele lui și se făcură nevrednici de izbăvirea pedepsei celei ce sosea asupra cetății și au pierit cu cei fărădelege ca niște nelegiuți. Pentru că singură aceea: adică a nu asculta sfătuirea sfatului celui bun al bărbaților celor plăcuți de Dumnezeu fărădelege este.

Apoi începînd zorii de ziuă a răsări, îl sileau îngerii pe Lot, ca pe toate averile lăsîndu-și să se sîrguiască a se mîntui pe sineși, pentru că averile iarăși îndoite i se vor da de Dumnezeu, Care nu-i părăsește pe robii Săi ce-i plac Lui. Și-l grăbeau pe el zicîndu-i: Sculîndu-te, ia-ți muiera și pe amîndouă fiicele tale și ieși degrab din cetate, ca nu și tu să te prăpădești cu cei pieritori.

Și luînd îngerii de mînă pe Lot și pe femeie și pe fiicele lui, i-a scos afară și i-au zis: Mîntuind mîntuiește-ți sufletul tău, du-te de aici degrab, dar să nu te uiți înapoi, nici să nu stai în tot hotarul acesta, ci în muntele (cel după Segor) să te păzești, ca nu și pe tine să te cuprindă acea răutate, care va sosi peste Sodoma.

Iar Lot fiindcă era departe a fugi pînă la muntele acela, i-a rugat ca să i se poruncească a fugi și să intre în mica cetățuie ce se numea Țoar, care era mai aproape pe calea aceea și nu i s-a oprit lui. Încă și pe cetățuia aceea pentru dînsul, i-a făgăduit Domnul s-o ferească întregă, măcar deși în sodomescul hotar era și cu aceeași pedeapsă a Sodomei avea să piară, însă pentru dreptul s-a cruțat.

Deci Lot cu ai săi degrab mergea la Țoar după Porunca Domnului, căci îi zisese lui Domnul: Grăbește-te ca să te mîntuiești acolo, că nu pot să slobod pedeapsa spre sodomiteni pînă ce nu vei intra tu în Țoar. O, ce prea mare este Mila lui Dumnezeu spre robul Său, că pentru el a oprit la puțină vreme răzbunătoare mîna Sa dinspre pedeapsa păcătoșilor, ca nu cumva aceia pedepsindu-se, să-l cuprindă pe dreptul vreo frică! Și n-a slobozit Dumnezeu pedeapsa spre Sodoma, pînă ce a intrat Lot în Țoar.

Intrînd Lot acolo, s-a suit soarele deasupra pămîntului și a plouat Domnul din cer pietre arzătoare peste Sodoma și peste Gomora și i-a ars și i-a răsturnat pe ei și cetățile lor cele dimprejur (afară de micul acela Țoar în care a scăpat Lot). Și i-a

pierdut răzbunarea lui Dumnezeu pe toți cei ce locuiau în pământul sodomesc, de la om pînă la dobitoc și tot animalul și a ars toate sadurile și toate pădurile și pe toate cele răsărite din pământ. Una ca aceasta înfricoșată pedeapsă asupra sodomitenilor prin cea mare minie dumnezeiască săvîrșindu-se, și iuțimea Dumnezeiască cea neîmblînzită, prin dreaptă Judecata Sa pe păcătoși fără cruțare pierzîndu-i. Femeia lui Lot (în singur Țoar acum Lot intrînd) s-a uitat înapoi și îndată a ajuns-o pe ea pedeapsa dumnezeiască și s-a prefăcut în stîlp de sare și a rămas fără de suflet. Și ceea ce a scăpat de vifor și de învăluire, aceea s-a afundat în alinare și în liman, căci scăpînd de pierzarea sodomească, a pierit la locul la care îi era ei mîntuirea.

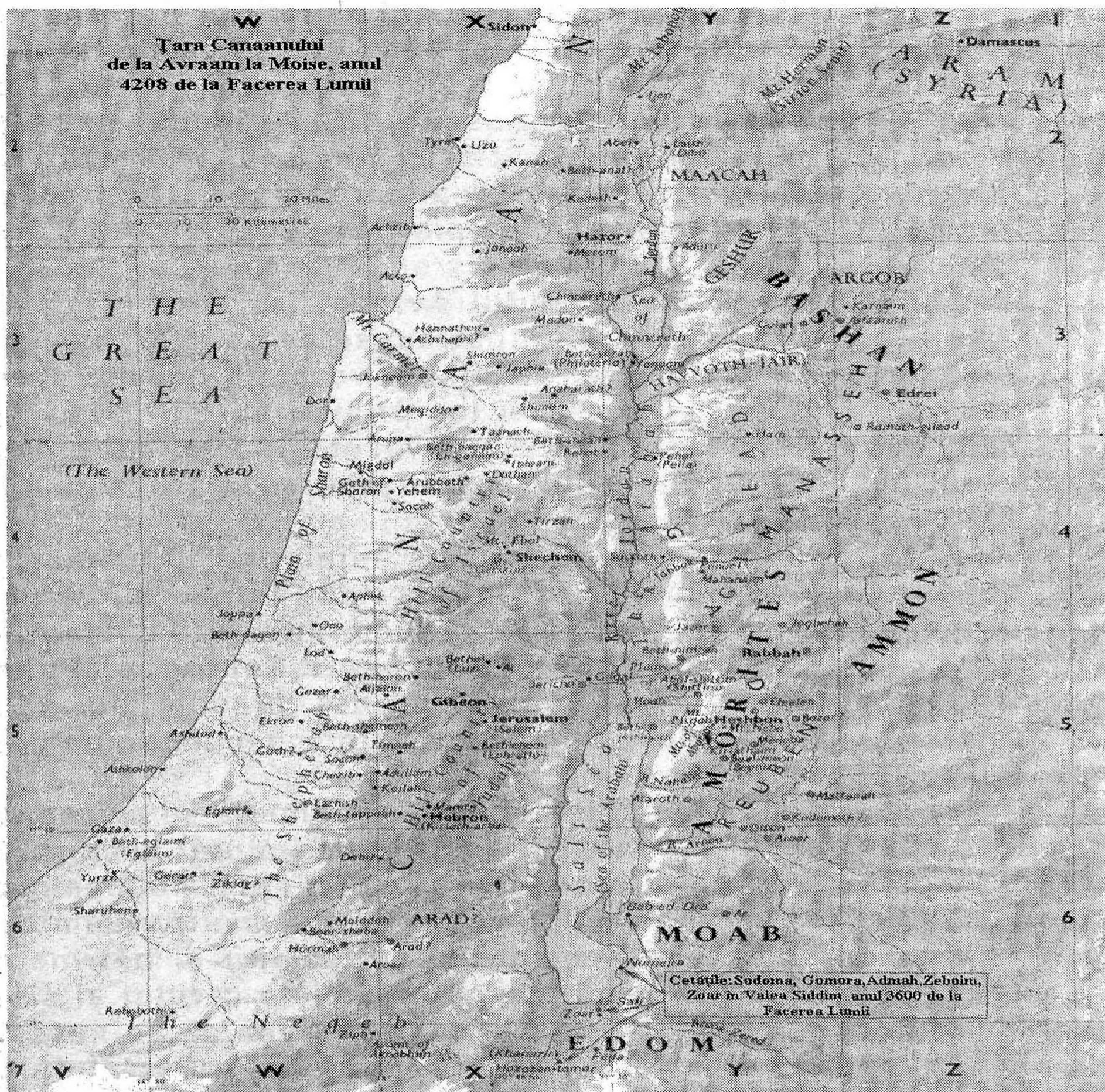
În ziua și în ceasul acela Sfîntul Avraam ieșind din cortul său, a venit la locul la care ca ieri petrecuse pe cei trei tineri și la care a rămas al treilea înger cu dînsul vorbind, cei doi spre Sodoma despărțindu-se. De la acel loc privind spre Sodoma și Gomora și spre tot pământul acela a văzut și, iată, se suiau văpăile din pământul acela și fum mare, pentru că ardea ca un cuptor înfocat toată țara aceea.

Așa a pierit Sodoma cu înfricoșată minia lui Dumnezeu, pedepsindu-se pentru păcatele lor mîrșave.

„Doi îngeri au mers la Sodoma”. Să luăm aminte: La dreptul Avraam trei, iar la Sodoma doi îngeri au venit. Pentru ce și aici nu trei, precum acolo au fost trei, iar nu doi, precum aici doi, iar nu trei? Tainele lui Dumnezeu sînt necunoscute și Judecățile Lui neștiute.

Însă mintea cea cu bună socoteală poate de aici să se priceapă la aceasta: Că Domnul Dumnezeu nostru mai îndurat este spre facerea de bine a oamenilor și mai scump spre pedepsirea acelor. Pentru că voind să miluiască pe robul său Avraam cu daruri multe, ca adică să-i dezlege nerodirea, fiu la bătrînețe să-i dea, seminția lui să-i înmulțească ca stelele cerului și să-i așeze pe ei între strămoșii lui Mesia celui ce avea să Se nască, a venit la dînsul desăvîrșit în trei fețe îngerești, cu totul spre facerea de bine vărsîndu-se. Iar vrînd să pedepsească pe păcătoșii sodomiteni cu foc să le ardă trupurile lor, iar sufletele lor să le dea gheenei celei veșnice, s-a micșorat oarecum pe Sineși numai în două fețe acolo a mers, ca și cum nevrînd - silit fiind de strigarea păcatelor lor celor afară de Sodoma și Gomora lîngă MOAB, Marea Moartă fire, ziua și noaptea către Dînsul strigînd și răzbunare trebuindu-le. Poate și pentru aceea în două, iar nu în trei fețe la Sodoma a mers, ca măcar vreunul de acolo păcătos, în singur ceasul acela al certării ce năpădea, măcar de cu însăși mintea de s-ar fi întors

la pocăință, ar fi avut Milostivindu-se spre dînsul pe acea una Față a lui Dumnezeu, care nu venise să pedepsească, ci rămăsese să se milostivească și ar fi avut la cine să scape, de la Cel mîniat Dumnezeu, spre Cel ce Se milostivea același Dumnezeu.



Deci două fețe pedepseau și pierdeau pe cei greșiți, iar a treia față gata era să-i miluiască, și măcar nu de cele vremelnice care pedepsesc trupul, ci din cele veșnice care pedepsesc sufletul să-i cruce, numai de ar fi fost cineva între aceia căindu-se.

„I-a lovit cu orbiciune de la mic pînă la mare”, îngerii i-au lovit pe cei curvari cu cuviincioasa lor pedeapsă, cu orbirea truștilor ochi, pedepsind întru ei orbirea cea din început a minții lor. Pentru că pofta curvească cea pătimasă, cînd

cineva se întărește și în obicei ar veni, aceea îl orbește pe om, măcar deși nu pe trupestii ochi ai aceluia făcându-i orbi, ci pe cei gânditori pierzându-i, ca adică să nu vadă ei nici pe Dumnezeu, nici pe oameni, nici singur pe sine. Pentru că nici de Dumnezeu unul ca acela nu se teme, nici de oameni nu se rușinează, nici pe sineși nu se cruță și se prăpădește. De care lucru și Sfântul Ambrozie arată zicînd: „Oarbă este răsfățarea curvească și nimic înaintea sa nu vede”.

Nu vede pe Dumnezeu, curvarul cel orbit cu mintea, pentru că nu-i pasă de mînia Lui, nici de groaznică răsplătirea Lui nu se înfricoșează. Se mînie Dumnezeu foarte asupra omului celui ce se spurcă cu păcatul curviei. Pentru că unul ca acela nu numai că încalcă Porunca lui Dumnezeu ce-i poruncește a nu preacurvi, ci și în Darul cel Nou a însuși Fiului lui Dumnezeu Hristos Mîntuitorului nostru, mare asuprire face, pe Mădulările Lui (precum grăiește Apostolul) făcîndu-le mădulări curviei, pentru că trupurile noastre mădulări ale lui Hristos sînt, deci cel ce-și spurcă trupul său cu curvia, Mădulările lui Hristos în sineși le spurcă. (I Cor. 6, 15). Ne-am îmbrăcat întru Hristos prin Sfântul Botez ca într-o porfiră împărătească: „Cîți în Hristos ne-am botezat, întru Hristos ne-am și-mbrăcat”, ca să fim moștenitori împărăției Lui. Apoi dacă cineva într-adins ar întina porfira împărătească cu gunoi puturos, sau mai ales să zicem pe singur împăratul, oare nu s-ar fi mîniat asupra unuia ca acela împăratul și nu l-ar fi dat pe dînsul la amară muncă? Creștinul curvind, aceea face cu adevărat prin puturosul gunoi al curviei sale, întină pe Hristos întru Carele s-a îmbrăcat. Deci oare nu mînie unul ca acela foarte pe Hristos Dumnezeu? Și oare nu va cădea sub amarele munci? Și dacă în cei mai de mulți ani, mai înainte de întruparea lui Hristos și mai înainte de Legea cea dată lui Moisi pe lespezi, pe curvari nu i-a cruțat Dumnezeu, ci pe unii cu potopul i-a pierdut, iar pe alții cu foc și cu grindină de piatră din cer plouată i-a prăpădit, apoi, cum va cruța acum legea lui Dumnezeu fiind propovăduită și Hristos în omeneștile trupuri locuind, și legile politice curveștile lucruri oprindu-le și pedepsele cele groaznice asupra unora ca aceora în toate părțile rînduindu-se? Cum nu-i va pedepsi Dumnezeu pe aceia în veci, care pe toate acelea trecîndu-le cu vederea și defăimîndu-le, nici puțin, nu numai de cele vremelnice, ci și de cele veșnice munci netemîndu-se, îndrăznesc a face curveștile lucruri fără de înfrînare? Cu adevărat îi va pedepsi fără de cruțare. „Pentru că și pe curvari și pe preacurvari îi va judeca Dumnezeu” zice Apostolul (Evrei 13, 4). Și iată a gătit asupra lor sabia cea ascuțită, precum aceea se arată din descoperirea Sfîntului Ioan Evanghelistul,

pentru că arătându-se Hristos Domnul nostru iubitului Său ucenic Ioan, i-a zis: „Să scrii îngerului Bisericii Pergamului: Acestea grăiește Cel ce are sabie ascuțită de amîndouă părțile. (Deci spre cine acea sabie a ascuțit-o Domnul nostru? Pe cine voiește să pedepsească și să taie cu dînsa? Să luăm aminte). Ai zice la sineți pe cei ce țin învățătura lui Balaam, care învăța pe Balac să pună sminteală înaintea fiilor lui Israil, să mănînce cele jertfite idolilor și să curvească, așa ai și tu pe cei ce țin învățătura nicolaiților, pe care Eu o urăsc” (Apoc. 2, 12).

Ce era învățătura nicolaiților? Aceea ca de obște pe femei să le aibă, și fără de înfrînare să curvească. Și-i sminteau nicolaiții pe credincioșii oameni ai lui Hristos, precum de demult Balaam pe fiii lui Israil. Deci iată arătat se vede asupra cui a gătit Fiul lui Dumnezeu sabia cea de amîndouă părțile ascuțită, asupra acelora care petrec întru necurățiile curvești. Pentru că-i urăște ca pe vrăjmașii Săi. Căci după cuvîntul apostolic, înțelegerea trupească vrăjmășie îi este lui Dumnezeu (Rom. 8, 6) adică: Pofta trupească cea fără de lege, neînfrînată, care în păcate curvești se săvîrșește vrajbă este spre Dumnezeu. Și măcar Domnul îndelung-răbdătorul deși nu îndată taie cu acea sabie pe vrăjmașul Său, nu-l ucide pe el în singur lucrul cel de curvie, așteptîndu-i pocăința lui. Însă va fi acea vreme în care El își va spăla mîinile Sale în Sîngele păcătosului, de nu s-ar pocăi acela. (Psalm 56, 10). Dar se întîmplă și aceea, că și în singură lucrarea păcătosului, neașteptată moarte, prin mînia lui Dumnezeu îl ajunge. Pentru că și potopul a năpădit peste toată lumea, oamenii însurîndu-se și măritîndu-se. Și peste Sodoma a plouat foc fără de veste și pe mulți în lucrul acela i-a apucat (Le. 16, 26). Deci și acum, cînd curvarul își săvîrșește păcatul său, Dumnezeu se mînie spre el și ca spre vrăjmașul Său se iuțește, sabia cercetării lui Dumnezeu deasupra păcătosului spînzură, iadul sub dînsul își deschide gura sa, gheena focului i se învăpăiază, viermii cei neadormiți i se înmulțesc aceluia, întunericul cel mai dinafară și muncile tartarului îl așteaptă pe el, mîinile drăcești se gătesc să-l apuce pe el și l-ar apuca îndată de nu s-ar opri ei de Dumnezeu. Sfinții îngeri văzînd acel lucru spurcat, se întorc; sfinții văzînd se îngrețosează, păzitorul plînge, demonii se bucură, iar curvarul nimic de acestea nu socotește cu mintea sa. Deci orb este, nevăzînd pe Dumnezeu și pedeapsa cea veșnică gătită lui cu mînie de Dumnezeu.

Nu vede orbitul cu mintea sa curvar pe oameni, adică nu se rușinează de dînșii, ca și cum nu i-ar vedea pe ei, măcar deși știe că de a lui fărădelege toți știu și rîd de el, însă lui nu-i pasă de aceia, rușinea sa pierzîndu-și. Astfel era Abesalom,

fiul lui David, care intra la țiitoarele tatălui său înaintea ochilor tuturor israeliților (2 Regi 16). De acest fel era Irod care a luat pe femeia fratelui său, nerușinându-se de toți palestinienii. De acest fel era Nero cezarul, carele gol lîngă dezgolitele fete nu se rușina în iezer cu mreață de aur a vîna pește, înaintea tuturor curtenilor săi. Pentru că pofta curvească orbește ochii ca să nu se rușineze de nimeni, precum și orbul nu se rușinează. Nu în zadar grecii cei vechi, care erau într-o închinare de idoli, închipuiau patima curviei, cu asemănarea unui tînar ce se numea de dînșii Cupidon, orb și gol, avîndu-și ochii acoperiți și legați cu un petec, iar tot trupul cel fără de haine arăta într-o închipuirea aceea, tinereasca zburdare în poftele trupesti și pe cea fără de ochi nerușinare în faptele curvești, care nici de goliciunea sa - zic de arătarea înaintea altora a lucrurilor sale - nu-i păsa. Care lucru s-a obișnuit mai ales a se face între oamenii cei mari cu dregătoria, care singuri stăpînitori fiind, după voia lor petrec, ca cei ce nu au de nimenea frică, căroră li s-ar cădea ca mai bine decît toți să se înfrîneze și cea curată viață cu cinste s-o păzească, spre pilda oamenilor celor ce sînt sub dînșii. De vreme ce ei și judecători sînt și pedepsitori păcatelor omenești, aceia mai mult se dau la necurătenii trupesti, defăimîndu-și cinstea și chemarea lor și robindu-se patimilor lor, și cei ce stăpînesc popoarele singuri de poftele lor cele neînfrîmate se stăpînesc. Cel bine vestit între greci Diogene filosoful, pe patima curviei a numit-o împărăteasă a împăraților că aceia îi stăpînește pe împărați. Ei stăpînesc popoarele, iar ea peste dînșii împărătește. Se vedea aceea la împăratul Darie, de pe al căruia cap Apamina țiitoarea lui, luîndu-i coroana împărătească o pune pe capul său, și peste obraz îl lovea pe împărat cu mîna (2 Ezdra 4, 30). Iar el cu gura căscată căuta la dînsa și de rîdea aceea rîdea și el, iar de se mînia aceea el o mîngîia pe ea, pînă ce începea a grăi cu dînsul. De asemenea și pentru Atanaric împăratul goților cel tare și slăvit, povestește istoria, cum că curvei sale Pindia a-i curăți încălțămintele nu se îngrețoșa, slujbă de rob făcînd femeii curve pe care fără măsură o iubea. O, ce robie pătimașă! Cel înfricoșat multor popoare, în războaie nebiruit, împăratul Komei, Stăpînitorul țărilor rob se făcea curvei! O, ce desăvîrșită nebunie și orbire și nerușinare!

Nu se vede curvarul orbit cu mintea sa pe sineși singur, adică: Nu-și socotește paguba sa, de cît de mari bunătăți se lipsește, pentru că-și pierde întreitile sale bunătăți, unele dinafară, pe care le are prin bună sporirea cîștigată, altele, care firești ale trupului sînt, iar altele dinlăuntru sufletești și duhovnicești.

Își pierde bunătățile cele dinafară, averile cele câștigate, bogățiile, îndestulările și îmbelșugările și vine în sărăcie și în lipsă precum în pilde se scrie: „Cel ce paște curvele, își va pierde bogăția sa” (Pilde 29, 3). Chip la aceasta este fiul cel curvar, care de Hristos Domnul în Evanghelie spre pildă s-a pus (Luca 15), care și-a risipit averea sa viețuind curvește și la atîta sărăcie a venit cît cu porcii se hrănea el. Curveasca neînfrînare nu numai pe vreun om în primejdie și în lipsa vremelnicilor bunătăți îl duce, ci și cetăți întregi și țări risipește și le pustiește și sceptrurile împăraților le ia și ostășeasca putere neputincioasă și fără de câștig o face. Oare nu pentru acea patimă (acum după sodomeasca pierzare) a pierit la greci slăvita cetate Troia, din pricina unei curve Elena? Cetatea Sichem oare nu pentru aceeași pricină cu ascuțișul sabiei s-a tăiat și s-a risipit, pentru Dina fiica lui Iacob ce a fost silită în ea (Fac. 34). Dar și Gabaon cetatea lui Veniamin oare nu pentru curvească silire s-a ars? Și seminția lui Veniamin puțin a lipsit ca toată să piară cu războiul cel dintre dînșii, și ce să mai zicem de cei puternici stăpînitori? Sardanapal, monarhul Siriei, oare nu pentru nesațiul curviei de împărăție și de viață s-a lipsit? Tarquiniu împăratul roman, pentru silirea cinstitei femei Lucreția de la împărăție s-a izgonit. David împăratul lui Israil, o, cît de multe primejdii a suferit, prin dumnezeiasca slobozire pentru păcatul curviei! Că măcar de i s-a și iertat lui vina greșelii, ca adică nu în veci să piară el pentru aceea, însă cuviincioasa pedeapsă pentru greșeală nu i-a trecut, ci a purtat acea dreaptă și dumnezeiască judecată. Că anume de la împărăție s-a izgonit într-o vreme, sculîndu-se asupra lui fiul său. De la Șimei ierusalimiteanul defăimări și ocară a luat și altele nu puține răutăți a răbdut.

Aceeași patimă a păcătosului și pe oștile cele puternice ostășești netari și lesne biruite le face. Căci puterea evreiască nu s-a biruit oare căzînd sub picioarele filistenilor, pentru curvia povătuitorului lor Ofni și Finees, fiii preotului Eli? Și Olofern voievodul oștirilor asiriene, măcar deși nu i-a făcut silă frumoasei ludita, însă pentru singur scopul și pofta sa și el și-a pierdut capul său și pe toată puterea Asiriei a pus-o sub picioarele cetăților Betuliei celei cu puțini oameni, spre călcarea și rușinarea cea veșnică. Așa patima curviei nu face dobîndă nimănui, ci de la toți apucă și pierde stările cele bune.

Neînfrînatul curvar pierde și bunătățile cele firești ale trupului lui, care sînt: sănătatea trupească, frumoasa podoabă a feței, vederea ochilor, bunătatea glasului, deșteptarea, vitejia, tăria și puterea, toate acestea din neînfrînată poftă în

om slăbesc, se împrăştiează, ca floarea se vestejesc şi pier. Iar mai ales, cînd i se întîmplă cuiva din unii ca aceia muncitoarea boală cea mîrşavă şi cumplită şi netămăduită lepra franţuzească. Că aceea nu în altă parte s-a obişnuit a se naşte şi a locui numai în cei curvari (osebit după întîmplare de se vătămă cîndva şi cel nevinovat de la cel vătămat) care boală ca viermele cel neadormit mănîncă trupul, îl răneşte de la picioare pînă la cap, putoare rea scoţînd şi la toţi urît făcîndu-l pe om şi fug de dînsul ca de o prea cumplită vătămare, încă îşi pierde curvarul rodul său, care din legiuita însoţire avea să-i fie lui cinstit şi în slava lui Dumnezeu. Căci în curvă pe acela ca într-un noroi vărsîndu-l face a se naşte necinstit prunc şi îşi împrăştiează cinstitul său neam. Îşi pierde adevărata dragoste şi legătura soţiei sale tot preacurvarul. Pentru că aceea înştiinţîndu-se că bărbatul său preacurveşte, îl urăşte pe el şi se îngreţoşează de el, iar alta – şi ea începe a preacurvi spre pizma bărbatului celui ce preacurveşte.

Şi la sfîrşit îşi pierde anii vieţii sale. Pentru că la curvarul cel neînfrînat, împrăştîndu-se în el puterile lui din lucrurile curveşti i se scurtează zilele vieţii lui şi mai înainte de vreme îmbătrîneşte şi moare. Iar şi mai înainte de o îmbătrînire ca aceea, se întîmplă morţi, uneori de otrăviri, alteori de ucideri, căci pentru curve se ucid unii, unul pe altul pînă la punerea sufletului. Precum pentru Taisa egipteanca curvă (se scrie) fiindcă era prea frumoasă la faţă, de la care mulţi sfădindu-se şi bătîndu-se, pragurile casei ei cu sîngele lor l-au umplut.

Ci ca să nu lungim de aceasta cuvintele, acestea să zicem: Că şi bunătăţile duhovniceşti cele ce sînt înlăuntrul i se împrăştiează celui ce se afundă în patimile curveşti: ţinerea de minte slăbeşte, înţelegerea i se întunecă, slobozenia cea din voie de voie o robeşte patimii sale. Pentru că nu ceea ce voieşte aceea o face, ci ceea ce nu voieşte aceea o lucrează, stăpînind în el obişnuinţa păcatului. Şi toate cele bune şi lui Dumnezeu plăcute lucruri cîştigătoare de mîntuire, în unul ca acela slăbesc şi se schimbă într-o dimpotrivă, precum la înţelepciune se scrie: „Dorirea poftei schimbă mintea cea fără de răutate” (Înţelepciune 4). Dar mai ales pagubă se face sufletului celui iubitor de păcate, de lipsirea dumnezeiescului. Dar şi străin se face (de nu se va pocăi) de fiiască moştenirea lui Dumnezeu a împărăţiei Lui celei cereşti, de prietenia cu îngerii, de împărtăşirea cu sfinţii, de a împărăţi în veci împreună cu Hristos şi de prea dorită vederea feţei Lui, întru care toată bucuria şi veselia, toată fericirea şi îndulcirea sfinţilor lui Dumnezeu stă: „Sătura-mă-voi - zice - cînd mi se va arăta slava Ta” (Psalm 16, 15). Pe toate acestea pătimaşul

curvar dîndu-se cu totul la poftele curvești, le pierde și nici nu se jelește de aceasta. Iar la sfîrșit vinovat se face muncilor celor veșnice, focului celui nestins și viermelui celui neadormit, întunericului celui dinafară, tartarului de care și singur satana se cutremură, însă pe toate acelea ca un orb nu le vede, nici nu voiește să le vadă, nu cercetează, nu socotește, nici nu se cruță pe sine, găsindu-se la unele ca acelea munci cumplite. O, ce totală orbire prin care păcătosul se orbește pentru o scurtă îndulcire a păcatului! Cu dreptate Psalmistul în fața unui asemenea păcătos zice: „Ajunsu-m-au fărădelegile mele și n-am putut să văd” (Psalm 39, 16); Pe această orbire a minții pedepsind-o sfinții îngeri în curvarii sodomiteni, mai înainte de pedeapsa focului le-a lovit ochii lor cei trupești cu orbire.

„A plouat Domnul piatră arzătoare peste Sodoma și Gomora”. A lui Ieronim tâlcuire se citește: „A plouat Domnul pucioasă și foc peste Sodoma”. Deci să se înțeleagă, că piatra aceea din cer plouată era pucioasă arzătoare, care și din cuvintele Evangheliei se pot vedea unde se scrie: „În ziua în care a ieșit Lot (din Sodoma) a plouat (Domnul) din cer foc și pucioasă și i-a pierdut pe toți” (Le. 17, 29). Pedeapsă cu adevărat cumplită, căci cu pucioasă aprinzindu-se, fac foc mai iute decît toată materia cea aprinzătoare și sloboade împreună și putoare nesuferită. Și era aceea pedeapsă cuviincioasă puturosului păcat sodomesc, că pentru aprinderea trupească, focul, iar pentru putoarea păcatului, putoarea pucioasei. O, oamenilor! Cîți sînteți următori sodomienilor, vedeți chipul pedepsei ce vă așteaptă. Că de au fost în Sodoma unele ca acelea, apoi ce va fi în gheena focului, ce fel de văpăi, ce putoare, ce muncire, cine poate să le spună? Auziți pe Sfîntul Apostol Iuda zicînd: „Sodoma și Gomora și cetățile cele dimprejurul acelora, care întru același chip curveau și umblau în urma altui trup, sînt puse înainte întru pildă a focului celui veșnic muncă luînd” (Iuda 1, 7).

Aici să se pomenească și acest lucru de spaimă de care scrie fericitul Ieronim: „Cum că în Sfîntă noaptea aceea în care Mîntuitorul nostru Iisus Hristos s-a Născut din Prea Curata Fecioară, toți cîți prin toată lumea se aflară sodomiile făcînd, s-au ucis în singur lucrul acela al păcatului și s-au lovit cu foc și fulgere. Pentru că Izvorul curăției Hristos, prin Preacurată Nașterea Sa, intrînd în lume, n-a suferit ca în ea în ceasul Nașterii Sale să fie acel păcat. Pe care și în cer locuind, n-a suferit să-l vadă de Sus făcîndu-se pe pămînt și într-un ceas cinci cetăți sodomești pentru el le-a pierdut.

Ascult-o aceasta și ia aminte, o, prea nelegiuitule și prea

spurcate sodomitean! Te cutremură cu sufletul și cu trupul, ca nu de năprasna să te tune Dumnezeu de Sus cu tunet și cu fulger, sau să poruncească pământului să-și deschidă gura să sub tine și să te pogoare în iad de viu.

„A răsturnat Domnul cetățile și pe toate vietățile”. Precum mai întâi în zilele lui Noe pentru oamenii păcătoși a pierdut Dumnezeu cu potopul toate fiarele și dobitoacele și pe tot ce viețuia pe pământ, așa și după aceea în cetățile cele sodomesti nu le-a cruțat Dumnezeu pe toate vietățile, ci cu oamenii cei spurcați care L-au mâniat pe el pe toți i-a pierdut, încă ce este mai de spaimă, că și pruncii cei ce sugeau țîțele maicilor lor, cei fără de răutate și nevinovați cu nici un păcat nu s-au cruțat, ci ei cu aceeași pedeapsă cu părinții lor de pe pământul viilor s-au pierdut.

Iar noi de aici putem vedea că pentru păcatele celor mai mari fețe și cei mai mici sufăr primejdii, în toate cetățile și țările, oamenii cei stăpînitori le sînt poporului ca părinții la feciori. Deci cînd aceia mînie pe Dumnezeu cu lucrurile lor cele fărădelege, și-L ridică pe El spre răzbunare, atunci pedepsirea lui Dumnezeu asupra nelegiuitorilor stăpînitori slobozindu-se, aceeași se atinge și de poporul ce este sub ei, precum în potop și în Sodoma erau părinții cei greșiți și fiii lor cei negreșiți la fel și toate animalele pedeapsa au suferit-o.

Este o întrebare: Pentru ce Domnul Dumnezeu și în pedeapsa cu apa din potopul a toată lumea, și în pedeapsa focului în arderea sodomenilor, nu i-a cruțat pe nevinovații prunci, care nici un rău nu făcuseră, ci împreună cu părinții i-a pierdut și pe ei? Oare nu este aceasta împotriva dreptei Judecări a lui Dumnezeu?

Răspuns: Nu este aceasta nedreaptă judecata lui Dumnezeu, ci mai ales Milostivirea Domnului Dumnezeu, cea ce rînduiește toate spre folos. Că pentru aceea cu cei vinovați părinți, pe cei nevinovați prunci i-a pierdut de pe pământ, ca nu cumva aceia, cînd în vîrstă ar veni, să se facă moștenitori și următori lucrurilor celor rele ale părinților lor și veșnicelor munci după aceea să se dea. Deci Milostivindu-se spre dînșii Domnul, le-a curmat lor vremelnica viață, prin vremelnica pedeapsă, iar pe sufletele lor le-a ferit slobode de veșnicele munci în care au căzut părinții lor. Deci cu trupurile lor împreună au pierit, iar sufletele lor prin Milostivirea lui Dumnezeu s-au păzit slobode de iad, fiindcă drept este Dumnezeu, și nu este nedreptate întru Dînsul și pe nimeni din cei nevinovați nu voiește să-i dea veșnicelor munci gata fiind ca și pe cei vinovați să-i ierte.

„A răsturnat Domnul cetățile și pe toate cele răsărite din pământ” (Fac. 9). Că Raiul lui Dumnezeu de asemenea era aceea

parte de loc a sodomenilor, care este și a Iordanului, pînă cînd sodomenii n-au mîniat pe Dumnezeu și nu și-au adus asupra lor și asupra a tot locul pedeapsa lui Dumnezeu, precum se scrie: „Ridicîndu-și Lot ochii săi a văzut tot hotarul Iordanului apăsător, mai înainte de risipirea Sodomei și a Gomorei, ca Raiul lui Dumnezeu”. Iar cînd a năpădit mînia Domnului și a plouat Domnul foc peste păcătoși și i-a pierdut pe ei, atunci și pe toată țara lor pustie a pus-o. Și ceea ce mai întîi Raiului se asemana cu frumusețea sa, și cu îndestularea rodurilor celor alese și cu văzduhul cel cu bună liniște, aceea de asemenea s-a făcut cu țara iadului, nefrumoasă, neroditoare, întunecoasă și vătămătoare. Precum de aceasta Sfîntul Mucenic Pionie povestește: (Martie 31): „Eu pe toate părțile jidovești - zice - le-am străbătut și am trecut rîul Iordanului și am văzut pămîntul cel ce pînă acum arată semnul mîniei lui Dumnezeu spre sineși pentru păcatele oamenilor. Am văzut fum din el ieșind, iar cîmpiile și țarinile cu foc arse și de toate rodurile goale, nici o vlagă de umezeală avînd. Am văzut și Marea cea Moartă (sodomească, aceeași și asfaltică adică de smoală roditoare) și apa schimbîndu-și firea sa prin Dumnezeiasca pedeapsă, care nu poate să adape vreo jivină, nici să-l țină în sine pe trupul omenesc și orice s-ar arunca în ea, îndată afară aruncă”. De aceasta și Sfîntul Ioan Gură de Aur vorbește zicînd la Trimiterea către Solun: „Oare a umblat cineva din voi la Palestina cîndva? Deci să-mi mărturisiți voi cei ce a-ți văzut locurile acelea, mie celui ce n-am fost acolo. Pentru că mai sus de Ascalon și Gaza, la singură marginea rîului Iordanului, este oarecare parte multă, care oarecînd era bine roditoare, iar acum nu este. Că aceea ca un Rai a fost, pentru că a văzut Lot tot hotarul Iordanului - zice - și era adăpat ca Raiul lui Dumnezeu. Deci acestea fiind acolo bine înfloritoare, pe toate țările întrecîndu-le, ajungînd cu îndestularea pe Raiul lui Dumnezeu, acum decît toate pustiurile este mai pustie. Stau adică pomii și roduri au, dar rodurile de Dumnezeiasca mînie sînt pomenitoare, deci stau rodurile pline avîndu-și luminoasă arătare și dînd multă poftă de gust celui ce nu le știe. Iar după ce s-ar lua în mîini, frîngîndu-se, rodul adică de nici un fel, iar praful și cenușa cea multă o arată înlăuntru păzită. De acest fel este și tot pămîntul acela, de ai afla și piatră cenușată o vei afla. Și ce zic piatră și pomi și pămînt unde și văzduhul și apele s-au împărțit de facerea cea rea. Căci dacă trupul aprinzîndu-se și arzînd, însemnare adică și chipul rămîne în foc și mărimea și măsura, iar puterea nicidecum deci la fel și acolo, pămîntul se vede, dar nimic avînd de ale pămîntului, ci toate-s cenușă pomi și roduri, ci nimic avînd de ale pomilor,

nici de ale rodurilor, văzduh și apă, ci nimic de ale văzduhului și de ale apei, fiindcă și acestea cenușă s-au făcut. Măcar deși se pare că nu se poate a se aprinde văzduhul sau apa cîndva. Pentru că lemnele și piatra pot să ardă, iar văzduhul și apa nicidecum nu pot. La noi nicidecum nu pot iar la Cel ce le-a făcut pot. Drept aceea nimic alt(ceva) fără numai cuptor este văzduhul, cuptor este apa, toate neroditoare, toate sterpe, toate sînt chipuri de Dumnezeiasca mînie ce a fost acolo și semne de muncile ce vor să fie". Pînă aici Gură de Aur.

De aceeași și în cartea Înțelepciunii scrie: „Aceasta (înțelepciunea lui Dumnezeu) pe dreptul Lot cel ce fugea de necurații cei pieritori, l-a izbăvit de focul ce s-a slobozit asupra celor cinci cetăți, a cărei mărturie îi stă încă pustiul fumegînd". Să se știe că rîul Iordanului intrînd în marea cea sodomescă îndată își pierde fireasca sa îndulcire și se preface în amărăciune; și peștii cei ce intră cu pîrîul, îndată mor. Vezi despre Marea cea Moartă la Gheorghe Chedrinul, fila 28.

Iar noi putem socoti ce fel este puterea de Dumnezeu urîtului păcat, pentru care mîniindu-se Dumnezeu și pămîntul și lemnele și văzduhul și apa zidirea sa nevinovată fiind, o pedepsește fără de cruțare. Deci să ne înfricoșăm, o, oamenilor, cei ce am îndrăznit fără de frică a mînia pe Dumnezeu prin spurcatele noastre păcate și fărădelegi, ca nu cumva și pe noi vreo groaznică pedeapsă Dumnezeiască să ne ajungă. Și cu adevărat ne va ajunge de nu ne vom pocăi și de nu în cel de acum, apoi în veacul cel viitor nu ne va trece pedeapsa. Pentru că păcatul cel prin pocăință necurățit, fără de pedeapsă nu va fi, ori în vremelnica viață, ori în cea veșnică.

Încă Sodoma cea stricată, îi este sufletului nostru chip, că precum aceea mai înainte de cea cu totul mîniere a lui Dumnezeu și de pierzarea sa, era ca Raiul lui Dumnezeu, după aceea luîndu-se pentru păcate Milostivirea lui Dumnezeu și pedeapsa sosindu-i, s-a făcut de asemenea cu iadul: afumegată, împutită, pustie, fără de apă și neroditoare - așa și sufletul nostru, mai înainte pînă a nu se abate la răzvrătire și la lucruri spurcate, este ca Raiul, Dumnezeu în-trînsul locuind, Duhul Sfînt peste el odihnindu-se, sfinții îngeri pe el păzindu-l, Rîurile Darurilor lui Dumnezeu adăpîndu-l, Rodurile duhovnicești în el înmulțindu-se, iar de cade în groapa păcatului și nu se va sîrgui ca degrab să se scoale din acela, ci și mai întru adînc în păcat ar începe a cădea, atunci se aseamănă iadului, că Dumnezeu, de la el se duce, Duhul Sfînt se mîhnește, îngerii se întorc, se usucă Apele Darului

Dumnezeiesc, Rodurile duhovnicești se pierd și se face pustiu neroditor, cu fumul puturosului păcat afumîndu-se și văpaia poftelor păcatelor într-o sineși înmulțindu-se. Numai într-o aceasta este sufletul fericit, că i se poate lui de ar voi ca iarăși din asemănarea iadului într-o podoaba Raiului să se prefacă prin pocăință, iar la sodomicescul suflet aceasta nu i s-a dat, ca adică să poată veni cîndva într-o a sa dintîi frumusețe de asemenea Raiului.

O, suflete păcătoase, deșteaptă-te și te scoală spre pocăință, ca iarăși să vii într-o sfințenia ta cea dintîi, că vei putea numai de vei voi, că ajutorul lui Dumnezeu ți s-a gătit ție și Milostivirea îndelung-Răbdătorului Dumnezeu pe tine te așteaptă.

„A căutat femeia înapoi și s-a făcut stîlp de sare”. Pentru trei pricini femeia lui Lot s-a pedepsit de Dumnezeu:

1) Că n-a crezut cuvintele lui Dumnezeu Celui ce a zis să piardă

Sodoma și iscodind a căutat înapoi, vrînd să vadă, oare adevărul este ceea ce a zis Dumnezeu, oare nu a mințit ceea ce s-a grăit.

2) Că n-a păzit ascultarea spre Dumnezeu, Cel ce i-a poruncit să nu se uite înapoi.

3) Că dorea de averile sale cele ce în Sodoma au rămas și de rudenii și de cunoscuți.

Și stă stîlpul acela, precum cei ce l-au văzut pe el spun, pînă acum; nici de ploaie, nici de vînt, nici de nimic nu e vătămat, și li se pare că va sta acela pînă la învierea cea de obște și la înfricoșată Ziua Judecății.

Încă este o cercetare de aceasta: Pentru ce femeia lui Lot nu s-a întors în alt stîlp de vreo piatră, ci în cel de sare?

Spun rabinii jidovești, iar de la ei Nicolae Liran, tîlcuitorul Sfintei Scripturi: că în seara aceea în care Lot gătea cina pentru cei doi străini în casă primiți, femeia lui din fireasca răutate a sa și neiubire de străini (că neiubitori de străini erau sodomenii) a ascuns sarea și n-a dat sare la dregerea bucatelor. Pentru aceea a doua zi a prefăcut-o pe ea în stîlp de sare, ca și cum zicîndu-i: N-ai voit să dai sare pentru străini, deci fii singură sare.

Iar nouă duhovnicească să ne fie această tîlcuire; sarea o păzește de putrejune pe toată carnea ce se mănîncă, de dobitoace, de fiare, de pește și de celelalte. În sare s-a prefăcut femeia lui Lot, ca prin pomenirea pedepsei ce a năpădit peste ea, ca și cu o sare să se săreze mințile noastre, ca adică să nu fim noi necredincioși Dumnezeieștii certări, nici neascultători, precum acea femeie a fost necredincioasă și

neascultătoare lui Dumnezeu. Nici să nu dorim de celelalte vremelnice, căutînd cele veşnice şi ieşind din lucrurile păcatelor, prin calea pocăinţei să nu ne uităm înapoi, adică: să nu ne întoarcem la răutăţile cele mai dinainte, ca să nu mîniem pe Dumnezeu, precum ea L-a mîniat şi ca să nu ne împietrim prin împietrire şi să ne lipsim de viaţa veşnică. Pentru aceea şi Hristos Domnul, în Evanghelie ne sfătuieşte zicîndu-ne: „Aduceţi-vă aminte de femeia lui Lot” (Lc. 17, 32), adică: Aduceţi-vă aminte de pedeapsa ce a căzut peste ea şi vă temeţi, ca nu cumva şi voi de asemenea să pătimiţi vreo neaşteptată răutate întăritînd pe Cel Prea Înalt.

După acea înfricoşată pierdere a Sodomei, Lot temîndu-se a petrece în Țoar ca nu şi pe Țoar aceeaşi pedeapsă a lui Dumnezeu să vină (Fac. 19), fiindcă în hotarele Sodomei era, s-a dus cu fiicele sale în muntele acela de după Țoar în care şi mai întîi îi poruncea Dumnezeu să fugă, şi s-a aşezat într-o peşteră singur şi fiicele lui cu dînsul. Iar cum i-a fost căderea cu fiicele cele ce cu vin l-au îmbătat pe el, se scrie în cartea Facerii. Cel ce voieşte să citească acolo.

Ruşinea ne opreşte a povesti cu de-amănuntul greşeala lui Lot, destul este de acea povestire scrisă în Biblie.

Noi aici să ne minunăm numai de puterea beţiei, că pe un drept ca acela, pe care n-au putut să-l biruiască cele nenumărate sminteli de păcate ce se făceau la arătare în Sodoma, pe acela în muntele pustiu vinul l-a biruit şi în căderea păcatului l-a aruncat. Dar nu vinul este vinovat, ci blestemată este beţia, din care cît de mare vătămare se face, nu trebuie a tîlcui. Din iscusinţa cea de toate zilele fiecare poate s-o vadă aceea şi în cărţile bisericeşti, peste tot mult se află scris pentru vătămarea beţiei, însă şi noi de aceeaşi aici ceva puţin să pomenim.

Vestitul între vechii greci filosoful Anaharsis zicea: Viţa viei trei struguri rodeşte: întîiul strugure al îndulcirii; al doilea - al îmbătării; al treilea - al mîhnirii. O arăta aceasta filosoful acela: Cum că cea nu multă băutură a vinului este spre îndulcire şi sănătate omului, că setea îi stinge, vindecare stomacului îi dă şi veseleşte inima, iar cea multă băutură îl face pe om beat, iar cea mai multă, naşte sfezi, aprinde iuţimea şi ridică spre război, bătaie, la care urmează nu puţină mîhnire. Iar noi de am voi ca cu de-amănuntul să socotim puterea beţiei şi de am numi-o pe beţie vie, am afla că se rodesc din beţie struguri din care se nasc năravuri ce nu folosesc, ci vătămare şi mîhnire îi aduc omului şi nu trei ci mai mulţi, iar anume zece.

Fie beţia numită de noi vie, ci nu bine roditoare, fără numai de acestea de care Moisi Proorocul în a doua Lege scrie: „Din

viile Sodomei este via lor și vița lor din Gomora; strugurul lor este strugur de fiere al amărăciunii lor. Iuțimea balaurilor este vinul lor și mînie de aspidă nevindecată" (Deut. 32, 32). Căci cu adevărat beția sodomească vie este, nu astfel de struguri, ci numai struguri de fiere, de amărăciune, de otravă, de balaur și de aspidă și de mînie plini rodind. Al unui sad ca acesta de acest fel i se fac rodurile.

Deci întîiul strugure al viei celei bețive și de fiere este întunecarea minții, a înțelegerii schimbare, a pomenirii pierdere, pentru că din stomacul cel plin de vin, aburul și puterea beției suindu-se în cap, întunecă creierii și tulbură mintea. Drept aceea mulți sînt care în beția lor nu se simt pe sineși, nici nu știu ce fac sau ce grăiesc ca nebunii și măcar de li s-ar întîmpla lor și rău ceva, ori necinste, ori bătaie, ei a doua zi nici nu țin minte, în unii ca aceia se împlinește cea scrisă la Pilde: „M-au bătut și nu m-a durut și m-au batjocorit iar eu n-am înțeles" (Pildele lui Solomon 23, 34).

Al doilea strugur este nerușinarea, pentru că cel beat de nimeni nu se rușinează, ci pierzîndu-și rușinea, vorbește cuvinte spurcate, hulitoare, rușinoase, necuvioase, mîrșave, auzului celui întreg înțelept neîncăpute și se face gura lui ca o gură pustie, plină de puturosul gunoi, iar limba ca o lopată de aruncat gunoiul. Inima unuia ca acela ce alt este, fără numai vistierie de multe răutăți, din care nu poate să iasă ceva bun, fără numai rele. Zicînd Evanghelia: „Omul cel rău din vistieria cea rea a inimii sale scoate cele rele, că din prisosința inimii grăiește gura lui" (Lc. 6, 45).

Al treilea strugur al beției vii este nepăzirea tainei. Că pe cele ale sale, sau ale altuia cuiva, încredințate lui în trezire oarecare taine, adînc în inima sa ascunse, îngropîndu-le cu tăcerea, pe acelea îmbătîndu-se la arătarea tuturor le scoate iar încă și cele ce demult erau făcute și acum prin uitare omorîte și pe acelea le pomeneste și ca un mort le înviază din groapă. Unul ca acela se aseamănă cu butoiul cel plin de băutură nouă, în care fierbînd băutura și prea revărsîndu-se nu se țin drojdiile la fund, ci deasupra se suie și afară din butoi cu silnică putere se leapadă de căldura cea dinlăuntru gonindu-se. Așa îmbătîndu-se omul, puterea beției în el pe tainele inimii îl tulbură și afară le alungă ca să iasă ca drojdiile din fundul butoiului. Și precum este obișnuit ca cel plin de beție să arunce afară prin borîre din stomac bucatele, așa și tainele se descopere. Amîndouă acestea și hrana și tainele, cel beat le borăște afară.

Al patrulea strugur al sodomeștii celei bețive vii este nașterea poftei spre trupeasca amestecare la care și sfătuiești

Apostolul: „Să nu vă îmbătați de vin în care este curvia" (Efes. 5, 18). Iar Sfântul marele Vasile zice: la „Cuvînt pentru bețivi": „Neînfrînată poftă cea din vin (din beție) ca dintr-un izvor oarecare curge, care pe tulburare spre femeiască parte, cu mult le întrece pe toate dobitoacele, fiindcă animalele cele necuvîntătoare nu-și întrec hotarele firii, iar cei ce se îmbată de vin, întru bărbați femeiască parte, iar întru femei cea bărbătească o caută".

Al cincilea strugur cel plin de otrava balaurului și al aspidei este iuțimea, mînia, vrajba, sfada, războiul și vărsarea de sînge. Grăiește Osea Proorocul: „Au început boierii a se iuți din vin" (Osea 7, 5). Și nu numai boierii, ci și poporul cel simplu umplîndu-se de vin, se ridică unul asupra altuia cu iuțime. Pentru aceea îi defăima în Paremii: „Cui este vai? Cui sînt gîlcevi? Cui judecați? Cui necazuri și sfezi? Cui sfărîmare în zadar? Cui vineți ochii? Oare nu la cei ce petrec la vin și pîndesc unde s-ar face cîndva ospete" (Pilde 23, 29). Deci sfătuiește Sirah: „în vin să nu fii viteaz, că pe mulți i-a pierdut vinul. Cuptorul lămurește fierul în călitură, iar cu vinul se lămurește inima în sfada mîndrilor. Amărăciunea sufletelor, vinul cel mult bîndu-se, cu mînia și cu clewetirea au înmulțit iuțimea nebunului" (Sirah 31, 29; 30, 35).

Al șaselea de fiere strugure al beției vii este vătămarea sănătății, slăbirea truștilor puteri, tremurarea mîinilor, durerea capului, schimbarea ochilor, necazul stomacului, oftarea, neputința, bătrînețele cele înainte de vreme, împușinarea anilor vieții și cel fără de vreme sfîrșit.

Al șaptelea strugur este depărtarea averilor, pierderea bogățiilor, paguba dobînzilor: „Pentru că lucrătorul bețiv nu se îmbogățește" (Sirah 19, 1). O, cît de mulți pentru beție în cea de pe urmă sărăcie au venit! Chip la aceasta este fiul cel curvar.

Al optulea strugur nedulce este paguba de mîntuire. Căci precum materialnicele averi, așa și duhovniceștile bogății, prin beție se prăpădesc, fiindcă aceea la toate păcatele îndrăznește. Pentru că de care păcat se îngreșează omul treaz, sau se teme sau se rușinează, pe acel păcat în beția sa îl face și nu se rușinează, nu se teme, nici nu se îngreșează. Este o povestire în Pateric pentru un pustnic egiptean, căruia i-a făgăduit dracul ca să nu-l supere mai mult cu nici un fel de ispite, numai ca din 3 păcate, unul oarecare să-l facă o dată. Aceste trei păcate îi punea înainte: uciderea, curvia și beția. Din acestea - îi zicea - unul să facă: ori să curvești, ori să ucizi, ori să te îmbeți odată și apoi vei petrece în pace, că nu te voi mai ispiti nici cu un fel de ispite. Iar pustnicul acela gîndea

în sine așa: A ucide îmi este frică, pentru că mare rău este acela și pedeapsă de moarte pentru aceea este, după Dumnezeiasca și politiceasca hotărîre. Curvie a face este rușine și curăția trupului este păzită pînă acum a o spurca este jale, și greșos lucru este a se spurca cel ce n-a cunoscut încă acea stricăciune. Iar a se îmbăta odată, nu mi se pare a fi mare păcatul, căci curînd omul prin dormire se trezește, deci mă voi duce să mă îmbăt ca mai mult să nu mă supere dracul și voi viețui în pace în pustie. Deci luîndu-și puțin lucru de mîină s-a dus în cetate și vînzînd a intrat în cîrciumă și bînd s-a îmbătat. Și după lucrarea satanei, i s-a întîmplat a vorbi cu oarecare femeie nerușinoasă și prea curvă și înșelîndu-se a căzut cu aceea. Făcînd el cu dînsa păcatul, a venit bărbatul acelei femei și găsîndu-l greșind cu femeia lui a început a-l bate, iar el îndreptîndu-se a început a se bate cu bărbatul acela și biruindu-l pe el l-a ucis. Și așa pustnicul acela a săvîrșit toate trei păcatele: curvia și uciderea începînd de la beție. Și de care păcate se temea și se îngreșoșa treaz, pe acelea cu îndrăzneală le-a făcut beat și și-a pierdut ostenelile sale cele de mulți ani. (Fără numai după aceea, prin pocăință adevărată a putut ca iarăși să le afle pe ele, pentru că se întorc prin Milostivirea lui Dumnezeu, omului celui ce cu adevărat se pocăiește, faptele cele mai dinainte cîștigate pe care prin păcat le pierduse). Așa beția la toate păcatele îndrăznește și pagubă mîntuirii se face pierzînd bunătățile. Lămurit de aceasta grăiește Sfîntul Ioan Gură de Aur în Mărgăritare Cuvîntul 57: „Beția de ar afla în cineva și întreagă înțelepciune, ori rușinare, ori vreo înțelegere, ori blîndețe ori și smerită cugetare, pe toate le aruncă în adîncul călcării de lege”. Pînă aici Gură de Aur. Iar omul cel ce prin beție se lipsește de toate bunătățile, oare nu se lipsește de mîntuirea sa? Și oare nu se înstreinează de moștenirea cerească? Cu adevărat Apostolul grăiește: „Bețivii împărăția lui Dumnezeu n-o vor moșteni” (Galat. 5, 12)

Al nouălea de fiere strugur este mînia lui Dumnezeu, pentru că cel ce se îmbată călcînd Poruncile lui Dumnezeu, îl pornește spre mînie pe Dumnezeu cu păcatele sale. Pentru aceea strigă Isaia Proorocul: „Amar celor ce se scoală dimineața și umblă după băutură bețivă, bînd pînă în seară, că vinul îi va arde pe ei, căci cu alăute și cu surle și cu timpane și cu fluieri beau vinul, iar lucrurile Domnului nu le caută” (Is. 5, 11-12). Către unii ca aceștia grăiește Ieremia Proorocul: „Așa zice Domnul Puterilor Dumnezeu lui Israil: „Beți și vă îmbătați și borîți și veți vedea că nu vă veți scula de la fața sabiei pe care Eu o voi trimite între voi” (Ier. 25, 27).

Al zecelea amar strugur al beției din vie, este arătată

pierzare a sufletului. Pentru că alți păcătoși de se apropie de ceasul morții lor pot să se căiască și să le pară rău de păcate, trează avîndu-și mintea. Dar cel beat murind, cum va putea să se pocăiască, neținînd minte de sineși, nici știind de neașteptatul sfîrșit al său ce i-a sosit! Iar cel ce moare fără de pocăință nu scapă de gheena. Acest fel sînt strugurii năravurilor și a sodomiceștii acestei vii - zic al beției - a căroră gust, deși la început se par că îndulcesc, dar mai pe urmă acea dulceață în amărăciunea fierii și întru veninul balaurului și al aspidei se preface precum am zis.

Iar acestea toate s-au zis nu spre hulirea vinului, ci spre astîmpărarea beției. Pentru că vinul este făcut de Dumnezeu spre veselia și sănătatea oamenilor, iar nu spre beție și vătămare. Să auzim pe Sfîntul Gură de Aur grăind în Cuvîntul la Matei, cap. 57: „Să nu clevetești vinul, ci beția. Vinul ni s-a dat ca să ne veselim, iar nu ca să fim fără de rînduială; ca să rîdem, iar nu să fim de rîs; să ne însănătoșim, iar nu să ne îmbolnăvim; ca pe neputința trupului s-o îndreptăm, iar nu pe a sufletului putere s-o risipim, s-o surpăm". Și iarăși același în alt loc grăiește: „Nu este din vin beția, ci din nemăsurare, vinul nu ni s-a dat nouă spre altceva, ci spre sănătatea trupească și la aceasta împiedicare este nemăsurarea".

Din aceste cuvinte ale aceluia dascăl se vede că nu este vinul vinovat, ci neînfrînarea celor ce beau nemăsurat. Același sfînt pe bețivi pentru băutura lor cea nemăsurată îi socotește a fi mai necinstiți decît cîinii și măgarii și decît celelalte necuvîntătoare animale. „Pentru că toată jivina nu mănîncă, nici nu bea mai mult decît îi este trebuința ei, nici nu poate cineva ca s-o silească să mănînce sau să bea mai mult decît voiește firea ei, dar omul îmbătîndu-se și nesilit fiind mai mult își umple pîntecele său pînă la vătămarea sa". Vezi de aceasta la năravnică învățătură 57 în cuvîntul la Sfîntul Evanghelist Matei.

Stricîndu-se de mînia lui Dumnezeu Sodoma și Gomora, dreptul Avraam a lăsat locul cel frumos din Hebron ce se chema Mamvri în care la preafrumosul stejar s-a învrednicit a fi văzător și ospătător al Sfintei Treimi în trei fețe îngerești, fiindcă din risipirea Sodomei și a Gomorei se umpluse pămîntul acela de praf și de cenușă și văzduhul se vătămase de puturosul fum. Deci una de nerodirea pămîntului cea din praf, iar alta de vătămarea oamenilor săi cea din văzduh temîndu-se Avraam s-a dus din Hebron și din Mamvri la partea dinspre miazăzi și a locuit în Gherara.

Gherara era cetate de scaun a Palestinei unde i s-a întîmplat lui din început o întîmplare asemenea cu cea din Egipt,

împăratul Gherarilor Abimelec, auzind că dreapta Sarra nu este femeie, ci soră lui Avraam (că așa o numea Avraam pe ea) a trimis și a luat-o pe ea la sineși și nevrînd, dar Dumnezeu pe credincioșii robii Săi, precum în Egipt, așa și în Gherara i-a păzit nesupărați. Pentru că lovind pe împăratul cu o boală năprasnică în coapse și prin arătarea nopții înfricoșându-l pe el, a păzit-o pe Sarra curată și pe Avraam fără de mîhnire l-a făcut și cu daruri împărătești l-a cinstit. Pentru că întorcînd Abimelec pe Sarra lui Avraam, i-a dat lui o mie de didrahme de argint, ci și boi, slugi și slujnice și l-a rugat ca să se roage lui Dumnezeu pentru dînsul ca să se tămăduiască. Și i-a zis: Iată pămîntul gherarilor înaintea ta, unde îți este cu plăcere sălășluiește-te. Și s-a rugat Avraam lui Dumnezeu și l-a tămăduit Dumnezeu pe Abimelec și pe casnicii lui și pe toată stăpînirea. Fiindcă nu numai pe acela unul, ci și pe toată casa lui și pe toți supușii lui îi pedepsise Domnul cu boli. Pentru că împăratul greșind, toată împărăția aceluia se primejduise, care lucru l-a văzut însuși Abimelec. Și i-a zis lui Avraam: De ce ne-ai făcut nouă aceasta? (pe femeia ta numind-o soră) oare ți-am greșit cu ceva, ca să pui asupra mea și asupra împărăției mele păcatul cel foarte mare? Răspuns-a Avraam: Socoteam că nu este temere de Dumnezeu în locul acesta și mă vor ucide pentru femeia mea.

Abimelec luase pe Sarra nu spre curvie și preacurvie, ci voia ca s-o ia spre însoțita legiuire luiși de soție, precum se și îndrepta înaintea lui Dumnezeu în vedenia visului lui zicînd: Cu curată inimă și cu dreaptă mîină am făcut-o aceasta. Pentru că singur Avraam a zis: Soră îmi este; și singură Sarra a zis: Frate îmi este. Deci era împăratul acela curat de păcatul preacurviei, dar nu fără de vină era pentru nedreapta strîmbătate. Pentru că strîmbătate nedreaptă este aceasta: a lua cu sila fără de voie femeia cuiva. Căci o poftise Abimelec pe Sarra pentru frumusețea ei, că era la față foarte împodobită, fiindcă de aceea se și temea Avraam ca să nu-l ucidă oamenii cei răi pentru dînsa, frumoasă fiind, și nu femeie, ci soră o numea pe ea în Egipt și în Gherara între oamenii cei fărădelege și netemători de Dumnezeu.

Iar nouă nu fără de mirare ne este aceasta, că în anii cei sterpi nu și-a pierdut Sarra floarea frumuseții tinerețelor sale, că acum de 90 de ani era ea de la nașterea sa.

Pentru ce ea în anii cei bătrîni fiind se arăta la față a fi tînără și frumoasă? Tîlcuitorii Dumnezeieștii Scripturi spun pricinile acelea: Că firește avea bună întocmire frumusețea trupului și că nu năștea nici nu apleca. Însă înfrînată era în mîncare și în băutură și nu îmbuibîndu-se și totdeauna era trează. Că din

vremea în care s-a cunoscut că era stearpă și însoțise pe slujnică cu bărbatul său, nu se mai amestecase cu împreunare bărbătească, pînă ce li s-a arătat lor Dumnezeu în trei fețe îngerești, făgăduindu-le să le dezlege sterpiciunea. Acele pricini au păzit frumusețea Sarei pînă la bătrînețe neveștejită.

Iar noi adăugăm și aceasta, că afară de cele ce mai înainte s-au zis firești pricini păzind frumusețea Sarrei, mai mult sporea la frumusețile ei cea dreaptă și sfîntă viața ei, pe Darul lui Dumnezeu la sine trăgîndu-l. Că precum grăiește Ecclesiastul: înțelepciunea omului îi luminează fața lui - tot astfel și cea lui Dumnezeu plăcută viață, luminoasă și frumoasă face fața. Așa era fața lui Set, așa a lui Moisi, așa a Iuditei, așa era fața întîiului Mucenic Ștefan ca o față de înger. Că precum felinarul avînd în sine lumînare aprinsă, se luminează și strălucește și luminează întru întunericul nopții, iar felinarul cel ce n-are în sine lumînare aprinsă întunecos este, nici pe sine singur nu se luminează, nici pe alții nu-i luminează. De asemenea și omul, ca felinarul pe lumină o are în sine în sufletul său, care de este aprins cu dragostea cea spre Dumnezeu și de luminează prin lucruri bune, aceluia și fața i se face luminoasă și împodobită, pentru că înlăuntrul lui fiind Dumnezeiescul Dar și în față iese. Să se pomenească aici un sfînt cuvios Pamvo, Iulie 18, de care în viața lui se povestește că din Dumnezeiescul Dar cel ce prea din destul locuia în el, se asemana cu viețuitorii Raiului. Pentru că în stricăciosul trup între oameni încă petrecînd, acum arăta pe fața sa chipul nestricăciosului Rai nu numai cu sufletul, ci și cu trupul luminat fiind și strălucea fața lui cu slavă precum de demult fața Sfîntului Prooroc Moisi. De care se scrie în Pateric așa: Trei ani cuviosul Pamvo s-a rugat lui Dumnezeu zicînd: Doamne, rogu-mă Ție să nu mă proslăvești pe pămînt. Iar Dumnezeu Cel ce proslăvește pe plăcuții Săi atîta l-a proslăvit pe el, cît nu puteau frații să caute în fața lui de slava pe care o avea. Așa sfîntul pe pămînt în trup s-a proslăvit mai înainte de proslăvirea sa cea de la cer! Iată cum viața cea plăcută lui Dumnezeu și sfîntă luminează fața omului, precum și dimpotrivă, viața cea neplăcută lui Dumnezeu și spurcată, care-și are sufletul întunecat cu păcatele, pe fața omului nefrumoasă și întunecată o face! Care lucru se vede din viața lui Nifon 23 Decembrie. Acela în anii săi cei tineri, slujind poftelor păcatului neînfrînat, a mers odată la prietenul său Nicodim pentru cercetare, iar Nicodim cu mirare căutînd la fața lui Nifon s-a înspăimîntat, însă tăcea. Apoi a zis Nifon: De ce te uiți la mine ca la un neștiut ție? l-a răspuns Nicodim: Să mă crezi, frate, că niodată nu te-am văzut așa ca acum, că fața ta este înfricoșată ca de negru arap. Iar tînărul auzind-o aceasta

s-a înfricoșat împreună și s-a rușinat și acoperindu-și fața sa cu mîna s-a dus mîhnit. Mergînd pe cale, zicea întru sine: Vai mie, păcătosului, dacă în lumea aceasta sînt negru cu sufletul și cu trupul, apoi la Judecata lui Dumnezeu ce voi fi?! Iată cum este viața cea rea și de Dumnezeu mîniătoare: pe fața omului neîmpodobită o face! Iar fața dreptei Sarra și în bătrînețe cu frumusețea tinerețelor se lumina, căci aceea viețuia după Dumnezeu cu dreptate și cu sfințenie și sufletul ei era în ea ca o făclie arzînd și luminînd înaintea lui Dumnezeu. Deci cea dinlăuntru a ei frumusețe sufletească i-a ajutat celei dinafară trupesti.

Încă grăiesc unii de Sarra și aceasta: Că Dumnezeu dezlegîndu-i ei sterpiciunea la bătrînețe și dîndu-i putere spre zămislire și naștere, i-a întors ei și frumusețea cea dinainte. I-a întors-o căci i-a plăcut Lui și vrînd Dumnezeu ca să arate ochilor omenești cea dinăuntru a ei frumusețe sufletească, i-a împodobit fața ei cu frumusețe.

Aici să fie spre învățătura femeilor ce-și zugrăvesc și își înfrumusețează fețele lor și rușinea sluției lor. Că pentru ce cu vopsea își vopsesc fețele lor ca pe niște mormînturi văruiate? Pentru aceea că fireasca frumusețe n-o au. Iar pentru ce de fireasca frumusețe sînt lipsite? Pentru aceea mai ales că nu viețuiesc precum a viețuit dreapta Sarra: cu curăție, cu înfrînare, cu dreptate și cu plăcere dumnezeiască, ci întru prisosite dezmierdări fără de înfrînare își cheltuiesc zilele lor negrijindu-se de Dumnezeiasca plăcere. Pentru aceea felinarul feței lor nu strălucește cu fireasca frumusețe, fiindcă sufletul lor în ele este întunecat, iar întunecat fiind ochiul lor cel sufletească (după cuvîntul lui Hristos) și trupul lor se face întunecos (Matei 6, 23). Pentru că nimic nu vestejește atîta floarea frumuseții tinerețelor, podoaba îi pierde, fața zbîrcită și bătrînă îi face, pe cît neplăcuta lui Dumnezeu neînfrînare în poftele trupesti cele nesățioase și bețive.

„Nu este temere de Dumnezeu în locul acesta” și mă vor ucide. Unde nu este temere de Dumnezeu, acolo nu numai uciderea trupului, ci și tot păcatul cel mare cu lesnire se săvîrșește, prin care se ucide sufletul. Pentru că omul netemîndu-se de Dumnezeu, de ce lucru rău nu se atinge? Nu-i este lucru înfricoșat lui uciderea de om, iar mai ales în vitejie și în bărbăție aceea luiși o cinstește. Răpirea, jefuirea aceasta este dobîndă lui, preacurvia, spurcata curvie, nici cît de puțin n-o socotește întru păcat, el o are pe aceea ca pe o firească nevoie, vicleșugul și înșelăciunea, înțelepciune lui îi este; și tot păcatul la el este o nepăcătuire, și fapta rea ca o bunătate și ca un obicei omenesc și nerușinarea ca o cinste și laudă:

„Pentru că se laudă păcătosul întru poftele sufletului său” (Psalm 9, 23). Și de ceea ce trebuia a se rușina, de aceea el se veselește, de aceea el se bucură. De ceea ce este a fugi, pe aceea cu multă osteneală o caută. „Netemătorul de Dumnezeu este om al păcatului” (după apostolicul cuvînt). Pentru că unul ca acela de-a pururea la păcat gîndește, pe păcat îl dorește, de păcat se îndulcește, singur în sineși își aprinde pătimășele văpăi, necurăția își înmulțește și nelegiuitele lucruri, ca pe o vistierie oarecare și le adună, precum zice Psalmistul: „Inima lui a adunat fărădelege sieși” (Psalm 40). Netemătorul de Dumnezeu este om ca și calul cel nebun care rupe frîul și aleargă fără de drum, așa cel ce leapădă frîul temerii de Dumnezeu, aleargă degrab oriunde l-ar trage pofta lui cea rea, pînă ce în groapa veșnicei pierzări cu mare pornire va cădea. Netemătorul de Dumnezeu este om ca și cel fără de Dumnezeu, pentru că trăiește ca necrezînd că este Dumnezeu, nici așteptînd înfricoșata Judecată a lui Dumnezeu și groaznica întrebare la judecată și veșnica pedeapsă luiși în gheena focului. Omul cel netemător de Dumnezeu nu se, înspăimîntă de pierzarea sa, nu se înfricoșează de grabnica răsplătire a lui Dumnezeu și de năprasnica moarte, nu se teme de mîinile cele cumplite ale dracilor, în care va cădea și se va munci el. Nici nu gîndește de viața veșnică ce va să fie și ca niște basme le socotește toate cele istorisite pentru răsplătirea fiecăruia după lucruri și numai în viața aceasta de aici vremelnicul bine luiși în desfătările păcatelor îl caută, iar de sufletul său cel ce în veci are să trăiască nu se grijește și nici nu nădăjduiește de altă viață după moarte. Omul cel ce nu se teme de Dumnezeu este ca și un deznădăjduit, fiu al pierzării și rob și prieten diavolului, potrivit lui Dumnezeu, al lui Antihrist înainte mergător. Că precum Antihrist nu are a se teme de Dumnezeu, nici nu va voi să-L știe pe El, ci și potrivit Lui va fi, însuși numindu-se că este dumnezeu, așa și acesta este ca și cum neștiind pe Dumnezeu asupra-și, nici nu ascultă Poruncile Lui, ci după însăși voia sa, ca și cum luiși și-ar fi Dumnezeu, face ceea ce voiește nu plăcute, ci potrivnice Domnului Dumnezeu.

Și cu dreptate pe unii oameni ca aceia care petrec fără frică de Dumnezeu, Sfîntul Ioan Evanghelistul „antihrist” îi numește zicînd: „Și acum mulți sînt antihriști” (I Ioan 2). Care sînt aceia? Îi arată dascălul apusean Augustin zicînd: „Antihrist multe slugi ale răutății sale are, din care mulți în lume i-au fost înainte mergători, precum a fost Antioh, Neron, Dioclețian. Și noi în vremurile noastre, antihriști mulți știm că sînt, pentru că oricine, măcar mirean, măcar bisericesc, ori călugăr și nu petrec cu dreptate și legii sale (cele creștinești) cele

potrivnice ar face și ceea ce este lucru bun ar huli, acela antihrist și slugă al satanei este". Pînă aici Augustin.

Iar noi să socotim: Cine viețuiește cu nedreptate? Cine face cele potrivnice legilor creștinești? Cine hulește învățăturile cele bune ale Părinților? Oare nu acela ce nu are frica lui Dumnezeu în sine? Deci oamenii netemători de Dumnezeu sînt antihriști, care atîta s-au înmulțit între noi, încît abia se poate afla cel adevărat bărbat de Dumnezeu temător între creștini! Puțini sînt aleși, toți s-au abătut la cea răzvrătită viață nedreaptă, toți fac cele potrivnice adevăratei creștinătăți, toți pe cele bune defăimîndu-le, pe cele rele le caută. Iar înmulțindu-se oamenii cei netemători de Dumnezeu între creștini, s-au înmulțit și neplăcutile lui Dumnezeu lucruri, pe care a le număra nu se poate, ci și a le da nu trebuie. Fiecare poate să vadă singur privind cu ochiul socotinței spre toate rînduielile cele mari și cele mici.

Iar noi în scurt să zicem: Unde nu este frica lui Dumnezeu, acolo toată răutatea se săvîrșește. Precum grăiește Sfîntul Dorotei: Negreșit, unde nu este frica de Dumnezeu, acolo este toata patima. Ca și cum ar zice: Precum în mare rîurile, așa în netemătoarea de Dumnezeu inimă se adună poftele cele rele. Iar celor rele pofte și lucruri ce le urmează? Mînia lui Dumnezeu și pedeapsa, sau vremelnică sau veșnică, sau amîndouă împreună. Pentru că așa se săvîrșește viața cea netemătoare de Dumnezeu! Oare nu așa s-a sfîrșit viața spurcaților uriași, a sodomitenilor, a lui Faraon și a celorlalți de Dumnezeu netemători păcătoși?

Și la aceasta să socotim puțin că Domnul Dumnezeu și pe împăratul Egiptului și pe al Gherarei, care vrură să năpăstuiască pe Avraam și pe Sarra nu i-a suferit, ci îndată a adus spre ei bătaii, durerile cele cumplite. Pentru că nu voiește Stăpînul nostru ca pe robii Săi să-i vadă asuprași și pentru ei face grabnică răsplătire celor ce-i asuprașesc pe ei. Că dacă tot stăpînul cel pămîntesc nu suferă strîmbătatea cea făcută robilor săi de la cineva, ci răsplătește pentru dînșii, cu cît mai ales Domnul Ceresc. Robii și slujitorii Domnului sînt prieteni ai Lui de aproape. Așa vorbește Domnul către ei în Evanghelie: „Voi prietenii Mei sînteți, încă prietenii iubiți, Eu v-am iubit pe voi" (Ioan 15,14-15). Prietenii cărora Tainele Sale le descopere: „Nu vă voi mai numi pe voi slugi, că sluga nu știe ce face stăpînul său, ci vă zic vouă prietenii, că toate cele ce le-am auzit de la Tatăl Meu vi le-am spus vouă". Unii ca aceștia și în Legea Veche au fost prietenii lui Dumnezeu, sfinții Strămoși și Proorocii cărora le-a descoperit Dumnezeu Tainele Sale, dintre care era și David cel ce zice: „Cele neștiute și cele ascunse ale

înțelepciunii Tale mi-ai arătat mie" (Psalm 50,8).

Iar noi să socotim; Dacă împăratul pămîntesc, avînd vreun prieten iubit luiși și păzitor credincios tainelor lui, cînd cineva pe acel prieten al lui l-ar necinsti și strîmbătate ar voi să-i facă lui, oare nu s-ar mînia asupra celui ce l-a necinstit? Și oare nu l-ar scoate el de la cel ce l-a asuprit? Cu cît mai ales împăratul Ceresc pentru ai Săi prieteni păzitorii Tainelor Lui, se mînie asupra celor ce-i asupresc? Slugile Domnului sînt iubiții Lui fii, precum zice în Evanghelie către ei: „Fiilor, încă puțin mai sînt cu voi" (Ioan 13,33). Oare nu se răzbună tatăl pentru fiii săi necăjiți fiind de cineva? Cu cît mai mult Tatăl Ceresc? Pentru supărarea fiilor Săi se va răzbuna cu răsplătire asupra celor ce l-au necăjit. Slugile Domnului sînt atîta de iubiți, pe cît de iubită îi este cuiva mama, fratele și sora. Oare nu auzim în Evanghelie pe Domnul grăind: „Cel ce va face voia Tatălui Meu Celui din Ceruri, acela îmi este Mie frate și soră și mamă" (Matei 12, 30). Cine suferă să-și vadă mama sa asuprită și necinstită și pe frate și pe soră? Oare nu îndată se pornește asupra necinstitorului și asupritorului? Și pe cît poate îi răsplătește aceluia. Apoi ce socotim de Hristos Domnul nostru? Ce răsplătire le va da acelora ce-i prigonesc pe robii săi și cu necinste îi defaimă și multe chinuri le fac? Slugile Domnului atîta sînt de iubite Stăpînului nostru, ca Luminile Ochilor Lui. Să auzim pe Moisi pentru iubitul de Dumnezeu Israil grăind: „I-a îndestulat pe ei în pustie, în sete și arșiță, în loc fără de apă i-a înconjurat pe ei și i-a învățat și i-a păzit ca lumina ochiului" (Deut. 32,10). Drept aceea și David se roagă: „Păzește-mă, Doamne, ca lumina ochiului" (Psalm 16,8). Tot omul își păzește lumina ochiului său cu multă ferire, ca să n-o lovească pe ea ceva și s-o vatăme și s-o oprească. Și nimic nu-i este mai iubit omului decît lumina ochilor, căci acelea sînt lumină și povață întru această viață omenească. Așa și Domnului Dumnezeu, iubiți îi sînt robii Lui, mai iubiți decît toată zidirea cea văzută de jos și de sus, că pentru ei pe cele de sus lăsîndu-le, pe pămînt S-a pogorât, și-i păzește pe ei ca pe lumina ochiului. Iar de i-ar necăji pe ei cineva cu vreo supărare, pe aceia nu mult îi suferă. Să-l auzim pe El în proorocia Zahariei către robii Săi grăind: „Cel ce se atinge de voi, se atinge de lumina ochilor Mei" (Zah. 2, 8). Oare poate suferi cineva pe cel ce l-ar împunge în lumina ochilor săi? Așa nici Domnul Dumnezeu nu suferă să fie siliți cu strîmbătăți Slujitorii Lui. Însuși Hristos aceasta o dovedește în Evanghelie cu Prea Curata Sa Gură, zicînd: „Oare Dumnezeu nu va face răsplătire robilor Săi, aleșilor Săi, celor ce strigă către Dînsul ziua și noaptea? Zic vouă, că le va face răsplătire degrab" (Lc. 18,7). Dar ce fel de răsplătire? Se

încredințează din cuvintele lui David, pe care el în rugăciunea sa către Dumnezeu le-a zis: „Pierde-vei pe toți ce-mi necăjesc sufletul meu, că eu sînt robul Tău" (Psalm 142, 12). Toți cei ce supără pe robii lui Dumnezeu vor pieri cu sunet pedepsindu-se prin răsplătitoare mînia lui Dumnezeu.

Împlinindu-se anul din vremea aceea, în care Avraam la stejarul Mamvri a primit pe Sfînta Treime, Sarra după făgăduința Domnului a născut fiu și a zis: Bucurie mi-a făcut mie Domnul, cine va spune lui Avraam, că am născut fiu la bătrînețe și că apleacă prunc Sarra? Și a numit Avraam numele fiului Isaac și l-a tăiat împrejur a opta zi (Fac. 21,6). Iar cînd creștea pruncul, a văzut Sarra pe Ismail, fiul Agarei, jucîndu-se cu Isaac fiul ei și s-a mîhnit, fiindcă Ismail asupra pe Isaac. Precum zice Apostolul: „Cel ce s-a născut după trup îl alunga pe cel duhovnicesc" (Galat. 4,29). Adică îl batjocorea pe el, îl rîdea, poate îl și bătea. Deci i-a zis lui Avraam Sarra, ca s-o alunge pe slujnică cu fiul ei, pentru că nu va moșteni fiul slujnicei cu fiul celei slobode. Iar Avraam nevrînd s-o facă aceea, Dumnezeu i-a poruncit lui s-o asculte pe Sarra. Și a fost izgonită Agar cu fiul său Ismail. Iar rătăcind prin pustie, a slăbit de sete și ea cu copilul că li se sfîrșise apa din foale, și aruncă copilul sub un brad, iar ea mergînd a șezut în preajma lui mai departe ca de o săgetătură de arc și zicea: Ca să nu văd moartea copilului meu. Și se văita copilul și plîngea, încă plîngea și Agar. Și arătîndu-i-se ei îngerul, i-a arătat ei o fîntînă de apă vie și a adăpat Agar copilul și pe sine.

Venind Ismail în creștere desăvîrșită, se făcu săgetător din arc și locuia în pustiul Faranului. Și i-a adus maica lui de la Egipt femeie și s-a înmulțit acolo. Pentru că așa s-a făgăduit Domnul prin înger către Agar zicînd: Întru neam mare îl voi face pe el!

Sarra născînd fiu la bătrînețe, era închipuire Prea Curatei Fecioare Maria, care avea să nască pe Hristos în feciorie. Iar Isaac născîndu-se din cea stearpă, era închipuirea lui Hristos, Celui ce avea să Se nască din cea neispită de nuntă fecioară. Așa socotește de aceasta Sfîntul Efrem, zicînd: „Nu materialnic lucru este a zămisli pîntecele cel mort, și țîțele cele uscate a da lapte lui Isaac; nu materialnic lucru era și Fecioara Maria fără de bărbat a zămisli și fără de stricăciune a Naște pe Mîntuitorul tuturor. Pe Sarra Dumnezeu a făcut-o maică la bătrînețe și pe Maria a arătat-o după naștere Fecioară".

„Apleacă pruncul Sarra". Cu dezlegarea sterpiciunii, a dat Domnul Dumnezeu Sarrei și lapte cu minune în piept destul, ca singură să-și hrănească pe fiul său.

Aici să se învețe maicile că datoare sînt singure să-și

hrănească cu țîțele lor pe pruncii lor, și să nu-i dea la alte femei aplecătoare. Pentru că Dumnezeu acea fire și datorie le-a așezat lor, dîndu-le lor țîțe ca niște vase pline, ca să-și hrănească pe cei născuți dintr-însele. Și nu fără de păcat le este acelor maici, care fără de oarecare cuvioase pricini, își dau pruncii lor la doice nevrînd singure să-i hrănească pe ei. Nu fără de păcat este, că de acolo nu puține vătămări ies.

Întîi aceasta, că pruncul hrănindu-se nu cu laptele mamei sale, ci de la altă femeie, nu este sănătos, ci degrab moare, iar măcar de ar și trăi, însă neputincios este, fiindcă cel strein lapte nu este firesc pruncului, că este din alt trup (deși e de aceeași fire) iar nu din acela din care el s-a născut și nu-i este atîta de folositor precum laptele maicii celei adevărate. Iar pruncul cel hrănit cu laptele maicii sale, sănătos se face și după ce crește tare este cu trupul și isteț la minte, așa aflătorii firilor încredințează.

Altă vătămare este și aceasta, că pruncii cei ce sug țîțele doicilor cu laptele hrănesc întru sine și neputințele și obiceiurile lor, orice fel ar avea maica aceea. (Pliniu, Cartea 28, cap. 9). Ori de ar fi maica neputincioasă așa va fi și pruncul cel hrănit de ea. De va fi vreo maică mînioasă, iute, rea, vicleană, de prieteni urîtoare, așa va fi și acela, pe care aceea cu țîțele ei l-ar hrăni. Ori bețivă, desfătătoare, nerușinoasă, curvară așa cu adevărat va fi și cel hrănit de ea, cînd va veni în vîrstă.

A treia vătămare este că pruncul cel hrănit cu lapte nu de maică ci străin, în vîrstă venind, nu va avea atîta dragoste către maica sa pe cîtă au cei hrăniți cu laptele maicii lor. Iar puțină dragoste au către maica lor, puțină și cinste îi dau ei.

Încă mai rău fac acele maice care își hrănesc pruncii lor cu lapte dobitocesc, căci cu laptele și năravurile dobitocești intră în prunci, și venind în vîrstă de asemenea se fac la nărav cu dobitoacele. Că precum dobitocul este nepriceput neavînd minte și înțelegere, nici știind ce este bine și ce este rău neavînd rușine, nici cinstind pe cineva, nici știind dragostea, nici miluirea, nu-l doare inima, nu împreună pătimește, nu-i este jale de prietenul său, înaintea ochilor acela junghiindu-se. La fel și cel hrănit cu laptele dobitocesc se face ca un nepriceput, uituc și neînțelegător, nesocotitor, necinstitor de prieteni, neiubitor de aproapele, nerușinos, rău la nărav, nemilostiv și neîndurat, neîmpreună pătimind cu aproapele cel ce este în primejdie, avînd tiranică inimă, împietrită, necruțătoare de om.

Astfel de vătămări ies din hrănirea pruncilor cu lapte străin! Să rușineze necuvântătoarele animale pe maicile cele ce nu cu al lor lapte își hrănesc pe fiii lor, că fiecare dobitoc și toată

fiara pe puii ei nu-i încredințează la alta să-i hrănească, ci ceea ce i-a născut, aceea îi și apleacă cu ale ei țite. Iar omenescul neam se părăsește de ale sale maici nu se știe din ce cauză.

Aici să se pună de față rîndul neamului lui Avraam pînă la David, precum mai sus de la Adam pînă la Noe și de la Noe pînă la Avraam, punîndu-se de față rîndul strămoșilor lui Hristos.

Avraam a născut pe Isaac, Isaac a născut pe Iacob, Iacob a născut pe Iuda, Iuda a născut pe Fares, Fares a născut pe Esrom, Esrom a născut pe Aram, Aram a născut pe Aminadab, Aminadab a născut pe Naason, Naason a născut pe Salmon, Salmon a născut pe Booz, Booz a născut pe Obed, Obed a născut pe Iesei, Iesei a născut pe David împărat. Iar în care vreme s-a născut fiecare, vezi în numărul anilor.

Locuia Avraam în hotarele pămîntului Gherarei, care și al Palestinei la fîntîna pe care o săpase, care mai pe urmă s-a numit a Jurămîntului, că acolo s-a jurat cu Abimelec împăratul Gherarilor (Fac. 21,31), ca să trăiască cu pace între ei.

După aceasta Dumnezeu ispitind pe Avraam, i-a poruncit lui ca pe Isaac fiul cel iubit al lui să-l suie într-un munte înalt, în care avea să-i arate lui, și acolo să-l pună înaintea pe el într-o jertfă. Și i-a fost lui porunca aceea într-o vedenie de noapte (Fac. 22). Sculîndu-se a doua zi, a pus mîna pe asin și a luat două slugi și pe Isaac fiul său și tăind lemne spre arderea jertfei a mers la locul ce i se poruncise lui de la Dumnezeu, căci credincios era robul lui Dumnezeu Avraam și ascultător într-o toate și într-o nimic nu voia să-i calce poruncile Lui. Și nu se lepăda a fi junghietor tatăl copilului său pentru Dumnezeu, măcar de era și împotriva firii. Pentru că firește părinții îi iubesc pe fiii lor și îi cruță pe ei, dar Avraam nu și-a cruțat pe iubitul său fiu, mai mult cînstind pe Dumnezeu decît pe fiul și decît pe sine singur. Și n-a spus de acea poruncă Dumnezeiască nici iubitei lui soții, Sarra, ca să nu-i facă aceea împiedicare, plîngînd ca o maică pentru unul născut fiul său. Ce tînguire n-ar fi făcut maica văzîndu-și pe fiul său spre junghiere ducîndu-l?

Deci a mers Avraam spre locul ce s-a zis, trei zile. Așa Dumnezeu rînduind calea robului Său ca mai mult să ispitească ascultarea și rîvna lui cea de către Dînsul. Și era Avraam într-o acea cale și într-o acele trei zile luptîndu-se neîncetat cu gîndurile care-i veneau lui și dintr-o parte și din alta, căci căutînd spre fiul său cu jale spre milă se pornea, iar privind cu ochii și cu mintea în sus la Dumnezeu, de neascultare se temea. Dragostea cea după trup către fiul îl oprea pe el din cale, iar dragostea cea către Dumnezeu îl trăgea pe dînsul spre

locul acela, la care să săvârsească jertfa. Iubirea fiului îi zicea lui în inimă: Să faci rugăciune către Dumnezeu, ca să-ți poruncească să cruți pe copil din care ți-a făgăduit să-ți înmulțească seminția ta, pentru că din cine se va înmulți aceea dacă Isaac se va junghia?



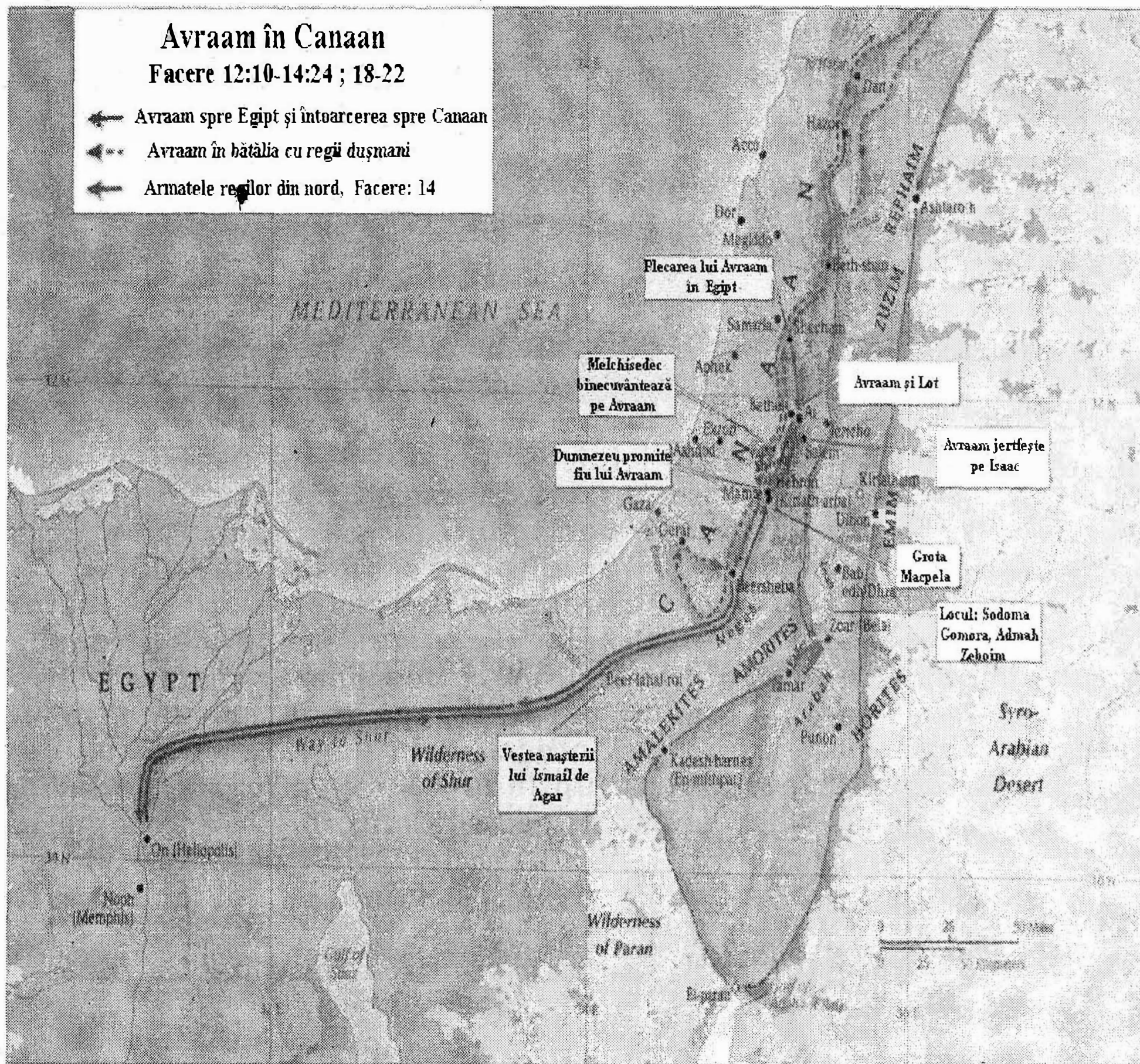
Iar Dumnezeiasca dragoste într-însul îi zicea: Nu-ți fie jale de fiul, nu-ți cruța copilul, dă-l lui Dumnezeu de la care l-ai luat, de la care și tu îți ai facerea ta, iar de înmulțirea seminției nu te îngriji, știe Dumnezeu cum o va înmulți pe ea, ca un Puternic a toate. Și se lupta în inima dreptului de o parte jalea fiului, iar de alta Dumnezeiasca Poruncă. Dincoace dorirea celor vremelnice, dincolo dorirea celor veșnice; dincoace fireasca durere de inimă pentru fiu, dincolo cea mare și tare către Dumnezeu Credință cu nădejde și dragoste. Și biruiau în el cereștile Gînduri pe cele pămîntești, de Dumnezeu iubitoarele pe cele de fii iubitoare. Așa luptîndu-se trei zile cu gîndurile sale și biruind cu cele mai bune pe cele mai rele, se apropia la locul cel de Dumnezeu gătit spre acea jertfă. Și căutînd Avraam cu ochii a văzut muntele departe și l-a cunoscut că acela este locul jertfei.

Cum l-a cunoscut? Rabinii evrei spun că un stîlp de foc s-a arătat pe vîrfurile muntelui acela.

Și a zis Avraam slugilor: Ședeți aici cu asinul, iar eu și copilul vom merge pînă colea și închinîndu-ne acolo ne vom întoarce la voi. Și a încărcat Avraam lemnele pe Isaac și a luat în mînă foc și cuțit și au mers amîndoi împreună. (Și era atunci lui Isaac de la nașterea sa, după spunerea lui Iosif evreul, ani 25).

A zis Isaac: Tată, iată foc și lemne, dar oaia cea de jertfă unde

este? Aceste cuvinte puternice erau a muia inima tatălui spre miluirea fiului său. Ci adevăratul robul lui Dumnezeu se îmbărbăta, ridicându-și mintea sa spre Domnul Dumnezeuul său și Voia Aceluia a o împlini dorind, a răspuns fiului: Dumnezeu își va căuta Luiși și oaie de jertfă, fiule! Și sosind la locul cel arătat de Dumnezeu, a zidit acolo Avraam jertfelnic și a pus lemnele, nu numai acelea pe care Isaac cu spatele sale le ducea, ci și altele, care erau aproape de locul acela, din sad, sau din pădure a tăiat, pentru că nu putea copilul să aducă atâtea lemne pe sine cîte ar fi putut a-l arde în cenușă cu totul.



Ci nu multe erau acele lemne, numai într-o închipuirea Crucii celei ce avea după aceea Hristos cu spatele a o duce la Golgota. Deci, la acel loc cu adevărat Avraam a aflat lemne mai multe, pe cîte să-i fie destule spre arderea de tot. Apoi punînd lemnele pe Altarul cel zidit, a spus atunci fiului

Voia și Porunca Domnului Dumnezeu (precum de aceasta scrie Iosif evreul) zicînd: „Fiul meu, cel prin rugăciune de la Dumnezeu cerut, cum ai intrat în viața aceasta, cu multă grijă te-am hrănit, nimic mai fericit socotindu-mi mie -decît aceasta, ca adică desăvîrșit bărbat să te văd și moștenitor după mine să te las, ci de vreme ce Dumnezeu a voit, ca luîndu-te pe tine, iarăși să mă lipsesc de tine, rabdă cu bărbăție junghierea cea spre jertfa Lui, pentru că mă supun lui Dumnezeu, Celuia ce-i trebuie de la noi o jertfă ca aceasta, pentru veșnică Mila Lui cea către noi prin care și în vreme de război și în vreme de pace ne păzește pe noi. Și de vreme ce născut ești cu lege firească, pentru aceea vei și muri oricînd.

Acum nu simplă ieșire din viața aceasta vei avea, ci de adevăratul tău tată, te vei aduce jertfă lui Dumnezeu Tatălui tuturor. Pentru că singur El precum este de crezut nu binevoiește ca prin oarecare boală, sau război, sau prin altă oarecare moarte cu sila ce se întîmplă oamenilor, din viața aceasta să te duci, ci prin Rugăciune și jertfă voiește să-ți ia sufletul tău și de la Sineși să-l odihnească. Unde pomenindu-mă pe mine, cel ce te-am hrănit, vei întări bătrînețele mele, nu singur prin tine, ci pe Dumnezeu Ziditorul lăsîndu-mi mie în locul tău.

Iar Isaac fiind sfînt fiu al unui tată ca acela, cu osîrdie a primit cuvintele tatălui, zicînd: Că nu m-aș fi învrednicit a mă naște, de aș fi fost potrivit voii lui Dumnezeu și voii tatălui meu și de n-aș fi ascultat cu bucurie bunavoire a amîndurora, cînd și singur numai tatăl (afară de Dumnezeiasca Poruncă) de ar fi voit așa, nu s-ar fi căzut fiului să fie neascultător". Pînă aici Iosif Flaviu.

Și de crezut este aceasta, că dreptul Avraam vrînd să lege pe Isaac fiul său spre junghierea jertfei, i-a spus lui mai întîi voia lui Dumnezeu Celui ce i-a poruncit s-o facă aceasta, și-l mîngîia pe el cu nădejdea veșnicei Mile a lui Dumnezeu în Viața ce va să fie nesfîrșită și-l întărea pe el ca să fie viteaz întru suferirea junghierii. Iar fericitul Isaac nu se lepăda a fi jertfă lui Dumnezeu, nici nu s-a temut de junghiere și de moarte, ci și cu dragoste se învoise a se supune Poruncii lui Dumnezeu și voii tatălui, ascultător fiu fiind al ascultătorului tată.

Și se putea vedea mărimea de suflet a amîndurora și neîmpotrivirea cea către Dumnezeu și ascultarea cea osîrdnică și dragostea și credința. De care Sfîntul Ioan Gură de Aur minunîndu-se zice: (în Cuvîntul 48 la Facere): „O, ce blagoslovite suflete! O, ce minte tare! O, ce puteri mari sufletești! O, înțelegere care biruiește pe toată fireasca dragoste ceea ce este între oameni! Oare să mă minunez de cea

mare viteză a Patriarhului? Sau de supunerea copilului cea atîta de statornică? Că nici nu s-a împotrivit, nici nu s-a mîhnit, ci s-a supus lucrului tatălui, și ca un mieluşel cu tăcere deasupra altarului s-a culcat, aşteptînd dreapta (cea cu cuţitul) a tatălui.

Sfinţitul Mucenic Zenon episcopul grăieşte: „Minunată a fost ispitirea patriarhului Avraam care sau de sfinte furător avea să-l facă pe el, de n-ar fi ascultat pe Dumnezeu, sau muncitor să-l arate de şi-ar fi ucis fiul, fără numai prin oarecare osebită şi cu adevărat de Dumnezeu dată răbdare între iubirea de oameni şi între iubirea de fiu, ar fi prefăcut lucrul, întru nădejde nelepădîndu-se de Dumnezeu de aceea pe care mai presus de nădejde a luat-o de la Dumnezeu. Pentru aceea pe iubitul său fiu Isaac nu l-a cruţat spre jertfa cea iubită de Dumnezeu, ca să-l păzească întreg. Îl lasă de junghiere şi nu-l junghie, ca nădejdea lui să se arate nu neplăcută întru lucrarea Dumnezeieştii porunci. O, ce nouă privelişte şi cu adevărat lui Dumnezeu vrednică! Întru care a deosebi nu este cu putinţă, oare jertfitorul este mai răbdător sau jertfa. Pentru că nici a celui ce ucide, nici a celui ce se ucide nu se deosebeşte floarea, nu se cutremură de frică alcătuirile trupului, nu li se întrista faţa, nu li se schimbau ochii, nici unul roagă, nici unul din amîndoi nu se înspăimîntează, nici unul se leapădă, nici unul se tulbură. Acela a scos cuţitul, celălalt a gătit grumazul. Cu un suflet şi cu o bună credinţă, cu rîvnă şi cu răbdare îşi făcea porunca, ferindu-se cu deadinsul ca să nu se facă ceva împotriva lui Dumnezeu. Şi ceea ce unul o poftea, pe aceea celălalt o dorea. Acela lemnele cu care avea să se ardă le ducea, iar celălalt altarul zidea, sub atîta frică încît întrecea firea, bucuroşi sînt. Dă loc dragostea cea după trup, dragostei celei către Dumnezeu, arătată este buna credinţă a amîndurora. Sta în mijloc sabia, ceea ce voieşte ca fără de împiedicare înfricoşatei ucideri, slavă să aducă, iar nu păcat. Şi ce este aceasta? Aceasta este că tirania (tatălui) s-a prefăcut în credinţă, şi uciderea ceea ce vrea să fie, s-a schimbat întru taină! Ucigaşul de copil s-a dus fără de sînge şi cel înălţat la jertfă viu a rămas. Deci amîndoi sînt chip al Slavei celei fără de moarte, amîndoi mărturie minunată în veci a adevăratei cinstiri de Dumnezeu!" Pînă aici Zenon.

Iar Sfîntul Efrem cu ochii minţii spre amîndoi (spre Avraam zic şi spre Isaac) privind se umileşte şi zice: „A ascuţit cuţitul, a gătit focul şi lemnele tatăl şi apoi se apucă de fiul său. Iar acela nimic făcînd împotrivă, s-a dat singur tatălui ca să-i facă lui ce va voi. De cine mai întîi m-aş minuna şi căruia mai întîi cunună de laudă i-aş împleti? Oare lui Avraam celui ce şi-a pus

mîinile pe fiul, pentru dragostea și prietenia lui Dumnezeu? Sau fiului, celui ce pînă la moarte și-a ascultat tatăl? Pentru că Avraam mai mult decît fiul a cinstit Porunca lui Dumnezeu. Iar fiul pînă la moarte (pe care atunci o aștepta) ascultător tatălui s-a arătat. De cîte ori am văzut eu zugrăvit, chipul acestui copilaș (Isaac spre jertfă ridicat cu mîinile tătîne-său) n-am putut să-l trec fără de lacrimi". Pînă aici Sfîntul Efrem.

Iar cînd Avraam pe fiul, măcar deși voia ca să fie jertfă lui Dumnezeu, însă l-a legat, ca cel ce se junghia, nu înfricoșîndu-se, să înceapă a se apăra cu mîinile și pe jertfelnic punîndu-l și-a întins mîna să ia cuțitul ca să-l junghie pe el. Domnul Dumnezeu din cer spre aceia privind, i-a oprit mîna lui prin îngerul Său, zicîndu-i: Avraame, Avraame, să nu-ți pui mîna ta pe copil, nici să-i faci lui ceva, că acum am cunoscut că te temi tu de Dumnezeu și nu ți-ai cruțat pe fiul tău cel iubit pentru mine. Aici Sfîntul Gură de Aur despre fața lui Dumnezeu grăiește către Avraam: „Nu ți-am poruncit ca să se săvîrșească acest lucru, nici voiesc ca să fie ucis copilul tău, ci ca să fie ascultarea ta arătată tuturor. Deci nimic să nu-i faci lui, îndestulat sînt de a ta voire și pentru aceea te voi încununa și te voi proslăvi". Pînă aici Gură de Aur.

Aceasta grăindu-i lui Dumnezeu i-a arătat un berbec încurcat cu coarnele în mărăcini și i-a poruncit ca pe acela să-l înalțe spre jertfă în locul lui Isaac fiul său. Iar Avraam așa făcînd, a numit numele locului acela: „Domnul a văzut". Căci la acel loc mai ales cu milostivire a căutat spre dînsul Domnul, slobozindu-l pe el de uciderea fiului, iar pe fiul păzindu-l de moarte. Și a fost a doua oară acolo cuvîntul Domnului către Avraam, zicîndu-i: De vreme ce ai făcut aceasta și nu ți-ai cruțat pe fiul tău cel iubit pentru Mine, drept aceea Binecuvîntînd te voi Binecuvînta și înmulțind îți voi înmulți sămînța ta ca stelele Cerului și ca nisipul cel de pe marginea mării. Și va lua sămînța ta cetățile vrăjmașilor, și se vor binecuvînta întru sămînța ta toate neamurile pămîntului, că ai ascultat Glasul Meu. Și s-a întors Avraam cu Isaac la slugile sale, sărutîndu-și pe iubitul său fiu cel ce cu Milostivirea lui Dumnezeu de moarte s-a păzit viu. Și sculîndu-se s-a dus la fîntîna jurămîntului, la care locuia.

„Dumnezeu ispitea pe Avraam". Ispitește Dumnezeu pe om, îi ispitește și diavolul, dar altfel ispitește Dumnezeu și altfel diavolul, pentru că alta este ispitirea Dumnezeiască și alta cea diavolească. A lui Dumnezeu ispitire este cercetarea bunătății celei din om, iar a diavolului ispitire este înșelarea omului la păcat. Dumnezeu îl ispitește pe om cercetîndu-l, oare răbdător este, oare ascultător este către Dînsul, oare curat este cu

inima, oare iubitor de Dumnezeu este? Aşa prin ispitire a ispitit pe Iov într-o răbdare, pe Avraam într-o ascultare, pe Iosif în curăţie, pe israiliteni într-o iubire de Dumnezeu, precum Moisi în a doua Lege către ei a zis: „Vă ispiteşte pe voi Domnul Dumnezeu, vrînd să ştie de iubiţi pe Domnul Dumnezeu vostru cu toată inima voastră şi cu tot sufletul vostru” (Deut. 10, 3). Iar mai ales iubirea de Dumnezeu o cercă în noi Domnul, că aceea fiind, toate celelalte bunătăţi se cîştigă, fiindcă pentru dragostea lui Dumnezeu se poartă şi ascultarea se primeşte şi curăţia se păzeşte şi oricare bun lucru prin aceea se săvîrşeşte. Însă ispiteşte cercînd Domnul Dumnezeu pe om, nu ca şi cum n-ar şti în ce fel este cineva, că ştie inimile omeneşti. Ziditorul nostru, Căruia şi cele nelucrate ale noastre arătate îi sînt, ci ca mai lămurită să fie bunătatea omului şi altora spre folos şi mai mare cunună să i se împletească aceia.

Iar diavolul îl ispiteşte pe om, punîndu-i lui înainte vremelnica dulceaţă a păcatului, ca să-l vîneze pe el ca pe un peşte cu undiţa, ca pe o pasăre cu cuşca, sau cu cursa şi într-o sa stăpînire luîndu-l să-l tragă cu sine în iad în veşnica muncă şi pierzare.

Dumnezeu nu este ispititor al celor răi - zice Sfîntul Apostol Iacob - adică: Nu ispiteşte spre rău (Iac. 1, 13). Şi nimeni ispitindu-se spre rău să nu zică că de la Dumnezeu se ispiteşte, pentru că nu ispiteşte Acela pe nimenea, ci fiecare se ispiteşte de a sa poftă trăgîndu-se şi amăgindu-se. Iar diavolul spre rău ispiteşte; şi nu este altă ispitirea diavolului, fără numai spre păcat, ca ori cu ce păcat să mînie şi să întărească omul pe Dumnezeu şi vrednic să se facă judecăţii şi pedepsei şi să fie părtaş cu dînsul muncilor gheenei.

Dumnezeu nu ispiteşte pe cei răi, nu-i cercă pe cei fărădelege, ci pe cei buni şi credincioşi robi ai Săi. Aşa vorbeşte Sfîntul Clement papa Romei: Omul cel rău nu se ispiteşte de la Dumnezeu. Mărturiseşte la aceasta şi Sfînta Scriptură ceea ce zice: „Precum se ispiteşte în foc argintul şi aurul, aşa inimile celor aleşi de Domnul” (Pilde 17, 3).

Să luăm aminte: Inimile aleşilor, iubiţilor lui Dumnezeu drepti, iar nu ale păcătoşilor celor ce sînt urîţi de Dumnezeu se ispitesc de la Domnul. Iar păcătoşii se pedepsesc numai, sau se muncesc de la Domnul, după cuvîntul Psalmistului: „Multe sînt bătăile păcătosului” (Psalm 31, 11). Iar diavolul prin ale sale ispitiri, nu numai spre cei răi, ci şi spre cei buni năvăleşte, măcar deşi se înfruntează de dînsii adeseori, iar pe cei răi ca pe nişte robi chiar ai săi îi are, care de-a pururea îl ascultă şi fac voia lui.

Dumnezeu ispiteşte iubind pe îmbunătăţitul om, iar diavolul

îl ispitește urîndu-l pe el.

Dumnezeu ispitește pe iubitul robul Său, slobozind spre el oarecare vremelnice scîrbe și întristări, ca să-l curețe pe el de greșeale, de care nimeni nu este slobod. Și ca aurul cel în foc lămurit să-l arate pe el luminos și Cereștilor Vistierii vrednic. Așa grăiește înțelepciunea pentru cei drepti: „Dumnezeu l-a ispitit pe el și l-a aflat Luiși vrednic. Ca aurul în ulcea l-a lămurit și ca pe o jertfă întreagă l-a primit pe el” (Înțelepc. 3, 5). Iar diavolul ispitește pe om, nu ca să-l curețe, ci ca în mai mari spurcăciuni de păcate să-l împingă pe el și urît lui Dumnezeu să-l facă și nevrednic de Cereasca împărăție.

Dumnezeu ispitește ca să mîntuiască; diavolul ispitește ca să piardă.

Dumnezeu celui ispitit de Dînsul cunună îi împletește, iar diavolul celui ispitit de el muncă îi gătește.

A lui Dumnezeu ispitire la început este amară, iar la urmă este dulce, căci dă veșnice îndulciri și de viața ce va să fie se învrednicește. Iar diavoleasca ispitire, la început este dulce ca mierea, dar la puțină vreme numai, și sosește după acea scurtă dulceață amărăciunea cea de fiere veșnică întru nesfîrșitele munci.

Deci alta este Dumnezeiasca ispitire și alta cea diavolească și atîta este de mare deosebirea între acelea pe cît este între dulceață și între amărăciune, între lumină și între întuneric, pe cît sînt de departe răsăriturile de apusuri.

„La un munte înalt”. Muntele în care Dumnezeu poruncea lui Avraam să-și înalțe spre jertfă fiul se numea Moria, care se înțelege „amărăciune” însă sînt și alte tâlcuiri la numele acela. Iar amărăciune s-a numit pentru aceea, că pe el erau multe saduri care creșteau, Aloe și Chinamon la gust amare asemenea mierii unde și Ierusalimul mai pe urmă s-a zidit. Și se despărțește acel munte în trei dealuri și din acelea fiecare își are numirea sa deosebită, întîiul deal Sion, adică: Priveliște pentru înălțime, căci din acela departe se putea vedea. Altul Moria, și al treilea deal este Golgota, adică Locul căpățînii, căci acolo căpățîna lui Adam după Potop de Sem fiul lui Noe cel mai mare s-a îngropat, de care lucru mai înainte am zis, în a zecea sută de ani din mia întîi. Deci acele trei dealuri, uneori cu o numire Sion sau Moria se numeau, iar altele deosebi fiecare. Deci în Sion, după aceea s-a zidit casa și cetatea lui David, în Moria Biserica lui Solomon, iar pe Golgota Hristos s-a răstignit. Și este acel munte de trei dealuri, ca o jumătate de cerc, în care jumătate de cerc mai jos sub munte cetatea Ierusalimului s-a așezat, însă partea muntelui Moriei, în care parte dealul cel ce se cheamă Golgota dinafară de Ierusalim a rămas.

„Pe Isaac a încărcat lemnele”. Fericitul Isaac purtând lemnele pe umerele sale și spre jertfă înălțat era prin închipuirea lui Hristos Mîntuitorul nostru Cel ce avea să-Și poarte Crucea Sa pe Care voia să fie Jertfa lui Dumnezeu Tatăl, pentru păcatele toată lumea. Așa de aceasta Sfîntul Efrem semăluiește „Purtînd Isaac lemnele mergea la munte, ca să se junghie ca un fără de răutate, iar ducînd și Mîntuitorul Crucea mergea la locul Căpățînii ca să Se junghie ca un Mielușel pentru noi. Cuțitu păzindu-l să-mi înțelegi sulița. De jertfelnic cugetînd, să-mi privești locul Căpățînii și despicăturile lemnelor văzîndu-le, să-mi înțelegi Crucea. Și focul văzîndu-l să gîndești a lumii iubire (Așa a iubit Dumnezeu lumea). Vezi Oaia de amîndouă coarnele legată de stejarul ce se cheamă Sabec, vezi și pe Hristos Mielușelul lui Dumnezeu, cu amîndouă mîinile pironit pe Cruce”. Pînă aici Efrem.

Și Augustin grăiește: „Pentru Isaac berbecul, iar pentru noi S-a junghiat Hristos”.

Iar Sfîntul Ambrozie zice: „În locul lui Isaac berbecul, iar în locul Dumnezeirii s-a junghiat Omenirea lui Hristos”. Spun încă Ambrozie și aceasta: Că într-o vreme i s-a descoperit Sfîntului Avraam de Patimile și de moartea Crucii lui Hristos Fiul lui Dumnezeu cea pentru mîntuirea lumii. Și aceasta este ceea ce Domnul în Evanghelie a zis-o către evrei: „Avraam tatăl vostru s-ar fi bucurat ca să vadă ziua Mea și a văzut-o și s-a bucurat” (Ioan 8, 56). A văzut ziua Patimii lui Hristos în ceas acela, în care a junghiat spre jertfă berbecul în locul lui Isaac.

Se unește la aceasta și Sfîntul Efrem zicînd: A arătat lui Avraam Dumnezeul cel Prea Înalt, cum că are și pe singur Un Născut Fiul Său să-L dea pentru toată lumea, ca să mîntuiască neamul omenesc de înșelăciunea diavolească.

„Acum am cunoscut că te temi de Dumnezeu”. Nu ca și cum nu știa mai înainte Domnul temerea de Dumnezeu a lui Avraam. Îi zicea: „Acum am cunoscut-”, ci după obiceiul omenesc, ca se încredințează din ispitirea vreunui lucru, Dumnezeu căt om vorbind, așa îi zicea: Acum am cunoscut, că știa El și mai înainte temerea de Dumnezeu a lui Avraam, ca Cel ce cerceta inimile și rărunchii. Iar noi să luăm aminte: Din ce a ispitit arătat a știut, că Avraam se temea de Dumnezeu? Din aceea că cu rîvnă a ascultat pe Dumnezeul cel ce i-a poruncit ca să-și înalțe spre jertfă fiul. A ascultat fiindcă-L iubea pe Dumnezeu mai mult decît pe fiul, pentru că de n-ar fi iubit pe Dumnezeu mai mult decît pe fiul, n-ar fi făcut-o aceea, încă nu numai că mult îl iubea pe Dumnezeu decît pe fiul, ci și decît pe sine singur, căci necruțîndu-și pe fiul său nu se cruța pe sine pentru că se lipsea de a sa mîngîiere și nădejde, pe care o av

în fiul. Nu-și cruța și pe iubita sa soție Sarra, care avea să plîngă și să se tînguiască și cu nemîngîiată întristare să se rănească pînă la moarte pentru a fiului moarte. Pe toată aceea ce era după trup iubire, cu singur pe sine a defăimat-o pentru dragostea lui Dumnezeu. O chip a adevăratei dragoste Dumnezeiești! Deci cine iubește pe Dumnezeu acela se și teme de El și-L ascultă pe El și nimic din cele vremelnice nu cruță pentru dragostea Lui, nici singur pe sine, gata fiind a pătimi și a muri pentru Dînsul. Precum oarecare față mucenicească către Hristos grăiește: Pe Tine Mirele meu Te iubesc și pe Tine căutîndu-Te mă chinuiesc și mă răstignesc și împreună mor pentru Tine.

Și împotriva a înțelege este: Cine nu iubește pe Dumnezeu, acela nici nu se teme de Dumnezeu, nici nu ascultă de poruncile Lui, nici nu voiește a răbda puțin ceva sau vreo nevointă a arăta pentru Dînsul. Și nu numai pe ale sale bunătăți nu le cruță lui Dumnezeu, ci și pe ale lui Dumnezeu le apucă și pe cele străine le jefuiește. Nu se teme de Dumnezeu fiindcă nu-L iubește pe El.

Va zice cineva: Dragostea și temerea sînt lucruri potrivnice întru sine. Zice Sfîntul Ioan Evanghelistul: „Frica muncă are și cel ce se teme nu este desăvîrșit în dragoste” (I Ioan 4, 18). Și se vede între oameni, că mulți nu-l iubesc pe acela de care se tem, iar mai ales îl și urăsc și se feresc de el fugind ca de la o cumplită fiară. Și iarăși: Unde este adevărata dragoste, acolo este netemere, a grăit tot Evanghelistul: „Frică nu este în dragoste, că dragostea cea desăvîrșită o alungă afară pe frică”. Deci cum în Avraam, dragostea și frica împreună erau? Cum se temea de Dumnezeu pe care-L iubea și cum îl iubea pe Acela de care se temea?

Răspuns: Îndoită este frica, după lume și după Dumnezeu, după trup și după Duh. Frica cea după lume și după trup este frică de rob, fără de voie, iar frica după Dumnezeu cea duhovnicească, este frică firească, slobodă. Deci acea lumească după chip frică nu-l iubește pe acela de care se teme, căci se teme de dînsul pentru vreo răutate și muncă și pedeapsă și măcar de ar și face voia aceluia de care se teme, apoi nu pentru dragoste o face, nici de bunăvoie, ci nevrînd, precum și robul și nevolnicul pentru frica muncilor, ca să nu primească bătaie de la dînsul. Iar acesta care are duhovniceasca frică cea după Dumnezeu, îl iubește pe Acela de care se teme și face voia Celui iubit, de buna sa voie și alegere nu de frică, ci din dragoste, și se teme ca să nu-L mînie în ceva pe Acela pe care-L iubește. Nu de bătaie temîndu-se, ci de păcat și de mîniere, ca să nu se lipsească de dragostea celui iubit, nu în

alt fel, ci ca fiul pe tatăl așa îl iubește împreună și se teme, se teme și-l iubește. Și este aceea o veselie a credinciosului rob al Domnului, ca adică cu iubire să se teamă de Dumnezeuul său precum și Psalmistul grăiește: „Să se veselească inima mea ca să se teamă de Numele Tău” (Psalm 85, 5). Iar ceea ce a zis-o Sfântul Ioan Evanghelistul pentru dragostea desăvârșită, cum că aceea afară izgonește frica, pe aceea Sfântul Dorotei a tâlcuit-o în „Cuvînt pentru Dumnezeiasca frică” grăind așa: Două frici sînt: Una de nou intrată, și una desăvârșită. Deci cea dintîi este a celor ce încep a vieții cu dreaptă credință, iar a doua este a sfinților celor desăvârșiți, care au ajuns în măsura dragostei. Face cineva voia lui Dumnezeu de frica muncilor, acesta încă este de nou începător, că n-o face aceea pentru singur binele, ci pentru frica bătailor. Iar altul face voia lui Dumnezeu, pentru singură dragostea cea către Dumnezeu, iubind-o pe ea firește, pentru ca adică să placă lui Dumnezeu. Acesta știe ce este acest chiar adevărat bine; acesta a cunoscut ce este aceea a fi adevărat cu Dumnezeu; acesta este cel ce are adevărată dragoste, pe care o zice Sfântul Evanghelist, ea este desăvârșită. Și această dragoste îl aduce pe el în cea desăvârșită frică, că se teme unul ca acesta și păzește voia lui Dumnezeu nu încă pentru bătaie, nu încă pentru ca să nu se mai muncească, ci precum am zis, gustînd din singură dulceața aceea adică a fi el Dumnezeu, se teme ca să nu cadă din aceea, se teme ca să nu se lipsească de ea. Deci această desăvârșită frică, care din dragostea aceasta se face, o izgonește afară pe frica cea de nou intrată și pentru aceasta grăiește, că dragostea cea desăvârșită afară o izgonește pe frică. Și nu se poate veni în frica cea desăvârșită numai prin cea de nou intrată frică. Pentru că trei sînt chipurile - precum zice Grigorie de Nazianz - prin care putem a plăcea lui Dumnezeu: ori temîndu-ne de munci, îi bineplăcem și sîntem în rînduială robului; sau dobînda cea din plată urmărind-o, pentru folosul nostru împlinim cele poruncite și ne asemănăm năimiților; sau pentru singur binele acela (ca adică să plăcem lui Dumnezeu) și sîntem în rînduiala fiului. Că fiul cînd își vine întru pricepere face voia tatălui său, nu temîndu-se de bătaia tatălui lui nici pentru ca să ia plată de la dînsul, ci iubindu-l pe el păzește acea singură dragoste firească spre dînsul și cinstea părintească și se nădăjduiește că toate averile tatălui ale sale sînt. Unul ca acesta se învrednicește a auzi: „De acum nu mai ești rob, ci fiu și moștenitor lui Dumnezeu prin Iisus Hristos” (Galat. 4, 7). Unul ca acesta nu se mai teme - precum am zis - de Dumnezeu, după acea de nou intrată frică, ci îl iubește, precum grăiește Sfântul Antonie cel Mare: „Eu nu mă mai tem

de Dumnezeu, ci îl iubesc pe El". Și Domnul i-a grăit lui Avraam, după ce l-a adus el pe fiul său: Acum am cunoscut că te temi de Dumnezeu, aceasta înseamnă cea desăvârșită frică, care se face din dragoste. Așa Sfântul Dorotei, și iarăși întru același cuvânt puțin mai jos zice: „Cea desăvârșită frică este a sfinților, care nu încă de frica muncilor, sau ca să ia plată fac Voia lui Dumnezeu, ci iubindu-L, precum de multe ori am zis, temându-se să facă ceva, afară de voia celui iubit. Și pentru aceasta zice: Dragostea afară o izgonește pe frică, pentru că încă nu mai fac de frică, ci din dragoste și din dragoste se tem". Până aici Sfântul Dorotei.

„Îți voi înmulți sămînța ta ca stelele și ca nisipul". Cu stelele și cu nisipul a asemănat Dumnezeu seminția lui Avraam ceea ce avea să se înmulțească, nu numai adevărind că fără de număr va să fie, precum stelele și nisipul este nenumărat, ci (după semuirea Sfântului Isidor Pelusiotul) și osebire între dînșii în viețile lor arătînd, cum că aveau să fie între dînșii unii cu viață cerească, ca stelele, iar alții pămîntoși ca nisipul. Cei buni, dreptii adică stelele, care de Dumnezeu prin bunătățile lor s-au apropiat, iar cei răi și păcătoși aceia nisip sînt, ale căror suflete s-au lipit de pămînt, pe cele pămîntești desfătări căutîndu-le și întru vremelnicele griji mintea lor afundîndu-și. Cei înțelepți și cunoscători aceia-s stele, cei tîmpi și nebuni aceia-s nisip. Cei înalți cu cinstea și cu slava și aceia se aseamănă cu stelele, că așa și titlurile a se scrie s-a obișnuit: „Luminosul" și „Prea luminatul" și „Prea strălucitul", iar poporul simplu cu nisipul este asemenea, că precum nisipul cu picioarele este călcat, așa săracii și scăpătații de cei bogați și puternici sînt strîmtorați. Care lucru după aceea și Sfântul Apostol Iacob l-a arătat zicînd: „Oare nu bogații vă silesc pe voi și aceia vă trag la judecăți? Oare nu aceia hulesc cel bun nume, care s-a chemat spre voi?" (Iacob 2, 6-7). Iar mai ales sfinții cei ce aveau să fie în seminția lui Avraam, asemenea stelelor (stele) mai înainte s-au numit de Dumnezeu, care singuri prin dumnezeiasca plăcere au strălucit și pe alții i-au luminat în noaptea vieții acesteia, povățuindu-i pe ei la calea mîntuirii, iar cei ce aveau să fie fărădelege, necurații, care s-au depărtat de la Dumnezeu și L-au mîniat pe El, aceia s-au numit nisip. Cei ce aveau să primească pe Mesia cel făgăduit, Hristos Mîntuitorul nostru și să creadă în El, aceia stele cerești mai înainte s-au numit, ca cei ce s-au învrednicit la Cer cu stelele, iar cei ce nu avură a primi pe cel de la Dumnezeu Tatăl, vrea să-L trimită la ei pe Dumnezeiescul Fiu spre mîntuirea a toată lumea și nu numai nu avură a crede în El, ci și a-L batjocori și a-L ucide pe El, aceia cu drept nisip s-au numit, vrednici de

călcare și de scuipare. Și precum nisipul cel ce de vînt se spulberă de pe fața pămîntului, așa acum jidovii seminția lui Avraam fiind, vrăjmașii lui Hristos Dumnezeu nostru de mînia lui Dumnezeu pe fața pămîntului presărați și risipiți sînt, pînă ce toți în ziua cea de apoi se vor tulbura în prăpastia iadului.

Viața Sarrei a fost ani 127 și a murit în Hebron în pămîntul Canaan (Fac. 23, 1) și a plîns după ea Avraam, iar mai ales fiul ei Isaac după maica sa nemîngîiat se tînguia. Apoi nevrînd Avraam să îngroape trupul ei în mormîntul închinătorilor de idoli, măcar deși nu-i opreau locuitorii cei de acolo, ci mai ales îi și ziceau: Ascultă-ne pe noi, stăpîne, tu între noi ca un împărat de Dumnezeu te-ai trimis, în cinstitele noastre mormînturi îngroapă-ți morții tăi pentru că nimeni dintre noi nu-și va apăra mormîntul său dinspre mortul tău. Însă Avraam n-a voit ca trupul binecredincioasei lui femei să fie aproape de trupurile acelor oameni, care întru necurăția idolească trăind au murit. Pentru aceea a cumpărat de la Efron Heteul, lîngă ceilalți fii ai lui Heteu o peșteră îndoită, cu patru sute de didrahme argint curat ca să-i fie lui gropniță a sa și nimeni din cei necurați să nu voiască a avea acolo parte spre îngroparea morților săi, ci numai ale dreptcredincioșilor și trupurile dreptilor să se îngroape acolo. Iar peștera aceea spre Mamvri, nu departe de stejarul acela, la care i s-a arătat lui Avraam Sfînta Treime. Se cheamă peștera îndoită, căci înlăuntru în ea erau două peșteri, una spre îngroparea trupurilor bărbătești, iar alta a celor femeiești, iar în acea peșteră nimeni n-a mai fost îngropat mai înainte de îngroparea Sarrei. Deci acolo a îngropat Avraam cu cinste trupul iubitei soției sale Sarra și el mai pe urmă acolo îngropat a fost și Isaac și Rebeca și Iacob și Lia.

Nemernicind dreptul Avraam în pămîntul cel de Dumnezeu făgăduit lui și seminției lui, nu avea loc chiar al său, precum de aceasta și Sfîntul întîi Mucenic Ștefan a zis către evrei; A mutat Dumnezeu pe Avraam în pămîntul acesta în care voi acum locuiți și nu i-a dat lui moștenire într-însul nici un pas de picior. Nici nu se grija dreptul de aceasta, ca să aibă el loc al său de petrecere, ci trecea din loc în loc, din țară în țară, din cetate în cetate printre oameni străini în pămînt străin și nemernic locuind, îndestulîndu-se cu singură purtarea de grijă a lui Dumnezeu cea pentru sine. Iar cînd îi era lui nevoie de îngropare, ca să-și îngroape pe mortul său, n-a voit spre aceea pămînt străin, ci cu preț și l-a cumpărat sieși ca să-i fie lui chiar al său loc, în care Sarra și singur el și fiii lui să se îngroape.

Iar noi de aici putem să știm acestea două, cum că toată

viața noastră străinătate ne este, iar mormîntul ne este moșia și moștenire a trupului nostru și cum că toate cele ce le avem în viața aceasta streine sînt, numai singur mormîntul este al nostru în care putrezim.

Nemernicie este vremelnica viața noastră, nu numai pentru aceea fiindcă omul trece din loc în loc, nu toți la același loc locuiesc și îmbătrînesc la care s-au născut. Unul s-a născut la răsărit și locuiește la apus, altul la apus s-a născut și trăiește la răsărit, ci și pentru aceea s-a numit viața străinătate, deoarece nu fiecare stă la un loc în zilele sale, ci neîncetat curge și se schimbă din pruncie în copilărie, din copilărie în vîrsta de tînăr, apoi se face bărbat desăvîrșit, după aceea îmbătrînește și se învechește și nu este nici un ceas în care ar sta din curgerea sa viața noastră, măcar de s-ar și părea că stă și soarele pe cer, care în ochii noștri se vede că ar sta, însă aleargă neîncetat cu repede alergare ca o săgeată slobozită din arcul cel încordat și în 24 de ceasuri atît de mare crug ceresc înconjură. De asemenea viața omenească se pare că stă, dar nu stă, ci curge neîncetat. Și nu i se întîmpla ei cîndva ceea ce i s-a întîmplat soarelui în zilele lui Isus Navi, a stat soarele în mijlocul cerului și nu s-a grăbit a merge la apus spre desăvîrșirea unei zile, adică; Pe cît este o zi întreagă, atîta a stătut nemișcat soarele la un loc, și a fost ziua aceea ca două zile. Iar viața omenească nici o cîrtă de vreme (nici o clipeală a ochiului) nu știe să stea, ci aleargă degrab, noi nesimțind, degrab că întru puțin se arată și apoi se stinge ca și streinul cel ce trece pe o cale înainte, întru puțin se vede și îndată departe se duce și de la ochi se ia (Iacov, 4). Încă și pentru aceasta străinătate este viața noastră că-i nestatornică cu nenorocirea sa, astăzi este omul bogat, mîine sărac, astăzi se bucură, mîine plînge, astăzi este cinstit, mîine necinstit. și precum streinul cel călător trece cetăți, sate, munți, văi, dumbrăvi și la toate caută, măcar de sînt și prea frumoase la vedere, ci puțin privindu-le, merge alături, așa viața noastră le trece pe toate cele frumoase și bine norocite în lumea aceasta, măcar deși a întîrzia întrînsele și a le stăpîni și a se îndulci de ele s-ar părea lui, iar acum acelea și cît degrab trec, le arată în înțelepciunea lui Solomon, cei ce cu tînguire grăiesc: „Ce ne-a folosit pe noi mîndria sau bogăția cea cu îngîmfare ce ne-a dat nouă?” (Înțelep. 5,8). Au trecut toate acelea ca umbra și ca o veste trecătoare și ca corabia ceea ce trece valurile mărilor la a cărei trecere nu se pot afla urmele și ca pasărea ceea ce zboară prin văzduh, la a cărei cale nici un semn nu se află, și ca săgeata cea slobozită la locul cel de țintă, așa străinătate este viața noastră. Drept aceea și David

către Dumnezeu rugându-se pentru sine zice: „Nemernic sînt eu la Tine și străin ca și toți părinții mei” (Psalm 38,17). Deci bine ne sfătuiește Sfîntul Apostol Petru; „Iubiților, rogu-vă ca pe niște nemernici și străini, să vă feriți de trupestile pofte, care se luptă asupra sufletului” (I Petru 2,11). Deci unde este moșia muritorului om, și care îi este moștenirea? Moșia omului (grăiesc după trup, iar nu după duh) este mormîntul, pămîntul și țărîna, fiindcă de acolo cu trupul am ieșit, deci aceea și moșie este a trupului nostru și la aceea ne întoarcem cu Judecata lui Dumnezeu Cel ce a zis: „Pămînt ești și în pămînt vei merge” (Fac. 3,19). Și precum sufletul de la Dumnezeu dîndu-se omului, după ieșirea sa din trup, la Dumnezeu ca la un tată, iar la cer ca la patria sa (de a fi drept) se întoarce, așa trupul cel din pămînt născut, la pămînt ca la maica sa se duce. Drept aceea și Ioan Evanghelistul intrînd în mormîntul cel săpat luiși, a zis către ucenicii săi: „Trăgînd pămîntul, maica mea, acoperiți-mă” (Sept. 26). Și dacă sfîntul cel atîta de mare știa a fi moșie trupului său pămîntul, numindu-l pe el maica sa, apoi noi păcătoșii ce să zicem? Oare nu la aceeași maică vom merge? Oare nu în pămînt și în mormînt, ca întru moșia cea chiar a noastră ne vom întoarce? Și ce vom moșteni acolo? Nu alta, ci numai putrezirea cea cu totul și viermi, precum scrie Sirah: „Cînd moare omul moștenește jivini și fiare și viermi” (Sirah 10). Fiare numește pe cele multe feluri de insecte și viermi.

Iar fiindcă viața noastră străinătate este și mormîntul moșia trupului, deci toate cele ce le avem în viața aceasta străine sînt, numai singur mormîntul este al nostru, precum și lui Avraam în pămîntul Canaan ca un străin și nemernic locuind, toate străine îi erau. Străine cetățile, străine satele, străine țarinile și dumbrăvile și toate pămînturile acelea străine, numai chiar a lui era peștera spre îngroparea morților săi cumpărată. Străinul om în depărtată țară locuind și călătorind, nici un loc nu zice că este al său, măcar deși undeva s-ar odihni, nici o casă nu o numește casa sa, măcar deși în vreuna i s-ar întîmpla a rămînea, și măcar de ar vedea vreo bogăție nu zice a mea este aceea, ci străină. Și mai mult ceva nu poartă, ci numai haina cea de nevoie și o mică bucată de pîine cît să-i ajungă spre hrana de ziuă și o singură dorire are: ca să ajungă degrab unde călătorește. Întru nemernicia vieții noastre, de avem vreun loc, apoi la o vreme este. Ori casă de avem și aceea la o vreme. Ori de sînt la noi oarecare averi, toate sînt vremelnice deci nu sînt ale noastre, fiindcă la o vreme se întîmplă la noi și de vreme se iau și în mîini străine trec. Iar nouă (de am vieții după Dumnezeu) ne-ar ajunge hrana cea de peste zi și cele de nevoie haine, dorind să ajungem viața ce va să fie cu Hristos.

S-au obișnuit oamenii ca multe în lumea aceasta să-și câștige loruși și toți se griesc ca să aibă a lor casă, a lor avere, a lor adunare și toate orice dobîndesc ale lor pe acelea le numesc. Însă nu cu adevărat ale tale sînt omule! Acelea ce le-ai dobîndit ție, toate sînt străine, fiindcă cu tine nu vor petrece în veci, ci degrab în mîinile altora vor intra și nici nu știi cine le va lua după tine. Casă ai, oare vei petrece în ea în veci? Oare nu te vor izgoni pe tine viu, oare nu te vor scoate pe tine din casa ta mort și în pămînt oare nu te vor ascunde? Sau averi oarecare de ai, sate, moșii, vii, oare mult le vei stăpîni pe ele? Oare nu le va lua cineva mai puternic decît tine? Sau și singur oare nu le vei lăsa în mormînt sălășluindu-te? Aur, argint și multe lucruri de mult preț ai, oare încredințat ești că de acelea niciodată nu te vei lipsi? Dar nu ți le vor fura hoții, nu ți le vor răpi tâlharii, nu ți le va arde focul, nu le va îneca apa? Să fie și așa, ca toate acelea întregi să-ți fie, însă îți va veni ceasul în care sosindu-ți moartea toate acestea vor pieri, iar tu te vei duce de toate lipsit, gol, singure cele de îngropare avîndu-ți. Deoarece cînd moare omul, oare nu le lasă pe toate, oare se va coborî cu dînsul slava lui? „Adormit-a cu somn tare și nimic n-au aflat toți bărbații bogăției în mîinile lor, lăsa-vor străinilor bogăția lor” zice Psalmistul. Deci toate cele ce sînt aici nu-s ale noastre, ci străine.

Vei zice: Ale mele sînt pînă ce sînt viu, sau măcar pînă ce le am pe ele. Iar eu îți zic: Că și în singură acea vreme în care îți stăpînești averile tale, nu sînt chiar ale tale, fiindcă nu din a ta fire sînt, nu te-ai născut cu acelea, nu le-ai scos pe ele din pîntecele maicii tale, ci toate împrumutate sînt și nu vor petrece cu tine, fără numai pînă la o vreme. Haina ta de este de lînă apoi ai împrumutat-o de la oi; de este de mătase, aceea ai împrumutat-o de la vierme de India, care se cheamă mătăsar; cămașa ta este împrumutată de la in, sau de la alte oarecare ierburi; încălțămintele tale sînt împrumutate de la pieile dobitocești; aurul și argintul sînt împrumutate din sînurile pămîntului, încă multe și din nedreapta dobîndă le ai. Iar cele ce din jafuri și din răpiri și din străine osteneli le dobîndești, pe acelea nici nu ți se cade să le ai ale tale, căci străine sînt, iar nu ale tale; tot gol ai ieșit din pîntecele maicii tale, gol te vei și duce. Al tău chiar ce este? Mormîntul singur oriunde te vei îngropa, acela este al tău loc, aceea este casa ta, grăind Psalmistul: „Mormînturile lor casele lor în veac” (Psalm 48,10). Întru acea casă vei petrece neieșind pînă la glasul Arhanghelului și pînă la trîmbița cea de apoi, nimeni nu te va izgoni de acolo, nimeni nu-ți va pizmui averea ta putrejunea ce o vei avea acolo, nimeni nu-ți va răpi viermii tăi, care îți vor

mînca trupul tău. Nimeni nu-ți va zice: A mea este acea jivină, care din mormîntul tău se trage, ci chiar a ta este nu-i străină, nici de obște cu cineva. Deci mormîntul ne este al nostru loc, iar celelalte nu-s ale noastre, că nimic n-am adus în lumea aceasta și nimic nu vom duce de aici. Iar de este așa, deci datori sîntem ca pururea să gîndim de al nostru loc, de a noastră moșie, de mormînt, datori sîntem - zic - ca pururea să ne aducem aminte de moarte. Și precum dreptul Avraam și-a cumpărat luiși cu preț gropnița, așa nouă să ne fie prin lucruri bune a o cumpăra aceea, adică, ca să putem cu Milostivirea lui Dumnezeu să cîștigăm sfîrșit creștinesc, moarte cinstită, mutarea dreptului. Și oare voiește ca să cîștige cineva un sfîrșit ca acesta? Acela mai înainte de moartea sa cea firească și trupească, să moară păcatului cu moartea cea duhovnicească și să-și îngroape mintea sa în peștera cea îndoită: în Coasta cea împunsă pe Crucea lui Hristos și întru al său însuși mormînt. Adică: să-și aducă aminte de-a pururea de Patima lui Hristos cea de voie pentru noi și de moartea Crucii Lui, și să-și poarte pururea în mintea sa moartea sa neuitată. Moartea acestuia va fi înaintea Domnului cinstită și sfîrșitul fericirii.

Venind Isaac în vîrsta bărbatului desăvîrșit și acum de 40 de ani fiind de la naștere, dreptul tată Avraam vrînd să-l însoțească cu nuntă, n-a vrut să-i ia lui mireasă din fiicele cananeiești, fiindcă vedea năravurile acelor oameni și viața cea fărădelege a lor. Deci a trimis o slugă a sa credincioasă la Haran în casa fratelui său Nahor, a cărei soție era Milca, fiica lui Haran sora lui Lot și a Sarei, care i-a născut lui Nahor un fiu Batuil, iar Batuil a născut o fiică Rebeca și un fiu Laban. Deci pe acea copilă Rebeca, fiica lui Batuil, sora lui Laban și nepoata lui Nahor a luat-o lui Isaac fiului său soție, încă și el și-a luat după moartea Sarrei femeie lui pe Hettura cu numele. Pentru că Domnul cel Atotputernic vrînd să înmulțească roada robului Său a înnoit în el cu minune puterea nașterii de fii la bătrînețele lui și a născut cu Hettura fii, care în vîrstă fiind i-a îndestulat cu daruri și i-a trimis de la sine, ca să nu moștenească cu fiul Isaac. Apoi a murit la bătrînețe unse, trăind ani 175. Și s-a îngropat de fiii săi Isaac și Ismail în peștera cea îndoită unde și dreapta Sarra era îngropată.

Hettura, pe care după moartea Sarrei a luat-o Avraam luiși femeie, unii o socotesc a fi Agar, care i-a fost țiitoare, pe care o depărtase cu fiul ei Ismail, vie fiind Sarra, iar murind aceea, iarăși ca și cum pe țiitoarea Agar a adus-o la sine și a luat-o femeie legiuită și ca și cum aceea Hettura se numea, dar aceasta nu se arată în Sfînta Scriptură.

După numărarea anilor se arată că Avraam n-a murit pînă ce și-a văzut pe nepoții săi cei din Isaac născuți, Iacob și Isav. Avraam a născut pe Isaac fiind de 100 de ani și a trăit de toți anii 175, Isaac 40 de ani avînd s-a însurat cu Rebecca, deci era atunci Avraam de la nașterea sa de 140 de ani. Isaac a născut pe Iacob și pe Isav la 60 de ani ai vieții sale, deci era atunci Avraam de 160 de ani. Apoi încă rămîn 15 ani ai vieții lui Avraam pînă la împlinirea celor 175 de ani ai vieții lui. Deci Avraam a ajuns nu numai nașterea nepoților săi, ci și copilărească creșterea lor pînă la 15 ani și se mîngîia de ei iar mai ales se veselea cu Duhu de Iacob, proorocește mai înainte văzînd pe Mesia Hristos Mîntuitorul lumii, Cel ce avea să iasă din seminția lui Iacob. Și se crede că și Dumnezeiasca cunoștință învăța Avraam pe nepoții săi în anii lor copilărești. Iar de vreme ce în Biblie sfîrșitul lui Avraam mai înainte de nașterea lui Iacob și a lui Isav s-a pus, deci și noi Bibliilor urmăm.

A binecuvîntat Dumnezeu pe Isaac fiul lui Avraam (Fac. 25) cu toată îndestularea pămînteștilor bunătăți, una numai îi era lui mîhnirea: că femeia lui Rebecca nu năștea. Și se ruga Isaac pentru femeia lui către Dumnezeu ca să-i dezlege nerodirea ei. Că măcar deși făgăduise Dumnezeu lui Avraam ca să-i înmulțească acea sămînță a lui din Isaac din care era să iasă Mesia cel așteptat, însă trebuia ca dăruirea cea făgăduită să se primească prin rugăciune. Deci 20 de ani (precum și Sfîntul Gură de Aur spune) s-a rugat Isaac lui Dumnezeu ca să i se dea Rebeccăi naștere de fii și și-a cîștigat cererea. Că l-a ascultat Dumnezeu și a zămislit în pîntece Rebecca doi și apropiindu-se vremea nașterii, săltară într-însa pruncii, ca și cum luptîndu-se între sineși și unul pe altul înghesuindu-l, ca și cum unul pe altul din pîntecele maicii a întrece voind. Apoi se minuna Rebecca zicînd întru sine: Ce este aceasta, și ce va fi din aceasta? Și l-a întrebat pe Domnul Dumnezeu prin osîrdnică rugăciune de aceasta și i-a arătat ei Domnul prin îngerul Său zicîndu-i: Două neamuri sînt în pîntecele tău și două popoare din pîntecele tău vor ieși și unul îl va birui pe celălalt și cel mai mare va sluji celui mic. Această descoperire Dumnezeiască n-a spus-o bărbatului său Rebecca, ci aștepta împlinirea cuvintelor lui Dumnezeu. Iar cînd s-au apropiat zilele ca să se nască de gemene erau cei ce se nășteau.

Deci a ieșit fiul cel întîi roșu și tot păros, apoi a ieșit celălalt fiu, a cărui mînă se ținea de călcîiul celui dintîi, ca și cum oprind pe cel ce-l întrecea. Deci tatăl a pus numele celui dintîi Isav (că al tatălui era acel lucru, ca adică să pună nume fiilor săi) iar Isav pentru aceea l-a numit fiindcă păros era pruncul,

ca un bărbat desăvârșit, pentru că Isav desăvârșit se cheamă. Dar încă și alt nume i-a adus lui Edom, adică galben, căci roșu era. Este încă și altă tâlcuire la numele acela, vezi în Canonul cel mare al lui Andrei Criteanul în peasna 4. Căci celuilalt prunc i-a pus numele Iacob, adică împiedicător sau țiitor de călcâi.

Și era în vremea aceea Isaac de la nașterea lui 60 de ani. Apoi venind în vîrstă amîndoi fiii lui Isaac, se făcu Isav vînător și plugar, iar Iacob petrecea în casă slujind părinților cu blîndețe și cu simplitatea inimii lui, precum zice de dînsul Scriptura: Era om neviclean în casă. Iar evreii zic, că pentru aceea locuia Iacob în casă, de vreme ce se nevoia la învățătură, pentru că atunci după a lor spunere, ieșise învățătura de la Melchisedec, care (și pe Avraam) îl învățase a cunoaște pe Unul Dumnezeu Ziditorul a toată făptura și a-L iubi și a se teme de El și mai bine a-i plăcea Lui cu lucruri bune și cu viață dreaptă. Deci întru aceea învățîndu-se Iacob petrecea în casă și iubea Isaac pe Isav, căci vînatul aceluia era mîncarea lui, iar Rebecca iubea pe Iacob - una, văzîndu-i bunul obicei, blîndețele, liniștea, ascultarea; alta, știind Dumnezeiasca bunăvoință de el, că plăcut și primit lui Dumnezeu este și că voiește Dumnezeu să-l mărească pe el cu cinstea peste Isav, iar mai ales prin Proorocesc grai și Duh, după descoperirea lui Dumnezeu, mai înainte vedea că din seminția aceluia avea să iasă preaiubitul a toată lumea Iubitorul Hristos. Pentru aceea îl iubea pe Iacob ca o proorociță fiind și lui îi poftea întîietatea și din dragostea cea către el i-a spus lui descoperirea ceea ce de la Dumnezeu i se făcuse ei pentru dînsul și i-a poruncit să păzească acea taină, precum și ea o păzea. Iar Iacob auzind-o aceasta de la mama sa, a început a avea mare dragoste către Dumnezeu și a-l sluji Lui cu osîrdie, rugîndu-se către Dînsul cu căldură și cu totul se sîrguia ca să-i placă Lui.

Iar în oarecare vreme, Iacob și-a fiert luiși o fiertură (lînte) și a venit Isav de la cîmp ostenit și flămînd și a zis către Iacob: Să mă hrănești cu fiertura aceasta ca să mă întăresc și i-a zis Iacob lui: Dă-mi dar mie întîietatea aceasta a ta. Și i-a zis Isav: Eu mor de osteneală și de foame de ce-mi este mie întîietatea aceasta, ce cîștig îmi este mie din ea? Și i-a zis Iacob: Jură-te mie astăzi că-mi dai întîietatea. Și i s-a jurat Isav și i-a dat dreptul de întîi născut lui Iacob. Iar Iacob i-a dat lui pîine și lînte fiartă. Apoi Isav a mîncat și a băut și sculîndu-se s-a dus, întru nimic socotindu-și lui întîietatea pe care pentru o mîncare a vîndut-o fratelui său.

Ce putere și întîietate era și cinste în neamurile cele vechi? Să știm: întîi: Cel dintîi fiu era după tatăl, ca un tată fraților

săi, căruia ca unui tată i se închinau frații datori fiind. Care lucru se arată din cuvintele lui Isaac cele către Iacob (în locul lui Isav) într-o binecuvântare grăite: Să fii stăpîn fratelui tău, ca să se închine ție fiii tatălui tău. (La cei vechi era obiceiul ca pe nepoți să-i numească fii).

A doua: Aceea era la cei întîi născuți puterea, ca după tată împărțindu-se averile cele ce erau între fii, toți cîte o parte ce li se împărțea lor, datori erau a-și lua asupra lor, iar cel întîi născut se cădea să ia două părți, care lucru arătat este din Deuteronom 21,17 unde se poruncește, ca tatăl să dea celui întîi născut al său îndoit din toate averile ce le avea, că acela este începătura fiilor săi.

A treia: Aceasta era cinstea celui întîi născut (după potop începîndu-se) că fiul cel dintîi născut era jertfitor, adică Preot de casă. Precum după aceea a și zis Domnul Dumnezeu către Moisi: Sfințește-Mi Mie pe tot cel dintîi născut, care a deschis pîntecele maicii sale, ca să-mi fie Mie, adică: Ca despărțit să-Mi fie Mie în slujba jertfirii (Levitic 13,1). Și iarăși a zis în Numeri: (3,13); Mi-am sfințit Mie pe tot cel întîi născut întru Israil. Deci cu acest fel de lege aducea întîiul născut Jertfe lui Dumnezeu, pentru toată casa tatălui său. Și-i era acela deosebită haina cea de jertfit. Spun rabinii evrei cum că Iacob cumpărîndu-și de la Isav întîieciunea, a luat și haina cea de jertfit, întru care după aceea l-a îmbrăcat maica sa Rebecca, cînd a furat Iacob binecuvîntarea tatălui său. Deci această cinste era de demult a celor întîi născuți, ca adică prin aducerea jertfei să slujească lui Dumnezeu. Iar cînd a voit Dumnezeu ca să despartă deosebit Preoția și a ales la aceea seminția lui Levi, cea înainte aleasă de Iacob, după lepădarea lui Ruben întîiul născut al lui Iacob, pentru pricina care se va zice pe urmă, atunci a zis către Moisi: „Iată Eu am luat pe Leviți dintre fiii lui Israil, în locul a tot întîiul născut ce deschide pîntecele maicii sale” (Numeri 3, 12). Cu aceeași lege și în seminția lui Levi, după Arhieriei cel întîi fiu lua arhieria, precum după Aaron a luat arhierescul loc Eleazar întîiul născut al lui. Mai ales de aceea era întîieciunea mare, că tatăl murind, întîi binecuvînta pe cel întîi născut al său cu osebă și mai aleasă binecuvîntare decît pe ceilalți copii ai săi. Și se împlinea acea binecuvîntare părintească spre cei întîi născuți cu singur lucrul, precum s-a împlinit a lui Isaac spre Iacob. O cinste ca aceasta a întîieciunii, nebunul Isav a vîndut-o lui Iacob pe o mîncare și s-a lipsit de începătorie, de jertfit și de cea mai mare binecuvîntare părintească.

Iar Isav a fost chip fiecăruia din noi păcătoșii, că precum acela pentru puțină hrană și-a vîndut cinstea cea mare a

întîietății, așa tot omul păcătos pentru cea mică și scurtă dulceață a păcatului, vinde pe cea negrăită și nesfîrșită dulceață a împărăției cerului.

Întrebare: Iacob cumpărînd de la Isav întîieciunea, lucrul acela atît de cinstit și de sfînt, oare n-a greșit cu păcatul cumpărării de cele sfinte (mai ales zicînd cu simonia)?

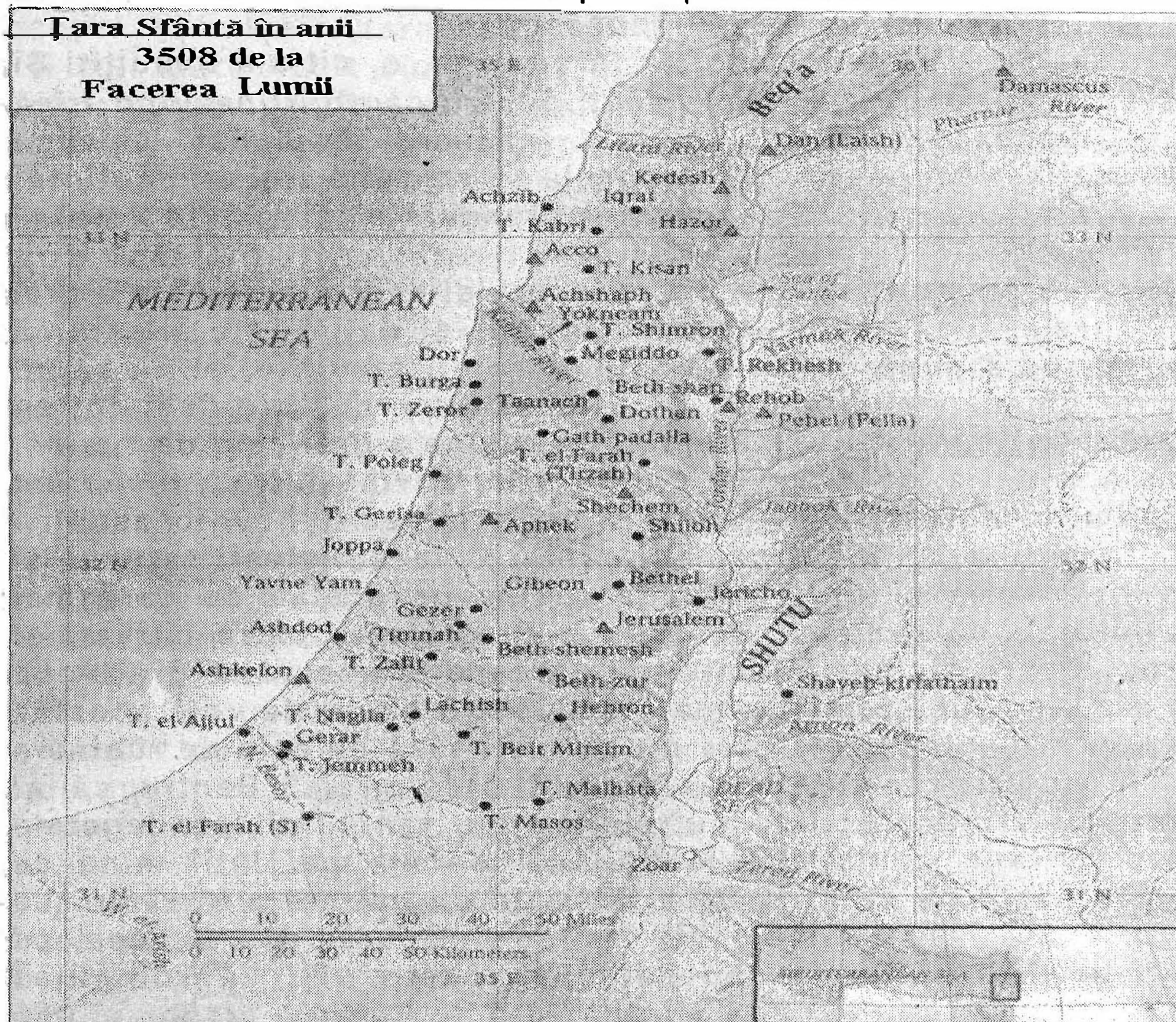
Răspuns: N-a greșit, fiindcă nu ca pe o străină a cumpărat-o, ci chiar pe a sa, adică pe cea înainte răpită și-a răscumpărat-o luiși înapoi, căci în pîntecele de maică la întîieciune era el înainte ales de la Dumnezeu și înainte hotărît precum grăiește Sfîntul Apostol Pavel: încă nenăscîndu-se ei, nici făcînd ceva bine sau ceva rău, ca cea după alegere hotărîre a lui Dumnezeu, să fie nu din lucruri, ci de la Cel ce cheamă, i s-a zis ei {adică Rebeccăi) că cel mai mare va sluji celui mai mic precum s-a scris: „Pe Iacob l-am iubit și pe Isav l-am urît” (Rom. 11). La care apostolice cuvinte, Sfîntul Gură de Aur scriind tîlcurile grăiește: „Măcar deși încă nenăscîndu-se acesta adică (Iacob) cinstit era, iar acela (Isav) osîndit. Pentru că acest lucru este al înainte-cunoștinței, ca adică și din singure durerile (maicii) să-i aleagă, ca să se arate Dumnezeiasca alegere, care după înainte hotărîre și după înainte cunoștință s-a făcut”. Iar Sfîntul Ambrozie, de lupta lui Iacob cu Isav în pîntecele maicii spune că de asemenea a fost cu săltarea lui Ioan Botezătorul în pîntecele maicii lui și la fel Iacob, ca și mai pe urmă Ioan, în pîntecele de maică s-a sfințit (Despre Credință, Cartea 4). Și ieșind Isav înainte din pîntecele de maică Iacob îl ținea de călcîiul lui, ca și cum nelăsîndu-l pe acela să iasă înaintea sa. Deci înainte ales de Dumnezeu și sfințit din pîntecele maicii, Iacob întru întîieciune fiind, n-a greșit cu cumpărarea de cele sfinte, cumpărîndu-și luiși de la Isav întîieciunea, că nu prea străină a cumpărat-o, ci chiar pe a sa a răscumpărat-o pe care înainte i-o răpise Isav în pîntecele cel de maică.

Faptele anilor de la mia a treia și suta a șasea

(De la anul 3500 la anul 3600 de la Zidirea lumii)

Istoria Bisericească: în zilele dreptului Isaac a fost foamete pe pămînt precum și mai înainte în anii lui Avraam. Și voia Isaac să se ducă în Egipt, după cum și tatăl lui mai înainte în vremea foametei s-a dus acolo. Și i s-a arătat lui Domnul Dumnezeu poruncindu-i a nu se duce acolo în Egipt, ci să se așeze în pămîntul pe care îl va arăta lui și i-a făgăduit că va fi cu dînsul și-l va binecuvînta pe el și-i va înmulți sămînța lui c

stelele cerului, și toate acele părți care se numesc ale lui Canaan și ale Palestinei le va da seminției lui, după cum s-a jurat lui Avraam tatălui lui. Deci Isaac prin porunca lui Dumnezeu a mers în Gherara la Abimelec, nu la acela la care a fost tatăl său Avraam, ci la moștenitorul lui, pentru că acela era mai înainte de nașterea lui Isaac, iar acesta în suta de ani a vieții lui Isaac, după cum mai pe urmă se va arăta. Acolo Isaac a făcut aceea pe care și tatăl mai înainte a făcut-o, că temîndu-se de cei răi oameni a numit-o pe soția sa sora lui.



Iar Abimelec înștiințîndu-se bine cum că Rebecca nu soră, ci soția lui Isaac este, l-a înfruntat pe el și i-a zis lui: Ce ai făcut nouă aceasta, că puțin de nu era să fie cineva din neamul meu cu soția ta și ai fi pus asupra noastră sminteală. Și a poruncit Abimelec poporului său zicînd: Orișicine se va atinge de acest bărbat, sau de soția lui, vinovat va fi morții.

„Ai fi pus asupra noastră (sminteală) tot păcatul”. În tălmăcirea lui Ieronim așa scrie: „Ai adus asupra noastră”. Asemenea sînt aceste cuvinte cu ale lui Abimelec celui mai dinainte, care i-a

zis lui Avraam pentru Sarra: Ce ai făcut aceasta nouă? Oare întru ceva ți-am greșit ție, ca să pui asupra mea și asupra împărăției mele păcat foarte mare? Iar noi să luăm aminte la aceasta: Cum că și păgînii fiind închinători de idoli, măcar deși curveau și curvia n-o socoteau loruși întru păcat și prin aceasta se spurcau pe sineși fără de înfrînare, însă celor ce cu preacurvia se atingeau de femeie străină, știau că mare păcat este și-i face mare strîmbătate celui de aproape întru însoțirea lui și cu poruncă de moarte îl îngrozea pe poporul său, ca la acest fel de păcat să nu îndrăznească

Iar acum între creștini acea fărădelege, o, cît s-a înmulțit! Și de-abia se socotește întru păcat, pentru că mulți neavînd frica lui Dumnezeu, fără de nici o înfrînare s-au dat la acea necurăție, deci pentru unii ca aceia să se pună aici o socotință: Anume cît de mare este păcatul preacurviei și la cîte rele se face pricinuitor?

Pentru păcatul curviei și a preacurviei deși rușine este a grăi și a scrie, însă nevoie ne zace înainte și datoria ne silește că se cuvine a pune doftoria boalelor celor înmulțite, și nu să nu ne grijim de cei bolnavi. Și Sfîntul Gură de Aur deși întreg înțelept și curat cu inima era și se rușina a grăi cele de rușine, sau a le scrie, că nu ieșea din gura lui cuvînt putred, însă cînd a primit dregătoria învățaturii și doftoria cea duhovnicească ca să tămăduiască întru oameni rănilile cele sufletești, atunci și nevrînd scria și grăia fără de rușine pe acelea de care mai înainte se obișnuise a se rușina. Și grăiește către curvari și preacurvari, zicînd: „Primiți-mă oareșce și necurat a grăi vouă și a nu mă rușina, nici a mă roși, pentru că nu de voie acestea le fac, ci pentru aceia care nu se rușinează pe cele de rușine a le face, prin cuvinte eu sînt silit a le, grăi... Pentru că și doftorul vrînd a scoate putrejunea din răni, întîi pe degetele sale în rana bolnavului le bagă și de nu mai întîi mîna ce tămăduiește nu se va spurca, nu este cu putință a tămădui. La fel și eu, de nu mai întîi îmi voi spurca gura ceea ce tămăduiește sufletele sau patimile voastre, nu vă voi putea tămădui pe voi". Pîna aici Sfîntul Gură de Aur.

Deci și noi smeriții măcar din parte să ne facem următori acestui mare învățător. Și pentru ca mai luminat să se arate cea mare greutate a păcatului preacurviei, mai întîi se cade a ști, cum că alta este curvia și alta este preacurvia.

Curvia este căderea celui slobod cu cea slobodă în păcatul curviei, cînd amîndouă fețele cea bărbătească și cea femeiască sînt neînsoțiți (neînsurați) cu legătura nunții nu sînt legați, din care fiecare din ei își stăpînește pe al său trup, precum voiește.

Preacurvia este căderea celui neslobod cu cea neslobodă. Adică, bărbatului celui ce-și are legiuita sa femeie, cu femeia ce are bărbat, sau celui slobod cu cea neslobodă, sau celei slobode cu cel neslobod, între care păcatul feței celei slobode se judecă curvie, iar păcatul celei neslobode se judecă a fi preacurvie. Și este preacurvia vătămare și spurcare patului celui străin al său. Că de vor fi amîndouă fețele neslobode, atunci amîndouă împreună cu cel străin și pe al său pat își spurcă, nepăzindu-și dragostea și credința legiuitei sale însoțiri, și calcă hotarul legii, și se judecă păcatul preacurviei a fi mai mare decît curvia. Că de este păcatul curviei a celor slobozi greu, pe trup și pe suflet spurcîndu-l, pe Duhul Sfînt întru sine mîhnindu-L și alungîndu-L, pe mădulările sale care sînt ale lui Hristos răscumpărate cu a Lui cinstit Sînge, le face mădulări ale curvei și le înstreinează de împărăția Cerului, după apostolicul cuvînt: „Tot curvarul sau necuratul, nu are moștenire întru împărăția lui Hristos Dumnezeu” (Efes. 5), cu cît mai vîrtos cei neslobozi întru însoțire fiind și preacurvesc, din care orișicare asupra trupului lui nu are stăpînire, pentru că, zice Apostolul: „Femeia trupul său nu-l stăpînește, ci bărbatul; la fel și bărbatul trupul său nu-l stăpînește, ci femeia” (1 Cor. 7). Căderea acestora mare și greu păcat este, nu numai pe greutatea curviei și a stricăciunii purtînd-o, ci și pe nunta cea legiuită o vatămă și o spurcă și ocărăște pe Făcătorul și Punătorul de Lege Dumnezeu. Pentru că din început a făcut Dumnezeu pe partea bărbătească și femeiască și a zis: „Pentru aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va lipi de femeia sa și vor fi amîndoi un trup!”. Deci nu vor mai fi doi - zice Hristos - ci un trup și ceea ce Dumnezeu a împreunat, omul să nu despartă” (Efes. 5 și Matei 10). Că cel ce curvește desface ceea ce Dumnezeu a împreunat și pe trupul cel unul îl tăie în două și face strîmbătate Tainicei însoțiri, ceea ce închipuiește nedespărțirea Bisericii lui Hristos, iar mai vîrtos și întru Hristos două firi. Așadar, păcatul preacurviei îndoit este mai mare decît păcatul curviei. Mai grea este vina aceluia, decît a acestuia, pentru că curvia numai două fețe slobode spurcă, dar preacurvia nu numai la două strîmbătăți le face, fiindcă precum s-a zis, cel ce preacurvește și patul preacurviei și patul legiuitei sale soții spurcă. La fel și preacurva spurcă și patul legiuitei soții a preacurvarului și patul bărbatului său. Pentru aceasta și canonisirea preacurvarului s-a pus de Sfîntul Vasile cel Mare astfel: Curvarului 7 ani, iar preacurvarului 15 ani (Prav. 28 și 29).

Preacurvia este asemenea furțișagului, pentru că și aceasta în taină se face precum și furțișagul. Așa pentru preacurvie

dreptul Iov vorbește: „Noaptea va fi ca un fur, ochiul preacurvarului păzește întunericul zicînd: Nu mă va vedea ochiul străin. Și acoperirea feței sale și-a pus. Noaptea a săpat casa, iar peste zi s-a pecetluit pe sine” (Iov 24). Pînă aici Iov. Ci cu neasemănare mult mai mult este vina preacurvarului decît a furtișagului. Că furul fură lucruri neînsufletește: aur, argint și celelalte, iar preacurvarul fură lucru însuflețit pe femeia aproapelui, fură legătura dragostei și curătenia însoțirii, ceea ce este mai scumpă decît mii de aur și argint. Furul poate cu oarecare îndreptare a-și apăra greșeala sa, punînd înaintea nevoia, sărăcia, lipsa și foametea sa, pentru care și Scriptura zice: „Nu este de mirare de se va prinde cineva furînd, fură pentru ca să-și sature sufletul său cel flămînd” (Pilde 2). Dar cel ce are pe a sa femeie legiuită și preacurvește, nici un fel de îndreptare nu poate să aibă, „ci pentru lipsirea minții pierzare sufletului său își face”. Și cu adevărat lipsirea minții este în preacurvar, că avînd pîinea sa, pe cea străină o caută, trece cu vederea pe izvorul cel curat ce-l are în casa sa, de noroiul cel străin însetează, putînd pururea a fi îndestulat cu a sa împreună viețuitoare, fără de păcat și fără de primejdie și a oamenilor osîndire, pe cea străină o dorește cu pierzătorul de suflet păcat și cu atîta primejdie lui și altora și cu a tuturor osîndire și prihănire. „Furul nu vine - după cuvîntul Evangheliei - fără numai să fure, să junghie și să piardă” (Ioan 10). Și preacurvarul nu cu altfel de scop vine, fără numai să fure nunta cea străină, gata fiind și a se bate de-l va găsi cineva în lucrarea păcatului și uneori și ucidere se face din amîndouă părțile pentru acest fel de întîmplări.

Preacurvarul pierde și două suflete: pe al său și pe al aceleia cu care păcătuiește, și amîndouă se duc în veșnica pierzare. Cu mult mai mare este păcatul preacurviei decît al furtișagului. Iar Sfîntul Gură de Aur socotește că și decît tîlhăria mai rea este preacurvia, zicînd: „Fiecăruia i-a dat Dumnezeu femeie și rînduială i-a pus firii de a se amesteca cu una, iar cei ce cu alta se amestecă este (fac) călcare, tîlhărie și cămătărie, iar mai ales decît toate tîlhăriile mai cumplită, că nu așa pătimim durere cînd ni se răpesc avuțiile noastre precum cînd nunta ni se fură” (Trimitere către Solun). Pînă aici Gură de Aur.

Preacurvia este vrajbă împotriva a însuși lui Dumnezeu, că așa strigă Sfîntul Apostol Iacob: „Preacurvarilor și preacurvelor, oare nu știți că dragostea lumii acesteia este vrajbă către Dumnezeu” (Iac. cap. 4). Care este dragostea lumii acesteia? Aceea: preacurviile pe care le aveți între voi. Deși lumea are întru sine iubirile cele neplăcute lui Dumnezeu, precum spre bogății, cinste, spre măririle mîndrilor și spre

slava deșartă, dar mai ales spre iubirea trupească în patimi și în poftele păcatelor și întru nesațiul curviei cu totul este cufundată, care pe rînduielile legiuitei însoțiri le calcă. Adică acea preacurvească dragoste a lumii acesteia, vrajbă este către Dumnezeu, vrajbă fiindcă legii lui Dumnezeu i se împotrivesc, rînduielile aceluia le strică, hotarele cele puse de el le calcă și ca întru nimic îl are pe Punătorul de Lege Dumnezeu, cel ce a lăsat și rînduit omeneasca însoțire și pe împreună petrecerea. Așadar cît de mare păcat este preacurvia, fiecare poate să vadă și să judece.

Preacurvia este păcat atît de mare, încît nu este vrednică de milă. Să auzim pe Sfîntul Gură de Aur pentru dînsa grăind așa: (în „Mărgăritare, Cuvîntul al 4-lea pentru împăratul Ozie”): „Ajutătoare omului îi este dată femeia, ca pe firea ceea ce se turbează s-o alineze și valurile pofte să le astîmpere. Deci precum cîrmaciul cel ce în liman face înecare corăbiei, nu află nici o milă, așa și omul cel ce după întărirea nunții spurcă patul altora, sau spre oarecare altă femeie cu poftă privește, nu va putea afla nici o îndreptare, nici către oameni, nici către Dumnezeu.” Pînă aici Gură de Aur.

Iată acest sfînt a numit-o pe însoțire „liman” și „alinare” vieții omenești, care prin trupestile pofte și patimi ca și cu niște valuri se învâluiește. Și pentru ca să nu se cufunde în prăpastia iadului prin păcatele curvești, să-și aibă pe a sa iubită soție și legiuită, precum și Apostolul sfătuiește zicînd: iar pentru curvie, fiecare să-și aibă femeia sa, adică pentru ca să se poată păzi de curvia cea cu alta s-o aibă pe a sa, și fiecare femeie să-și aibă pe al său bărbat. Așadar, de este omul întru acest fel de liman și alinare și însuși pe sineși de a sa bunăvoie își face înecare, cufundîndu-se în preacurvii, unul ca acela nu este vrednic de milă, nici de la Dumnezeu, nici de la oameni. Că așa judecă acel mare învățător al Bisericii.

Preacurvia nu se învrednicea de milă nici în Legea Veche și de iertare, nici cu vreun fel de jertfe nu se curăța, nici nu s-a pomenit pentru aceasta în cartea Leviților întru care se scrie ce fel de jertfe pentru fiecare păcat să se aducă, deci pentru preacurvie nu era jertfă, nici curățire. Dar ce? Pedepsă de moarte! Și nu altfel întru acel popor se curăța și se ridica, fără numai prin pedeapsa morții, că așa se scrie: „Omul ce preacurvește cu femeia cu bărbat, cu moarte să moară și preacurvarul și preacurva” (Levitic 20). Și iarăși: „De va îndrăzni bărbatul a se culca cu femeia cu bărbat, amîndoi să se ucidă și femeia și pe cel ce s-a culcat cu dînsa, ca să se ridice răul din Israil” (Deut. 22). Atîta de mare păcat este preacurvia, care de la nimeni nu se învrednicește de milă. Deși în Darul cel

Nou s-a pus în Pravilele Bisericești pocăință preacurviei, însă nu după a sa oareșcare vrednicie, nici după ale sale nevoițe și osteneli, iertării și milei se învrednicește, că cine va putea să dea dreptății celei Dumnezeiești întocmai și vrednică măsură pentru acest fel de păcate? Ci după negrăita lui Dumnezeu bunătate, care întrece păcatele omenești, iertare luăm și ne curățim înaintea lui Dumnezeu, dar nu și înaintea oamenilor. Că de va veni la arătare acest păcat înaintea oamenilor, nu se va putea curăți de prihană înaintea lor în toate zilele vieții lor și după sfârșit lungă vreme acea cădere a lui în păcat va petrece într-o pomenirea oamenilor, de care și în Pilde pentru preacurvar se scrie: „Că batjocura lui în veac nu se va șterge” (Pilde 6).

Căror răutăți nu se face pricinuitoare preacurvia? Preacurvia, deși într-o arătare nu va veni, însă neîncetat o are pe munca științei înlăuntrul său și pe viermele științei rozîndu-l neîncetat, muștrîndu-l, îngreuindu-l și într-o deznădăjduire aducîndu-l.

Încă și cu aceasta se muncește preacurvarul, pentru că de toți se teme, ca să nu fie văzut și i se pare că fiecare știe al său lucru, și de vede pe cineva grăind către altul încetișor, i se pare că pentru dînsul vorbesc și îl clevetesc. Și într-o adevăr Sfîntul Ioan Gură de Aur grăiește în „Mărgăritare” la dreptul Lazăr și bogat: „Că preacurvarul deși pe nimeni nu va avea muștrîndu-l, nu încetează însuși pe sine a se muștra înlăuntrul său, pentru că dulceața este vremelnică, iar durerea de-a pururea. Frică din toate părțile și cutremur și sfială și temere de însăși umbrele se cutremură, de robii săi, de cei ce știu și de care nu știu și de fețele cele strîmbătățite temîndu-se îi înconjură pe cumplita muștrare a științei purtînd-o, însuși de sine fiind osîndit, nici cît de puțin a se răsufli nu poate. Că pe pat și la masă, în tîrg, ziua și noaptea și în somn de multe ori nălucește că este păzitor idolilor păcatului și petrece viața lui Cain, suspinînd și tremurînd pe pămînt, și nimeni nu știe că înlăuntrul său are foc adunat”. Pînă aici Gură de Aur.

Pe aceasta o lucrează preacurvia cea nearătată, dar cea arătată încă mai mult rău aduce. Că venind într-o arătare preacurvia, îi urmează mare rușine, necinste, iuțimea cea neîmblînzită a bărbatului, căruia i-a spurcat patul și femeia, mînie și strigare cumplită, apoi pedeapsa cea vrednică după dreapta judecată. Într-o început rușine mare, că ce este decît aceasta mai de rușine, ca într-o preacurvie să fie prins, muștrat prin mijlocul poporului la judecată tras, toți privind și rîzînd.

Dar vei zice: Nu este prins la însuși, ci numai știut și a-l muștra pe el nu este cu puțință, că este bogat, cinstit dregător.

Răspuns: Deși nu este prins și nu se poate a-l mustra pe el, însă când a venit întru arătare, atunci iată că a rămas neslăvit și peste tot îl iau în rîs, îl osîndesc și de rău îl grăiesc. Sfîntul David în taină a greșit și numai de singur proorocul Natan la singurătate a fost înfruntat (că cine altul îndrăznea a înfrunta pe împăratul?) însă de tot Ierusalimul se rușina și zicea: „Toată ziua înfruntarea mea înaintea mea este și rușinea obrazului meu m-a acoperit”.

Ci lăsîndu-i eu pe cei bogați și cu cinstea și cu dregătoria cinstiți către poporul cel de obște voi grăi. Deși preacurvia nu va fi înfruntată, numai știută, nu puțină rușine aduce preacurvarului, încît nici în fața omului nu cutează a căuta el, nici cu prietenii a vorbi, lucrul cel înfruntat înaintea tuturor, o, de cîtă rușine se umple! Că de multe lucruri ne obișnuim a ne rușina: de cuvîntul cel putred, de lucrul cel mincinos înaintea ochilor omenești, de cea necinstită golire a trupului și de altele asemenea acestor întîmplări, dar nu socotesc ca să fie mai mare rușine decît păcatul curviei, cel înaintea tuturor înfruntat. Că pe cîtă este mărimea pe atîta este și necinstea și luarea în rîs, că de mulți este defăimat, batjocorit, mustrat, ocărît și de toți preacurvar și curvar numit și scuipat! Și mai bine îi era omului acela a nu se naște decît întru acest fel de rușine și necinste a fi. Că mînia bărbatului a cărei femeie i-a preacurvit ce nu-i face preacurvarului? Răcnește, bate, împunge, la judecată îl trage, se jeluiește, judecată și muncă fără de cruțare cere asupra vrăjmașului său și de i-ar fi fost lui cu puțință, chiar mădulările lui le-ar fi zdrobit și smuls. După cum și în Pilde 6 se scrie: „Plină de mînie este rîvna bărbatului ei și nu-i va fi milă de preacurvar în ziua judecății”, întru acea vreme mult mai ticălos este preacurvarul decît tîlharul. „Că tîlharul de va fi prins, de șapte ori va plăti” zice Scriptura tot la Pilde, și toate averile sale dîndu-le se va răscumpăra pe sine”. Iar preacurvarul nu va putea schimba nici cu o plată mînia bărbatului, căruia i-a spurcat patul și cu multe daruri nu se va putea desface. Că omul la toată strîmbătatea ce i s-ar face lui de la cineva, poate să fie rugat, iar întru însoțire fiind strîmbătătit nicidecum nu va putea fi îmblînzit. Și mai cu lesnire poate preacurvarul să milostivească pe Dumnezeu prin pocăința cea adevărată și prin lacrimi decît pe bărbatul acela a căruia femeie i-a preacurvit. Că ce va putea da bărbatului pentru spurcarea femeii, când aceasta cu nimic nu se poate răsplăti niciodată, însă și soția cea legiuită înștiințîndu-se de preacurvia bărbatului său, ce nu face? Plînge, se tînguiește, în față îl mustră, de rîvna inimii se rupe și dragostea cea spre dînsul cu totul o pierde.

Și se întâmplă în alte femei și aceasta, că unele din pizma ce o au asupra bărbaților lor pentru preacurvie și ele însele se dedau la preacurvie, iar altele și moarte le fac bărbaților lor. Scrie Iustin Istoricul că împăratul Dimitrie al Cirmeiului, frate împăratului Antigon al Macedoniei, fiindcă preacurvea cu soacra sa ce se numea Arsinoia (împărăteasa a celui ce murise împărat Aghis al Cirmeiului) a pierit de femeia sa Veronica, fiica lui Aghis Arsinoi, că aceea văzînd pentru lucrul fărădelegii ce se făcea în taină, căuta vreme și a gătit ucigători bărbați puternici. Și cînd împăratul noaptea tăinuindu-se de femeia sa, a mers la soacra sa, iar femeia lui simțind aceea, a luat cu sine pe ucigătorii ce-i gătise și a mers în urma lui și aflîndu-l pe el întru lucrul acela, l-a ucis pe el. Clitemnestra, femeia lui Agamenon împăratul grec, cînd se afla în ceata de ostași ai cetății, auzind de dînsul că pe oarecare fecioară ce o robise, cu numele Hrisis, a iubit-o și preacurvește cu ea, deci umplîndu-se de rîvnă și de mînie s-a dat și ea la preacurvie cu oarecare Eghist. Și cînd Agamenon de la cetate s-a întors în casa sa a mers la baie, atunci Clitemnestra cu preacurvarul său unindu-se, l-a ucis pe el. Ci mai pe urmă și însăși ea de feciorul său Orest ce răzbuna moartea tatălui său a fost ucisă; la fel și preacurvarul ei a fost ucis împreună cu dînsa.

La Marea Egee este un ostrov ce se numește Lemnos, avînd tîrg și sate, acolo de demult s-a întîmplat un lucru ca acesta. Niște oameni mergînd cu corăbii la părțile cele mai cu apropiere, prin năvălirea ostășească au robit mulțime de femei și de fete și ducîndu-le în casele lor preacurveau cu ele, lăsîndu-și femeile lor. Deci unindu-se toate femeile lor între sineși, și-au ucis noaptea pe bărbații lor, fiecare ucigîndu-și în casa sa pe bărbatul său împreună cu preacurva cu care dormea. După aceea cu mînie mai mare umplîndu-se, au ucis pe toată partea bărbătească în ostrovul acela necruțînd nici pe fiii lor și de-abia după multă vreme iarăși au primit bărbați de la alte cetăți.

Multe chipuri de acestea se află în Istorii, că rîvna femeilor pe bărbații lor ce curveau i-au stins cu feluri de morți din pămîntul celor vii. Acest fel de rele preacurviei urmează!

După toate acestea, preacurviei celei la iveală arătate și date judecății, cea cuviincioasă muncă și cel mai de pe urmă rău îi urmează. Pentru că acest fel de păcat nu este cu dreptul a nu fi muncit, după cum și Scriptura grăiește: „Au doară va ascunde cineva foc în sîn și nu-și va arde hainele sale? Oare umbla-va cineva pe cărbuni de foc și nu-și va arde picioarele sale? Așa cel ce intră la femeia cu bărbat nu va fi fără de muncă" (Pilde 6). Și care muncă i se cuvine preacurvarului? De va fi după

dreapta judecată, numaidecît pedeapsa morții va purta. Pentru că de mult cu feluri de morți erau munciți preacurvarii. În Legea lui Moisi s-a poruncit ca, cu pietre să se ucidă bărbatul și femeia care într-o preacurvie se află. De i se întâmpla la oarecare femeie să fie în părerii de preacurvie de la bărbatul său, i se da ei de la preoți apa jurământului să bea după cum scrie la Numeri 5. Și de era vinovată păcatului, i se rupeau cele dinlăuntrul ei. În neamurile cele de demult mai înainte de Legea lui Moisi, și Iuda fiul lui Iacob a judecat-o pe nora sa spre ardere. Opilie care și Macrin era și împăratul Romei a poruncit ca preacurvarul și preacurva, legându-i la un loc să-i arunce în foc. August Tiberiu, Dometian, Sever și Aurelian au lăsat pedeapsa la preacurvari într-o astfel de chip: Ca două vîrfuri de copaci jos plecîndu-se să lege picioarele omului celui vinovat păcatului de dîsele și să dea drumul copacilor; la fel îi făcea și femeii celei vinovate. Că la doi copaci plecați îi lega picioarele și așa de acei copaci se rupeau trupurile lor. Iar la alți împărați ai Romei au lăsat, ca de-și va găsi bărbatul pe femeie cu altul curvind, pe amîndoi pe preacurvarul și pe preacurva fără de nici o temere să-i ucidă.

Sinedie, împăratul grecilor celor de demult, a dat lege ca, cu securea să se taie capul bărbatului și a femeii ce se prindeau în preacurvie. Acest fel de chip al judecății a arătat asupra fiului său ce căzuse în acest păcat, că nu și-a cruțat nici pe sîngele său. În Arabia și la părți totdeauna cu moarte erau pedepsiți preacurvarii. Saxonii cînd încă erau într-o închinare de idoli, pe preacurva o făceau de-și puneau singură ștreangul în grumazi și spînzurîndu-se să se gîtuiască, pe al cărei hoit arzîndu-l, pe preacurvar îl spînzurau deasupra aceluiași foc.

Iar celelalte popoare măcar deși nu dădeau morții pe niște păcătoși ca și aceia, însă nu fără de grea pedeapsă îi lăsau pe aceia. Egiptenii bătîndu-i cu toioge 1000 de lovituri îi dădeau, iar preacurvei nasul îi tăia. Cumanii pe femeie punînd-o goală călare pe măgar prin toată cetatea o purta, bătînd-o. Brazilienii pe femeile cele ce se aflau în preacurvie, sau le ucideau, sau ca niște roabe le vindeau. Iar la alte locuri nasul și urechile femeilor le tăiau, iar bărbatilor celor preacurvari pe mădulările cele ascunse. Și altele multe cumplite și feluri de pedepse și munci în feluri de țări preacurvarilor li se dă.

Însă acum într-o creștină fiind atîta de multe astfel de păcate, n-au nici o pedeapsă de moarte, nici măcar puțină certare, fără numai însuși Dreptul Judecător Dumnezeu are să-i pedepsească în veacul ce va să fie. Ci și în acest veac oare nu-i pedepsește? Că atîtea neazuri se fac peste tot și pentru ce? Pentru păcatele noastre ne bate răzbunarea lui Dumnezeu, și

noi nu voim să ne cunoaștem vinovăția noastră și să ne pocăim.

Pentru acest fel de răzbunare Dumnezeiască și Abimelec temându-se ca să nu vie asupra împărăției lui a zis către Isaac: „De ce ai făcut aceasta? Că erai să aduci asupra noastră mare păcat”. Că dacă pentru preacurviile cele făcute în taină vine răzbunarea lui Dumnezeu asupra împărăției și popoarelor, dar ce va fi pentru fărădelegea cea la arătare? Pe toate acestea socotindu-le oamenii cei ce întru însoțire petrec, bine este a asculta de sfătuirea folositoare a lui Solomon: „Fiule, bea apă din vasele tale și din izvorul fântânii tale și nimeni străin să nu se împărtășească cu tine. Izvorul apei tale să fie al tău și te veselește cu femeia cea din tinerețile tale, cerbul dragostei și puiul de cerb al darurilor să vorbească cu tine și să-ți urmeze ție și să fie cu tine în toată vremea. Să nu te biruiască pofta străinei frumuseți, nici să te vînezi cu ochii tăi” (Pilde 6). „Petrece-ți viața cu femeia ta pe care ai iubit-o în toate zilele tinereților tale, că aceasta este partea ta în viața ta” (Eccl. 9).

Petrecînd Isaac în Gherara și-a semănat sămînță în țarinile cele cumpărate și secerînd a aflat în anul acela roadă însutită (Fac. 26). Și i-a fost lui acea roadă cu minune prin Dumnezeiasca binecuvîntare iar nu a țărinilor gherarilor rodirea, pentru că numai lui unuia i-au rodit țărinile, dar a Gherarilor a niciunuia. Și de aici s-a făcut pricină de pizmă. Că văzînd poporul părții aceleia că l-a binecuvîntat Dumnezeu pe Isaac cu îndestularea pîinii și cu cirezi de vite, au început a-l zavistui și împreună rău a-i face lui. Că fîntînile cele ce tatăl său le săpase mai înainte cînd petrecea în Gherara le-au astupat ei cu pămînt.

Și a zis Abimelec către Isaac: Du-te de la noi, că ești mai cu putere aici decît noi.

Și s-a dus de acolo Isaac și s-a așezat la marginea pămîntului Gherarilor într-o vale, unde erau de mai înainte fîntîni săpate de tatăl său Avraam cînd petrecuse acolo și după moartea lui le astupase cu pămînt filistenii. Pe aceleași fîntîni iarăși le-a săpat Isaac și le-a curățit. Săpînd fîntînile acelea a aflat o fîntînă de apă vie. Și nici așa nu avea pace Isaac de zavistnici, că păstorii gherarilor năvălind acolo cu turmele lor se sfădeau cu păstorii lui Isaac, zicînd: A noastră este apa. Și a numit Isaac numele acelei fîntîni „Strîmbătate”, pentru că strîmbătate îi făceau gherarii lui.

Și dînd loc mîniei omenești, s-a mutat de acolo și a săpat altă fîntînă, dar și pentru aceea a fost ceartă între păstorii gherarilor. Și a numit numele acelui loc „Vrajbă”.

Mutîndu-se și de acolo a săpat a treia fîntînă și n-a mai fost

ceartă potrivnică și i-a dat numele de „Lărgime”, zicînd: Acum ne-a lărgit pe noi Domnul pe pămînt. După aceasta i s-a arătat lui Dumnezeu la Fîntîna Jurămîntului și i-a zis: Eu sînt Dumnezeul tătîne-tău Avraam, nu te teme, cu tine sînt și te voi binecuvînta și voi înmulți sămînța ta pentru Avraam tatăl tău. Deci Isaac după acea vedenie a zidit acolo Altar lui Dumnezeu și a chemat Numele Domnului cu rugăciune și cu jertfă și și-a pus cortul său acolo. Și a venit la el Abimelec cu boierii săi pentru împăcare și l-a ospătat Isaac prietenește și s-a întărit pacea între Isaac și Abimelec împăratul gherarilor la Fîntîna Jurămîntului lîngă care și părinții lor se împăcase. Deci acolo Isaac petrecînd, Isav fiul lui de 40 de ani fiind și-a luat lui două femei din fiicele cananeilor fără binecuvîntarea părinților săi și întristat a fost Isaac și Rebecca pentru că nurorile lor erau nu cu bun nărav și erau necredincioase, ca unele ce erau din credința închinătorilor de idoli, și în rele năravuri născute și deprinse. Le mîhneau femeile lui Isav pe soacră și pe socrul lor cu năravurile lor.

„A aflat întru acea vreme rod însutit”. De mirare este aceasta că în vremea foametei și în anul nerodirii în pămînt străin, nu întru al său, ci în pămînt cumpărat și-a semănat semințele Isaac, adunînd rod însutit, cînd țarinile tuturor lucrătorilor de pămînt gherari au adus foarte puține roade. Deci de unde acele țarini cumpărate ale lui Isaac au primit atîta putere spre aducerea de roadă? Să luăm aminte Scripturii ceea ce pentru Isaac zice: „A aflat în anul acela rod însutit, rod al orzului și tot grîul țarinii, că l-a binecuvîntat pe el Dumnezeu”. Iată puterea pămîntului celui roditor, Dumnezeiasca binecuvîntare cea spre Isaac, că l-a binecuvîntat Dumnezeu! Deci noi să luăm aminte, cît de bine roditoare este țarina cea cu Dumnezeiască binecuvîntare.

De aici să se învețe creștinii cei lucrători de pămînt care întru sudoarea feței își mănîncă pîinea lor, ca mai întîi cu toată sîrguința să se silească a fi vrednici de Dumnezeiasca binecuvîntare, de voiesc să-și aibă țarinile lor bine roditoare. Că obișnuit este pămîntului a face roadă cînd este bun și bine lucrat și cu bune semințe semănat cu rouă și cu ploaie cerească îndestul adăpat și cu călduroase raze ale soarelui încălzit și cu bună prefacerea văzduhurilor păzit, însă cînd Dumnezeiasca binecuvîntare nu va fi, toate acelea puțin ajută.

Unde locuia dreptul Isaac în vremea cea de demult în Gherara, le erau tuturor un pămînt, toți deopotrivă se osteneau în lucrarea pămîntului, în arături, în semănături, lucrîndu-și fiecare țarinile sale precum se cuvenea. Tuturor de obște le era văzduhul, de obște ploaia și roua, de obște soarele cel ce

deopotrivă strălucește asupra celor răi și asupra celor buni, însă numai țarinile lui Isaac au adus rod însutit, iar celelalte deși mai cu vlagă decît ale lui Isaac erau, însă au fost lipsite de roade. Pentru ce? Pentru că cei ce lucrau pe ele nu se învredniciseră Dumnezeuzeii binecuvîntări precum se învrednicise Isaac. Pentru aceea și țarinile acelea neroditoare s-au făcut, iar a acestuia bineroditoare, că l-a binecuvîntat pe el Dumnezeu. Pentru ce dar pe acesta l-a binecuvîntat Dumnezeu întru ostenelile lui cu pămînteștile roduri, iar pe aceia nu? Pentru aceasta: că el era drept, iar aceia păcătoși; acesta plăcut lui Dumnezeu, aceia mîniatori de Dumnezeu; acesta era credincios rob al Domnului, iar aceia închinători de idoli fiind, erau robi ai dracilor. Acesta era iubit lui Dumnezeu pentru viața lui cea îmbunătățită, iar aceia erau urîți lui Dumnezeu pentru lucrurile lor cele fărădelege și spurcate, pentru aceasta Dumnezeu pe acesta ca pe un vrednic l-a binecuvîntat, iar pe aceia ca pe niște nevrednici i-a lepădat. Rodesc dar țarinile acestuia, iar ale acelora petrec fără de roadă.

Luați dar aminte la aceasta, lucrătorilor de pămînt creștini! Voiți să fiți binecuvîntați în ostenelile voastre și întru sudoarea feței voastre? Fiți drepti și lui Dumnezeu plăcuți, precum Isaac a fost drept și lui Dumnezeu plăcut și veți fi binecuvîntați cu rodirea țărinilor voastre, precum și acela a fost binecuvîntat. Că binecuvîntarea Dumnezeuzeiască atîta de roditoare țarină este, întrucît credincioșilor Săi robi și plăcuți, uneori și fără de osteneala cea prin lucrarea pămîntului, jitnițele le umple.

Să se pomenească aici un lucru ca acesta din viața Cuviosului Teodosie cel Mare, cel ce-și avea lăcașul său cu viața de obște în Palestina Ierusalimului, obicei îi era cuviosului a merge la Betleem pentru rugăciune, iar odată voind de osteneală a se odihni, s-a abătut din cale în lăcașul cuviosului Marcian, iar ei cu dragoste primind pe doritul oaspete, dar nu avea el cu ce să-i ospăteze pe ei că nu era la dînsul în vremea aceea nici pîine, nici grîu. Și după îndestulată vorbă duhovnicească, cînd era vremea mesei, a poruncit Marcian ucenicilor săi ca fierbînd linte, sa le pună lor înainte.

Deci înțelegînd Teodosie atîta a lor sărăcie, a poruncit ucenicilor săi ca pîinile sale cele la drum luate scoțîndu-le din traistă să le pună lor înainte. Iar mîncînd ei a zis cuviosul Marcian către cuviosul Teodosie: „Să nu te superi, părinte, că flămînd ospăț v-am gătit, nici nu ne ocări pe noi că nu v-am pus înainte pîine, că sîntem foarte lipsiți și grîu nicidecum nu avem". Acestea zicîndu-le ei, minunatul Teodosie căutînd la barba lui Marcian a văzut un grăunț de grîu neștiut de unde căzuse, pe care cu dreapta sa încet și liniștitor luîndu-l cu față

veselă zîmbindu-se a zis: Iată grîu, cum dar ziceți că grîu nu aveți? Iar fericitul Marcian pe grăunțul din barba sa, cu bucurie l-a primit din mîinile lui Teodosie, ca pe oarecare sămînță bine roditoare și a poruncit să-l ducă în hambar crezînd că cu binecuvîntarea Sfîntului Teodosie fără de osteneală va aduce rod mult, mai mult decît țarinile cele lucrate, care a și fost. Că după ducerea lui Teodosie, a doua zi ucenicii lui voind a deschide ușile hambarului (atîta se umpluse de grîu) încît nici ușile n-au putut să le deschidă. Deci a trimis Marcian către Cuviosul Teodosie vestindu-i lui pentru minunea ce se făcuse, și-i mulțumea lui pentru înmulțirea grîului. Iar Cuviosul a răspuns: Nu eu, ci tu, părinte, ai înmulțit grîul, pentru că din barba ta s-a luat grăunțul.

Iar nouă ni se cuvine a ști cît de bună este țarina Dumnezeieștii binecuvîntări, cum Dumnezeu îi îndestulează pe plăcuții Lui cu îndestulată hrană, pe cei ce mai întîi caută Dumnezeiasca împărăție și dreptatea Lui. Și dacă fără de lucrarea pămîntului acea țarină - a Dumnezeieștii binecuvîntări zic - știe rod a aduce, cu cît mai vîrtos lucrătorilor de pămînt mai multă roadă le va aduce, fără numai lucrătorii de pămînt mai întîi de se vor sîrgui a plăcea lui Dumnezeu, cu dreaptă și îmbunătățită viața lor.

Au pizmuțit asupra lui Isaac filistenii, pentru că l-a binecuvîntat Dumnezeu pe robul Său cu îmbelșugarea pămînteștilor bunătăți și s-au pornit cu zavistie lucrătorii părții aceleia. Că unde i se dau cuiva Dumnezeieștile Daruri, acolo și zavistia omenească crește. Și au început oamenii cei răi ca dreptului întru fîntîni a-i face rău, ca neavînd apă, să-i omoare oamenii lui și dobitoacele și să-i izgonească pe ei de la dînșii, ca să nu-i vadă pe ei ochii lor. Nu rabdă ochiul zavistnicului ca să vadă îmbelșugare și bunăstare celui străin. Sfîntul David zicînd pentru dreptul om aceasta: „Că cornul lui se va înălța întru slavă” (Psalm 111) îndată aduce: „Păcătosul va vedea și se va mînia, cu dinții săi va scrișni și se va topi”. Cornul slavei și al bune norociri împunge ochii zavistnicilor, cărora binele cel străin le este a-i munci, că bolește cu inima și se muncește cînd vede buna norocire a aproapelui.

Și mi se pare mie că Domnul Dumnezeu pe plăcutul său Isaac putînd cu îndestulare în vremea foametei ori și la care loc a-l hrăni, l-a trimis înadins în pămîntul gherarilor pentru ca pe necurații gherari pe care-i muncea atunci cu vremea foametei pentru păcatele lor, încă prin aceasta să-i mai muncească, ca robul Lui să adune îndestulat seceriș pe același pămînt înaintea ochilor lor a celor zavistnici din care ei cu multă lipsă au secerat. Căci cînd Domnul pe dreptul Său cu toate

bunătățile l-a umplut, atunci acelor oameni păcătoși le-a făcut munca, că le-a dat lor pricină spre zavistie, ceea ce muncea dinlăuntru inimile lor cu nesațiul.

Și în 'Egipt aceeași a făcut după aceasta, că bine făcînd poporului Său, îi muncea pe faraoniteni, că așa se citește în Psalmi: „A întors inima lor ca să urască pe poporul Său” (Psalm 104). Prin ce a întors? Oare i-a silit pe ei a fi răi? Sau i-a învățat pe dînșii spre rău? Nicidecum. Că nu voiește Dumnezeu ca cineva din oameni să fie rău, nici nu povățuiește pe cineva spre rău. Cum dar a întors inimile lor ca să urască pe poporul Său? Să citim cuvintele stihului celui mai dinainte: „A înmulțit pe poporul său foarte și l-a întărit pe el mai mult decît pe vrăjmașii săi, și a întors inima lor” și celelalte. Iată arătat se vede că ce și cum l-a întors, cu facerea de bine, pe care o făcea poporului Său. Prin aceasta a întors inima egiptenilor spre urîciune, nu-i făcea El pe ei a fi în acest fel, care din fireasca lor răutate urau pe poporul lui Dumnezeu, ci pricină dîndu-le lor spre mai mare urîciune, bine făcînd poporului Său, crescîndu-l, înmulțindu-l, întărindu-l. Așa unul din tîlcuitori luminat pe aceasta o arată: „Nu egiptenilor le făcea rău, ci binele poporului Său prin care răii cu lesnire puteau a se ridica spre zavistie, că darea lui Dumnezeu se grăiește că a întors inimile lor spre urîciune”.

Și văzînd egiptenii pe poporul lui Dumnezeu înmulțindu-se, întărindu-se și de la Dumnezeu cel înalt binecuvîntîndu-se, se rupea întru inimile lor, se munceau cu zavistia și din zavistie spre urîciune și mînie s-au ridicat și prin greutatea lucrului au început a-i munci pe ei. Că muncă este celor răi cînd văd că este cineva întru cele bune și sînt bucuroși ca de viu să-l înghită pe dînsul. Munceau egiptenii pe poporul pe care-l urau, dar nu mai puțin se munceau și ei înșiși cu zavistia, că pe cît îi smereau pe dînșii, pe atîta se înmulțea și se întărea foarte repede. Că poporului lui Dumnezeu îi era muncă lucrul Egiptului, iar zavistnicilor lor egipteni le era muncă pentru înmulțirea cea multă și întărirea poporului lui Dumnezeu. Ci dumnezeiescul popor nebiruit a rămas și cu preaslăvire din Egipt a ieșit, iar egiptenii cu zavistia lor în sfîrșit au pierit, pentru că-l pierde zavistia pe acela în a cărui inimă s-a înmulțit. Că pizma se aseamănă cu molia care din haine se naște și aceleași haine le mănîncă, că și aceea mănîncă inima întru care s-a născut. Sfîntul Prooroc Isaia pentru mulța milă și ajutor ce a aflat de la Dumnezeu, înaintea feței pizmuitorilor săi lăudîndu-se, a adaus a zice către ei: „Toți voi ca o haină vă veți învechi și ca de o molie vă veți mîncă. Că voi prin zavistie vă mîncăți și întru sfîrșit aveți a vă mîncă” (Isaia 50). Mică se vede

molia, dar haina oricît de frumoasă o strică. Nevăzută este și zavistia ceea ce în inimă se ascunde, ca și cum ar fi fost un lucru mic, dar mult vatămă sănătatea și mîntuirea omului. Vatămă sănătatea, că zavistnicul mîncîndu-se și rupîndu-se întru cele dinlăuntru ale sale pentru binele aproapelui, slăbește cu sănătatea uneori și întru neputință cade din zavistia cea peste măsură. Vatămă mîntuirea: pentru că unul ca acela, de va petrece întru zavistie fără de pocăință pînă la sfîrșit, nu poate fi mîntuit, după mărturia Apostolului către Galateni (Gal. 5) carele scriind lucrurile cele rele, adică necurăția, slujirea de idoli, farmecele, vrajba, mînia, eresul și celelalte, între care a adaus și zavistia cu uciderea împreună și celelalte.

„A venit către ei Abimelec din Gherara”. Aceasta-i de mirare, că Abimelec împăratul Gherarilor cel ce era cuprins de zavistie cu poporul său, nerăbdînd pe Isaac a petrece în pămîntul său și a-l vedea îmbogățit prin Dumnezeiasca binecuvîntare, l-a izgonit pe el zicîndu-i: „Că mai cu putere ești aici decît noi”, acesta mai pe urmă a venit cu boierii săi către Isaac, lîngă Fîntîna Jurămîntului petrecînd, să caute împăcare și dragostea aproapelui zicînd: „Să facem jurămînt între noi și între tine, și așezămînt între noi și tine, ca să nu ne faci nouă rău”. Cu adevărat de mirare este, că fără de război și fără de arme dreptul pe învrăjbitorii săi zavistnici i-a înfricoșat, i-a biruit și întru supunere luiși i-a adus, întru a căuta ei pace și milă de la dînsul, ca să nu le facă lor vreun rău.

Iar noi să vedem cu ce a biruit acel drept pe zavistnicii săi și asupraitorii săi? Cînd vom lua seama petrecerii lui Isaac ceea ce a fost în Gherara, vedem că gherarii ce-l urau pe dînsul i-au astupat fîntînile lui cu pămînt și-l alungau pe acela de la dînșii, iar ei nimic zicîndu-le s-a dus din cetatea lor. Și nu este de mirare aceasta că fiind străin în cetate străină nu-i era lui cu putință a le grăi lor împotrivă. Iar așezîndu-se el mai departe în marginea pămîntului lor într-o vale, unde au fost fîntînile tatălui său Avraam și după moarte de filistenii astupate, acolo săpînd el o fîntînă a tatălui său și curățind-o și apă vie întru ea aflînd, iarăși păstorii gherarilor au început a-l asupra, că se certau cu păstorii lui zicînd: „A noastră este apa”. Putea acolo Isaac să se împotrivească lor, fiindcă nu mai erau aproape gherarii și fîntîna era a tătîne-său, însă nimic lor împotrivă nu le-a grăit, s-a dus de acolo dînd loc mîniei lor, la alt loc mai departe și o fîntînă a tatălui său ce era mai departe astupată destupînd-o și curățind-o și apă bună aflînd, a început a petrece lîngă ea. Dar și acolo au năvălit asupra lui zavistnicii păstori ai Gherarei asupraindu-l și de la fîntînă izgonindu-l. Putea dar acolo Isaac nu numai cu cuvîntul, ci și cu război a li

se împotrivi lor și a-și răzbuna strîmbătatea sa, ca unul ce avea feciori de casă mulți, din care unii din aceia erau vii, care cu tatăl său Avraam au fost asupra împăratului Chedarlaomer ca să-l scoată pe Lot din robie. Și nu cu neputință îi era lui Isaac, celui de Dumnezeu binecuvîntat, cu feciori de casă înmulțit a nu bate tot pămîntul gherarilor care nu era mare. Însă nimic de aceasta făcînd, drept fiind și blînd și răbdător și fără de răutate, că nu numai pe cineva n-a strîmbătățit, ci și cu nimic cu ceva n-a voit a mînia, lăsînd mai vîrtos și pe al său, s-a sălășuit și de acolo mai departe. Atunci Abimelec cel ce era împărat unei cetăți a gherarilor venind către dînsul cerea pace.

Iar nouă de aici arătat ne este a vedea cu ce Sfîntul Isaac a biruit pe ai săi învrăjbitori? Cu blîndețe, cu răbdare și cu nerăutate, că acelea răbdîndu-le, blîndețea lui și nerăutatea au înfricoșat pe împăratul gherarilor și pe supușii lui și s-au spăimîntat, ca nu cumva bărbatul cel puternic și întru norodul său imputernicit, avînd luiși ajutor pe Dumnezeu său, se va scula spre răsplătire și va ridica asupra lor război și ceea ce Isaac nici în gîndul său nu avea, ei de aceea se cutremurau și pentru aceea cu supunere a venit către el.

O, puterea blîndeței și a răbdării și a nerăutații celui drept! Că blîndețea cu nerăutatea și cu răbdarea, fără de mînie înfricoșează, fără de armă biruiește, fără de într-armare gonește pe ai săi pizmași. Care întru Apocalips se arată întru acel Miel, pe care Sfîntul Ioan Evanghelistul răpit fiind cu Duhul l-a văzut. Că a văzut Scaunul cel Dumnezeiesc și pe Dumnezeu Cel ce întru negrăită slavă ședea pe el, în a cărei dreaptă era o Carte a neștiutelor lui Dumnezeu Taine, pecetluită cu șapte pecetei și îngerul Puterii propovăduia cu glas mare zicînd: „Cine este vrednic a deschide Cartea și a dezlega Pecetele ei? Și nimeni nu se afla nici în cer nici pe pămînt” (Apoc. 5). Și a început Sfîntul Ioan a plînge: „Eu - zice - am plîns mult”. Pentru ce? Pentru că nimeni nu s-a aflat vrednic a deschide și a citi cartea, nici a căuta spre ea. Unul dar din bătrînii cei ce stăteau împrejurul Scaunului lui Dumnezeu, mîngîind pe Ioan cel ce plîngea, îi zice: „Nu plînge că iată a biruit Leul, cel ce este din seminția lui Iuda, din rădăcina lui David, acela este vrednic a deschide Cartea aceea și a dezlega pecetele ei”. Auzind noi cuvîntul acela: „Iată Leul” să întoarcem către Dînsul ochii noștri cei de gînd și să vedem ce fel de Leu este acela? Și iată vedem (deși nu cu atîta luminat și străbătător ochi al minții precum acela) între scaun și între patru viețuitoare și între bătrîni stînd, ca și cum ar fi junghiat; Acela venind a primit Cartea din Dreapta Celui ce ședea pe Scaun și îndată cele patru viețuitoare și 24 de bătrîni au căzut înaintea

Mielului, închinându-se Lui și au cântat cântare nouă zicînd: „Vrednic ești a primi Cartea și a deschide pecetea ei, pentru că Te-ai junghiat și ne-ai răscumpărat pe noi Domnului prin Sîngele Tău”.

Lăsînd dar noi a cerceta (ca să nu se lungească cuvîntul) pentru Carte și pecete, numai pentru Mielul acela să luăm aminte. De mirare este ceea ce s-a zis: „Iată Leul? ci am văzut nu Leu, ci Miel, nume de Leu iar chip de Miel. Și iarăși: Chip al Mielului și putere a Leului, „Iată a biruit Leul”. Și nu este de mirare că Leul biruiește pe cineva pentru că el este împărat al fiarelor, puternic, groaznic, răpind și răcnind, și nu numai fiarelor ci și oamenilor înfricoșat. Dar întru miel care-i puterea, care-i spaima, pe cine răpește și ce fel este a lui răcnet și cine se teme de el? Cum dar și pe cine poate el birui? Ci ca mai luminat să putem înțelege puterea și vitejia Mielului să mergem cu Sfîntul Ioan Evanghelistul la nisipul mării și să vedem lupta lui, cu ce fel de vrăjmași și cum se luptă. „Și am stat pe nisipul mării și am văzut o fiară ieșind din mare șapte capete și zece coarne. Am văzut pe altă fiară ieșind din pămînt avînd două coarne. Pe altă fiară înfricoșată întru adînc” (Apoc. 13,16). Acestea toate s-au adunat spre război. Să vedem dar împotriva cui voiesc a ridica acestea război? Să-l auzim pe înger grăind către Ioan: „Aceștia cu Mielul lui Dumnezeu voiesc a face război”. Iarăși de mirare! Acest fel și atîta de înfricoșate fiare asupra unui miel se într-armează. Oare pe un miel cît de mică fiară nu-l poate birui? Pentru că un lup pe 1000 de oi le gonește, iar în Apocalipsă împotriva se scrie, că asupra unui miel atîtea fiare s-au adunat. Ce dar, oare le va birui pe ele Mielul? Spune îngerul că cu totul le va birui, zicînd așa: „Mielul le va birui pe ele, că este Domn al domnilor și împărat al împăraților” (Apoc. 16). Și cum le-a biruit pe acele fiare Mielul? Spune Ioan că de vii le-a aruncat în Rîul cel de foc.

Să luăm aminte aici arătării puterii pe care o are răbdătoarea și fără de răutatea blîndețe, că chipul Mielului poartă blîndețea, dar puterea leului. Cine este vrednic a lua Cartea cea cu pecetea a Tainelor Dumnezeieștilor Daruri? Linișorul Miel. Cine este vrednic de Puterile cerești a fi lăudat și închinat? Neîn răutățitul Miel. Cine este puternic ca pe fiarele cele înfricoșate și cumplite ce ieșeau din mare, din pămînt, din adînc a le birui? Mielul cel blînd. „Mielul le va birui pe ele”. Cine domnește pe cele de sus și pe cele de jos? Răbdătorul și junghiatul Miel, Cel ce este Domn al domnilor și împărat al împăraților. Mielul ce în Apocalips de Ioan este văzut este arătare a liniștitei blîndeți, împreună și a nebiruitei Puteri a însuși Mielului lui Dumnezeu care ridică păcatele lumii, a lui

Hristos Mîntuitorul nostru, Cel ce în Patima Sa cea de bunăvoie: „Ca o Oaie spre junghiere S-a adus și ca un Miel fără de glas era înaintea celui ce îl tunde pe el” (Isaia 53), Care ocărit fiind împotriva nu ocăra, pătimind nu îngrozea” (1 Petru 2). Cea fără de răutate și îndelungă-răbdătoare blîndețea Acestuia, ce fel de bine n-a făcut și de care vrednicii nu s-a învrednicit, iar puterea, blîndețea Lui, pe care fiară cumplită nu le-a biruit? Fiecare în Dumnezeiasca Scriptură să vadă și să judece. Iar nouă de aici luminat ne este a vedea, că blîndețea Mielului împreună cu răbdarea și cu nerăutatea pe toate cele potrivnice le biruiește, ca cel ce voiește pe vrăjmașii săi fără de război a-i înfrînge, fără de arme a-i birui, fără de osteneală a-i îmblînzi și luiși a-i supune să fie blînd, răbdător, liniștit, fără de răutate ca un miel, atunci îi va înfrînge, îi va birui, îi va îmblînzi și-i va supune. Bine ne învață întru aceasta Sfîntul Ioan Gură de Aur la Matei cuvîntul 53: „Pînă cînd vom fi oi, vom birui, deși nenumărați lupi ne vor înconjura pe noi, îi vom birui, și nu numai îi vom birui, ci și prea îi vom birui. De vom fi oi, vom birui, nu cu a noastră putere ci cu cea Dumnezeiască, ceea ce prin ajutorul său ne păzește, fiindcă precum păstorul paște pe oi, așa ne păstorește Dumnezeu și ne apără pe noi, ca să nu ne vatăme pe noi vrăjmașii noștri cei cu năravul de lupi. Dar dimpotrivă, de nu vom fi oi, ci vrăjmașilor celor ce se împotrivesc nouă ne vom ridica cu minie și cu răutate ne vom scula asupra lor cu răzbunare, răsplătind rău pentru rău și ocară pentru ocară, atunci și noi înșine ne vom face lupi pierzînd blîndețea cea fără de răutate a oii și de aici nu mai putem birui pe vrăjmașii noștri, pentru că se ia de la noi ajutorul și paza Păstorului nostru Dumnezeu; care numai Oilor celor blînde le este Păstor, iar nu lupilor. De vom fi lupi vom fi biruiți de cei ce vrăjmășuiesc asupra noastră, că se va depărta de la noi ajutorul Păstorului Cea ce nu pe lupi ci pe oi le păstorește și ne lasă celor ce împotriva ne vrăjmășuiesc pe noi și se duce”. Pînă aici Gură de Aur.

Iar nouă ni se cuvine a înțelege, că numai acelora le ajută Dumnezeiescul Ajutor care sînt cu blîndețea oi, iar nu și acelora care se prefac în lupi, voind a-i rupe pe potrivnicii lor și numai pe cei fără de răutate îi pasc, dar nu și pe învrăjbitori lor. Că Dumnezeu celor ce nu se răzbună El Însuși îi răzbună iar nu și celor ce voiesc a se răzbuna singuri.

Citim în Pateric (Prolog, Iunie 20 de zile) un lucru ca acesta: Un frate oarecare fiind strîmbătătit de un alt frate, a venit către Avva Sisoe Tebeul și i-a zis: Sînt strîmbătătit de un frate și voiesc să mă răzbun pe el, iar starețul îl sfătuia pe el, zicînd: Nu fiule, nu te răzbuna singur asupra lui, ci mai ales lasă-l pe

el lui Dumnezeu, ca El să se răzbune pentru tine. Iar el zicea: Nu-l las pînă cînd nu mă voi răzbuna pe el. Și i-a zis starețul: Să ne rugăm frate lui Dumnezeu! Și sculîndu-se a început a se ruga, zicînd: Dumnezeule, iată noi de acum nu nădăjduim spre Tine, deci nu Te griji de noi, nici nu răsplăti celor ce ne fac nouă strîmbătate, pentru că noi înșine pentru sine vom răsplăti! Aceasta auzind-o fratele acesta, a căzut la picioarele starețului, zicînd: Iată, nu mă voi certa cu fratele, nici nu-i voi răsplăti lui, ci-l voi ierta pe el. Și i-a zis starețul: Să mă crezi, fiule, că cel ce va răbda dosădire, fără de osteneală se va mîntui, iar cel ce se mînie asupra fratelui său, toate faptele sale cele bune le pierde și rob pe sine se face diavolului.

„Isav fiind de 40 de ani”. Aici este arătat că Isaac era de 100 de ani întru acea vreme cînd Isav s-a însurat la ani 40. Pentru că Isaac a născut pe Isav la anul 60 de la nașterea sa. Că alt Abimelec împărat în zilele lui Isaac era cînd petrecea la Gherara, dar nu acela care era mai înainte de nașterea lui Isaac în zilele lui Avraam, iar Isav luîndu-și luiși două femei rele cu năravuri din fiicele păgînilor fără de binecuvîntarea născătorilor săi și s-a făcut neprieten lui Dumnezeu, fiindcă femeile lui erau spre întristarea dreptilor a lui Isaac și a Rebeccăi, cei ce vedeau năravurile lor cele rele și viața lor cea neplăcută lui Dumnezeu. Și știut este că și însăși viața lui Isav mai înainte de însoțirea lui n-a fost plăcută lui Dumnezeu, fiindcă femeile cele rele se dădeau de la Dumnezeu oamenilor celor răi, spre pedepsirea păcatelor lor, precum se scrie: „Soarta păcătosului a căzut asupra ei” (Sirah 25). Adică, soarta păcătosului, femeia rea, că petrecerea cea împreună cu dînsa îi este muncă în toată viața lui.

Care se adeverește și în Scriptură, ceea ce zice: „Mai bine este a petrece cu leul și cu balaurul decît cu femeia rea. Că răutatea femeii schimbă vederea ei și întunecă fața ei ca un sac. În mijlocul vecinilor săi va cădea bărbatul ei și auzind va suspina cu amar. Că mică este toată răutatea față de răutatea femeii”. Și dacă o femeie mare muncă îi este omului păcătos, cu cît mai mult acele două femei rele erau spre muncire celui de Dumnezeu urît Isav, pentru care și în Scriptură se zice: „Pe Isav l-am urît”. Și mai înainte de munca cea veșnică în viața aceasta îl muncea pe acela pentru păcatele lui, cu două femei rele, ca și cu niște două netămăduite răni, întru toate zilele vieții lui.

Îmbătrînind Isaac, i-au orbit ochii lui și chemînd pe Isav a zis către el: Iată eu am îmbătrînit și nu știu ziua sfîrșitului meu, acum dar ia-ți arma ta, tolba cu arcul și ieși în cîmp și să-mi vînezi vînat mie, să-mi faci fel de mîncare precum îmi place și

să-mi aduci să mănînc ca să te binecuvinteze sufletul meu mai înainte pînă ce nu mor.

Pe aceste cuvinte le-a auzit Rebecca. Și ducîndu-se Isav la vînat și-a adus aminte Rebecca de descoperirea lui Dumnezeu ceea ce i-a fost ei mai înainte de nașterea de fii, ce i s-a vestit ei, că cel mai mare va robi celui mai mic. Pe care descoperire nu i-a spus-o lui Isaac, păzind întru sine taina cea Dumnezeiască. Și pentru ca să se păzească cele grăite ei de la Domnul, a făcut ca Iacob să vie în locul lui Isav sub binecuvîntarea tatălui său. Că gătind mîncare lui Isaac din cărnurile iezilor în locul celor de vînat, precum îi plăcea, și îmbrăcînd pe Iacob în hainele cele roșii preoțești ale lui Isav (precum mai cu de-amănuntul pentru hainele acestea preoțești s-a scris la fața dinainte) care erau păstrate la dînsa, și pentru ca să fie păros ca și Isav, i-a înfășurat mîinile și grumajii lui cu pielușelele iezilor. Și se temea Iacob nevrînd a îndrăzni la aceasta, ca nu cumva spre mînie ridicînd pe tatăl său și în loc de binecuvîntare blestem să-și aducă asupra sa. Dar Rebecca i-a zis lui: Asupra mea, fiule, să fie blestemul asupra ta, fără numai ascultă glasul meu. Că știa ca o Proorociță cu Duhul că nu blestem, ci binecuvîntare părintească va primi Iacob, ca unul ce spre aceasta mai înainte a fost rînduit de Dumnezeu și ales. Deci plecîndu-se Iacob poruncii maicii sale, a dus mîncarea cea gătită tatălui său, numindu-se pe sine în loc de Iacob, Isav. Iar Isaac pipăind mîinile lui Iacob a zis: „Glasul cu adevărat este glasul lui Iacob, iar mîinile sînt mîinile lui Isav”. Și nu l-a cunoscut pe el. Și mîncînd mîncarea cea adusă lui, l-a binecuvîntat pe el cu binecuvîntarea întîieciunii precum se cuvine, zicînd: „Să-ți dea ție Dumnezeu din roua Cerului și din belșugul pămîntului și mulțime de grîu și de vin, și să-ți slujească ție neamurile și să se închine ție domnii, și să fii domn fratelui tău și se vor închina ție feciorii tătîne-tău (adică nepoții), cel ce te va blestema blestemat va fi, cel ce te va binecuvînta, binecuvîntat să fie”.

Și a fost după ce a încetat Isaac a binecuvînta pe Iacob și s-a dus Iacob de la fața tatălui său, a venit și Isav de la vînat, și făcînd mîncare din vînatul său i-a dus tatălui său, zicînd: „Să se scoale tatăl meu și să mănînce din vînatul fiului său, ca să mă binecuvinteze sufletul tău”. Și a zis Isaac: Cine ești tu? Iar Isav a zis: „Eu sînt Isav fiul tău cel dintîi născut”. Și s-a mirat foarte Isaac, zicînd: „Cine este dar cel ce mi-a adus mie vînat și am mîncat din toate, mai înainte de ce ai venit tu? Și l-am binecuvîntat pe el și va fi binecuvîntat.” Și auzind Isav cuvintele tatălui său Isaac a strigat cu glas mare și amar foarte și a zis: Binecuvintează-mă și pe mine tată! Iar tatăl său i-a zis:

Venit-a fratele tău cu înșelăciune și a luat binecuvântarea ta. Și a zis Isav: Cu dreptul s-a chemat numele lui Iacob (împiedecător) că acum a doua oară m-a înșelat și nașterea mea cea dintâi a luat-o și acum a luat și binecuvântarea mea. Și iar i-a zis tatălui său: De ce nu mi-ai lăsat și mie binecuvântare, tată? A răspuns Isaac: Încă și domn l-am făcut peste tine, întărindu-l pe el cu grâu și cu vin, dar ție ce-ți voi face, fiule? Și a zis Isav: Oare numai o binecuvântare este la tine, tată? Binecuvîntează-mă și pe mine. Și a plîns cu glas mare Isav.

Deci umilindu-se pentru dînsul tatăl lui i-a zis lui: Iată din grăsimea pămîntului și din roua cerului va fi binecuvîntarea ta și cu sabia ta vei trăi și fratelui tău vei sluji, și va fi vreme cînd vei lepăda și vei dezlega jugul lui de pe grumazul tău". (Acestea Isaac proorocește le-a zis pentru neamurile cele mai de pe urmă, cele ce aveau să iasă din Isav și din Iacob, pentru că însuși Isav n-a robît lui Iacob, iar mai vîrtos Iacob se smerea lui Isav, că după aceea seminția lui Isav i-a robît seminției lui Iacob pe vremea împărăției Iudeilor. După aceea a lepădat jugul robiei pe vremea împăratului Ioram, fiul lui Iosafat, fiindcă atunci cei ce erau din seminția lui Isav, edomiții sau idumeii s-au îndepărtat de la împărăția Iudeilor. Se împotrivea Isav lui Iacob pentru binecuvîntare, zicînd întru sineși: De ar fi sosit zilele sfîrșitului tatălui meu, ca să-l ucid pe Iacob fratele meu.

Deci înștiințîndu-se Rebecca pentru acest cuvînt al lui Isav l-a sfătuit pe Iacob, ca să se depărteze de la mînia lui Isav și să meargă în Mesopotamia către Laban fratele ei și acolo să petreacă, pînă cînd îi va trece iuțimea și mînia lui Isav.

Pricină binecuvîntată a aflat călătoria lui acolo pentru nuntă, ca să nu-și ia femeie din fiicele hitiților cele din Canaan, ci din cele ale lui Laban din Mesopotamia. Și a zis către Isaac: Mi-am urît viața mea pentru fetele hitiților că de va lua Iacob femeie din fiicele pămîntului acesta (după cum și-a luat Isav femei) de ce-mi este mie și a trăi? Și s-a învoit Isaac cu sfatul ei, ca să sloboadă pe Iacob în Mesopotamia către Laban pentru însurare.

„Nu știu ziua sfîrșitului meu". Dreptul Isaac mai înainte vedea și proorocea cu duhul pentru cele ce erau să fie, iar vremea sfîrșitului său n-o știa, că nu-i era lui descoperit de Dumnezeu de aceasta. Pentru ce dar Domnul Dumnezeu multe taine descoperindu-i plăcutului Său, dar ziua sfîrșitului său nu i-a descoperit-o?

Mi se pare că pentru aceasta: ca să fie el nouă spre pildă a pomenirii morții, și gătirea cea spre dînsa, și fiindcă nu știa în care ceas va muri el, pentru aceasta cu mulți ani mai înainte de sfîrșitul său, dreptul mai înainte se gătise de moarte și o aștepta pe ea în toate zilele bătrîneții lui. Și să luăm aminte,

Întru cîtă mulțime de ani s-a gătit. Că toți anii vieții lui se numără 180. A născut pe Iacob și pe Isav în anul 60 al vieții sale. Isav însurîndu-se în anul 40 al vieții sale, iar Isaac avea atunci 100 de ani. Iacob după mărturia lui Chedrin, pînă la 63 de ani de la nașterea sa a petrecut lîngă părinții săi în feciorie curată apoi luînd binecuvîntare părintească s-a dus în Mesopotamia pentru însoțire. Și era în vremea aceea lui Isaac cînd l-a binecuvîntat pe Iacob în locul lui Isav 125 de ani, îi rămîn acum încă ai vieții lui Isaac ani 55. Deci dar în 55 de ani s-a gătit pentru sfîrșitul său și după binecuvîntarea cea mai de pe urmă a fiilor săi, viețuia pe cealaltă vreme, ca și cum în toate zilele murind. Iar noi să socotim, cît de mulți ani acel drept bărbat a petrecut învățîndu-se întru pomenirea morții și era gata în toate zilele ca să iasă din trup. Cine acum din cei ce viețuiesc în lume se va afla ca măcar un an, sau o lună mai înainte a fi gata spre ceasul morții? Că toată gătirea noastră cea spre moarte o mutăm din an în an, din vreme în vreme, din tinerețe la bătrînețe, iar bătrînii o mută pînă cînd încep a se îmbolnăvi, și cei ce zac pe pat bolnavi și către sfîrșit voiesc a se găti pe sineși, cînd acum iată și vremea este puțină și puterea a slăbit și grele dureri l-a înconjurat, iar altuia și mintea și graiul i se ia, întrucît nu poate a-și mărturisi păcatele sale și a se căi pentru dînosele după cum se cuvine. Și așa sau mai înainte de bătrînețe sosind fără de veste moartea și negătiți găsindu-i îi răpește, sau întru bătrînețe venind și neaflîndu-i gătiți îi taie ca pe un copac uscat și în focul iadului îi aruncă. O, de ar fi ca tot omul creștin pe acele cuvinte ale dreptului Isaac pururea să le aibă în mintea sa: „Nu știu ziua sfîrșitului meu!”, ca cei ce nu știu să se teamă de venirea cea fără de veste a morții, și să se gătească pe sineși cu adevărată pocăință spre ieșire. (Că de n-ar fi fost această gătire) n-ar fi fost moartea păcătoșilor cumplită, nici iadul nu l-ar fi umplut sufletele creștinești. Ci amar de negrijirea noastră! Că trăim ca și cum nu avem să murim, ca și cum aici vom petrece în veci, ca și cum fără de sfîrșit de această văzută lume avem să ne îndulcim. Nici nu gîndim, cum că sfîrșitul este lîngă uși, securea lîngă rădăcină, coasa morții deasupra capului, ziua Domnului ca un fur, judecata nu zăbovește (il Petru 3,2) pierzarea nu dormitează, și așa fără de veste întru durerile iadului și în cursele morții cădem, precum grăiește Scriptura: „Nu știe omul vremea sfîrșitului său, ci precum peștii se vînează cu plasa și cum se prind păsările cu cursa, așa sînt vînați fiii oamenilor în vremea cea rea cînd fără de veste va cădea peste dînșii” (Ecles. 9).

O, oameni muritori, pentru ce nu vă aduceți aminte de

moarte? De care nici un chip a scăpa nu putem, pentru ce nu vă temeți de ceasul cel amar al morții? Întru care nici unul din oameni nu ne va putea ajuta. Pentru ce nu ne gătim pe noi înșine spre moarte? De care nu știm în care loc ne așteaptă pe noi și în care zi sau în care noapte și în care ceas voiește a ne lua pe noi de aici? Strigă ca o trâmbiță bunavestire a lui Hristos, păzindu-ne pe noi și zicînd: „Privegheați” că nu știți cînd Stăpînul casei, pe datoria morții va veni s-o ceară de la noi, seara, sau la miezul nopții sau la cîntatul cocoșilor, sau dimineața, ca nu cumva fără de veste venind, ne va afla dormind. Iar noi glasului Aceluia nu luăm aminte, ci ca niște aspide surde ne astupăm urechile noastre ca să nu-L auzim pe El, ca și cum aceea nu s-ar fi grăit către noi. Ne arată Evanghelia cum că sluga cea care mănîncă și bea cu bețivii și le bate pe soțiile sale, stăpînul său va veni în ziua în care nu va nădăjdui și în ceasul în care nu va ști și-l va tăia pe el în două și partea lui cu necredincioșii o va pune, acolo va fi plîngerea și scrișnirea dinților. Iar noi de aceasta nici cît de puțin nu ne spăimîntăm, ca și cum am fi fost buni și aleși robi ai Domnului nostru, măcar că sîntem prea plini de păcate și de fărădelegi. Și dacă sfinții și dreptii se temeau de moarte și cu mari nevoițe, cu multă vreme spre ceasul morții (precum dreptul Isaac) pe sineși mai înainte se găteau neștiind ziua sfîrșitului lor, cu cît mai vîrtos nouă păcătoșilor ni se cuvine a ne teme și mai înainte a ne găti, curățindu-ne spurcăciunea păcatelor noastre prin lacrimi fierbinți întru pocăință, ca nu cumva pe noi ne va ajunge sfîrșitul în tina necurățiilor tăvălindu-ne și negătiți ne va da înfricoșatei cercări, fiindcă pentru aceasta vremea morții și ziua și noaptea sfîrșitului nostru s-a tăinuit de către noi, ca neștiind-o pe aceea și pururea așteptînd-o și temîndu-ne gata să fim spre ieșire. Așa Sfîntul Gură de Aur la cuvintele Evangheliei: „Fiți gata că în ceasul în care nu gîndiți Fiul Omului va veni” (La Matei, cuvîntul 77), scriindu-le pe dînsese, grăiește: „Și le zice lor ca să privegheze, ca pururea gata să fie, pentru aceasta a zis: Cînd nu gîndiți, atunci va veni, voind a fi ei cu frică și pururea în fapta bună a petrece, făcîndu-le neștiut oamenilor cînd vor muri pentru ca negreșit să se sîrguiască spre ceasul acela”. Și iarăși la cuvintele apostolice: „Ziua Domnului ca un fur noaptea așa va veni”. (Către Solun, 5; Cuvîntul 99) scriind zice: „De voiți a ști pentru ce s-a tăinuit acea zi a Domnului și pentru ce ca un fur noaptea vine? Mie precum pentru aceasta bine părăindu-mi-se, voi zice: Că nimeni nu s-ar fi sîrguit cîndva în toată viața lui pentru fapta bună de ar fi fost arătat și netăinuit ceasul morții, ci știind ziua sa cea mai de pe urmă și nenumărate rele făcînd, la

sfârșitul său ar fi venit spre baia pocăinței, și așa s-ar fi dus de aici". Pînă aici Gură de Aur.

Și într-adevăr, că încă neștiind ziua și ceasul sfârșitului nostru și prin așteptarea aceluia sîntem înfricoșați, îndrăznim de facem cumplite și neînumărate rele, cu cît dar mai mult de am fi știut că încă mulți ani vom viețui și nu degrab ne vom sfîrși, ce rău n-am fi îndrăznit a face? Ci fiindcă nu știm cînd și în care ceas și zi vom muri, drept aceea sîntem datori, ca întru toate zilele așa să viețuim, ca și cum în toată ziua sfârșitul așteptînd, și ziua venind să gîndim: Oare nu va fi în ziua aceasta sfârșitul vieții mele cel mai de pe urmă? La fel și noaptea sosind să zicem întru sine: Oare nu va fi noaptea aceasta cel mai de pe urmă sfârșit al petrecerii mele între cei vii? Spre somnul nopții voind a te culca, zi în mintea ta: Oare mă voi scula viu de pe patul meu și voi vedea încă lumina zilei? Sau iată acest pat îmi va fie mie groapă? La fel și din somn sculîndu-te și începutul zilei văzînd, să gîndești: Oare voi ajunge seara și începutul nopții? Sau întru această zi ceasul morții mă va ajunge? Acest fel fiecare să gîndească, așa în toată ziua pe sine să se gîndească ca și cum ar muri. Și seara spre somn ducîndu-se și pe pat șezînd așa să-și îndrepteze știința sa ca și cum în noaptea aceea își va da duhul său lui Dumnezeu. Că rău doarme acela cel ce întru păcatul morții a adormit. Nu se odihnește bine acela, pe al cărui pat îl înconjoară dracii, așteptînd ca de pe pat a-i tîrî sufletul lui în prăpastia focului. Nu-i este bine aceluia care începînd noaptea nu s-a împăcat cu Dumnezeu, căci dacă atunci cînd îl mîniem pe aproapele într-una ceva, zice către noi Apostolul: „Să nu apuie soarele întru mînia voastră", cu cît dar mîniînd pe Dumnezeu mai mult se cuvine a ne teme și a ne îngriji ca să nu apuie soarele întru mînia lui Dumnezeu. Deci să nu îndrăznești a dormi neîmpăcîndu-te cu Dumnezeu, căci ceasul morții este neștiut, ca nu cumva năprasnică moarte năpădind să te răpească negătît. Să nu zici dar omule: Mîine mă voi împăca cu Dumnezeu, mîine mă voi pocăi, mîine mă voi îndrepta, nu muta din zi în zi a ta înțoarcere și pocăință către Dumnezeu, fiindcă nu ești încredințat ajunge-vei dimineața sau seara.

Bine aducîndu-și aminte dreptul Antonie cel Mare de Apostolul cel ce în toate zilele murea, învățînd zicea: „Sculîndu-ne în fiecare zi dimineața, să socotim că nu vom ajunge pînă seara. Și iarăși vrînd să adormim, să socotim că nu ne vom scula dimineață, fiindcă după fire este nearătată viața noastră și se măsoară în fiecare zi de la purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Și așa aflîndu-ne și în fiecare zi așa trăind, nu vom mai păcătui, nici poftă a vreunui lucru nu vom avea, nici

nu ne vom mînia asupra cuiva, nici nu ne vom învîstieri pe pămînt, ci ca cei ce în fiecare zi aşteptăm să murim necîştigători vom fi. Şi tuturor toate greşelile le vom ierta, şi poftă de fêmeie sau de altă dulceaţă întinată nicidecum nu vom ţinea. Ci ca dinspre nişte trecătoare ne vom întoarce, nevoindu-ne de-a pururea şi mai înainte văzînd ziua Judecăţii. Că de-a pururea frica cea mai mare şi îngrijirea muncilor risipeşte cea mai mare parte a dulceţii şi dezmierdării, şi pe sufletul cel ce se pleacă spre dînsa îl scoală". Pînă aici marele Antonie.

„Adu-mi să mănînc, ca să te binecuvînteze sufletul meu". Tatăl voind a binecuvînta pe fiul său cu binecuvîntarea cea mai de pe urmă, cerea ca fiul lui mai întîi să-l hrănească pe el din osteneala mîinilor sale. Iată chip al celor ce binecuvîntează şi al celor ce se binecuvîntează, a duhovniceştii tagme şi a celei mireneşti, pentru că Arhieriei, Preoţii cei ce sînt părinţii poporului: Păstorii, Învăţătorii, Rugătorii şi Binecuvîntătorii, care dau bunătăţile cele duhovniceşti poporului lui Dumnezeu şi duhovniceştilor lor prunci pot să aibă şi ei trebuinţă de la dînşii pentru a sa hrană. Iar poporul dator este a-i hrăni pe ei, dîndu-le lor trebuinţele cele trupeşti, de la care primesc ei pe cele duhovniceşti.

Datori sînt, după judecata Apostolului, că scriind Sfîntul Apostol Pavel către Romani, zice: (Rom. 15): „Iată acum merg la Ierusalim, slujind sfinţilor. Că bine a voit Macedonia şi Ahaia a face o împărtăşire oarecare la sfinţii săraci care sînt în Ierusalim. Că au binevoit şi datori le sînt lor". În care cuvinte se arată cum că Macedonenii şi Ahaienii au trimis prin mîinile lui Pavel milostenie spre hrana sfinţilor celor ce locuiau în Ierusalim şi petreceau în sărăcie şi în lipsă, şi cărora şi întîiului Arhieru al Ierusalimului şi altora împreună cu Iacob Apostoli, care încă nu se risipiseră prin lume ci în părţile cele cu apropiere propovăduiau pe Hristos şi iarăşi veneau în Ierusalim, şi celorlalţi cu dînşii, care erau sfinţiţi spre slujba lui Hristos, cei ce erau învăţători şi duhovniceşti ziditori ai Bisericii celei dintîi, acestora Pavel din Macedonia şi din Ahaia le aducea milostenie. Iar noi să luăm aminte la acest cuvînt al lui Pavel: „Au binevoit şi datori le sînt lor".

Iată judecata Apostolului: Deci datori sînt oamenii mireni a-i hrăni pe duhovniceştii lor Păstori şi Învăţători, dîndu-le lor milostenie din averile lor. Pentru ce dar sînt datori? Acelaşi Apostol spunînd zice: „Că de vreme ce întru cele duhovniceşti ale lor s-au împărtăşit neamurile, datori sînt şi întru cele trupeşti a le sluji lor". Fiindcă macedonenii şi ahaienii fuseseră neamuri şi s-au luminat de la Sfinţii Apostoli şi de la

moștenitorii lor cei ce petreceau în Ierusalim. Că de la aceia au primit Credința, de la aceia spre calea mântuirii s-au povățuit de la aceia Duhovnicescul Dar au luat. Deci datori erau la trebuințele lor cele trupești a le sluji, datori cele spre nevoia vieții a le da, datori pe lipsa lor cu facerile de bine a o împlini, că avînd de la ei hrana lor, să nu slăbească întru nevoie și în ostenele lor cele duhovnicești și să nu înceteze din slujba lor: „Datori sînt lor”. Pe aceeași datorie, același Sfînt Apostol Pavel în Trimiterea către Corinteni mai pe larg cu dovezi o arată, întru întîi zicînd: „Oare numai eu singur și Varnava nu avem putere a nu lucra?” adică a nu ne căuta hrana noastră din osteneala mîinilor noastre (ci precum Sfîntul Gură de Aur tîlcuind zice) a ne hrăni de la cei ce se învață. Că deși uneori Sfîntul Apostol Pavel lucra cu mîinile sale pentru trebuințele sale cele trupești, precum și la alt loc zice; „Că trebuințelor mele și celor ce sînt cu mine, au slujit mîinile acestea” (Fapte 20). Și iarăși la alt loc pentru sineși grăiește: „Ne ostenim lucrînd cu mîinile noastre” (I Cor. 4). Însă și pe aceasta a arătat-o, că alți apostoli și moștenitori ai lor nu se îndeletniceau în lucrul mîinilor, ci fără numai a învăța și a propovădui se sîrguiau, iar mîncare și haine de la popoare li se da lor, pe care-i învăța, pentru aceasta a zis: „Oare numai eu și Varnava nu avem putere, precum și ceilalți apostoli au putere în Biserica lui Hristos, a nu lucra, ci numai în propovăduire a se sîrgui și de la cei ce se învățau a se hrăni”. După aceea aduce feluri de chipuri ale datoriei sale celei de mai sus zise, zicînd: „Cine slujește în oaste cu leafa sa?” și celelalte. Cînd împăratul face război este dator a le plăti soldaților leafa, adunînd dajdie spre aceea de la popoarele de sub stăpînirea sa. Rînduielile tagmei Duhovnicești, sînt ostași ai lui Hristos Cerescul împărat, deci datori sînt lor popoarele creștinești a le da lor leafa. Și iarăși zice: „Cine sădește vie și din roada ei nu mănîncă? Sau cine paște turme și din laptele turmei nu mănîncă?” După cum vierul din struguri și păstorul din laptele turmei dobitoacelor își au hrana, așa tagma cea duhovnicească se cuvine a fi hrănită de către mireni. După aceea aduce din Așezămîntul cel Vechi, zicînd: În legea lui Moisi scris este: „Să nu legi gura boului ce treieră!” (I Cor. 9). Pe care cuvinte Sfîntul Ioan Gură de Aur le tîlcuiește așa: „Nimic altceva gura cea nelegată a dobitocului acestuia arată, fără numai că învățătorii cei ce se ostenesc se cuvine și plată a lua”. Pînă aici Gură de Aur. Pe care plată nu ca pe o datorie o zice - pentru că Darurile Duhovnicești nu se vînd - ci plată pe hrana lor o numește. Că după cum dobitocul cu care omul ară și asupra căruia pune sarcini, pe acela în toate zilele cu îndestulare îl

hrănește, așa pe cei ce se ostenesc în Biserică spre lucrarea sufleteștii țarini și seamănă sămînța Cuvîntului lui Dumnezeu și pe sarcinile păcatelor omenești asupra lor le iau dator este poporul ca, cu darea cea cu îndestulare a-i hrăni. După aceasta Apostolul adăugînd zice: „Dacă noi v-am semănat vouă cele duhovnicești, oare mare lucru este de vom secera noi cele ale voastre trupești?”. Ca și cum ar zice: Mai mult noi vouă bine vă facem, decît voi dîndu-ne nouă cele trebuitoare trupului. Nu este aceasta mare a secera noi pe ale voastre cele trupești și a primi de la voi vremelnica hrană, cînd voi de la noi cu neasemănare pe cele mai mari le primiți, adică: Pe darurile cele veșnice și duhovnicești, care sînt învățăturile cele de suflet folositoare, dezlegarea păcatelor, curățirea sufletelor voastre, povățuirea spre calea mîntuirii, rugăciunile cele din toate zilele către Dumnezeu pentru voi, iertarea și binecuvîntarea. Iar la sfîrșit aducîndu-și aminte Apostolul de Preoții cei din Legea Veche, prin Dumnezeiasca Poruncă încheind zice așa: „Oare nu știți că cei ce lucrează cele sfinte din Biserică mănîncă? Și care slujesc Altarului cu Altarul se împărtășesc? Așa și Domnul a rînduit celor ce propovăduiesc Evanghelia din Evanghelie să trăiască, adică să se hrănească”. Pînă aici dovezile apostolice pentru datoria poporului mirenesc ca să hrănească ei pe tagma cea duhovnicească.

Cu pielușelele iezilor i-a înfășurat lui mîinile și grumajii Rebecca mai înainte închipuire era a Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu, că precum aceea pe Iacob cu pielușele așa și aceasta pe Fiul lui Dumnezeu în Pîntecelul său L-a înfășurat cu Trup. Iacob era închipuire a lui Hristos, a primit asupra sa Iacob asemănarea lui Isav și piele de capră pe mîini și pe grumaji, a primit și Hristos asupra Sa chip sau asemănare de rob și păcatele omenești le-a purtat pe Trupul său. Cînd grăia Iacob către tatăl său era glasul lui, ca glasul lui Iacob, iar mîinile precum mîinile lui Isav. Propovăduirea lui Hristos și puterea cuvintelor Lui erau Dumnezeiești, iar Dumnezeirea Lui era acoperită cu omenirea. N-a cunoscut Isaac pe Iacob în chipul lui Isav venind către dînsul, n-au cunoscut nici Iudeii pe Cel ce a venit către ei făgăduitul Mesia. „Care chip de rob luînd, întru asemănarea oamenilor făcîndu-Se și cu închipuirea aflîndu-se ca omul” (Filipeni 2).

„S-a mirat Isaac foarte”. Tîlcuitorii Sfîntei Scripturi spun că minunîndu-se Isaac a fost întru răpire și i s-a descoperit lui de la Dumnezeu cum că acel lucru al lui Iacob n-a fost după voința lui Iacob, ci după Dumnezeiască Iconomia Lui, și cum că nu Isav, ci că Iacob s-a iubit și s-a ales de la Dumnezeu. Deci nu numai că nu s-a mîniat Isaac asupra lui Iacob, nici n-a schimbat

binecuvîntarea sa, ci mai ales a și întărit-o pe aceea.

„A strigat cu glas mare și amar foarte”. A plîns cu amar Isav lipsindu-se de binecuvîntarea părintească și de întîietate. Însă grăiește pentru dînsul Apostolul: „Că pocăința lui loc n-a aflat, deși cu lacrimi a căutat-o pe ea” (Evrei 12).

Pentru ce loc pocăinței lui nu i s-a dat? Grăiește Sfîntul Gură de Aur: „Pentru că cele vrednice de pocăință n-a arătat. Cîți socotesc că greșind, fără de osteneală (și fără de pedeapsă pentru păcatele lor vor rămînea) acestea să le gîndească, pentru ce Isav n-a aflat iertare? Pentru că nu s-a pocăit după cum se cuvenea!” Pîna aici Gură de Aur.

Iar nouă ni se cuvine a ști că nu vor putea ajuta singure lacrimile, de nu va fi cuviincioasa pocăință și părere de rău pentru păcate, îndreptarea vieții și lucruri care i se cuvin adevăratei pocăințe. Nu va ajuta umilința, de nu va fi îndreptat năravul, care folos pentru păcat este a lăcrima și de la păcat a nu înceta? Încetează, omule, de a face răutatea păcatului, fă roduri vrednice de pocăință, și atunci Dumnezeu pe inima ta cea înfrîntă și smerită n-o va urgisi, atunci cînd te vei pocăi, după cum ți se cuvine ție, i se va da loc pocăinței tale.

Deci să privim ceva puțin spre Isav cel ce plînge, că voiesc a ști cum s-ar fi cuvenit lui a se pocăi. Plîngea Isav și nu prost plîngea, ci amar, tînguindu-se cu mare glas striga. Și cine nu s-ar fi sfărîmat cu inima văzînd atîta a lui tînguire? Cine n-ar fi nădăjduit că va fi el miluit de Dumnezeu? Cine s-ar fi îndoit pentru iertarea păcatelor lui? Cui nu i s-ar fi părut a fi primite atîtea lacrimi ale lui Milostivului Dumnezeu? Însă nu sînt primite, ci lepădate și urîte: „Pe Isav l-am urît” grăiește Dumnezeu în Proorocie. Pentru ce? Să cercetăm: Se tînguește Isav și pentru ce se tînguește? Oare pentru păcatele lui? Nicidecum, dar pentru ce? Oare pentru paguba sa, că s-a lipsit de binecuvîntarea părintească și întîietate? Nici de aceasta. A greșit el Domnului Dumnezeu mult, că întîietatea cea atît de cinstită după cum s-a zis mai înainte și atîta lucru sfînt întru nimic socotindu-l pentru puțină mîncare a vîndut-o. Aceasta este păcat mare, că de slujirea Domnului cea Preoțească s-a lepădat și a trecut cu vederea pe însuși Dumnezeu nebăgînd seamă de treapta cea sfîntă. Și-a luat luiși din fiicele idolatriilor femei necurate și cu năravuri rele, întristînd pe tatăl său și pe maica sa și aceasta nu fără de păcat îi este lui. Curvar și întru spurcăciuni de la Apostolul a fi se grăiește și aceasta este mare mîniere de Dumnezeu, și s-a făcut pentru păcatele sale nevrednic binecuvîntării părintești și întîieciunii. Deci oare se căiește el pentru atîtea păcate ale sale sau plînge? De aceasta nu scrie în Sfînta Scriptură, că Isav să fi avut părere de rău

pentru cele făcute de dînsul lucruri rele și să fi alergat către Dumnezeu cu pocăință și cu lacrimi, iar cînd cu însuși lucrul s-a depărtat de aceea de care nu era vrednic atunci a plîns și s-a tînguit, nu pentru păcate, nu pentru mînierea lui Dumnezeu, nu pentru nevrednicia sa, ci pentru pagubă, că s-a lipsit de atîtea bunătăți. Măcar deși grăiește pentru dînsul Apostolul, că a căutat pocăința (zicînd) cu lacrimi a căutat-o pe ea, adică pe căință, dar pentru ce s-a căit? Nu pentru aceasta: că a greșit, că a vîndut întîietatea și nu-și mărturisește vina sa, ci pune asupra lui Iacob vina, zicînd: „întîietatea mi-a luat-o” în loc ca să zică: Am greșit vînzîndu-mi întîietatea mea, el zice: „întîietatea mi-a luat-o”, ca și cum Iacob cu sila ar fi luat de la el întîietatea, ca și cum ar fi răpit tirănește cu nedreptate luînd-o. Că i se cuvenea lui Isav să-și cunoască păcatul său și pentru dînsul să-i pară rău făcîndu-se vinovat înaintea lui Dumnezeu. Se cuvenea lui iubitor de frate și fără de răutate a fi și prin pocăința cea adevărată a milostivi pe Dumnezeu. Se cuvenea lui nu atîta pentru a sa pagubă, cît pentru că a mîniat pe Domnul Dumnezeuul său a se tîngui și a plînge. Ci fiindcă nu s-a pocăit după cum se cuvenea, deci dar pocăința lui a fost nelucrătoare și lacrimile lepădate.

Iar nouă să ne fie aceasta spre învățătură, întru pocăința noastră a ști pentru ce a ne tîngui și a plînge, nu numai pentru că mare pagubă ne-am pricinuit din păcatele noastre, cît pentru că am mîniat pe Ziditorul nostru și am întristat Milostivirea Aceluia.

A chemat Isaac pe Iacob fiul său și l-a binecuvîntat pe el a doua oară cu deplină binecuvîntare, care se cuvenea celui întîi născut, și i-a poruncit lui ca să nu ia femei din fiicele cananeilor, trimițîndu-l pe el în Mesopotamia în cetatea Haran către Laban fratele Rebeccăi din neamul său să-și ia lui soție.

Deci ieșind Iacob din casa tatălui său mergea pe calea ce-i zăcea înainte și înoptînd pe cale a luat din pietrele locului aceluia și punîndu-și lui căpătîi a adormit. Și a văzut vis și iată o scară era întărită pe pămînt, a cărei vîrf ajungea pînă la Cer și îngerii lui Dumnezeu se suiau și se coborau pe ea, iar Domnul se întărea deasupra ei. Și l-a binecuvîntat pe el Dumnezeu, precum mai înainte pe Avraam și pe Isaac tatăl lui, făgăduindu-se lui a nu-l lăsa pe el, ci cu dînsul a fi în toate căile lui și a-i înmulți seminția lui ca nisipul mării și acel pămînt pe care dormea el îl va da lui spre moștenire. l-a descoperit lui încă și pentru venirea lui Mesia ce era să vie pe pămînt, cînd i-a zis: Se vor binecuvînta întru tine toate neamurile pămîntului și întru seminția ta. (Adică întru Hristos Mîntuitorul neamului omenesc). Și sculîndu-se Iacob din

somnul său s-a temut cu temere sfântă, cu bună cucernicie cinstind locul acela în care s-a învrednicit a vedea pe Domnul și a zis: Cu adevărat Domnul este în locul acesta și eu n-am știut, înfricoșat este locul acesta și nu este acesta un loc simplu, ci Casa lui Dumnezeu și aceasta este Poarta Cerului. Și a luat piatra ce era căpătîi și a pus-o pe ea ca stîlp și a turnat untdelemn deasupra lui și a chemat numele locului acela „Casa lui Dumnezeu”. Și rugîndu-se lîngă dînsul către Dumnezeu îndestul, s-a făgăduit, zicînd: Din toate cîte îmi vei da mie, Doamne, îți voi da ție zeciuială.

De mirare este aceasta: că Iacob fiu de părinte bogat s-a slobozit din casa părinților săi singur, sărac, nimic avînd, fără numai o bucată de pîine în traistă și puțin untdelemn și toiag în mînă, după cum însuși mai pe urmă întorcîndu-se bogat și întru mulțime, zicea către Dumnezeu întru rugăciune: „Cu acest toiag am trecut Iordanul, iar acum sînt în două tabere” (Fac. 32). Pentru ce Isaac n-a trimis cu dînsul cîtiva robi care l-ar fi păzit pe el în cale și cele spre trebuință lui a le duce? Sau măcar pe un rob, care ar fi dus după dînsul traista cu pîine și cu untdelemn? Că Avraam pe robul său cel mai mare trimițîndu-l în Mesopotamia ca să-i aducă de acolo lui Isaac fiului său pe o fecioară Rebecca întru femeie, i-a dat lui zece cămile încărcate cu toate bunătățile, iar Isaac slobozindu-și tot în partea aceea pe iubitul său fiu Iacob pentru însoțire, nimic nu i-a dat lui fără numai maică-sa i-a pus traista cu o pîine și un vâsușor cu untdelemn. Care este pricina aceasta? Cu adevărat nu este altă fără numai aceasta că: Bărbatul cel sfînt Isaac, avînd mare credință și mare nădejde în Dumnezeu, la purtarea Lui de grijă și-a aruncat pe fiul său încredințîndu-l pe acela lui Dumnezeu și nădăjduind fără îndoie cum că Dumnezeu nu va părăsi pe fiul lui întru acea călătorie, ci întreg îl va păzi pe el și către Laban îl va duce sănătos și acolo va iconomisi pentru el tot binele. Pentru aceasta slobozindu-l pe fiul său, nu i-a dat nici o bogăție fără numai părinteasca binecuvîntare. N-a trimis cu el slugi, ci a trimis pe ale sale rugi și Proniei lui Dumnezeu l-a încredințat pe el, pe care Pronie și însuși mai înainte bine o cercase asupra sa, cînd a fost dus de tatăl său Avraam spre jertfă și întreba pe tatăl său zicînd: „Tată, iată focul și lemnele, dar unde este oaia spre jertfă?” l-a răspuns lui tatăl: „Dumnezeu va griji (adică va iconomisi) Luiși oaie spre jertfă, fiule!” și a fost așa că Dumnezeu a iconomisit pentru oaie și el s-a păzit întreg. Și din acel ceas Isaac niciodată nu se îndoia pentru purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Spre aceea punînd și pe fiul său Iacob l-a slobozit pe el în cale ca și cu niște paveze și zale îmbrăcat și ca și cum de multe

cete ostăşeşti înconjurat şi păzit, însă şi însuşi Iacob şi-a pus nădejdea lui în Dumnezeu, fiind învăţat de născătorii săi cei dreپti, Isaac şi Rebecca şi mergea fără de temere, de nimic îndoindu-se, ci la Unul Dumnezeu privind şi asupra Lui cu multă nădejde nădăjduind. Şi îndată pentru păzire şi starea lui înainte (a lui Dumnezeu) s-a adevărit prin somnul cel minunat întru care a auzit de la Domnul pe Milostivitoarele cuvinte: „Iată, Eu voi fi cu tine şi te voi păzi în toată calea ta, încotro vei merge şi te voi întoarce pe tine în pămîntul acesta şi nu te voi lăsa pe tine pînă ce nu voi face toate cîte ٲi-am grăit ٲie.”

Iar nouă de aici se poate învăţa că la purtare de grijă cea sfîntă a lui Dumnezeu a ne pune şi fără de îndoială spre dînsul a nădăjdui, că El pe cei ce-şi aruncă nădejdea asupra Lui nu-i părăseşte, ci după a Sa bunăvoinţă şi Milostivire iubitoare de oameni economiseşte pentru dînşii toate cele bune şi folositoare. Că dacă spre cei ce nu se aruncă spre Dînsul şi nici nu nădăjduiesc spre El, poartă de grijă şi asupra tuturor aceloră îşi varsă Darul Său, după cum soarele îşi răsare razele sale asupra celor buni şi asupra celor răi, cu cît mai mult va purta de grijă spre cei ce nădăjduiesc spre El şi cu totul se aruncă asupra Lui?

Să gîndim cum era purtare de grijă a lui Dumnezeu pentru poporul evreu în pustie, pentru aceia care erau nemulţumitori pentru facerile de bine ale lui, arătînd multă necredinţa lor către el (măcar deşi vedeau minunile cele mari ale Aceluia) spre închinarea de idoli arătîndu-se au fost răpitori, împotriviitori, mîniind pururea pe Dumnezeu după cum grăieşte Psalmistul pentru dînşii: „Neam care nu şi-a îndreptat inima sa şi nu şi-a încredinţat lui Dumnezeu duhul său şi a uitat facerile de bine şi minunile Lui. Amărit-au pe Cel Preaînalt, au clevetit asupra lui Dumnezeu şi au zis: „Va putea oare, Dumnezeu să gătească masă în pustie?” N-au crezut lui Dumnezeu, nici s-au nădăjduit spre mîntuirea Lui. L-au iubit cu gura lor şi cu limba lor i-au minţit Lui. Iar inima lor nu era dreaptă înaintea Lui, nici n-au crezut Aşezămîntului Lui. De cîte ori L-au amărit pe El în pustie, L-au mîniat pe El în loc fără de apă” (Psalm 77). Iată în ce fel era acel popor, însă şi pe unii ca aceia nu-i lăsa Dumnezeu, ci toată purtare de grijă a Lui de grijă era pentru dînşii, în loc pustiu hrănindu-i pe ei cu Măna şi le-a plouat păsări fripte spre mîncare lor. Pe apele cele amare le îndulcea, din piatră le-a izvorît apă lor, hainele lor 40 de ani le-a păzit nestricate, şi li s-a făgăduit a-i păzi pe dînşii întregi, haina ce se pune pe prunc creştea împreună cu dînsul pînă la vîrsta cea desăvîrşită a lui, dinspre Amalic l-a păzit, ajutîndu-le lor în război, de muşcarea şerpilor le-a dat degrab tămăduire prin lucrătore

putere a șarpelui celui de aramă, întâmplătoarele boli și cele obișnuite oamenilor nici de un fel nu se aflau în ei, pînă cînd au intrat în pămîntul făgăduinței, după cum și în Psalmi se grăiește: „Că nu era întru dînșii bolnav” (Psalm 104). Astfel era purtarea de grijă a lui Dumnezeu pentru ei, acest fel de îngrijire și păzire.

Deci dar nu va purta grijă Dumnezeu pentru cei ce-i slujesc Lui cu osîrdie, cu credință, cu dragoste, cu toată grija și nădejdea lor punîndu-și spre El? Cel ce se îngrijește pentru cei nemulțumitori oare nu se va griji pentru cei ce-l mulțumesc Lui? Cel ce-i păzește pe cei ce nu au dragoste către Dînsul, oare nu-i va păzi pe adevărații Săi iubitori? Cel ce nu-i părăsește pe cei ce se depărtează de Dînsul, oare-i va părăsi pe cei ce se apropie de Dînsul? Cu adevărat nu-i va lăsa. Că zice: „Nu te voi părăsi pe tine” (Fac. 28). Și iarăși: „Oare va uita maica pe pruncul său, ca să nu-și miluiască fiii pîntecelui său? Și de și-l va uita femeia pe acela, Eu nu te voi uita pe tine, zice Domnul” (Isaia 49).

Se obișnuiesc oamenii cu prisos a se îngriji spre acestea două: pentru vremelnica petrecere și pentru cele de nevoie spre petrecere. Fiecare se grijește ca să-și petreacă bine această viață cu zile iară fără de primejdie și să aibă toată îndestularea întru hrană, întru băutură și îmbrăcăminte și întru toată îmbelșugarea a fi, dar pentru mîntuirea lor nu mulți sînt din cei ce se îngrijesc. Că zice Domnul în Evanghelie: „Căutați mai întîi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și toate acestea se vor adăuga vouă” (Matei 6). Și nemincinos este Dumnezeu întru cuvintele Sale, ci cu adevărat pentru toți robii Săi cei ce caută împărăția lui Dumnezeu și de mîntuirea lor se grijesc și cu credință și rîvnă Domnului lor slujesc și se aruncă spre a Lui purtare de grijă, el se îngrijește și le poartă de grijă cele de folos petrecerii lor le întocmește și cele trebuincioase viețuirii lor le dă cu îndestulare, rînduiește cu bună norocire petrecerea lor după cum a rînduit și pentru dreptul Iacob, de care ne este cuvîntul. Și deși oarece năpaste și primejdii îi se întîmplă robilor Săi, însă el nu-i lasă întru acelea, ci din primejdii îi slobozește și din năpaste întru bun sfîrșit îi scoate după cum l-a scos și pe Iosif cel prea frumos, care era urît fraților săi, în groapă aruncat, în robie vîndut, în pămînt străin dus, de femeie asuprit în temniță închis. Și după toate acestea, ce? L-a făcut pe el slăvit stăpîn și împărat peste tot Egiptul. Dă încă și cele de nevoie robilor Săi. Oare nu l-a hrănit cu îngerul pe proorocul Ilie, carne prin corb aducîndu-i? Oare nu l-a săturat pe proorocul Daniil cel închis în groapa leilor, prin mîncarea lui Avacum? Pe Samson oare nu cu minune l-a

adăpat, prin apa cea izvorită din falca asinului? Pe văduva cea săracă și cu fapte bune ce locuia în Sarepta Sidonului, a lăsat-o în foamete? Oare nu l-a trimis pe proorocul la dînsa, ca vădra cu făină la ea să nu se împruțineze și ulciorul cu untdelemn să nu scadă? Altă femeie săracă a unui prooroc căreia murindu-i bărbatul, a încredințat-o pe ea cu doi fii purtării de grijă a lui Dumnezeu, poruncindu-le lor ca fără de îndoială spre Domnul să-și pună nădejdea. Aceasta cînd trebuia să fie luată de datornici în robie cu fiii ei și cînd la aceasta a fost supărată, oare a lăsat-o pe ea purtarea de grijă a lui Dumnezeu? Nu. Ci i-a umplut ei dintr-un ulcior mic cu untdelemn multe ulcioare mari, cu care untdelemn nu numai prin prețul cel luat, datoria și-a plătit, ci și însăși cu fiii săi cu îndestulare la multă vreme a avut spre hrana sa. Iosafat împăratul Ierusalimului fiind în luptă cu rău credinciosul Ioram împăratul Ierusalimului feciorul lui Ahab și 7 zile împreună cu toată oastea fără de apă a răbdut, poporul și animalele de sete slăbind, oare l-a lăsat Domnul ca fără de apă să piară? Oare nu a trimis pentru el ploaie și rîu pe loc uscat în cetatea lui Iosafat a curs? Și numai pentru un rob al Său credincios Iosafat a adunat pe toți și nu numai pe cei buni ci și pe cei răi, și acestea toate s-au făcut în Legea Veche.

Dar ce vom zice pentru cele multe purtări de grijă asupra plăcuților lui Dumnezeu în Darul cel Nou, că nu-mi va ajunge vremea povestind. Însă pentru doi numai voi povesti. De cuviosul Alexandru întîiul începător al mînăstirii neadormiților și de preacuviosul Teofan egumenul Singrianei. Pe Alexandru împreună cu alte multe popoare rugîndu-se și plîngînd în pustie, cu pîini curate și calde din purtarea de grijă a Sa trimise cu îndestulare l-a hrănit (Iulie 3). Pe Teofan încă mirean fiind și în vremea secerișului în pustie, cu gloată întîrziind și slăbind cu toții de sete, cu izvor de apă vie de năprasna curgînd l-a adăpat. Cum a fost aceasta cel ce va voii să citească Viețile Sfinților 12 martie.

La fel și în celelalte nevoi ce sînt trebuitoare vieții omenești, Dumnezeu este purtător de grijă, fără numai de se va arunca cineva asupra Lui cu nădejdea. După cum i-a fost purtător de grijă dreptului Iacob, care întru ieșire din cauza născătorilor singur fiind, singur către Laban venind în două tabere l-a înmulțit. Și ieșind sărac din casă, l-a întors către tatăl său cu multe bogății (Fac. 32).

Însă din chipul acesta al dreptului Isaac, care slobozindu-și pe fiul său în țară depărtată sărac, afierosindu-l pe acela purtării de grijă a lui Dumnezeu, să se învețe născătorii ca pe fiii lor la fel a-i afierosi purtării de grijă a lui Dumnezeu mai

mult decît pe avuțiile lor a le lăsa spre moștenire. Bine învață pentru aceasta Sfîntul Gură de Aur pe omul cel ce de la mutarea sa de aici grăiește, zicînd în Trimiterea către Romani cuvîntul 7: „Ceată de copii mă înconjoară și doresc a-i lăsa pe dînșii bogați! Îi răspunde lui așa: „Toate de le vei lăsa lor, neîncredințatei păziri pe toate le-ai dat, iar de le vei lăsa pe Dumnezeu spre moștenire și Ispravnic, nenumărată bogăție le-ai lăsat lor. După cum și cînd singuri nouă ne izbîndim (răzbunăm) atunci Dumnezeu nu ne răzbună, iar cînd lăsăm răzbunarea asupra Lui, atunci mai mult decît nădejdea ni se face, așa și pentru avuții. De ne vom griji noi de acestea, el se depărtează cu purtarea de grijă pentru ele, iar de le vom arunca mai mult asupra Lui, atunci și pe ele și pe copii le va tocmi cu toată întărirea. De voiești dar a lăsa copiilor tăi multă bogăție, lasă-le lor purtarea de grijă a lui Dumnezeu, Care și ție nimic făcîndu-i și suflet ți-a dat și trupul ți-a zidit și viață ți-a dăruit. Acela cînd te va vedea pe tine arătînd către ei atîta cinste și dragoste și cele pentru dînșii (împreună cu avuțiile și copiii) Aceluia închinîndu-i, cum nu le va deschide el lor negreșit toată bogăția. Că dacă Ilie pentru cea puțină făină ce i s-a dat spre hrană, fiindcă a văzut pe acea femeie că l-a cinstit mai mult decît pe copii, a arătat în casa văduvei arie și teasc, socotește cu cît mai mult Stăpînul lui Ilie va arăta dragoste și purtare de grijă și bunăvoință? Să nu căutăm dar ca pe copii să-i lăsăm bogați, ci cu fapte bune". Pîna aici Gură de Aur.

Să se aducă aici spre povestire din Limonariu, cap. 201, pe care prea sfințitul Sofronie Patriarhul Ierusalimului împreună cu Ioan prietenul său a scris-o, spunînd așa: „Ne-a povestit nouă unul din părinți, zicînd: Am mers odată în Constantinopol pentru oarecare trebuință și stînd eu în Biserică, a venit un om mirean iubitor de Hristos și văzîndu-mă m-a salutat cu dragoste și șezînd lîngă mine aproape a început a mă întreba pentru folosul sufletului. Iar eu i-am zis lui: Cei ce rînduiesc bine cele pămîntești li se dau lor cele cerești! Iar el mi-a răspuns: Bine ai zis, părinte, fiindcă cu adevărat fericit este cel ce-și are nădejdea sa spre Dumnezeu.

Și a zis: Eu, părinte, din început cu totul m-am supus pe sinemi lui Dumnezeu. Am fost fiu de născători bogați și slăviți și era tatăl meu foarte milostiv și la mulți săraci le împărțea de-a pururea. Într-una din zile m-a chemat pe mine și arătîndu-mi toată avuția sa mi-a zis: Fiule, ce iubești, pe acestea să ți le las ție, sau în locul lor pe Hristos purtător de grijă? Iar eu întărindu-mă cu credința și binevoiam de acelea tatălui meu, i-am zis: În locul acestora toate, pe Hristos mai vîrtos îl voiesc, că acestea toate astăzi sînt, iar pe mîine nu petrec, iar el

petrece în veci. Aceasta auzind-o de la mine tatăl meu, pe toate cu mîină îndurată în toate zilele le cheltuia celor ce le trebuia și la moarte puțin ceva lăsîndu-mi. Eu rămînînd sărac, umblam cu smerenie avînd nădejdea spre Hristos al meu, Căruia m-a lăsat tatăl meu. Deci era în cetatea aceasta alt bărbat oarecare foarte bogat și slăvit, avînd femeie temătoare de Dumnezeu și iubitoare de Hristos. Aceștia aveau pe o fiică una născută. Și într-una din zile a zis femeia lui către el: domnul meu, multe bunătăți ne-a lăsat nouă Domnul și numai o fiică avem; ce vom face dar? Că de vom voi a o da pe ea oarecărui bărbat asemenea nouă întru bogăție și fiind cu nărav rău și cu fapte rele ce folos ne va fi nouă? Că va începe pururea a o scîrbi pe ea, deci să căutăm pe vreun om smerit și temător de Dumnezeu, care ar viețui după Dumnezeu și în dragoste cu dînsa. Iar el a răspuns către ea: Bine ai zis, du-te dar în Sfînta Biserică și te roagă cu toată inima către Atotmilostivul Dumnezeu și rămîi puțin acolo și așa cine mai întîi va intra în ușile Bisericii, acela este trimis mire de la Dumnezeu fiicei noastre. Așa a făcut femeia aceea, că rugîndu-se ea în Biserică și șezînd atunci îndată întru acel ceas după Dumnezeiasca Pronie am intrat eu în Sfînta Biserică. Iar ea trimițînd la mine pe roaba sa m-a chemat la sineși și m-a întrebat, zicînd: De unde ești? Iar eu i-am zis: Din cetatea aceasta sînt și i-am spus ei pe tatăl meu. Iar ea mi-a zis: Oare a milostivului aceluia fiu ești? Și am răspuns: A aceluia fiu sînt, doamnă. Și i-am povestit ei pentru toate de care mi-a grăit mie tatăl meu și cele ce am zis eu către dînsul, că în loc de toate averile pe Hristos L-am ales. Și iarăși m-a întrebat: Ai femeie? Eu i-am zis: Nu am. Deci auzind ea acestea, a proslăvit pe Dumnezeu și mi-a zis mie: Iată că bun este Purtătorul de grijă Hristos pe care în locul tuturor L-ai ales, acum acela îți dă ție femeie și bogăție, ci să le primești pe amîndouă cu frica lui Dumnezeu. Și luîndu-mă din Biserică m-a dus la casa sa și făcîndu-mi nuntă cu fiica lor, mi-a dat toată mulțimea averii lor. Iar eu mă rog către Hristos Purtătorul meu de grijă ca să-mi dea mie a călători pe drumul tatălui meu pînă la sfîrșitul vieții mele". Pînă aici Limonariul.

Iată vedem cîtă este purtarea de grijă a lui Dumnezeu pentru cei ce nădăjduiesc spre Dînsul și se aruncă pe sineși la Dumnezeiasca Lui Purtare de grijă de-a pururea.

„A luat din pietrele locului aceluia". Astfel este patul robului lui Dumnezeu: pămîntul așternut și perină piatra, chipul vieții celei aspre și folosul cel întru acelea. Că pe pat aspru pe trupul său cel ostenit a-l culca asprime este și iată folosul că s-a învrednicit îngereștii și Dumnezeieștii Arătări. Ci nu mai întîi folosul decît asprimea. Că pînă cînd Iacob în casa

părintească cu cele dulci mîncări se hrănea și pe așternut moale se odihnea, de dragostea tatălui și a mamei sale se îndulcea și cu feciorii cei din casă se împrietenea, pînă atunci de nici un fel de Dumnezeuiască descoperire nu s-a învrednicit. Iar cînd pe toate le-a lăsat și viața aspră a primit și a început a-și pune nădejdea la Dumnezeu și a alerga pe calea cea scîrboasă, atunci îndată suirea la cer a îngerilor și a lui Dumnezeu însuși a văzut-o și de cuvintele Aceluia s-a îndulcit și făgăduința cea cu Milostivire de la Dînsul a primit-o. Și i s-a făcut lui în loc de tată și de mamă Dumnezeu, în loc de casnicii prieteni, îngerii, în loc de casă părintească scară spre Cer, încredințîndu-l pe el că patria cea veșnică este în Cer. Astfel de lăcașuri se dau unei viețuiri ca acesteia!

Să luăm aminte dar și la aceasta: Că Iacob atunci spre pămînteasca binecuvîntare a fost chemat, ca să i se înmulțească fiii lui, ca să fie numit și bogat, ca să se proslăvească pe pămînt cu multe neamuri ce aveau să iasă dintr-însul și această pămîntească binecuvîntare a început-o din viața cea aspră, spre înmulțirea sa a mers singur, spre îmbogățire a călătorit sărac, spre proslăvire s-a dus smerit și nu cu așternut moale, nu cu vison scump acoperit, ci piatră aspră luiși spre înoptarea călătoriei a avut. Cu cît dar mai vîrtos celui ce aleargă spre Slavă și bogăție, Veșnica împărăție Cerească, cu care are să binecuvinteze Hristos Domnul pe aleșii Săi în ziua Judecării, zicînd către dînșii: „Veniți binecuvîntații Tatălui Meu, de moșteniți împărăția cea gătită vouă” (Matei 25). Spre aceasta se cuvine a avea calea strîmtă și scîrbicioasă, de voim a afla cele dorite, că nu este cu putință ca și aici cu cele vremelnice dulceți ale lumii acesteia cu în-destulare și desfătare a vieții și acolo cu veșnicele bunătăți a se îndulci. Că nu vor putea trece din dulceața pămîntească către cea Cerească, din plăcerea trupească către acea odihnă, de la iubirea de bogății și de lăcomie către acele bogății pe care le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El.

Îngustă este calea și strîmtă ușa care duce întru împărăția Cerului, așternut de pietre, pietroasă viețuire, zic aspră petrecere să aibă acela, care voiește a se odihni cu aceia de care grăiește Psalmistul: „Lăuda-se-vor cuvioșii întru slavă și se vor bucura întru așternuturile lor” (Psalm 149). Că nu se dau în alt chip acele bunătăți, de nu așa aspră viețuire pe pămînt va fi ceea ce este pricinuitoare cereștii odihne. Pentru poporul evreu care a intrat în pămîntul făgăduinței a lui Canaan (ce este și Palestina) grăiește Scriptura: „A supt miere din piatră și untdelemn din piatra cea vîrtoasă” (Deut. 32). Aceste cuvinte după cum sînt scrise au acest fel de tîlcuire: Pămîntul

făgăduinței atîta era de îmbelșugat de miere, încît și în crăpăturile pietrelor albinele pe roiul lor îl înmulțeau și aceasta este aceea pe care Scriptura o zice: „A supt miere din piatră”. Iar de copacii de măslin atîta era acea parte de roditoare încît și în locurile cele pietroase erau mulțime de saduri prea alese și frumoase. Și aceasta este aceea ce se zice: „Au supt untdelemn din piatra cea vîrtoasă”.

Iar noi acea tîlcuire pentru pămîntul făgăduinței celor ce o tîlcuiesc duhovnicește, așa s-o înțelegem a fi împărăția Cerului miere și untdelemn, pentru veșnicele bunătăți ce sînt acolo căci cu rîuri de dulceți se îndulcesc acolo și sfinții se aseamănă măslinilor. „Că eu ca un măslin roditor sînt în casa Domnului” (Psalm 51). Iar piatra cea vîrtoasă - viața cea aspră aici. Din piatra cea vîrtoasă israeliților le curge miere și untdelemn, iar creștinilor din cea înaltă și aspră viață le izvorăște aflarea celor veșnice și Cerești bunătăți. Oare nu din pietrele cele aspre Sfîntului întîiului Mucenic Ștefan i-a izvorît dulceața cea cerească, prin arătarea cea către dînsul a însuși Prea Dulcelui Iisus? „Văd cerurile deschise și pe Fiul Omului stînd de-a dreapta lui Dumnezeu”. Cînd vedea? Întru acea vreme cînd se gătise uciderea cu pietre (Fapte 7). Bine aseamănă Scriptura omului înțelept pe cel ce-și gătește casa sa pe piatră, că numai acela este vrednic a intra cu fecioarele cele înțelepte întru cămara Mirelui Cerului. Că cel ce pe casa mîntuirii sale pe viața cea aspră a pietrei celei tari a înaltei vieți se sîrguiește a-și zidi, aspru se arată trupului său și neplecat împotriva poftelor păcatului se face.

„Și-a pus căpătîi luiși”. Acea piatră pe care s-a odihnit Iacob, mi se pare a fi închipuire a lui Hristos Dumnezeului nostru, Cel ce grăiește: „Veniți către Mine toți cei osteniți și însărcinați și Eu vă voi odihni pe voi” (Matei 11). Că el este căpătîi iubitorilor de osteneală, întru care nu numai în viața ceea ce va să fie se vor odihni toți cei ce se ostenesc aici pentru Dînsul, ci și întru această viață de aici cu dulceață se odihnesc aceia, care pe Dumnezeiasca Dragoste o au întru inimile lor, că socotesc viața aceasta ca o străinătate, către Patria cea de sus cu nelenevire aleargă sudorile lor vărsîndu-și și ostenelele cele peste zi și peste noapte, cu nelenevire ridicîndu-le. Pentru că fiecare din aceștia numai de-și va înălța mintea sa către iubitul său Stăpîn, pentru a Cărui dragoste se ostenește, îndată ușoară i se face lui toată osteneala și nu-i este cu greu iubitorului lui Hristos orice fel de mare osteneală pentru dragostea Lui și pentru slava Numelui cel Sfînt al Lui a o face. Pomenește Sfîntul Apostol Pavel de ale sale ostenele, zicînd: „Întru ostenele și nevoițe, în privegheri de multe ori în foame și în sete, în

posturi adeseori, în frig și în golătate pentru dragostea Lui, întru năpădiri cele din toate zilele și îngrijirea de toate bisericile (II Cor. 11). Cu adevărat mari erau ostenelele Apostolilor și nu numai ostenelele, ci și primejdii, bătaii, temnițe, moartea cea din toate zilele „întru ostenele de multe ori, întru bătaii peste măsură, în temniță peste măsură, în morți de multe ori”. Pe care socotindu-le Ioan Gură de Aur grăiește: „Primejdiile ostenelelor și a ostenelelor primejdii primeau dese și adeseori și nici cât de puțin nu-i lasă a se răsufla”. Pînă aici Ioan Gură de Aur. Ce dar, oare nu s-a ostenit Apostolul? Oare a slăbit întru atîtea grele și mult primejdioase ostenele? Nicidecum. Că grăiește: „Cine este neputincios, iar eu să nu fiu neputincios”. Cine i le ușura atît de mari și de greu de purtat ostenele? Nu altceva fără numai Dragostea cea către Hristos Domnul, de la care nimic nu putea a-l despărți: nici scîrba, nici strîmtorarea, nici prigoana, nici foamea, nici golătatea, nici primejdia, nici sabia. Că toate aceste sarcini grele îi erau lui ușoare pentru dragostea lui Hristos, după cum grăiește: „Întru toate acestea prea biruim, pentru Cel ce ne-a iubit pe noi” (Rom. 8). O, cît de multe ostenele ridică cuvioșii Părinți, rătăcind prin pustii și prin munți și în peșteri și în crăpăturile pămîntului, luptîndu-se ziua și noaptea cu nevăzuții vrăjmași și răstignindu-se împotriva patimilor și a poftelor! Însă toate aceste ostenele nu le erau lor grele pentru că aveau mîngîiere pe dragostea cea Dumnezeiască a lui Hristos, pentru care toate li se arătau lor ușoare, după cuvîntul lui Hristos Cel ce ne-a iubit pe noi: „Jugul Meu este bun și sarcina Mea este ușoară” (Matei 11).

Dar ce vom zice pentru Sfinții Mucenici? Cît de mari ostenele au purtat, luînd asupra lor legături, munci, bătaii, și multe feluri de morți. Oare unele ca acestea nu-i sînt grele neputinciosului nostru trup? Însă lor le erau ușoare și de bucurie, fiindcă toată mintea lor era întru Hristos Domnul, ca pe căpătîi odihnindu-se, și inima lor se îndulcea de dragostea Lui cea Dumnezeiască, încă și acum orișicine din adevărații robi ai lui Iisus Hristos, de se ostenește întru ceva și în ostenelele lui, nu pe ale sale, ci pe ale lui Hristos le caută, unul ca acela numai cît de va gîndi pentru cine se ostenește, îndată ușoară i se face lui osteneala și mai mult a se osteni voiește și își socotește luiși pe osteneala sa nu ca pe o osteneală, ci ca pe o odihnă și răcoreală. Că dacă cei ce se ostenesc pentru sineși, pentru ale lor oarecare vremelnice dobînzi, au mîngîiere în ostenelele lor pe însăși nădejdea primirii, acelora pentru care se ostenesc ca să-și dobîndească cele dorite, cu cît mai vîrtos cei ce se ostenesc pentru Hristos, îl au mîngîiere pe însuși Hristos că

Acela le este lor nădejde, Acela - Mîngîiere, Acela - Dorire și Dulceață neschimbată și se ostenesc ca pe Hristos să-L dobîndească și iubiți să fie de Dînsul și de dragostea Aceluia a se îndulci să se învrednicească și nu se lipsesc de nădejdea lor, fiindcă nădejdea nu rușinează. Iacob odihnindu-se pe căpătîi de piatră, Scară spre Cer și îngeri și pe însuși Dumnezeu L-a văzut. Așa și cel ce se odihnește cu mintea bine gînditor întru Hristos Domnul, Cel ce este Piatra cea Duhovnicească (Piatra era Hristos) și-și adîncește întru Dînsul gîndul său, are gatauirea la Cer și sălășluirea lui cu îngerii și privirea cea dulce a feței lui Hristos.

„A văzut vis”. Vedeniile cele din somn sînt în trei chipuri: unele de la Dumnezeu, altele de la diavolul, iar altele din fire.

Vedeniile de la Dumnezeu sînt după cum acestui Iacob pentru scară, lui Iosif celui prea frumos pentru Soare, Luna și Stelele închinîndu-se lui, și pentru snopi - închinîndu-se snopului lui. Și a celuilalt sfînt - Iosif tîmplarul, pentru Prea Curata Fecioară Născătoare de Dumnezeu și celor 3 Magi ai Persiei ce au venit spre închinarea lui Hristos, ca să nu se întoarcă spre Irod. Și altora niște vedenii ca acestea le-au fost, nu numai sfinților, ci și păcătoșilor. Precum lui Abimelec regele gherarilor pentru soția lui Avraam, lui Faraon pentru cele 7 vaci și spice, lui Nabucodonosor pentru chipul cel cu capul de aur și stejarul cel mare și altora pentru alte lucruri.

Visurile cele de la dracul sînt precum acelui călugăr de care cuviosul Antioh scrie așa: (Prolog februarie 26): „A fost oarecare monah în Muntele Sinai care foarte se nevoia în chiliuța sa, închizîndu-se la mulți ani, mai pe urmă crezînd visurilor, a fost batjocorit de diavolul și în tăierea împrejur cea jidovească a căzut. Că de multe ori îi arăta lui diavolul adevărate visuri și cu acelea înșelîndu-și mintea lui a întunecat-o. Mai pe urmă i-a arătat lui diavolul că toata ceata Apostolilor și a Mucenicilor și a tuturor creștinilor întru întuneric se află și de toată rușinea sînt plini. Dimpotrivă, i-a arătat pe cea urîtă de Dumnezeu ceata jidovească cu lumină strălucindu-se și de bucurie umplîndu-se. Sculîndu-se ticălosul și lăsînd muntele cel sfînt, a mers la Palestina în sălașurile jidovești și tăindu-se împrejur s-a făcut jidov și-a luat și femeie și se certa fățiș împotriva creștinilor, pîrtinind pe jidovi. Și după aceea n-a trăit nici trei ani și cu moarte s-a sfîrșit, viu fiind încă a putrezit și a pierit fiind mîncat de viermi. Pe acestea văzîndu-le eu - zice Antioh - și alți călugări am plîns, fiindcă era bărbat umilit și tot cărunt în postiri și întru osteneli a îmbătrînit și mai pe urmă crezînd visurilor a pierit.

Că firește visurile sînt obișnuite fiecărui om, însă și acelea

îndoite sînt: unele din nălucirea minții, cînd cineva vede ceva sau aude, pe acelea cu mintea le nălucește, sau cînd ceva dorește sau se teme de ceva și lung de aceasta gîndește și prin cea lungă gîndire pe acelea tipărindu-le în mintea sa, atunci și în somn pe acelea le vede, care mai înainte de somn mintea lui se îndeletnicea întru acele gînduri". De care și Sfîntul Gură de Aur întru ale sale cuvinte la trimiterea Apostolului pomenește, zicînd: „Aceleași povestiri, aceleași vederi, pe aceleași auziri ce se bagă în sufletul tău pe acelea și în somn le primești. Că s-a obișnuit de multe ori sufletul cu acest fel a se năluci (în somn) pe care ziua le gîndește și dorește". Pînă aici Gură de Aur. Aceeași o arată și Sfîntul Ioan Scărarul că cele ce omul nedormind le are în gîndul său și le dorește pe acelea și în somn le privește. Că așa zice grăind pentru visuri: „Cel ce cu adevărat iubește pe cineva, pururea pe acea iubită față cu mintea o nălucește și (încă întru inima sa) cu dulceață o îmbrățișează. Unul ca acela nu poate nici în somn a tăcea despre cel dorit că și așa către cel dorit grăiește. S-a rănit oarecine întru sineși și mirîndu-se grăiește: Eu dorm pentru trebuința firii, iar inima mea priveghează pentru cea multă dorire". Pînă aici Scărarul. Se scrie pentru Vasian episcopul (Iunie 10), că încă în tinerețile sale dormind grăia cuvinte de rugăciuni cu buzele sale chemînd Numele lui Dumnezeu celui Unul în Treime, către Care treaz fiind, călduroase rugăciuni înălța către Acela și în somn se ruga, în vedenia somnului aceeași se vedea că o face pe care și la iveală o făcea. Acesta era prieten Sfîntului Ambrozie.

Iar unele din fireștile visuri se fac din silnica oarecare din cele dinlăuntru ale omului prefaceri și umezeli sau boală. Iar de va prisosi întru cineva fierea și se face mînios, aceluia i se nălucesc în somn războaie, bătaii, pară de focuri. Iar de este cineva flegmaticos, adică plin de udele aceluia i se nălucesc în somn ape, prăpăstii, înotări și de la oarecare vătămătoare lucruri negrabnică fugă. Iar de va prisosi întru cineva sîngele, aceluia i se nălucesc muzici, baluri, livezi, păsări, zburare. Iar de va fi cineva melancolic, adică întristăcios, tulburat, trîndav, aceluia i se nălucesc în somn lucruri înfricoșate, morți, mormînturi, arapi negri, draci.

Pentru Sfîntul Iacob nu numai aceasta este știut că somnul lui era de la Dumnezeu, ci și aceasta este de crezut că și mai înainte de somnul acela mintea lui era înălțată spre Dumnezeu și gîndul lui adîncit întru Dumnezeu. Că ieșind el din țara părinților în țară neștiută, ce altă era în gîndul lui, fără numai Dumnezeu asupra Căruia și de la tatăl și maica era aruncat și spre Dînsul a nădăjdui era învățat și grăia întru dînsul

gîndurile lui. Un gînd îi zicea: Cum de te duci singur în țară depărtată, oare nu vei cădea în mîinile tîlharilor sau în dinții cumplitelor fiare? Iar celălalt gînd îi răspundea celui dintîi: Dumnezeuul părintelui meu și rugăciunile maicii mele mă vor păzi pe mine întreg și sănătos. Și iarăși îi zicea cel dintîi gînd: Oare te va primi pe tine Laban, sau va voii să te aibă pe tine ginere sau oare îți va fi ție bine? Iar cu celălalt gînd răspunzîndu-i celui dintîi îi zicea: Dumnezeuul părinților mei cu ale lor rugăciuni, toate cele bune și folositoare va rîndui pentru mine. Iarăși cel dintîi gînd îi zicea: Oare vei mai vedea între cei vii pe tatăl și maica ta, sau ei te vor mai vedea pe tine? Oare nu cu cea mai de pe urmă sărutare te-ai sărutat cu dînșii? Iar el răspundea: În mîinile lui Dumnezeu este viața născătorilor mei și a mea, Acela de va voii iarăși mă va învrednici a vedea pe dulcea și iubită față a lor.

Și așa întru sineși cu gîndurile sale grăind, își înălța cu suspinuri ochii săi către Cer și cu umilință se ruga: Dumnezeuul meu, Dumnezeuul meu, Tu îmi ești Tată și Maică, Tu ești Păzitorul meu, Purtător de grijă și de mîna ducător. Tu ești a mea nădejde și scăpare, deci nu mă lăsa pe mine cel ce nădăjduiesc spre Tine. Așa pe mintea sa înălțînd-o către Dumnezeu, făcea rugăciune și mergea pe calea ceea ce-i zăcea înaintea, pentru aceasta și în somn s-a învrednicit a vedea pe Dumnezeu, că de Carele mai înainte de somn gîndea, Acela și în somn în vedenia somnului i se arăta.

Iar nouă de aici ni se cuvine a ne învăța, că pe mintea noastră către Dumnezeu adeseori a o înălța și către Acela pururea a gîndi ca nu numai în vederea somnului pe Acela a-L vedea, ci și întru adormirea morții noastre pe Acela a ne învrednici a-L vedea și întru viața cea nesfîrșită de vederea Feței Lui să ne învrednicim a ne îndulci.

„Scară întărită pe pămînt”. S-au obișnuit oamenii visurile a le tîlcui. Deci și acest vis al lui Iacob tîlcuiască-se: După cele scrise, tîlcuirea somnului acestuia astfel este: Scara închipuia calea lui Iacob, iar suirea îngerilor închipuia călătoria cea cu bună norocire a lui Iacob în Mesopotamia. Pogorîrea îngerilor o închipuia pe întoarcerea lui cea bună, iar Domnul cel ce se întărea pe scara aceasta arăta, că însuși Dumnezeu îi era îndreptător și purtător de grijă călătoriei lui Iacob. Iar după tîlcuirea duhovniceștilor învățători ai Bisericii, a lui Chiril al Alexandriei, a lui Ghermano patriarhul Constantinopolului și a altora: Pe Scara lui Iacob o înțeleg mai înainte a fi închipuirea Crucii lui Hristos. Iar Domnul cel ce se întărea pe dînsa mai înainte însemna că luînd Trup omenesc, are să fie pironit pe Cruce. Și cu adevărat Crucea este scară spre cer, prin care mai

întîi Hristos S-a suit la Cer după cum a zis: „Oare nu se cuvenea acestea a le pătimi Hristos și a intra întru Slava Sa?” (Luca 24).. Și apoi după Dînsul atîta de mulți sfinți s-au suit; și acum se suie adevărații robi ai lui Hristos și se vor sui pînă la venirea Domnului cu sfinții Săi îngerii. Se suie pe Cruce, închipuindu-se prin ale Sale Pătimiri, Cel ce a pătimit pe Cruce, că fiecare rob al lui Hristos în viața aceasta, pătimirile lui îi sînt cruce și scară către cer. Precum aceasta frumos se arată în viața Sfintei Muceniță Perpetua (februarie 1) și a celor împreună cu dînsa, căreia mai înainte de pătimire pentru Hristos i-a fost acest fel de vedenie: Că i se părea că vedea o scară de aur foarte mare, ajungînd pînă la Cer, iar pe de amîndouă părțile acelei scări era mulțime multă de unelte înfipite de fier ascuțite; Săbii, cuțite, brice, sulite, cîrlige, piroane, undițe și altele asemenea acestora. Iar sub acea scară lîngă treapta dintîi era tîrîndu-se un balaur foarte mare și pe cei ce voiau a se sui nu-i lăsa. Deci apropiindu-se sfîntul tînăr Satir, nebăgînd seamă de acel balaur înfricoșat și mai întîi decît toți pe acea scară s-a suit și ajungînd la vîrfurile ei și întorcîndu-se a zis: Perpetua, te aștept pe tine, ci te păzește ca să nu te muște balaurul pe tine. Iar ea a zis: Nu poate să mă vatăme balaurul pe mine întru Numele Domnului Iisus Hristos. Și apropiindu-se mai întîi pe capul balaurului a călcat, ca și cum ar fi călcat pe cea dintîi treaptă, apoi s-a suit pe scară și le-a văzut pe cele preafrumoase sălașuri ale raiului și pe mulțimea din cei ce se sălășluiau acolo. Pe acea vedenie cînd a povestit-o Perpetua tovarășilor săi au înțeles cu toții că sînt chemați de la Dumnezeu spre nevoința pătimirii, și au început a nu se griji pentru vremelnica viață. La fel și cei ce fără de sînge sînt Mucenici și se răstignesc împotriva patimilor și a poftelor, și pătimirile acestora sînt Cruce și scară către cele înalte. Iar celor ce rabdă primejdii și asupriri fără de vină, mulțumind Domnului, tuturor acestora le sînt pătimirile lor Cruce și Scară, prin care spre Cer se suie. Dar și Scara lui Iacob era mai înainte închipuire a întrupării și a Nașterii din Prea Curata Fecioară a lui Hristos Mîntuitorul nostru, Care din seminția lui Iacob avea a ieși și a se coborî către noi ca pe niște trepte, după strămoșescul neam, întru care trepte era cel mai întîi Adam, iar cel mai de pe urmă Iosif și Preasfînta Născătoare de Dumnezeu. Scara cea întărită pe pămînt: întruparea era a Fiului lui Dumnezeu pe pămînt. Iar vîrfurile scării ce ajungea pînă la cer era Cel întrupat Fiul lui Dumnezeu, pe pămînt cu Trupul și în Cer cu Dumnezeirea, împărătînd nedespărțit împreună cu Tatăl, după cum cîntă Biserica la înălțarea lui Hristos: „Din sînurile Părintești nu Te-ai depărtat, prea dulce Iisuse, și cu cei

pămînteşti ca un Om ai vieţuit!". Încă şi cel primit Trup l-a înălţat în Cer. Îngerii lui Dumnezeu se suiau împreună la înălţarea lui Hristos, iar mai întîi se coborau întru Bunavestire şi întru Naşterea Lui, după cum se scrie: „Şi a fost împreună cu îngerul mulţime de oaste cerească, lăudînd pe Dumnezeu şi zicînd: Slavă întru cei de Sus lui Dumnezeu" (Luca 2). Încă şi îngerii ce se suiau pe scară închipuiau pe îngerii cei mulţi trupeşti care aveau să se suie spre cer după Hristos cel întrupat şi în Cer înălţat. Că pînă cînd nu se întrupase Hristos, nici nu se înălţase, pînă atunci nimeni nu s-a suit în Cer. Iar cînd a luat el trup şi-a şezut de-a dreapta Tatălui, atunci îndată şi trupestii îngeri prin a Lui povăţuire către Cerescul Tată au mers, că aşa le-a şi grăit Hristos: „Nimeni nu va veni către Tatăl fără numai prin Mine" (Ioan 14). Încă scara lui Iacob închipuire era şi a Prea Curatei Fecioare Născătoarea de Dumnezeu, care avea să iasă din seminţia lui, prin care Dumnezeu către noi din Cer S-a pogorît arătîndu-ne suirea spre Cer. Pentru aceasta îi cîntă ei Biserica zicînd: „Bucură-te Podul care ne duci la Cer şi Scara cea înaltă pe care a văzut-o Iacob!"

Se poate a se chema scară şi vieţuirea dreptului bărbat care suişuri în inima sa pune şi ca pe nişte trepte prin faptele cele bune către Dumnezeu se apropie şi încă pe pămînt fiind, prin mintea cea de Dumnezeu cugetătoare pe însăşi cerurile le ajunge. Doi pereţi ai acelei scări sînt credinţa şi faptele, sau dragostea către Dumnezeu şi cea către aproapele. Iar suirea îngerilor sînt gîndurile cele bune care se pironesc întru Dumnezeu, iar pogorîrea îngerilor este îngrijirea pentru aproapele.

„A luat piatra ceea ce era căpătîi şi a pus-o pe ea în stîlp". Rabinii jidoveşti spun că Iacob a luat trei pietre şi punîndu-le luişi căpătîi, iar cînd s-a deşteptat a aflat acele trei pietre într-o piatră crescute, şi pentru aceasta înspăimîntîndu-se a zis: „Înfricoşat este locul acesta". Şi a pus acea piatră într-un stîlp şi l-a numit pe el Casa lui Dumnezeu. Însă tîlcuitorii noştri nu pomenesc pentru împreunarea celor trei pietre întru una, dar s-a putut să fie aceea spre închipuirea şi Taina Sfintei Treimi, care se mărturiseşte de noi în trei Fete, iar Dumnezeu unul se crede.

„Din toate cîte îmi vei da, îţi voi da Ție zeciuială". Vezi că încă din vremile vechi a început a se face dare lui Dumnezeu şi Bisericilor Lui de la popoarele cele bine-credincioase, dar nu luare. Şi lui Moisi i-a poruncit Dumnezeu, ca să poruncească popoarelor ca din rodurile pămîntului şi a dobitoacelor să dea zeciuială Domnului: „Toată zeciuiala pămîntului şi din seminţele pămîntului şi din roadele pomilor sfînt Domnului este. Toată zeciuiala boilor şi a oilor sfînt Domnului să fie".

Toate acestea nu că trebuindu-i lui Dumnezeu a poruncit - că toate sînt ale Lui - ci că cei ce slujesc Altarului Lui să-și aibă hrana lor din darea poporului. Că așa a zis către Leviți: „Să mîncăți toate acestea” (zeciuiei) voi și fiii voștri și casele voastre, că plata aceasta a voastră este în locul slujirii voastre celei din Cortul mărturiei” (Numeri 18)

Acest bun obicei al Legii celei Vechi intrase și în creștini, ca să dea zeciuială Bisericii lor și în lungă vreme se ținea. Pentru că și Sfîntul Vladimir marele cneaz al Rusiei, cel ce a luminat pămîntul său cu Sfîntul Botez, legiuise zeciuială Bisericii spre chivernisirea slujitorilor lui Dumnezeu, de care și pînă astăzi în cetatea cea de sus a Kievului stă spre mărturie biserica ce se cheamă „Zeciuială”, din zeciuieiile cele ce se dădeau de cei de atunci așa s-a numit. Iar acum acel vechi obicei în Rusia a trecut și nici nu se mai pomenește. (Însă în oarecare părți creștinești și pînă acum se află). Că se cuvine cei ce slujesc Domnului și în toate zilele rugăciuni întru jertfă aduc pentru popor, de la popoare să fie chivernisiți. Că precum ostașii cei ce ies la război împotriva vrăjmașilor și pentru patrie se înarmează, datori sînt a-i împăca pe ei cei ce șed pe la casele lor și nu ies la război. La fel și ostașii duhovnicești care se într-armează împotriva nevăzuților vrăjmași pentru toți credincioșii, sînt datori creștinii a le da cele de nevoie spre a lor hrană fără de scumpete.

Iar cei ce nu voiesc a da, ci încă și tînjesc asupra slujitorilor lui Hristos, ca și cum ar fi vrut ei cele de nevoie cu prisos, unora ca aceștia răspunzîndu-le Sfîntul Ioan Gură de Aur grăiește așa: „Socotește cîte dădeau Iudeii (Preoților și Leviților) zeciuiei, părți, iarăși zeciuiei și iarăși alte zeciuiei, și iarăși alte întreite zeciuiei și nimeni nu zicea că prea mult mănîncă, că Preoții pe cît mai mult primesc, pe atîta și mai multă plată are Altarul. Că nu ziceau atunci: Multe iau, se îmbuibă! - după cum aud pe fiecare zicînd”. Pînă aici Gură de Aur.

Să se aducă aici ceea ce s-a întîmplat în zilele împăratului grec Zenon. În părțile ce se cheamă Norichia era un om al lui Dumnezeu Severian sfînt și făcător de minuni. Că acela luminase pe acea parte și-l sfătuia pe poporul acela ca să dea zeciuială spre hrană slugilor lui Dumnezeu și săracilor. Iar ei nevrînd, aceea a fost după ce și-au semănat țarinile lor au răsărit și frumos crescînd, se apropiau spre seceriș, dar a năpădit asupra grînelor lor ruggina și îngrozea cu desăvîrșire pierderea rodurilor pămîntești. Deci poporul cunoscînd pedeapsa lui Dumnezeu pentru scumpătatea lor au venit către Sfîntul Severian căindu-se și cerîndu-și iertare. Iar el le-a zis

lor: De ați fi dat zeciuială slugilor lui Dumnezeu și săracilor, nu numai că ați fi luat veșnica răsplătire, ci și pe aceste bunătăți de aici cu îmbelșugare le-ați fi avut. Ci fiindcă greșeala voastră cu pocăința o ați adus, deci din Milostivirea lui Dumnezeu vă făgăduiesc vouă că acea măcar de este și mare, dar nu va vătămă grâiele noastre, fără numai de acum înainte credința voastră să nu fie necredincioasă! Și aceasta zicînd, le-a poruncit post. Și îndată s-a pogorît o ploaie lină asupra țarinilor și a spălat acea rugină și a fost seceriș bun și grâie alese.

De aici putem vedea că darea la săraci și la slujitorii lui Dumnezeu nu-l sărăcește pe cel ce dă, ci și cele străine le răpește.

Ajungînd Iacob în Mesopotamia la Laban, fratele maicii lui, a fost primit acolo cu dragoste, că a zis Laban către dînsul: Din oasele mele și din carnea mea ești tu (Fac. 29). Și după trecere ca de o lună de zile, în care a fost ospătat Iacob în casa lui Laban, a zis Laban către Iacob: Frate al meu ești tu, deci ca să nu te ostenești la mine în zadar, spune-mi: Care plată am să-ți dau ție?

Erau la Laban două fiice ale lui, numele celei mai bătrîne era Lia, iar al celei mai tinere Rahila. Deci Lia deși era frumoasă la chip, dar avea durere la ochi, iar Rahila era și cu chip bun și încuviințată. La ochi și mai frumoasă decît Lia. Și a iubit Iacob pe Rahila și i-a zis lui Laban: Să-ți slujesc ție șapte ani pentru Rahila fiica ta cea mai mică ca să mi-o dai mie spre însoțire. Și s-a învoit Laban și a zis: Mai bine îmi este mie a ți-o da ție decît altui bărbat, fără numai petreci cu mine. Și a slujit Iacob lui Laban șapte ani pentru Rahila și i se socoteau lui acei 7 ani puține zile, fiindcă foarte o iubea pe ea. Iar cînd după cei șapte ani a venit vremea nunții și sosind seara, Laban luînd pe cea mai mare fiică a sa Lia, a dus-o pe ea către Iacob. Trecînd noaptea a văzut Iacob că nu Rahila, ci Lia i s-a dat lui spre nuntă, deci supărîndu-se a zis către Laban: De ce ai făcut aceasta? Că eu pentru Rahila ți-am slujit ție șapte ani, dar pentru ce mi-ai făcut strîmbătate?

Iar Laban îi punea lui înainte legea acelei țări, zicînd că nu se poate da bărbatului fiica cea mai tînără mai înainte decît cea bătrînă și zicea: Să facem încă șapte ani ospățul nunții și îți voi da ție pe Rahila pentru care încă alți șapte ani să-mi slujești mie.

S-a învoit Iacob și după cele șapte zile i s-a dat lui și Rahila și a slujit pentru ea încă 7 ani întrucît slujirea lui Iacob pentru Rahila a fost de 14 ani. Și i-a dat Laban fiicei sale Lia o roabă anume Zilpa, iar Rahilei pe Bilha. Și iubea Iacob pe Rahila mai

mult decît pe Lia. Şi văzînd Domnul Dumnezeu cum că nu iubeşte Iacob pe Lia, i-a deschis pîntecele ei spre naşterea de fii, iar Rahila era neroditoare.

Deci zămislind Lia i-a născut fiu lui Iacob şi i-a pus numele lui Ruben. După aceea zămislind a născut fiu pe Simeon, după aceea pe Levi mai pe urmă pe Iuda; şi a încetat de a mai naşte.

Rahila văzîndu-se pe sine neroditoare a rîvnit surorii ei şi i-a zis lui Iacob: Dă-mi fii, iar de nu apoi mor. Iar Iacob i-a răspuns ei cu mînie: Oare Dumnezeu sînt eu? Şi a zis Rahila: Iată roaba mea Bilha, intră la dînsa şi va naşte pe braţele mele şi voi face pe fiul meu cel născut din ea ca pe al meu. Şi i-a dat Rahila pe roaba sa Bilha femeie lui Iacob şi intrînd la dînsa Iacob a zămislit Bilha şi a născut fiu. Şi a zis Rahila: Drept a judecat mie Domnul şi a auzit glasul meu şi mi-a dat mie fiu şi i-a pus numele pruncului aceluia Dan. Iarăşi zămislind Bilha a născut pe Natanail. Deci văzîndu-se pe sine Lia că a încetat a naşte, a dat pe roaba sa Zilpa lui Iacob de femeie şi zămislind Zilpa a născut fiu şi i-a pus numele Gad, şi iarăşi zămislind Zilpa a născut pe Isahar, după aceea pe Zabulon, iar mai pe urmă a născut pe o fiică Dina.

Şi şi-a adus aminte Domnul de Rahila şi a auzit rugăciunea ei, i-a deschis ei pîntecele şi zămislind a născut fiu şi a zis: Mi-a deschis Domnul pîntecele meu şi a luat ocară mea şi a numit numele pruncului Iosif.

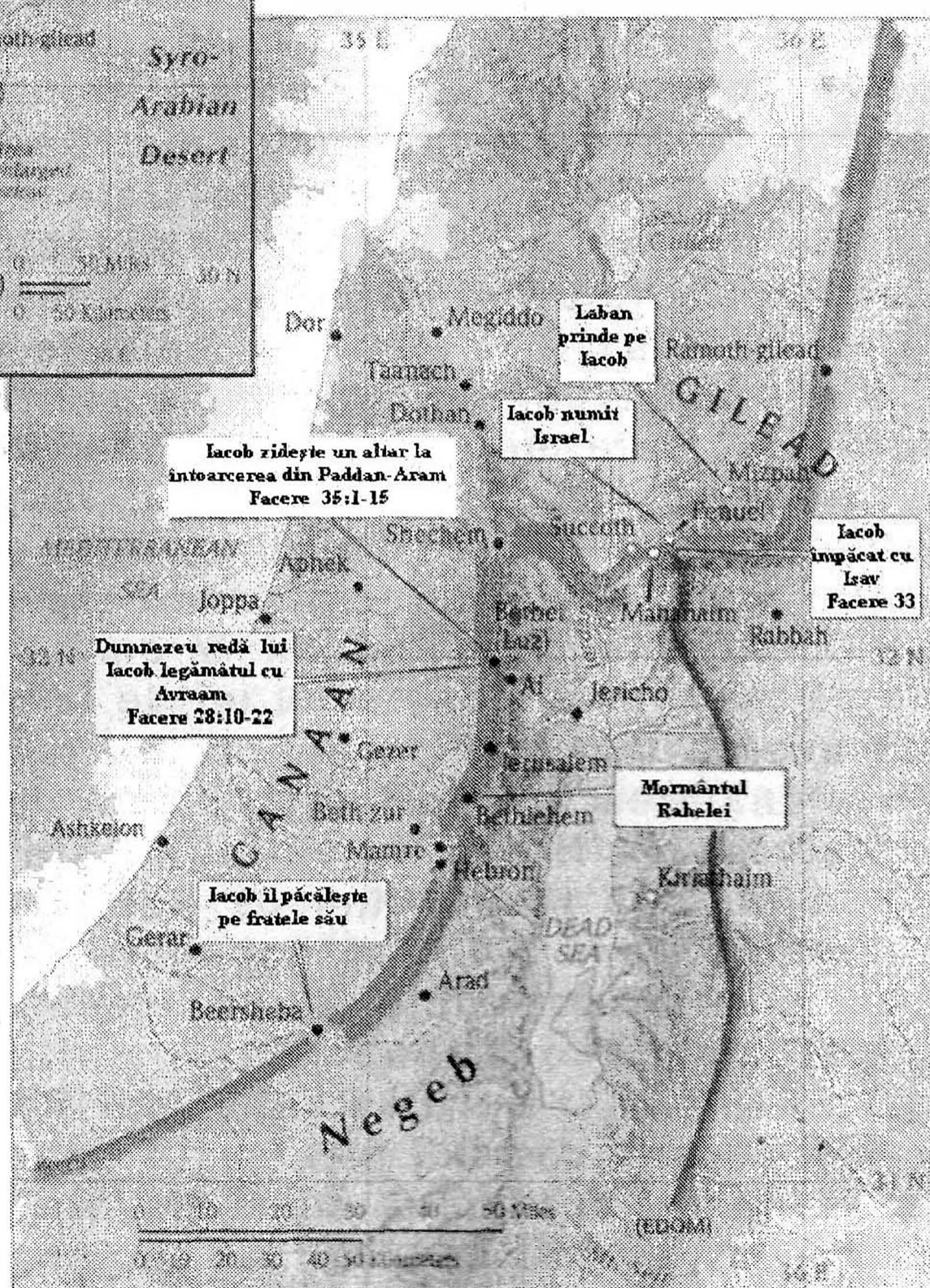
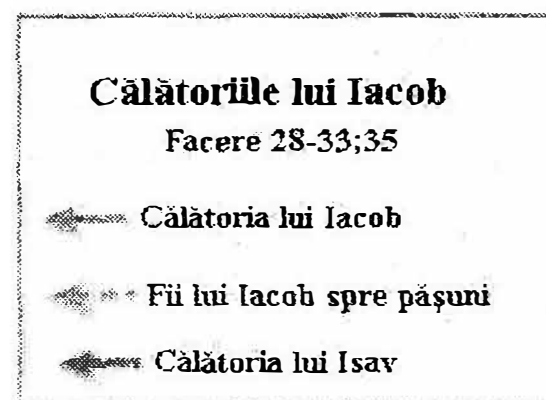
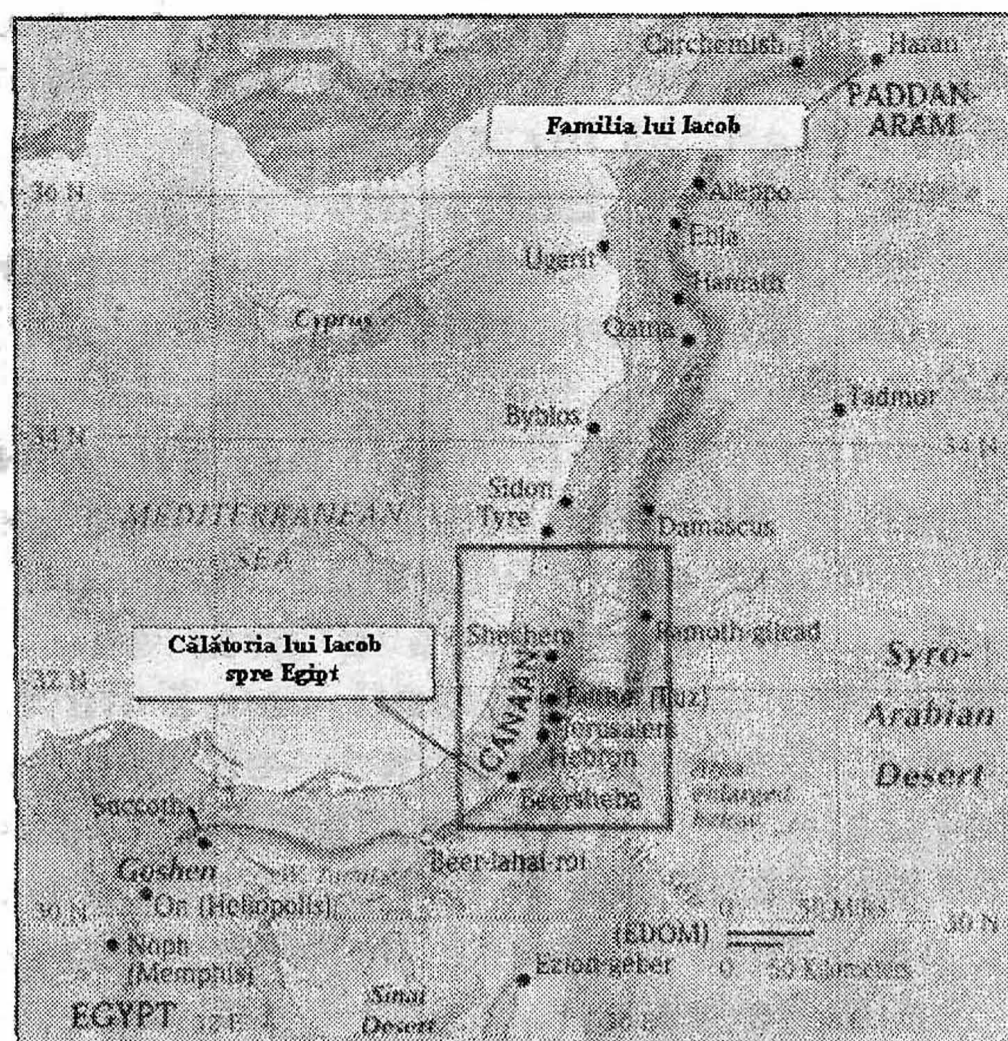
Vrînd Iacob a se duce de la Laban şi a se întoarce către tatăl său, i-a zis lui Laban: Slobozeşte-mă, ca să mă duc la locul meu, în pămîntul meu, şi dă-mi mie pe femeile mele şi copiii pentru care ţi-am slujit ție.

Iar Laban văzînd că pentru Iacob i-a binecuvîntat Dumnezeu casa lui cu multe bogăţii, l-a rugat pe Iacob ca să mai petreacă la ei dîndu-i lui plata pe care ar fi voit. Iar altă plată n-a voit fără numai ca să-i deosebească lui oile şi caprele cele pestriţe. Şi i-a dat lui Laban aceea.

Deci a mai petrecut Iacob la Laban încă 6 ani, iar acumă toţi anii petrecuţi ai lui Iacob la Laban erau 20. Şi s-au înmulţit oile şi caprele lui Iacob foarte, pentru că toate se fătau pestriţe, fiindcă Iacob adăpînd turmele, puneă împreună toiege de nuc cioplite pestriţe ca privind spre dînsule cînd beau oile şi caprele apă să zămislească rod pestriţ. Şi s-a îmbogăţit Iacob foarte şi erau dobitoacele lui multe, boi şi cămile şi asini şi robi şi roabe.

Iar feciorii lui Laban au început a-i pizmui şi a se supăra, zicînd: A luat Iacob toată bogăţia tatălui nostru şi prin tatăl nostru şi-a făcut luişi toată slava sa. Şi-a schimbat încă şi Laban dragostea cea mai dinainte către Iacob. Şi a văzut Iacob

că fața lui Laban nu era așa precum mai înainte. Și arătîndu-se Domnul lui Iacob i-a zis lui: întoarce-te în pămîntul tatălui tău și la neamul-tău și voi fi cu tine (Fac. 31).



Deci chemînd Iacob la cîmp pe Lia și pe Rahila le-a spus lor gîndul său, că voiește să se întorcă la tatăl său, iar ele s-au învoit la aceasta. Și luînd Iacob pe femeile sale și fiii și toată averea sa cea cîștigată în Mesopotamia, s-a apucat de cale, întorcîndu-se în pămîntul Canaan și nu i-a spus socrului său Laban pentru ducerea sa, fiindcă el întru acea vreme se dusesese

departe la cîmp către turmele sale să-și tundă oile lui. Iar Rahila ieșind din casa tatălui său i-a furat idolii tătîne-său, nu că-i iubea pe idoli, ci pentru că erau de aur și de argint, așadar a furat aur și argint și aceasta cu dreptul a făcut-o: una, pentru zestrea sa; iar alta, pentru plata ce avea să-i dea Laban lui Iacob, pentru osteneala cea de 20 de ani ai lui.

Mergînd Iacob întru ale sale, trecînd apa Eufratului ce este în Mesopotamia s-a suit la muntele ce se zice Galaad și s-a dat de veste lui Laban cum că a fugit Iacob și acum sînt 3 zile de cînd a fugit.

Umplîndu-se de mînie Laban, a luat pe toți frații săi cu sine și a alergat pe urma lui Iacob 7 zile. Și cînd era să-l ajungă pe Iacob a venit îngerul către Laban noaptea în vedenia somnului și i-a poruncit lui, ca nimic să nu îndrăznească a grăi sau a face vreun rău lui Iacob și i-a zis: Ferește-te însuți ca să nu te ajungă pe tine mînia lui Dumnezeu. Deci deșteptîndu-se Laban, l-a ajuns pe Iacob la muntele Galaadului unde își întinsese corturile sale și i-a zis lui: De ce ai făcut aceasta? Pentru ce te-ai dus și m-ai jefuit și le-ai luat pe fetele mele ca pe niște roabe robite cu sabia? Că de mi-ai fi spus te-aș fi slobozit cu veselie și cu alăute și cu timpane, încît să nu mă învrednicesc a-mi săruta pe fiicele mele și pe nepoții mei, că nebunește ai făcut și acum mîna mea, iată, poate a-ți răsplăti ție, dar Dumnezeul părintelui tău m-a oprit pe mine. Deci du-te sănătos către tatăl tău! Dar pentru ce mi-ai furat dumnezeii mei?

L-a răspuns Iacob lui Laban: M-am dus de la tine nespunîndu-ți ție că mă temeam ca să nu iei de la mine pe fiicele tale și pe toată averea mea. Iar pe dumnezeii tăi la cine-i vei afla să nu fie viu înaintea fraților noștri. Iată, caută toate ale mele și cunoaște de va fi sau de vei cunoaște ceva al tău la mine, să iei. (Că nu știa Iacob cum că Rahila femeia lui a furat idolii tătîne-său). Deci a intrat Laban în cortul Liei și căutînd în averea ei n-a aflat idolii, după aceea a căutat și în cortul lui Iacob și la amîndouă roabele și n-a aflat pe cele căutate mai pe urmă a venit și la cortul Rahilei. Iar Rahila luîndu-i pe idoli i-a băgat sub șaua cămillei și a șezut deasupra lor și s-a făcut că este bolnavă neputînd a se scula din loc. Și a zis către tatăl său: Să nu te mînie asupra mea, domnul meu, pentru că nu mă pot scula înaintea ta, că sînt de neputință cuprinsă, iar el nefăcîndu-i osteneală de a se muta din loc i-a căutat pe idoli în cort și nu i-a aflat.

Și mîniindu-se Iacob a început a se sfădi cu Laban, zicînd: Care este nedreptatea mea? Și care este păcatul meu înaintea ta de alergi pe urma mea? Și căutînd în toată averea mea ce ai găsit dintru ale tale? De ai găsit pune-le aici înaintea fraților tăi

și fraților mei și să judece între noi amîndoi. Douăzeci de ani am fost cu tine, păscînd turmele tale și caprele n-au fost sterpe, oi din turmele tale n-am mîncat, mîncat de fiară nu ți-am adus ție, de se fura ceva eu din al meu împlineam, ziua mă frigeam de arșiță, iar noaptea de ger și somnul se ducea de la ochii mei. Atunci Laban a început a face pace cu Iacob și împăcîndu-se au făcut movilă mare de piatră și au numit acea movilă „Mărturie”. Și a zis Laban către Iacob: Fie movila aceasta mărturie între mine și tine spre semnul împăcării noastre, ca nici eu cu răutate să nu trec movila aceasta către tine, nici tu către mine, și așa făcînd așezămînt de pace au înnoptat și sculîndu-se Laban dimineața a sărutat pe Iacob și pe fiicele sale și nepoții și s-a întors la locul său.

„Să-ți slujesc ție 7 ani pentru Rahila”, întru acele vremi de demult era obicei la evrei și la greci și romani, ca mirele a-și cumpăra lui mireasa. Așa mai pe urmă David și-a cumpărat luiși pe fiica împăratului Saul cu 200 de netăiate împrejur a celor de alt neam. Așa proorocul Osea pe femeia ce era curvă a cumpărat-o luiși cu 15 arginți. Iar Iacob fiind sărac și neavînd cu ce să-și cumpere lui femeie, pe osteneala cea de 7 ani a slujirii sale în loc de preț o pune: „Să-ți slujesc șapte ani” a zis. Și erau înaintea lui acei ani, puține zile, fiindcă foarte o iubea pe ea.

Iar nouă ni se cuvine aici a gîndi fiecare pentru sufletul său și pentru Cereasca împărăție. Iacob pentru frumusețea femeii vremelnice atîta s-a ostenit și 7 ani a sluji s-a făgăduit, dar a slujit 14 ani. Iar noi pentru veșnica mîntuire a sufletului nostru și pentru dulceața cea nesfîrșită și bunătățile împărăției cerești ne lenevim și într-o zi întru adevăr a sluji lui Dumnezeu. Iacob atîta o iubea pe Rahila, întrucît acea lungă osteneală îi era lui ușoară pentru dragostea ei: Iar nouă pentru nevoința sufletului și puțină nevoința grea ni se pare a fi, cu adevărat nu iubim noi sufletele noastre, nu le iubim fiindcă de mîntuirea sufletelor nu ne îngrijim și nu numai că nu le iubim, ci încă îl și urîm și vrăjmășuim asupra sufletului, lucrînd lucrurile cele rele și nedrepte, după cum grăiește psalmistul: „Cel ce iubește nedreptatea își urăște sufletul său” (Psalm 10). Și îngerul către Tobie a zis: „Cel ce face păcatul și fărădelegea, vrăjmaș este sufletului său” (Tobie 12). Lui Iacob pentru vremelnica însoțire atîta îi era Rahila de iubită, iar noi avînd întru învierea cea de obște iarăși cu sufletele noastre a ne întîlni, întru nesfîrșirii veci a petrece în acea unire, nu voim a ne iubi sufletele noastre și de le și iubim, dar trupește le iubim, iar nu duhovnicește. Că fiecare își iubește sufletul său numai pentru viața aceasta, ca să viețuiască la mulți ani cu ei aici și să se îndulcească de

dulcețile trupești întru poftele lumii acesteia. Iar cea duhovnicească dragoste în suflet nu este, ca să se grijească pentru dînsul, ca să nu piară în viața ce va să fie, să nu-i cufunde pe ei în adîncul iadului, ca să nu-i dea în mîinile diavolilor celor cumpliți în focul cel nestins, în viermele cel neadormit, în tartar, de care și însuși satana se cutremură, întru atîtea cumplite și veșnice rele să nu-și arunce sufletul său, pentru aceasta vreo grijă nu este, deci dar nici dragoste în suflet nu este. Ce este mai frumos decît sufletul care este zidit după chipul lui Dumnezeu? Fără de moarte și veșnic? Și ce este mai dulce decît împărăția cerului, care nu are sfîrșit! Iar noi pe amîndouă acestea, ca pe un lucru netrebnic întru nimic îl socotim, de suflet nu ne grijim, împărăția Cerului o trecem cu vederea pentru vremelnica iubitoare de păcat viață. O, cea mai de pe urmă nebunie a noastră!

Pentru aceste două femei ale lui Iacob Lia și Rahila scriind eu, mi-am adus aminte de cuvintele Sfîntului Andrei Criteanul, care în Postul cel Mare în Canonul cel Mare al lui se cîntă așa: „Pe cele două femei, să-mi gîndești pe lucrarea și gîndirea întru privire, pe Lia adică lucrare, ca pe cea cu mulți fii, iar pe Rahila gîndire. Priveghează, suflete al meu, și te îmbărbătează, precum cel mai de demult între Patriarhi, ca să-ți dobîndești ție lucrarea împreună cu gîndirea și să fie mintea privind pe Dumnezeu". Din aceste cuvinte se poate vedea cum că îndoită rînduială a petrecerii celor ce se mîntuiesc este lucrarea și a minții privirea, adică viața cea iubitoare de osteneală a faptelor bune și de suflet mîntuitoarele nevoițe și lucrarea cea de Dumnezeu gînditoare. Iar rînduiala cea iubitoare de osteneală este ca să se ostenească pentru aproapele, a purta grijă pentru cele de nevoie săracilor și lipsiților întru neajungerea lor și din sudoarea feței lor pe cei flămînzi a-i hrăni, pe cei goi a-i îmbrăca, pe cei străini a-i odihni, pe cei în legături și bolnavi a-i cerceta, pe morți a-i îngropa și pe toate cele milostivitoare lucruri a le face; încă și ostenelele ascultării cele ce i se pun cu osîrdie pentru Dumnezeu a le purta. Iar gîndirea cea cu mintea sau de Dumnezeu, această rînduială are, ca din toate tulburările și din toate grijile lumești a se înstrăina și de Unul numai Dumnezeu a se lipi și să-i slujească Lui cu Duhul și pe toată mintea și gîndurile lui întru Dînsul să le adîncească. Aceste amîndouă rînduieli ale vieții, celor ce caută mîntuirea atîta le sînt de mare trebuință precum fiecăruia om de cei doi ochi, de cele două mîini. Este cu puțință cuiva și cu un ochi a vedea cele de sub cer, de nu-l are pe celălalt, ci tot este mai bine cu amîndoi ochii, pentru că toate se văd. Se poate cuiva și cu o mînă a lucra cîte ceva de n-o are pe cealaltă, însă cu

amîndouă mîinile tot mai bine poate lucra. La fel se poate înțelege și pentru cele două rînduieli de care se grăiește pentru iubitoarea de osteneală și pentru de Dumnezeu gînditoarea privire a minții. Se poate cuiva și numai o rînduială a viețuirii dintru cele două a-și pune înainte și a-și căuta mîntuirea, dar mai bine este de amîndouă a se ținea, pe amîndouă a le căuta pe aceste lucrări ale rînduielii, cea a lucrării și cea a privirii cu mintea într-un hotar a vieții celei cu fapte bune a și le pune.

Deci să luăm aminte, că mai bătrînă cu anii a fost Lia decît Rahila, oamenii mai întîi s-au deprins a se osteni, decît pentru gîndirea de Dumnezeu a se învăța. Mai iubită îi era lui Iacob Rahila decît Lia. Mai cu plăcere îi este lui Dumnezeu această gînditoare de Dumnezeu petrecere, decît numai cea ostenicioasă fără de Dumnezeu gînditoare. Lia și Rahila amîndouă erau surori bune, amîndouă cele zise mîntuitoare rînduieli ale viețuirii sînt, ca niște doi frați buni. Pe amîndouă acele fecioare, Laban le-a însoțit cu Iacob; amîndouă acestea și lucrarea și a minții privire - a iubirii de osteneală zic și gîndirea de Dumnezeu - la un loc să și le înjuge luiși se cuvine cel ce voiește a se mîntui. Iacob mai întîi s-a însoțit cu Lia, apoi cu Rahila. Cel ce caută mîntuirea, de trebuință este a se apuca mai întîi de lucrare și de iubitoarea de osteneală petrecerea cea cu fapte bune, apoi la privirea minții a Dumnezeieștii gîndiri a se deprinde. Mai roditoare decît Lia era Rahila, mai mulți sînt cei ce-și caută mîntuire din viața cea iubitoare de osteneli, dar puțini sînt din cei ce s-au învățat și s-au deprins în privirea minții și întru Dumnezeiasca gîndire. Mai frumoasă era Rahila decît Lia, mai frumoasă este cea de Dumnezeu gînditoare viață și mai folositoare decît cea iubitoare de osteneală. Amîndouă aceste rînduieli ale vieții s-au pomenit în Evanghelie întru cele două surori ale lui Lazăr: Marta și Maria. Marta se ostenește iar Maria șezînd lîngă picioarele lui Iisus asculta Cuvintele Lui. Aceea cuprinde rînduiala lucrării, iar aceasta privirea minții; aceea era iubitoare de osteneală, iar aceasta gînditoare de Dumnezeu; aceleia i-a zis Domnul: „Marto, Marto, te silești și spre multe te grijești” iar pe aceasta a lăudat-o: „Iar Maria partea cea bună și-a ales care nu se va lua de la ea” (Luca 10). N-a defăimat-o, nici n-a lepădat-o pe Marta, că nu erau neprimite Lui ostenelile ei, fiindcă ea nu pentru altceva se ostenea, ci pentru ca să ospăteze pe Domnul său cu ospătare aleasă, însă pe Maria mai presus decît pe Marta a înălțat-o. Pentru ce? Pentru aceasta: Că Maria toată grija cea dinafară a lepădat-o și toată mintea sa o adîncea în Dumnezeu, ascultînd cuvintele cele Dumnezeiești, iar Marta cu totul trecînd cu vederea cuvîntul lui Dumnezeu, se

sîrguia numai întru osteneli, și a fost muștrată de Domnul pentru cea de prisos tulburare și îngrijire, că de prisos este cea osteneală, pentru care se lasă Cuvîntul lui Dumnezeu, Rugăciunea și gîndirea de Dumnezeu, măcar deși pentru lucru bun se face. Primite îi sînt lui Dumnezeu ostenelile dinafară a celor ce se mîntuiesc, însă numai de vor fi împreună cu gîndirea de Dumnezeu, iar fără de aceasta către celelalte se grăiește: „Te grijești și spre multe te silești”. Iar Dumnezeiască gîndire este tuturor ostenelilor bunului iubitor înfrumusețare.

Viața cea iubitoare de osteneală de va fi fără de grijire de Dumnezeu este asemenea lui Petru celui ce umbla pe ape, iar viața cea gînditoare de Dumnezeu este asemenea lui Ioan celui ce s-a rezemat pe Pieptul lui Hristos. Acela în mijlocul valurilor, iar acesta întru alinare; acela în frică și în cutremur, iar acesta întru neîngrijire; acela se îneacă, iar acesta se odihnește; acelaia Hristos îi întinde mîna ca să-l mîntuiască pe el de înecare, iar acestuia îi descopere Tainele Sale cele ascunse. Astfel de osebite vei putea vedea întru viețuitorii iubitorilor de osteneală și gînditorilor de Dumnezeu cînd pe fiecare deosebi îl vei despărți, iar de le vei uni pe acestea două într-o viață, pe iubirea de osteneală și gîndirea de Dumnezeu, atunci se aseamănă celor doi Apostoli care au alergat către Mormîntul lui Hristos ca să se încredințeze pentru învierea Lui, însă Ioan mai degrabă decît Petru a alergat, pentru că viața cea cu Dumnezeiască gîndire o întrece pe viața cea iubitoare de osteneală către Hristos, și mai repede îl ajunge pe Hristos, fiindcă este mai folositoare viața cea gînditoare de Dumnezeu decît cea iubitoare de osteneală, precum mai frumoasă este Rahila decît Lia.

Încă spre chip și arătare a acestor două viețuiri să se pomenească aici doi Cuvioși Părinți: Moise și Arsenie, dintre care unul era iubitor de osteneală, iar celălalt gînditor de Dumnezeu, Moise cu totul se da iubirii de străini, ospătării și primirii de frați și la aceasta mult se ostenea, iar Arsenie șezînd întru tăcere își lua aminte de sineși și în singurătate viețuind de toți se înstreina. Și a fost lăudat de fratele cel străin mai mult Moise decît Arsenie. Și auzind oarecare din Părinți, s-a rugat lui Dumnezeu, zicînd: „Doamne, arată-mi mie acest lucru, pentru că unul fuge de oameni pentru Numele Tău, iar celălalt pe toți îi primește pentru Numele Tău. Deci care dintru dînsii este mai desăvîrșit și este mai mult vrednic Darului Tău?” Și a văzut acel Părinte într-o vedenie două corăbii mari pe oarecare rîu mare înotînd. Într-una era Cuviosul Arsenie și Duhul lui Dumnezeu îndrepta corabia lui întru multă liniștire. Iar în cealaltă corabie era Cuviosul Moise

și îngerii lui Dumnezeu cu dînsul, care îndreptau corabia și faguri de miere băgau în gura lui Moise. Pe această vedenie a povestit-o acel părinte celorlalți Părinți sporiți și judecînd cu toții au zis: Cum că mai desăvîrșit este Arsenie tăcutul decît Moise primitorul de străini, pentru că cu Arsenie este însuși Dumnezeu, iar cu Moise îngerii lui Dumnezeu petrec.

Încă pentru Lia și Rahila și aceasta se poate vedea, cum că Domnul Dumnezeu nu tuturor deopotrivă le dă ale Sale Daruri, ci unuia acesta, altuia celălalt, că nici unuia nu-i dă toate. Rahilei frumusețe aleasă, dar era neroditoare, pentru că mai întîi era neroditoare, apoi pe urmă dezlegîndu-se nerodirea ei, numai doi fii a născut și a murit. Iar Lia după ce s-a însoțit cu bărbat, îndată a putut naște și a născut șase fii și o fiică iar mai ales că partea Liei mai bună s-a făcut decît a Rahilei, pentru aceasta: Că din seminția ei, din fiul ei Iuda, a ieșit cel făgăduit de Dumnezeu Mesia Hristos.

„Ziua am fost pîrlit de arșiță iar noaptea de ger și fugea somnul din ochii mei”. La aceste cuvinte ale dreptului Iacob păstorul dobitoacelor, cu luare aminte să asculte toți, căror păstori oile cele cuvîntătoare li s-au încredințat de la Dumnezeu. Episcopii și Preoții și ceilalți ai duhovniceștii tagme, dregătorii cei ce sînt păstori și îndreptători sufletelor omenești, să socotească cu luare aminte cele zise: Că dacă pe necuvîntătoarele dobitoace pascîndu-le, suferea atîta osteneală, ziua cu arșiță pîrlindu-se, iar noaptea la ger înghețînd, nici dînd somn ochilor săi, cu cît mai vîrtos cu neasemănare trebuiește mai mare trezvie și osteneală celui ce păstorește sufletele omenești, pentru care Marele și Bunul Păstorul nostru Hristos, Sîngele și-a vărsat și sufletul Său pe Cruce l-a pus, pe care are să le ceară din mîinile celui ce le paște, cu multă cercare și întrebare. Și nu numai osteneală ci și iscusință mare se cere la acest lucru păstoresc după cum Iacob era iscusit la păstorie oilor celor necuvîntătoare, care a aflat minunată știință spre înmulțirea oilor celor pestrițe, punînd toiege pestrițe înaintea ochilor lor în vase cînd le adăpa. Iar păstorul cel iscusit al turmei celei cuvîntătoare, ca să înmulțească oile cele ce se mîntuiesc, dator este ca pe niște toiege pestrițe din tot felul de închipuiri ale petrecerii celei cu fapte bune a vieților Sfinților a le pune înainte, iar mai vîrtos din însăși viața sa (după cea apostolică sfătuire): „Spre chip să fii celor credincioși cu cuvîntul, cu viața, cu dragostea, cu duhul, cu credința, cu curăția” (I Tim. 4).

Să vorbim dar aici, ce fel se cuvine a fi păstorul cuvîntătoarelor oi. Sfătuia de demult Domnul Dumnezeu pe poporul lui Israil ce se depărtase de la Dînsul, ca să se

întoarce spre Dînsul și le făgăduia lor că le va da păstori iscusiți: „Voi da vouă păstori după inima Mea și vă vor paște pe voi cu înțelepciune și învățătură” (Ier. 3).

Să luăm aminte: Ce fel de păstori oilor cuvîntătoare voiește Dumnezeu să aibă? Înțelepți și învățați: „Vă vor paște pe voi cu înțelepciune și învățătură” zice. Mai întîi se cuvine a fi păstorul înțelept, învățat, căci cum va putea înțelepți pe cel cu neștiință de va fi singur neștiutor? Cum va fi învățător celui prost și neștiind puterea Dumnezeieștii Scripturi? Cum va povățui pe cel rătăcit, însuși neștiind calea sa încotro merge? Oare va putea orb pe orb pe cărarea cea dreaptă să povățuiască? Oare nu amîndoi - după cuvîntul lui Hristos - vor cădea în groapă? Pentru aceasta de nevoie îi zice păstorului înainte de a fi înțelept, învățat, dar nu moșic și neînvățat. Că de demult celor din Legea Veche strămoși li s-a făgăduit Dumnezeu a trimite poporului Său pe Păstorul Mesia Hristos, pentru care a grăit către Betleem: „Din tine va ieși Povățuitorul, Care va paște pe poporul Meu Israil” (Miheia 5). Pe venirea Acelui Păstor Isaia proorocul proorocește scriind-o, l-a numit „Toiag”, pentru că cu toiag umblă păstorul, și toiag l-a numit înflorind și făcînd nădejde de roadă, întru oile duhovniceștii pășuni. Pe acel toiag a spus că vrea să se odihnească Duhul Sfînt cu ale Sale Daruri: „Se va odihni peste Dînsul Duhul înțelepciunii și al înțelegerii, Duhul sfatului și al puterii, Duhul cunoștinței și al cucerniciei și Duhul temerii de Dumnezeu” (Isaia 11). Să luăm aminte: La Darurile Duhului Sfînt, care pe toiagul păstoriei se odihnește, întru început este pusă înțelepciunea și înțelegerea, adică Duhul înțelepciunii și al înțelegerii. Să ne fie știut, că tot cel ce păstorește pe poporul lui Dumnezeu, deși cu multe fapte bune și duhovnicești este dator a se împodobi, însă întru început i se cuvine să cîștige înțelepciune duhovnicească, înțelegere, știința îmbunătățirii pe care și Dumnezeu o cere din gura Preoților, că zice în Prooroceasca Scriptură: „Buzele preotului păzesc știința și voi cere legea din gura lui” (Maleahi 2). Că pe care vistierie prea bogată se cuvine a se păzi în gurile păstorilor, știința învățăturii și darul înțelegerii, ca să fie înțelept spre învățătură, spre povățuire și sfătuire, spre mustrarea nesupușilor precum și Apostolul pentru episcop - care și pentru tot Preotul se poate înțelege - zice: „Ca puternic să fie și a îndemna cu învăătura cea sănătoasă și pe cei ce grăiesc împotriva a-i certa” (Tit 1). Iar cel ce nu are Duhul înțelepciunii și al înțelegerii, și nu adună în gura sa știință, nu este vrednic treptei Păstorești că așa grăiește Dumnezeu în proorocia lui Osea: „Tu învăătura ai lepădat-o, te voi lepăda și Eu ca să nu-Mi Preotești Mie” (Osea 4). Nu voiesc a te avea pe

tine în rînduiala păstoriei preoțești, fiindcă n-ai căutat știința înțelepciunii și a învățăturii. La fel și în cuvîntul Sfîntului Gură de Aur la Trimiterea lui Pavel se scrie: Că cel ce nu știe Scriptura și neputînd cu ereticii a se lupta departe să fie de episcopie, nu este vrednic a fi în rînduiala preoților slujitori lui Dumnezeu și purtător de grijă pentru sufletele oamenilor. Nu este vrednic de treapta păstoriei cel ce nu este iscusit întru Dumnezeiasca Scriptură și leapădă știința. Și dacă pentru învățații păstori sînt datorii acestea, deci ce dar pentru aceia care nu numai că sînt din cei ce nu știu înțelegerea cea duhovnicească, ci și pe cei înțelepți întru învățatură și întru dragoste îi învinuiesc și-i hulesc. Pentru unii ca aceștia să auzim ce zice Scriptura: „Cel ce defaimă înțelepciunea și învățătura, ticălos este, deșartă este nădejdea lui și ostenelele fără de folos și netrebnice sînt lucrurile lui” (Înțelep. 10).

Lui Aaron celui dintîi arhiereu în Legea Veche, poruncindu-i a face haină arhierească, Domnul Dumnezeu a zis ca să fie cu clopoței de aur pe marginea hainei, ca atunci cînd va sluji și va intra întru sfințitorul înaintea lui Dumnezeu și va ieși, să se audă glasul lui, ca să nu moară. Minunată alcătuire a hainei aceleia cu clopoței era, ci mai minunată este aceasta, că moartea îi zăcea înaintea Arhiereului, dacă acea haină arhierească fără de clopoței ar fi fost: „Să se audă glasul lui - a zis - (adică al clopoțeilor) ca să nu moară” (Ieș. 28). Știm că cele din Legea Veche erau mai înainte închipuirea Darului celui Nou și acea Preoție era închipuire a Preoției noastre. Iar sunetul clopoțeilor - după spunerea Sfîntului Grigorie Teologul - însemna pe glasul învățăturii Arhiereului (la fel și a preotului) a nu fi mut, și nu cu clopoței, ci cu gura și limba a grăi, a învăța și a înțelepți pe poporul lui Dumnezeu, după sfătuirea Apostolului ce zice: „Propovăduiește cuvîntul, stai cu vreme și fără de vreme, mustră, ceartă, îndeamnă cu toată îndelunga răbdare și cu învățătura, fă lucru de evanghelist” (II Tim. 4). Clopoțeiii cei de aur erau cuvintele cele de aur ce se cuvin a ieși din gura Preoților, pentru plăcerea de Dumnezeu, pentru viețuirea cea sfîntă și dreaptă, pentru dragostea cea spre Dumnezeu și spre aproapele. Cuvinte de aur, iar nu de plumb, folositoare, nu fără de folos, cinstite, iar nu cu necinste, iubite dar nu spre învrăjbire, sau hulitoare sau putrede. Iar cel ce nu-și are clopoțeiii cei de aur duhovnicești ai înțelegerii cărții și ai științei, și nu și-a cîștigat Duhul înțelepciunii, și nu învață ca un slujitor al lui Dumnezeu și Păstor al sufletelor omenești, mut și mort deopotrivă este. După cum arhiereul Legii Vechi, de ar fi îndrăznit a intra fără de clopoței în Biserică, îi zăcea înaintea moartea, la fel și Episcopii și Preoții Darului celui Nou,

care îndrăznesc cu plată sau cu relații acest fel de treaptă asupra lor a primi, iar clopoțeli științei și ai înțelepciunii celei duhovnicești nu au, de a învăța pe turma lui Hristos, le zace lor înaintea oarecare deosebită moarte, deși nu trupească, ci duhovnicească, că între cei morți se socotesc a fi dinspre Dumnezeu. Și la unii ca aceștia fiecăruia îi grăiește Domnul în Apocalips: „Nume ai că trăiești, dar ești mort” (Cap. 3). Mort este înaintea lui Dumnezeu acela care numai nume are și treapta Preoției poartă, dar datoria Păstoriei n-o împlinește. Iar datoria Păstoriei mai întâi aceasta este, ca să învețe cele de folos, pe păcatele omenești a le împuțina și la calea mântuirii a-i povățui. Că așa grăiește Dumnezeu către Păstor: „Ca o trâmbiță înaltă glasul tău, și spune poporului Meu păcatele lor, iar de nu le vei spune, atunci cel fărădelege întru fărădelegile sale va muri, iar sîngele lui din mîna ta îl voi cere” (Isaia 58; Iezechiil 3). Ca și cum cu însăși a sa mîna îl ucide pe păcătos, cel ce nu se sîrguiește cu a sa limbă a-l învăța și a-l întoarce de la păcatele lui. Limba cea tăcută a păstorului este miere care ucide sufletele cele greșite, pentru aceasta și Apostolul de sineși grăiește: „Amar mie de nu voi binevesti” (I Cor. 9). Amar acelui Păstor care tace, amar limbii lui ceea ce nu propovăduiește, nici învață Cuvîntul lui Dumnezeu. Și cum va putea limba a bineînvața și cele de folos a propovădui cu cuvîntul, dacă mintea nu este învățată întru înțelepciunea cea duhovnicească? Acestea se grăiesc numai pentru aceia ce cu totul întru știința cărții sînt neiscusiți și care de-abia pot citi cîte ceva și nici cît de puțin nu pot înțelege și nicidecum a face vreo învățătură știind, și care cu multă sîrguință caută și își cumpără loruși treapta Preoției și a Păstoriei nu pe sufletele omenești a le păstori, ci înșiși pe sine să se pască și fiind cinstiți să se proslăvească, spre a căror fețe grăiește Sfîntul Ioan Gură de Aur: „Precum dregătoriile cele dinafară, așa și pe (Păstoria cea duhovnicească) o gonim(vînam), ca proslăviți să fim și înaintea oamenilor cinstiți, iar înaintea lui Dumnezeu pieriți. Și ce câștig aflăm din acest fel de cinste?” Nu numai că se cuvine păstorului a fi cu știință și întru Dumnezeiasca Scriptură iscusit și a învăța, ci și cu fapte bune și cu viață sfîntă a fi. Că nu este destul ca pe cuvîntătoarele oi a le învăța numai cu cuvîntul, ci și prin chipul bunei și îmbunătățitei vieți celei după Dumnezeu. Sfîntul Apostol Pavel poruncind ucenicului său Timotei ca să fie pildă credincioșilor i-a arătat și năravurile prin care să fie pildă, că întru început pune cu cuvîntul și viața cea bună: „Fă-te pildă credincioșilor cu cuvîntul, cu petrecerea și celelalte” (II Tim. 4). Că împreună cu cuvîntul și petrecerea cea bună se cuvine a fi, ca să fie unită

petrecerea Păstorului cu cuvintele învățăturii celei ce ies din gura lui. Că Păstorul pe acelea să le facă, de care pe alții învață ca să nu fie muștrat de Apostolul ce grăiește: „Cel ce înveți pe alții pe tine nu te înveți?” Oare va putea ca pe alții a-i învăța la fapta bună și însuși cele rele făcînd? Oare va putea pe cineva îndrepta bine întru împărăția Cerului și însuși în iad să se ducă? Oare nu-i va fi rușine ca pe alții spălîndu-i de tină, iar însuși a petrece în noroiul cel puturos, și a purta grijă pentru spălarea întinăciunilor sale? Oare va putea doftori pe cele străine răni și neputințe, însuși cu totul fiind plin de răni și cu grele neputințe cuprins? Oare nu-i va zice orișicare unuia ca acestuia: „Doctore, vindecă-te pe tine însuși!”? încă și Dumnezeu către unul ca acesta zice: „Pentru ce tu povestești Dreptățile Mele și iei Așezămîntul Meu de Lege în gura ta? Iar tu ai urît învățătura și cuvintele Mele le-ai lepădat înapoi” (Psalm 49). Și învățătorii evrei multe din Lege le grăiau popoarelor, învățîndu-i iar ei înșiși nimic nu făceau din cele ce pe alții îi învățau. Pentru aceasta a zis despre dînșii Domnul către popor și către ucenicii Săi: „Pe scaunul lui Moise au șezut fariseii și cărturarii, deci toate cîte vor zice vouă a le păzi, păziți-le și le faceți, iar după lucrurile lor să nu faceți, că ei zic și nu fac” (Matei 23). Că cel ce zice și nu face, asemenea este tunetului celui din nori ce în vremea uscăciunii și a neplouării tună și ce folos este din acea tunare a norului, dacă pe pămîntul cel însetat ploaia nu-și varsă? Care umilintă le va fi sufletelor din glasul învățătorului dacă cu a sa petrecere nu-i folosește, ci mai vîrtos îi smintește? Că cuvîntul fără de chipul vieții a faptelor celor bune nu este lucrător. Oricare de va purta pe limba sa ca niște miere pe cuvintele cele dulci grăitoare, iar în faptele lui se va vedea fierea smintelilor, nu va putea îndulci inima ascultătorului. Cel ce voiește ca îndoit a-i vîna pe alții întru dragostea Domnului, se cuvine ca însuși să nu fie gheață, ci ca un Serafim cu Dumnezeiasca dorință a se învăpăia, și de voiește ca să strălucească pe alții, se cuvine și însuși a nu fi întuneric, ci lumină. Că așa și Domnul întru Evanghelia Sa a zis către Păstori și Învățători: „Voi sînteți lumina lumii!” Iar Sfîntul Gură de Aur zice: „Povățuitorului i se cuvine a fi mai strălucit decît toată lumina și viață neîntinată să aibă întrucît fiecare spre dînsul privind, să-și poată a-și zugrăvi luiși de la dînsul tot chipul celei îmbunătățite”. Pînă aici Gură de Aur.

Cînd se stinge lumina, sosește întunericul, așa și povățuitorul dacă petrece viață rea, cum nu vor rătăci oile? Că de este lumina întuneric, dar întunericul cu cît mai mult. Pentru aceasta se cade dar luminii a fi lumină, iar nu întuneric.

ca să le lumineze celor ce este pus a-i lumina. „Că așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor ca văzînd faptele voastre cele bune” (Matei 5). Că cel ce voiește pe cel căzut a-l ridica să stea însuși bine, de povățuiește pe cineva spre calea cea dreaptă, și însuși să meargă înainte prin calea cea dreaptă. O, păstorule, fii pildă oilor tale prin faptele tale cele bune și atunci vei putea a le învăța pe ele, că grăiește Domnul în Evanghelie: „Cel ce va face și va învăța, acela mare se va chema întru împărăția Cerului” (Matei, 5).

Să luăm aminte la aceste două cuvinte: „Va face și va învăța”. Că nu mai întîi învață și apoi face, ci ca și cum ar zice: Nu vei putea învăța pe alții de nu mai întîi însuși vei face aceea de care voiești a-i învăța pe alții. Fă mai întîi tu și apoi vei putea învăța și pe alții, că mai lucrător este glasul faptei decît glasul cuvîntului. Că cuvîntul numai celor ce stau înainte li se aduce, iar faptele la marginile pămîntului se propovăduiesc. Că de nevoie este învățătorului cu învățătura și viață cu fapte bune să aibă.

Întru mai sus pomenita proorocească acea Scriptură întru care se zice că: „Întru buzele Preoților se păzește știința și Legea lui Dumnezeu din gura lui se cere” îndată scrie și aceasta: că înger al Atotîitorului este: „Să curgă rîuri de învățături din gura Preotului - a zis - pentru că acela înger al lui Dumnezeu este” (Maleahi 2).

Iar noi să luăm aminte la aceasta: Că învățătura și îngeria sînt împreunate la un loc. Deci dator este învățătorul să aibă în gură cuvîntul învățăturii și să păzească viața sfîntă, îngerească și neprihănită. După cum și Psalmistul zice: „Cel ce umblă în cale fără prihană, acela îmi va sluji” (Psalm 100). Dacă ești slujitor al lui Dumnezeu sau Păstor al Oilor cuvîntătoare, sau învățător de ești, fii dar înger cu viața cea neprihănită. De grăiești Dumnezeieștile cuvinte nu face lucrurile satanei, de slujești cu îngerii lui Dumnezeu în Dumnezeiescul lăcaș, ieșind afară din lăcaș nu umbla cu dracii spre a mînia pe Dumnezeu. De folosești cu cuvintele? Nu sminti prin fapte: „Că amar omului aceuia prin care vine sminteala” 18). O mie de cuvinte grăite de-abia pot folosi pe cineva, iar o faptă rea, care va veni întru arătare, pe mii de oameni îi smintește și care prin multe cuvinte de-abia a putut zidi ceva în sufletele oamenilor, pe acelea printr-un lucru de sminteală prea cu ușurință toate le surpi. Fii înger cu viața și atunci toate cuvintele și poruncile tale, întru dulceață vor începe a le asculta și a le face, avînd loruși spre pildă petrecerea ta. Și în alt chip nu vei putea paște pe turma cea cuvîntătoare încredințată ție și la calea mîntuirii a o povățui,

de nu mai întâi vei călători pe calea mântuirii, în altfel nu le vei putea ridica pe popoare către Dumnezeiasca gândire, de nu te vei arăta tu mai întâi iubit prieten al lui Dumnezeu. Făgăduind Domnul Dumnezeu, după cum mai înainte s-a zis, poporului lui Israil a le trimite Păstori înțelepți și învățați, mai întâi le-a arătat aceasta: cum că Păstorii aceia au să fie după inima Lui: „Vă voi da vouă păstori după Inima Mea” (Ieremia 3).

Și ce este aceea a fi după inima lui Dumnezeu, a arătat-o Sfântul Apostol Pavel pentru David, ca dinspre fața lui Dumnezeu grăind: „Am aflat pe fiul lui Iese, bărbat după inima Mea, care va face toate voile Mele” (Fapte 13). Iată ce este a fi după inima lui Dumnezeu, ca să facă toate voile Lui. Și când a făgăduit Dumnezeu a le da Păstori după Inima Sa și a-i paște cu înțelepciune și învățătură, a arătat cum că acei Păstori vor avea împreună cu acea înțeleaptă învățătură și viață bună, făcând toate Voile Lui. Încă și întru acest chip vom zice: Că a fi după Inima lui Dumnezeu este de a iubi din toată inima pe Dumnezeu.

Și care este acel semn, de iubește cineva pe Dumnezeu din toată inima? Semnul acesta este, care însuși Hristos cu Prea Curata Sa Gură l-a zis: „Cel ce are Poruncile Mele și le păzește pe ele, acela este cel ce Mă iubește” (Ioan 14). Că împlinirea Dumnezeieștilor Porunci este semn al Dumnezeieștii dragoste și când Dumnezeu a zis de Păstori a fi după Inima Lui, a arătat și aceasta de dînșii: cum că din toată inima au să-L iubească pe El, împlinind Poruncile Lui.

Și dacă în Legea Veche acest fel de Păstori erau, cu cât mai virtuos acum în Darul cel Nou sînt datori Păstorii nu numai cu cuvîntul învățaturii, ci și cu viața cea cu fapte bune a fi, făcând toate Voile lui Dumnezeu, după Inima Lui, păzind Poruncile Lui din dragostea inimii cea spre Dînsul. Că Păstorul se cuvine a fi iubitor de Dumnezeu, fiindcă și pe Sfântul Petru vrînd Domnul a-l pune Păstor al Oilor celor cuvîntătoare, mai întâi de trei ori l-a întrebat pe el pentru dragoste, zicînd: „Simone al lui Iona, Mă iubești?” (Ioan 21). Și când Petru a răspuns de trei ori: „Da, Doamne, Tu știi că Te iubesc” atunci Domnul i-a încredințat Păstoria: „Paște mieluseii Mei, paște Oile Mele”. Că Dumnezeiasca dragoste, după cum s-a zis, după viața cea îmbunătățită se cunoștea și împreună cu cuvîntul se arată și viața Păstorului. Că nu-i este destul Păstorului numai cuvîntul învățaturii și viața cea sfîntă să o aibă, ci încă i se cuvine și mare grijă a avea pentru turmă, multe osteneli a ridica și cu trezvie a fi, fiindcă Dumnezeu voiește să ceară din mîinile Păstorului pe turma cea încredințată lui. Că va zice în ceasul cel mai de pe urmă: „Dă răspuns pentru iconomia casei” (Luca

16). Înfricoșat cuvînt al lui Dumnezeu se aude asupra Păstorilor celor fără de grijă întru proorocia lui Iezechiil: „Acestea grăiește Adonai Domnul: O, Vai Păstorilor lui Israil! Oare păstorii se pasc pe sine? Oare nu pe oi le pasc păstorii? Iar voi dimpotrivă. Că laptele îl mîncăți și cu lîna vă îmbrăcați și pe cea grasă o junghiați, dar oile Mele nu le pașteți. Pe cea slabă n-ați întărit-o și pe cea bolnavă n-ați vindecat-o și pe cea zdruncinată n-ați legat-o și pe cea rătăcită n-ați înturnat-o și pe cea pierită n-ați căutat-o și pe cea tare ați asuprit-o cu osteneală și cu batjocură și cu bătaie le-ați stăpînit pe ele și s-au risipit oile Mele fiindcă nu aveau păstori și s-au făcut mîncare tuturor fiarelor țarinii. Pentru aceea, o, Păstorilor, auziți cuvîntul Domnului: Viu sînt Eu - zice Adonai Domnul - pentru că s-au făcut oile Mele pradă și au fost oile Mele mîncare tuturor fiarelor cîmpului nefiind păstori și n-au căutat Păstorii oile Mele, ci s-au păscut Păstorii înșiși pe ei, iar oile Mele nu le-au păscut, pentru aceea, Păstori, auziți cuvîntul Domnului: Acestea grăiește Adonai Domnul: Iată Eu asupra păstorilor sînt și voi cere oile Mele din mîinile lor" (Iezechiil 34). Pîna aici cuvintele Proorocului.

Iar noi să luăm aminte cît de groaznic are să întrebăm Dumnezeu pe Păstori pentru păstoria lor.

Deci i se cuvine Păstorului foarte îngrijit a fi pentru turma sa și multe ostenele îi trebuiesc fiindcă este dator Păstorul a purta sarcini, după cum grăiește Apostolul: „Datori sîntem noi cei tari să purtăm slăbiciunile celor neputincioși și nu nouă să plăcem" (Rom. 15). Pentru Păstorul cel bun prin pilde grăind Domnul zice: „Merge în urma (oii) celei pierdute pînă cînd o află pe ea și aflînd-o o ridică pe umerele sale bucurîndu-se" (Luca 15). Aceasta este datoria Păstorului: ca umerele sale a le supune încredințatei lui oi și să poarte greutatea ei. Să auzim dar ce i-a poruncit Dumnezeu de demult lui Moisi povățuitorului poporului evreu: „Ia-i pe dînșii pe umerii tăi precum ia doica pe cel sugător" (Numeri 15). Nu numai precum Păstorul pe oaie, ci și precum își duce maica pe fiul său și cu țîțele sale îl hrănește, așa să poarte duhovnicește Păstorul pe oile cele cuvîntătoare. Și precum se hrănesc pruncii cu lapte așa să-i hrănească pe ei cu hrana cea duhovnicească și de cele de nevoie ale trupului a nu se lepăda de a le da, ci după putința sa să le îplinească lipsa neajungerii, de care nu puțină osteneală le zace tuturor înainte. Osteneală întru căutarea celui rătăcit, osteneală întru ridicarea celui căzut, osteneală întru tămăduirea celui rănit, osteneală întru purtarea neputințelor și sarcina celui însărcinat. Osteneală este ca pe oaia cea răpită de lup, din însăși dinții fiarei a o smulge și a o pune pe

ea întreagă înaintea lui Hristos și nu fără de osteneală este, că și la cele din afară nevoi a le da mînă de ajutor celor năpăstuiți, a apăra pe cei nevinovați, a se îngriji pentru cei scăpătați și săraci și pe altele Bisericești și duhovnicești ocîrmuiri bine a le întocmi, că pe toate aceste greutăți a le purta dator este Păstorul. Iar amar acelui Păstor care numai pe dobînzile sale le caută și pe sineși numai se paște, iar pentru oi nu grijește, acest fel de păstor asemenea este idolului, după cum și Dumnezeu pentru unul ca acela în proorocia lui Zaharia zice: „O, cei ce le pașteți cele deșarte și ați lăsat oile! O, păstorule și idole!” (Zah. 1). Pentru că păstorul cel ce nu se ostenește și nici de oi nu se grijește este idol, după cum l-a numit Dumnezeu. Dar cărui idol este asemenea un asemenea păstor? Cu adevărat asemenea este vițelului celui de aur, pe care poporul evreu cel scos din Egipt în pustie nefiind de față Moisi și l-a vărsat și a strigat zicînd: „Iată, dumnezeii tăi, Israile!” (Ieșire 32). Pentru acel vițel spun Sfîntul Ciprian și Sfîntul Ambrozie și alți tîlcuitori ai Dumnezeieștii Scripturi cum că nu era întreg, ci numai capul de vițel, că pus fiind în foc mult aur, s-a vărsat din acel aur asemănare de cap de vițel, ca și cum ar fi pascînd iarbă, de care și în Psalmi se pomenește: „Au schimbat Slava Lui întru asemănare de vițel ce mănîncă iarbă” (Psalm 105).

Să luăm aminte ce fel de idol a fost cel al vițelului de aur, neavînd nici umeri, nici picioare ca să poată fi înjugat și sarcină să poarte, ci fără numai gura ca să mănînce, asemenea este aceluia și păstorul cel rău, leneș, negrijuliu. Idolul cel de aur este cinstit pentru aur și Păstorul este aurit cu treapta și cinstit pentru păstoreasca lui treaptă. Idolul cel de aur este neînsuflețit, la fel și păstorul cel ce nu are Duhul rîvnei către oi, este ca un neînsuflețit. Fără de umere era idolul cel de vițel și nu ducea pe grumajii lui jugul, la fel și păstorul cel ce nu poartă sarcina cea pusă asupra lui după cum se cuvine este ca și cel ce nu are umere, nici nu se înjugă în Jugul lui Hristos. Chipul idolului celui de vițel era făcut numai a mînca, iar nu a se osteni, și păstorul cel ce nu ridică ostenelele cele cuviincioase lui, ci fără numai din mesele cele bogate se hrănește în zadar, este ca un vițel care numai cînt mănîncă și se aseamănă idolului vițelului celui de aur. Și în Scriptură bine se grăiește către unul ca acesta: „O, păstorule și idolule!” Și cum în gurile a multor păstori se poate a se purta glasul a celor de demult Păstori, ce se pomenesc în proorocia lui Zaharia, care zicea: „Bine este cuvîntat Domnul că ne-am îmbogățit” (Zah. 11). Dar puțini se află ca să zică: Bine este cuvîntat Domnul, că pe oaia cea rătăcită o aflasem, că din gura lupului am scos-o.

că pe cea rănită am tămăduit-o, că pe turmă cu bună pășune am hrănit-o. Fără numai cei mulți zic: Pe noi înșine ne-am îmbogățit, pe noi înșine ne-am hrănit. Pentru aceasta prin gura proorocului Ieremia strigă Dumnezeu: „Amar păstorilor, că Eu îi voi hrăni cu pelin și îi voi adăpa pe dînșii cu fiere" (Ierem. 23).

Iată ce fel de cinste li se dă de la Dumnezeu păstorilor celor leneși și fără de grijă! În loc de mîncările cele dulci - pelin, pentru dulcea băătură - fiere. Dar în care vreme așa li se va da lor? În ziua cea de apoi, în ceasul cel groaznic al întrebării. Așadar multă osteneală și îngrijire îi trebuie celui ce paște sufletele omenești.

De trebuință este pe lîngă osteneli și trezvire multă, precum străjii ce este pusă a străjui cetatea sau turnul. Că fiecărui Păstor îi grăiește Dumnezeu aceea pe care a zis-o către proorocul Iezechiil: „Strajă te-am pus pe tine casei lui Israil" (Iez. 33), Straja cea ce străjuiește noaptea, nu doarme, nici duhovnicescului păstor al turmei nu i se cuvine a fi somnoros, că s-a zis în Psalmi: „Nu va dormita, nici nu va dormi cel ce păzește pe Israil" (Psalm 120). Și se zicea aceasta nu pentru firescul somn al neputinței trupesti, fără de care nimeni nu va putea fi, pe cît pentru somnul năravului, pentru neîngrijirea și nechibzuirea păstorului leneș, că cel ce se lenevește și nu bagă seamă pentru cele ce face, este ca unul ce doarme. Sfîntul Gură de Aur aducînd spre pildă pe trezvirea păstorilor pentru turma cea dobitocească, grăiește către cei ce păzesc turma cea cuvîntătoare așa: „Dacă pentru cele necuvîntătoare este atîta sîrguință, deci care răspuns vor avea cei cărora li s-au încredințat cuvîntătoarele suflete? Și cu adînc somn dorm. Sau nu știți vrednicia acestei turme? Sau pentru aceasta Stăpînul vostru nenumărate a lucrat și mai pe urmă și Sîngele Său și l-a vărsat, iar voi căutați odihnă? Ce poate fi mai rău decît acest fel de păstori? Oare nu gîndiți voi aceasta, că pe aceste oi le înconjură lupi cumpliți și sălbatici? Oare nu socotiți întru sinevă ce fel de suflet trebuie a ocîrmui acest fel de începătorie?" Pîna aici Gură de Aur.

A păstorului celui bun se poate vedea închipuirea Heruvimilor celor cu șase aripi, cu patru chipuri și cu ochi mulți, care au fost văzuți de Sfîntul Ioan Evanghelistul lîngă Scaunul lui Dumnezeu, cei ce arătau (după spunerea tîlcuitorilor) pe cei patru Evangheliști, pe Apostoli și pe Păstorii Bisericești (Apoc. 4). Că dator este fiecare din păstori a fi tare ca un leu împotriva năvălirii lupilor asupra turmei, iubitor de osteneală întru a sa treaptă, ca și cămila, milostiv și împreună pătimitor ca și un om, iar cu mintea cea gînditoare de Dumnezeu înalt zburător ca un vultur. Pentru acei Heruvimi se

scrie, că sînt plini de ochi și pe dinainte și pe dinapoi, la fel și Păstorul se cuvine a fi cu ochi mulți, socotind nu numai acestea de față, ci și cele viitoare și la fiecare sfîrșit ce se lucrează. Că așa zice și Gură de Aur: „Mii de ochi în toate părțile îi trebuie lui, mii, fiindcă-i zace înaintea a păstori oi, și cu luare aminte a păzi, ca nu vreun lup în haină de oaie va intra în turmă”. Nu este îndestul ca acei heruvimi cerești numai dinainte și dinapoi a fi cu ochi mulți, ci încă și pe dinlăuntru sînt plini de ochi, nu este destul nici Păstorului ca numai cu ochi mulți a căuta asupra turmei sale ci și înăuntrul său, întru știința sa să aibă trezvitoare cercetare, oare nu-i mustră știința întru ceva, că aceasta nu este lăudată înaintea lui Dumnezeu, a căuta pe alții și pe sineși a nu se vedea, și a scoate paiul din ochii aproapelui, iar bîrna din ochiul său a n-o simți și a arăta altora calea cea bună, iar însuși să cadă în groapă. Drept aceea, precum la cele dinafară, așa și întru cele dinlăuntru, i se cuvine lui a fi cu ochi mulți. Ca nu numai pe greșelele altora îndreptîndu-le, ci și pe sineși de căderea în păcat și de sminteală cu tot dinadinsul a se feri și întru toate mare iscusință îi trebuie Păstorului. Că doctorul cel neiscusit mai mult vătămă decît tămăduiește, și cîrmaciul neînvățat mai degrab întru înecare duce corabia decît spre liman o va îndrepta. Și în tot meșteșugul neiscusitului lucrător, mai mult pierde lucrul decît îl face - la fel și întru păstoria neiscusitului Păstor, spre vătămare mai mult va fi turmei decît spre folos!

Amar acestui fel de păstor! Că pentru toate sufletele cele pierdute el va fi întrebat și răspuns lui Dumnezeu are să dea. Pentru aceasta mulți din sfinți fugeau de treapta păstoriei, neîndestulați pe sineși și neiscusiți pe sineși judecîndu-se a fi spre ducerea a astfel de greutăți; și se temeau de groaznica întrebare cea pentru sufletele oamenilor. Pe Sfîntul Efrem Sirul cînd voia poporul a-l răpi pe el și nevrînd la episcopie, el înștiințîndu-se de aceasta s-a făcut nebun și fugea prin tîrg, tînguindu-și haina sa de pe sineși ca un ieșit din minte și răpea pîinile cele de vînzare și poame mîncînd. Aceasta văzînd-o poporul l-a socotit pe dînsul a fi ieșit din minți. Iar el fugind din cetate se ascundea, pînă cînd altul s-a pus episcop la acel loc unde era pe dînsul să-l pună. Amonie înțeleptul egiptean fiind tîrît spre primirea episcopiei și-a tăiat urechea sa cea stîngă, încă voia și pe limba sa a o tăia, de nu l-ar fi iertat pe el cei ce-l sileau la episcopie, după cum de aceasta în Lavsaiconul lui Paladie scrie.

Iar noi acum să socotim: Dacă sfinții, înțelepți, vrednici și cei îndestulați spre acel fel de treaptă atîta fugeau de aceea, mai cu voință fiindu-le lor a se înnebuni și a-și tăia trupul lor

decît a păstori asupra multor suflete omeneşti, dar ce vom zice pentru aceia care sînt neiscuşiţi şi neîndestulaţi spre păstorie, nici învăţaţi fiind, nici viaţă cu fapte bune avînd, prin multă îngrijire şi cumpătarea de cele sfinte a-şi cîştiga pe această treaptă se sîrguiesc. Cu adevărat pentru unii ca aceştia mîntuirea lor este la îndoială. Că auzim pe Sfîntul Gură de Aur pentru aceştia grăind aşa: „Socotesc că nu sînt mulţi din preoţi care se mîntuiesc, ci mai mulţi sînt care pier. Cînd vei dori de preoţie, pune-ţi împotriva ta gheena" (Cuvîntul 3 la Fapte).

Dar va zice cineva: Sfîntul Apostol Pavel n-a hulit pe cei ce doresc Păstoria, că a zis: „De voieşte cineva episcopie, bun lucru doreşte" (I Tim. 3, 1). Deci nu este dorinţă rea a căuta vreo oarecare începătorie duhovnicească, ci lucru bun, şi a o căuta pe aceea este de folos, cei ce grăiesc acestea să ia însă aminte la cel mai de pe urmă cuvînt al Apostolului: „Lucru doreşte". Că dacă cineva lucru doreşte, iar nu începătorie, osteneală, iar nu mîndrie; purtare de grijă, iar nu îngîmfare, pe această dorinţă o laudă apostolul. Fiindcă această treaptă a episcopiei s-a rînduit de Dumnezeu pe pămînt nu pentru odihnă şi răcorire, ci ca mai multe osteneli episcopul să ridice, îngrijindu-se pentru mîntuirea tuturor. Nu pentru adunarea bogăţiei, ci să sature pe cei flămînzi, să-i îmbrace pe cei goi, pentru că averea Bisericii este averea săracilor. Că nu pentru aceasta este episcopul şi oricare povăţuitor duhovnicesc, ca să se mîndrească şi să se îngîmfeze şi să fie de toţi cîstit, ci înaintea tuturor semnele şi chipul smereniei lui Hristos întru sineşi să arate fără de făţarie. Şi să fie apărător al adevărului nesfiindu-se nici la faţă privind, pururea gata să fie a-şi pune sufletul său pentru Hristos şi pentru Biserica lui Hristos, fiindcă şi apostolul pe cei ce doreau episcopie nu i-a defăimat pentru că în acele vremi apostolice, episcopiei îi urma Mucenicia. După cum din Sfinţii Apostoli aşa şi din episcopi puţini mureau de moartea lor, ci cei mai mulţi prin Mucenie se sfîrşeau. Că necuraţii muncitori, mai întîi pe episcopi şi pe învăţătorii creştini, ca pe nişte povăţuitori, spre muncă îi căutau, şi cînd cineva dorea de episcopie împreună dorea şi de mucenie, dorea a muri pentru Hristos şi pentru oile lui Hristos. Pentru aceasta în acele vremi, dacă voia cineva episcopie, bun lucru dorea. Iar acum cei ce caută treapta episcopiei sau a Preoţiei, sau oricare începătorie duhovnicească (egumenia zic sau arhimandriţia) se cuvine a se înfricoşa, ca nu cumva pentru mîntuirea altora luînd îngrijire, sufletul său îşi va pierde. Să păzim ce zice Sfîntul Gură de Aur pentru toţi cei ce caută începătoria: „Vai, cîtă primejdie este celor ce se aruncă pe sineşi întru atîta necaz a prăpastiei!

Pentru toți cîți îi povățuiești tu, ai să dai cuvînt, și pentru atîta foc îți bați capul tău! Mă mir de-i va fi cuiva din povățuitori cu puțință a se mîntui, cînd pe lîngă atîtea îngroziri și despărțirea de cele viitoare \văd pe oarecare încă, căutînd și aruncîndu-se pe sineși întru atîta greutate a începătoriei. Că dacă cei ce sînt cu sila puși, nici o iertare n-au, nici răspuns de vor povățui rău și cu lenevire, cu cît mai vîrtos, cei ce atîta sîrguință pentru aceasta pun și se aruncă pe sineși întru a povățui, unii ca aceștia mult mai vîrtos se lipsesc pe sineși de toată iertarea. Deci se cuvine a se spăimînta și a se cutremura și pentru știința și pentru greutatea începătoriei". Pînă aici Gură de Aur.

Pînă aici și noi pentru Păstorie. Iar mai mult de voiești caută întru întîia trimitere a lui Petru cap. 7 și în trimiterea lui Pavel I Timotei cap. 7 și către Tit cap. 1. Vezi și cuvîntul cel mai de pe urmă al Sfîntului Ioan Scărarul pentru Păstor.

Întorcîndu-se Laban de la Iacob întru ale sale, a mers Iacob în calea sa mulțumind lui Dumnezeu că l-a scos pe el cu toată averea și întreg și sănătos din Mesopotamia și de la Laban neasuprit, încă gîndea cum l-ar putea împăca pe fratele său Isav cel ce era mînios și pizmuia asupra lui și era întristat de aceasta că se temea de răutatea fratelui său. Dar Domnul mîngîind întru întristarea aceea pe robul Său și arătat făcîndu-i lui cum că El îl păzește pe dînsul i-a deschis lui ochii spre vederea îngerilor, pentru că privind Iacob a văzut Tabăra lui Dumnezeu și l-au întîmpinat pe el îngerii lui Dumnezeu. După vedenia aceasta a trimis soli la fratele său Isav înștiințîndu-l pentru sineși și prin rugăciune astîmpărînd mînia lui cea de demult. Că Isav atuncea nu petrecea cu tatăl său, ci în pămîntul ce se numea Sir, care și Edom se numește (iar mai pe urmă Idumeea s-a numit). Că după ducerea lui Iacob în Mesopotamia pentru însoțire, văzînd Isav pe femeile sale, care le luase din fiicele cananeilor că sînt rele (și spre întristare) tatălui și maicii lui, s-a dus la Ismail moșul său, cel ce petrecea în pămîntul Faran și a luat pe fiica lui de femeie, care se numea Maelet. După aceea și-a luat luiși spre petrecere pămîntul Sirului (Fac. 28). Deci întorcîndu-se trimișii lui Iacob l-au înștiințat cum că Isav însuși și cu 400 de bărbați cu dînsul vin spre întîmpinarea lui. S-a înfricoșat dar Iacob foarte și fiind întru nedumerire a despărțit poporul ce era cu el și turmele în două tabere, zicînd: De va tăia Isav o tabără, a doua tabără va rămînea întreagă. Și s-a întors Iacob spre rugăciune către Dumnezeu, ca pe inima cea pizmătareată a lui Isav s-o prefacă întru dragoste și grăia întru rugăciune: Cu acest toiag am trecut Iordanul, iar acum sînt în două tabere. Deci izbăvește-mă, Doamne, din mîna fratelui meu Isav, că iată mă tem de dînsul ca

nu cumva venind să măucidă pe mine și pe maică cu fiii. Iar după rugăciune a trimis înaintea lui Isav daruri alese din turmele dobitoacelor, zicînd întrusineși: Cu darurile mele voiîmblînzî fața lui. Și auzind Domnul rugăciunea robului Său, l-a prefăcut pe lup întrumiel, pe vrăjmaș întruprieten, pe mîniosul Isav întrudragoste,

Iar Iacob venind pînă la rîul ce se cheamă Iaboc, care curge în Iordan, a înopțat acolo. Și sculîndu-se mai înainte de zorile zilei cu toți ai săi a trecut peste apa aceluirîu și stînd la loc osebit însuși cu sîrguință făcea rugăciune către Dumnezeu ca să-l păzească pe el de Isav.

Și i s-a arătat lui Dumnezeu întruasemănarea unui bărbat cu chip îngeresc, pe care cuprinzîndu-l pe el prietenește, se lupta cu dînsul pînă dimineața și se făcea că nu-l poate birui pe Iacob și însuși prefăcîndu-se că se biruiește de el. Asemenea și acea față Dumnezeiască ce se arătase lui Iacob se lupta cu el și se arăta că nu-l poate birui. (După cum cînd un bărbat desăvîrșit cu un copil mic se joacă luptîndu-se și se face ca și cum nu poate a birui, ci însuși se prefăce că-i biruit). Și s-a atins de coapsa lui Iacob și îndată a amortit vîna lui și s-a făcut ca o tăiată, încît de durere Iacob a schiopătat și se ținea Iacob tare de cel ce se lupta cu el ca și cum îl biruia pe dînsul și i-a zis Cel ce se biruia: „Lasă-Mă că s-au suit zorile!” Și a zis Iacob: „Nu Te voi lăsa pe Tine pînă ce nu mă vei binecuvînta pe mine!” Deci binecuvîntîndu-l pe el Dumnezeu i-a pus numele Israil, zicînd: Nu se va chema numele tău Iacob, ci Israil va fi numele tău! Și s-a dus de la el începînd a răsări soarele. Iar Iacob a numit locul acela „Vederea lui Dumnezeu”, zicînd: Am văzut pe Dumnezeu față către față și mi s-a mîntuit sufletul meu. Și a schiopătat Iacob cu coapsa sa, după luptarea aceea. Și mergînd el pe calea ce-i era înainte l-a întîmpinat pe el Isav avînd cu sineși 400 de bărbați, pentru că acum și el se înmulțise (Fac. 33). Și cînd s-a văzut unul cu altul, Iacob i s-a închinat lui Isav de 7 ori pînă la pămînt, pînă cînd s-a apropiat către dînsul, iar Isav alergînd degrab l-a îmbrățișat și l-a sărutat pe el și a căzut pe grumajii lui și au plîns amîndoi. Și văzînd Isav pe femeile și copiii lui Iacob i-a sărutat pe ei cu dragoste și s-a făcut între ei dragoste și bucurie multă. Și nu voia a lua Isav darurile trimise de Iacob lui și zicea: Am eu multe, frate, ține-ți ție ale tale. Și a zis Iacob; De am aflat har înaintea ta, primește darurile din mîna mea, că în acest chip am văzut fața ta, precum ar vedea cineva fața lui Dumnezeu. Arată spre mine dragostea ta și primește binecuvîntarea mea, care ți-am adus-o ție din acelea pe care mi le-a dat Dumnezeu. Și fiind silit Isav de rugămîntea fratelui, a primit darurile lui și după

multă vorbă și cu dragoste frățească s-au despărțit cu dragoste.

Isav s-a dus în Seir, iar Iacob intrînd în pămîntul Canaanului a venit la Sucot, iar după aceea la Salim și a locuit aproape de cetatea Sihemului și cumpărînd o parte de țarină a pus acolo Altar Domnului și s-a rugat către el cu jertfe.

„A văzut Taberele lui Dumnezeu”. Două Tabere de sfinți îngeri a văzut Iacob. O Tabără era cu îngerul păzitor pămîntului Mesopotamiei, acela cu tovarășii săi îngeri îl petreceau pe Iacob din Mesopotamia pînă la hotarele Canaanului. Iar cealaltă Tabără cu îngerul ce era păzitor pămîntului Canaan și el cu tovarășii săi îngeri îl primeau pe Iacob care intra în pămîntul Canaan, ca să-l păzească întreg de Isav și de alte primejdii și să-l ducă sănătos către tatăl său. Iar noi putem să vedem cît de iubit a fost dreptul Iacob lui Dumnezeu și îngerilor Lui și cît de mare îngrijire are Dumnezeu pentru robii Săi întrucît cu îngerii Săi îi îngrădește pe dînșii.

„Se lupta bărbatul cu dînsul pînă dimineața”. Bărbatul cel ce se lupta cu Iacob era îngerul lui Dumnezeu, în locul a însuși lui Dumnezeu, de unde arătat este de Osea proorocul care grăiește pentru Iacob: „Și s-a luptat cu îngerul și l-a biruit” (Osea 12). Și Sfîntul Dionisie Areopagitul tot aceeași zice, grăind: Dumnezeu în Așezămîntul cel Vechi niciodată însuși pe Sine nu se arată oamenilor, ci prin îngeri fiindcă și acea slăvită arătare a lui Dumnezeu către Moisi în Sinai a fost prin îngeri, după cum de aceasta arată Sfîntul Apostol Pavel în trimiterea către Galateni, zicînd așa: „Legea pentru călcare s-a pus, pînă cînd era să vie sămînța, căreia era făgăduit, rînduită prin îngeri” (Gal. 3). Lege a zis prin îngeri rînduită, și dacă prin îngerii Săi, dar nu însuși pe Sineși se arată Dumnezeu, deci dar prin îngerul Său se lupta cu Iacob, însă acea arătare se zice în Sfînta Scriptură a fi a lui Dumnezeu.

Iar noi putem învăța de aici aceasta, că atunci cînd omul se roagă cu căldură lui Dumnezeu, și toată mintea sa întru Dînsul o adîncește, atunci Dumnezeu nevăzut, cu milostivire îl îmbrățișează pe el precum tatăl pe fiul de unde arătat a văzut asupra sa cuviosul Nifon (Decembrie 23), că atunci cînd își înălța mîinile sale spre înălțime și rugăciune cu lacrimi și cu sîrguință făcea către Dumnezeu, a fost ca într-o răpire și a văzut arătîndu-i-se în nor o față de un Bărbat prea strălucit și se vedeau mîini întinse lîngă acea față cu care l-a îmbrățișat pe fericitul, precum oarecînd tatăl pe fiul cel curvar și-i săruta grumajii lui zicînd: Bine ai venit aici, fiule al meu cel scîrbit. La fel îmbrățișează și pe cel ce cu minte gînditoare de Dumnezeu se roagă și cînd o adîncește întru dînsul. Și precum Iacob

luptându-se cu Dumnezeu îl biruia pe Dumnezeu, voind Dumnezeu a-și micșora pe a Sa putere într-o pildă, așa și cel ce se roagă cu căldură și cu rugătoarea sa minte îmbrățișează pe Dumnezeu, îl biruiește pe Domnul său, plecând mînia Lui spre milostivire și urgia spre îndurare și primește de la el cele cerute. Și pot vedea încă și de la acea neputincioasă luptare a lui Iacob cu Dumnezeu pînă la ziuă, cum că în privegherile cele de toată noaptea și într-o singurătate prin cea de Dumnezeu gînditoare rugăciune s-a obișnuit a se face Dumnezeieștile descoperiri oamenilor, dar nu într-o gîlcevi și tulburări, încă și pe aceasta o poți vedea, cum că acea luptare era taină și mai înainte închipuire a întrupării lui Dumnezeu, pentru că îngerul lui Dumnezeu prin Dumnezeiasca poruncă a luat asupra sa acest fel de chip omenesc precum avea să fie în trup Fiul lui Dumnezeu, s-a îmbrățișat cu Iacob cu îmbrățișare tare și se lupta, mai înainte însemnînd cum că Dumnezeirea cu omenirea în Fața lui Hristos o s-o aibă și ca un prieten iubit cu iubitul prieten se îmbrățișează și într-o unire nedespărțită va fi.

„Israil va fi numele tău”. Acest nume: „Israil” se tâlcuiește: „Biruator de Dumnezeu”, că în acea luptare l-a biruit pe înger, care era Fața lui Dumnezeu, Cel ce avea a Se întrupa, și care era semn a negrăitei dragostei Dumnezeiești către oameni, prin care (Dragoste) ca și cum ar fi fost biruit de la om Fiul lui Dumnezeu, S-a pogorît din Cer și S-a întrupat, legîndu-se cu omul cu legătura Dragostei celei tari: „Pentru că așa a iubit Dumnezeu lumea” (Ioan 3).

Iarăși acel nume Israil se zice „Domnitor împreună cu Dumnezeu”. Ca împreunîndu-se omenirea cu Dumnezeirea în fața lui Hristos, a luat de la Dumnezeu Tatăl Stăpînire peste toți, precum se scrie în Evanghelie: „Tatăl îl iubește pe Fiul și toate le-a dat în mîinile Lui. Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului”. Văzînd Iisus că toate i-au fost date Lui de la Tatăl în Mîinile Lui. Și chiar Fiul grăiește: „Toate îmi sînt date Mie de la Tatăl Meu” (Ioan 3; 5; 13; Matei 11).

În Lexiconul Kievului, „Israil” se tâlcuiește „Mintea privind pe Dumnezeu”, fiindcă atunci a văzut Iacob pe Dumnezeu, după cum însuși zice: „Am văzut pe Dumnezeu față către față”, și pentru aceasta s-a numit Israil „Văzătorul de Dumnezeu”.

„A șchiopătat cu coapsa sa”. Lupta lui Iacob cu îngerul și amorteala vînei era închipuire șchiopătării și curmării Legii celei Vechi. Că după ce a venit Darul cel Nou deși se păzește Legea cea dată de Dumnezeu lui Moisi în Sinai, pe care și Hristos a o păzi ne-a poruncit, zicînd către oarecare tînăr: „De voiești a intra în Viață, păzește poruncile”. Însă toate celelalte rînduiri ale Legii celei Vechi, precum ceremoniile, lucrările,

obiceiuri le-a încetat Darul cel Nou și s-a făcut Legea cea Veche ca o șchioapă.

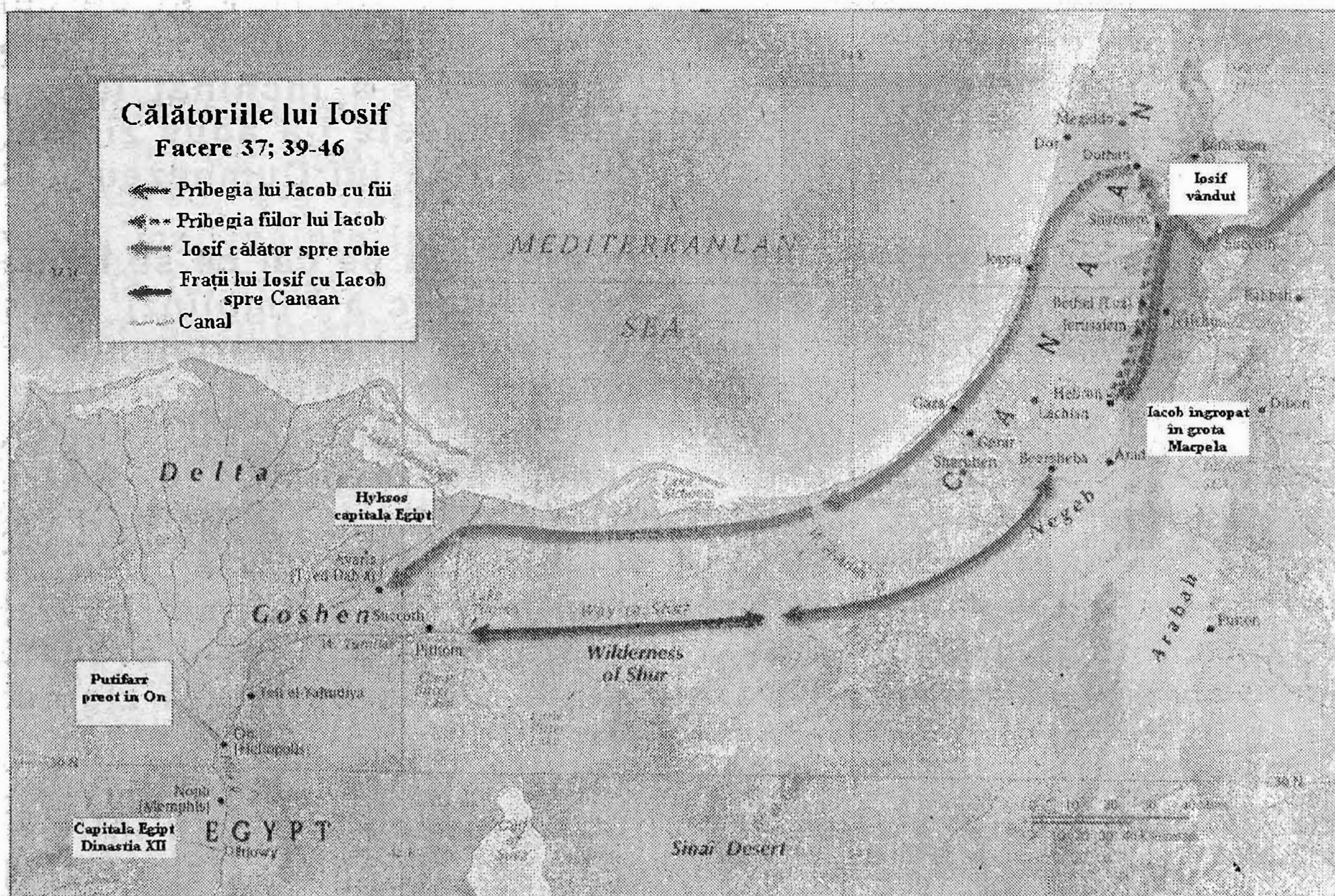
Șchiopătarea lui Iacob și pe aceasta o închipuia, cum că din seminția lui, unii au să creadă în Hristos, însă nu mulți, iar alții cei mai mulți întru necredință au să petreacă, precum a și fost. Și s-a făcut seminția lui Iacob ca o șchioapă, unii crezând, iar alții întru necredință petrecând.

„S-a închinat de șapte ori pînă la pămînt”. Vrînd Iacob ca pe fratele său cel mînios, cel fără de dragoste, pe cel mîndru, spre nemîniere și dragoste și blîndețe a-l schimba și pe cel învrăjbit a-l pleca luiși, mai întîi i-a trimis lui înaintea feței sale daruri, după aceea văzîndu-l pe dînsul i s-a închinat lui cu smerenie de 7 ori încă și cuvinte de dragoste i-a adus zicînd; „Am văzut fața ta, precum vede cineva fața lui Dumnezeu”. Și așa a prefăcut pe fiară întru miel.

De aici fiecare poate a se învăța a-i pleca pe cei ce se mînie spre milostivire, și cum pe cei ce se iuțesc a-i îmblînzi și pe cei ce vrăjmășuiesc a-i aduce întru împăciuire și prietenie pe cei fără de dragoste spre prieteneasca dragoste a-i preface. Voiești ca pe neprietenul tău a ți-l face prieten? Fii blînd și smerit și arată dragoste spre dînsul, nu răsplăti rău pentru rău, nici ocară pentru ocară, pentru că cu focul pe foc nu-l vei răci și cu răutate pe rău nu-l vei birui și cu învrăjbirea pe învrăjbire n-o vei împăca, fără numai mai rău o vei întărita, iar cu blîndețe, cu smerenie și cu dragoste cu lesnire toate împotrivorile le vei birui. Că nu minte Sfînta Scriptură zicînd: „Răspunsul smerit îmblînzește mînia” (Pilde 35).

Scrie în Limonariu sfințitul Sofronie Patriarhul Ierusalimului: Doi episcopi aproape unul de altul petreceau și aveau între ei oarecare învrăjbire. Deci era unul bogat și răpitor, iar celălalt foarte smerit; Și voia răpitorul să facă rău aproapelui său. Auzind episcopul cel smerit pentru învrăjbirea aceea a zis preoților săi: Știu ce voi face și am să-l biruiesc pe el cu Darul lui Hristos. Și-i ziceau lui preoții: Stăpîne, cine poate a i se împotrivi! Le-a grăit lor smeritul episcop: îngăduiți puțin și veți vedea Mila lui Dumnezeu. Iar cînd a sosit praznicul Sfinților Mucenici ce erau întru acea cetate în care petrecea învrăjbitorul episcop, a mers către ei smeritul episcop și luînd pe preoții săi, căroră le-a zis: Să mergeți în urma mea și ce mă veți vedea făcînd aceea să faceți și voi și am să-l biruiesc pe el. Și se mirau preoții grăind între ei: „Ce are să facă acelaia? Și venind în cetate, a văzut pe împotrivorul său episcop mergînd cu Litie către Sfinții Mucenici, toată cetatea fiind adunată și urmîndu-i. Deci apropiindu-se a căzut la picioarele lui împreună cu toți preoții săi, zicînd: Părinte, Stăpîne, că de

acum robii tăi sîntem! Episcopul acela s-a mirat de aceasta foarte și s-a umilit pentru atîta smerenie a prietenului său, prefăcîndu-i Dumnezeu împietrirea inimii lui spre dragoste și cu împrumutare s-a închinat smeritului episcop apucîndu-se de picioarele lui și zicînd: Tu ești al meu stăpîn și tată. Și de atunci a fost între dînsii dragoste foarte mare. Și zicea smeritul episcop preoților săi: Oare nu am zis vouă că am să-l biruiesc cu Darul lui Hristos? Și voi cînd veți avea vrăjmași, la fel să faceți și îi veți birui." Pînă aici Sofronie.



Iată puteți vedea că cuvîntul smerit și supunerea schimbă mînia, pe învrăjbire o biruiește și o împacă, din vrăjmaș prieten îl face. Dimpotrivă, cuvîntul cel aspru ațîță mînia.

Se scrie în viața Sfîntului Macarie al Egiptului: „Mergînd oarecînd cuviosul din schit în Muntele Nitriei și cum nu departe fiind, a zis ucenicului său: Du-te puțin înaintea mea! Și mergînd ucenicul înainte l-a întîlnit pe un popă idolesc mergînd și ducînd un lemn mare. Și a strigat către el fratele: Auzi, auzi, demone, încotro te duci? Și înturnîndu-se popa, l-a bătut pe el cumplit și de-abia viu lăsîndu-l; și luîndu-și lemnul se ducea. Deci mergînd el puțin, l-a întîmpinat pe el Avva Macarie și i-a zis lui: Mîntuiește-te, iubitorule de osteneală, mîntuiește-te! Iar el minunîndu-se, a zis către părintele: Ce bine vezi întru mine de mă saluți cu acest fel de cuvinte? l-a răspuns starețul:

Fiindcă te văd ostenindu-te. A zis popa: M-am umilit, părinte, din cuvintele tale, că te cunosc pe tine a fi omul lui Dumnezeu, pentru că alt călugăr întâlnindu-mă m-a ocărît, iar eu l-am bătut pe el pînă la moarte. Și căzînd popa către sfîntul, s-a apucat de picioarele lui, zicînd: *Nu mă lăsa, părinte, pînă ce nu mă vei face creștin și călugăr.* Și mergea cu Sfîntul Macarie și ajungînd la fratele cel ce zăcea și de-abia viu aflîndu-l pe el, l-au dus în Biserica, care era în Muntele Nitriei. Și văzînd părinții Nitriei pe Macarie cu popa cel idolesc umblînd s-au minunat. Și botezîndu-l pe dînsul l-a făcut călugăr și mulți din greci pentru dînsul s-au făcut creștini. Și zicea Macarie: Cuvîntul cel rău și pe cei buni răi îi face, iar cuvîntul cel bun și pe cei răi buni li face".

Istorie dinafară și povestiri grecești, spre musturarea păgînătăților ce se aflau în zilele lui Avraam,

Isaac și Iacob și mai încoace

În zilele dreptului Avraam, toate popoarele și neamurile cele de sub cer întru îndrăcirea idolilor rătăcind și păgînătățind, se proslăveau între dînșii păgîneștii dumnezei. De care ca de niște necurați nici nu mi se cădea a scrie, că nu ne sînt nici spre un folos al nostru, însă una pentru știință, fiindcă în viețile Sfinților în Muceniceștile pătîmîri, adeseori aceia anume se pomenesc; iar alta, pentru vădirea păgînătății acelor și pentru înfruntarea nebuniei oamenilor celor rătăciți, care pe necurații oameni, dumnezei îi făcuse, în scurt pentru acei dumnezei necurați și spurcați, vom povesti la ale lor locuri. Am pomenit mai înainte în faptele anilor din 2900, Gheorghe Chedrinul în Sinopsisul istoriei povestind cum că Nimrod ziditorul turnului și întîiul împărat babilonesc s-a chemat și Saturn și Orion, iar al lui Picos, același și Zeus sau Dia grecește și românește Jupiter sau Iovis (Die îl vom numi noi în povestirea noastră). Și pe Semiramida o a zis a fi Rea dumnezeia. Deci să se știe: Cum că și alții mai pe urmă, cu aceleași nume grecești dumnezei au fost, drept aceea în Istorii la unele locuri este neunire, fiindcă fapta unuia de alții se scrie la altul precum și aceasta. A scris Chedrinul cum că babilonescul Saturn, care grecește se cheamă Cronos, de fiul său Dia, izgonindu-se de la împărăție, s-a dus în Italia. Ci acea izgonire a lui Saturn nu celui babilonean i s-a făcut, ci celui mai de pe urmă cu anii carele în Creta a împărățit, precum aici se va arăta. Și Orion altul se află și Rea a criteanului Saturn a fost femeie, care se numește Opis și Chivela. Și Picos se vede altul la Istorii nu în

Babilon ci în Italia, și nu de cel din Babilon, ci de cel din Creta Saturn născut. Iar Dia nu este unul, ci multe feluri, altul este cel de Chedrinul pomenit, iar altul este căruia chiar numele îi este Lisantias, care cu neamul din fiii lui Ever a ieșit și mai întâi în Arcadia s-a cinstit pentru înțelegerea sa. Apoi a mers în țara Aticească în cetatea Atenei, unde văzînd pe oameni dobitocește petrecînd i-a învățat legile politice. Iar aticii l-au pus loruși pe el împărat și-l socoteau a fi dumnezeu și l-au numit Dia dumnezeu. Altul Dia era fiul lui Uranos și al Tiției, pentru care îndată vom zice. Altul Dia fiu al criteanului Saturn, care se chema Olimpianul, căci în muntele ce se numește Olimp își avea petrecerea.

Deci să se înceapă pomenirea acelor mincinoși dumnezei și povestirea neamului, astfel:

Era în Fenicia un împărat ce se numea Elie, care se tâlcuiește Soare. Acela a născut un fiu cu numele Uranos care se zice Cer și o fiică ce se numea Titeia, care și Vesta întâia se numea. Că s-a spus a fi două Veste: cea dintîi aceasta, care a fost mai pe urmă maica lui Saturn criteanul, iar altă Vesta era fată lui Saturn. Deci Uranos în vîrstă fiind și-a luat lui soție pe fireasca soră Titeia. (După Gherard Mercator la Predania către Atlant). Iar Titeia aceeași și Vesta se numea și Pămînt, precum bărbatul și fratele ei se chema Cer. Deci a născut Uranos, adică Cerul, din Titeia sora sa și femeia sa copii parte bărbătească și femeiască 17, încă și din alte femei a născut copii mulți, cît era numărul copiilor 45, între care de parte bărbătească mai aleși erau aceștia: Iapet cel ce a născut pe Prometeu tatăl lui Deucalion, Titan, Saturn care și Cron, Hiperion și Atlas cel mai bătrîn, tatăl lui Atlas celui mai tînăr și Dia care s-a numit arător, ca și cum el a învățat pe oameni să are pămîntul, care avea și alt nume Dagon și-l aveau filistenii în loc de Dumnezeu loruși. Iar din partea femeiască erau două mai alese: Vasileia care era întâi născută între fiii lui Uranos și Opis, care și Rea de Chedrin, iar de ceilalți Cibela se numește.

De aici, cititorule binecuvîntate, ia aminte și vezi ce fel au fost faptele acelor spurcați dumnezei și ce sînt greceștile basme pentru ei (Conf. Chedrin fila 29).

Văzînd Saturn că tatăl lor Cronos naște mulți fii n-a binevoit la aceea, de vreme ce voia ca el singur să fie moștenitor împărăției și a făcut un lucru străin și urîcios și rușinos: l-a scopit pe tatăl său cu secera ca să nu mai nască copii și a aruncat carnea aceea tăiată cu sîngele în mare, din care sînge ce se împreunase cu spuma mării s-a născut o copilă ce se chema Venus, care după aceea a fost vestită curvă și a

curvarilor dumnezeoaie. Iar Uranos de acea rană a murit și n-au îngăduit pe Saturn frații și surorile și poporul și s-a încredințat împărăția uneia din fiicele lui Uranos, celei cu numele de Vasileia, fiindcă prea înțeleaptă era și cu anii mai mare decât toți frații și surorile. Și a luat Vasileia împărăția fiind încă fecioară și dorind să aibă după sine moștenitor din rodul pîntecului său, și-a luat ei de bărbat pe firescul frate Hiperion și a născut cu dînsul doi fii parte bărbătească și parte femeiască. Deci pe partea cea bărbătească a numit-o Soare, iar pe cea femeiască Luna. Apoi crescînd copiii aceia și înțelegere mare în ei arătîndu-se, le-au pizmuit frații lui Hiperion și ca să nu se ducă moștenirea împărăției la fiii aceluia, a ucis pe Hiperion fratele lor și pe fiul lui Soarele, încă prunc fiind l-a înecat în rîul ce se chema Eridan, iar împărăția și-au împărțit-o loruși. Deci Atlas a luat Mauritania, iar alții celelalte părți, Titan cu Saturn aveau ceartă pentru a Critului Parte, că fiecare din ei dorea să împărătească în Creta. Iar fiindcă mama lor Titeia era încă vie, la fel și surorile mai mult se grijeau de Saturn, apoi Titan cel mai mare frate aceea văzînd-o de voie i-a lăsat lui Saturn împărăția Cretei însă cu o tocmeală ca aceasta, ca adică să nu lase după sine nici un fiu, care să moștenească după el acea împărăție, ci ca să treacă moștenirea împărăției la fiii lui Titan. Deci Saturn păzind așezămîntul cel făcut cu fratele său, pe toți copiii ce i se nașteau îi mîncea, iar pe copilele ce se nașteau le păzea vii. Și-i era lui femeie firească lui soră cea mai înainte pomenită Opis, care și Rea și Cibela se numea. Acea femeie împreună și soră a lui Saturn, când născu de gemene parte bărbătească și femeiască, a ascuns partea bărbătească, iar cea femeiască a arătat-o tătîne-său. Numele părții bărbătești era grecește Zeus sau Dia, iar în Romană Iupiter sau Iovis, iar părții celei femeiești numele îi era Luna care și Ira. Ci cînd mai pe urmă i s-a descoperit lui Saturn acea taină, și trebuia să i se dea lui fiul spre mîncare, mama înfășînd cu scutecele o piatră în măsura pruncului i-a dat-o lui în loc de fiu, iar acela nepricepînd îndată a înghițit piatra cea înfășată în scutece, părăindu-i-se că pe fiul și l-a mîncat. Iar fiul tănuit de el s-a hrănit dîndu-se de mama lui cureților sau coribanților popi care cu timpane și cu chimvale slujeau spurcaților lor dumnezei, a cărora petrecerea era la un munte pustiu ce se chema Ida, la care erau două fete ale celui mai vechi împărat al Cretei ce se numea Melison, Amaltea și Melissa. Acelea luînd pe prunc îl hrăneau cu lapte de capră și cu miere, încă povestesc cum că albinele singure aduceau miere în gura lui Dia, iar coribanții, cînd pruncul plîngea, loveau în timpane și cîntau în chimvale, ca plînsul pruncului să

nu-l audă Saturn pe care în loc de dumnezeu avîndu-l li se părea că aude el și cele mai depărtate glasuri.

După aceea născu Opis pe Neptun și l-a fel l-a hrănit în taină de bărbat. Apoi l-a născut pe Pluton împreună cu o fată Glavca cu numele și pe fată a arătat-o bărbatului, iar pe fecior l-a ascuns și în taină l-a hrănit. Apoi venind în vîrstă acei copii, s-a înștiințat de ei Titan și mîniindu-se asupra fratelui său Saturn că n-a păzit tocmeala cea așezată cu el și-a adunat feciorii săi și s-a sculat cu război asupra lui și l-a prins pe el împreună cu sora și în zid de piatră l-a închis pe el. Ci Dia cu frații săi adunîndu-se, i-a biruit pe feciorii lui Titan și l-a slobozit din închisoare pe tată și pe mamă, iar la acel loc, la care Dia cu frații săi l-a biruit pe Titan, din Sîngele acelora cu care s-a înroșit pămîntul, s-au născut oameni uriași, care crescură ca stejarii, însă Saturn nici așa nu s-a împăcat cu fiul său Dia, ci căuta îndemînică vreme ca să-l piardă pe el. Deci înștiințîndu-se de aceea Dia și-a izgonit pe tată din împărăție și a fugit Saturn în Italia, unde de italianescul împărat Ianos sau Ianus numit cu prietenie primindu-se a petrecut la el pînă la sfîrșitul său și i-a dat lui o parte din împărăție și împărăteau amîndoi în pace și în dragoste. Apoi murind Saturn a pus Ianus împăratul capiște deasupra mormîntului aceluia și l-a cioplit idolul lui și ca pe un dumnezeu l-au cinstit și popi i-au pus și venituri rînduite i-au așezat, care se chemau Saturnești. Și era idolul lui ținînd în mîinile lui secere, într-un semn, ca și cum el ar învăța pe oameni a semăna și a secera, iar mai ales că cu secera l-a omorît pe tatăl său. Și se povestește de grecii făcători de stihuri, cum Saturn care-i Cronos, în cer împărătea și era tată dumnezeilor, apoi de fiul Dia din cer izgonindu-se a fugit în Italia și se ascundea acolo. Iar fiii după ei și-au împărțit lor lumea. Dia a luat cerul, Neptun și-a luat marea într-o stăpînire, iar Pluton a stăpînit părțile cele de desubt.

Unele ca acestea sînt basmele elinești, pentru păgîneștii lor dumnezei, de care cine nu va rîde!

Că Zeus sau Dia sau Jupiter fiul lui Saturn, dumnezeul păgînesc viața sa prea spurcată își petrecea, de care ca și de alți necurați dumnezei multe basme se află la elinii făcători de stihuri, care măcar că nu sînt vrednice ca aici să se pomenească pentru cele multe mîrșavii și minciuni însă din parte vom pomeni, spre arătarea rătăcirii și a nebuniei acelor oameni de demult, ce fel de dumnezei își aveau loruși, iar spre proslăvirea Celui Nespurcat, prea Curat, Adevăratului Dumnezeului nostru Iisus Hristos, Izvorului Curăției și al Luminii celei neînserate. Pentru că materiile cele potrivnice, alătura de sine punîndu-le mai bine se arată pe sine ce sînt.

Precum acestea, funinginea și zăpada și aurul, cremenea și scumpul mărgăritar, aproape punându-se, fiecare mai lămurită pe a sa, materie își arată, cât se deosebește una de alta. Cât este mai albă zăpada decât funinginea, cât este de curat aurul față de tină, cu cât mai scump este mărgăritarul decât proasta pietricică, care nu este de nimic și cu picioarele se calcă. Așa căutînd la cea spurcată și mîrșavă viață a celor vechi păgînești dumnezei, și la cea preacurată cu oamenii petrecere în trup a Stăpînului nostru Hristos, se vede cât de mare deosebire este între dînșii! Cât de mare este necurăția acelora, iar a Acestuia curăția! Cîte sînt de multe minciunile acelora, iar ale Acestuia adevărurile! Cât este de nimic ființa acelora, neființa lor, iar a Acestuia cât și este de mare mărimea și Dumnezeiasca Slavă, de la care aceia ca un întuneric se sting? Deci să ne bucurăm și să ne veselim de al nostru Adevărat Dumnezeu, Cel atîta de Preacurat și Luminat! Și să rîdem de mincinoșii dumnezei cei atîta de spurcați și de întunecați! De care aici vom pomeni!

Zeus acela care și Jupiter, pe care în limba slavă se obișnuiesc a-l numi Iovis, iar noi aici îi vom zice Dia, împărățind în Creta (poetii povestesc: împărățind în cer) și-a luat lui femeie pe sora cea împreună născută ce se chema Luna, iar multă vreme stearpă fiind s-a lovit pe sine Dia în cap și a ieșit din creierii lui o pruncă ce a numit-o Minerva, aceea și Palia se numea, care după aceea a fost dumnezeoaie înțelepților. Deci s-a scîrbit Luna, că bărbatul ei fără de femeie a născut acea fată și s-a dus la un vrăjitor ce se chema Ocean să-și caute sfat și ajutor cum i s-ar dezlega sterpiciunea ei. Și ostenindu-se în cale a șezut să se odihnească la ușa casei unei vrăjitoare Floarea, femeia lui Zefir (ca și cum să fi fost aceea soție vîntului apusului, iar cu singur lucrul era vestită curvă) căreia îi zicea că este dumnezeoaie ierburilor și florilor. Acea întrebînd și știind pricina călătoriei lunei, s-a făgăduit să-i ajute ei, numai să i se jure ei pe apele Stighiei, că nu va spune bărbatului său. (Iar apele Stixului un izvor spunea că este în cele mai dedesubt, care ape în mare cinste erau la dumnezei, cu care se obișnuiau ei a se jura, și dacă vreun dumnezeu jurîndu-se pe acele ape și-ar fi călcat jurămîntul, acela dator era ca 100 de ani de băutură dulce să se înfrîneze, și la 100 de ani din dumnezeiasca cinste să fie lepădat). Deci s-a jurat Luna, Florii, pe apele Stixului, pe care ea i-a arătat ei o iarbă în cîmpiile Oleniei, pe care Luna luînd-o și mîngîind-o a zămislit în pîntece din iarba aceea și a născut fiu fără de bărbat și l-a numit pe fiu Marte, care în vîrstă venind fu **dumnezeul războaielor**. După nașterea lui Marte, Luna a zămislit de la bărbat și l-a născut pe Vulcan, iar pentru că pruncul îi era slăt

la față, pentru aceea în Ostrovul Lemnului l-au trimis și în pustie l-au aruncat. Făcătorii de stihuri bănuiesc că din cer l-a surpat și a căzut în lemn și din căderea aceea i s-a frânt piciorul și era șchiop și l-au hrănit acolo maimuțele, iar după ce crescuse se făcuse faur de fier și împreună cu ciclopii cei cu un ochi le făcea dumnezeilor fulgerele și armele uriașilor.

Iar Dia neîndestulându-se cu femeia sa, fiind curvar neînfrînat (așa le era păgînescul dumnezeu) pe multe femei și fete le silea și năștea din curvele sale copii. Latona fiica lui Kev de dînsul silindu-se a zămislit în pîntece de gemene; pe Apollon și pe Diana. De care înștiințîndu-se luna, foarte a zavistuit-o și o alunga peste tot pe Letona. Apoi a slobozit după ea un balaur ce se numea Piton, acela peste tot pămîntul alungînd-o fiind ea însărcinată a ajuns-o la Ostrovul ce se numea mai înainte Ortighia, după aceea s-a chemat Delos. Și i-a sosit Latonei ceasul nașterii și a ieșit din pîntecele ei o fată ce se numea întîi Diana, care îndată i-a fost moașă maicii sale, pentru că l-a primit pe fratele său Apollon cel ce a ieșit după dînsa. Acela născîndu-se în ceasul acela l-a ucis pe balaurul Piton cu săgeata din arc. (Iată ce fel sînt minciunile elinești). Iar poeții și acel basm îl adaug: Cînd Latona fugind de luna a mers în Likia și înșelînd foarte s-a apropiat la iezer să bea, iar oamenii cei ce se aflau acolo au tulburat apa cu picioarele. Și s-a rugat Latona la dumnezei cerînd răzbunare asupra celor ce tulburase apa și îndată acei oameni s-au prefăcut în broaște și totdeauna în iezerul acela petrec. Apoi Maie, fata lui Atlant de Dia fu silită și a născut pe Mercurie (apoi mai erau după aceia și alți Mercurie, din care unul era al doftoriei dumnezeu, altul al oratoriei, altul al negustoriei, iar altul dumnezeul furtișagurilor) la Imah împăratul arghelor (țara aceea s-a numit mai pe urmă Tesalia) era o fată mai frumoasă decît toate fetele, anume Io, (aceea apoi s-a numit Isis) pe aceea văzînd-o Dia din înălțimea cerească (după a lor băsmuire) s-a rănit spre ea și cînd acea fată odată prin dumbravă umbla, a slobozit spre ea ceață și negură și pogorîndu-se la ea a silit-o. Iar luna femeia lui văzînd din înălțime jos negura, iar pe bărbat nevăzîndu-l în cer, a priceput ceea ce "se făcea și pogorîndu-se degrab a risipit negura, iar Dia simțind venirea lunei, a prefăcut-o pe fată în vacă ca să nu cunoască femeia lucrul ce s-a făcut. Apoi luna văzînd vaca frumoasă a rugat pe bărbat să-i dăruiască ei vaca aceea, că cunoscuse ceea ce se făcuse și voia să se răzbune. Dia i-a dăruit-o deși nevrînd. Ea luînd vaca a încredințat-o unui păstor Argus, care avea în trupul său dinainte și dinapoi 100 de ochi și i-a poruncit lui ca să pască nedormitat ziua și noaptea vaca aceea ca să nu se întîlnească Dia cu ea. Deci Argus

păscînd vaca, cînd voia să doarmă, numai doi ochi închidea, iar cu toți ceilalți căuta la vacă. Și o făcea aceea prin schimbarea ochilor, săi, cu unii dormind, iar cu alții priveghind. Dia pătîmind după fată, a trimis pe Mercurie fiul său să sloboadă cu orice chip vaca de la Argus. Iar Mercurie în chip de păstor mergînd la Argus și împrietenindu-se cu el a luat fluierul și a început a cînta. Și-l întrebă Argus: Din ce este făcut acel fluier? Mercurie a zis: Din trestia în care s-a prefăcut Sirinx fecioara, unele din Naiadele dumnezeoaie ale râurilor, pe care atunci cînd a văzut-o fiul lui Demogron cel cu numele Pan dumnezeul pădurii, prea frumoasă, s-a rănit și voia s-o apuce, iar ea fugind de cel ce o gonea a alergat la râul ce se cheamă Latona care este în Arcadia, și a rugat pe surorile sale dumnezeoaiele apelor, ca s-o scoată din mîinile celui ce voia s-o răpească și îndată cu ajutorul acelor în trestie s-a întors. Iar gonaciul nedobîndindu-și pofta sa, și-a făcut fluier de trestie și cînta cu el. Aceasta Mercurie spunînd-o lui Argus, cînta în fluier dulce, pînă ce cu cîntarea aceea a adormit Argus atîta de tare, cît cu toți cei 100 de ochi el dormea și l-a ucis Mercurie pe Argus cel ce dormea tăindu-i capul. Iar luna înștiințîndu-se de aceea îi era jale de păstorul cirezilor sale și scoțînd de la cel mort ochii i-a pus pe penele păsării sale ce se chema Paulina și i-a împodobit cu aceia coada ei. Iar spre vacă a slobozit muște mari de pădure, iute mușcătoare de a căror mușcare vaca fugind a strechiat pînă la Egipt. Apoi rugînd Dia pe luna, iarăși în chipul și în frumusețea ei cea dintîi s-a prefăcut și apoi i-a fost femeie lui Osiris împăratul Egiptului, pe care egiptenii în loc de dumnezeoaie o cinsteau, numind-o Izida. Apoi adăugînd a mai curvi Dia a silit pe fata Semela fiica împăratului Feniciei celui cu numele Cadmos, care cînd a zămislit în pîntece s-a înștiințat de aceea luna și a mers la ea în chip de babă bătrînă și o întrebă: Oare te iubește dumnezeul Dia? Iar ea a zis: Socotesc că mă iubește. Baba a zis: Nu vei putea, fiico, să cunoști dragostea lui cea către tine de este adevărată, fără numai de-l vei ruga pe el, ca măcar într-o noapte să vină la tine cu acea fantezie cu care merge la femeia sa dumnezeoaia luna. Deci întîi să-l rogi ca să se jure ție pe apele Stighiei, că orice ai cere de la dînsul îți va da, iar cînd își va săvîrși jurămîntul atunci să-l poftești ca și cu fantezie să vie la tine precum merge la luna. Iar Semela nepricepîndu-i înșelăciunea a rugat pe Dia, precum a învățat-o baba și i s-a jurat Dia că toată cererea îi va îndeplini, iar dacă auzi cererea ei, s-a mîhnit foarte căci se jurase și nu putea să-și calce jurămîntul. Deci a mers noaptea la Semela cu toată fantezia sa cea înfocată, și cînd cu ea fu, s-a ars **Semela** de fantezia lui. Apoi Dia pe prunc scoțîndu-l din **pîntece**,

fiindcă nu era încă vremea să se nască el, l-a băgat pe prunc în coapsele sale și l-a purtat două luni pînă ce i s-a împlinit vremea a se naște pruncul. Și născîndu-l l-a numit Dionis, care pe romană se cheamă Bacus și l-a dat spre creștere Nimfelor fetelor de ape. (Mă rușinez scriind acestea pe care nici n-aș voi a le auzi, ci vădirea și înfruntarea mincinoșilor dumnezei și cea veșnică ocară și scuiparea lor despre creștini voind-o și cea adevărată proslăvire a lui Hristos Dumnezeuului nostru căutînd-o nu pot să-mi opresc mîna de a scrie).

Amfitrion domnul Tibelor Beoției își avea femeie cu numele Alemena, cu aceea Dia vrînd să fie, a gîndit vreme lesnicioasă, cînd Amfitrion era în cetate de război, el s-a închipuit în asemănarea lui și a mers la femeia aceuia seara tîrziu ca și cum de la război întorcîndu-se. Iar Alemena părăindu-i-se a fi bărbatul său s-a bucurat și fu dînsa cu Dia curvește, apoi ca să se sature destul de pofta curvească, a lungit acea noapte la atîta de lungă vreme cît ar fi trei nopți într-o noapte și a zămislit acea femeie și a născut pe Hercules cel tare în războaie. Apoi a stricat Dia pe o fată ce se chema Danaia, fiică a lui Acrisie împăratului arghelor, de care este la elini o poveste ca aceasta. Acrisie împăratul cu un fiu era avînd o fiică prea frumoasă care născîndu-se a întrebato pe spurcații săi dumnezei de ea și a luat răspuns, că fiul ce se va naște din ea de mîinile aceuia tu vei muri. Pentru aceea i-a zidit ei un stîlp înalt lîngă malul mării, cu prea frumoase cămări și a închis-o acolo cu slujnicele și a pus strajă tare, ca nimeni din partea bărbătească să nu se suie la ea pe stîlp, nici ea să vadă cîndva parte bărbătească, ci nemăritată să petreacă în feciorie pînă la sfîrșitul său, ca să nu iasă din ea fiul cel ce avea să-l ucidă pe el, și așa era fără de grijă. Iar Dia înștiințîndu-se de frumusețea acelei fete s-a prefăcut în ploaie de aur și s-a pogorît cu norul prin cele de aur picături de ploaie și prin acoperămînt pe coapsele acelei fete a căzut și stricînd-o a însărcinat-o. Apoi după zile crescînd pîntecele fetei celei stricate și vremea nașterii apropiindu-se s-a înștiințat de aceea tatăl ei și de minie mare umplîndu-se a închis-o într-o raclă de lemn și a aruncat-o în mare, apoi racla înotînd purtată de valuri a sosit la malul Apoleosc, pe care pescarii văzînd-o, la pămînt au scos-o și aflarea pe fată cu pruncul născut și la împăratul o duseră. Și era numele împăratului Polidectis, care și Polumnos se numea de alții, împăratul văzînd-o pe fată frumoasă și de neamul ei și de lucrul ce i s-a întîmplat, din gura ei înștiințîndu-se și-a luat-o luiși de femeie, iar pruncul hrănindu-se creștea și-i era numele lui Perseus. Apoi venind el în vîrstă văzu Polidectis înțelegerea lui și priceperea și puterea și bărbăția și vitejia a

început a se teme ca să nu-l gonească de la împărăție și gîndea cum ar scăpa de el. Erau în vremea aceea trei fete ale lui Forcus împăratul Ostrovului Corsic și al Sardicei fiice, care se chemau așa: Meduza, Steno și Evrinala Gorgoni chemîndu-se, de la ostroavele Gorghiadelor cele de la Oceanul Etiopiei, că acele fete stăpîneau. Între dînsese cea mai mare era împărăteasă, acea împărăteasă Meduza din început era prea frumoasă, ai cărei feciorești peri erau galbeni ca de aur, de a cărei frumusețe s-a rănit Neptun dumnezeul mării, zăcînd cu ea în capiștea dumnezeoaiei Minervei. Și a zămislit Meduza de la Neptun și a născut un cal cu aripi (alții spun că din Sîngele Meduzei s-a născut, cînd de Perseus s-a tăiat) și îndată acel cal a început a zbura și a zburat la muntele ce se cheamă Ghelicon, care este în Beoția nu departe de muntele Parnasa, unde cu copita lovind el în piatră a curs izvor de apă. Iar Minerva mîniindu-se pentru spurcarea capiștii sale în același ceas în care Meduza cu Neptun fu, pe Meduza din frumusețe în nefrumusețe a schimbat-o, fața ei slută făcîndu-i-o, iar perii cei ca aurul în șerpi i-a prefăcut și era o înfiorare de spaimă și acel fel de putere avînd, că oricine căuta la ea îndată se prefăcea în piatră. Deci înainte pomenitul împărat Polidectis nedorind să vadă între cei vii pe Perseus feciorul său vitreg, într-adins l-a trimis la acele gorgoni ca să le biruiască pe ele, nădăjduind că acolo de acelea va fi ucis. Deci Perseus i-a cerut lui Mercurie sabia aceea cu care el l-a ucis pe Argus cel cu o sută de ochi. Iar de la soru-sa Palada (care este și Minerva) a cerut o pavăză de cristal ca prin aceea să poată vedea chipul Meduzei fără vătămarea sa, iar el de ea să nu fie văzut. Și așa înarmat s-a dus la război și biruind pe Gorgone a tăiat capul Meduzei și l-a luat cu sine. Apoi avea capul acela și după moarte aceeași putere, ca să prefacă în piatră pe cei ce-l vedeau pe el. Întorcîndu-se Perseus de la război a mers la Atlant împăratul Mauritaniei, iar acela nu l-a primit că avea înștiințare de la dumnezeii săi ca să se ferească de fiul lui Dia. Pentru aceea pe nimeni din străini nu primea în casa sa, deci și pe Perseu nu l-a primit. Apoi Perseu în dreptul ochilor săi a pus capul Meduzei și Atlas a văzut capul acela, îndată în piatră s-a prefăcut și se făcu munte înalt al cărui vîrf nu putea ochiul să-l vadă. Apoi după aceea fiind în Etiopia a văzut în mare la o piatră legată o fată ce se numea Andromeda fiica lui Kefei împăratul Etiopiei și pe părinții ei pe malul mării plîngînd, iar pricina acestui lucru era aceasta: Mama Andromedei cea cu numele de Casiopa prea se mîndrea cu frumusețea sa, zicînd că ea ar fi mai frumoasă decît Nereidele Nimfe dumnezeoaiele rîurilor, fetele lui Nereid dumnezeul mării. Deci Nimfele prinzînd-o pe fata Casiopiei

Andromeda care umbla pe malul mării, au legat-o de o piatră s-o mănânce fiara mării balena. Iar Perseu de aceea înștiințându-se, pe fiara ce se apropia de fată a ucis-o, iar pe fată și-a luat-o luiși de femeie. Și când s-a întors la moșia sa la moșul său Acresie, nevrînd l-a ucis pe el cu capul Meduzei, căci văzînd Acris capul acela s-a prefăcut în piatră. Și s-a împlinit vorba ceea ce se făcuse lui Acris, că de nepot avea să moară. Și pe mulți îi pierdea cu capul acela Perseu. Iar Dia neîncetînd de la spurcata curvie a iubit pe a fată Europa fiica lui Aghenor împăratul Feniciei și l-a trimis pe Mercurie ca din Munții Feniciei să alunge cireada dobitoacelor la acel loc unde Europa cu celelalte fete pe malul mării se obișnuiau a se juca. Și când s-a apropiat cireada acolo Dia s-a prefăcut în buhai alb pe care văzîndu-l Europa s-a apropiat de el și-l netezea, iar buhaiul sta blînd, apoi fata a încălecat pe el. Atunci buhaiul încet umblînd și la mare apropiindu-se deodată cu dînsa s-a repezit în mare și înotînd a dus-o în Creta și acolo iarăși în chipul cel dintîi al său schimbîndu-se fu cu ea și a născut din ea trei fii: pe Minoe, Radamant și Sarpedon și i-a pus judecători în cele mai dedesubt. Iar în pomenire veșnică a curvei sale Europa, pe a treia parte a pămîntului a numit-o Europa. Pe Nimfa dumnezeoaia apei cea cu numele Tantalos. Acela s-a făcut în Frigia împărat și se povestește de el aceasta, într-o vreme a chemat la sine pe toți dumnezeii și dumnezeoaiile la bal apoi vrînd să ispitească puterea dumnezeirii lor și-a junghiat pe fiul său și sfărîmîndu-l l-a fiert și l-a pus înaintea dumnezeilor să-l mănânce. Iar dumnezeii cunoscînd carnea omenească s-au mîniat și nimeni nu voia să guste, numai Ceres dumnezeoaia sora lui Dia a mîncat un umăr. Deci s-au mîniat toți pe împăratul Tantal și adunînd toate măduările pruncului ce li se pusese înainte la mîncare, îl făcură întreg și trimițînd pe Mercurie a întors sufletul pruncului din cele mai dedesubt și a înviat trupul. Iar văzînd că un umăr nu este pe care îl mîncase Ceres, în locul acelui umăr a pus umăr de elefant, iar pe Tantal în cele mai de jos îl aruncară și l-au pedepsit cu veșnică foame și sete. Deci stă acolo Tantalos legat în mijlocul rîului în apă pînă la gură, iar deasupra capului lui spînzură un măr cu prea frumoase mere, care de gură i se ating. Și când voiește să muște cu dinții mărul, îndată acela sus de la gura lui se ridică, iar când voiește să bea, apa de la gura lui fuge încolo. Și așa între hrană și între băutură fiind, pururea se topește de foame și de sete.

Dia avîndu-și femeie pe sora sa luna, a adaus a se împreuna și cu cealaltă soră înainte pomenită Ceres și a născut o fată Prosperina. Aceea în vîrstă venind, când aduna flori pe cîmpia

Eneii celei din țara Siciliei, s-a răpit de firescul unchi Pluton fratele tătîne-său și la cele mai dedesubt a dus-o. Iar mama ei Ceres aprinzînd lumînarea își căuta fata sa în toată partea de sub cer cu multă tînguire și i-a aflat numai brîul și a auzit cum că se află în cele mai dedesubt, și mult s-a rugat de Dia s-o scoată de acolo. Și a trimis Dia să întrebe de a mîncat ea ceva acolo, că dacă mîncă cineva nu putea să se slobozească. Și a spus Ascafalos că a văzut mîncînd mere. Și s-a mîniat Prosperina pe el și l-a prefăcut în bubă care este rea vestitoare și și-a făcut milă Dia cu Prosperina șase luni să petreacă la maica-sa în cer, iar șase în iad la bărbatul său.

Dia a iubit o fecioară Tetis, fiica dumnezeului mării. Ci fiindcă era o proorocie că cel ce se va naște din ea va fi mai mare decît Dia, pentru aceea a dat-o la un nepot al său Pileos. Iar în vremea nunții chemînd pe toate dumnezeoaiele pe una n-a chemat-o și venind aceea în taină a aruncat un măr între dumnezeoaie scriind pe dînsul așa: Al celei mai frumoase să fie! Și au început a se sfădi pentru frumusețe și neînvoindu-se au mers la Paris ca să le judece și i-au făgăduit: una înțelepciune, alta- pe Elena din Troia, iar el a lăudat pe aceea care-i făgăduise pe Elena.

Și s-a prefăcut Dia în lebadă și intrînd la femeia lui Trindar și curvind cu ea a zămislit și a făcut două ouă, și dintr-unul au ieșit doi dumnezei, iar din celălalt două dumnezeoaie.

Să se pomenească aici în scurt pentru războiul uriașilor cu acei necurați dumnezei, că bănuiesc elinii, că uriașii au vrut să izgonească pe dumnezei din cer. Și punînd munte peste munte, ca să se suie în cer, și sperîndu-se dumnezeii au fugit în Egipt prefăcîndu-se fiecare în fel de fel de dihănii, precum în berbece, în corb, în capră, în vacă, în pește și în altele. Și după o vreme fiind învățat Dia de la o fermecătoare a mers și a jupuit pielea de pe o dumnezeoaie a pădurii Aeglin și și-a făcut pavăză și așa i-a biruit pe uriași. Și la aceasta i-a ajutat lui schiopul Vulcan și pentru acest ajutor i-a dat lui spre femeie pe Minerva, a i se supune se lupta Vulcan cu dînsa din cea mare poftă și din acea poftă s-a născut un copil cu picioare de balaur și acest copil mai pe urmă le-a fost împărat Atenienilor. Și a aflat el întîi a face căruțe, pentru că-și ascundea picioarele cele de balaur ca să nu se vadă.

Marte a iubit pe Venera și de la ea i s-a născut un fiu cu aripi, Cupidon cu numele și niciodată nu îmbătrînea și avea această dregătorie ca să ațîțe în oameni pofta curviei. Și avea ciudă Venera pe Apolon, care trage Soarele în cer pentru că atunci cînd curvea ea cu Marte el a pîrît-o la dumnezei și i-a făcut mare rușine. Drept aceea prin fiul său Cupidon i-a rănît

inima lui asupra fiicei lui Arham împăratul Babilonului. Și el de pofta cea mare, a lăsat soarele de alergarea sa și mergînd a curvit cu aceia și auzind tatăl ei Arham de aceasta de la o ibovnică de a lui Apollon de vie a îngropat-o pe fiica sa. Și s-a mîniat Apollon pe ibovnica sa care l-a pîrît și a părăsit-o, iar ea de mare scîrbă și jale s-a prefăcut în floarea soarelui, și privea totdeauna spre iubitul său Apollon încotro trăgea soarele. Deci Cupidon de a doua oară i-a rănit inima lui Apollon asupra unei fecioare Dafnis și pe fecioară a făcut-o a nu-l iubi. Și atîta s-a aprins Apollon asupra Dafnei încît lăsînd soarele alerga după ea prin pustii, prin munți; și cînd era să pună mîna pe dînsa, ea s-a prefăcut în copac. Și văzînd Apollon că nu și-a împlinit pofta, a iubit pe altă fecioară Nimfa. Și a îngreuiat-o, iar ea neținîndu-și credința către dînsul a curvit cu altul. Văzînd corbul aceasta i-a spus lui Apollon, care mîniindu-se a săgetat pe acea fecioară. Pe urmă pîrîndu-i rău s-a mîniat pe corb și l-a făcut din alb negru și să croncănească. Iar fecioarei celei îngreuiate și moarte, i-a despicat pîntecele și l-a scos pe copil de acolo și i-a pus numele Asclapie și crescînd l-a dat spre învățătură lui Heron doctorul, care era jumătate om, jumătate cal. Și a învățat bine Asclapie doctoriile încît a înviat doi morți. Pizmuindu-l Dia l-a ucis cu fulgerul, iar tatăl lui Asclapie Apollon de ciudă a ucis pe toți covacii (fierarii) care făceau săgețile fulgerului, pentru aceasta Dia a luat dumnezeirea lui Apollon. Ci văzînd dumnezeii că n-are cine trage soarele, s-au rugat lui Dia să-i ierte și a fost iertat și s-a rînduit iarăși la a sa dregătorie.

Dia șezînd în cer a văzut pe pămînt un băiat frumos și a poruncit vulturului să-l ridice și să-l răpească și aducîndu-l la dînsul l-a spurcat, după aceea l-a făcut paharnic al său, la care slujbă era Iva. Această Iva s-a născut în acest chip: Mîncînd odată peste măsură salată maică-sa ce o făcuse Apollon a zămislit din acea salată în pîntece și a născut pe Iva. Și pentru frumusețea ei o făcuse paharnică. Dar odată la un bal s-a împiedicat și a căzut cu paharul și i s-a văzut toată rușinea ei și au văzut-o dumnezeii, și pentru aceasta mîniindu-se pe ea Dia a schimbat-o și a pus paharnic pe băiatul cel mai sus zis Ganimid cu numele. Însă cînd l-a făcut Dia pe Hercules dumnezeu i-a dat-o pe Iva de dumnezeoaie întru femeie.

Iată ce fel erau acei păgînești dumnezei: curvari, pîngăritori, preacurvari, silitori, vrăjitori și de toate necurățiile, de toate mîrșăviile prea plini, pentru care atîtea basme mincinoase de elini s-au alcătuit, de rîs vrednice și singure de rîs. Oare se cade a se însura și a naște fii și a curvi, nu numai după fire, ci și afară de fire? Oare se cuvine lui Dumnezeu a se preface în

dobitoc, în pasăre, în pește, în altă jivină, care a dumnezeieștii firi este a se teme, a fugi, a se ascunde și a nu ști cele viitoare, ci din descîntece a căuta înștiințare? Ci destule sînt acum acele elinești basme, care sînt nenumărate și cine poate să le spună pe ele cu de-amănuntul? Nu ajunge vreme de povestit. Destule sînt acestea spre dovadă, spre vedere, spre ocară și osîndirea prea spurcatei vieții dumnezeilor celor mîrșavi întru care credeau oamenii cei rătăciți și se închinau la idolii lor cu jertfe.

Slavă lui Hristos Dumnezeuului nostru, Celui prea Curat, Celui nespurcat, Celui fără de prihană, Care păcat n-a făcut, nici nu s-a aflat vicleșug în Gura Lui, întru Care noi credem și ne închinăm Lui (I Petru 2, 22). Oare ca aceia este Stăpînul nostru? Oare așa sînt robii Lui cei ce i-au plăcut Lui? Deci să se înfrunte și să se rușineze păgîneștii dumnezei cei mincinoși și spurcați. Și să se vestească Unul Adevăratul și prea Sfîntul Dumnezeu nostru și lăudat să fie de la răsăritul soarelui pînă la apus prea Binecuvîntat Numele Lui, în veci, Amin.

Părinții și frații care s-au ostenit pentru dragostea lui Dumnezeu și pentru sfînta ascultare la tipăritul acestei cărți:

Ieromonah Chiriac, de grijă purtător; Monah Nichita, diortositor; Monah Teodosie, săpător de stambe. PRUBARII: Monah Cleopa; Monah Victor; Monah Grigorie; Monah Isachie, legător de cărți; Monah Daniil, îndreptător de teascuri. Monah Gordie; Monah Chiriac; Monah Constandie. Frații: Teodor, Dimitrie, Ioan, Vasile, Constantin. AȘEZĂTORI DE SLOVE: Frații: Atanasie, Constantin, Grigorie, Petrache, Ioan. PĂRINȚII OSTENITORI; Monah Mina; Monah Iust; Fratele Mihai.

Ne rugăm noi toți împreună ostenitori,
Cinstiților cititori,
Că cu neputință este, în tipar, în cuvinte,
greșeale să nu aflați,
Dar cu smerenie ne rugăm să ne iertați.
Că noi prin multe sudori cu tot sufletul ne-am
silit,
Pînă ce cartea aceasta folositoare s-a tipărit.
Ca citind cineva să se folosească,
Și pe noi la sfintele lui rugăciuni să ne
pomenească.
Că nouă nu ne este mai mare bucurie
Decît cineva citind în mai mare știință să vie.
Că de acolo oarecarii vin întru frică
Dumnezeiască,
Căreia pe noi pe toți să ne învrednicească.

Ca după mutare în veci să-L slăvim,
Să zicem cu toții cu un glas: Amin.

**SFÎRȘITUL HRONOGRAFULUI
și lui Dumnezeu Slavă.**

**Pentru începutul poporului slavon și pentru începutul
Kievului și a Cnezilor Rusiei și pentru oarecare
întîmplări în Rusia, după cum năvălirea lui Batie și
războiul lui Dimitrie cu Mamae. Ce este tipărit în
Hronograful Sfîntului Dimitrie al Rostovului cu
blagoslovenia Sinodului și are numire de al treilea
Tom(Volum).**

Pentru începutul neamului slovenilor

Noe marele între Patriarhi și plăcut Părintelui celui fără de început și rădăcină și strămoș neamului omenesc după trup (Facere 9), după Potop celor trei feciori ai lui, ca o viață în lumea aceasta în trei părți împărțind-o și fiecăruia deosebi le-a împărțit și le-a hotărît: Lui Sem cinstea Preoției; lui Ham jugul robiei; lui Iafet vrednicia împărătească, vitejia oștilor și lătimea semințiilor după numele lui. Că Iafet se tîlcuiește „lărgime sau lătime” (Stric, Cartea 1). La fel și pămîntul le-a împărțit lor în trei părți, din care parte cea dintîi se cheamă Asia, a doua Africa, a treia Europa (Stric, fila 30).

Lui Sem i-au venit părțile care caută spre răsărit, în Asia cea mare unde sînt acum Perșii și Asirienii.

Lui Ham i-a căzut sorțul la amiazăzi la Africa, unde este acum Egiptul, pămîntul Miromului.

Iar lui Iafet i-au rămas părțile spre apus și miazănoapte ce sînt Europa (Stric, fila 9).

Acest Iafet este strămoș și tată tuturor mai ales poporului creștin ce locuiește în Europa (Conf. Belarmin, fila 6). Că precum a luat binecuvîntarea lui Noe tătîne-său, la fel și numele lui cu bună norocire întru înmulțimea neamului său a crescut, atîta cît nu numai prin părțile cele dinspre miazănoapte și la apus, ci și la răsărit s-a lărgit (Conf. Iust Cartea 44). Și de acolo cu adevărat se cade a ști: Rușii sloveni neamul cel creștinesc au începerea neamului lor chiar de la

lafet feciorul lui Noe, care cu cinste și cu bună norocire s-au născut dintr-însul. Din care ca de la un tată spre feciorii săi ieșind din neam în neam ca o cunună cu oarecare flori a slavei pururea înflorind, îi înfrumusețează și-i mărește.

Pentru limba și numele slavonilor

Același popor (sau neam a lui lafet) lățindu-se spre părțile miezii-nopți și la răsărit și la amiază și la apus, mai mult decât ceilalți, cu puterea, cu vitejia și bărbăția au întrecut și înfricoșați și slăviți peste toată lumea au fost (precum mărturisesc toate Letopisețele cele vechi și vrednice de crezut). Că cu nimic cu alt nu se zăbovea, fără numai în meșteșugul ostășirii și de acolo era hrana și toată trebuința lor își plineau. Și pentru lucrurile lor cele slăvite, iar mai virtuos de a ostășirii slavonii, sau slăviții au început a se chema. (Stric, fila 101 și 102). La fel și limba slavonească una din cele 72, de la facerea Turnului după amestecarea limbilor au ieșit, pe care a dat-o Dumnezeu neamului lui lafet s-o grăiască și din slava numelui slavonilor slăvit fu chemat. Pentru aceasta întru pomenirea slavei poporului slavonesc și domnii cei vechi ai Rusiei numele feciorilor lor tinzându-l spre slavă, le da așa nume, precum Sviatoslav - „sfântă slavă”, sau Svetoslav - „cel luminat cu slava”, sau Iaroslav - „cel ce apucă slava” sau Mestislav - „izbînditor de slavă”, sau Mecislav - „slăvit din sabie” și altele asemenea acestora.

Pentru slobozenia sau vitejia slavonilor

Slavonii la război și la vitejia lor din zi în zi tare nevoindu-se au făcut război încă și împotriva grecilor celor vechi și Cezarilor de la Roma, și totdeauna luîndu-și slăvită biruință întru toată viața erau slobozi. I-au ajutat la oaste și marelui împărat Alexandru Macedon și tătîne-său Filip de a supus sub stăpînire a lui toată lumea. Pentru aceea Alexandru împărat pentru slăvite lucrurile lor cele vrednice de oaste și nevoința la război, le-a dat slavonilor Hrisov și Pergament scris cu slove de aur în Alexandria, întărind cu vitejia pămîntul lor, mai înainte de Nașterea lui Hristos cu 310 ani. Încă și August Cezarul, întru a cărei împărăție s-a născut împăratul Slavei Hristos Domnul, nu cuteza cu slavonii cei slobozi ca să facă război cu dînșii. Măcar că unii îl sfătuiau să se bată cu dînșii, iar el la sfătuirea lor așa le răspundea celor ce-l îndemneau pe dînsul, zicînd: „Mie nu mi se cade cu undiță de aur să prind pește”, ca și cum ar fi zis: Nu vreau mai mult să mă păgubesc decât să cîștig. Și a scris August Cezarul către unul din

hatmanii săi anume Lentulie poruncindu-i nicidecum să nu cuteze a întări la război pe slavoni. Și se află în Letopisețele cele leșești cum că stăpînirea slavonilor Rusiei și la Roma a ajuns. Și un cneaz al slavonilor Rusiei, anume Atanaric, a ajuns cu oaste pînă la Roma ținînd Roma sub stăpînirea sa 13 ani. Și slavonii împrăștiindu-se și sălășluindu-se în feluri de țări, cu multe feluri de numiri s-au numit. Pentru care și jos se va pomeni. Iar aici se pune pentru cele trei părți ale lumii pentru știința, unde și în care parte ce fel de împărății și popoare se află, iar mai ales unde slavonii și rușii și celelalte popoare trăiesc.

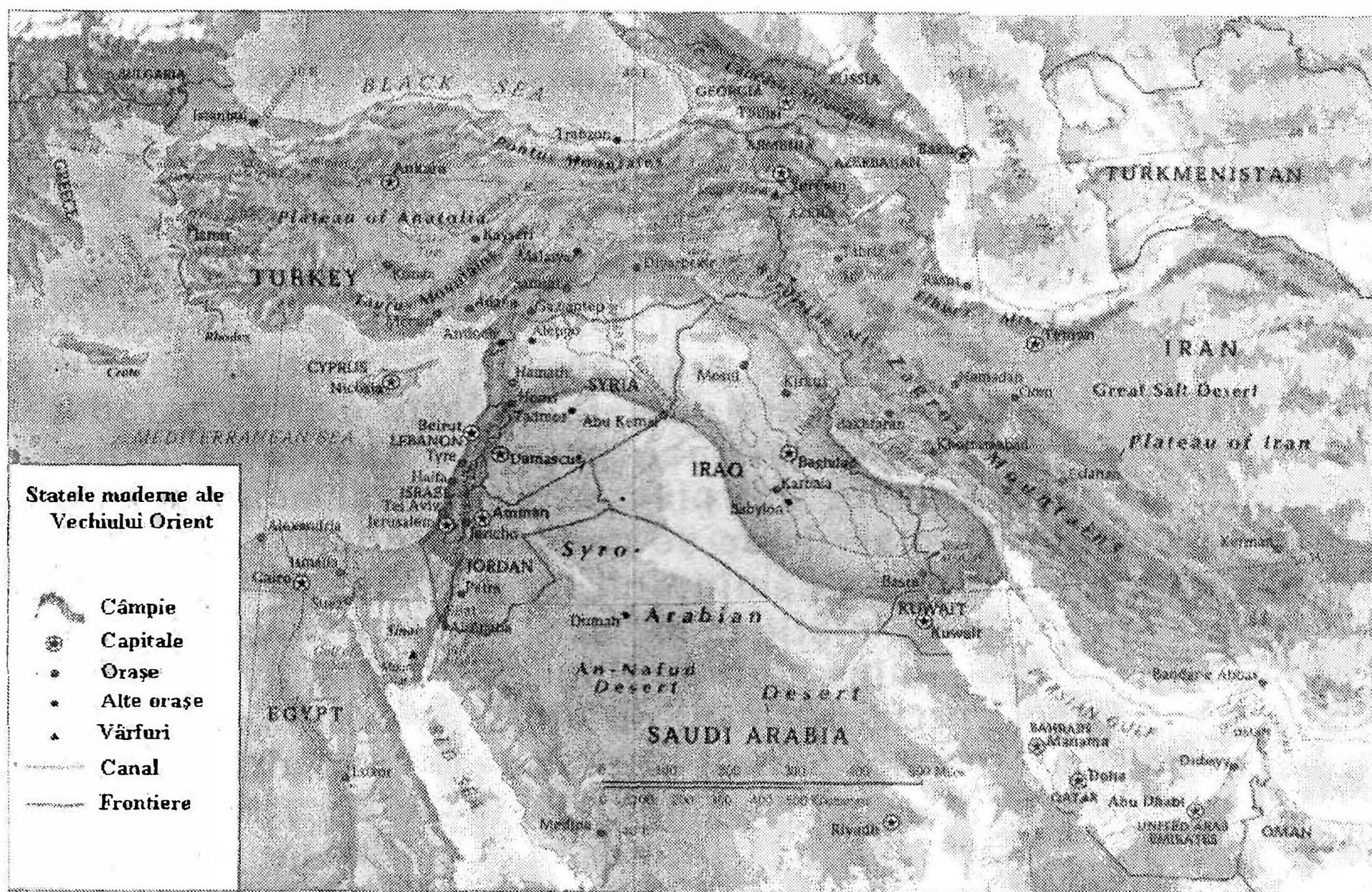
Pentru cele trei părți ale lumii ce se cheamă:

Asia, Africa și Europa și înștiințare în scurt pentru Asia

Asia este partea cea mai mare a lumii și aleasă (Conf. Boter, Cartea 2). Mai mare pentru că aceasta o întrece pe Africa și pe Europa mult mai mult cu mărimea. Și mai aleasă pentru aceasta, că Dumnezeu a sădit Raiul într-însa, pe om l-a făcut și lege i-a dat, întru care este și pămîntul făgăduinței și Hristos S-a născut, a viețuit și a murit și a înviat. Pentru că din ea au ieșit cei dintîi viețuitori, adică oameni peste tot pămîntul și mari numărători de stele și alte învățături. De acolo sînt aromatele, tămîia, buruienile cele mirositoare adică rădăcina cea cu miros bun, florile și scorțișoarele, pietrele cele mai scumpe și de mare preț. Acea maică a tuturor domniilor și împărățiilor celor tari s-a chemat încă de demult pentru mărimea sa și văzduhul cel măsuratec și pentru istețimea minții omenești, pentru bogăția cea multă și îndestularea a tot felul de bunătăți. Acolo împărățiile au înflorit, Sirienilor, Mezilor, Perșilor, Parților, acolo Tartaria, Cataia, China, Persia, Arabia, Idumeea, Siria, Fenicia, Asiria, Celesiria, Capadochia, Paflagonia, Bitinia, Troada, Ionia, Caria, Lichia, Pamfilia, Cilicia și tătarii (Conf. Boter, Cartea 3). Dintru carele viteazul și marele împărat și Cneaz al Moscovei Ioan Vasilievici pe multă mulțime către ortodoxa credință a întors și a cîștigat și împărăția Astrahanului și a Cazanului, care și pînă azi împreună cu celelalte domnii sînt sub cea mare stăpînire a Moscovei, cu bunăstare. Și s-a dat către aceasta Asia cea mare, și cea mai mică Asia a doua, întru care se încheie toate părțile care sînt, între Eufrat și către Marea ce se cheamă Egee, împărțite de turci în patru părți, Frigia, Lidia și Licaonia, Armenia, Iveria sau împărăția gruzilor și celelalte.

Pentru Africa

Africa la fel este o parte a tot pământul și s-a numit așa de la Afra unul din seminția lui Avraam (Conf. Boter, Cartea 3). Alții spun că s-a numit Africa, cum că ar fi Aprica, după tâlcuirea leșilor, adică deschis, căci este deschisă și mai vîrtos decît altele întoarsă către Soare și în formă cu trei unghiuri. Dinspre miazănoapte se hotărăște cu Marea Voloschiei, dinspre apus și dinspre miazăzi cu Oceanul, dinspre răsărit cu Marea Roșie. Acolo este Egiptul, Etiopia, Cafraria țara arapilor, Mauritania, Nubia, Libia, Barbaria și împărăția Fesinului, Marochinul, Monoghemugov, Monopatapov, Adel, Congo și altele.



Pentru Europa

Europa este partea crugului pământului, care merge în lung dinspre hotarul Portugaliei, pînă la Apatanais sau Donul, iar în lat dinspre Arhipelag adică dintre marea pământului pînă la Oceanul Înghețat, și cuprinde în ea preaslăvite și puternice împărății, bogății și mulțime multă de popor viteaz, puternici și înțelepți și spre locuit este sănătos și bun întru care este Grecia, Tracia unde-i și Constantinopolul, Slavonii, Rușii, Moscova, Polonia, Lituania, Mazovia, Jmud, Chirliandia, Liflianti sau Livonia, Prusia, Cehii, Slenschii, Morava, Hengherii (sau

ungurii), Volohii (sau Muntenii), Moldavia, Serbia, Bolgaria și țara Bosnii, Dalmația, Albania, Ahaia, Ispania, Arragonia, Castilia, Franția, Britania sau Anglia, Lotaringia, Burgundia, Italia, Germania, România, Niderland, Brabantia, Gollandia (Olanda), Bavaria, Svevia (Suedia), Saxonia, Dania, Goții, Svedii, Lipiia, Botnia, Finlanda, Tartaria cea mică sau Crîmul tătăresc și Pareiscopul și altele care nu este lesne cu amănuntul a le scrie cu totul, ci în scurt.

Încă mai este și a patra parte a lumii, America ce se cheamă lumea cea nouă, ci însă fiindcă aceasta s-a aflat mai pe urmă și mai nouă decît celelalte, pentru aceasta se lasă fără de scrisoare pentru cele puține întîmplări într-însa.

Pentru poporul Rusiei sau firea rusească, și pentru numirea lor sau porecla

Rușii sau mai vîrtos poporul cel rusesc, aceia sînt slavonii, că din fire sînt feciorii lui Iafet, și a aceluiași limbă, căci slavonii sînt din lucrurile lor cele slăvite, din început și-au dobîndit loruși nume slavonesc și după lătimea neamului lor ce s-a împrăștiat în multe părți, s-au chemat Ruși, alții pentru o cetate ce se cheamă Roși care nu este departe de Novgorod cel Mare, alții iarăși s-au chemat ruși, pentru o apă ce se cheamă roși, alții pentru părul lor cel plăvos precum și acum mai toți rușii sînt plăvoși. Ci mai vîrtos se cade să credem, că mai mult se cheamă pentru lătimea pămîntului lor, că acest nume de roși de multă vreme și l-au cîștigat lor și s-au lățit în partea lumii prin multe părți de pămînt, unii pe lîngă Marea Neagră (în luciul Euxiniei) (Conf. Iosif Ostar). Alții pe lîngă Tanais sau Don și pe lîngă apa Volgăi (Conf. Stric). Alții pe lîngă Dunăre printre Nistru și printre Dnipro și pe lîngă țărmurile Desnii, cu multe sate s-au lățit, că așa mărturisesc cele vechi Letopisețe grecești, rusești, romane și polone și mai vîrtos din Dumnezeiasca Scriptură, din proorocia lui Iezechiil cap. 38 și 39. Arată cu cuviință acel nume Roș, numind pe Meșeh domn Rusiei și celelalte. Și așa din lătimea lor s-au chemat ruși, iar slavonii se osebcsc numai cu numele, iar cu neamul tot unul sînt, unul și același popor slavonesc se cheamă slăvit al Rusiei sau cu mărirea Rusiei.

Pentru poporul Sarmației și pentru numirea lor

Savromatie sau Sarmația este o țară tot în Europa, a treia parte a lumii sorțul lui Iafet, însă îndoită este; una a Sciților, unde și acum locuiesc Sciții și tătarii, iar al doilea unde-i

Moscova, Rușii, Leșii, Lituania, Prusii și alții care se află (Conf. Bilisc. Stric, fila 39).

Sarmația se cheamă pe limba grecească, după poporul ce are asemănarea năpîrcii (șopîrlei), sau cu ochi de șopîrlă. Că șopîrla se cheamă grecește „Savros”, iar ochiul se cheamă „Omma”. Însă cu acest nume strein numiți, nu-i cu adevărat după firea ochilor, ci mai vîrtos frica și vitejia asemănarea acelui popor a Sarmaților se închipuiește. Pentru că mai întîi de la acest popor s-a înfricoșat tot pămîntul, alte Letopisețe neamul lui Sarmat îl scot de la Asarmata sau de la Sarmofa, strănepotul lui Arfaxad feciorul lui Sem (Conf. Cromer, Stric, fila 86 Iosif). Alții de la Rifad nepotul lui Iafet, pentru aceasta că împreunîndu-se neamul lui Asarmor și a lui Bifad trăiau împreună. Dintru care sub acel nume Asarmații toți strămoșii noștri, Slavenoruși, Moscovoruși, Leșii, Lituaniile cei de lîngă Mare, Volinții și alții se încheie. De vreme ce și sarmații la fel ca și rușii din loc în loc mutîndu-se și lățindu-se se lăteau. Și Letopisețele cele vechi grecești cu a rușilor și cu a altora la această numire se unesc la un cuvînt.

Pentru poporul Raxolianilor și porecla lor

Pentru aceeași așezare a Sarmaților, a Slavenorușilor, același popor al rușilor a ieșit, dintre care unii se numeau ruși, alții aleani, iar după aceea s-au chemat raxoliani, ca și cum ar fi ruși și aleani fiindcă toate Letopisețele, pe popoarele acelea zise mai înainte, numai cu numirea mai mult decît cu firea îi deosebesc, spunînd a fi mai multă seminția lui Iafet, numind strămoș și pe Meșec fiul lui Sarmat. Că aceleași popoare și slavenorușii, după vremuri s-au înmulțit și în feluri de locuri s-au așezat încă și cu multe feluri de nume, de pe ape, de pe codri, de pe cîmpii, de pe semne, de pe lucrurile lor și de pe numele domnilor lor și-au luat nume și porecle. Precum Bulgarii și Volinții de pe apa Volgăi și ceilalți asemenea (Conf. Stric, fila 114).

Pentru Meșec strămoșul Slavenorușilor și pentru neamul lor

Meșec al șaselea fecior al lui Iafet, nepot al lui Noe, ce se tîlcuiește din limba evreiască și slavonească, întinzîndu-se și lărgindu-se dintru întinderea arcului și din lărgimea lor cea mare și din mulțimea poporului, aceștia sînt Muscalii Slavonești, Leșii, Volnii, Cehii, Bulgarii, Sîrbii, Croații și toți de obște cîți sînt, pe cea slavonească limbă firește o folosesc. Că

acel Meșec după Potop în anul 131 ieșind din Babilon cu neamul său, îndată în Asia și în Europa pe lângă țărmurile Pontului sau Marea Neagră, pe poporul Muscalilor după al său nume l-a așezat. Și de acolo s-a înmulțit poporul, pășind din zi în zi, întru părțile miezinoptii, pe lângă Marea Neagră și între Don și lângă apa Volgăi, pe lângă rîu sau pe lângă Meotis care este un picior de mare s-au așezat, unde cade Donul într-însul și pe cîmpii late s-au lățit cu satele lor, după firea și tâlcuirea numelui părintelui său Meșec. Că lafet se tâlcuiește „lărgire” sau „lărgitor” și asemenea lui se tâlcuiește și Meșec, adică „întinzător și departe lățitor”. Și așa din Meșec slavonilor Rusiei după moștenirea lui, nu numai poporul Moscovei, poporul cel mare, ci și toată Rusia, care s-a zis mai înainte, din ei au ieșit, măcar de s-au și schimbat în vreo oarecare părți, în cuvinte ceva mai puțin, dar toți într-o limbă cu slavonii vorbesc.

Pentru numirea poporului moscovicesc și pentru cetatea împăraților

Numirea „Moscova” de la numele strămoșului Meșec a ieșit, deși acesta era lucru înștiințat din Letopisețele cele de demult (Krom. cap. 8) însă în multă vreme rămăsese în tăcere. Deci cînd au fost trei frați domni Vareați pentru care va fi mai jos zis, și Cneaghina cea mare anume Olga sau Elena și Vladimir întîi singur stăpînitor a toată Rusia și al doilea Monomah, stăpînitorul Rusiei (Conf. Stric, Cartea 4). Atunci Rossami sau Rusacami, de obște se chema, iar în pămîntul său Rusia între dînșii se numeau Kievleni, Vladimireni, Velikonovogorodeni, Cernigheni, Galîteni, Slavoni și așa și cnejii erau numiți. Că cetatea Moscovei după apa Moscovei numele ei s-a chemat, că dintîi a fost zidită de lemn și nevestită, pînă la marele cneaz Ioan Daniilovici, care scaunul Cneziei de la cetatea Vladimir l-a mutat la cetatea Moscovei. Și așa cu mutarea Cneziei din cetatea Vladimir, cu mărime s-a proslăvit de Dumnezeu păzită cetatea aceasta a Moscovei, întru care și numele strămoșului Meșec în neamul rusesc s-a înnoit, care ca o neveștejită în veci pomenire i-a înflorit și din mărime în mărime și din putere în putere, sporind la înalta treaptă a însăși stăpînitoarei împărății s-a suit și cu bună credință și cu vitejia și puterea ortodocșilor împărați, iar mai ales cu sfinții făcători de minuni ai Rusiei care prin cele mari minuni pentru faptele lor cele bune, ca alt soare în lume strălucesc, și mai mult decît în alte părți luminează.

Pentru Cozari

Poporul Cozarilor de unde le-ar fi începutul și ar fi ieșit ei cu acest nume, Letopisețele de dînșii nu adevăresc desăvîrșit, însă așa socotesc pentru acest popor a fi popor Rusesc, care rupîndu-se de sub stăpînirea cneazului Svetoslav Igorovici, iarăși sub stăpînirea lui, cu puterea oștilor i-a biruit luînd și cetatea lor care era cea întîi anume Beloveas sau Belaia Veja.

Pentru Cimbri

Cimbrii neamul lor îl au de la Gomer feciorul lui Iafet cel mai mare, de la care s-a numit întîi Gomeria, grecește s-a numit Chimeri sau Timbleri, după aceea s-au chemat cimbri și înmulțindu-se numărul lor alții s-au așezat în cîmpii sălbatice, alții pe lîngă Don și pe lîngă apa Volgăi, alții pe lîngă apa Bugului, alții pe lîngă Dnipro pe lîngă Desna (Odesa) pe lîngă Sosna și alții pe lîngă alte ape, alții pe lîngă Marea Neagră unde-i acum Oceanul, Crîmul, Perecopul și pe lîngă rîul Meotis, iar alții s-au șezut unde-s Volînii, Podolia, Podliaștie, Jmuția și Lituania, că din acești cimbri și poporul Lituan a ieșit și din acest neam al cimbrilor ieșind popor din ei, unii s-au chemat Goți, alții Gepizi, alții Polovți, latvegami și Pecenegi, ci toți aceștia din cimbri erau. Și erau oameni viteji în război și despre părțile miezonopții, iar mai vîrtos unde-i acum Litva, Prusii și Svezii, care pentru neroditorul lor pămînt s-au dus pînă la Franția și Ispania. După aceea pînă la Volohi (Volohi) sau pînă la romani, iar romanii nu voiau să le dea pămînt, iar ei făcînd război cu romanii de multe ori i-au biruit pe romani și-și lărgeau satele lor precum voiau, iar după aceea nu degrab, cînd întru acele țări desfătîndu-se cu multă desfătare trăiau în pace și s-au îmbogățit și au început a se leni către lucrul oștirilor și fără de veste de un oarecare voievod al Romei anume Marie, fără de milă au fost biruiți. Pentru aceea fiind întru acea vreme slabi cimbrii întru puterea lor s-au întors iarăși la țările lor cele dinspre miazănoapte și au șezut în multe feluri de locuri și părți, pe lîngă apele ce s-au zis mai sus, și s-au despărțit cu credința, unii dintr-înșii s-au făcut creștini, iar alții au rămas păgîni.

Pentru începutul cnejilor Kievului și zidirea lor și numele lor

După binecuvîntarea și proorocia celui ales apărător al Rusiei, Sfîntul Andrei Apostolul cel întîi chemat, pentru munții Kievului, trecînd nu puțină vreme, au venit din cîmpiile cele

sălbatică cu poporul slavonilor cel mare și foarte viteaz, trei frați cneji ai Rusiei. Numele celui dintâi Kii, al doilea Sec, al treilea Kore sau Hore și încă a venit și o soră de a lor cu ei, anume Libed, la malul Dniprului, toți neam lui Iafet și seminția lui Meșec (Conf. Stric, fila 115). Unde stăpînind pe oameni și țara Poloniei au început a zidi cetăți și târguri ca să petreacă viață mai lină și să aibă și unde scăpa. Deci fratele cel mai mare Kii a făcut cetate și târg pe lîngă apa Dniprului numind-o pe numele lui Kievul. Iar în care an Letopisețele rusești nu scriu, din pricină că atunci nu știau carte și curgerea anilor iar n-o știau, ci ca un popor prost însă puternic se zăboveau în trebile oștirilor, însă numai un Letopiseț a scris începerea Kievului anul de la Nașterea lui Hristos 430.

Iar al doilea frate Sec a zidit iarăși cetate nu departe de Kiev într-un munte și a numit-o Secavița sau Scovița, pe numele lui, care munte pînă astăzi așa se numește (Conf. Stric, fila 396).

Al treilea frate Korev sau Horev a zidit cetate și a numit-o cu numele său Horevița, iar după aceea s-a chemat munte înalt. Iar sora lui Libed s-a așezat pe lîngă apa Libed și acolo a făcut și cetate lîngă muntele cel înalt și a numit-o după numele ei Libed și a avut lîngă sine și hatman (Conf. Mihov, fila 6 și Krom, Cartea 2). Care cel dintâi era Radim și dintru acela s-au chemat radimcianii. Al doilea Veatco și dintru acela sînt vetnicii de pe lîngă apa Volgăi. Al treilea Duleap, de la care sînt duleapenii pe lîngă Bug, care acum se cheamă Lucenii (Conf. Stric, fila 107).

După moartea acelor trei frați: Kii, Sec și Korev, după cum s-a zis, nu s-a dat scrisorii cine a mai stăpînit Kievul, ca unii ce nu aveau încă slove alcătuite pe limba lor, fără numai Strikovțchii arată că tot din neamul lor au stăpînit pînă la Oscold și Dir. (Fila 115).

Iar unii din Ruși au zidit cetate mare lîngă rîul Volga numind-o Novgorod, și-și pusese stăpînitor asupra lor pe un bărbat dintr-înșii care se numea Gostomisil și mai pe urmă neîmpăcîndu-se, s-au sfătuit ca să aducă de la Vareați stăpînitori, precum au și adus trei frați, pe Ruric, Senaus și pe Trivor la anul de la Hristos 861 (Stric, fila 17).

Deci Ruric stăpînind Novgradul avea la sineși doi cneji cu numele de Oscold și Dir, aceștia s-au cerut la Ruric să meargă asupra Constantinopolului cu oaste și tot neamul lor. Și luînd voie au mers pe lîngă Kiev și s-au trimis de kievleni ca să-i stăpînească pe ei. După moartea lui Ruric a rămas moștenitor în Novgrad Igor fiul lui Ruric sub povățuirea lui Oleg. Și auzind Oleg, că Oscold și Dir au fost cu oaste asupra Constantinopolului și s-au întors biruiți și rușinați, a luat pe Igor al lui Ruric cu sineși și s-a dus spre Kiev. Și trimițînd ca

să cheme la sineși prietenește afară din Kiev pe Osgold și Dir și aceia nepricepînd vicleșugul lui s-au dus cu puțini oameni, iar el arătîndu-le pe Igor le-a zis: Iată cui se cuvine a stăpîni Kievul! Și a poruncit de i-au ucis înaintea lui și au început a stăpîni Kievul Oleg împreună cu Igor. Acest Oleg avea un cal foarte iubit lui și i-a chemat pe vrăjitori ca să-i spună ce li se pare lor pentru calul acela și ei i-au spus că de la acel cal o să-i fie moartea lui. Iar el a poruncit să păzească deosebit calul acela. După aceea a mers Oleg cu mare putere asupra Constantinopolului, că a pornit cu 2000 de corăbioare pe apă și înconjurînd orașul, Leon împăratul fiind strîmătorat a cerut pace și trimițînd multe daruri, s-a împăcat cu Oleg ca să-i dea fiecărui ostaș cîte 12 grivne, care erau cîte 40 într-o corăbioară și așa s-au întors cu mare bucurie la Kiev. Și și-a adus aminte de cal și întrebînd i-au spus că a pierit. Și chemînd pe vrăjitori, au mers cu dînșii la oasele calului să le vadă și a zis către vrăjitori: Iată proorocia voastră cea neadevărată. Zicînd aceasta a lovit în capul calului și îndată ieșind din cap un șarpe cumplit, l-a încolțit în picior și din acea mușcătură a murit.

După moartea lui Oleg, a început singur Igor a stăpîni și i-a supus pe Cozari și mergînd peste Dunăre a luat 80 de cetăți ale bulgarilor. Și punîndu-i sub dajdie pe toți s-a întors la Kiev (Acest Igor a fost bărbat sfintei Olga). Și a început Igor a pune mare dajdie la drevleni și nevrînd aceia a-i da, s-au sculat asupra lui fiind ei la dînșii cu puțini oameni și l-au ucis drevlenii și rămînînd văduvă Olga cu un fiu al său au trimis drevlenii 20 bărbați boieri la Olga ca să se dea de bună voie spre însoțire cneazului lor, iar de nu, apoi și nevrînd o va face aceea. Iar Olga a poruncit de au săpat în curtea ei o groapă adîncă și adunîndu-i pe trimișii boieri a zis să-i arunce în groapă. Fiind aruncați a mers asupra gropii întrebînd de sănătatea lor și a zis de i-au astupat cu pămînt. Și îndată a trimis Olga la drevleni ca să-i mai trimită mai mulți bărbați boieri, zicînd: Cum că se pleacă sfatului lor; iar ei de bucurie au mai trimis 50. Și venind la Kiev a poruncit Olga ca să-i ducă în baie să se scalde și mergînd ei, ea le-a zis slugilor și au înconjurat baia cu materii arzătoare și dîndu-i foc au ars toți trimișii aceia împreună cu baia. Și îndată l-a trimis pe alt sol ca să le spună drevlenilor ca să iasă spre întîmpinarea ei că vine să se cunune cu cneazul lor. Deci ei întîmpinînd-o cu mare pompă au întreat-o: Unde sînt trimișii lor și a zis: Vin în urmă cu oamenii mei și cu toata averea mea. Și intrînd în cetate a făcut seara ospăț mare, iar Olga le-a poruncit ostașilor săi ca, cu tot dinadinsul să se păzească să nu se îmbete. Iar drevlenii

pentru hatîrul miresei domnului lor au băut pînă cînd toți s-au îmbătat. Atunci le-a poruncit Olga ostașilor ei ca să-i ucidă pe toți, pe nimeni crușînd și așa la ospățul acela s-au ucis drevleni ca la 5000. Și ieșind Olga de acolo, a venit cu oaste multă și le-a înconjurat cetatea și văzînd ea că nu poate lua cetatea cu înconjurarea cea de un an, a trimis la drevleni ca să-i dea dajdie cîte trei porumbi și trei vrăbii de tot omul, dacă voiesc ca să se depărteze de la ei. Ei au rîs de mintea ei însă i-au dat. Deci Olga poruncind ca la tot porumbul și vrabia să lege în aripile și în cozile lor fitiluri spre aceea gătite și aprinzîndu-le să le dea drumul noaptea. Și aceasta făcîndu-se, a zburat fiecare porumb și fiecare vrabie la casa sa, și s-a aprins cumplit cetatea. Atunci Olga a năvălit din toate părțile și intrînd în cetate a ucis mulțime multă de drevleni, pe lîngă că au ars de pojarul focului fără de număr și așa Olga supunîndu-i i-a făcut birnici.

La anul 955 a mers Olga ca să primească sfînta credință la Constantinopol, întru împărăția lui Constantin fiul lui Leon (după Letopisețul lui Nestor). Și în Patriarhia lui Teofilact (după Zonara) și fiind primită cu multă cinste, s-a botezat și primind multe daruri de la cezarul, la întoarcerea sa, a venit la Kiev. Și cealaltă vreme a vieții sale s-a mutat către Dumnezeu, însă cu întristare că fiul ei Sviatoslav n-a voit să primească Sfîntul Botez. După mutarea ei mult a plîns tot poporul cu fiul ei. Și s-a numărat între sfinți, cu binecuvîntarea Patriarhului Fotie, care se prăznuiește pomenirea ei Iulie 11. Iar cel ce voiește mai pe larg a ști pentru fericita Olga, citească la viața ei la Iulie 11. (Conf. Stric, fila 127).

După moartea Olgăi, fiul ei Sviatoslav a împărțit cneția Rusiei fiilor lui în trei părți: lui Iaropolk i-a dat Kievul, lui Oleg pe drevleni, lui Vladimir Novgradul. Iar el însuși s-a pornit cu război spre Constantinopol și înfrîngîndu-i pe greci a luat multe cetăți de ale lor și mare stricăciune le-a făcut. Atunci cezarii grecești Vasile și Constantin trimițînd la ei soli din boierii cei mari pentru pace, cu multe daruri, el n-a voit nimic din daruri a lua, fără numai așa a încheiat pacea ca să-i dea dajdie tot arme: precum săbii, sulite, zale și altele ca acestea și așa a fost. Și mare tulburare s-a ridicat de către poporul grecesc asupra împăraților lor, zicînd: Mai bine este a sluji unui împărat ca acesta, care nu caută aur, argint, pietre scumpe, ci arme spre apărarea pămîntului său (Conf. Stric, fila 129). Deci întorcîndu-se Sviatoslav spre Kiev, Pecenegii i-au astupat drumul înconjurîndu-l la o strîmtoare rea, și a fost nevoit a ierna acolo înconjurat (Conf. Krom, Cartea 3). Iar spre primăvară, fără de veste năvălind asupra lui craiul Pecenegilor

Cures, i-a sfîrșit toată oastea și prinzîndu-l pe Sviatoslav viu, a poruncit de i-a tăiat capul. Și luîndu-i capul a făcut din scăfîrlia lui un pahar ferecîndu-l cu aur și a scris pe dînsul așa: „Cel ce caută cele străine, pierde și pe ale sale”. Și la ospățuri mari bea din acel pahar împreună cu boierii săi, veselindu-se de biruința cea asupra lui Sviatoslav.

După moartea lui Sviatoslav a început a cneji Iaropolk și fiind îndemnat de un sfetnic al său, a ucis pe fratele său Oleg al drevlenilor. Auzind Vladimir de aceasta, s-a temut pentru sineși și a fugit la Vareați. Și a rămas Iaropolk stăpînitor a toată Rusia.

La anul de la Hristos 981 Vladimir luînd putere de la Vareați a mers la Novgrad și i-a izgonit pe cei ce-i pusese Iaropolk ca să stăpînească acolo și netrecînd mult a mers asupra lui Iaropolk la Kiev și prin sfetnicul său Iaropolk a fugit din Kiev și iarăși prin acel sfetnic ce era unit cu Vladimir s-a ucis cînd ieșea la Vladimir să ceară pace.

După uciderea fraților lui Vladimir, a rămas însuși stăpînitor a toată Rusia. Și adunînd mulțime de oaste s-a pornit asupra craiului Poloniei și biruindu-l l-a făcut birnic. După aceea a pornit cu oaste peste Dunăre și a supus Serbia, Bulgaria, Croația, Sedmigradia, Veatca, latveazca țara Moldovei și țara Românească și tătarii Borjunului și le-a făcut birnice toate țările acelea, punînd asupra lor acea dajdie ce o dădeau grecii mai înainte.

Cînd era Vladimir peste Dunăre, au venit pecenegii și au înconjurat Belgorodul Kievului și ziceau: Atîta să-i ținem pînă ce cu foamea îi vom omorî! Și l-au ținut multă vreme așa încît acum nici pe 2 zile nu avea ce mînca poporul, și neștiind ce să facă era să se închine și s-a aflat un bărbat înțelept acolo și a zis: Să se sape trei gropi și a adunat din toată cetatea făină și miere și făcînd din făină niște covasă dospită a pus în două căzi și au slobozit căzile în gropi; la fel și din miere a făcut mied și punîndu-l într-o cadă au slobozit-o în groapă și mergînd au poftit pe cîtiva din cei mai de frunte din ostașii pecenegi ca și cum să vorbească cetățenii pentru pace. Și venind aceia în cetate au stat lîngă gropile acelea unde se adunase poporul. Și după povățuirea acelui înțelept bărbat, scotea poporul din căzile acelea, unii mied pentru băut, alții dospeală de aceea și fierbeau în căldări și mîncau. Deci văzînd pecenegii un lucru ca acela, au întrebat ce scot oamenii din fîntînile acelea? A răspuns acel bărbat înțelept zicînd: În fîntînile acelea firește izvorăște băutură și mîncare, și poftindu-i i-au ospătat cu covașă fiartă și cu mied i-au adăpat și s-au minunat pecenegii de acea mîncare și băutură cu gust

și au luat și cu sineși. Și le-a zis acel bărbat: De veți avea nevoie și lipsă la oaste pentru mâncare sau băutură, apoi trimiteți să vă dăm că noi avem prea cu îndeostulare din fîntînile acestea ce izvorăsc cu îmbelșugare. Și mergînd ostașii aceia au spus craiului lor și ostașilor, cum că cetățenii au fîntîni de izvorăsc mâncare și băutură. Și au zis cu toții: De este așa, apoi pentru ce ședem împrejurul cetății în zadar? Mai bine să ne ducem, că ei niciodată nu vor isprăvi mîncarea. Și așa s-au depărtat de la cetate și a scăpat cetatea de primejdie prin bărbatul cel înțelept. Venind Vladimir s-a minunat de înțelepciunea aceluia și l-a cinstit cu mare dregătorie, punîndu-i porecla Kisil (adică covașă).

După aceea s-a pornit Vladimir asupra Pecenegilor, care tăbărîseră lîngă apa Trubașcu și au stat de ceea parte de apă unde este acum cetatea Periaslav. Și auzind pecenegii de vitejiile lui Vladimir, au trimis către dînsul ca să trimită pe un luptător viteaz din partea rușilor, ca să se bată cu voinicul lor ce era asemenea lui Goliat; și care parte se va birui aceea va rămînea supusă. Auzind de acestea Vladimir mult s-a supărat și era foarte întristat, că nu se afla la el acest fel de voinic viteaz. Și în acea vreme a supărării împăratești a venit către dînsul un moșneag (perislaviț) și i-a spus, cum că are un fiu al lui puternic pe care nimeni din copilăria lui nu l-a biruit. Și s-a bucurat foarte împăratul pentru o veste ca aceea și îndată chemînd pe fiul moșneagului l-a întrebat: Putea-vei birui pe pecenegul acela? Iar el a răspuns: Să mă cerci, o, împărate! Și îndată după cererea lui, i-au adus un buhai (cal) sirep, iar ei întărîtîndu-l pe el punînd încă pe spatele lui și un fier ars, atunci buhaiul se sălbăticea și de arderea fierului s-a apucat să fugă foarte tare, iar viteazul rus slobozindu-se după dînsul și apucîndu-l de piele cu mîinile, i-a rămas în mîini bucata de piele împreună cu carne cu tot. Deci Vladimir umplîndu-se de mirare, s-a bucurat, ci tot se îndoia pentru că era mic de stat, însă a trimis la pecenegi să-l scoată pe voinicul lor la luptă. Și ieșind amîndoi craii cu oastea lor spre privire, au trimis pecenegii pe Goliatul lor spre luptare, care era spătos și mare cu statul și stînd el în mijloc făcea o spaimă tuturor pentru mărimea sa și cu groază striga, zicînd către ruși: Nu unul, ci trei trimiteți-mi mie! Atunci s-a arătat viteazul rușilor, fiind nearătos pentru statul său cel mic, însă fără de spaimă s-a dus către peceneg ca să se lupte cu el în privirea tuturor. Iar pecenegul văzîndu-l așa de mic, a început a-l ocări și a-l batjocori numindu-l broască testoasă. Și îndată apucîndu-se amîndoi tare la luptă, rusul era îndemînatic de a se întoarce cu ușurință împrejurul pecenegului, iar pecenegul de-abia se

întorcea fiind greoi pentru mărimea trupului, că de-abia ajungea rusul la buricul pecenegului și așa ei luptându-se, rusul s-a repezit cu capul și l-a lovit pe peceneg în vintre. Pecenegul îndată s-a prăvălit, însă sărind degrab împreună și mare rușine fiindu-i a răcnit ca un leu și pornindu-se ca să-l lovească pe rus cu pumnul, dar rusul iute întorcându-se a sărit într-o parte. Ci pecenegul din pornirea sa cea mare ca să-l lovească pe rus s-a poticnit și a căzut jos. Atunci grăbind rusul a sărit în spatele lui și nu-l lăsa ca să se mai ridice, ci încălecându-l ca pe un cal îl ținea tare și cumplit bătându-l peste fălci și atîta l-a bătut pînă ce i-a rupt fălcile împreună cu dinții, după aceea apucîndu-l de gîtiță l-a sugrumat mult pînă ce a ieșit și sufletul acolo pe loc. (Conf. Stric, fila 125). Deci văzînd Vladimir biruința viteazului său îndată a strigat și alergînd cu puterea sa asupra pecenegilor i-a alungat pînă cînd de tot i-au sfărîmat ca și oarecînd Saul pe filistenii. Și în acel loc unde s-a făcut slăvită aceea biruință a zidit Vladimir o cetate și i-a pus numele Periaslav și cu mare slavă l-a cinstit pe viteazul acela, făcîndu-l și pe tatăl său om vestit.

După aceea Vladimir cu dorință mare a dorit ca să știe și să afle Credința cea adevărată și venind din toate legile la dînsul ca să-i spună pentru a lor religie, nu s-a împăcat nici cu una, fără numai cu solii grecești s-a împăcat umilindu-se pentru povestirea cea despre a doua Venire a Fiului lui Dumnezeu. Și tot neîncrezîndu-se bine, i-a trimis însuși pe ai săi oameni aleși ca, cu singur lucrul să vadă religia fiecărei credințe. Și mergînd aceia după poruncă s-au întors și i-au spus împăratului și boierilor lui, cum că nu se află sub cer mai adevărată și dreaptă și Dumnezeiască credință și religie ca a grecilor.

Deci Vladimir adunînd putere multă de oaste, s-a pornit asupra împărăției grecești, zicînd: Voi lua cetățile grecilor și acolo aflînd Preoți și învățători creștinești mă voi boteza. Și mergînd în Tavruchia a luat Kafa slăvită cetate și după aceea a luat Chersonul cea mai de frunte cetate a Tavruchiei și auzind împărații grecești Constantin și Vasile s-au spăimîntat foarte și a scris Vladimir către ei, ca să-i dea pe sora lor Ana spre însoțire. Și se făgăduia că și legea creștinească va primi și cetățile le va da înapoi, iar de nu, apoi zicea: Voi face Constantinopolul ca și Chersonul. Și făcînd sfat împăraților, s-au învoit la cererea lui și i-au trimis pe sora lor și acum cînd veneau trimișii cu sora împăraților la Cherson, Vladimir a orbit și s-a îndoit, zicînd: Dumnezeii s-au mîniat că voiesc să primesc altă credință și m-au orbit. Și auzind sora împăraților de îndoiala lui, i-a scris zicînd: Să nu te îndoiești nicidecum, ci

să crezi din toata inima și îndată după Botez vei vedea. Iar el s-a bucurat de aceasta și când s-a cufundat în scăldătoare, îndată o, minunea lui Dumnezeu! - a văzut nu numai cu ochii cei trupești, ci și cu cei sufletești. Și după Botez cununându-se cu Ana fiică împărătească, a întors toate cetățile împăraților grecești înapoi și însuși s-a întors cu mare bucurie la Kiev, aducînd cu sineși mulțime de Preoți și Episcopi și pe alții din Tagma Bisericească. Și în puțină vreme toată Rusia a botezat-o.

Aici vom povesti de cîte ori s-a botezat Rusia, mai înainte de Vladimir:

Întîi s-a botezat de Sfîntul Apostol Andrei cel întîi chemat.

Al doilea, întru împărăția lui Mihail împăratul grecesc, de Metodie și Constantin la anul 833.

Al treilea întru vitejia lui Oleg fiind trimis de Fotie Patriarhul, Mihail Mitropolitul. (Conf. Nestor, Cartea 1, Baronie, Stric, fila 148 și Zonara, Cartea 3). Venind în Rusia, au zis rușii către el: De sînt adevărate cele ce le zici din cartea Evangheliei, apoi s-o arunci în foc și de nu va arde apoi atuncea vom crede că sînt adevărate toate cele ce se spun acolo. Și aruncînd Mitropolitul Evanghelia în foc și potolindu-se focul, s-a aflat Evanghelia întreagă și atunci mulți au crezut în Hristos.

Al patrulea, în vremea Olgăi soția lui Igor.

Iar al cincilea, desăvîrșit s-au botezat cu toții sub împăratul Vladimir cel întocmai cu Apostolii (Conf. Stric, fila 128).

Să se știe și aceasta, că Rușii încă în anul de la Hristos 790 au început a avea slove și a ști carte pe limba lor. Că în anul acesta făcînd pace cezarul grec cu slavonii, spre semnul împăcării le-a trimis literele slovelor A, B, V și celelalte aflate de greci pe limba slavonilor. Însă Polonii (Leșii) cu 209 de ani mai înainte de Ruși au început a avea slove (cuvinte) pe limba lor, adică din anul 581 după Hristos (Conf. Stric, fila 87).

La fel și pentru porfiră și titlul împărătesc în Hronografele rusești cele vechi se afla așa scris: În anul de la Hristos 1120, al doilea Vladimir Monomahul a mers cu multă putere asupra Constantinopolului și văzînd Alexie Comnenul că nu va putea să steie împotriva puterii Rusești și împotriva vestitei vitejii a lui Vladimir, a trimis către ei pentru pace pe Neofit Mitropolitul Efesului și pe cîțiva boieri împreună trimițînd și semnele împărătești, scriind așa: „Alexie Comnenul, cu Mila lui Dumnezeu ortodox împărat al grecilor, marelui între cnejii Rusiei Vladimir, să se bucure. Fiindcă de o credință cu noi ești, iar mai ales că și de un sînge cu noi ești, că din sîngele marelui Constantin Monomahul împăratul grecilor te tragi, pentru aceasta nu război, ci pace și dragoste se cuvine a avea

între noi, ca cei ce sîntem de un sînge. Şi pentru ca să cunoşti dragostea noastră pe care o avem către a ta împărăţie, iată că-ţi trimit Cunună împărătească, care este a lui Constantin Monomonahul, a rudeniei tale, şi sceptru şi diademă şi Cruce de aur cu Lemn de viaţă făcător şi pajură (stemă) şi toate celelalte semne împărăteşti şi daruri, cu care să te încununeze pe tine episcopii cei trimişi de la mine, ca să fii de acum împărat al pămîntului Rusiei". Şi aşa de trimişi aceia a fost încununat Vladimir Monomonahul cu cunună împărătească. Şi de atunci a avut pace şi dragoste cu Alexie Comnenul împăratul grecilor din neam în neam.

Iar noi să ne întoarcem la istorisirea cea dintîi: După întoarcerea poporului slavon către credinţa lui Hristos, trăind ani îndestulaţi Vladimir pînă la bătrîneţe unse, plăcînd lui Dumnezeu cu toate faptele cele bune, zidind Biserici şi altele spre întărirea poporului creştin, s-a odihnit întru Domnul, împărţind toată împărăţia Rusiei în 12 părţi, după numărul feciorilor săi. Şi s-a numărat între sfinţi, care se prăznuieşte în luna Iulie în 15. Iar cel ce voieşte a şti mai pe larg pentru Vladimir, citească viaţa lui şi în Hronograful ce este tipărit la Iaşi în anul 1832. Şi nu numai de Vladimir, ci şi pentru toate întîmplările Rusiei şi a Cnejilor lor va şti. Iar noi aici prea scurt am pus, neavînd nevoie a tipări cele ce sînt tipărite.

După împărţirea împărăţiei ruseşti fiilor lui Vladimir şi după moartea lor, s-a stăpînit cetatea Kievului de la un cneaz la altul mutîndu-se şi pentru multele împerecheri şi neuniri, a slobozit Dumnezeu pe neîndumnezeitul Batie asupra acestui pămînt ortodox şi venind cu putere multă la anul de la Hristos 1240 întru cneja lui Mihai Viteazul. A trimis soli către Mihail ca să i se închine lui şi mîniindu-se Mihail i-a ucis pe solii lui Batie. Atunci Batie pornindu-se cu oastea sa ca o fiară neîmblînzită asupra Kievului, l-a înconjurat şi stricînd zidurile l-a luat, iar poporul fiind cuprins de spaimă s-a închis în ograda Bisericii Pecerscăi. Ci neîndumnezeitul stricînd zidurile cu măiestriile care le avea a intrat în mînăstire şi a ucis pe toţi parte Bisericească şi mirenească şi intrînd în Biserica Prea Curatei Stăpînei a spurcat-o şi de toată frumuseţea a dezgolit-o. Crucea din vîrfurile Bisericii era ferecată cu aur, ce foarte mare era, a luat-o; biserica pînă la ferestre a stricat-o la fel şi Sfîntul Altar pînă la lcoanele Împărăteşti le-a stricat; şi în scurt toată mînăstirea cu toată podoaba şi cu zidul cel împrejur pînă la temelie a stricat-o, şi din acea vreme pînă azi, înfrumuseţarea cea cu dumnezeiască slavă a Sfîntului Lăcaş al Fecioarei Maria nu poate să-şi vie întru podoaba cea dintîi. Că era toată cu musie de aur (adică cu nişte pietre în chipul

aurului) zugrăvită, și cu tot felul de împistrituri minunat era împistrită și cu prea frumoase icoane zugrăvită. La fel și pardoseala Bisericii era cu tot felul de pietricele în chipul florilor pardosită, acoperămînturile turnurilor erau cu aur suflate, iar Crucea cea din vârful Bisericii ce era foarte mare toată cu aur era făcută. Zidul mănăstirii ce era împrejur înconjura mănăstirea ca de două săgetături departe, grosimea lui era de un stîngen și erau două porți mari de piatră făcute, prin una intrau împărații, domnii și tagma Bisericească, iar prin cealaltă poporul cel simplu. Acestea toate și mai mult decît acestea se aflau în Biserica cea asemenea cerului, care acum nici ca o umbră nu seamănă zidirile după care se aflau în vremea aceea și multă vreme a fost pustie pînă s-a făcut iarăși.

După risipirea Kievului și a mînăstirii Pecerscâi, neîndumnezeitul Batie s-a pornit cu urgia sa asupra părților Poloniei și a Ungariei și multe sate și cetăți a pustit piezîndu-l fără de cruțare pe poporul creștin. Și a ajuns pînă și la însăși cetatea de scaun a Ungariei Varadin (Oradea) și aproape de zidurile ei și-a pus coșii cei tătărăști. Această cetate în mijlocul pămîntului unguresc era zidită, și era îmbelșugată foarte cu poame și cu vin. Și împrejur era înconjurată cu apă, pentru aceea cei ce locuiau în ea nu se temeau de nimic. Atunci Vladislav craiul unguresc n-a putut a-și aduna puterea oastei împotriva lui Batie fiind cu depărtare, ci s-a închis în cetate și suindu-se pe un stîlp înalt privea la pierzarea țării sale și plîngea foarte cu amar și neavînd ce face s-a dat la rugăciune și post. Iar cînd s-a văzut că și sora sa a fost prinsă de tătari și se ducea la Batie, atunci i s-a adăus lui scîrbă peste scîrbă. Și căzînd la Milostivirea lui Dumnezeu vărsa lacrimi peste lacrimi, și atîta curgeau lacrimile din ochii lui încît erau ca niște pîraie. Și unde cădeau pe marmoră își făceau loc (după cum în Hronografele scrise cu mînă se află). Și fiind ei în atîtea lacrimi și postiri, dintr-o dată i-a stat cineva dinaintea lui, zicînd: Iată pentru atîtea ale tale postiri și rugăciuni amestecate cu lacrimi, prea Puternicul Dumnezeu îți dă în mîini pe păgînul împărat. Și acestea zicînd, îndată nevăzut s-a făcut. Iar craiul primea în inima sa multă mîngîiere, s-a pogorît de pe stîlp de nimenea fiind ținut și spînzura și o secure pe șaua lui și cu încredințare adevărindu-se craiul că acesta era ajutorul lui Dumnezeu, încălecînd pe cal și luînd securea aceea în mînă, cu mare îndrăzneală s-a pornit asupra potrivnicilor cu ostașii săi, cîți se întîmplase a fi atunci în cetate, și lovindu-i tare pe tătari întru însuși coșul tătarilor cel de apărare în care era și însuși Batie. Iar Domnul Dumnezeu a slobozit mare frică și cutremur asupra tuturor tătarilor încît n-au putut a se apăra cu coșurile lor și

fugea fiecare încotro putea. Iar ungurii ajungându-i, mulțime de barbari au ucis. Și nu numai bărbații, ci și femeile și copiii ieșind din cetate îi pierdeau pe cei necurați și bogățiile lor care nu aveau număr le răpeau. Iar pe neîndumnezeitul Batie însuși craiul îl alunga și-l ajungea pe el pe câmpiile ungurești. Și văzînd Batie chiar pe crai urmărindu-l, îndată s-a întors spre dînsul și cînd au început a se bate amîndoi, atunci sora craiului mult îi ajuta lui Batie. Iar craiul văzînd acest fel de întîmplare fără nădejde, s-a întărit cu ajutorul a tot Puternicului Dumnezeu și pe amîndoi fără de milă cu acea secure i-a ucis și așa și-a primit al său sfîrșit ticălosul de Batie în părțile Ungariei. Și fiind biruit Batie ungurii au stat în corturile tătarilor, iar cei mai mulți tătari care nu fuseseră acolo se întorceau cu mulțime de robi și pradă la corturile lor socotind că șed acolo, dar ungurii pe toți cîți veneau în mîinile lor, fără de milă îi ucideau, fără numai pe aceia îi cruțau care doreau legea creștinească. Și pentru această prea slăvită biruință, ungurii pe craiul lor Vladimir l-au vărsat de alamă pe cal șezînd și secure în mîini ținînd și l-au pus deasupra aceluia stîlp spre veșnica pomenire a neamului celui viitor.

De la năvălirea păgînului Batie în pămîntul Rusiei și de la risipirea slăvitei cetăți a Kievului, toți cnejii Rusiei sub stăpînirea jugului barbar ca la 150 de ani petreceau și de către împărații tătărești după voia și pofta lor erau puși cnejii rusești (Conf. Stric, fila 419). Iar cei ce nu se supuneau erau izgoniți, și toate cele mari judecăți și tulburări tătarii le lucrau și le făceau. Și din tătarii aceia ai lui Batie, unii și-au ales loruși locuri în Krîm și Perecop și au cuprîns toate câmpiile cele dimprejur și pe creștini i-au izgonit de acolo. Iar de la Kiev toate cîmpurile cele sălbatice ce zăceau cu depărtare și toată partea pămîntului Litvei au cuprîns-o și pe Bascaci sau Atamani ai săi, ca și cum ar fi niște starosti ai Rusiei erau puși, care și dajdie de la Rusia le lua și ca niște împărați îi stăpîneau pe creștini, pînă cînd ortodoxul marele cneaz Dimitrie, pe puterea lor cea păgînească a biruit-o, și pe împăratul tătarilor Mamae într-un sfîrșit l-a sfărîmat. Pentru aceasta se pune aici de față cu de-amănuntul războiul lui Dimitrie cu Mamae, spre întărirea iubitorilor de Hristos ostași și spre veșnica pomenire a slăvitei biruințe creștinești întru slava lui Dumnezeu, Celui ce a înălțat cornul ortodocșilor împărați.

Războiul lui Dimitrie cu Mamae

Binecredinciosul și marele cneaz al Moscovei Dimitrie Ivanovici, auzind că vine asupra lui cu putere neîndumnezeitul

împărat al tătarilor Mamae, cu multe puteri, iuțindu-se asupra credinței lui Hristos și asupra neamului creștinesc (rîvnind lui Batie spurcatului său strămoș care pierise) s-a întristat foarte. Și sculîndu-se a mers înaintea Icoanei Mîntuitorului lumii și căzînd în genunchi, a început cu lacrimi a se ruga ca să-i ierte Milostivul Dumnezeu păcatele lui și să izbăvească pămîntul Rusiei de la neîndumnezeitul Mamae. După rugăciune sculîndu-se, îndată a trimis la Borovsca după fratele său cneazul Vladimir și după toți cnejii și boierii și voievozii. Deci cneazul Vladimir (sculîndu-se) cu grăbire a venit la Moscova și văzînd marele cneaz Dimitrie pe fratele său, i-a spus lui pentru a sa scîrbă și pentru năvălirea barbarilor. Iar cneazul Vladimir întristîndu-se de atîta scîrbă a fratelui său i-a răspuns marelui cneaz, mîngîindu-l pe el și zicînd: „Aruncă spre Domnul întristarea ta și el te va păzi” (Psalm 54). Iar nouă, o, împărate, mai bine este moarte cinstită a lua, decît a vedea viața cea de rușine. Atunci marele cneaz Dimitrie luînd pe fratele său, a mers către preasfințitul Mitropolit Ciprian, spunîndu-i lui pentru primejdia ce sta de față, cum că neîndumnezeitul Mamae vine asupra Rusiei. Deci i-a răspuns Mitropolitul lui, zicînd: Prin Dumnezeiasca slobozire pentru păcatele noastre s-a ridicat asupra noastră acest păgîn împărat. Iar tu, împărate, sîrguiește-te a-i trimite lui daruri și prin acelea îi îmblînzește mînia lui, ca doară nu va veni asupra pămîntului nostru spre a-l pustii. Și de nu va voi prin acelea a se îmblîndi, atunci însuși Domnul prin Judecățile care știe îl va face a se smeri el: „Pentru că Domnul celor mîndri le stă împotrivă”. Că așa și Sfîntul marele Vasile a făcut oarecînd, trimițîndu-i daruri lui Iulian călcătorul de lege, ca astîmpărîndu-se și mînia sa să nu strice cetatea lui. Ci cînd acel împărat depărtat, n-a încetat despre pierzătoarea mînie, atunci îndată însuși Domnul Dumnezeu spre răzbunarea a atîta nemulțumire a lui l-a trimis pe Ostașul său Sf. Mercurie ca nevăzut să-l ucidă pe prigonitor care s-a și făcut.

Deci marele cneaz Dimitrie, supunîndu-se sfatului Mitropolitului, a trimis pe cel înțelept și înțelept din cei ce stăteau înainte, Zaharia a lui Tușin, cu multe daruri la Mamae, dîndu-i lui și doi talmaci. Zaharia ajungînd la pămîntul Rezanului și auzind că Oleg al Rezanului și Olgerd al Litvei s-au unit cu Mamae, a trimis în taină către marele cneaz înștiințîndu-l pentru atîta vrăjmășie a prietenilor lui. Iar marele cneaz auzind aceasta, a început a se clăti cu inima și umplîndu-se de întristare, s-a rugat către Dumnezeu, zicînd: „Doamne, Dumnezeul meu, spre Tine Unule Iubitorule al dreptății nădăjduiesc, că de mi-ar fi făcut vrăjmașul rău l-aș fi răbdat,

pentru că din început este vrăjmaș neamului creștinesc; iar aceștia prieteni și cei de aproape ai mei, acest fel au gândit asupra mea: Judecă dar, Doamne, după dreptatea Ta între mine și între dînșii: „Ca să se sfîrșească răutatea păcătoșilor” (Psalm 7). Iar după rugăciune a mers cneazul cu fratele său la preasfințitul Mitropolit, spunîndu-i lui pentru unirea lui Oleg al Rezanului și Olgerd al Litvei cu Mamae și zicea cu lacrimi: Am greșit, părinte sfinte, înaintea lui Dumnezeu! Dar nici o strîmbătate nu le-am făcut lor, că eu sînt îndestulat cu a mea domnie, și nu știu pentru care pricină „S-au înmulțit cei ce mă necăjesc?” I-a răspuns Mitropolitul: în deșert este cea nedreaptă a lor sculare și vrajbă asupra ta, mare cneze! Deci pentru aceasta nu te scîrbi, ci cu lumina veseliei te bucură întru Dumnezeu ajutorul tău, că el te va izbăvi și te va proslăvi. Că de va păzi Dumnezeu pe om, o, împărate, nu poate toată lumea a-l omorî pe el. Că unde va putea scăpa sau a se ascunde de tăria Mîinii Lui celei stăpînești și de la Atotvăzătorul lui Ochi?” Și prin aceste cuvinte ale arhiereului întărindu-se marele cneaz Dimitrie a aruncat întristarea sa, asupra Domnului.

Marele cneaz Dimitrie Ivanovici, sfătuindu-se cu fratele său și cu toți sfetnicii, au trimis strajă împotriva lui Mamae, pe cei mai viteji ostași ai săi, pe Ioan Rievscăi, Iacob Usatago și Vasile Trupnic și pe alți mulți voinici cu dînșii, și le-a poruncit lor, ca și cu mare luare aminte să meargă la luptă și să prindă vreun tătar, ca să se înștiințeze de la el tot adevărul pentru scopul lui Mamae. După aceea a poruncit marele cneaz, ca prin toate cetățile să trimită scrisori ca toți să fie gata la război cu neîndumnezeiții agareni (turci) și să se adune cu toții la Colomna în ziua Adormirii Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu.

Marele cneaz Dimitrie, văzînd că cea întîi strajă au zdrobit-o, iarăși sfătuindu-se cu fratele său și cu boierii, a socotit ca să trimită și a doua strajă și le-a poruncit lor ca degrab să se întoarcă. Iar la strajă au fost trimiși Clement Poleianul, Ivan Sviaslov, Grigorie Sudoc și alții mulți cu dînșii. Pornind aceștia l-au întîmpinat în drum pe Vasile Trupnic aducînd pe un tătar, care i-a povestit marelui cneaz Dimitrie, că negreșit vine Mamae asupra Rusiei, și cum s-au unit cu dînsul Oleg al Rezaniei și Olgerd al Litvei și nu se grăbește ci așteaptă toamna. Auzind aceste cuvinte, marele cneaz a început a se ruga, zicînd: Stăpîne Doamne Iisuse Hristoase, Cel ce Te-ai întrupat din Prea Curata Fecioară Maria pentru mîntuirea noastră și ne-ai izbăvit pe noi din robia vrăjmașului, caută și acum Prea Sfinte spre smerenia noastră și smerește, Doamne,

inima cea îngîmfată a ticălosului Mamae.

După aceasta întorcîndu-se către fratele său și către toți cnejii și voievozii întărîndu-i pe ei ziceau: Cuib sîntem ai marelui cneaz Vladimir al Kievului, care ne-a scos pe noi din întunericul închinării de idoli și ne-a luminat cu adevărul prin credința cea adevărată, să-i rîvnim dar lui și să ne batem pînă la moarte cu păgînii tătari pentru sfînta Credință ; „Că Domnul ne este nouă ajutor și nu ne temem de ce ne va face nouă omul” (Psalm 117) și de va muri cineva pentru Credință, unul ca acela cu Sfinții Mucenici cunună în cer va lua.

A răspuns Vladimir cneazul, fratele cneazului celui mare și toți cnejii împreună cu dînsul au zis: Adevărat este aceasta, că cei ce vor muri pentru sfînta Credință, plată veșnică vor lua de la Dumnezeu și noi gata sîntem cu toții, ca în războiul cel cu tătarii pentru Credința cea sfîntă și capetele a ni le pune.

Și iată că după porunca marelui cneaz Dimitrie, au sosit la Moscova cnejii și voievozii Rusiei cu mulțime de oaste în vremea cea sorocită în ziua Adormirii Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, și toți bucurîndu-se de marele lor cneaz Dimitrie, ca și cu o gură strigau: Săvîrșește, Dimitrie, alergarea noastră, pentru numele tău cel sfînt!

Au sosit și cnejii Beloiezerului cu multe puteri foarte gata spre război pregătiți, care erau cneazul Teodor Simeonovici, cneazul Simeon Mihailovici, cneazul Andrei Schimbschii, cneazul Andrei Cargopolschii și cnezii Iaroslavului cu ale lor oști, cneazul Andrei al Iaroslavului, cneazul Roman Prozorovschii și alții cneji, și împreună cu dînșii mulți boieri și feciori de boieri.

Iar Zaharia cel mai sus pomenit ajungînd la Ordie l-au luat pe el domnii întunericului și l-au pus înaintea împăratului lor Mamae. Iar Zaharia toate darurile trimise de marele cneaz Dimitrie le-a pus înaintea necuratului Mamae, zicînd: Domnul nostru marele cneaz Dimitrie Ivanovici a toată Rusia în patria sa se află sănătos și m-a trimis să întreb și de sănătatea împărăției voastre; și aceste daruri le-a trimis spre cinstea împărăției tale. Iar pîngăritul împărat mîniindu-se și de multă mîndrie și minie ticălosul, îndată și-a lepădat încălțăminte din piciorul cel drept și a zis: Zaharie, iată că-ți dăruiesc ție celui ce ai venit, din slava cea mare a mea, ceea ce a căzut din piciorul meu, că în acest fel este cinstea noastră cea împărătească de voiește pe cineva a-l milui! Iar Zaharia cu înțelepciune i-a dat cinste necuratului împărat și s-a mirat împăratul de înțelepciunea răspunsului lui Zaharia, și a poruncit ca darurile cele preaslăvite ostașii să le ieie zicînd: Luați-vă vouă acestea și vă cumpărați frînghii cailor voștri, că

aurul și argintul cneazului Dimitrie tot în mîna mea va fi și pămîntul lui îl voi împărți celor ce-mi slujesc mie, iar pe el însuși îl voi pune să-mi pască cireada cămilelor.

Atunci Zaharia aprinzîndu-se cu rîvnă pentru domnul său a zis lui Mamae: Pentru ce grăiești unele ca acestea unui cneaz așa de mare? Că Dumnezeu ceea ce voiește aceea face, dar nu după cum tu voiești.

Cei ce stăteau înainte au voit să-l ucidă pe Zaharia, dar i-a oprit Mamae. Și a început a amăgi pe Zaharia prin multe cuvinte, făgăduindu-i că-l va face stăpînul Rusiei. Iar Zaharia primind asemenea vicleșug în inima sa ca să poată scăpa mai degrabă din mîna lui, a zis către împăratul: Nu se cuvine solului, ca neisprăvind solia împăratului său să se lipească către alt împărat. Mai întîi porunciți a mi se da cărțile soliei și cînd voi săvîrși solia, atunci mă voi întoarce către tine împărate, ca așa și vouă credincios să fiu și celui întîi împărat a nu minți.

Deci necuratul împărat fiind prins de înțeleptele cuvinte ale lui Zaharia l-a slobozit pe el cu scrisoare către marele cneaz Dimitrie, și a trimis încă cu Zaharia și 4 cneji vestiți, cinstiți și iubiți lui, pe postelnicul său, pe logofăt, pe comis și clucerul și împreună cu dîșii cîțiva tătari.

Iar scrisoarea cea de la Mamae împăratul întru acest chip era scrisă: Împăratul răsăritului al mării Ordii al cîmpiilor celor largi al puternicilor tătari, împărat al împăraților Mamae și al multor Ordii împărat, mîna mea pe multe împărății le stăpînește și dreapta mea pe multe împărății le cuprinde, războinicul nostru Dimitrie al Moscovei știut să-ți fie că moșiile noastre le stăpînești, iar a te închina împărăției noastre a veni nu voiești. Să-ți fie în știre și va fi, că astăzi mîna mea voiește a te pedepsi, de ești tînăr, vino către mine și te închină mie ca să te miluiesc, și iarăși în pămîntul tău te voi slobozi a împărăți, iar de nu vei face aceasta, degrab pe toate cetățile tale am să le stric și focului a le da și însuși pe tine sub cea mare pedeapsă te voi da.

Leșind Zaharia de la blestematul Mamae, a mulțumit lui Dumnezeu că l-a slobozit pe dînsul Mamae și cum că n-a putut socoti ticălosul ca să nu trimită pe ai săi iubiți cu Zaharia. Și cînd s-au apropiat către apa Okei și împreună cu ei acei patru mari tătari și ceilalți tătari ce erau trimiși cu dînsul în Rusia, a trimis Zaharia în taină încă pe drum fiind vestitor către marele cneaz, cum ca să-i trimită în întîmpinarea lui 100 de ostași, dar tătarilor le-a zis: Iată că pe voi au să vă întîmpine cu mare cinste de la marele cneaz. Iar marele cneaz degrab a trimis în întîmpinarea lui Zaharia 300 de swardioși aleși din curtea sa. Și l-au aflat pe Zaharia nu departe de apa Okei. Și după ce au

ajuns la Zaharia îndată le-a poruncit lor a-i răpi pe tătari și a-i lega și luînd scrisoarea lui Mamae ce era trimisă către marele cneaz a rupt-o pe ea în două și alegînd pe un tătar care era mai prost i-a dat lui scrisoarea ruptă și l-a slobozit pe el către Mamae, zicînd: Spune nebunului tău împărat că n-am aflat între oameni mai fără de minte ca el și scrisoarea lui cea plină de nebunie n-am adus-o înaintea ochilor prea strălucitului meu stăpîn marelui cneaz, și am citit-o eu însumi pe ea, și văzînd nebunia lui Mamae am rîs!

Deci mergînd tătarul către Mamae i-a vestit lui toate acestea dîndu-i lui și scrisoarea cea ruptă. Iar necuratul împărat auzind aceasta a sărit de mînie și a început cumplit a se iuți și îndată a poruncit oștilor sale fără de zăbava a se porni spre Rusia.

Deci Zaharia ajungînd cu bine în cetatea Moscovei, s-a închinat domnului său marelui cneaz Dimitrie Ivanovici aducîndu-i lui și pe toți tătarii legați. Iar marele cneaz foarte mult s-a bucurat pentru întoarcerea lui Zaharia și pentru înțeleapta lui solie și mai ales că cu încredințare s-a încredințat de la Zaharia pentru cea nemincinoasă sculare a neîndumnezeitului Mamae și cum că degrab vine. Și se bucura mai mult și se veselea în Dumnezeu întărind și pe fratele său și pe toți cnejii Rusiei cei ce se găteau de război împotriva neîndumnezeitului Mamae.

Și a socotit marele cneaz a merge în Sfînta Mănăstire a Sfintei de viață făcătoarei Treimi spre închinare Unuia Dumnezeu celui în Sfînta Treime slăvit și spre primirea de binecuvîntare de la făcătorul de minuni prea cuviosul părintele Serghie.

Deci marele cneaz luînd pe fratele său și pe toți ortodocșii cneji a mers în Mînăstirea Sfintei Treimi către Sfîntul Egumen părintele Serghie și ajungînd acolo în mînăstire, s-a închinat, luînd binecuvîntare de la starețul și de la tot soborul acelui sfînt lăcaș. Și l-a rugat pe el prea-cuviosul stareț ca să asculte și Sfînta Liturghie că era atunci ziua Duminicii și pomenirea sfinților mucenici Flor și Lavru și a ascultat. Iar după Sfînta Liturghie i-a rugat pe ei prea cuviosul stareț împreună cu toți frații ca să guste din pîinea sfintei Mănăstiri. Dar marele cneaz avea mare împiedecare și-l ruga pe cuviosul ca să-l ierte pe el, pentru că venira vestitori vestindu-i lui pentru apropierea tătarilor. Și i-a zis lui Sfîntul stareț Serghie: Prînzul acesta spre mare sporire îți va fi, că încă cununa ție nu ți s-a gătit, dar la ceilalți la mulți li se împletesc mucenicești cununi. Deci marele cneaz Dimitrie cu toți ceilalți ortodocși cneji au gustat pîine în trapeză, iar Sfîntul Serghie întru acea vreme a poruncit ca să sfințească apa cu Moaștele sfinților Mucenici Flor și

Lavru cărora în acea zi li se făcea pomenirea. Și după masă cuviosul Serghie a stropit cu apă sfântă pe marele cneaz și pe toți ortodocșii cneji și pe toată oastea iubitoare de Hristos. Și însemnându-l pe marele cneaz pe frunte cu semnul Crucii lui Hristos i-a zis lui: Du-te, domnule, că Dumnezeu ție îți va fi ajutor asupra vrăjmașilor. După aceea chemându-l în taină i-a zis lui: Vei birui pe potrivnicii tăi. Iar marele cneaz auzind a lăcrimat și a cerut de la dînsul un dar. Și i-a răspuns sfîntul stareț: Ce dar poate să-i fie spre îndestularea domnului meu? I-a zis lui marele cneaz: Dă-mi, părinte, pe doi ostași din pîlcul tău cel călugăresc, pe Peresviat și pe fratele lui Osleb și însuși tu cu rugăciune să ne ajuți nouă.

Deci prea cuviosul stareț îndată le-a poruncit lor ca unor știutori de război și viteji Gvardioți a face gătire, iar în loc de pavăza cea stricăcioasă și coif, să-și pună pe cap schima cea cu cruci, și i-a dat pe ei în mînă marelui cneaz zicînd: Iată și pe ai mei ostași și ai tăi robi! Și le-a zis lor Sfîntul stareț: Pace vouă, fraților mei, pătimiți ca niște viteji ai lui Hristos! Și dînd pace și blagoslovenie cneazului și tuturor ortodocșilor ostași, i-a slobozit pe ei. Iar marele cneaz s-a bucurat cu inima și s-au pornit spre cetatea Moscova, pe binecuvîntarea starețului ca pe o vistierie nejefuită avînd-o. Și ajungînd în cetatea Moscovei, a mers către prea sfințitul Mitropolit și i-a spus lui ceea ce i-a zis Sfîntul stareț și cum i-a dat lui binecuvîntare Sfîntul și la toată oastea. Iar Mitropolitul i-a poruncit lui ca pe toate acestea să le păzească și nimănui să nu povestească pentru această tainică proorocie a lui Serghie și pentru împlinirea biruinței asupra barbarilor pînă cînd va veni vremea și cea slăvită biruință.

În luna lui august în 27 de zile, la pomenirea prea cuviosului părintelui nostru Pimen cel Mare, marele cneaz Dimitrie vrînd să pornească asupra ne îndumnezeitului Mamae, a mers mai întîi în Biserica Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu și stînd înaintea Icoanei Mîntuitorului Hristos și-a strîns mîinile la piept și a început a se ruga cu lacrimi zicînd: Rogu-mă, ție, Dumnezeule cel minunat! Stăpîne înfricoșate și prea înalte, că Tu cu adevărat ești împăratul Slavei, miluiește-mă pe mine păcătosul, că fiind întru întristare alerg ca și către Stăpînul meu și făcător de bine: „Judecă, Doamne, pe cei ce-mi fac mie strîmbătate și dă război celor ce se luptă cu mine, apucă arma și pavăza și te scoală în ajutorul meu" (Psalm 34), și dă-mi biruință asupra potrivnicilor ca și aceia să cunoască Slava Ta.

După aceea stînd înaintea Icoanei făcătoare de minuni a Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, celei zugrăvite de Sfîntul Evanghelist Luca a început cu umilință a grăi, zicînd: O,

Doamnă împărăteasă Născătoare de Dumnezeu, a tot neamul creștinesc Apărătoare, să nu dai întru stricăciune cetatea aceasta păgînului Mamae, ci te roagă Fiului tău și Dumnezeului nostru, Făcătorului și Ziditorului să ne dea nouă mîină de ajutor și să smerească inima cea mîndră a vrăjmașilor noștri, că poți Stăpîna cîte le voiești! Ca noi nădăjduind spre ajutorul tău ne sîrguim împotriva neîndumnezeiților tătari!

La fel a mers și la mormîntul fericitului și făcătorului de minuni Petru al Kievului și căzînd îl ruga pe el să se roage către Arhiereul Hristos Domnul, pentru oile pășunii sale cele cuvîntătoare, ca să le păzească pe ele nevătămate și să-i alunge și să-i piardă pe lupii și neîndumnezeiții de barbari care voiesc a-i înghiți oile lui.

Și terminînd rugăciunea s-a închinat Mitropolitului, iar Mitropolitul l-a binecuvîntat pe el și dîndu-i lui semnul biruinței Sfînta Cruce l-a slobozit pe el: Și a trimis Mitropolitul prea sfințitul sobor cu preoții la porțile Florovului și a lui Constantin și a lui Nicolae cu sfintele Cruci și cu făcătoarele de minuni Icoane, ca pe toți ostașii să-i binecuvinteze spre război. Iar marele cneaz Dimitrie a mers în Biserica Cerescului Voievod la Sfîntul Arhanghel Mihail grabnicul ajutor al ostașilor și i s-a închinat sfintei lui Icoane. După aceea a mers la mormîntul ortodocșilor cneji strămoșilor săi și a zis: Adevărați păzitori ai sfintei credințe, ajutători ai Ortodoxiei, de aveți îndrăznire către Domnul, pe Acela rugați-L pentru noi moștenitorii voștri ca să ne dea nouă Domnul biruință asupra păgînilor. Și după rugăciune a ieșit din Biserică și iată marea cneaghină Eudochia și cu alte multe cneaghine ale cnejilor și voievozilor și mulțime multă de popor bărbați și femei au ieșit spre petrecerea marelui cneaz și toți de lacrimi și de înălțarea glasurilor celor din inimă de-abia puteau scoate un cuvînt, dînd unul altuia prietenilor săi cea mai de pe urmă sărutare. Iar marele cneaz puțin stăpînindu-se dinspre lacrimi, nedîndu-și lui a plînge pentru poporul ce era de față însă întru inima sa cu amar lăcrimînd zicea către a sa cneaghină și mîngîind-o pe ea: Femeie, nu plînge, că de va fi Dumnezeu cu noi, cine va fi împotriva noastră?

Și așa făcînd sărutarea cea mai de pe urmă, a încălecat pe calul său cel de război și împreună cu el toți cnejii ca niște șoimi albi zburînd de la Moscova spre locul cel orînduit al ostășeștilor pîlcuri. Cneji ai Beloiezărului osebit au pornit cu ale lor cete foarte aranjate. Marele cneaz Dimitrie l-a slobozit pe fratele său Vladimir spre drumul către Brașau fiindcă nu încăpea toată oastea pe un drum. Iar cnejii Beloezărului pe drumul Dercschii și însuși marele cneaz a mers spre drumul

cel spre Kotel. Iar marea cneaghină Eudochia cu nora sa și cu celelalte cneaghine s-au suit în foișorul cel cu acoperământul de aur, care era la marginea Moscovei ca să privească spre cneaz și strângându-și mâinile sale la piept a început a se ruga către Dumnezeu, cerînd ajutor asupra păgînilor tătari și pentru acei doi fii ai marelui cneaz Dimitrie, Vasile și Iurie ca să nu rămîna sărmani.

Marele cneaz Dimitrie a sosit Sîmbătă în Kolomna întru pomenirea Sfîntului Moisi Arapul, august 28 de zile. Unde l-au întîmpinat mulți voievozi cu oastea lor. Iar arhiereul Eftimie cu tot sfîntul sobor și cu Cruci l-au întîmpinat pe el la porțile cetății și l-a binecuvîntat pe marele cneaz și pe toți cei împreună cu dînsul. Iar a doua zi a poruncit marele cneaz tuturor voievozilor ca împreună cu toată oastea lor să iasă la cîmpul Davici și atîta de mare mulțime de oaste era în cîmpul Kolomonului încît nu era cu puțință pe toată oastea a o cuprinde cu ochii. Și a pus marele cneaz voievozi asupra cetelor, iar singur luiși a primit ceata cnejilor Beloiezerului. În mîna cea dreaptă a sa l-a pus pe fratele său Vladimir dîndu-i lui pe cnejii Iaroslavului, iar în mîna stîngă a sa l-a rînduit pe cneazul Gleb al Brianscâi, iar în ceata ce mergea înainte pe voievodul Dimitrie Vsevoloj, în ceata Kolomonului pe micul Vasilievici, în a Kostromului pe voievodul Ioan Rodionovici, în a Perieslavului pe voievodul Andrei Sircozovischii. Iar cneazului Vladimir i-a rînduit pe voievozii Daniil Velevuj pe cneazul Teodor Sletchii, pe cneazul Iulie Miccisterchii, cneazul Andrei Muromschii.

Deci marele cneaz Dimitrie rînduindu-și și împărțindu-și oastea, a poruncit a trece peste apa Okei și le-a poruncit tuturor cu strășnicie ca trecînd prin pămîntul Rezanului, nimănui nici de un păr să nu se atingă și însuși luînd binecuvîntare de la episcopul Kolomonului a trecut peste apa Okei. Și de acolo a slobozit în trei părți străji împotriva străjilor tătărăști, pe Simeon Melek, pe Ignatie Kreanul, pe Toma Ținui, pe Petru Turului, pe Carp Laexievici, pe Petru Cirikov și pe alții mulți știutori ai părților acelora, și însuși el urma în urma lor se grăbea cu fratele său și cu toți ostașii săi.

Deci auzind de aceasta Oleg cneazul Rezanului, cum că marele cneaz Dimitrie merge cu mare putere împotriva necuratului Mamae a început a se teme și gîndea a trimite către cneazul Olgerd al Litvei, însă nu era cu puțință pentru că toate drumurile erau cuprinse de ostași și se mira de unde este ajutorul acesta și îndrăznire a cneazului Dimitrie asupra lui Mamae. Și l-au înștiințat pe el boierii lui, cum că un călugăr cu numele Serghie cel ce se află în pămîntul lui fiind înainte

văzător l-a într-armat pe el și i-a dat lui spre ajutor doi călugări ai săi. Atunci Oleg s-a căit că s-a sculat asupra marelui cneaz Dimitrie și a zis: Amar mie că mi-am pierdut mintea mea, neînțelegînd vremea cea viitoare și Dumnezeu va să ceară de la mine vinovăția mea. Și a mă uni cu marele cneaz mă tem, iar către Mamae a mă duce voi fi prigonitor fraților mei și asupra ortodoxei credințe precum a fost Sviatopolc și precum pămîntul l-a înghițit de viu pe Sviatopolc așa și pe mine. Pentru că rugăciunile lui Serghie cel înainte văzător îi vor ajuta cneazului Dimitrie. Însă eu așa voi face, cui Dumnezeu îi va ajuta cu acela mă voi uni.

Iar Olgerd adunînd mulțime de Litveni și Vareați și Jmodi se pornise spre ajutor lui Mamae. Și venind pînă la Oduev, cînd a auzit cum că marele cneaz Dimitrie cu mari puteri a pornit asupra lui Mamae și cum că Oleg al Rezanului s-a înfricoșat, a stat de a mai păși mai departe decît la Odueb și a zis: M-am înșelat ascultînd minte străină, că niciodată Litva nu era povățuită de cnejii Rezanului și acum cneazul Rezanului și pe mine m-a scos din minte și însuși a pierit, deci vom sta aici locului pînă cînd vom auzi biruința cneazului moscovit.

În acea vreme fiii lui Olgerd, Andrei cneazul Poluțchii și Dimitrie cneazul Breanscăi fiind botezați în ortodoxa credință prin mașteha sa cneaghina Anna (pentru care tatăl lor păgînul Olgerd îi ura, dar Dumnezeu îi iubea pe ei). Deci auzind ei cum că în mare supărare este marele cneaz al Moscovei pentru năvălirea neîndumnezeitului Mamae îi durea inima și pe dînșii pentru aceasta. Iar cel mai bătrîn frate Andrei, a trimis scrisoare în taină către fratele său Dimitrie în care așa scria: Știi, frate, cum că pe noi ne-a lepădat de la sine tatăl nostru Olgerd, pentru aceasta că am primit credința ortodoxă și Dumnezeu ne-a primit pe noi, deci dar să ne nevoim pentru sfînta credință și pînă la moarte să mergem spre ajutor marelui cneaz Dimitrie și la tot poporul creștinesc, împotriva păgînului împărat Mamae!

Citind scrisoarea aceea Dimitrie de la fratele său, s-a umilit și cu lacrimi a zis întru sineși: Dă-ne nouă, Doamne, cea bună și plăcută Voința Ta a o săvîrși și a trimis către fratele său acest fel de răspuns: Gata sînt, frate, împreună cu tine a merge cu ostașii mei pe care-i am adunați pentru tătarii cei de lîngă Dunăre, și calea, frate, ne zace nouă înainte lesnicioasă de la miazănoapte spre Don, ca și de tatăl nostru să ne tăinuim, ca nu cumva să ne facă piedică scopului nostru și în bună vreme împlinindu-ne înșine, vom merge împreună către marele cneaz Dimitrie. Și după puține zile s-au unit cu mare dorință acești doi frați și precum oarecînd Iosif și Veniamin așa ei cu

dragoste se sărutau și s-au sîrguit cu toate oștile lor a merge către marele cneaz Dimitrie, cu care unindu-se nu departe de Don la locul ce se cheamă Birizuie.

Deci marele cneaz Dimitrie văzînd neașteptatul ajutor s-a bucurat mulțumind lui Dumnezeu pentru minunata Lui purtare de grijă, pentru că copiii lăsîndu-l pe tatăl lor i-au venit lui în ajutor. Și primindu-i pe ei cu cinste, cu multe daruri i-a îndestulat pe ei și le-a zis lor: Nu pentru mine ați venit voi către noi, ci Domnul Dumnezeu v-a trimis pe voi întru ajutor nouă creștinilor împotriva păgînilor, precum oarecînd Avraam lui Lot, căruia voi îi sînteți adevărați rîvnitori acum. După aceea marele cneaz a trimis vestitori către prea sfințitul Mitropolit Ciprian (spunîndu-i) cum că cnejii feciori ai lui Olgerd, lăsînd pe tatăl lor, au venit spre ajutor cu multe puteri. Iar Mitropolitul auzind aceasta, a lăcrimat dînd mulțumită lui Dumnezeu și zicînd: Stăpîne, Doamne, iubitorule de oameni, mulțumim Ție pentru atîta a Ta milostivire, că prin a Ta purtare de grijă și Putere vînturile cele potrivnice nouă spre liniște s-au schimbat. Și a poruncit în Dumnezeieștile Biserici să se facă rugăciuni ziua și noaptea pentru marele cneaz și pentru toată oastea ortodoxă, iar mai ales în lăcașul Sfintei începătoare de viață Treimi a lui Serghie, nădăjduind că acolo cel mai ales folos au rugăciunile spre ajutor. Iar marea cneaghină Eudochia auzind de această mare Milostivire a lui Dumnezeu, le-a făcut milostenie multor săraci și ea însăși mergea spre rugăciuni totdeauna în Biserica lui Dumnezeu.

Deci marele cneaz Dimitrie sosind la locul cel zis Beruzuia ca de 20-stadii de la Don în luna lui septembrie în 5 zile la pomenirea Sfîntului Prooroc Zaharia și la pomenirea uciderii rudeniei sale Gleb Vladimirovici cneazul Rusiei. Atunci au venit și de la străjile lui: Petru Gorțcoi și Carp Alexei și au adus un tătar de la cei mai de frunte de la Mamae. Acel tătar a povestit cum că Mamae este la Kuzmineia Gati și nu se grăbește pentru aceasta că-i așteaptă pe Olgerd și pe Oleg, iar de a ta adunare nici nu știe și de întîlnirea cea cu tine nici nu nădăjduiește. Iar marele cneaz i-a întrebat pe ei de puterile lui Mamae. Și i-a răspuns tătarul zicînd: Nu-i este cu puțință nimănui puterile lui a le număra. Atunci marele cneaz a început a se sfătui cu sfetnicii săi, zicînd: Oare aici să stăm sau să trecem apa Donului? Și i-au zis lui feciorii lui Olgerd: De voiești, cneje, spre întărirea oștii poruncește a trece peste apa Donului, pentru că atunci nimeni nu va gîndi înapoi. Iar pentru puterea cea mare a lui Mamae n-avem ce ne spăimînta, că Dumnezeu nu întru puterea omului, ci întru dreptate binevoiește, pentru că și Iaroslav trecînd apa l-a biruit pe

Sviatopolk. Strămoșul tău marele cneaz Nevschii Alexandru, trecînd apa Neviei l-a biruit pe craiul nemțesc. Asemenea se cuvine și ție să faci, chemînd spre ajutor pe Domnul Dumnezeu și de vom și muri pentru sfînta credință și moștenirea lui Dumnezeu, atunci plată veșnică de la Dumnezeu vom primi. Așa și pe oastea ta o întărește și însuși te îmbărbătează pentru că mulți viteji și voinici ai. Atunci marele cneaz a poruncit oștii sale să treacă peste apa Donului și în acea vreme au început a alerga vestitorii, spunînd că iată nu departe aleargă tătarii, iar fiii Rusiei auzind mulți se îmbărbătau și se întăreau așteptînd cu bucurie împlinirea dorinței lor. Și iată că de năprasună au început a se arăta turme de lupi urlînd neîncetat și mulțime de corbi fără de nădejde s-au adunat, la fel și ciori și vulturi de la Gura Domnului în mare mulțime veniră acolo. Și ca niște munți jucau țipînd prin văzduh și vulpi și alte fiare se adunau țipînd și așteptînd înfricoșata zi, cea dată de Dumnezeu lor spre mîncarea stîrvurilor. Atunci bătrînii ostași se bucurau auzind că se apropie neprietenii, avînd nădejde spre făgăduința cea desăvîrșită și prea frumoasele cununi cele mai înainte zise, de la prea cuviosul Serghie, iar unii din cei mai tineri se împutîneau văzînd moartea înaintea ochilor lor, pe care cei mai bătrîni îi întăreau, ca fără de temere să îndrăznească, punîndu-le lor înainte pentru moartea cea vremelnică, viața veșnică, și pentru cinstea cea stricăcioasă cununile cele neveștejite a Cereștii Slave. Și așa unul pe altul întărindu-se și cu toată inima spre război îndreptîndu-se, cu îndrăznire prin ajutorul cel Dumnezeiesc se într-armau împotriva necuraților.

În al șaselea ceas din zi a venit cu fuga Simeon Melek cu tovarășii săi pe care l-au alungat tătarii pînă la cetele rusești și văzînd pe cea mare oaste a marelui cneaz Dimitrie s-au întors și au povestit împăratului lor Mamae că cnejii Rusiei s-au într-armat lîngă Don într-o mulțime multă de oaste. Iar împotrivnicul de Dumnezeu aprinzîndu-se de diavolul cu mare mînie spre a sa pierzare, a răcnit cu glas înfricoșat zicînd: Acest fel de putere este a mea ca să nu-i pot birui pe aceștia, deci cum mă voi putea întoarce într-o ale mele? și i-a poruncit la toată oastea păgînească ca să se într-armeze. Iar Melec degrab alergînd i-a povestit marelui cneaz cum că vadul Gușin l-au trecut păgînii și numai o noapte mai avem între noi, iar dimineața au a trece peste Nepriadva, iar ție ți se cuvine, mare cneaz, astăzi să te înarmezi ca să nu apuce mai înainte tătarii. Și îndată marele cneaz Dimitrie cu fratele său și cu cnejii Litvei feciorii lui Olgerd au început a-și rîndui cetele iar mai ales din partea Litvei. Voievodul Dimitrie Bobroc cu neamul Volineț s-a orînduit cu foarte bună rînduială. Și fiind rînduite toate cetele

fiecare unde se cuvenea a sta, s-a dus marele cneaz cu ceilalți cneji la loc înalt și au văzut toate steagurile oștii creștinești și cum că toate cetele lor erau la rînd, în zale și în coifuri de aur luminat strălucind, bine gătiți și întocmiți și toți ostașii și vitejii Rusiei erau bine voioși și cu toată inima gata spre război, rugîndu-se Domnului Dumnezeu pentru biruința cea asupra vrăjmașului. Pentru aceasta s-a minunat și s-a bucurat cneazul întărit fiind de Dumnezeu. La fel și cnejii Litvei minunîndu-se grăiau: Asemenea este oastea aceasta ca și oastea împăratului Macedoniei că atîta de multă este, care mai înainte de noi n-a fost. Și îndată marele cneaz coborîndu-se de pe cal a căzut în genunchi înaintea Icoanei lui Hristos, care era zugrăvită pe steagul cel negru al cetei celei mari și a început din adîncul inimii a se ruga strigînd cu glas: O, Stăpîne Doamne Atotțiitorule, vezi smerenia noastră și caută cu ochi milostivi asupra poporului tău, care prin Dreapta Ta sînt zidiți și cu Sîngele Tău sînt răscumpărați din robia diavolului, ia aminte, Doamne, spre glasul rugăciunii mele și întoarce fața asupra necuraților barbari și dăruiește-ne nouă biruință asupra lor, pentru Rugăciunile Prea Curatei Maicii Tale și ale tuturor sfinților, care din veac Ți-au bineplăcut Ție.

După rugăciune încălecînd marele cneaz pe calul său, a început cu ceilalți cneji a umbla pe la toate cetele, fiecărei cete cu gura însuși grăindu-i, Frații mei cei iubiți, fii creștinești de la mic și pînă la mare, astăzi noaptea sosește, iar ziua cea înfricoșată se apropie, deci întru această noapte privegheați, îmbărbătați-vă și vă întăriți întru Domnul Iisus Hristos Cel ce vă întărește pe voi, că iată a venit ceasul nevoinei voastre, stați dar tari împotriva neprietenului; care iată că aproape de noi este, lîngă apa Nepriatva, Domnul ne este stăpînitorul nostru, Dumnezeuul lui Iacob, nădăjduiți spre Dumnezeuul cel Viu. Ca pace vouă să vă fie, fraților, căutați la neamurile cele de demult și vedeți că cine a nădăjduit spre Domnul și s-a rușinat? Sau cine chemîndu-L pe El a fost trecut cu vederea? Pentru că îndurat și Milostiv este Domnul și mîntuiește în vremea scîrbei, iar eu încă și mîine doresc a mă vedea cu voi și aceasta zicînd l-a slobozit pe fratele său cneazul Vladimir în capul Donului într-o dumbravă verde ca să se ascundă acolo îndosindu-se cu cetele sale dîndu-i lui și mulți voinici din curtea sa și a slobozit cu ei și pe ginerele său voievodul Dimitrie al Voliniului cel vestit, fiind a doua zi cînstitul praznic al Nașterii Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu.

Și se întîmplase atuncea de era toamna lungă și erau zilele ca de vară și nopțile luminau cu căldura văzduhului. După ducerea marelui cneaz toți ostașii se îmbărbătau într-un suflet

cu îndrăznire, făgăduindu-se ca unul pentru altul să moară și toți ochii inimilor sus ridicându-i ca și cu un glas strigau: Dumnezeu cel Sfânt, caută spre noi și dăruiește-i ortodoxului nostru cneaz biruință precum marelui împărat Constantin și-i supune sub picioarele lui pe vrăjmașul lui, Mamae, precum oarecînd lui David celui blînd pe Goliat, și învață mîinile noastre spre oștire și degetele noastre spre război, binecuvîntate Doamne, în veci.

Arătare pentru semăluirile lui Dimitrie Volințchi

Vezi aici citind pentru semăluiri, să nu socotești, iubite cititorule, să nu socotești că acele semăluiri ostășești vor fi oarecare vrăji și farmece, cele ce sînt potrivnice legii credinței, fiindcă alta este semăluirea și alta farmecul. Că farmecele și vrăjile sînt de la diavol, pururea pătinitoare răului, iar semăluirile din iscusința omului se fac. Întru niște întîmplări ca acestea, de multe ori și de la însuși Dumnezeu spre folosul sau pedeapsa ceea ce va să fie oamenilor, se arată mai înainte multe feluri de semne, nu numai pe pămînt, ci și în văzduh precum cometele și altele. Cel ce citește multe istorii, va afla unele ca acestea multe după cum și aici. Pentru aceea și Dimitrie cel mai sus zis, nu spre altul, ci spre însuși Dumnezeu și spre plăcuții Lui, a nădăjduit pe împăratul și a se ruga îi sfătuiește, după cum se vede jos.

Și venind Dimitrie Volineț i-a zis marelui cneaz: Voiesc să-mi cerc semăluirile mele, fără numai ieși împreună cu mine la cîmpul Kolikov, și l-a ascultat pe el marele cneaz. Deci Dimitrie Volineț a stat în acea noapte prin mijlocul amînduror oștilor, între ai săi și între cele tătărăști. Și întorcîndu-se în partea tătarilor, a auzit zgomot mare ca o adunare mare de oareșcare tîrg, sau ca vreo zidire de cetate, iar înapoia lor foarte urlînd lupii și în partea cea dreaptă țipau vulturii și era ca un cutremur foarte mare pentru felurimea și mulțimea păsărilor, iar împotriva lor corbii ca niște munți săltau. Iar peste apa Nepriadsca gîștele și lebedele bătînd cu aripile lor neobișnuită frică făceau. Și i-a zis Volineț marelui cneaz: Oare auzi ceva, cneje? Și i-a răspuns lui: Aud, frate, că mare spaimă este. Și i-a zis Volineț marelui cneaz: Ce ai auzit, cneje? Și i-a răspuns cneazul: Nimic, fără numai am văzut mulțime de raze de foc pogorîndu-se apoi spre oastea sa proprie și era liniște mare acolo. Și a zis Volineț: Focul bun semn este, cheamă dar pe Dumnezeu cu neîndoită credință. Și a zis iarăși Volineț: încă mai am semăluire, cneje, și descălecînd de pe cal s-a tupilat jos la pămînt cu urechea dreaptă, zăcînd la mult ceas și

sculîndu-se îndată și-a plecat capul în jos. Și i-a zis marele cneaz: Ce este, frate? Iar el nu voia să-i spună lui, ci silit fiind i-a spus zicînd: Una este spre folos, iar cealaltă spre scîrbă. Pentru că am auzit, domnule cneje, pămîntul în două părți plîngînd, o parte în limba păgînească, amar plîngînd pe fiii săi, ca o văduvă oarecare, iar cealaltă parte ca o fecioară, jalnic glas de plîngere ca dintr-o trîmbiță slobozea. Iar eu, mare cneje, pe mulțimea acestor semăluiri le-am cercetat, pentru aceasta mă nădăjduiesc spre Dumnezeu cel Viu ca cu Puterea Lui și cu ajutorul Sfinților Mucenici Boris și Gleb, rudeniilor tale, a ta biruință va fi asupra păgînilor, ci și oastei creștinești multă cădere îi va fi.

Deci auzind aceasta marele cneaz foarte a lăcrimat și a zis: Fie biruința Domnului! Iar Volineț a zis: Domnule cneje, nu se cuvine aceasta în cete a povesti, ci numai lui însuși Dumnezeu a te ruga și pe sfinții Lui spre ajutor a-i chema. Iar mîine dimineață poruncește tuturor ca încălecînd pe caii lor și fiecare ostaș a se înarma și a se nevoi cu semnul Crucii lui Hristos, că aceasta este armă nebiruită asupra văzuților și nevăzuților vrăjmași.

În noaptea aceea cînd se auzeau acele semăluiri, un bărbat oarecare cu numele Toma Halțibiaev pentru cea vestită vitejie a lui a fost pus de marele cneaz la cea mare strajă împotriva păgînilor și i-a descoperit lui Dumnezeu o vedenie ca aceasta: Că vedea un Nor ales întru înălțime și iată ca niște cete foarte mari, care de la răsărit ieșeau și au venit din partea de la miazăzi doi Tineri luminați, avînd în mîinile lor lumînări și săbii ascuțite, și aceștia erau sfinții Mucenici Boris și Gleb și le-au zis mai marilor tătarilor: Cine v-a poruncit vouă ca pe patria noastră, cea dată nouă de Domnul, a o pustii? Și au început a-i tăia pe ei, încît niciunul n-a scăpat întreg.

Dimineața i-a povestit acea strajă marelui cneaz vedenia ce văzuse peste noapte, iar marele cneaz i-a poruncit lui ca nimănui să nu spună aceasta. Și ridicîndu-și marele cneaz mîinile și ochii spre Cer a început cu lacrimi a se ruga zicînd: Doamne, iubitorule de oameni, pentru rugăciunile sfinților Mucenici Boris și Gleb, ajută-mi precum lui Moisi asupra lui Amalic și lui David asupra lui Goliat și lui Iaroslav asupra lui Sviatopolc și strămoșului meu marelui cneaz Alexandru asupra Craiului nemțesc celui ce se lăuda a pustii patria noastră. Ajută-ne nouă, Doamne, robilor Tăi creștini, care cheamă Numele Tău cel Sfînt, asupra păgînilor, cei ce Te ocărăsc și Te hulesc pe Tine și se împotrivesc nebiruitei Puteri a Crucii Tale!

În ziua și Praznicul cel mare al mîntuirii creștinești, al Nașterii Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, în ceasul al

treilea tocmindu-se oștile au început din amîndouă părțile a trîmbița spre război, iar din partea rușilor cu mult mai mult se întăreau din glasurile lor, iar cele tătărești se păreau asurzite. Și încă nu s-au amestecat unii cu alții pentru că era negură. Atunci marele cneaz Dimitrie călare pe calul său cel de război a început a umbla prin cete întărindu-i pe ostașii săi și cu lacrimi grăia: „Părinți ai mei și frați! Pentru Domnul și pentru sfintele Biserici și credința cea creștinească și pentru patria voastră nevoiți-vă, că această moarte nu este moarte, ci viața veșnică. Nimic pămîntesc întru sinevă să nu gîndiți, ci la nevoița ce vă zace înainte să căutați, sîrguiți-vă întru toată îndrăznirea și nădejdea a birui pe păgîni, ca să ne încununăm cu cununile biruinței de la Hristos Domnul și Mîntuitorul sufletelor noastre. Și așa întărindu-și cetele sale, a venit iarăși sub steagul său cel roșu și descălecînd de pe cal și-a dezbrăcat de pe sineși porfira cea împărătească și hainele și s-a îmbrăcat cu altele și pe alt cal a încălecat. Iar pe calul său l-a dat lui Mihail Andrievici iubitul său la fel și pe porfira sa a pus-o asupra lui și a poruncit să ducă după Mihail și semnul cel împărătesc, sub care semn și ucis a fost Mihail pentru domnul său. Și însuși cneazul a stat la locul său și scoțînd din sînul său cinstita Cruce în care era o pîrticică din Făcătorul de viață Lemn și-a înălțat mîinile sale împreună cu Crucea spre Cer și a zis cu lacrimi: Iată că spre tine sfîntă Cruce este sfîrșitul nădejzii mele, și precum i-ai ajutat marelui Constantin a birui pe vrăjmașii creștinilor așa și nouă ajută-ne să-l biruim pe păgînul Mamae și toată puterea lui.

Acestea grăindu-le el, iată că i s-a adus lui o scrisoare de la preacuviosul Serghie Egumenul întru care așa era scris: Marelui cneaz Dimitrie Ivanovici și tuturor cnejilor Rusiei și la toată ortodoxa oaste, pace și binecuvîntare, încă trimisul i-a dat cneazului și pîinea ce se cheamă Panaghia care era trimisă de la egumenul Serghie. Iar marele cneaz și cu toții s-au bucurat pentru acea scrisoare și prin aceea ca niște tari cornuri de război s-au înarmat și pe trimis cu dragoste l-au sărutat, iar pîinea cea sfîntă luînd-o și-a înălțat spre cer mîinile sale și cu glas mare a strigat: O, mare Nume al Preasfintei Treimi! Prea Sfîntă Născătoare de Dumnezeu ajută-ne nouă asupra potrivnicilor, cu rugăciunile prea cuviosului Serghie și ne mîntuiește pe noi.

După aceea încălecat pe calul său, a luat paloșul său cel de fier și s-a pornit să iasă din ceată afară vrînd el întîi a începe războiul din cea mare rîvnă a sa pentru credința creștinească și pentru Biserică și pămîntul său și pentru cea mare strîmbătate ce pătimea de la tătari, dar cnejii Rusiei și soldații

I-au ținut pe el, zicînd: Nu se cuvine ție, mare cneze, ca însuși mergînd înainte să te bați, ci să stai deosebi și să privești spre războiul nostru rînduindu-ți cetele tale și socotind foarte unde să te arăți. Că, de vei pieri tu atunci ce va fi pentru noi? Sau de vom birui înaintea cui ne vom arăta? Că noi cu toții sîntem gata pentru tine, mare cneze, și pentru țara noastră capetele a ni le pune, iar tu să faci pomenire pentru noi și să ne scrii în soborniceștile cărți spre pomenirea neamului ce va să fie. Iar marele cneaz a lăcrimat și a zis: Frații mei bune sînt cuvintele voastre, dar fiindcă pe pămînt sînt cînstit cu mai mare cinste înaintea voastră mai mult decît voi toți, pentru aceea mi se cuvine ca pentru voi toți mai întîi deci capul meu a mi-l pune și mai înainte decît voi a primi cununa de la Hristos, că cele bune de la Domnul am primit, apoi cele rele să nu le rabd? Că pentru mine unul s-au ridicat acești vrăjmași și cum voi putea suferi a vă vedea pe voi uciși? Paharul cel de obște acum mai ales mi se cuvine cu voi împreună a-l bea, ori de moarte, ori de viață.

În acea vreme au început cetele cele dinainte a se apropia de tătari, ceata cea dintîi mergea cu Dimitrie Vsevolod și cu Vladimir fratele lui. Din mîna dreaptă mergea ceata Vasilievici din Kolomna aranjați gătiți de război. Iar păgînii tătari mergeau grămadă, pentru că nu le era lor loc să se lărgească. Iar neîndumnezeitul Mamae cu trei Pași ai săi s-au suit la un loc înalt ca să privească pre vărsarea sîngelui omenesc. Și cînd s-au apropiat oștile din amîndouă părțile între sineși, atunci îndată a ieșit un tătar din ceata tătărească cu numele Celubeiu, arătîndu-se decît toți mai viteaz, precum oarecum cel de demult Goliat. Pe acesta văzîndu-l Peresviat călugărul lui Serghie îndată slobozindu-se din ceata lui Vladimir Vselov, a zis: Acest tătar își caută asemenea lui viteaz, iar eu voiesc să mă lovesc cu dînsul întru Numele Domnului Savaot și să iau cununa împărăției Cerului. Și avea asupra sa coiful chipului ingeresc înarmat prin schima cea cu cruci. Și iarăși a zis către toți ai săi: Părinților mei și frați, iertați-mă pe mine păcătosul! Și i-au răspuns toți: Dumnezeu să te ierte și să te binecuvinteze și să-ți ajute ție pentru rugăciunile Sfîntului Serghie. Și s-a repezit asupra tătarului acela, slobozindu-se și tătarul asupra lui, toți creștinii au strigat: Doamne, ajută robului Tău! Și atîta de cumplit s-au lovit cu sulițele acești doi viteji călugărul cu tătărul, încît părea că s-a prăbușit pămîntul și îndată amîndoi au căzut la pămînt, unde s-au și sfîrșit.

După sfîrșitul alergării lui Peresviat, îndată fiecare dînd pinteni calului său au strigat ca și cu un glas toți ostașii creștini: Cu noi este Dumnezeu! Și iarăși: Dumnezeule al creștinilor, ajută-ne nouă asupra vrăjmașilor! Iar tătarii strigau

pe Og Mahmet și pe dumnezeii lor. Și amestecându-se amîndouă părțile au început cumplit a se bate. (O, frică și spaimă). Că se vărsa sîngele vitejilor de sub șeiele cailor curgînd ca niște pîraie, se călcau coifurile cele de aur sub picioarele cailor, iar împreună cu coifurile și capetele vitejilor. Iar tătarii îndoit cădeau pe acel cîmp Kolikov, văzduhul s-a întunecat de colbul ce se înălța în sus de sub copitele cailor, se părea că ofta pămîntul de greutatea ostășeștilor puteri, că atîta mulțime fără de număr era încît poate să zică cineva că nici mai înainte n-a fost, nici mai pe urmă nu va mai fi. Căci cîtă lărgime avea acel loc între Don și Mecii, însă tot le era strîmt la atîta mulțime de oaste, și nu numai de arme cădeau ci și unii de alții lovindu-se se ucideau și din cea multă strîmtoare, unii se nădușeau, alții sub picioarele cailor mureau și rîuri de sînge curgeau. Săbiile ca niște fulgere străluceau, sulitele zdrobindu-se ca tunetele trăzneau, acolo glasurile pînă la cer se înălțau din cea mare strigare a nenumăraților ostași și de la ceasul al șaselea foarte tare și din toată puterea s-au bătut.

O, zi groaznică! O, ce ceas amar! Ca în trei ceasuri mulțime nenumărată zidire a lui Dumnezeu s-a ucis; și în ceasul al patrulea și al cincilea bătîndu-se tot nu slăbeau creștinii, dar nici tătarii. Iar sosind al șaselea ceas prin slobozirea lui Dumnezeu pentru păcatele noastre au început păgînii a birui, iar creștinii a slăbi. Că acum mulți din cneji erau uciși, mulți voinici și viteji și tineri aleși ai Rusiei ca niște lemne de dumbravă tăiate căzură la pămînt, mulți fii ai Rusiei de copitele cailor tătărăști au fost uciși și pe însuși marele cneaz foarte l-au rănit, întrucît cu mare nevoie a putut a se da jos de pe cal și ieșind afară din război (s-a abătut într-o parte) fiindcă acum nu-i era lui cu puțință a se mai bate. Pe steagurile marelui cneaz de multe ori le-au tăiat tătarii, ci prin dumnezeiasca putere n-au putut pînă în sfîrșit să le piardă pe ele.

Un bărbat credincios din ceata cneazului Vladimir, însuși văzător de o vedenie ca aceasta a fost, precum singur a spus: Că în ceasul al șaselea deasupra marelui cneaz era cerul deschis dintru carele a ieșit un nor ca o rază mohorîță și spînzura jos, acel nor era plin de mîini omenești, unele din mîini țineau arme, altele cununi, iar altele flori multe și frumoase. Iar sosind al șaptelea ceas, atunci îndată pentru acele mîini a cetei Celei din nor, mulțime de cununi s-au slobozit asupra cetei creștinești, pentru că acum păgînii din toate părțile îi cuprinsese, iar cetele creștinești ca niște spice de grîu ce sînt de spini înecate. Deci binecredinciosul cneaz Vladimir Andrievici văzînd din dumbrava în care era ascuns, că mulțime de creștini se ucid iar tătarii sporesc, neputînd răbda

această primejdie a zis către Dimitrie Volineț ginerele cneazului: Frate Dimitrie, ce ne folosește a noastră ședere și ce fel de spor ne va fi, cui dar avem a da ajutor de vor pieri ai noștri pînă la sfîrșit? Deci să le dăm lor ajutor, măcar deși capetele noastre împreună cu dînșii le vom pune. A răspuns Volineț: Văd cneze, că mare este biruința, dar încă n-a sosit vremea noastră. Că orișicare începe fără de vreme, lui și vătămare își pricinuieste. Sa răbdăm încă puțin, pînă la vremea cea cu bună priință, iar în acest ceas tu cheamă în ajutor pe Dumnezeu și cu toții Aceluia unui Domn Puternic întru războaie să ne rugăm, că în ceasul al 8-lea va fi darul lui Dumnezeu și ajutorul creștinilor, întrucît îi vor alunga pe vrăjmașii lor și-i vor ajunge, ucigîndu-i pînă se vor sfîrși „și nu vor putea să stea”.

Cneazul Vladimir ridicîndu-și mîinile la cer a început a se ruga, zicînd: „Dumnezeul părinților noștri, Cel ce ai făcut Cerul și pămîntul nu lăsa pe vrăjmașul nostru diavolul ca pînă în sfîrșit a se bucura, ci ne mîntuiește pe noi după mare mila Ta”.

Iar fiii Rusiei din cetele lor plîngeau văzînd pe tovarășii lor pierind de tătari și neîncetat se ispiteau a porni spre ajutorul lor, ca și cum ar fi chemați la nuntă spre băutura vinului celui dulce. Iar Volineț tot îi mai oprea pe ei, zicînd: Îngăduiți puțin, că va veni și vremea noastră.

Sosind ceasul al șaselea de la începerea războiului îndată a suflat vînt dinspre miazăzi din dosul cetelor creștinești ce erau ascunși în dumbravă. Atunci Volineț cu mare glas a strigat zicînd: Cneje Vladimire, ceasul a venit și vremea s-a apropiat. Și iarăși a zis: Frați și prieteni, acum îndrăzniți că puterea lui Dumnezeu ne ajută nouă!

Iar vitejii și toți voinicii Rusiei într-un gînd ieșind din dumbravă s-au slobozit întru Numele Domnului asupra tătarilor ca niște iscusiti șoimi asupra ciorilor și așa de cumplit i-au lovit, încît tătarii au stat uimiți văzînd fără de veste atîta mulțime de cete creștinești ieșind și atîta de mare îndrăzneală spre război arătînd, s-au tulburat și răcneau zicînd: Vai nouă! Vai! Că rușii s-au înțelepțit, punînd pe cei mișei a se bate cu noi, iar înșiși vitejii ascunzîndu-se în dumbravă acum au năvălit asupra noastră. Și întorcîndu-se au început a se trage înapoi dînd spatele lor și fugind. Iar cetele rusești cu puterea lui Dumnezeu și cu ajutorul sfinților Mucenici Boris și Gleb i-a luat la goană pe păgîni, care de săbiile creștinești ca niște pădure tăiată cădeau la pămînt și ca niște iarbă din fața coasei așa se așterneau jos. Iar păgînii cei ce fugeau cu amar strigau: Vai,, vai ție necuratule Mamae și împreună cu tine ne-a ajuns și pe noi cea desăvîrșită pieire. Dar ostașii creștini chemînd pe

Domnul Dumnezeu în ajutor, fără de cruțare îi tăiau pe tătari încît de abia a putut scăpa cineva întreg din mîinile creștinești. Mai vîrtos că și înșiși păgînii din cumplitul război obosiseră, și caii lor, erau acum de tot căzuți. Atunci Mamae văzînd pierzarea sa, a început a-și chema pe deșertii săi dumnezei, pe Perun, Sabatie, Eraclie, Gurka și pe mincinosul său prooroc Mahomed în ajutor. Deci văzînd că nici un ajutor nu are de la ei a început a-și bate capul său, că acum cu puterea lui Dumnezeu cu totul era biruit, și s-a apucat să fugă împreună cu 4 Pași ai săi. Din ostașii Rusiei mulți s-au pornit a-i urmări pe ei și n-au putut a-i ajunge căci caii lui Mamae erau odihniți. Și așa puterea Atotputernicului Dumnezeu cu totul i-a biruit și cu ajutorul sfinților mucenici Boris și Gleb, după cum în vedenie văzuse cel mai sus zis Toma Halțibiev, că nenumărată mulțime de tătari uciși zăceau pe amîndouă părțile apei Nepriadva. (Așa cu însuși lucrul mulțime nenumărată de tătari zăceau într-o mari grămezi, ca la 13 zile și 60 verste de loc). Deci biruind oastea Rusiei pe tătari, s-a întors fiecare sub al său steag. Iar cneazul Vladimir a stat sub steagul cel negru și nu l-a aflat în ceată pe marele cneaz fratele său Dimitrie, fără numai pe cnejii Litvei. Atunci a poruncit să trîmbițeze în trîmbița cea mare, ca toți să se adune. Și așteptînd ca la un ceas după ce a văzut că nu vine fratele lui, a început cu lacrimi a grăi: Frații mei iubiți, cine a văzut sau cine a auzit pe păstorul său marele cneaz? Și neîncetat umbla călare printre cete, tînguindu-se și bocindu-se și zicea: De va fi pierit acum păstorul, deci cui va fi această cinste și cine se va arăta biruitor al acestei biruințe? Și i-au zis lui cnejii Litvei feciorii lui Olgerd: Noi nădăjduim că viu este el, fără numai va fi rănit foarte și nu cumva între trupurile cele moarte se va afla. Oarecare a zis: Eu în ceasul al 5-lea l-am văzut pe el foarte tare bătîndu-se cu tătarii cu paloșul său. Iar altul a zis: Eu l-am văzut pe el mai tîrziu bătîndu-se cu 4 pecenegi care tăbărîseră asupra lui foarte. După aceea un tînăr al cneazului Iurie, cu numele Ștefan Novosilschii a zis: Eu l-am văzut pe el chiar atuncea, cneze, cînd din dumbravă ieșise, mergînd pe jos afară de război foarte rănit, ci a-i ajuta lui n-am putut fiindcă și însumi eram urmărit de trei tătari și de-abia am scăpat de dînșii. Iar cneazul Vladimir a zis: Știut să vă fie vouă tuturor, fraților, și prietenilor, că cine va afla viu pe fratele meu marele cneaz, acela cu adevărat cel mai întîi iubit îi va fi lui.

Și s-a împrăștiat mulțime de tineri prin cetele războiului căutînd pe biruitorul și l-au găsit pe Mihail Grenic ucis în porfira marelui cneaz, după aceea au aflat și pe Teodor Simconovici al Beloezerului socotind că este marele cneaz fiindcă-i semăna lui. Iar doi ostași Teodor Safoor și Grigore

Hlopișev de neam fiind amîndoi Kospromîci aceștia ieșind puțin afară din locul bătăliei, au nimerit peste marele cneaz Dimitrie fiind foarte rănit, zăcînd sub umbra unui copac de mesteacăn și descălecînd de pe cai i s-au închinat lui, și îndată Sabor a alergat la cete și i-a vestit cneazului zicînd: Marele cneaz Dimitrie Ivanovici este viu și împărătește.

Auzind aceasta toți cnejii și voievozii foarte s-au bucurat și degrab au alergat către dînsul și grăbindu-se au căzut la picioarele lui, zicînd: Bucură-te cneze al nostru! Bucură-te Iaroslave cel de demult! Bucură-te noule Alexandre! Bucură-te domnul pămîntului Rusiei! Bucură-te mîngîierea noastră! Bucură-te biruitorule al vrăjmașilor!

Iar marele cneaz de-abia a putut grăi, zicînd: Spuneți-mi, fraților, ce se lucrează? Și a răspuns cneazul Vladimir: Cu mila lui Dumnezeu împărate și cu a Prea Curatei Maicii lui Dumnezeu și cu îndoitele rugăciuni a rudeniilor noastre sfinților Mucenici Boris și Gleb și cu apărarea arhiereului Rusiei Petru și cu a celorlalți făcători de minuni și cu ajutorul într-armatorului nostru preacuviosul Serghie egumenul și prin pătımirea tuturor sfinților, s-au biruit vrăjmașii noștri, iar noi ne-am mîntuit.

Atunci marele cneaz umplîndu-se de bucurie a zis: Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim în ea. Și iarăși a zis: Mare ești Doamne și minunate sînt lucrurile Tale, că seara se va sălășlui plîngere iar dimineața bucurie! Te laud pe Tine, Doamne Dumnezeule, și cinstesc Numele Tău cel Sfînt, pentru care nu ne-ai dat pe noi vrăjmașilor noștri și n-ai lăsat a se lăuda asupra noastră limba cea păgîină, pentru aceasta în veci voi nădăjdui spre Tine!

După aceea aducînd calul marelui cneaz s-au pornit cu toți cnezii la locul cel de război și văzînd mulțime multă de morți a iubiților săi viteji, au început cu amar a plînge. Dar văzîndu-le și pe stîrvurile tătarilor împătrit căzute, puțin s-a mîngîiat și întorcîndu-se a zis către Volineț: Cu adevărat nemincinoasă este semăluirea ta și vrednic ești tu ca pururea voievod să fii și iarăși a început marele cneaz împreună cu toți cnejii și voievozii a umbla prin tot războiul și văzînd înspăimîntată priveliște a celor omorîți se sfărîma cu inima și cu lacrimi se uda. Și ajungînd la locul unde zăceau amîndoi cnejii Beloiezerului la un loc uciși, care foarte tare se bătuseră încît unul pentru altul au murit. Acolo zăcea și micul Vasilievici, asupra căroră stînd marele cneaz a început a plînge și a grăi: Frații mei iubiți, cei ce ați pus pentru sfînta credință capetele voastre, de aveți îndrăznire către Dumnezeu, rugați-vă pentru noi.

Și mergînd la alt loc, iată că a aflat pe înlocuitorul său Mihail Andrievici Brenic și aproape de ei zăcînd uciși Simeon Melik și Timotei Voiucvici și stînd deasupra lor marele cneaz... (Sînt lipsă din cartea în chirilică mai multe file, de la pagina 48 pînă la pagina 51, de la pagina MN pînă la pagina NA).

... A zis către toți cnejii, boierii și voievozii săi și către toată oastea: Frații mei, iubiți, iată că cu Mila lui Dumnezeu ne-am căpătat nouă nume slăvit, iar acum a sosit ceasul a ne întoarce în pămîntul nostru că și în vremea cîntării și ceasul rugăciunii Praznicului înălțării Cinstitei și de Viață Făcătoarei Cruci este, deci să trecem peste Don. Și așa trecînd Donul marele cneaz împreună cu toți spre Moscova scaunul său, și cînd s-a apropiat de Moscova în vremea Praznicului Acoperămîntului Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, prea sfințitul Mitropolit Ciprian împreună cu sfințitul sobor l-a întîmpinat pe marele cneaz cu cinstitele Cruci și Sfintele Icoane la Mînăstirea lui Andronic. Și îngrădindu-l pe el cu Crucea a zis: Bucură-te mare cneaz al nostru Dimitrie Ivanovici, prea slăvite biruitor! Și i-a stropit pe ei cu apă sfințită. Și acolo în mînăstire a voit marele cneaz a asculta sfînta Liturghie. Intrînd în Biserică și căutînd spre chipul cel nefăcut de mîna ai Mîntuitorului Hristos, a început cu lacrimi a se ruga, zicînd: Stăpîne, Doamne Dumnezeul meu! Mulțumită Ție îți dau că nu ne-ai dat pe noi robii Tăi spre supunerea vrăjmașilor noștri și nu i-ai lăsat pe ei a se bucura de noi, deci nu uita pe săracii Tăi pînă în sfîrșit.

Iar după pravila Bisericii a pornit cu dănțuire marele cneaz împreună cu fratele său și cu cnezii Litvei și cu toți spre Moscova înfrumusețîndu-se cu biruința. Iar mitropolitul a poruncit ca întru acea mergere să cînte stihuri ale Născătoarei de Dumnezeu și Mucenicești. La porțile Florovschii a ieșit marea cneaghină Eudochina împreună cu doi fii ai săi și cu multe femei cneaghine spre întîmpinarea împăratului lăcrimînd de bucurie. Iar marele cneaz văzînd pe a sa cneaghină și pe cele două odrasle ale sale, pe cneazul Vasilie și cneazul Iurie s-a bucurat, și mergînd în Biserică cerescului voievod Mihail Arhanghelul și închinîndu-se sfintei lui Icoane a zis: Tu ești apărător al nostru în veac! După aceasta a mers la mormînturile rudeniilor sale și a zis cu lacrimi: Voi sînteți ajutătorii noștri, că prin rugăciunile voastre ne-am mîntuit de vrăjmașii noștri. Și ieșind din Biserică aceea a mers iarăși în Biserică Prea Curatei Maicii lui Dumnezeu și a stat înaintea făcătoarei de minuni Icoane celei zugrăvite de Sfîntul Evanghelist Luca și căutînd spre ea a căzut la pămînt dînd mulțumită și zicînd: Doamnă împărăteasă, Tu ești Apărătoarea creștinilor, prin Tine izbăvindu-ne din nevoi cîntare de mulțumită aducem Ție, noi

robii Tăi, Născătoare de Dumnezeu! După aceea au mers către mormîntul fericitului Petru Mitropolitul și a celorlalți făcători de minuni și închinîndu-se lor zicea: Cu rugăciunile voastre bine ne-am nevoit și biruință am dobîndit asupra vrăjmașilor noștri. Și ieșind din Biserica a mers la locul său în palatele cele frumoase și bucurîndu-se și dănuind întru Domnul a șezut pe scaunul său cel împărătesc.

Marele cneaz Dimitrie odihnindu-se 4 zile în Moscova, a mers spre sfînta Mănăstire a începătoarei de Viață Treimi către prea cuviosul părinte Serghie împreună cu fratele său și cu cnejii Litvei. Iar cuviosul părinte Serghie i-a întîmpinat pe ei cu Sfintele Cruci aproape de mînăstire și însemnîndu-i pe ei cu Crucea i-a zis: Bucură-te, mare cneaz, și te veselește împreună cu iubitoarea ta de Hristos oaste! L-a întrebat pe el cuviosul pentru ai săi ostași, și i-a zis lui: Prin aceia, sfinte părinte, și cu rugăciunile tale i-am biruit pe vrăjmașii noștri. Că acest ales al tău ce se numea Peresviat l-a biruit pe un viteaz din partea barbarilor ce era asemenea lui. Că de n-ar fi fost, sfinte părinte, acest al tău înarmat viteaz Peresviat, atunci multora din creștini din tătărul cel biruit de dînsul era să le vie paharul cel amar al morții. Și intrînd marele cneaz în mînăstire a ascultat Sfînta Liturghie rugîndu-se lui Dumnezeu cu lacrimi. Iar după Sfînta Liturghie a șezut la masă în trapeza acelui sfînt lăcaș împărtășindu-se din bucatele călugărești după cererea preacuviosului părintelui Serghie. Și după masă dînd mulțumită a pornit spre Moscova. Și acolo au cerut cnezii Litvei să-i lase întru ale lor. Iar marele cneaz a început cu daruri multe a-i dărui pe ei și le zicea: Rămîneți la noi aici și vă voi da vouă mai mult decît moșiile voastre. Dar n-a putut a-i ține pe ei, și slobozindu-i pe ei a mers cu dînșii fratele său de i-a petrecut pînă la Mojaisca. Iar întru despărțirea cea împreună cu dînșii, le-a zis lor cu lacrimi: Frații mei iubiți și ajutătorii noștri, Domnul să păzească intrarea voastră și ieșirea voastră de acum și pînă în veac. Și slobozindu-i pe ei, s-a întors însuși în a sa patrie în cetatea Moscovei și șezînd în cneja sa a împărățit întru toată bunăstarea. Și auzind de aceasta Olgerd cneazul Litvei, cum că marele cneaz Dimitrie l-a biruit pe Mamae s-a întors cu mare rușine înapoi, iar Oleg al Rezanului asemenea a căzut în mare scîrbă și după cîtăva vreme s-a lipsit și de viața sa.

Pentru pierzarea lui Mamae

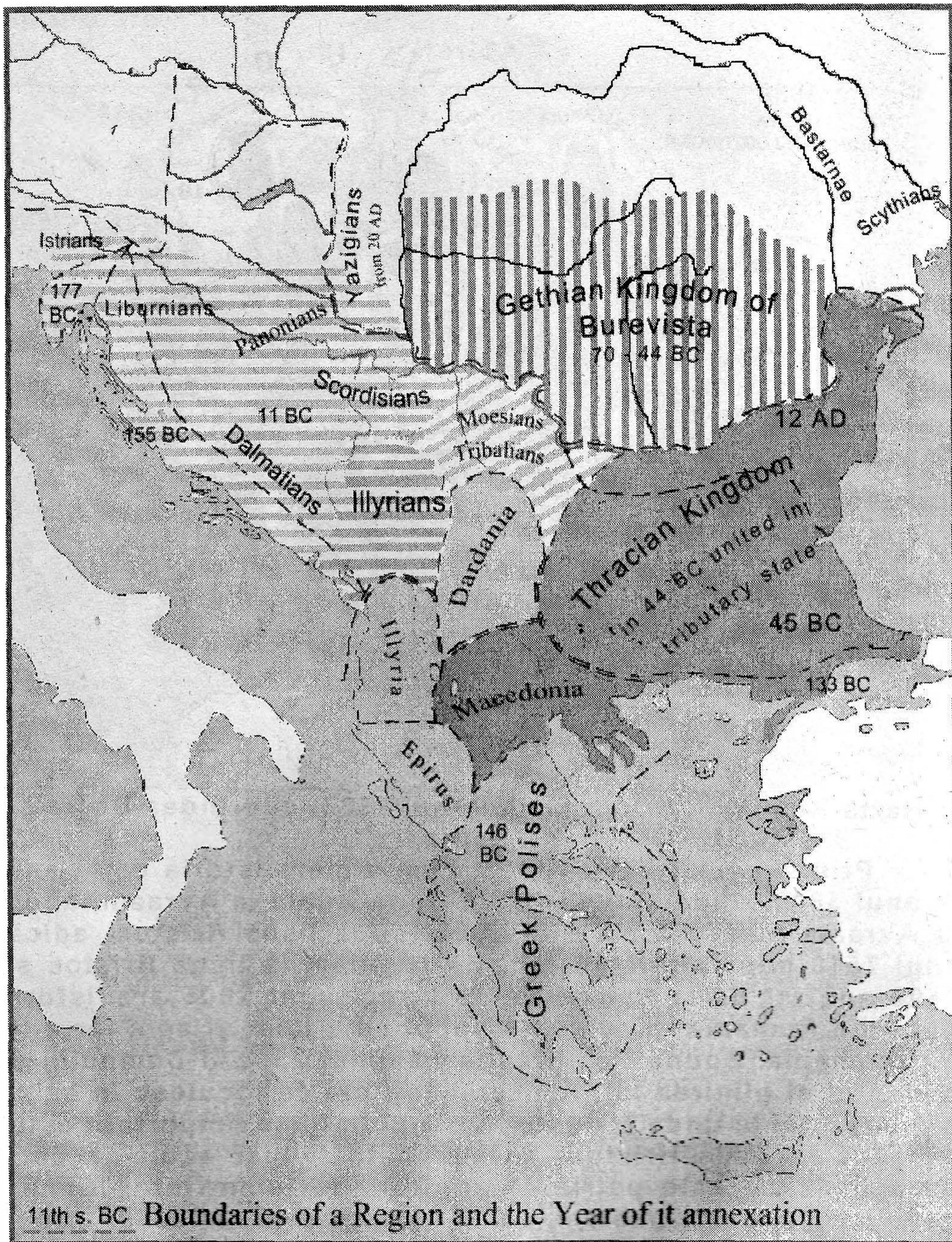
Biruită fiind oastea tătărăscă cu totul, care era la număr un milion și două sute de mii (1 200 000) (după cum mai pe urmă din cei mai aleși știutori tătari s-a povestit de aceasta). Iar

însuși păgînul împărat și cu cei patru Pași ai săi și cu puțin număr de oaste, atîta au fugit de marea frică, încît au ajuns pînă la cetatea Kafa, care stă pe malul mării. Și acolo intrînd și-a tăinuit numele său, dar degrab a fost cunoscut de vrăjmașii săi, de care s-a și ucis. Și cel rău, rău a pierit, lăsînd după sineși moștenitorilor săi, păgînilor turci, veșnică rușine și ocară. Iar poporului creștin i-a rămas veșnică pomenire neamului lor, pentru prea slăvita biruință asupra oastei barbare, ce li s-a dăruit lor de la Atotîitorul Domnul Dumnezeuul nostru Iisus Hristos.

Iar marele cneaz Dimitrie după aceea a împărățit cu pace, fiind plin de toată bunătatea, asemenea lui Alexandru Nevski, iubitor de patrie, iubitor de boieri și de supușii săi, iar mai ales de dreptate, înțelept întru toate ale sale urmări, dorind fericirea tuturor, vrednic de dragostea omenirii, părinte îndurător, plin de umilință și de evlavie către supușii săi. Ci acest erou al Domnului, spre nenorocirea poporului său i s-a curmat viața în vîrstă de 40 de ani ai tinerețelor lui, mutîndu-se din această viață spre cea veșnică ca să se bucure împreună cu cei ce și-au vărsat sîngele lor pentru credință în cîmpul Kulikov. Iar aici pe pămînt și-a lăsat nume veșnic spre pomenire la toată Rusia din neam în neam.

După Dimitrie al Donului, au venit unul după altul pînă la domnia lui Teodor Alexievici, și în anul de la Hristos 1677 s-a ridicat neîndumnezeitul Sultan al turcilor cu mulțime de putere asupra Kievului voind a-l risipi pînă în pămînt. Și mai înainte de Kiev a înconjurat cetatea Cighirului nădăjduindu-se la mulțimea puterii sale celei multe, adică: la turci, la tătari, la Ibrahim Pașa și la neamul tătăresc. Și deși multe săptămîni a bătut cetatea cu fel de fel de unelte, precum cu neîncetatele apropieri de ziduri, cu berbecii, cu cumbăralele și cu necurmăte împușcături ziua și noaptea dar a fost biruit, una de ostașii cei din cetate, alta de făcătoarea de minuni Icoană, căreia fiind în Kiev i se ruga împăratul cu lacrimi și în ceasul acela al rugăciunii împărătești a căzut o spaimă peste turci și au fugit de nimeni fiind alungați călcîndu-se unul pe altul. La fel și la al doilea an au venit și au înconjurat Cighirul, însă de puterile marelui cneaz Teodor s-au sfărîmat de tot, dar n-au încetat și de a treia oară a venit cu mai multe puteri iuțindu-se asupra ortodocșilor. Ci și aici după cele șapte zile ale războiului l-au biruit pe sultan întorcîndu-se rușinat la Constantinopol cu puțini ostași. Iar Rusia a scăpat de atunci și pînă acum cu totul de năvălirea agarenilor (turcilor) cu puterea lui Dumnezeu. Sfîrșit al Istoriei Rusiei și al războiului.

HARTA 1



Am pus harta cu Tracia și Sciția, cum arăta din anul 70, de la Burebista, regele Dacilor, pînă în anul 45 înainte de Hristos, deoarece acest Hronograf apare în românește.

HARTA 2



Harta României ortodoxe din anul 1936, cuprindea Dacia și Sciția

Prin aceste 3 hărți vedem cum a mers istoria de la anul 1 la anul 3600, după zidirea lumii, de la Adam la Avraam, apoi de la Avraam pînă astăzi, anul 2005, după Iisus Hristos, adică la anul 7513 după zidirea lumii. De la Adam la Iisus Hristos sunt 5508 ani, iar de la Iisus Hristos la noi sunt 2005 ani. Istoria a tăiat din România, a adăugat înapoi ce a tăiat și apoi iar a tăiat din România. Spune Psaltirea la Psalmul 23: „Al Domnului este pămîntul și plinirea lui, lumea și toți cei ce locuiesc în ea”. Nu are importanță unde trăiește românul în lume, important este să trăiască în Iisus Hristos, ca să poată fi luat acolo în cer, la Avraam, unde este patria creștinilor. Ne iubim țara, România, pentru că în ea ne naștem, ea ne hrănește, în ea lăsăm trupurile noastre, din acest pămînt românesc ne vom scula la învierea cea de obște și mai ales pentru că Dumnezeu a pus „Hotarele neamurilor, după numărul îngerilor lui Dumnezeu” (Deut. 32,11), prin urmare, România este țara lui Dumnezeu, urmează ca noi cei ce o locuim să fim oamenii lui Dumnezeu, să fim urmași ai

Avraam, să trăim în credința ortodoxă românească, singura mîntuitoare.

HARTA 3

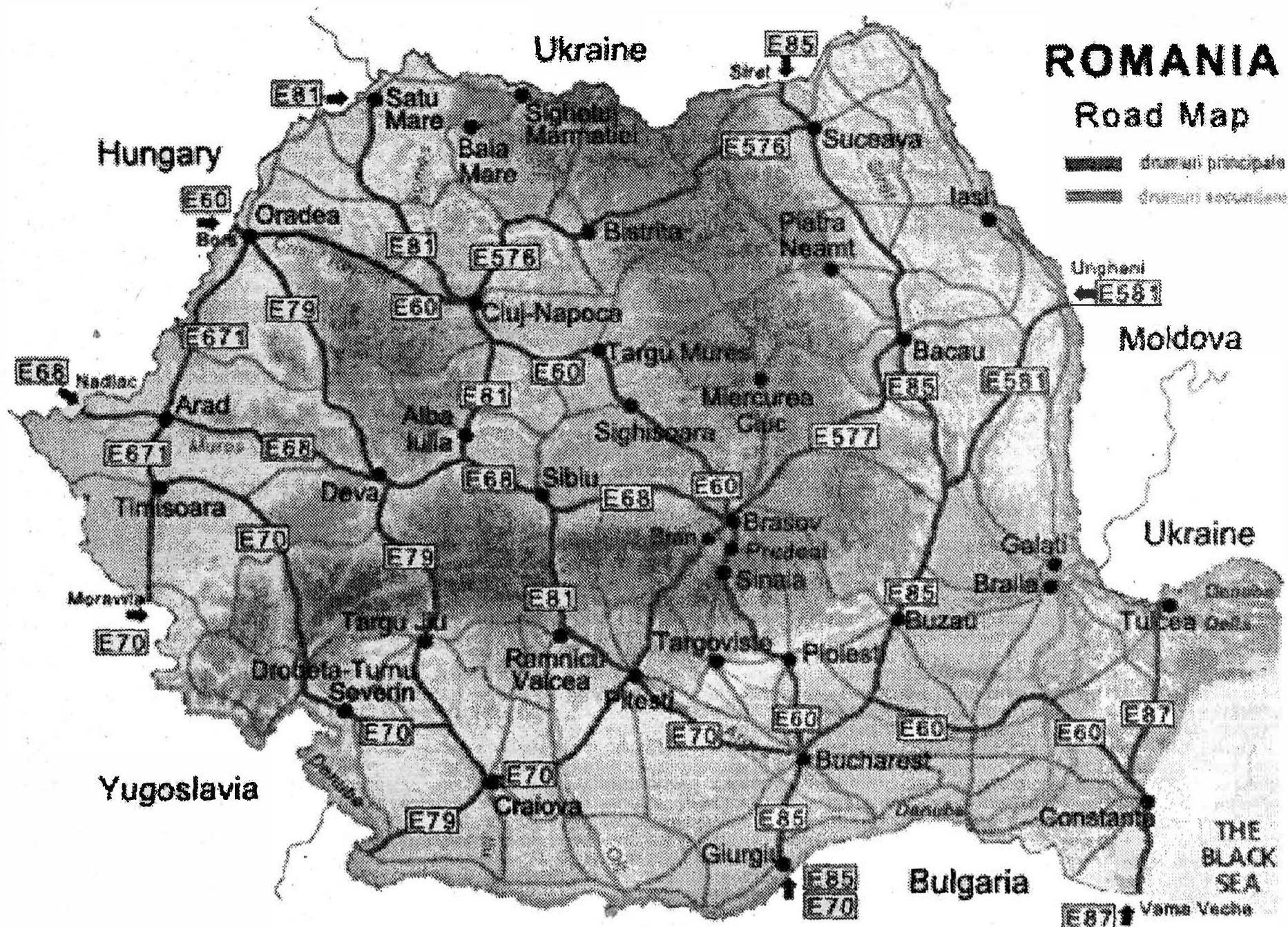


Tracia și Sciția în anul 2005

Nu are importanță în ce perioadă istorică trăim, sau unde locuim pe pămîntul lui Dumnezeu, trebuie să lucrăm pentru a ne întoarce din nou în Raiul cel ceresc, căci cel pămîntesc nu mai este. Cînd se va încheia istoria lumii, cerul se va strînge ca un sul, pămîntul se va face un șes și va veni Iisus Hristos, nu vor mai fi hotare, nu vor mai fi neamuri, toată suflarea va fi una, o parte va merge în Rai, iar o parte va merge în Iad. „Fiecare după faptele sale, sau se va osîndi sau se va slăvi”.

Cititori ai Hronografului, vă rog să nu faceți nici un rău în

viața aceasta, ci numai binele, de sunteți ortodocși veți vedea Raiul, iar de nu sunteți ortodocși faceți-vă, căci numai așa vom ajunge în Rai. În sânul lui Avraam, în Rai, în locul unde este Avraam, numai cei ortodocși vor ajunge.



ROMÂNIA ÎN ANUL 2005

În Hronograf și după el, ISTORIA lumii se împarte în trei perioade:

1. De la Adam la Avraam sunt 3600 ani.
2. De la Avraam la Iisus Hristos sunt 1908 ani.
3. De la Iisus Hristos la noi sunt 2005 ani.

Total- Adam-Iisus Hristos=5508 ani.
Total general= 7513 ani. De la Adam la noi cei de azi.

TAINA SPOVEDANIEI

Spovedania se face scrisă, numai după 5 zile de post, iar cei bolnavi după 3 zile de post.

Iată Hristos stă nevăzut, primind mărturisirea ta.

1. Sînt ortodox.
2. Am ajutat la rău pe alții.

3. Avortul-uciderea pruncilor în pîntece- 20 de ani oprire de la Sfînta împărtășanie.
4. Bătaia-pentru bătaie se dau metanii și rugăciuni multe. Să nu mai bată.
5. Beția- Bețivul nu se Cuminecă 2 ani.
6. Biserica- Femeia să nu vorbească în Biserică.
7. Cel ce s-a lepădat de Biserică-nu se Cuminecă 10 ani.
8. Blestemul- Cel ce blestemă nu se Cuminecă 1 an.
9. Botezul- De moare copilul nebotezat, nu te Cumineci 3 ani.
10. Căsătoria- Se face numai între ortodocși. Cine își însoară copiii în altă credință, nu se cuminecă 5 ani.
11. Clevetitorul- 1 an nu se Cuminecă.
12. Curvarul- cel neînsurat-nu se Cuminecă 7 ani, Sfîntul Vasile cel Mare (Can. 59). Preacurvarul- cel însurat-nu se Cuminecă 15 ani. Sfîntul Vasile cel Mare (Can. 58).
13. Darurile Bisericii, aduci- prescuri, vin, tămîie, ulei, lumînări.
14. Copiii ce nu-și cinstesc părinții- anatema-iadul.
15. Dobînda- Nu se Cuminecă cei ce iau dobîndă.
16. Dumineca- Cine lipsește trei Duminici de la Biserică se afurisește.
17. Divorțul este păcat. Se face numai cînd unul este preacurvar, sau unul mare, sau cade în erezie, trece la sectari.
18. Ereticii- sînt sectarii (baptiștii, penticostalii, iehoviștii, adventiștii, sîmbătarii, evreii, mahomedanii, budiștii, ioghinii) tot ce nu este ortodox. Cine nu părăsește secta, de este preot se caterisește, iar de este mirean se afurisește- Can. 65 Apostolic.
19. Fățarnicul-pentru cîștig mîrșav, nu se Cuminecă 5-6 ani.
20. Fumătorul este oprit de la Cuminecare 1-3 ani.
21. Furtul-înapoiezi ce ai furat- furul de case- 3 ani nu se Cuminecă-cine ia pe nedrept- 5 ani nu se Cuminecă-cine ară cu plugul de la altul, 4 ani nu se Cuminecă-primitorul hoțului este și el hoț.
22. Gluma- Glumețul se afurisește- Sin. 6 Ecumenic.
23. Gomoria- Sodoma și Gomora- 20 de ani nu se Cuminecă.
24. Hipnotismul-Vrăjitorie, 7 ani nu se Cuminecă.
25. Sacrilegiul-cine fură de la Biserică, să dea înapoi.
26. Iertarea- De nu ierți nu te Cumineci.
27. Invidia-nu se Cuminecă 1 an.
28. Înjurăturile- Înjurătorul nu se Cuminecă 1-2 ani.
29. Jocul- Canon ca furtul și uciderea.
30. Jurămîntul- Jurătorul strîmb nu se Cuminecă 10 ani.
31. Lăcomia se vindecă cu post.

32. Luxul-împodobirile (fardat, rușat, vopsit buze, ochi, unghii, păr, haine) 3 ani oprire de la Cuminecare (Sin. 6 Ec. 96).

33. Malahia- Păcat cu diavolul -40-80 zile, mîncare uscată.

34. Cine mănîncă sînge- 2 ani nu se Cuminecă. 6 Ec. 67.

35. Mînia- 1 an nu se Cuminecă, 150 metanii la zi.

36. Minciuna- Mincinosul 1 an nu se Cuminecă.

37. Ocara- ocărîtorul 1 an nu se Cuminecă.

38. Onania- oprirea de a avea copii- 2 ani nu se Cuminecă.

39. Postul-Cine nu postește cel 4 posturi și miercurile și vinerile, creștinul se afurisește, iar preotului i se ia preoția. (Can. 68 Apostolic.).

40. Răpirea averilor- răpitorul- 5 ani nu se Cuminecă.

41. Rugăciunea- Dacă nu te rogi zilnic- 1 an nu te Cumineci.

42. Scurgerile- 7 zile oprire de la Cuminecare, femeile nu intră în Biserică 7 zile.

43. Sinuciderea-păcat neiertat, treapta a 12-a a păcatului.

44. Sodomia- (Homosexualii) -15 ani nu se Cuminecă.

45. Sulemenitul-femeia ce-și taie părul-anatema (iadul), Gangra 17. Bărbatul ce-și rade barba-anatema, iadul.

46. Uciderea-de voie- 25 de ani nu se Cuminecă- Sfîntul Vasile cel Mare. -Ucigașul de părinți- 30 de ani nu se Cuminecă- Ucigașul fără voie- 10 ani nu se Cuminecă-cel ce ucide în război- 3 ani nu se Cuminecă.

47. Visele- Cel ce crede în vise 1 an nu se Cuminecă.

48. Vomitarea- Beatul de vomită, 1 an nu se Cuminecă.

49. Vrăjitoria- descîntece, farmece, căutat în cafea, cărți, bioenergie, radiestezia-vrăjitorul, 20 de ani nu se Cuminecă- cei ce merg la Vrăjitori 6 ani nu se Cuminecă, Vezi Vămile Văzduhului. Părăsirea păcatului este cel mai mare Canon.

Canonul = post, metanii, rugăciuni multe, milostenie, nemîncare, repararea greșelii, oprirea de la Cuminecare. Fără Canon nu poți scăpa de păcat, de diavoli, de Iad.

AU APĂRUT ÎN PERIOADA 1990-2005

1. Apologetica, 3000 exemplare. Anul 2005.

2. Alfavita sufletească, 17. 000 exemplare

3. Biblia ortodoxă românească în imagini, apărută 1991, 70. 000 exemplare.

4. Binefăcătoarea- Everghetinos, apărut 1997, 3. 000 exemplare.

5. Bogățiile Oratorice ale Sf. Ioan Gură de Aur. 3000 exemplare. Apărut 2002.

6. Comentariu la Apocalipsă, apărut 1991, 20. 000 exemplare

7. Comentar la Evang. de la Luca, de Sf. Chiril al Alex. apărut 1998, 3000 ex.
8. Comentar la Evanghelia de la Matei de Sf. I. Gură de Aur, 3000 ex. Anul 2003.
9. Comentar la Evang. de la Ioan, de Sf. Ioan Gură de Aur, 3000 ex. apărut 1998.
10. Comentar la Evanghelia de la Luca, de Sfântul Teofilact. 3000 ex
11. Comentar la Evang. de la Ioan, de Sf. Teofilact al Bulgariei, 3000 ex. 1998.
12. Canoanele Maicii Domnului (Bogorodicina), 1999, 3000 exemplare.
13. Cărarea duhovnicească, 3000 exemplare.
14. Domnului să ne rugăm, Domnului să-i cîntăm, 71.200 exemplare.
15. Dicționar Aghiografic, de Gherasim Timuș, 3000 ex. 1998.
16. Despre Purcederea Sfântului Duh, 5. 000 exemplare.
17. Despre Rugăciunea lui Iisus, 5000 exemplare. Apărut 2002.
18. Datoriile preoților de popor, Închinător la Locurile Sfinte, 5. 000 exemplare
19. Dumnezeieștile Dogme ale credinței, de Sf. Athanasie de Paros, 3000 ex.
20. Hronograf, 20. 000 exemplare, apărut 1992.
21. Între cer și pămînt, 20. 000 exemplare
22. Îndrumarea vieții, Pravila bisericească de Ierom N. Sachelarie, 3000 ex. 1998.
23. Îndreptarea Legii, Tîrgoviște, 1652, 1000 exemplare, 1275 pag. apărut 2002.
24. Lumină pentru adevăr, de Irina Boiceanu, poezii, 3. 000 exemplare
25. Maica Domnului Ocrotitoarea României, 50. 000 exemplare
26. Maica Domnului” Portărița“, 20.000 exemplare.
27. Mărgăritarele Sfântului Ioan Gură de Aur, 10. 000 exemplare
28. Pelerinul Român, tiraj 240.000 ex..
29. Paza celor cinci simțiri, 5. 000 exemplare
30. Postul ortodox, 70. 000 exemplare.
31. Predici la înmormîntare, 10. 000 exemplare
32. Pravila creștinului ortodox, 80.000 ex.
33. Predici la Duminicile de peste an. Pr. I. Zbîrce, 3. 000 exemplare.
34. Pe jos în rugăciune prin Muntele Athos-Anul 2005, 10.000 exemplare. Carte Ghid.
35. Retorica, 2500 ex.
36. Sfântul Serafim de Sarov, 20. 000 exemplare
37. Să ne cunoaștem credința, 90. 000 exemplare

38. Sfântul Ignatie Breanceaninov-Teofan Zăvorîtul, 5. 000 exemplare
39. Sundar Singh, Apostolul secolului XX, Predici, apărut 1999, 3000 exemplare.
40. Table Duhovnicești de Sfântul Ioan Scărarul, 3000 exemplare, apărut 1998.
41. Teologia Fund. Ort. românească, Pr. Prof. C. Sîrbu. 3000 ex., apărut 2001.
42. Tetraevangheliarul lui Antim Ivireanul, Snagov, 1697, 3000 ex. legate în pînză. Apărut 2002.
43. Ușa Pocăinței, 15. 000 exemplare
44. Vămile văzduhului, 20. 000 exemplare
45. Viața și regulamentul vieții pustnicești de Sfântul Antonie cel mare, 20. 000 ex.
46. Viețile Sfinților Români cu Moaște, 10. 000 xemplare.
47. Viața Sfântului Ioan Gură de Aur, traducere din limba franceză. 870 pag. 120.000 lei., 5000 ex.
48. Când Iisus umbla pe pămînt, 50 imagini color, tiraj 18.750.
49. Apologetica, A. Duplessi, Paris, 1924, traducere, 552 pagini, 3000 ex.

Total cărți tipărite în perioada 1990- 2005

993. 450 ex. (*Nouă sute nouăzeci și trei de mii patru sute cincizeci exemplare*). În anul 2005, ianuarie-mai, am tipărit: Să ne cunoaștem credința, 10.000 ex.; Postul ortodox 10.000 ex.; Maica Domnului Ocrotitoarea României, 5000 ex.; Apologetica, 3000 ex.; Pe jos în rugăciune prin Muntele Athos, 10.000 ex.; Hronograful, 10.000 ex. Total tipărit=48.000 ex.

VOR APĂREA:

1. Biblia ortodoxă românească în imagini II.

S-AU TIPĂRIT ICOANE :

1. Harta României ortodoxe din anul 1936, 5. 000 exemplare.
2. Icoane foi 100. 000 exemplare
3. Icoane foi "Portărița", 90. 000 exemplare
4. Icoane foi 8 modele, 20. 000 exemplare.
3. Icoane foi « Portărița » cu Mănăstirea, 3 mărimi, 50.000 ex. în anul 2002+200.000 în.2005. Total= 460.000 Icoane.

**ROMÂNIA
MINISTERUL CULTURII
AVIZ**

Nr. 805 Data 20. VI. 1991.

Ministerul Culturii avizează favorabil cererea domnului/doamnei BĂBUȚ GHEORGHE domiciliat în localitatea ORADEA, str. IULIU MANIU, nr. 22, județul BIHOR, posesor al

buletinului de identitate seria B.R., nr. 507033, eliberat de POLIȚIA ORADEA, privind FUNCȚIONAREA EDITURII, „PELERINUL ROMÂN”.

Avizul se referă, în exclusivitate, la aspectele de ordin cultural implicate de activitatea privată a solicitantului desfășurată în baza autorizației nr. 2303/17.X.1990 eliberată de PREFECTURA JUDEȚULUI BIHOR.

Prezentul înscris intră în componența documentelor care condiționează și mențin valabilitatea autorizației numai însoțit de atestatul eliberat de Ministerul Culturii pe numele titularului sau al unei alte persoane angajate legal de către acesta, cu statut de asociat sau de salariat, împuternicită să răspundă, împreună cu titularul firmei, sub raportul calității și al respectării legilor în vigoare referitoare la domeniul de activitate care face obiectul acesteia.

În cazul transferului, retragerii, pensionării sau demiterii posesorului/posesoarei atestatului, valabilitatea avizului și, implicit, a autorizației încetează până la data angajării unei alte persoane atestate care va fi luată în evidența Ministerului Culturii.

DIRECTOR,

CONSILIER JURIDIC,

L.S. Indescifrabil

L.S. Indescifrabil

Am luat la cunoștință și sînt de acord

Se completează după ce forurile împuternicite vor elibera solicitantului autorizația de funcționare. Semnătura titularului, cu mențiunile din cuprinsul avizului.

**ROMÂNIA MINISTERUL CULTURII
ATESTAT**

Nr. 805. Data eliberării 1. X. 1991.

În baza hotărîrii Comisiei de atestări pentru activități private de pe lângă Ministerul Culturii, domnul/doamna BĂBUȚ GHEORGHE născut(ă) în anul 1951, iuna IULIE, ziua 22, în localitatea ORAȘUL NOU, județul SATU-MARE, posesor al buletinului de identitate seria B.R. nr. 507033, eliberat de POLIȚIA ORADEA, a fost atestat(ă) în profilul EDITORIAL, specializarea CONSILIER EDITORIAL.

Posesorul atestatului poate practica, în regim privat cu scop lucrativ, specialitatea menționată ca titular de firmă, asociat sau salariat.

Nerespectarea, de către editura în cadrul căreia are calitatea de consilier de specialitate, a prevederilor din legislația și normele care reglementează desfășurarea activității editoriale (Legea dreptului de autor — drepturile patrimoniale, drepturile nepatrimoniale, copyrightul, exclusivitatea —, ordinele Ministerului Culturii în domeniu etc.) atrage după sine suspendarea temporară sau definitivă a prezentului atestat, precum și răspunderi penale, după caz.

DIRECTOR, ȘEF COMISIE,

L.S. Indescifrabil

L.S. Indescifrabil Semnătura titularului,

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI ORADEA PRIMAR



AUTORIZATIE

Nr. 4197

din 06.03.2005 ZZ IX AN*

Eliberată în baza Legii

1. Forma de organizare: Persoană fizică (pf) ☒ Asociație 300 / 2010
familială ☐

2. Cetățenia ROMÂNĂ durata permisului de ședere în România

3. Persoana fizică/Nume și prenume BĂBUȚ GHEORGHE
identificat cu B.I./C.I. Seria BR.Nr 507033 C.N.P.
1510722054657 Domiciliul/reședința: Județul BIHOR Localitatea
ORADEA Str. IULIU MANIU Nr.22 Bl. Sc Etaj Ap 2, Cod postal
410104 telefon 412645 fax 4. Asociație familială/Denumire.

Reprezentată prin identificat cu Seria Nr C.N.P. Cu
domiciliul/reședința în județul. Localitatea Str Bloc Scara Etaj
Apartament Cod postal telefon fax 5. Numele și prenumele
membrilor asociați

6. Obiectul activității: Editare și vânzare de cărți
bisericești, icoane și reviste teologice. 6.1 Activitatea
principală.

Comert cu amănuntul al cărților, ziarelor si articolelor de papetărie

6.2 Activități secundare: a) b) c)

7. Locul desfășurării activităților: la domiciliul consumatorului/clientului sediu fix: ORADEA-IULIU MANIU- 22 [5][2][4] [7]

Ambulant

9. Alte
mențiuni:

8.

Durata valabilității autorizației:
NEDETERMINATĂ

PRIMAR

PETRU FILIP

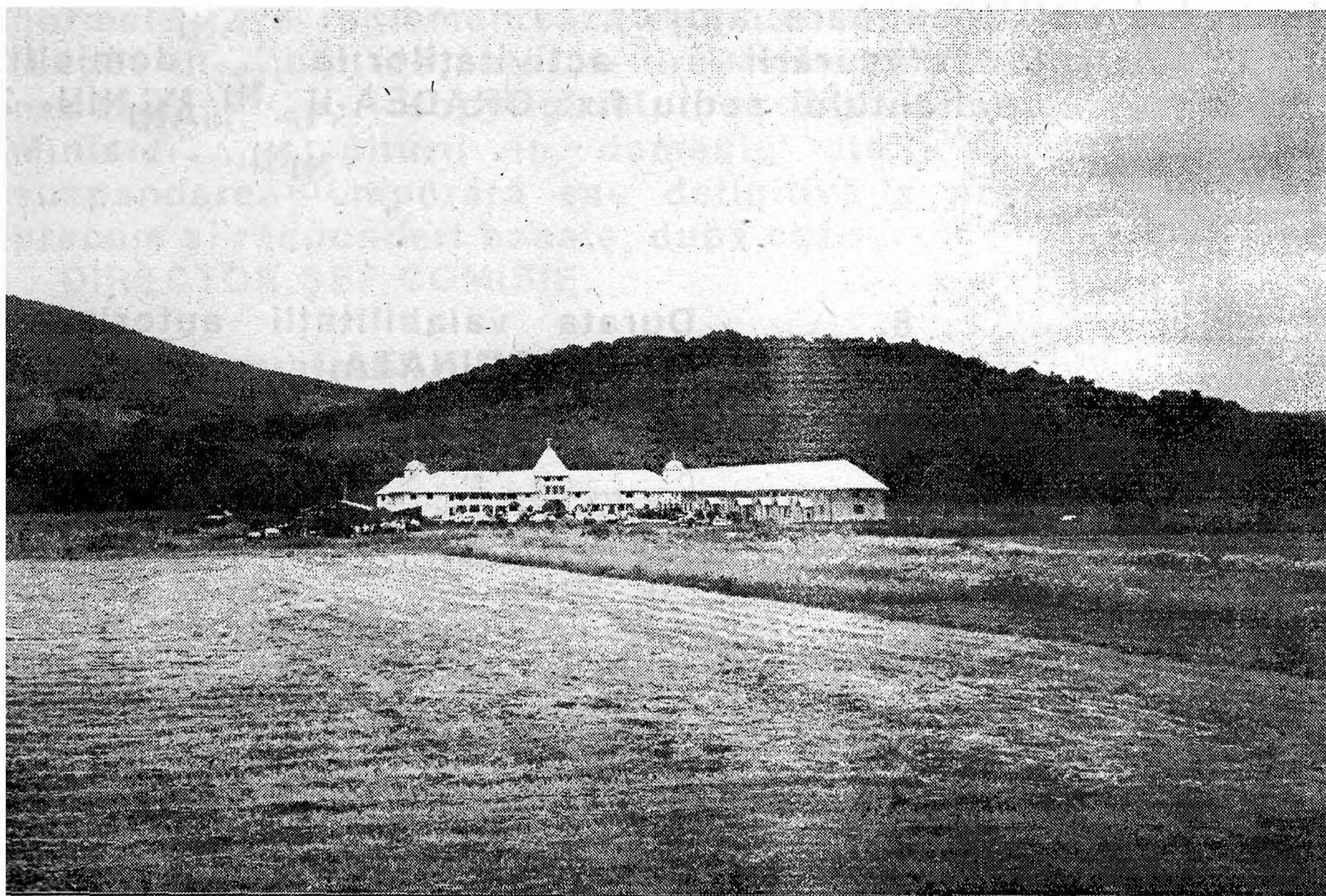
SECRETAR
FLORIAN DACIN

Orice modificări ale datelor prevăzute de autorizație, inclusiv înființarea de puncte de lucru, se vor menționa pe verso. *¹
Conform clasificării activităților din economia națională - CAEN Rev. 1

*² Se va completa în clar adresa sediului fix și secundar.



Mănăstirea Portărița în anul 1995



Mănăstirea Portărița, Jud. Satu Mare, anul 1995.



**Mănăstirea Portărița, Anul 2005. Jud. Satu Mare. Biserica
Sfânta Treime exterior.**



Mănăstirea Portărița, jud. Satu Mare. Biserica Sfânta Treime, Interior, lungime 52,5 m. - lățime 8 m.

CUPRINS

ÎNAINTE CUVÎNTARE CĂTRE CITITOR	3
Înainte cuvântare către cititori, a Sfântului Dimitrie	5
ÎNCEPEM HRONOGRAFUL (SAU SCRIEREA ANILOR)	10
Cele patru litere ale cuvântului ADAM.....	23
Cronologia sau numărarea anilor.....	34
Deci numără hronografii anii aceia așa:.....	38
După trecerea prin Marea Roșie	39
Împărații israiliteni.....	45
Începutul Bisericii lui Solomon	46
Robia la Babilon cea de pe urmă și risipirea Ierusalimului.....	52
Numărarea anilor de la sfârșitul celor șaptezeci de ani ai robiei în Babilon ce a fost Iudeilor, până la Nașterea lui Hristos, după anii împăraților Persidei (Persia), și ai împăraților egipteni.....	55
Faptele anilor de la suta întâi	63

(De la anul 1 la anul 100 de la Zidirea lumii).....	63
Faptele anilor de la suta a doua	64
(De la anul 100 la anul 200 de la Zidirea lumii)	64
Faptele anilor de la suta a treia	66
(De la 200 la 300 de la Zidirea lumii)	66
Faptele anilor de la suta a patra	73
(De la 300 la 400 de la Zidirea lumii)	73
Faptele anilor de la suta a cincea	76
(De la anul 400 la anul 500 de la Zidirea lumii).....	76
Faptele anilor de la suta a șasea	78
(De la anul 500 la anul 600 de la Zidirea lumii).....	78
Faptele anilor de la suta a șaptea	81
(De la anul 600 la anul 700 de la Zidirea lumii)	81
Faptele anilor de la suta a opta	87
(De la anul 700 la anul 800 de la Zidirea lumii)	87
Faptele anilor de la suta a noua	91
(De la anul 800 la anul 900 de la Zidirea lumii)	91
Faptele anilor de la suta a zecea	94
(De la anul 900 la anul 1000 de la Zidirea lumii).....	94
Faptele anilor de la mia întâi la o mie și o sută.....	97
(De la anul 1000 la anul 1100 după Zidirea lumii)	97
Faptele anilor de la întâia mie și o sută la întâia mie și două sute	100
(De la anul 1100 la anul 1200 de la Zidirea lumii)	100
Faptele anilor de la întâia mie și două sute la întâia mie și trei sute	103
(De la anul 1200 la anul 1300 de la Zidirea lumii)	103
Faptele anilor de la mia întâia și suta a patra	105
(De la anul 1300 la anul 1400 după Zidirea lumii).....	105
Faptele anilor de la mia întâi și suta a cincea	107
(De la anul 1400 la anul 1500 de la Zidirea lumii).....	107
Faptele anilor de la mia întâi și suta a șasea	109
(De la anul 1500 la anul 1600 de la Zidirea lumii).....	109
Faptele anilor de la mia întâi și suta a șaptea.....	112
(De la anul 1600 la anul 1700 după Zidirea lumii).....	112
Faptele anilor de la mia întâi și suta a opta.....	115
(De la anul 1700 la anul 1800 după Zidirea lumii).....	115
Faptele anilor de la mia întâi și suta a noua.....	121
(De la anul 1800 la anul 1900 de la Zidirea lumii).....	121
Faptele anilor de la mia întâi și suta a zecea.....	127
(De la anul 1900 la anul 2000 de la Zidirea lumii).....	127

Faptele anilor de la mia a doua și suta întâi	129
(De la anul 2000 pînă la anul 2100 după Zidirea lumii)	129
Faptele anilor de la mia a doua și suta a doua	133
(De la anul 2100 la anul 2200 de la Zidirea lumii)	133
Faptele anilor de la mia a doua și suta a treia	136
(De la anul 2200 la anul 2300 de la Zidirea lumii)	136
Faptele anilor de la mia a doua și suta a patra.....	148
(De la anul 2300 la anul, 2400 de la Zidirea lumii)	148
Faptele anilor de la mia a doua și suta a cincia.....	149
(De la anul 2400 la anul 2500 de la Zidirea lumii)	149
Faptele anilor de la mia a doua și suta a șasea	151
(De la anul 2500 la anul 2600 de la Zidirea lumii)	151
Faptele anilor de la mia a doua și suta a șaptea.....	154
(De la anul 2600 la anul 2700 de la Zidirea lumii)	154
Faptele anilor de la mia a doua și suta a opta.....	158
(De la anul 2700 la anul 2800 de la Zidirea lumii)	158
În anul 2800 s-a zidit Turnul Babel.....	158
Începutul împărăției Babilonului și a monarhiei Asirienilor	164
Faptele anilor de la mia a doua și suta a noua	165
(De la anul 2800 pînă la anul 2900 după Zidirea lumii)	165
Faptele anilor de la mia a doua și suta a zecea.....	167
(De la anul 2900 la anul 3000 de la Zidirea lumii)	167
Faptele anilor de la mia a treia și suta întâi.....	169
(De la anul 3000, la anul 3100 de la Zidirea lumii)	169
Faptele anilor de la mia a treia și suta a doua.....	172
(De la anul 3100 la anul 3200 de la Zidirea lumii)	172
Faptele anilor de la mia a treia și suta a treia	176
(De la anul 3200 la anul 3300 de la Zidirea lumii)	176
Faptele anilor de la mia a treia și suta a patra	180
(De la anul 3300 la anul 3400 de la Zidirea lumii)	180
Faptele anilor de la mia a treia și suta a cincea.....	199
(De la anul 3400 la anul 3500 de la Zidirea lumii)	199
Faptele anilor de la mia a treia și suta a șasea	264
(De la anul 3500 la anul 3600 de la Zidirea lumii)	264
Istorie dinafară și povestiri grecești, spre musturarea păgînătăților ce se aflau în zilele lui Avraam, Isaac și Iacob și mai încoace.....	335
Pentru începutul poporului slavon și pentru începutul Kievului și a Cnezilor Rusiei și pentru oarecare întîmplări în Rusia	348
Pentru începutul neamului slovenilor	348
Pentru limba și numele slavonilor	349

Pentru slobozenia sau vitejia slavonilor	349
Pentru cele trei părți ale lumii ce se cheamă:Asia, Africa și Europa și înștiințare în scurt pentru Asia	350
Pentru Africa	351
Pentru Europa	351
Pentru poporul Rusiei sau firea rusească, și pentru numirea lor sau porecla	352
Pentru poporul Sarmației și pentru numirea lor	352
Pentru poporul Raxolianilor și porecla lor	353
Pentru Meșec strămoșul Slavenoruşilor și pentru neamul lor.....	353
Pentru numirea poporului moscovicesc și pentru cetatea împăraților	354
Pentru Cozari.....	355
Pentru Cimbri.....	355
Pentru începutul cnejilor Kievului și zidirea lor și numele lor	355
Războiul lui Dimitrie cu Mamae	365
Arătare pentru semăluirile lui Dimitrie Volințchi	378
TAINA SPOVEDANIEI	392
AU APĂRUT ÎN PERIOADA 1990-2005	394

EDITURA PELERINUL ROMÂN,

Str. Iuliu Maniu, Nr. 22, Oradea, Cod 410104, Jud. Bihor, România, Cont. B. C. R. Oradea, RO29RNCB1500000018520001, Aut. Nr.4197,6.03.2005. Cod Unic de Înregistrare 1510722054657,Cod Fiscal /Nr.F05/ 407 /01.04.2005. TEL. 0259/ 41. 26. 45. Comenzile se fac în scris prin *plicuri simple*, nu se trimit recomandate.

MĂNĂSTIREA "PORTĂRIȚA", sat MUJDENI, COM. ORAȘU NOU, JUD. SATU MARE, Tel. 0261 / 83. 00. 83, zidită din Cărțile Editurii Pelerinul Român. *Oferă CAZARE GRATUITĂ tuturor pelerinilor, pe timp de 24 ore, care vin să se roage, fără a fi nevoie de a se anunța dinainte.* Are Magazin de cărți Bisericești și Muzeu. Are 5 Altare.

Editura pelerinul roman:

E-mail: pelerinul.roman@gmail.com.

Terminat-am această carte, eu diaconul Băbuț Gheorghe, nemonah, păcătosul de la Biserica cu Lună din Oradea, cu ajutorul Prea Sfintei Treimi, al Maicii Domnului și al tuturor Sfinților Părinți, azi 2 aprilie anul 2005, orele 18, de ziua sfinților Tit, Amfian și Edesie, fiind sîmbăta a 3-a din Postul Paștilor, Paștile fiind anul acesta în 1 Mai. Cea mai veche carte din lume, veche de 4013 ani, apare în limba poporului biblic, a strămoșilor mei Sciții, acum în dulcea limbă românească, spre bucuria nației române și spre slava lui Iisus Hristos, Mîntuitorul românului. Are 404 pagini.

COPACUL BISERICILOR CREȘTINE

Eu sînt Vița cea Adevărată și Tatăl Meu este lucrătorul.

Orice mlădiță care nu aduce roadă în mine, el o taie.

Dacă cineva nu rămîne în Mine, se aruncă afară
ca și mlădița și se usucă. (In. 15:1-6)

HRISTOS

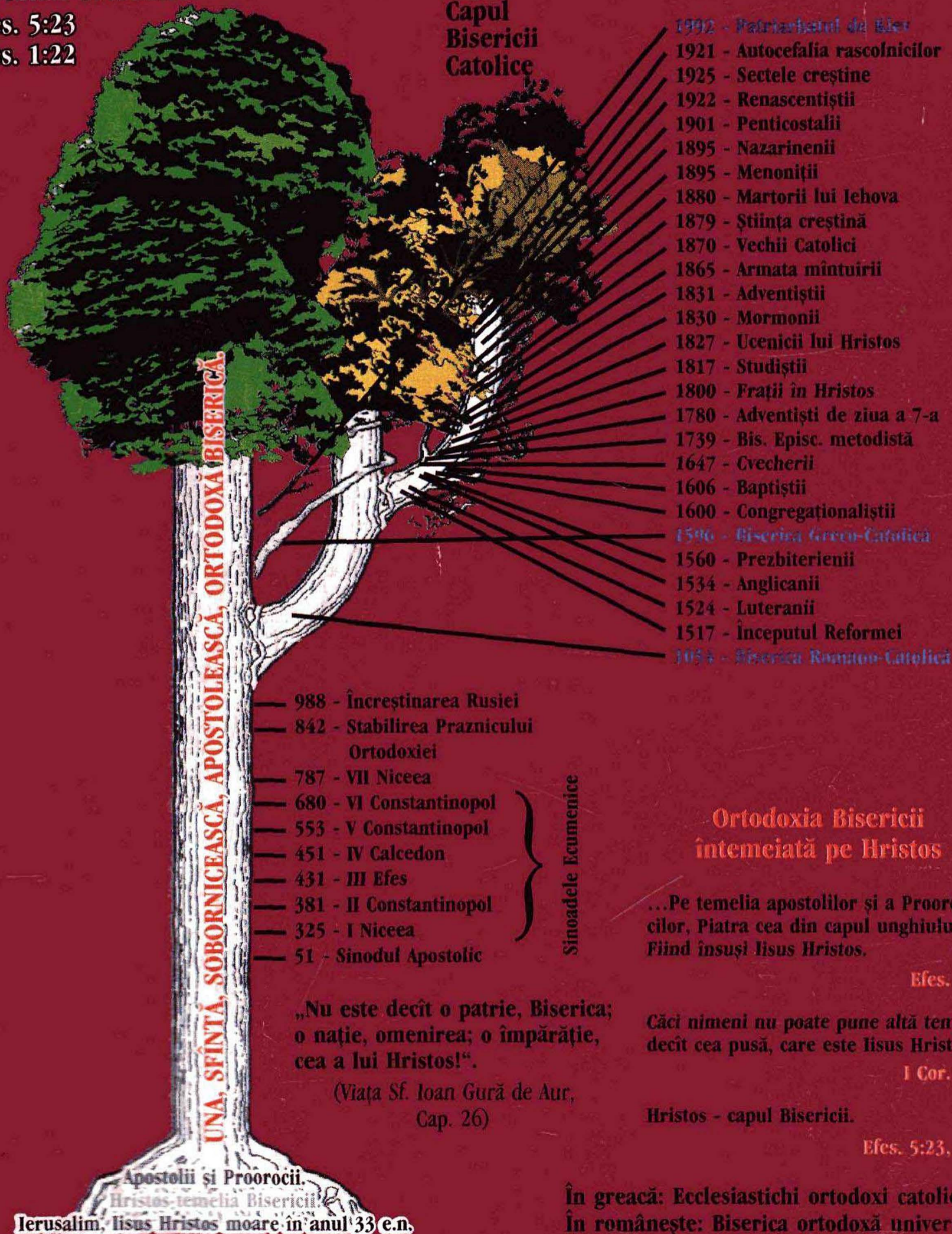
Capul

Bisericii ortodoxe

Efes. 5:23

Efes. 1:22

Papa
Capul
Bisericii
Catolice



Biserica se numea=Ecclesiastiki ortodoxi catoliki-Biserica ortodoxă catolică. Copacul cheamă la unirea Bisericii romano catolice cu Biserica ortodoxă, așa cum a fost pînă la anul 1054, adică reîntoarcerea la ortodoxia celor 7 Sinoade Ecumenice, semnate de papii ortodocși de atunci.

Din anul 1, decembrie 25, cînd se naște Iisus și împarte istoria în două, pînă în anul 34, Vineri orele 15, luna aprilie (Nissan) 14, cînd moare, avem date sigure că

Iisus Hristos a trăit 33 de ani, 3 luni și 20 de zile.